

سال گورثس کبیر

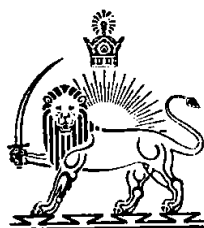

روابط خارجی ایران

در سال ۱۳۵۰

گزارش سالیانه وزارت امور خارجه

سال کوشش کبیر

روابط خارجی ایران

در سال ۱۳۵۰

« ۲۱ مارس ۱۹۷۱ - ۲۰ مارس ۱۹۷۲ »

گزارش سالیانه وزارت امور خارجه

خوشحانه سال اول چاپ این کتاب مصادف بود با انجام مراسم فرخنده و باشکوه
تاجگذاری علیحضرتین و این بار هم، که پنجمین سال انتشار خود را پشت سر میگذارد و همزمانست با بزرگترین
و باشکوهترین جشنهای شاهنشاهی ایران. وزارت امور خارجه، کمال افتخار دارد که گزارشی سالیانه
همراه با نکات محبت انگیز و امیدوارکننده ای از اقدامات مهم ایران در صحنه بین المللی و حاصل همه
کوششهای ارزنده ای است که در راه انجام منویات شاهنشاه آریامهر و درجه توسعه روزافزون
روابط با سایر کشورها صورت میگیرد.

در این مدت و در همین کتاب، هر سال اخبار مسرت بخشی با ستحضار خوانندگان عزیز
دلی گزارش سال ۱۳۵۰ که در عین حال مصادف با دهمین سال انقلاب پیروزمند شاه و مردم
همزمان با تکمیل پروژمی درخشان ملت ایران در امر تحصیل عواید بیشتر نفت، استقرار نیروهای شاهنشاهی
در جزایر ایرانی خلیج فارس، همکاری ایران در اکتشاف نفت در دریای شمال، پیوستن راه آهن ایران
و ترکیه و اتصال قاره آسیا به اروپا با این وسیله و بالاخره ایجاد ارتباط سیاسی با کشورهایی که در خلیج فارس
استقلال خود را بازیافته بودند و عده ای از کشورهای افریقائی و امثال آن حاکی از پیروزیهای بیشتر سیاسی
و فعالیتهای ایران در روابط بین المللی است. در همین سال بود که بیش از پانصد نفر از پادشاهان
روسای جمهوری، نخست وزیران، وزیران و شاهزادگان و امیران با خیل انبوهی از نمایندگان مطبوعات

... درجه اول دنیا، که بجای "تایخ" وعده دیدار داشتند و دربار شاهنشاهی ایران نهادند و در زادگاه
تایخی ترین شاهنشاهی جهان، که روزی مرکز ثقل گیتی بود، در پای ستونهای سرخ فلک کشیده تخت جمشید
و در این جزیره آرامش دنیای کنونی ضمن شار در و در بر روان تابناک بنیانگذار شاهنشاهی ایران آزادی بخش
بزرگ تایخ، شاهد رژه تایخ دیروز و امروز ایران بودند.

در آن روز، ایران نو، برادگاه پر شکوه شاهنشاهی خود روی آورد و با بسیت پنج قرن
تایخ پر افتخار خویش تجدید عهد نمود و ضمن تجسم پیکر نقش مثبت و سازنده ای که در پرتوی سیاست مستقل ملی
و اصول بهرستی و بهکاری و تفاهم بین المللی در جامعه جهانی امروز وارد، تر از نامه دو هزار و پانصد ساله
خود را با سر بلندی و افتخار کامل ارائه داد و بهر زمان با او همه ملت های جهان هم در خاک کشور خویش،
در این شادمانی ملت ایران به بستی محبت آمیز و بی نظیری نشان دادند که مختصری از آن در این کتاب
آمده است.

سال ۱۳۵۰ همانطور که شاهنشاه آریامهر پیش بینی فرموده بودند در "تایخ" ۲۵ ساله
شاهنشاهی ایران معنای خاص خواهد داشت و مردم ایران آرزوی آن دارند که در پرتو هدایت
رهبر عالیقدر خود و با کوشش و فعالیت پی گیر در راه رسیدن به تمدن بزرگ آنگهان کشوری بسازند که
با پیشرفته ترین ممالک جهان برابری کند.

وزیر امور خارجه - جلال خلیلی

جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیادگذاری شاهنشاهی ایران در سال "کوروش کبیر"

در ماه ۱۳۵۰، بزرگترین جشن تاریخ ایران، و شاید "بزرگترین جشن تاریخ" با شکوهی که حتی اخذ اشطار خوشبین ترین کسانی نیز فراتر رفت، در کشور ما برگزار شد.

آنچه از آغاز تا به انجام بازرترین وجه مشخص این جشن بود، شکوه، عظمت و اصالت آن بود. شکوهی واقعی، توأم با آن سادگی که لازمه کارهای واقعا بزرگ است. شکوهی بر اساس عالیترین معیارین مغنویت، و والاترین آرمان های انسانی.

اگر میبایست ایران به پیام پرافتخار و دو هزار و پانصد سال تاریخ شاهنشاهی و تمدن خود پاسخ دهد، اگر میبایست در دولت ایران از ما و راهی قرون به بنیانگذار این شاهنشاهی، به آنس که شاهنشاهی ایران اورا بنام "آزادی بخش بزرگ تاریخ، فرزند شایسته بشریت، فرمان جاویدان تاریخ ایران و جهان" طرف خطاب قرار دادند ابلاغ شود، عظمت مراسمی که در پاسارگاد و تخت جمشید و تهران و در سایر ایالتان انجام گرفت پاسخ شایسته ای بود که می توانست بدین نیاز داده شود. در آن روزها ایران نو که بگفته شاهنشاهی خویش با افتخارات کهن تجدید پیمان میکرد، واقعا احساس کرد که نه تنها در همان نقاطی که پیش از این قلب ایران زمین در آنها طلپیده است با تاریخ وعده دیدار دارد، بلکه خود با این تاریخ در آمیخته و جزئی از آن شده است. در واقع در این روزها، در زیر آسمان درخشان و نیگون پارس، در سرزمین جاودانی "مردان نیکو و اسبان خوب" این "تاریخ" بود که با همه شکوه و عظمت خود موج میزد.

روزی که شاهنشاهی ایران در دشت پناور پاسارگاد، در سکوت عمیق و احترام آمیز هزاران نفر

... که از سراسر ایران و از اطراف و اکناف جهان در آنجا گرد آمده بودند، و در برابر صد مایلیون مردم دیگری که در گرد و جهان این آیین پر شکوه را بر صفحه های تلویزیونی نمایش می کردند، در خاموشی پر عظمتی که حزن و زش نسیم غیر دوزی بر پرچمهای سه رنگت ایران بیچ چیز آزار بر هم نمیزد، بنام خود و بنام ملت خود به کشور بزرگ درود فرستادند، همه از خلال کلمات شاهنشاه ایران صدای تایخ را، صدای اعصار و قرون را شنیدند. همه پیش از بروقت دیگر از بقای ملت ایران را در کشاکش حوادث سهمگین تایخ احساس کردند. بهره یافتند که در "سرزمین فروغ جاودان" خورشید همچنان میدرخشد.

روزی نیز که در پای صفت عظیم تخت جمشید، در مردودشت کهن، دوهزار و پانصد سال تایخ ایران از برابر بر بهران و بزرگان سراسر جهان، از برابر گروه عظیم دانشمندان گیتی، از برابر نمایندگان مذاهب رو زمین که برای ادای احترام به "کشور ابدی اندیشه" در آنجا گرد آمده بودند، از برابر ستونهای مجتبی جمشید که به گفته شاهنشاه ایران، با خاموشی خود بیان کننده دوهزار و پانصد سال تایخ با همه رنجها و شادیهایی آنند، رژه رفت، همه احساس کردند که در این جلوه گاه پر شکوه تایخ، گذشته و امروز به صورتی نامستنی پیوند خورده اند.

راز واقعی این شکوه و این عظمت، اصالت آن بود، زیرا این شکوهی بود که بر ارزشهای واقعی تایخ و فرهنگ و معنویت تکبیه داشت. در هیچ مورد، در هیچ جا در این مراسم چیرگی به جهانیان عرضه نشد که نیازی به معرفی و تبلیغ داشته باشد. آنچه کافی بود فقط عرضه کردن واقعیتها بود. ایران در این روزگار استمرار کثافت آور حیات ملی خود را برای تمام جهانیان توجیه کرد. این پیام تایخ و فرهنگ ایران بود که از زبان شاهنشاه ایران در رژه تاریخی تخت جمشید چنین خلاصه شد:

”امروز ما ترازنامه دو هزار و پانصد ساله خویش را به پیشگاه تاریخ عرضه میکنیم، و ایمان داریم که در حساب سود و زیان آن سر بلند هستیم، زیرا این ترازنامه حیات ملی است که با سنگین‌ترین حوادث جهان و بروشندگی و میلیونها فرزندان خود را در ایران در این راه قربانی داده است. ولی هرگز رسالت معنوی خویش را در دفاع از ارزش‌های عالی بشری از یاد نبرده است.“

پیام ایران که در این روزها بگوش صد میلیون نفر از مردم جهان رسیده، مثل همیشه پیام‌آور این آرمان‌های انسانی، پیام ارزش‌های اصل و جاودانی تمدن بشری بود. حتی یکبار، در تمام مراکز مختلف این جشن بزرگ، سخن از خودخواهیها و از فقر فروشی به میان نیامد. هرگز ”ناسیونالیسم“ ایرانی در قالب غرور و تعصب کبسی عرضه نشد. هرگز تخاصم دروغین جهانی برای اظهار وجود نیافت. هر جا که شایسته کشور به نمایندگی از جانب تاریخ ایران سخن گفتند، تکیه کلام بر حقایق اصل و جاودانی، بر فرهنگ تمدن عظیم ایرانی و بر ارزش‌های بشری و جهانی این فرهنگ کهن بود.

در خطابه تاریخی و پرشکوه پاسارگاد «که دانشمندان بلند پایه امی که از سر سر جهان برای شکست جهانی ایران شناسان بشری از آمده بودند، در قطعنامه نهائی کنگره پشینما ذکر و در بصورت کمی از اسناد اساسی تاریخ بشریت نه تنها به تمام زبان‌های زنده و جهان، بلکه به زبان‌های کلاسیک گذشته نیز ترجمه شود و در اختیار کلیه مراکز فرهنگی و علمی جهان قرار گیرد»^۱، شایسته گفتند:

”کوروش! سوگند یاد میکنیم که آن سنت بشر دوستی و نیک اندیشی را که تو اساس شایسته‌های ایران

۱- متن این خطابه تاریخی در قسمت ضمیمه این کتاب (ضمیمه شماره ۲) چاپ شده است.

... قرار دادی، همواره پاس خواهیم داشت و همچنان برای مردم جهان پیام آور و متنی حقیقت
خواهیم بود.

و روز بعد، در پیام خود به گنگره جهانی ایران شناسان، اهلبار داشتند؛
«... در این سرزمین کهنسال ایران، در طول قرون متمادی، فرهنگ ملی ما به گسترش یافته
است که درخشندگی آن کمتر از صفا و زیبائی آسمان ایران نیست، زیرا این فرهنگ از آغاز بر این سرزمین
ارزشهای اندیشه و اخلاق تکیه داشته است. مانده از آن جهت به تاریخ و به تمدن و فرهنگ خود
احترام میکنیم که سابقه پروریها و استیلانای نظامی نداشته باشیم، زیرا شما بهتر از ما میدانید که ما
گذشته طولانی خویش یکی از پنهانترین امپراتوریهای جهان را داشته ایم، و میدانید که تاریخ ما چگونه
این پروریهاست. با این همه ما افتخار اصلی خویش را آن پروریهای میدانییم که در طول تاریخ در راه
و تکامل تمدن و فرهنگ بشری، در راه ترویج دانش و اندیشه بدست آورده ایم. پر ارج ترین
سپاهیان ما، طی هزاران سال، آن مردان و زنانی بوده اند که در تمام تاریخ کهنسال ایران مثل دانش
و فرهنگ را در برابر تندبادهای حوادث فرزندان نگاه داشتند و آنرا در خاسته و فرزندان تر به نسلهای
دیگر سپردند.»

در ضیافت شام تخت جمشید، هنگام خطاب به بزرگترین جمع رهبران و سران روی زمین
که تاکنون در یکجا گرد آمده اند، شاهنشاه فرمودند؛

«امشب در چند قدمی بنای با عظمت تخت جمشید بدور هم گرد آمده ایم که ستونهای خاسته

۱- متن این نطق تاریخی در قسمت ضمیمه این کتاب (ضمیمه شماره ۲) چاپ شده است.

... آن شاهد گشت بیست و پنج قرن با همه رنجها و شادیهایی آن بوده اند

همه میدانیم که این باروزگاری مرکز نقل جهان بود، ولی این خاطره ای است که امروز دیگر تنها به تاریخ تعلق دارد. آنچه اکنون برای ما بسیار مهمتر از این جنبه تاریخی و سیاسی است، این است که این بنا مرکز حکومتی بود که از نظر فکری بر میراث معنوی کوروش که بر پایه احترام به فرد و به حقوق بشری بنا نهاده شده بود، و این همان صلی است که تمام فرهنگ ایرانی بزرگ پایه ریزی شده است. »

باز در همین پیام اظہار داشتند:

« بگوئیم تا در حدود امکانات و شرایط خود دنیا را برای جامعه بشری بصورت یک دنیا صلح و دوستی در آوریم، دنیایی که در آن هر فرد آدمی بتواند در محیطی امن و فاخر از ترس و نگرانی، از حد اکثر مواهب دانش و تمدن برخوردار شود. آرزو کنیم که با همکاری و همکاری همه نیک اندیشان جهان، در عصر ما نیز مانند دوران کوروش، بار دیگر تاریخ ورق بخورد و صفحه تازه ای در آن گشوده شود که دیگر اثری از تاریکیها، از فقر و جیل و بیماری و کمرنگی، از تبعیضها و از بیعدالتی در خود نداشته باشد. آرزو کنیم که فرزندان ما برای همیشه در جهانی فاخر از بیم و اضطراب بسر برند و در دیده گاه زندگی خویش چیزی به جز روشنائی و امید داشته باشند. »

و در رژه تاریخی تخت جمشید، شاهنشاه ایران خطاب به میهمان برجسته خود و بیک میلیاردر نواز

مردم روی زمین که شاهد این سخنان پرسکوه بودند (۸)، اعلام داشتند:

۱- تن این نطق تاریخی در قسمت ضمیمه این کتاب (ضمیمه شماره ۲) چاپ شده است.

« من بعنوان شاهنشاه ایران، تاریخ جهان را گواهی می‌گیرم که: ما و اژدان میراث کوروش، در طول قرون و ادوار همواره به رسالت معنوی خویش وفا دار ماندیم و هرگز پیمانی را که دو هزار و پانصد سال پیش با تاریخ جهان و با عالم بشریت بستیم از یاد نبردیم. با پیوسته فرهنگ خویش را پیام آور آرمانهای عالی بشری و مصلح و محبت و تفاهم قرار دادیم، و همراه با آن همه جا با خود پیام دوستی و آشنائی بردیم. »

و باز در پایان همین نطق پر شکوه اظهار داشتند:

« به همه نیک اندیشان جهان، به خدنگزاران صلح و تفاهم جهانی، در هر جا که هستند درود می‌فرستم، و آرزو دارم که آن عامل بزرگ تفاهم و دوستی که نمایندگان برجسته این همه کشورها و ملت‌ها این همه دانشندان عالی‌قدر، این همه فرستادگان مراکز خبری و مطبوعاتی عالم را در یکجا گرد آورده است الهام بخش همه مردم روی زمین در ادامه راه آنان بسوی یکجائی واقعی جامعه بشری باشد. »

برگز، در تاریخ جهان یک ملت درباره آرمان و رسالت معنوی خود چنین صریح و قاطعیت قبول مسولیت نموده بود و هرگز نیز یک جشن ملی، تا این پایه در قالب جشن تاریخ، جشن فرهنگ و تمدن، جشن ایده‌آلها و آرمانهای والا جلوه گرفته بود.

مراسم با عظمت پاسارگاد و تخت جمشید نقطه اوج تجلی جهانی این شکوه فرهنگ ایران بود، ولی مبداء آن نبود، زیرا از مدت‌ها پیش، یعنی از همان هنگام که برگزاری چنین جشنی به جهانیان اعلام شد، دنیا با احترام و تسلیشی عمیق به پیام این فرهنگ پاسخ داده بود.

در این باره ، شاه‌نشاہ ایران در نطقی که در نهم شہر بورماہ گذشتہ بہ مناسبت گشایش دورہ کا جدید تعیینیہ مجلسین ایران ایراد فرمودند ، چنین گفتند :

« پانچ جہان مشرقی بہ پیام پر شکوہ اعصار و قرون کہ در سال کوروش کبیر در کشور جاودانی ما طنین انداز شدہ ، پاسخی است کہ جو ابگوی عظمت و اصالت این پیام است . برای ما توجہ بدین واقعیت حقاّ مایہ افتخار است کہ اکنون یکبار دیگر رسالت تاریخی و کمن ایرانی در دفاع از اصیل ترین ارزشهای تمدن و فرہنگ بشری ، کانونهای بزرگ علمی و فرہنگی و شخصیتہای برجستہ دنیای دانش و ہنر را در سراسر جہان ، در راہ شہرک در یک بزرگداشت واحد بدو ہمسم کرد آورده است . »

بیان این بزرگترین سیج فرہنگی تاریخ جہان در راہ تجلیل از تاریخ و تمدن یک کشور ، بیلانی است کہ تاریخ آن را فراموش نخواہد کرد .

فهرست مندرجات

صفحه	موضوع
۲۷	جشن شاهنشاهی ایران در سال « کورش کبیر »
۴۳	اصول سیاست خارجی ایران
فصل اول	
روابط ایران با کشورهای همسایه :	
۴۶	اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۶۱	افغانستان
۶۴	پاکستان
۷۱	ترکیه
۷۹	عراق
فصل دوم	
خلیج فارس :	
۹۱	جزایر ابوموسی و تنب بزرگ و کوچک
۹۳	روابط ایران با دولتهای ساحل جنوبی خلیج فارس :
۹۴	بحرین
۹۶	عمان
۹۷	قطر
۹۹	امارات عربی متحده
۱۰۱	کمکهای بهداشتی ، فرهنگی و اجتماعی ایران به کشورهای ساحل جنوبی خلیج فارس
۲۱	

۱۰۲

کویت

۱۰۶

عربستان سعودی

فصل سوم

روابط ایران با کشورهای عرب خاورمیانه و شمال افریقا :

۱۰۹

اردن

۱۱۴

سوریه

۱۱۵

لبنان

۱۲۰

مصر

۱۳۳

لیبی

۱۳۴

تونس

۱۳۹

الجزایر

۱۴۲

مغرب

۱۴۷

یمن

فصل چهارم

روابط ایران با کشورهای قاره افریقا :

اهم تحولات و مناسبات دولت شاهنشاهی با کشورهای

غربی و شرقی افریقا در سال ۱۳۵۰

۱۵۰

۱۵۲

اتیوپی

۱۵۴

داهومی

۱۵۵

سنگال

۱۵۷

سوازیلند

۱۵۸

کنیا

۱۵۹

گینه

۱۶۰

لسوتو

۱۶۱

ماداگاسکار

۱۶۲

مالاوی

۱۶۳

موريس

۱۶۴

افریقای جنوبی

فصل پنجم

روابط ایران با کشورهای آسیائی :

۱۶۵

اندونزی

۱۶۸

اسرائیل

۱۶۹

برمه

۱۷۰

تایلند

۱۷۲

جمهوری خلق چین

۱۷۸

ژاپن

۱۸۷

فیلیپین

۱۸۹

جمهوری کره

۱۹۱

مالزی

۱۹۳

نیپال

۱۹۴

جمهوری ویتنام

۱۹۵

هند

فصل ششم

روابط ایران با کشورهای اروپائی :

الف - کشورهای اروپای غربی :

۱۹۹

آلمان فدرال

۲۱۴

اسپانیا

۲۱۶

اتریش

۲۲۲

انگلستان

۲۳۰

ایتالیا

۲۳۶

بلژیک

۲۴۴

پرتغال

۲۳

۲۴۵	دانمارك
۲۴۸	سوئد
۲۵۰	سویس
۲۵۳	فرانسه
۲۶۴	فنلاند
۲۶۶	نروژ
۲۶۹	هلند
۲۷۴	یونان
۲۷۶	واتیکان

ب - کشورهای سوسیالیستی اروپای شرقی :

۲۷۷	آلبانی
۲۷۸	بلغارستان
۲۸۱	چکسلواکی
۲۸۵	رومانی
۲۹۲	مغولستان
۲۹۳	لهستان
۲۹۶	مجارستان
۲۹۹	یوگسلاوی

فصل هفتم

روابط ایران با کشورهای امریکا :

الف - کشورهای امریکای شمالی :

۳۰۵	کانادا
۳۱۴	ایالات متحده امریکا
	ب - کشورهای امریکای لاتین :
۳۲۹	آرژانتین
۳۳۱	برزیل
۳۳۵	مکزیک
۳۳۶	ج - سایر کشورهای امریکای لاتین :

فصل هشتم

روابط ایران با کشورهای استرالیا و زلاند جدید :
استرالیا

۳۳۷

فصل نهم

همکاریهای بین‌المللی ایران :

اول - همکاریهای ایران با سازمان ملل متحد :

۳۴۰

جزایر تنب و ابوموسی و شورای امنیت

۳۴۱

مسئله خاورمیانه

۳۴۲

بحران هند و پاکستان

۳۴۵

مسئله نمایندگی چین

۳۴۶

مسائل خلع سلاح

۳۴۷

بستر دریاها و اقیانوسها

۳۴۸

پاسداری صلح

۳۵۰

فضای ماوراء جو

۳۵۱

دوم - شرکت ایران در سایر کنفرانسهای بین‌المللی :

۳۵۱

کنفرانس کشورهای اسلامی درجده

۳۵۶

امور اقتصادی

۳۵۷

لژیون خدمتگزاران بشر

۳۵۸

کنفرانس توسعه و تجارت مال متحد - اونکتاد

۳۵۹

سازمان توسعه صنعتی ملل متحد

۳۵۹

کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور (اکافه)

۳۵۹

برنامه غذایی جهانی

۳۵۹

حقوق بشر

۳۶۱

روابط ایران با بازار مشترک اروپا

۳۶۲

دوره دیپلماتهای جوان کشورهای آسیائی

۳۶۴

مذاکرات «اوپک» در سالهای ۱۳۴۹-۱۳۵۰

همکاریهای منطقه‌ای :

۳۷۲

الف - همکاری عمران منطقه‌ای

۳۸۶

ب - سازمان پیمان مرکزی (سنتو)

ضمائم

ضمیمه شماره ۱ -

فهرست معاهداتی که در سال ۱۳۵۰ با سایر دولتهای جهان منعقد شده است .

۳۹۱

ضمیمه شماره ۲ -

- ۳۹۶ خطابه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در پاسارگاد
پیام اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، بمناسبت
تشکیل کنگره جهانی ایرانشناسان
- ۳۹۸ نطق اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، در ضیافت تخت جمشید
- ۴۰۱ نطق اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، در مراسم
رژه تخت جمشید

۴۰۵

ضمیمه شماره ۳

- ۴۰۸ متن نطق اعلیحضرت امپراطور اتیوپی در ضیافت تخت جمشید

ضمیمه شماره ۴ -

- ۴۱۲ متن نطق جناب آقای نخست وزیر در مجلس شورای ملی

*

ضمیمه شماره ۵ -

- ۴۱۴ سازمانهای بین المللی و غیردولتی که دولت شاهنشاهی
عضو آن میباشد .

شرکت ممالک مختلف جهان در جشن دوهزار و پانصدمین

سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران

در سال ۱۳۵۰ (سال کورش کبیر) ، در ۶۴ کشور جهان ، ۵۲ کمیته مخصوص بنام « کمیته‌های کورش کبیر » تشکیل شد . در این کمیته‌ها که غالباً بریاست عالیہ رؤسای دول تشکیل شده بود بیش از ۱۵۰۰ نفر عضویت داشتند که از آن میان ۱۳۶ نخست وزیر و وزیر و ۵۸ سناتور و نماینده مجلس و ۳۷۲ نفر شخصیت‌های برجسته سیاسی از قبیل رؤسای جمهوری و نخست وزیران و وزیران سابق و رهبران احزاب و سفیران و استانداران و معاونان و مدیران کل و ۳۸۱ شخصیت ممتاز فرهنگی از رؤسای فرهنگستانها و دانشگاهها و استادان و رؤسای موزه‌ها و ۱۱۲ شخصیت مطبوعاتی و ۱۲۴ تن شخصیت‌های اقتصادی ، از صاحبان صنایع و کارخانه‌ها و بانکها و ۳۰۰ نفر از برگزیدگان طبقات مختلف دیگر بوده‌اند .

در زیر عناوین رؤسای عالی و افتخاری و اجرائی کمیته‌های بین‌المللی هر کشور به ترتیب حروف الفبا نقل میشود :

فهرست عناوین رؤسای عالی و رؤسای کمیته‌های افتخاری و اجرائی ملی

و تعداد اعضای آنها به ترتیب حروف الفبا

آرژانتین : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری و عضویت وزیر امور خارجه و چهارتن دیگر از وزیران .

آلمان فدرال : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری فدرال آلمان و عضویت صدر اعظم و پنجاه و هشت تن از وزراء شاغل و صدراعظم‌های سابق و مقامات علمی و فرهنگی در کمیته افتخاری و رئیس انجمن ایران و آلمان و پنج تن از دانشمندان در کمیته اجرائی .

اتحاد جماهیر شوروی : بریاست اجرائی رئیس انستیتوی خاورشناسی فرهنگستان علوم و عضویت شائزده تن دیگر از دانشمندان و استادان .

اتریش : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری فدرال اتریش و عضویت اسقف اعظم و صدر اعظم اتریش و بیست و پنج تن از وزیران و دانشمندان و مدیران کل .

اتیوپی : بریاست عالیہ اعلیٰ حضرت امپراطور اتیوپی و عضویت وزیر دربار و سه تن وزیر و رئیس دانشگاه .

اردن هاشمی : بریاست عالیہ اعلیٰ حضرت پادشاه اردن هاشمی و عضویت وزیر دربار و شش تن از شاهزادگان و وزیران .

اسپانیا : بریاست عالیہ حضرت رئیس مملکت و ریاست اجرائی وزیر امور خارجه و عضویت بیست و سه تن از وزیران و معاونان و مدیران کل .

آفریقای جنوبی : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری و عضویت وزیر امور خارجه و شائزده تن وزیر و شخصیت دانشگاهی و اقتصادی .

اندونزی : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری و عضویت رئیس مجلس ملی و نوزده تن وزیر و دانشمند دیگر .

انگلستان : بریاست عالیہ والا حضرت همسر علیا حضرت ملکه انگلستان و عضویت رئیس مجلس اعیان و سی و نه تن از وزیران و لردان و سفیران و دانشمندان .

ایالات متحده آمریکا : بریاست عالیہ همسر حضرت رئیس جمهوری ایالات متحده آمریکا و عضویت معاون رئیس جمهوری و چهل و پنج تن از رؤسای جمهوری پیشین و وزیران و دانشمندان در کمیته افتخاری و عضویت رئیس انجمن ایران و آمریکا و بیست و نه تن از استادان و دانشمندان و مدیران موزه در کمیته اجرائی و عضویت چهل و هفت تن از مدیران موزه های هنری و رؤسای انستیتو های علمی و تاریخی در کمیته عمومی .

ایتالیا : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری ایتالیا و عضویت رئیس

هیئت وزیران وده تن از وزیران شاغل ورؤسای جمهوری پیشین و دانشمندان در کمیته افتخاری و عضویت رئیس انستیتوی ایتالیائی روابط فرهنگی باخاورمیانہ و خاور دور بیست و یک تن از دانشمندان و استادان دانشگاه و مدیران انستیتو های فرهنگی در کمیته اجرائی .

برزیل : ریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری فدرال برزیل و ریاست وزیر امور خارجه و عضویت هشت تن از وزیران و استادان دانشگاه در کمیته افتخاری و عضویت سفیر سابق برزیل در تهران و شش تن از دانشمندان در کمیته اجرائی .

بلژیک : ریاست عالیہ اعلیٰ حضرت پادشاه بلژیک و ریاست رئیس مجلس سنا و عضویت چهل و نہ تن شامل نخست وزیر و وزیران و رؤسای دانشگاهها و استادان و دانشمندان در کمیته افتخاری و ریاست وزیر مشاور و عضویت پانزده تن از دانشمندان و استادان در کمیته اجرائی .

بلغارستان : ریاست رئیس کمیته دوستی روابط فرهنگی بلغارستان با کشورهای خارجی و عضویت هشت تن از استادان و دانشمندان در کمیته اجرائی .

پاکستان : ریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری پاکستان و عضویت بیست و دو تن از وزیران و استادان دانشگاه ورؤسای آکادمیها در کمیته مرکزی جشن و شصت و پنج تن دیگر از رجال و دانشمندان در کمیته های محلی پنجگانه در سند و پنجاب و استان مرزی شمال غربی و بلوچستان و پاکستان شرقی .

تایلند : ریاست عالیہ پادشاه تایلند و ریاست والا حضرت رئیس شورای مخصوص سلطنتی و عضویت دوازده تن از شاهزادگان و وزیران و دانشمندان در کمیته اجرائی .

ترکیه : ریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری ترکیه و عضویت دوازده تن از معاونان نخست وزیر و استادان و دانشمندان .

تونس : ریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری تونس و عضویت

رئیس مجلس و سی تن از وزیران ورؤسای حزب و نمایندگان مجلس و مدیران روزنامه ها در کمیته افتخاری ریاست همسر فرزند رئیس جمهوری و عضویت پنجاه و یک تن از دانشمندان ورؤسای ادارات ورروزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

چکسلواکی : ریاست رئیس فرهنگستان علوم چکسلواکی و عضویت دوازده تن از وزیران و رؤسای فرهنگستان و استادان دانشگاهها در کمیته اجرائی .

دانمارك : ریاست عالیہ اعلیحضرت پادشاه دانمارك و ریاست وزیر امور فرهنگی و همکاریهای فنی و عضویت بیست تن از رؤسای تشریفات وسفیران ورؤسای دانشگاه و استادان و دانشمندان و روزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

رومانی : ریاست عالیہ حضرت رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیستی رومانی و عضویت بیست و پنج تن از رؤسای انستیتوهای علمی و دانشگاهها و معاونان وزارتخانه ها در کمیته افتخاری و ریاست رئیس فرهنگستان جمهوری سوسیالیستی رومانی و عضویت هفت تن از دبیران کل انستیتوها و مراکز تحقیقات علمی واتحادیه روزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

ژاپن : ریاست عالیہ والاحضرت برادر اعلیحضرت امپراطور ژاپن و عضویت هفده تن از رؤسای دانشگاه و اطاقهای بازرگانی و استادان و نمایندگان مجلس و سفیران سابق در کمیته افتخاری و عضویت نوزده تن از نمایندگان مجلس و استادان و محققان و رجال اقتصادی در کمیته اجرائی .

سوئد : ریاست عالیہ والاحضرت ولیعهد سوئد و ریاست یکی از استادان دانشگاه اوپسالا و عضویت سیزده تن از استادان دانشگاه و سفیران و وزیران مختار پیشین سوئد در تهران و رؤسای موزه ها و روزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

سوئیس : ریاست عالیہ حضرت رئیس کنفدراسیون و عضویت یازده

تن از استادان دانشگاه و محققان و مدیران کل در کمیته اجرائی .

سیلان : بریاست عالیہ جناب فرماندار کل و نیابت ریاست وزیر امور فرهنگی و عضویت ده تن از وزیران و دانشمندان و بازرگانان در کمیته افتخاری و عضویت پنج تن از وزیران و وکلای دادگستری و ارباب صنایع و بازرگانان در کمیته اجرائی .

سنگال : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری سنگال و عضویت نخست وزیر و هشت تن از وزیران ورؤسای دفتر مخصوص و دانشگاه و تأثر و موزه ملی سنگال .

فرانسه : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری فرانسه و ریاست وزیر پیشین فرهنگ و هنر و عضویت شصت و یک تن از اعضای فرهنگستان و نویسندگان و رؤسای موزه ها و کتابخانه ها و استادان دانشگاه و نمایندگان مجلس و وزیران پیشین و سفیران و مدیران روابط عمومی در کمیته اجرائی .

فیلیپین : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری فیلیپین و ریاست وزیر امور خارجه و عضویت نه تن از وزیران و نمایندگان مجلس و دانشمندان در کمیته اجرائی .

فنلاند : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری و ریاست معاون وزارت آموزش و پرورش و عضویت پانزده تن از استادان دانشگاه و ایران شناسان و روزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

کانادا : بریاست عالیہ رئیس مجلس سنا و عضویت سی و یک تن از سناتور ها و رؤسای دانشگاهها و انستیتوها و استادان دانشگاه و روزنامه نگاران و وزیران پیشین در کمیته اجرائی .

کره : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری کره و عضویت سی و هفت تن از وزیران و دانشگاهیان و رؤسای اطاقهای بازرگانی و شرکتهای صنعتی در کمیته افتخاری و ریاست نخست وزیر و عضویت سه تن از رؤسای مجامع بازرگانی و

آموزش و پرورش در کمیته اجرائی .

لهستان : ریاست رئیس آکادمی علوم لهستان و عضویت بیست و شش تن از اعضای آکادمی و استادان دانشگاه ورؤسای اتحادیه های روزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

لوکزامبورگ : ریاست عالیہ والاحضرت گراندوک لوکزامبورک و عضویت نخست وزیر و بیست و یک تن دیگر شامل رئیس مجلس و وزراء و استادان دانشگاه و محققان و روزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

لیشتنشتاین : ریاست عالیہ والاحضرت ولیعهد لیشتنشتاین و عضویت چهار تن از رجال و روزنامه نگاران در کمیته اجرائی .

لسوتو : ریاست عالیہ اعلیحضرت پادشاه لسوتو و عضویت نخست وزیر و پنج تن از وزیران در کمیته .

مالزی : ریاست عالیہ اعلیحضرت پادشاه مالزی و ریاست افتخاری نخست وزیر و ریاست معاون نخست وزیر و عضویت هشت تن از وزیران و دانشمندان در کمیته ملی و عضویت شش تن از نمایندگان وزارتخانه ها در کمیته اجرائی .

مصر : ریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری عربی مصر و ریاست وزیر فرهنگ و عضویت بیست و دو تن از استادان دانشگاه و معاونان وزارتخانه ها و دانشمندان در کمیته اجرائی .

مجارستان : ریاست عالیہ معاون ریاست جمهوری مجارستان و ریاست رئیس انستیتوی روابط فرهنگی مجارستان باکشور های خارجی و عضویت دو تن از اعضای آکادمی ورادیوتلوویزیون در کمیته اجرائی .

مغرب : ریاست عالیہ اعلیحضرت پادشاه مغرب و عضویت چهارده تن از وزیران و دانشگاهیان و محققان در کمیته اجرائی .

نیپال : ریاست عالیہ اعلیحضرت پادشاه نیپال و ریاست وزیر دربار و امور خارجه و عضویت شانزده تن از سناتور ها و رؤسای آکادمی سلطنتی و معاونان وزارتخانه ها در کمیته اجرائی .

نروژ : بریاست عالیہ والاحضرت ولیعهد نروژ و عضویت ده تن از استادان دانشگاه و رجال اقتصادی و ارباب جرائد .

هلند : بریاست عالیہ والاحضرت همسر علیا حضرت ملکہ هلند و ریاست وزیر امور خارجه و عضویت بیست و نه تن از وزیران و استادان دانشگاه و رجال اقتصادی و مدیران موزه ها در کمیته افتخاری و ریاست وزیر مشاور و چهارتن از رجال علم و هنر در کمیته اجرائی .

هند : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری هند و عضویت بیست تن از وزیران و استادان دانشگاه و سفیران پیشین هند در ایران در کمیته ملی و عضویت چهل و چهار تن از وزراء و دانشمندان و ارباب جرائد در کمیته های افتخاری و واجرائی ایالتی .

یوگسلاوی : بریاست عالیہ حضرت رئیس جمهوری فدرال یوگسلاوی و عضویت بیست و سه تن از وزیران و اعضای مجلس فدرال و دانشمندان و روزنامه نگاران .

یونان : بریاست عالیہ افتخاری اعلیحضرت پادشاه یونان و ریاست عالیہ اجرائی نایب السلطنه یونان و عضویت پنج تن از دانشمندان و آکادمیسین ها در کمیته اجرائی .

فهرست اجمالی و آماری کارهای انجام شده :

بمناسبت این جشن خجسته تاریخی و بمنظور بزرگداشت آن فعالیتی وسیع و جهانی در زمینه معرفی تاریخ و فرهنگ و هنر و تمدن ایران زمین و نیز ترقیات و پیشرفت های ایران نوین انجام گرفت که ایجاد نمایشگاهها و سمینارها و کنفرانسها و برگزاری مصاحبه های رادیو تلویزیونی و مطبوعاتی و ضیافت های رسمی و افتتاح های متعدد و انتشارات گوناگون و برنامه های رادیوئی و تلویزیونی و نشر تمبرهای مخصوص و نامگذاری خیابانها بنام ایران و نگارش کتب و رسالات تحقیقی و تشکیل کنگره های ایران شناسی را باید نام برد و در زیر خلاصه ای از اینگونه اقدامات و کارهای انجام شده یاد آور میگردد :

۱- تشکیل جلسات افتتاح جشنهای شاهنشاهی طی مراسم خاص و ضیافت‌هایی که از طرف رؤسای عالی کمیته‌ها که غالباً از سران کشورها بوده‌اند برگزار شده است در ۱۵ کشور (اتریش- ایتالیا- بلژیک- پرتغال- چکسلواکی- رومانی- دانمارک- سیلان- فنلاند- مجارستان- نپال- هلند- یوگسلاوی- یونان) .

۲- تشکیل ۵۳ نمایشگاه از کتب فارسی و آثار خطی ایران در پایتختها و شهرهای مهم ۱۹ کشور جهان (آلمان- اتحاد شوروی- اسپانیا- استرالیا- انگلستان- آمریکا- ایرلند- پاکستان- پرتغال- تونس- دانمارک- رومانی- فرانسه- لهستان- مغرب- مصر- نروژ- واتیکان) .

۳- تشکیل ۲۹۲ جلسه یا دوره کنفرانس و سمینارهای علمی و تاریخی و جلسات تحقیقی ویژه بمنظور شناسائی تمدن و فرهنگ ایران در پایتختها و شهرهای مهم ۳۸ کشور جهان (آلمان- اتریش- اتحاد شوروی- اتیوپی- اندونزی- اسپانیا- استرالیا- انگلستان- آمریکا- ایتالیا- ایرلند- ایسلند- برزیل- بلژیک- پاکستان- پرتغال- ترکیه- تونس- چکسلواکی- دانمارک- رومانی- ژاپن- سوئد- سویس- سیلان- فرانسه- فنلاند- کانادا- لهستان- لوکزامبورگ- مجارستان- مغرب- نپال- نروژ- هلند- هند- یوگسلاوی- یونان- یونسکو) .

۴- تشکیل ۸۰ نمایشگاه هنر و آثار باستانی و مسکوکات ایران در پایتختها و شهرهای مهم ۳۱ کشور جهان (آلمان- اتریش- شوروی- اسپانیا- استرالیا- آفریقای جنوبی- انگلیس- آمریکا- ایتالیا- بلژیک- پاکستان- پرتغال- چکسلواکی- دانمارک- رومانی- ژاپن- سوئد- سویس- سیلان- فرانسه- کانادا- لهستان- لوکزامبورگ- مجارستان- مصر- مغرب- نروژ- هلند- یوگسلاوی- یونان) .

۵- تشکیل ۱۱ نمایشگاه صنایع دستی و فرشهای ایران در پایتخت و شهرهای مهم ۸ کشور جهان (اتحاد شوروی- انگلستان- ایتالیا- سویس- سیلان- لوکزامبورگ- نروژ) .

۶- تشکیل ۲۰ نمایشگاه تمبر و عکس‌های ایران قدیم و ایران نوین در پایتخت ۱۳ کشور جهان (اتریش- اسپانیا- ایتالیا- بلژیک- پاکستان- ترکیه- تونس- چکسلواکی- رومانی- سوئد- سیلان-

مجارستان - نپال) .

۷- تشکیل کنگره های بزرگ جهانی ایران شناسی با شرکت بیش از هزار و چهارصد نفر از زبده دانشمندان و ایران شناسان در کشور جهان (اتحاد شوروی - انگلستان - کانادا - هند) .

۸- نگارش و انتشار ۱۱۵ کتاب تحقیقی و علمی و رسالات ویژه در ۳۰ کشور جهان و نشر بیش از یک هزار مقاله و رساله علمی و تحقیقی در مسائل ایران شناسی بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ایران (آلمان - اتحاد شوروی - اسپانیا - استرالیا - انگلستان - آمریکا - ایتالیا - ایسلند - برزیل - پاکستان - پرتغال - ترکیه - تونس - دانمارک - رومانی - ژاپن - سوئد - سوئیس - فنلاند - فرانسه - لهستان - مجارستان - مغرب - مصر - هند - هلند - یوگسلاوی - یونان - نپال) .

۹- چاپ ۵۸ نشریه و شماره مخصوص مجلات و روزنامه های علمی و سیاسی یا اختصاص قسمت اعظم آنها به شناساندن ایران کهن و نوین در ۲۶ کشور جهان (آلمان - اتریش - اتحاد شوروی - اتیوپی - اسپانیا - آفریقای جنوبی - انگلستان - آمریکا - ایتالیا - بلژیک - پاکستان - ترکیه - تونس - چکسلواکی - دانمارک - رومانی - سوئیس - فرانسه - لهستان - مجارستان - مصر - هلند - هند - نپال - نروژ - یونسکو) .

۱۰- تهیه ۲۶ سری فیلم های مستند که بوسیله فیلمبرداران ۱۱ کشور برداشته شده و در مالک آنان و نیز سایر کشورها نمایش داده شده است (اسپانیا - آمریکا - آلمان - انگلستان - ایتالیا - بلژیک - تونس - دانمارک - ژاپن - سوئیس - فرانسه) .

۱۱- اجرای بیش از ۱۱۱ سلسله برنامه های رادیویی و تلویزیونی که از ۵۳ شبکه رادیو تلویزیون ۳۰ کشور جهان پخش شده است (آلمان - اتریش - اتحاد شوروی - اردن - اتیوپی - اسپانیا - آفریقای جنوبی - انگلستان - ایتالیا - برزیل - بلژیک - پاکستان - ترکیه - تونس - دانمارک - رومانی - ژاپن - سوئد - سوئیس - سیلان - فرانسه - کانادا - لهستان - مجارستان - مغرب - نپال - نروژ - هلند - یوگسلاوی - یونان - یونسکو) .

۱۲- اجرای بیش از ۳۶ برنامه هنری شامل : اپرا ، کنسرت ، تئاتر ، واعزام دسته های ارکستر سمفونیک در ۱۲ کشور جهان (آلمان - اتریش - آفریقای جنوبی - انگلستان - ترکیه - تونس - دانمارک -

- رومانی - فرانسه - لهستان - مغرب - هند) .
- ۱۳- چاپ تمبر مخصوص بزرگداشت جشنهای شاهنشاهی در ۱۱ کشور جهان (اتریش - اسپانیا - بلژیک - پاکستان - ترکیه - تونس - رومانی - لهستان - مغرب - نپال) .
- ۱۴- تأسیس ۸ کرسی زبان فارسی در دانشگاههای جهان و تخصیص بورسهای ویژه برای مطالعات ایران شناسی (اسپانیا - استرالیا - ایتالیا - پرتغال) .
- ۱۵- نامگذاری خیابانها و میدانها و سالهای تحصیلی در چهار کشور بنام «ایران» یا «کورش کبیر» (اسپانیا - ایتالیا - برزیل - فرانسه - اتیوپی - نپال - آرژانتین) .
- ۱۶- اعلام هفته یاروز ایران و تشکیل بازارایرانی و در ۱۰ کشور جهان (اردن - برزیل - بلژیک - پاکستان - تونس - دانمارک - فرانسه - مغرب - نپال - نروژ) .
- ۱۷- انجام مسابقات ورزشی و اعطای جوایز مخصوص و برنامه های مختلف دیگر از قبیل انجام مراسم خاص فرهنگی در خانه های فرهنگ و اهداء مجسمه های باستانی متعلق بدو هزار سال پیش و اعلام پیوستگی شهرهای خارجی باشهرهای ایرانی و فستیوال فیلمهای فارسی و تزیینی مراکز مختلف بانمونه های خط و هنر و صنایع دستی ایران و تشکیل مجالس مشاعر فارسی و تزیین بعضی قطار های راه آهن خارجی که به ایران می آید و اقدامات مختلف دیگر در شمار اقداماتی است که در بسیاری از ممالک جهان بمناسبت جشنهای فرخنده شاهنشاهی ایران انجام گرفته است .

فهرست اسامی رؤسا و نمایندگان کشورهای شرکت کننده در تخت جمشید

یکی دیگر از ویژگیهای ممتاز جشن بزرگ شاهنشاهی ایران فراهم ساختن موجبات و گردآوری و ردن سلاطین و رؤسای جمهوری و برگزیدگان ملل مختلف جهان در تخت جمشید است که در تاریخ تشریفات گیتی بی سابقه است و نشانه دیگری از احترام و بزرگداشت جهانیان نسبت به ایران و تاریخ و تمدن و فرهنگ کهنسال آن و رهبری خردمندان ایران نوین است .

در زیر اسامی این میهمانان عالیقدر و تعداد همراهان ایشان به ترتیب حروف الفبا و بر حسب نام کشورها درج میگردد :

- ۱- جناب آقای دکتر فون هاسل (H.E. Dr. Von Hassel) رئیس مجلس ملی آلمان و پنج نفر همراه .
- ۲- حضرت شیخ زاید بن سلطان آل نهیان حاکم ابوظبی و پنج نفر همراه .
- ۳- اعلیحضرت هایله سلاسیه اول (H.I.M. Haile Sellassie, I) امپراطور اتیوپی و پنج نفر همراه .
- ۴- اعلیحضرت ملك حسين بن طلال (H.I.M. King Hussein Bin Tallal) پادشاه اردن هاشمی و والاحضرت پرنسس مونا و پنج نفر همراه .
- ۵- والاحضرت پرنس دون خوان کارلوس دو بوربن (H.R.H. Prince Don Juan Carlos of Bourbon) و والاحضرت پرنسس سووفیا از اسپانیا و شش نفر همراه .
- ۶- حضرت سرپال هاسلاک (T.E. T.H. Sir Paul Hasluck) فرماندار کل استرالیا و بانو و سه نفر همراه .
- ۷- حضرت یاکوبوس یوهانس فوشه (T.E. Mr. Jacobus Johannes Fouché) رئیس جمهوری آفریقای جنوبی و بانو و پنج نفر همراه .
- ۸- والاحضرت شاهدخت بلقیس فرزند اعلیحضرت پادشاه افغانستان و والاحضرت ژنرال سردار عبدالولی خان و پنج نفر همراه .
- ۹- جناب آقای مصافی الاشراف نماینده مخصوص حضرت رئیس جمهوری الجزایر و یک نفر همراه .
- ۱۰- حضرت صاحب عظمت شیخ راشد بن احمد المعلی نایب حاکم و ولیعهد امارت ام القوین و چهار نفر همراه .
- ۱۱- والاحضرت سلطان هنگکوبو و نونهم (H.R.H. Sultan Hanengku Buwono IX) نماینده رئیس جمهوری اندونزی و ۲ نفر همراه .
- ۱۲- والاحضرت پرنس فیلیپ (H.R. The Duke of Edinburgh) و والاحضرت پرنسس آن (H.R.H. Princesse Anne) همسر و فرزند علیاحضرت ملکه انگلیس و شش نفر همراه .
- ۱۳- جناب آقای اسپرو آگنیو (T.H. Mr. S. Agnew) معاون رئیس جمهوری آمریکا و بانو آگنیو و شش نفر همراه .
- ۱۴- جناب آقای سناتور پلا نخست وزیر و وزیر خارجه اسبق

و رئیس کمیسیون خارجی مجلس سنا همراه رئیس کل تشریفات و مشاور
نظامی رئیس جمهوری ایتالیا .

۱۵- والاحضرت شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفہ امیر بحرین و
ہمراہان .

۱۶- جناب آقای سناتور پٹونو پرتالونوس (H.E. Mr. Peono
Portella Nuns) رئیس کنگرہ ملی برزیل و بانو و ۳ نفر ہمراہ .

۱۷- اعلیٰحضرت بودوئن اول (H.M. King Baudouin I)
پادشاہ بلژیک و علیاحضرت ملکہ فابیولا و پنچ نفر ہمراہ .

۱۸- حضرت ژنرال آقا محمد یحیی خان رئیس جمهوری اسلامی
پاکستان و بانو یحیی خان و شش نفر ہمراہ .

۱۹- جناب آقای روی پاتریسیو (T.E. Mr. Rui Patricio)
وزیر خارجہ پرتغال و بانو و پنچ نفر ہمراہ .

۲۰- والاحضرت بہانوباندواو گالا
(H.R.H. Maj-Gen. Prince Bhanubandhu Ugala)
نمایندہ پادشاہ تایلند و چہار نفر ہمراہ .

۲۱- حضرت ژنرال جودت سونای (H.E. Gen. Cevdet Sunay)
رئیس جمهوری ترکیہ و پنچ نفر ہمراہ .

۲۲- جناب آقای حبیب بورقیبہ (پسر) و بانو بورقیبہ وزیر امور
خارجہ تونس و سہ نفر ہمراہ .

۲۳- حضرت لودویک سو بودا (H.E. Ludvig Svoboda)
رئیس جمهوری سوسیالیستی چکسلواکی و پنچ نفر ہمراہ .

۲۴- جناب آقای چانگ تونگ (H.E. Chang Tung) نمایندہ
جمہوری خلق چین و سفیر چین در اسلام آباد و ۲ نفر ہمراہ .

۲۵- اعلیٰحضرت فردریک نهم (H.M. Frederik IX) پادشاہ دانمارک
و علیاحضرت ملکہ دانمارک و پنچ نفر ہمراہ .

۲۶- حضرت ہوبرت ماگا (T.E. Hubert Maga) رئیس جمہوری
داهومی و بانو ماگا و شش نفر ہمراہ .

۲۷- حضرت صاحب عظمت شیخ راشد بن سعید آل مکتوم حاکم
امارت دوبی و پنچ نفر ہمراہ .

۲۸- حضرت صاحب عظمت شیخ صقر بن محمد القاسمی حاکم
امارت رأس الخیمہ و پنچ نفر ہمراہ .

۲۹- حضرت نیکلای چٹاوشسکو

(H.E. Mr. Nicolae Ceausescu)

- رئیس شورای دولتی رومانی و بانو چائوشسکو و پنج نفر همراه .
- ۳۰- والا حضرت پرنس میکاسا (H.I.H. Prince Mikasa) برادر اعلیٰ حضرت امپراطور ژاپن و والا حضرت پرنس میکاسا و پنج نفر همراه .
- ۳۱- حضرت لئوپولد سدار سنگور (H.E. Mr. Leopold Sedar Senghor) رئیس جمہوری سنگال و بانو سگور و شش نفر همراه .
- ۳۲- والا حضرت کارل گوستاف (H.R.H. Prince Carl Gustaf) ولیعهد سوئد و چہار نفر همراه .
- ۳۳- والا حضرت پرنس ماخوسینی دالمینی (T.R.H. Prince Makhosini Dalmini) نخست وزیر و وزیر امور خارجہ سوازیلند و پنج نفر همراه .
- ۳۴- حضرت فردریک واهلن (T.E. Proff Friedrich Traugott Wahlen) رئیس اسبق کنفدراسیون سوئیس و بانو واهلن و ۲ نفر همراه .
- ۳۵- حضرت شیخ خالد بن محمد القاسمی حاکم امارت شارجه و ہمراہان .
- ۳۶- حضرت صاحب عظمت شیخ راشد بن حمید النعیمی ولیعهد امارت عجمان و پنج نفر همراه .
- ۳۷- اعلیٰ حضرت سلطان قابوس بن سعید بن تیمور سلطان عمان و پنج نفر همراه .
- ۳۸- حضرت صاحب عظمت شیخ محمد بن حمد الشرقی حاکم فجیرہ و چہار نفر همراه .
- ۳۹- جناب آقای ژاک شابان دلماس (H.E. Mr. Jacques Chaban-Delmas) نخست وزیر فرانسه و پنج نفر همراه .
- ۴۰- بانو فردیناند مارکوس (Mm. Ferdinand Marcos) ہمسر رئیس جمہوری فیلیپین و پنج نفر همراه
- ۴۱- حضرت اورہو ککونن (H.E. Mr. Urho Kekkonen) رئیس جمہوری فنلاند و چہار نفر همراه .
- ۴۲- حضرت صاحب عظمت شیخ احمد بن علی آل ثانی حاکم امارت قطر و شش نفر همراه .
- ۴۳- حضرت رولاند میچنر (H.E.T.R.H. Roland Michner) فرماندار کل کانادا و بانو و شش نفر همراه .

- ۴۴ - والاحضرت شیخ صباح السالم الصباح امیر کویت و پنج نفر
همراه .
- ۴۵ - جناب آقای جونگ پیل کیم (T.E. Jong Pil Kim)
نخست وزیر کره و بانو و پنج نفر همراه .
- ۴۶ - حضرت سلیمان فرنجیه (H.E. Mr. Soleiman Frangie)
رئیس جمهوری لبنان و بانو و چهار نفر همراه .
- ۴۷ - اعلیحضرت موت لوت لهی موشوشوئه دوم (H.M. Mot
Lot Lehi Moshoe Shoe II) پادشاه لسوتو و چهار نفر همراه .
- ۴۸ - والاحضرت ژان (S.A.R. Prince Jean) گراندوک
لوکزامبورک و والاحضرت گراندوشس لوکزامبورک و سه نفر همراه .
- ۴۹ - جناب آقای پروفیسور کلیماژوسکی نایب رئیس شورای عالی
دولتی (T.E. Mr. M. Klimaszewski) جمهوری مردم لهستان و بانو
و سه نفر همراه .
- ۵۰ - جناب آقای ریچارد هنریس رئیس مجلس نمایندگان لیبریا
و (T.H. Richard A. Henries) دونفر همراه .
- ۵۱ - والاحضرت فرانتس یوزف دوم (H.H. Franz Josef II)
شاهزاده لیشتن اشتاین و والاحضرت شاهزاده جینا و پنج نفر همراه .
- ۵۲ - اعلیحضرت یانگ دی پرتوان اگونگ (H.M. Yang Di
Pertuan Agong) پادشاه مالزی و علیاحضرت راجا پرمیسوری اگونگ
و شش نفر همراه .
- ۵۳ - حضرت پال لوشانچی (T.E. Mr. Pal Losonczy) صدر
هیئت رئیسه شورای جمهوری ملی مجارستان و بانو لوشونچی و پنج
نفر همراه .
- ۵۴ - جناب آقای الشافعی نایب رئیس جمهوری عربی مصر و بانو
و چهار نفر همراه .
- ۵۵ - والاحضرت مولای عبدالله نماینده پادشاه مغرب و والاحضرت
لامیا و شش نفر همراه .
- ۵۶ - حضرت مختار ولد دادا (H.E. Mr. Mokhtar Ould
Daddah) رئیس جمهوری اسلامی موریتانی و پنج نفر همراه .
- ۵۷ - والاحضرت رینیہ پرنس موناکو (H.S.H. Prince of Monaco)
و والاحضرت پرنسس و پنج نفر همراه .

- ۵۸- اعلیحضرت ماهدرا بیر بیکرام شاه دوا
(H.M. Mahendra Bir Bikran Shah Deva)
پادشاه نپال و علیاحضرت ملکه نپال و پنج نفر همراه .
- ۵۹- اعلیحضرت اولاف پنجم (H.M. Olaf V) پادشاه نروژ و
چهار نفر همراه .
- ۶۰- کاردینال ماکزیمیلیان فورستنبرگ (H.Em. Maximilian
Furstenberg) نماینده پاپ اعظم از واتیکان و دونفر همراه .
- ۶۱- حضرت دکتر رافائل کالدر (T.E. Dr. Rafael Caldera)
رئیس جمهوری و تزوئلا و بانو و پنج نفر همراه .
- ۶۲- والاحضرت پرنس برنهارد (H.R.H. Prince Bernhard)
نماینده ملکه هلند و والاحضرت پرنس بتاتریس ولیعهد و والاحضرت
پرنس کلاوس و چهار نفر همراه .
- ۶۳- حضرت وارهاگیری و نکاتاگیری (H.E. Mr. Varhagiri
Venkata Giri) رئیس جمهوری هند و بانو گیری و چهار نفر همراه .
- ۶۴- حضرت مارشال یوسپ بروزیتو (T.E. Mar. Josip
Broz Tito) رئیس جمهوری سوسیالیستی فدرال یوگسلاوی و بانو تیتو
و پنج نفر همراه .
- ۶۵- اعلیحضرت کنستانتین (H.E. King Constantine)
پادشاه یونان و ملکه آن ماری ملکه یونان و پنج نفر همراه .
- ۶۶- پرنس کریم آقاخان و بیگم کریم آقاخان و دونفر همراه .
گذشته از میهمانان عالیقدر یاد شده گروهی از نمایندگان و سائل
ارتباط جمعی شامل ۲۹۷ تن خبرنگار و نماینده خبرگزاری از ۳۸ کشور
جهان در مراسم جشنهای شاهنشاهی در ایران شرکت و فعالیت نمودند .

کنگره جهانی ایران شناسان :

در زمینه امور علمی و فرهنگی تذکر خاص يك واقعه بزرگ در این
مورد لازم است و آن تشکیل کنگره جهانی ایران شناسان در شیراز است .
این کنگره از نظر سطح علمی ، عالیترین کنگره ای بود که تا به امروز در
مورد مطالعات مربوط به فرهنگ و تمدن ایران تشکیل شده بود ، زیرا
بزرگترین دانشمندان ایران شناس سراسر جهان برای نخستین بار متفقاً
در چنین مجمعی گردآمده بودند . این جمع ، که شاهنشاه در پیام افتتاحیه

خود به کنگره (۱) آن را مجمع « خدمتگزاران عالیقدر فرهنگ ایران » نامیدند ، جمع دانشمندان بزرگی بود که تاکنون بیش از ۴۰۰۰ کتاب و مقاله تحقیقی درباره تاریخ و فرهنگ ایران تالیف کرده‌اند ، قسمتی از ارزنده‌ترین تحقیقات جهانی مربوط به این فرهنگ و تاریخ حاصل کارشبان‌روزی آنان در طول سالیان دراز است .

در این کنگره کسانی شرکت داشتند که گفته آنان ، در زمینه تخصصی کار ایشان ، برای جهان دانش سندیت قاطع دارد .

این مردان برجسته دنیای دانش ، در طول جلسات پیاپی سخنرانیهای عالی خود ، در تمام مدتی که کنگره جهانی شیراز مشغول بکار بود ، بر اساس موضوع اصلی کنگره که « استمرار فرهنگ و تمدن ایران » بود ، جنبه‌های متنوع و مختلف تاریخ ، زبان ، فلسفه ، مذهب ، علم و ادب ، معماری و هنر ، و تجلیات گوناگون اندیشه ایرانی را در سراسر جهان ، باموشکافی و دقتی خاص خود مورد تحلیل قرار دادند ، و بدین ترتیب مجموعه‌ای چنان پرارزش از تازه‌ترین تتبعات و تحقیقات علمی در این زمینه فراهم آوردند که حتماً باید آن را « توشه فرهنگی جشن شاهنشاهی » نامید ، و در گنجینه عظیم فرهنگ ایران ، جایی خاص بدان اختصاص داد . همین دانشمندان بودند که در قطعنامه نهائی کنگره ، خطاب به شاهنشاه را در برابر آرامگاه کورش کبیر يك « سند بزرگ و انسانی تاریخ بشر » تلقی کردند و خود کار ترجمه آن را به زبان های کلاسیک باستانی ، برای ضبط در « اسناد جاودانی تاریخ » بعهده گرفتند .

۱ - متن این پیام تاریخی در قسمت ضمیمه این کتاب (ضمیمه شماره ۲)

چاپ شده است .

اصول سیاست خارجی ایران

دولت شاهنشاهی ایران در روابط بین‌المللی، هم‌آهنگ با انقلاب سفید، دوره جدیدی را آغاز نموده و توسل به زور را عامل اجرای سیاست و کسب افتخارات ملی نمیداند و آنرا با توجه بمقتضیات دنیای امروز و روش فکری دوره انقلاب، دیگر بعنوان وسیله وصول به هدفهای ملی نمی‌پذیرد بلکه سیاست خود را با اتکاء با اصول معنویت و تأمین رفاه مادی و تعالی معنوی و فرهنگی انسان ادامه میدهد و معتقد است که « امروز پیروزی واقعی ملتها در قدرت نمائی نظامی و مادی آنها نیست بلکه موفقیت آنها در درجه اول در غلبه بر فقر و جهل و بیسوادی - غلبه بر بیعدالتیهای اجتماعی و قضائی - در تعلیم دانش و تأمین سطح زندگی اقتصادی بهتر و رفاه و عدالت اجتماعی زیاده‌تری برای افراد نهفته است و بنابراین جنگ واقعی امروزه عالم بشریت جهاد انسانها برای ازمیان بردن تبعیضها و بیعدالتیهای اجتماعی - ملی و بین‌المللی است. » (۱)

در این راه قدم اول را تفاهم سپس همزیستی و همکاری بین‌المللی و پس از آن دوستی و محبت و عشق بهممنوع که کمال مطلوب آدمیت است میداند و براساس این روش فکری در سیاست خارجی ایران اصولی برگزیده است که در روابط بین‌المللی همواره ملحوظ نظر میباشد. این اصول بقرار زیر است: (۲)

اتکاء با اصول معنویت - جامعه بشری نیازمند به پیروی از اصولی است که احتیاج افراد بشر را به تفاهم و بدوستی و محبت سیراب کند و از کینه‌توزی و حقد و آزار و دشمنی عاری باشد.

(۱) - از بیانات عالیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر هنگام گشایش کنگره جهانی ایران‌شناسان در تهران در سال ۱۳۴۵.

(۲) - قسمت عمده این اصول در نشریه روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۶ و ۱۳۴۷ و ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ نیز درج گردیده است.

حفظ حقوق و آزادیهای فردی و اجتماعی - هر ملت حق دارد آزادانه راه زندگی و سرنوشت خود را با توجه بمنافع و حقوق جوامع دیگر برگزیند. استثمار و حفظ منافع يك جامعه بزبان جامعه دیگر و یا دخالت کشورها در امور داخلی یکدیگر قابل قبول نمیباشد.

همزیستی بین ملل - صلح جوئی صمیمانه و تفاهم با کلیه کشورها و جوامع ولوباروشهای حکومتی وایدئولوژیهای مختلف براساس حفظ حقوق و حاکمیت ملی آنها شرط حیاتی و لازم برای پیشرفت جامعه انسانی است. بنابراین رعایت شرافتمندانه اصول همزیستی و احترام به راه و روش زندگی هر جامعه ضرورت کامل دارد.

همکاری بین ملل - استقرار صلح و تفاهم بین المللی جز برپایه رفع تبعیضها و بیعدالتیهای اجتماعی و اقتصادی جهان ممکن نخواهد بود و نیز رفاه مادی جوامع انسانی جز از راه مبارزه موفقیت آمیز بر علیه جنگ فقر و نادانی حاصل نخواهد شد. توفیق در این مبارزات و استقرار صلح پایدار مستلزم همکاری صمیمانه بین ملل میباشد.

وابستگی سرنوشت کشورها و ملل جهان با یکدیگر - شکاف بزرگی که در حال حاضر از نظر رفاه اقتصادی بین ملل پیشرفته و ملل در حال توسعه و غالباً فقیر وجود دارد برقراری عدالت اجتماعی را بمفهوم جهانی متعذر ساخته و مبارزه جوامع صلحدوست را برای استقرار صلح پایدار و زدودن خطر جنگ در روابط بین ملل بادشواریهایی اساسی مواجه کرده است. این امر کوشش کشورها را برای تامین رفاه مادی مردم خود بلااثر میگذارد و بشریت را در راه وصول به هدف نهائی دچار کندی و رکود میسازد. بنابراین دولت شاهنشاهی از هرتلاش جهانی برای تعدیل فاصله بین جوامع غنی و فقیر و نیز استقرار و تقویت عدالت اجتماعی در سطح بین المللی پشتیبانی میکند و معتقد است که وابستگی سرنوشت جوامع انسانی با یکدیگر همکاری مثبت و مولد و مفید این جوامع را ضروری کرده است.

حفظ و حمایت از صلح - «... جامعه امروزی جهان دستخوش دگرگونی و تحول عظیمی است که تاکنون از حیث عمق و وسعت در هیچیک از ادوار تاریخ بشر سابقه نداشته است. این تحول ایجاب میکند که بسیاری از اصول و موازینی که جوامع گذشته بر آنها تکیه داشته اند ... جای خود را به موازین و اصول تازه ای بسیارند.» (۱)

(۱) کتاب انقلاب سفید فصل یازدهم ، نوشته اعلیحضرت همایون شاهنشاه

در حال حاضر توسل به زور و قدرت مادی برای رفع تضادهای موجود بین جوامع انسانی هیچ مشکلی را حل نمیکند و بطریق اولی دوران ماجراجوییها و استیلاطلبیهای گذشته پایان رسیده است. بنابراین کشورها بایستی با توجه باصل همبستگی نهائی سرنوشت جوامع انسانی با روشن بینی راه حلهای صلح جویانه بر اساس درک ماهیت و علل واقعی تضادهای بین ملل در نظر گیرند و در مورد اختلاف نژادی و مذهبی نیز بر اساس اعلامیه جهانی حقوق بشر راه حل عادلانه ای برگزینند و در هر حال از توسل به زور اجتناب نمایند.

سازمان ملل متحد بعنوان بزرگترین مرجع همکاری ملل در جهان -
سازمان ملل متحد یقیناً بزرگترین مرکز تبادل و ارائه نظرات انسانی در تاریخ حیات بشر است که در تنظیم روابط بین المللی بر اساس اصول بشر دوستانه و تکوین و تدوین آرزوهای بشریت برای وصول به هدفهای عالی انسانی گامهای مؤثری برداشته است. تضعیف این سازمان افکار و آرزوهای انسانی را ضعیف و به سیر قهقرائی دچار خواهد کرد. بنابراین دولت شاهنشاهی معتقد است مادام که سازمان جهانی مجهزتری بوجود نیامده است بایستی تصمیمات سازمان ملل متحد مورد رعایت و احترام کشورها قرار گیرد و از امکانات این سازمان برای رفع اختلافات بهره برداری شود.

ارتقاء حقوق بشر - اجرای واقعی و موثر عدالت قضائی حقوق مدنی و دموکراسی سیاسی همراه با عدالت اجتماعی - حقوق اجتماعی و دموکراسی اقتصادی امروز نه تنها وظیفه ملی هر دولتی را تشکیل میدهد بلکه پرارزشتترین هدیه ایست که هر حکومتی میتواند بجامعه بشری و صلح بین المللی تقدیم دارد. تنها در این شرایط است که حقوق بشر میتواند واقعا و حقیقتاً تامین گردد و تحت چنین شرایطی است که بشریت میتواند از بلیات گرسنگی - بیماری - نادانی و جنگ در امان بماند.

فصل اول

روابط ایران با کشور های همسایه :

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

در سال ۱۳۵۰ سیر طبیعی روابط دوستی و حسن همجواری بین دولت شاهنشاهی ایران و اتحاد جماهیر شوروی از هر جهت توسعه و تحکیم بیشتری پیدا نمود .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر درباره روابط ایران و اتحاد شوروی در تاریخ ۲۶ مهرماه ۱۳۵۰ بمخبرنگار رادیو تلویزیون مسکو که همزمان با برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمده بود فرمودند : « روابط بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی هیچوقت باین خوبی نبوده و مشاهده میشود که هر سال این روابط بهتر هم میشود کماینکه پس از ملاقات اخیر باحضرت صدر هیئت رئیسه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی روابط ایران و شوروی باز هم از هر موقع دیگری بهتر و محکمتر شده است » .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ضمن مصاحبه دیگری که در سال ۱۳۵۰ باخبرنگاران نروژی بعمل آوردند در پاسخ سؤالی درباره روابط ایران و شوروی اظهار فرمودند :

« باوجود اینکه سیستم حکومت ما با شوروی کاملاً متفاوت است معهذا ما باین کشور دارای روابط حسنه هستیم و این روابط براساس احترام متقابل استوار است و طبیعی است که چنین روابطی باید در حال توسعه باشد » .

شاهنشاه آریامهر ضمن مصاحبه دیگری که در ۲۵ دیماه ۱۳۵۰ (۱۵ ژانویه ۱۹۷۲) باروزنامه نگاران سوئیسی و امریکائی بعمل آوردند در پاسخ سؤالی درباره اینکه آیا حضور ناوهای شوروی در خلیج فارس

و خصوصا در پایگاههای عراقی ممکن است نظم و آرامشی را که اعلیحضرت بدان علاقمند هستند برهم بزنند اظهار فرمودند :

«اگر سؤال دربارهٔ ایجاد پایگاه باشد بلی مسئله تازه‌ای بیار می‌آورد ولی اگر سؤال درباره یک بازدید باشد نمیشود بازدید ناوهای جنگی را از هیچ کشوری در هیچ منطقه آبی بین‌المللی مانع شد اما اگر همانطور که گفتم موضوع پایگاه باشد روشن است که این امر خود یک وضع کاملا تازه است» .

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در تاریخ ششم شهریور ماه ۱۳۵۰ بنابعد عوت هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی برای شرکت در مراسم انتخاب برنده جایزه «محمد رضا پهلوی» و جایزه کروپسکایا به مسکو عزیمت کردند و ریاست هیئت بین‌المللی انتخاب جوایز مذکور را برعهده گرفتند . جایزه «محمد رضا پهلوی» که از ابتکارات شاهنشاه آریامهر میباشد هر سال به یکی از شخصیتها یا موسساتی که مطابق معیار های یونسکو در زمینه پیکار بایسوادى موفقیت درخشانی کسب کرده‌اند ، تعلق میگیرد و مراسم اعطاء آن در روز جهانی پیکار بایسوادى (۱۷ شهریور ماه) در مقر یونسکو در پاریس برگزار میشود .

در مسکو از طرف قائم مقام صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی بافتخار معظم لها ضیافتی در کاخ کرملین ترتیب داده شد و والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در این میهمانی ضمن نطقی اظهار داشتند که روابط دو کشور ایران و شوروی بر اساس اصل احترام متقابل وعدم مداخله در امور داخلی یکدیگر استوار است و هر دو کشور در جهت تقویت روابط فی‌مابین و همچنین تحکیم مبانی صلح بین‌المللی کوشش میکنند و اثرات خلاقه چنین روابطی باعث همکاری ثمر بخش دو کشور در بهبود اوضاع اقتصادی و ارتقاء سطح زندگی مادی مردم دو کشور و نزدیک ساختن بیشتر دو ملت میشود . والاحضرت ضمن اشاره به مبارزه بایسوادى بعنوان یکی از اصول اساسی انقلاب اجتماعى ایران اضافه کردند که این مبارزه از چهار دیواری مرزهای ایران خارج شده است و اتحاد جماهیر شوروی در این مبارزه با ما همکاری صمیمانه داشته است و جایزه محمد رضا پهلوی و کروپسکایا از تجلیات جنبه های بین‌المللی این مبارزه است که هیئت داوران آن امسال در پایتخت کشور شما تشکیل جلسه داده است . ملت ایران برای دوستی خود با اتحاد جماهیر شوروی ارزش بسیار قائل است و همواره کوشیده است که همزیستی مسالمت آمیز بین دو کشور

را بيك همكاري فعال و مفيد تبديل كند .

قائم مقام صدر هيئت رئيسه شوراي عالي اتحاد جماهير شوروي نيز ضمن سخنانی اظهار داشت كه ما پيوسته برای روابط دوستی و حسن همجواری با ایران بزرگترین اهمیت را قائل بوده ایم و بمساعی شاهنشاه آریامهر در زمینه تحکیم روابط دوستی و همکاری بین دو کشور ارج مینهیم . وی اضافه نمود که تحکیم این روابط نه تنها برای آینده مناسبات ایران و شوروی بلکه برای همه کشورهای جهان نیز مفید است .

در مهر ماه سال ۱۳۵۰ حضرت نیکلای پادگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی همراه دختر خود و هیئتی از مقامات عالی رتبه آن کشور برای شرکت در مراسم جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیادگذاری شاهنشاهی ، به ایران مسافرت نمودند ، در این دیدار رهبران دو کشور درباره مسائل مهم بین المللی و توسعه روابط ایران و شوروی تبادل نظر نمودند .

حضرت نیکلای پادگورنی نیز ، هنگام تشریفات تسلیم استوارنامه جناب آقای محمدرضا امیر تیمور سفیر جدید شاهنشاه آریامهر که در تاریخ ۷ آبانماه ۱۳۵۰ (۲۹ اکتبر ۱۹۷۱) صورت گرفت ، از دوستی و توسعه روابط دو کشور یاد نمودند و آمادگی دولت شوروی را برای توسعه هر چه بیشتر همکاریهای دوجانبه تأیید کردند .

دیدار دوستانه دیگری که در جهت نزدیکی بیشتر روابط ایران و شوروی صورت گرفت ، ورود يك هیئت پارلمانی سیزده نفری شوروی بریاست نایب صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی به ایران بود . هیئت مذکور که روز ۱۷ آذرماه ۱۳۵۰ (۸ دسامبر ۱۹۷۱) بنا بدعوت مجلسین ایران برای يك دیدار ۹ روزه به ایران آمده بود به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و باجناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر ملاقات نمود و از تاسیسات کارخانه ذوب آهن آریامهر در اصفهان دیدن کرد .

اعضاء هیئت پارلمانی شوروی در مجالس ضیافتی که از طرف روسای مجلسین شورای ملی و سنا بافتخار آنان ترتیب یافته بود شرکت نمودند و جناب آقای شریف امامی رئیس مجلس سنا ضمن بیاناتی اظهار داشتند که امروز بین دو کشور ما همکاری اقتصادی وسیع و ثمر بخشی در جریان است . قرارداد های مربوط به ساختمان کارخانه ذوب آهن ایران و صدور گاز به شوروی و ساختمان کارخانه ها و سد ها و همکاریهای متعدد

اقتصادی و صنعتی و فنی ، همه عواملی هستند که دو کشور را براساس روابط حسن همجواری و همکاری مشترک بیش از پیش بیکدیگر نزدیک کرده و مرزهای دو کشور را بصورت مرز های صلح و دوستی درآورده است . رئیس مجلس سنا اضافه نمودند که سیاست مستقل ملی ایران براساس حفظ صلح و همزیستی مسالمت آمیز ، استقلال ، حاکمیت ملی و عدم دخالت در امور دیگر کشورها ، تساوی حقوق ، همکاری و تفاهم بین المللی با رعایت احترام و منافع ملی دیگران صرف نظر از نظام اجتماعی و سیاسی آنها پی ریزی شده و در سایه همین همزیستی مسالمت آمیز است که همکاری با کشور هائی که نظام سیاسی و اقتصادی متفاوتی دارند امکان پذیر گشته و بصورت ثمر بخشی ادامه یافته است .

جناب آقای ریاضی رئیس مجلس شورای ملی نیز طی نطقی پس از تجلیل از روابط حسنه بین دو کشور دیدار های متقابل هیئتهای پارلمانی و سایر مقامات رسمی دو کشور را عامل موثری در گسترش روابط دوستی بین ایران و شوروی دانستند .

رئیس هیئت پارلمانی شوروی ضمن ابراز امیدواری به توسعه بیش از پیش همکاریهای دو کشور اظهار داشت که اتحاد جماهیر شوروی و ایران در جهت بسط و توسعه روابط دوستانه دوجانبه برای اقدامات مشترک در امر کاهش بحران های بین المللی و ایجاد شرایطی که به ملل جهان امکان زندگی بر طبق منافع و آمال و آرزوهای آنان را میدهد ، میدان همکاری وسیعی خواهند داشت .

اعضاء هیئت پارلمانی شوروی در مدت اقامت در ایران از شهرهای اصفهان و شیراز و آثار باستانی تخت جمشید و پیشرفت های ساختمانی کارخانه ذوب آهن آریامهر بازدید نمودند .

رئیس هیئت پارلمانی شوروی پس از بازگشت به مسکو در یک مصاحبه رادیویی اظهار داشت که مبادله هیئت های پارلمانی بین ایران و شوروی حکم سنت را پیدا کرده و این وضع نشانه سطح عالی مناسبات بین دو کشور همسایه است .

در سال ۱۳۵۰ مقامات مختلف مملکتی از کشور اتحاد جماهیر شوروی بازدید هائی بعمل آوردند و از جمله :

جناب آقای غلامرضا نیک پی شهردار پایتخت بدعوت شهردار مسکو از تاریخ ۲ تا ۸ فروردین ۱۳۵۰ در رأس هیئتی از کشور اتحاد جماهیر شوروی دیدن کردند و ضمن ملاقات با صدر هیئت رئیسه شورای

عالی اتحاد شوروی در کاخ کرملین ، نشان درجه يك شهر تهران را بایشان تسلیم نمودند .

در روز دوم مردادماه ۱۳۵۰ (۲۴ ژوئیه ۱۹۷۱) جناب آقای دکتر شاهقلى وزیر بهداری با تفاق معاون آن وزارتخانه به مسکو مسافرت نمودند از شهرهای لنینگراد ، باکو و از تاسیسات بهداشتی و انستیتو های مختلف پزشکی شوروی بازدید بعمل آوردند .

در تاریخ ۹ مردادماه ۱۳۵۰ (۳۱ ژوئیه ۱۹۷۱) جناب آقای دکتر منوچهر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران بنابذعوت وزیر صنایع نفت و گاز اتحاد جماهیر شوروی در راس هیئتی مرکب از مدیران شرکت ملی نفت ایران به آن کشور عزیمت نمودند و از تأسیسات مختلف نفتی شوروی دیدن کردند .

هیئت مذکور در مدت اقامت خود در شوروی راجع به نحوه همکاریهای نفتی و صدور گاز بشوروی مذاکرات سودمندی انجام داد .

در تاریخ ۴ شهریور ماه ۱۳۵۰ (۲۶ اوت ۱۹۷۱) جناب آقای مجیدمجیدی وزیر کار و امور اجتماعی بنابذعوت رئیس کمیته دولتی کار و دستمزد شوروی در راس هیئتی به مسکو عزیمت نمودند و در مدت اقامت خود با فعالیتها و تشکیلات کارگری شهر مسکو و دیگر مناطق شوروی آشنا شدند و شهرهای لنینگراد و باکو را مورد بازدید قرار دادند و از کارخانه جدید خانه سازی و مزارع دولتی آذربایجان شوروی دیدن کردند .

همچنین در آذرماه ۱۳۵۰ جناب آقای جمشید آموزگار وزیر دارائی به کشور اتحاد جماهیر شوروی مسافرت نمودند .

در سال ۱۳۵۰ متقابلا از طرف مقامات مختلف مملکتی شوروی دیدار های مهمی از ایران بعمل آمد که از جمله موارد زیر قابل یادآوری است :

در تاریخ ۲۹ اردیبهشت ماه خانم فورتسوا وزیر فرهنگ شوروی با تفاق دو نفر از معاونان خود بدعوت جناب آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر به تهران آمدند .

وزیر فرهنگ و هنر ایران در ضیافتی که با افتخار بانو فورتسوا ترتیب داده بودند اظهار داشتند که سنتهای گرانبهای ما در زمینه روابط فرهنگی و علمی ، پایه های محکم برای آینده ای پرثمر در راه همکاریهای فرهنگی و علمی دو کشور دوست و همسایه است . فعالیتهای ایران شناسی و آشنائی با ادبیات و فرهنگ ایران از سالها پیش در شعر روسی وجود

داشته و توسعه روزافزونی پیدا کرده و در قسمت علوم شرقی آکادمی علوم شوروی، دانش پژوهان به تحقیق و تتبع درباره فرهنگ و هنر ایران پرداخته‌اند و گنجینه های ادبی و کتب خطی نفیس در کتابخانه های جمهوری های مختلف شوروی وجود دارد.

وزیر فرهنگ شوروی در این میهمانی جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را ستود و اضافه نمود که در این جشن بزرگ ملت ایران، ملت شوروی نیز شریک و سهمیم خواهد بود.

وزیر فرهنگ شوروی در مدت اقامت خود در ایران، در کاخ نیاوران به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردید و از آثار تاریخی اصفهان و موسسات اجتماعی و آموزشی و موزه های تهران دیدن نمود و در ضیافتی که با افتخار ایشان از طرف جناب آقای عزت الله عاملی معاون فرهنگی وزارت امور خارجه ترتیب داده شده بود شرکت کرد.

کنفرانس بین المللی کار در سال ۱۳۵۰ در تهران تشکیل گردید و آقای ولکوف رئیس کمیته دولتی کار و دستمزد وابسته به شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی در راس هیئتی به تهران آمد. هیئت مذکور پس از پایان کنفرانس از مراکز کارگری تهران و شهرهای اصفهان و شیراز و نیز تاسیسات شرکت سهامی شیلات ایران در بندر پهلری بازدید بعمل آورد.

در تاریخ ۲۹ آذرماه ۱۳۵۰ (۲۰ دسامبر ۱۹۷۱) آقای پطروفسکی وزیر بهداشتی شوروی در راس یک هیئت سه نفری بدعوت وزیر بهداشتی ایران برای یک دیدار نه روزه وارد ایران شد. نامبرده در مدت اقامت در تهران از چند موسسه بهداشتی و نیز دانشکده پزشکی دانشگاه ملی ایران بازدید نمود.

وزیر بهداشتی شوروی و همراهان در مدت اقامت خود به اصفهان و شیراز عزیمت نمودند و دانشکده های پزشکی شهر های مذکور را مورد بازدید قرار دادند و از قسمتهای مختلف کارخانه ذوب آهن آریامهر دیدن کردند و برای بازدید از تاسیسات بهداشتی صنعت نفت و پتروشیمی ایران در جزیره خارك بآنجا عزیمت نمودند. وزیر بهداشتی شوروی هنگام ترك ایران در ضیافت وزیر بهداشتی ایران اظهار داشت که کشور ایران در امر گسترش و تعمیم بهداشت و نیز تحقیق در رشته های پزشکی به پیشرفتهای زیادی نائل آمده است که ما در بازدید های خود این پیشرفتهای را از نزدیک و بچشم خود دیدیم.

در اوایل مهرماه ۱۳۵۰ آقای پوپوف نماینده عالی وزارت امور

خارجہ شوروی ورئیس مدرسہ عالی دیپلماتیک شوروی بمنظور تبادل نظر درباره اوضاع بین المللی وارد تهران شد و باجناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر ملاقات و مذاکرہ نمود .

آقای بارداوچنکو نایب وزارت آب اتحاد جماہیر شوروی در راس یک ہیئت ۵ نفری بنادعوت وزارت منابع طبیعی ایران در فروردین ماہ ۱۳۵۰ بہ تهران آمد و پیرامون جلوگیری از آلودگی آب دریای خزر بامقامات مربوطہ مذاکراتی انجام داد .

مناسبات اقتصادی :

اعلیحضرت ہمایون شاہنشاہ آریامہر ضمن مصاحبہای کہ در سال ۱۳۵۰ باخبرنگاران نروژی بعمل آوردند ، درباره همکاریہای ایران و شوروی در زمینہ برنامه های صنعتی اظہار فرمودند :

« ما پیشنهاد دادہ ایم کہ قرارداد ۱۲ تا ۱۵ سالہای بین ایران و شوروی منعقد گردد و مقامات شوروی از پیشنهاد ما استقبال کردند» -
نشریہ اخبار سفارت شوروی در تہران ، در شماره ۱۱۵ مورخ ۵ تیر ماہ ۱۳۵۰ در این بارہ تائید کردہ است کہ بسط و گسترش موفقیت آمیز روابط اقتصادی ایران و شوروی و همچنین توافق اصولی رہبران اتحاد جماہیر شوروی و اعلیحضرت شاہنشاہ ایران در مورد آمادگی برای توسعہ انتفاع متقابل و درازمدت یعنی برای مدت ۱۲ الی ۱۵ سال حاکی از آنست کہ طرفین عزم راسخ دارند کہ در آیندہ نیز همکاریہای اقتصادی و فنی را بر اساس برابری حقوق و منافع متقابل بسط و توسعہ دهند .

امروز ایران و شوروی در قریب ۶۰ موسسہ صنعتی واقع در ایران بایکدیگر همکاری دارند و طی پنج سال اخیر حجم مبادلات دو کشور معادل ۶۵ درصد افزایش یافته است ، بطوریکہ در شش ماہہ اول سال ۱۳۵۰ دولت شوروی با فروش ۱۳۱٫۳۹۱٫۹۰۰ ریال کالا همچنان در مقام پنجمین فروشنده بہ ایران و واردات از آن کشور ۶۹۱ درصد کل واردات ایران را تشکیل دادہ است و مهمترین اقلام وارداتی ، آهن و پولاد ، قطعات کامل یا آمادہ برای ساختمان ، قطعات منفصلہ ماشین و چوب بودہ است .

شوروی نیز در این مدت با خرید ۲۲۰٫۶۳۸٫۸۵۰ ریال کالا همچنان اولین خریدار کالاهای ایران بودہ و ۲۳ درصد کل صادرات غیر نفتی ایران را بخود اختصاص دادہ است . مهمترین اقلام مهم صادراتی

عبارت بوده‌اند از ترکیبات رختشوئی ، کلوخه های کانی ، سرب ، پشم و کرک و پنبه .

طبق آمار وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران و شوروی در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ، ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزاردلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۵۲۸۹۳	۲۷/۱۶	۳۰۰۸۳	۹/۳۴	۸۲۹۷۶	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۳۷۳۲۲	۲۰/۲۳	۲۷۱۵۶	۶/۹	۶۴۴۷۹	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال
 ۱۳۴۹
 صادرات واردات
 -۹/۷ -۲۲/۳۰

بمنظور گسترش روابط اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور در سال ۱۳۵۰ دیدارهایی از طرف هیئت ها ، مقامات مختلف اقتصادی و بازرگانی دو کشور بعمل آمده است از جمله :

در تاریخ ۲۳ تیرماه ۱۳۵۰ هیئتی از وزارت دریاداری اتحاد جماهیر شوروی برای شرکت در سومین کنفرانس نوبتی همکاریهای دریائی ایران و شوروی به ایران آمد و طی چند جلسه گفتگو و تبادل نظر بامقامات سازمان بنادر و کشتیرانی ایران ، درباره مسائل مشترك بندری و دریائی و موضوع افزایش حجم و تخلیه و بارگیری بنادر شمال ایران و بندر باکو در شوروی و همچنین استفاده از وسایل مخصوص برای تسریع در امر تخلیه و بارگیری و برقراری برنامه های منظم کشتیرانی بین بنادر پهلوی و باکو ، مذاکراتی انجام داد و در این زمینه موافقت نامه ای بامضاء رسید .

در آبانماه ۱۳۵۰ آقای واسیلی سرگوییچ ژینکن معاون اتحادیه کل سایوزنش ترانس اتحاد جماهیر شوروی برای امضاء اساسنامه شرکت سهامی مختلط حمل و نقل ایران و شوروی به تهران آمد . تدوین اساسنامه مورد بحث بوسیله يك هیئت مشترك ایران و شوروی در وزارت اقتصاد انجام گرفت . و از جانب ایران مدیرکل بازرگانی داخلی وزارت اقتصاد

و معاون اتحادیه کل سائوزنش ترانس از جانب شوروی آنرا امضاء کردند .

هدف از تاسیس شرکت مورد بحث تسهیل و توسعه حمل و نقل کالا های ایران از طریق شوروی است که بر اساس پروتکل منعقد در تاریخ ۸ مرداد ۱۳۴۹ بین وزیر اقتصاد ایران و وزیر بازرگانی خارجی شوروی صورت میگیرد .

آقای ژینکن در مدت اقامت خود در تهران پروتکل مربوط به تمدید قرارداد ترانزیت بین ایران و شوروی را نیز امضاء نمود . بموجب این پروتکل قرارداد ترانزیت ایران و شوروی بمدت یکسال دیگر تمدید میشود و با توجه باینکه نرخهای حمل و نقل کالا میان دو کشور بهمان میزان سال گذشته باقی میماند در نرخ حمل و نقل کالاهائی که از طریق بندر آستارا به ایران وارد و یا از آنجا صادر میگردد ده درصد نسبت به نرخ حمل و نقل از سایر نقاط مرزی ، کاهش داده میشود .

در تاریخ ۱۴ اسفند ماه ۱۳۵۰ (۵ مارس ۱۹۷۲) بنابعد عوت سازمان کارگران ایران هیئت نمایندگی کارگران اتحاد جماهیر شوروی بریاست آقای ترجمانیان رئیس اتحادیه کارگران شوروی برای یک بازدید ده روزه وارد تهران شد .

از طرف وزیر مشاور و دبیر کل حزب ایران نوین بافتخار هیئت مذکور میهمانی ناهاری ترتیب داده شد که در آن وزیر کار و امور اجتماعی ، سفیر اتحاد جماهیر شوروی در دربار شاهنشاهی ، عده ای از نمایندگان مجلس شورایی ملی ، معاونان وزارت کار و چند تن از اعضای سفارت شوروی در تهران و مسئولین سازمان کارگران ایران شرکت داشتند .

در این ضیافت دبیر کل حزب ایران نوین خطاب به هیئت نمایندگی کارگران شوروی اظهار داشت که در ایران و در نتیجه انقلاب سفید که برهبری شاهنشاه آریامهر صورت گرفته ، بمسائل کارگری و دهقانی توجه روزافزون نشان داده میشود و در جهت پیشرفت رفاه و آسایش طبقه کارگر اقدامات موثری جامعه عمل پوشیده که شما نمایندگان کارگران شوروی ، ضمن اقامت خود در کشور ما نمونه هائی از آنرا خواهید دید .

رئیس هیئت نمایندگی کارگران شوروی در پاسخ اظهار داشت که سیاست اتحادیه های کارگری شوروی مبتنی بر برقراری دوستی بین تمام ملل میباشد و باعث خوشوقتی است که ما در مسافرت ایران فرصت داریم تا با فعالیتهای کارگری ایران آشنا شویم .

در سال ۱۳۵۰ متقابلاً عده‌ای از مقامات اقتصادی و بازرگانی ایران دیدارهای سودبخشی از شوروی بعمل آوردند که از جمله :

در تاریخ ۲۳ مرداد ماه ۱۳۵۰ رئیس کل بانک مرکزی ایران بنابعدعوت رئیس کل بانک دولتی شوروی به مسکو عزیمت نمود و ضمن بازدید از شهرهای لنینگراد و سوچی ، همراه هفت نفر از روسای بانکهای ایران درکنگره بانکها که در مسکو تشکیل شده بود شرکت نمود .

در تاریخ ۲۷ شهریور ماه ۱۳۵۰ (۱۸ سپتامبر ۱۹۷۱) بمنظور بررسی امکانات توسعه مبادلات بازرگانی و همکاریهای اقتصادی و فنی بین ایران و شوروی يك هیئت بزرگ اقتصادی بریاست معاون کل وزارت اقتصاد بنابعدعوت وزارت بازرگانی خارجی شوروی و کمیته دولتی روابط اقتصادی باکشورهای خارج بشوروی عزیمت نمود .

اعضاء هیئت مذکور مرکب بودند از معاونان وزارت آبادانی و مسکن ، وزارت دارائی ، مشاور وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی ، و نمایندگان وزارت راه ، وزارت آب و برق ، سازمان برنامه ، راه آهن دولتی ایران ، سازمان بنادر و کشتیرانی ایران ، وزارت اقتصاد و مدیرعامل شرکت ماشین سازی اراک .

هیئت مورد بحث مذاکرات و مطالعات مهمی درباره نحوه همکاری های آینده و توسعه همکاریهای اقتصادی و فنی بین ایران و شوروی بعمل آورد و سپس هر دسته از اعضاء هیئت بر حسب تخصص خود از جمهوریهای مختلف و موسسات گوناگون شوروی بازدید نمودند .

در تاریخ ۲۰ شهریور ۱۳۵۰ (۱۱ سپتامبر ۱۹۷۱) آقای امیرعلی شیبانی مدیرعامل سازمان ذوب آهن ایران بدعوت کمیته دولتی روابط اقتصادی باکشورهای خارجی به مسکو مسافرت نمود . نامبرده در مدت اقامت در شوروی درباره افزایش حجم تولیدات کارخانه ذوب آهن آریامهر بامقامات اقتصادی شوروی تبادل نظر نمود و پس از پایان مذاکرات قراردادی در این زمینه بین سازمان ذوب آهن ایران و دولت شوروی به امضاء رسید .

در تاریخ ۲۳ آبان ۱۳۵۰ (۱۴ نوامبر ۱۹۷۱) جناب آقای خداداد فرمانفرمائیان مدیرعامل سازمان برنامه در راس هیئتی مرکب از معاونان فنی آن سازمان ، وزارت پست و تلگراف ، وزارت کشاورزی ، وزارت آب و برق ، وزارت اقتصاد ، وزارت تولیدات کشاورزی ، سازمان بنادر و کشتیرانی ، رئیس کل راه آهن دولتی و مدیر امور فنی شرکت ملی ذوب آهن ایران ، بنابعدعوت آقای سیمون اسکاچکوف رئیس کمیته دولتی

روابط اقتصادی با کشورهای خارجی به مسکو مسافرت نمودند .
در مدت اقامت هیئت مذکور در مسکو مذاکرات سودمندی دربارهٔ
مسائل مربوط به بسط و توسعه همکاریهای اقتصادی بعمل آمد که آقای
نیکلای بایاکوف رئیس سازمان برنامه دولتی اتحاد جماهیر شوروی و
آقای وکولف نایب رئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی با کشورهای
خارجی و سفیر شاهنشاه آریامهر در مسکو در آن شرکت داشتند .
آقای فرمانفرمائیان با آقای آلکسی کاسیگین رئیس شورای وزیران
اتحاد جماهیر شوروی در کاخ کرملین ملاقات نمودند و ضمن مذاکراتی که
بعمل آوردند مسائل مختلف مربوط به روابط اقتصادی ایران و شوروی
و دورنمای همکاری اقتصادی دو کشور برای یک دوره طولانی را مورد
بحث قرار دادند .

آقای فرمانفرمائیان طی مصاحبه‌ای با خبرنگار خبرگزاری نووستی
در مسکو اظهار داشتند که :

«ایران میکوشد اقتصاد خود را از هر جهت توسعه دهد ، در بسط
و گسترش همکاری با همسایه شمالی خود ذینفع میباشد . ما میخواهیم از نحوه
و مقدار کمک شوروی در زمینه اقتصادی و فنی طی ۱۰ الی ۱۵ سال آینده
آگاه شویم و آنها را در برنامه های خود مورد توجه قرار دهیم و در عین حال
مقتضی است تعیین شود که در دوره فوق الذکر چه نوع کالاهای ساخت
ایران مورد توجه اتحاد جماهیر شوروی خواهد بود . تصریح تمام این
مسائل هدف هیئت نمایندگی اقتصادی ایران را در بازدید از شوروی
تشکیل میدهد .»

در تاریخ ۸ اسفند ماه ۱۳۵۰ (۲۷ فوریه ۱۹۷۲) آقای علینقی
فرمانفرمائیان مدیر عامل بانک اعتبارات صنعتی ایران بمنظور امضای قرارداد
مربوط به وام چهل میلیون روبل در راس هیئتی به مسکو عزیمت کرد .
از محل این وام که به بخشهای خصوصی و صنعتی اختصاص داده شده و
کارخانه های مختلف خریداری خواهد شد .

همچنین در ۱۴ آبانماه ۱۳۵۰ (۵ نوامبر ۱۹۷۱) تاسیسات عظیم
مربوط به تعویض شاسی چرخ و محور واگنهای قطار شوروی بمنظور امکان
تردد واگنهای آن کشور در خطوط راه آهن ایران در محل ایستگاه راه آهن
جلفا ، گشایش یافت .

ایجاد این تاسیسات باین مناسبت است که عرض خط آهن شوروی
از خط آهن ایران بیشتر میباشد . پس از مبادله قرارداد ترازیتی بین ایران

وشوروی و افزایش حجم محمولات وارده به ایران که از طریق شوروی جریان داشت با توجه باینکه ادامه مسیر واگنهای شوروی در خطوط ایران امکان نداشت و راه آهن دولتی ایران برای تخلیه و بارگیری مجدد محمولات و انجام امور گمرکی و سایر امور و مسائل با مشکلات زیادی مواجه بود و بموازات گسترش مناسبات اقتصادی و تحکیم روابط ایران و شوروی ، حجم محمولات ترانزیتی روبه تراید میرفت ناگزیر در سال ۱۳۴۸ ، برای رفع این مشکلات ، مطالعات دامنه داری صورت گرفت و بالاخره با کمک کارشناسان شوروی سهل ترین راه حل انتخاب شد و طرح آن تهیه گردید که با اجرای آن واگنهای باری شوروی که وارد خاک ایران میشوند بدون آنکه احتیاجی به تخلیه و بارگیری مجدد و یا تعویض واگن داشته باشند در مدت ده دقیقه بوژی واگن که شامل قسمت چرخ و محور است تعویض میشود و روی خط آهن ایران قرار میگیرد .

در تاریخ سوم اردیبهشت ماه اسناد مصوبه پروتکل الحاقی مربوط به موافقت نامه حل مسائل مرزی و مالی ایران و اتحاد جماهیر شوروی در مورد تعیین و تثبیت مرز جدید دو کشور در پشت مخزن سد ارس و سد انحرافی میل و مغان که در تاریخ ۱۷ اردیبهشت ۱۳۴۹ در مسکو بامضاء رسیده بود ، بین قائم مقام وزیر امور خارجه ایران و سفیر اتحاد جماهیر شوروی در دربار شاهنشاهی مبادله گردید و پروتکل از همان روز بمرحله اجرا درآمد . بهره برداری از سد ارس در تاریخ هفتم تیر ۱۳۵۰ آغاز گردید و در مراسمی که باین مناسبت برگزار شده بود ، جناب آقای اصفیا نایب نخست وزیر و وزیر مشاور از طرف ایران و آقای یفرم اف معاون نخست وزیری از طرف دولت شوروی شرکت داشتند .

مناسبات فرهنگی :

در مذاکراتی که بین اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و حضرت پادگورنی هنگام مسافرت معظم له بایران صورت گرفت مقرر گردید که مبادلات فرهنگی بین دو کشور توسعه یابد و برنامه پنجساله ای در این باره تنظیم گردد . در جهت تحقق این تصمیم ، طرفین روی طرح برنامه پنج ساله ای مشغول مذاکره هستند .

در تاریخ ۱۰ ر ۱۳۵۰ موافقتنامه ای که در زمینه تعلیمات حرفه ای بامضاء رسیده بود به تصویب قوه مقننه ایران رسید .

ایران و شوروی در سال ۱۳۵۰ در زمینه های علمی و فرهنگی

و ورزشی نیز همکاری نزدیک داشته‌اند. هم‌اکنون در حدود ۲۷۷ نفر دانشجوی ایرانی در رشته‌های مختلف علمی در شوروی مشغول تحصیل هستند.

مراسم دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران طی مراسم باشکوهی در مسکو و دیگر شهرهای اتحاد جماهیر شوروی مانند لنینگراد، باکو، تفلیس، دوشنبه و تاشکند برگزار گردید و نمایشگاه بزرگی از آثار باستانی دوره‌های مختلف فرهنگ و هنر ایران در موزه آرمیتاژ لنینگراد تشکیل گردید. مقارن باگشایش این نمایشگاه کنگره بین‌المللی ایران‌شناسان در تالار نمایش کاخ آرمیتاژ افتتاح گردید که در آن مدت یک‌هفته درباره فرهنگ و ادبیات و تمدن باستانی ایران بحث و سخنرانی بعمل آمد.

از طرف آکادمی علوم شوروی نیز در موسسه مطالعات شرقی برنامه‌های حاوی سخنرانی و نمایش ترتیب داده شد که جنبه‌های مختلف تمدن ایران توسط اساتید ایران‌شناس شوروی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و بموازات آن در موزه هنرهای ملل شرق در مسکو و همچنین در کتابخانه لنین ترتیب نمایشگاه‌هایی از آثار هنری ادوار مختلف تمدن ایران و نمایشگاه کتب ایرانی افتتاح گردید که برای مدت یک‌ماه برای بازدید عموم مفتوح بود.

اداره نشریات نائوکا در مسکو مجموعه‌ای بمناسبت دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران چاپ و منتشر نمود که در آن مقالات دانشمندان معروف ایران‌شناس شوروی و مقالات هنرشناسان درباره مسائل مربوط به تاریخ و فرهنگ ایران درج گردید.

در اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۰ جناب آقای دکتر خانلری مدیرعامل بنیاد فرهنگ ایران همراه هیئتی از دانشمندان ایرانی بمناسبت ششصد و پنجاهمین سال تولد حافظ بدعوت جمهوری تاجیکستان بمسکو مسافرت کردند و در جشنهای مربوط به تولد حافظ در تاجیکستان شرکت نمودند. در این جشن که از ۱۸ تا ۲۵ اردیبهشت ماه (۸ تا ۱۵ مه ۱۹۷۱) در تاجیکستان شوروی برپا شده بود در حدود یکصد و پنجاه نفر از دانشمندان و محققان جمهوریهای مختلف شوروی و کشورهای ایران و افغانستان شرکت نمودند و مدیرعامل بنیاد فرهنگ ایران پس از پایان جشن مزبور در دانشکده دولتی تاجیکستان دکترای افتخاری دریافت نمود.

در تاریخ ۲۵ آبان ۱۳۵۰ (۱۶ نوامبر ۱۹۷۱) پنجاه و چهارمین

سالگرد انقلاب اکتبر شوروی در محل انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی در تهران جشن گرفته شد و طی آن رئیس هیئت مدیره انجمن مزبور ضمن نطقی روابط دوستانه دو کشور را مورد ستایش قرار داد . در تاریخ ۱۸ خردادماه آنسال اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر طی يك پیام تلگرافی موفقیت دانشمندان شوروی را در آزمایش سفینه سایوز ۱۱ و الحاق آن به ایستگاه علمی «سالت» به حضرت نیکلای پادگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی تبریک گفتند . در ۹ تیرماه ۱۳۵۰ موقعی که خبر کشته شدن سه فضانورد سرنشین ایستگاه فضائی سالت هنگام بازگشت به زمین انتشار یافت شاهنشاه آریامهر طی پیامی مراتب تاسف خود را به حضرت نیکلای پادگورنی و مردم شوروی و خانواده های فضانوردان ابلاغ فرمودند و بدستور معظم له سه مدرسه از ۲۵۰۰ مدرسه یادبود جشنهای شاهنشاهی بنام سه فضانورد فقید شوروی نامگذاری گردید .

در سال ۱۳۵۰ پانزدهمین اجلاسیه سازمان بین المللی ژئودزی ، از ۱۹ تا ۲۴ مرداد ماه (۱۰ تا ۱۵ اوت ۱۹۷۱) در مسکو تشکیل شد و از ایران هیئتی بریاست آقای حسین کشی افشار برای شرکت در اجلاسیه مزبور به مسکو رفت .

در زمینه هنری در سال ۱۳۵۰ فستیوال بین المللی فیلم در مسکو برگزار شد و هیئتی از هنرپیشگان و تهیه کنندگان فیلمهای ایرانی بریاست رئیس سندیکای سینماداران به مسکو رفت ، در این فستیوال چند فیلم ایرانی شرکت داده شده بود و يك هفته برای نمایش فیلمهای ایرانی اختصاص داده شد و يك فیلم نیز برنده دیپلم افتخار فستیوال مزبور گردید .

نایب رئیس کمیته فیلم سازی اتحاد جماهیر شوروی در روز افتتاح هفته فیلم ایران طی نطقی اظهار داشت که مبادله فیلم بین ایران و شوروی باعث آشنایی نزدیک تر و تحکیم روابط حسن همجواری و تقویت رشته های دوستی دو ملت خواهد شد .

در سال ۱۳۵۰ هیئتهای ورزشی دو کشور در رشته های مختلف مسابقات دوستانه ای انجام دادند و از جمله در تاریخ ۳۱ اردیبهشت (۲۱ مه ۱۹۷۱) در حضور و الاحضرت شاهپور غلامرضا پهلوی ریاست کمیته ملی المپیک ایران تیمهای فوتبال ارتش شاهنشاهی و ارتش شوروی در استادیوم امجدیه مسابقه دادند و در سوم خردادماه آنسال تیم دوومیدانی ایران برای انجام چند مسابقه با قهرمانان دوومیدانی به آذربایجان شوروی رفتند .

در ۱۴ خرداد ماه مسابقه های فوتبال جام دوستی با شرکت تیمهایی از شوروی ، ترکیه ، لهستان و ایران در استادیوم امجدیه افتتاح گردید و در همین ماه تیم شمشیر بازی نیروهای مسلح شاهنشاهی برای مسابقه باتیم شمشیربازی ارتش شوروی به مسکو رفت .

تیم ژیمناستیک ارمنستان شوروی در ۶ آبانماه ۱۳۵۰ (۲۸ اکتبر ۱۹۷۱) برای مسابقه باتیم ژیمناستیک دانشگاه تهران به ایران آمد و در ۲۲ آبانماه تیم شمشیربازی فدراسیون شمشیربازی کشور برای انجام مسابقاتی در شوروی عازم آذربایجان شوروی شد .

بدعوت انجمن روزنامه نگاران اتحاد جماهیر شوروی ، مدیرمجله صبح امروز و سردبیر روزنامه ژورنال دو تهران بآن کشور مسافرت نمودند.

افغانستان

روابط دوستانه و برادرانه ایران و افغانستان که مبتنی بر سنت تاریخی است در سال ۱۳۵۰ ادامه یافت .

جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر ، ضمن نطقی که بمناسبت تقدیم بودجه کل کشور به مجلس شورایی ایران کردند ، هنگام بحث دربارهٔ سیاست خارجی کشور اظهارداشتند که : « با افغانستان روابط مخصوص و برادرانه‌ای داریم که روز بروز توسعه مییابد » .

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان هنگام مسافرت به خارج از کشور و پرواز بر فراز آسمان ایران ، پیام دوستانه‌ای برای شاهنشاه آریامهر فرستادند و اعلیحضرت همایونی نیز متقابلاً سلامتی برای معظم‌له و پیروزی و رفاه برای ملت برادر افغانستان آرزو کردند . در مسافرتی که شاهنشاه آریامهر برای ملاقات با پرزیدنت بوتو به راولپندی فرمودند هنگام عبور از آسمان افغانستان پیام دوستانه‌ای جهت پادشاه افغانستان ارسال داشتند که معظم‌له پاسخ تشکرآمیزی دادند .

والاحضرت شاهپور غلامرضا پهلوی باتفاق همسرشان والاحضرت منیژه پهلوی بنا بدعوت والاحضرت شاهدخت بلقیس دختر اعلیحضرت پادشاه افغانستان و همسرشان والاحضرت سردار عبدالولی ، از تاریخ دهم تا هفدهم آبانماه ۱۳۵۰ باافغانستان عزیمت کردند واز آن کشور دیدن نمودند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس و همسرشان والاحضرت سردار عبدالولی در رأس هیئتی از مقامات آنکشور برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمدند .

در سال ۱۳۵۰ آقای محمد موسی شفیق وزیر خارجه افغانستان هنگام عبور از ایران در تهران توقف کردند و به پیشگاه مبارک ملوکانه شرفیاب شدند و با جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر و جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه ملاقات نمودند .

در سال ۱۳۵۰ آقایان دکتر شعیب کیفی و دکتر نبی‌الله الفی از طرف افغانستان برای شرکت در هفتمین کنگره فدراسیون جهانی هیمو فیلیا به ایران مسافرت نمودند .

در سال ۱۳۵۰ از طرف جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران کمک‌هایی به آسیب دیدگان آفات اقلیمی افغانستان صورت گرفت و دولت شاهنشاهی نیز مقداری کود شیمیائی بدولت افغانستان هدیه نمود .
در آنسال ، همچنین ، مذاکرات سودمندی در راه توسعه روابط دو کشور صورت گرفت .

در سال ۱۳۵۰ طرح موافقتنامه هوائی بین ایران و افغانستان و همچنین طرح مربوط به استرداد مجرمین مورد مطالعه مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی قرار گرفته است .

در تاریخ ۲۰/۱۰/۱۳۵۰ والا حضرت سردار سلطان محمود غازی رئیس هواپیمائی و جهانگردی افغانستان در خرداد ماه ۱۳۵۰ به تهران آمدند و باتفاق سفیر افغانستان در دربار شاهنشاهی به پیشگاه مبارک ملوکانه شرفیاب شدند .
طبق آمار وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران و افغانستان در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ ، بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
+۸۲۲	۱/۳۰	۱۴۳۴	۰/۰۷	۶۱۳	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
+۱۵۵۱	۰/۱۰	۱۵۹۷	۰/۰۰	۴۶	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال
 صادرات ۱۱/۳۵+
 واردات ۹۲/۶-
 ۱۳۴۹

در سال ۱۳۵۰ تعداد ۹۱ نفر از کارآموزان افغانی در گروه‌های یک تا ۶ نفری بمنظور طی دوره‌های کوتاه مدت ۳ تا ۹ ماهه در رشته های ترویج کشاورزی ، ماشینهای کشاورزی ، باغبانی طرح و آمار کشاورزی ، اقتصاد ، تنظیم خانواده ، حفاظت گیاهان ، نقشه برداری حسابداری عالی ،

ساختمان و مکانیک خاک ، به ایران آمده‌اند که طبق برنامه تنظیمی دوره کارآموزی عده‌ای از آنها خاتمه یافته و مراجعت نموده‌اند و تعدادی دیگر تحت تعلیم و کارورزی میباشند .

در تیر ماه ۱۳۵۰ پنج تن از بانوان مددکار و مامای افغانی برای آشنائی با برنامه‌های بهداشت و تنظیم خانواده به تهران آمدند و با مقامات مربوطه ملاقات و مذاکره نمودند و مدت سه ماه در ایران اقامت کردند .
جناب آقای جهانگیر تفضلی سفیر جدید شاهنشاه آریامهر ، روز ۸ فروردین ماه ۱۳۵۰ ، استوارنامه خود را به حضور اعلیحضرت پادشاه افغانستان تسلیم نمودند .

پاکستان

روابط ایران و پاکستان بر اثر سوابق تاریخی و فرهنگی و اشتراك مذهب و قرب جوار از ابتدای تاسیس این کشور تاکنون همواره براساس دوستی و تفاهم و همکاری استوار بوده است . شرکت دو کشور در پیمان همکاری عمران منطقه‌ای و سازمان پیمان مرکزی نیز موجب تحکیم بیشتر روابط و توسعه همکاریهای فیما بین گردیده است .

بمنظور توسعه و تحکیم روابط دو کشور در سال ۱۳۵۰ نیز ملاقاتها و بازدیدهایی در موارد مختلف بین رؤسای معظم و شخصیتهای دو کشور بشرح زیر صورت گرفت :

۱ - رئیس ستاد بزرگ ارتشستاران در تاریخ ۱۸ فروردین ماه ۱۳۵۰ برای يك بازدید هشت روزه به پاکستان عزیمت نمود و بحضور رئیس جمهوری پاکستان باریافت .

۲ - والا حضرت شاهدخت فاطمه پهلوی در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ در سر راه خود به پکن به کراچی مسافرت نمودند .

۳ - در تاریخ ۲۵ خردادماه ۱۳۵۰ جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت برای يك بازدید دو روزه به پاکستان عزیمت نمودند و با حضرت رئیس جمهوری پاکستان ملاقات بعمل آوردند .

۴ - دو نفر از مأمورین وزارت آب و برق در تاریخ ۲۹ خرداد ماه ۱۳۵۰ برای مطالعه درباره سیستمهای بهم پیوسته برق به پاکستان عزیمت نمودند .

۵ - آقای سلطان محمدخان کفیل وزارت امور خارجه پاکستان در تاریخ ۲۶ مرداد ماه ۱۳۵۰ به ایران مسافرت نمود و به پیشگاه مبارك ملوكانه شرفیات شد .

۶ - هیئتی بریاست مشاور رئیس جمهوری پاکستان برای شرکت در چهاردهمین اجلاسیه شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای که از تاریخ ۲۴ تا ۳۱ مرداد ماه ۱۳۵۰ در اصفهان برگزار گردید به

ایران مسافرت نمود . اجلاسیه مذکور بویژه از این جهت حائز اهمیت بود که کشورهای عضو بطور وضوح اعتقاد عمیق خود را باین همکاری و لزوم تحکیم و توسعه آن بیان داشتند .

۷ - حضرت ژنرال آقامحمدیحیی خان رئیس جمهوری سابق پاکستان بنا بدعوت شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۲۳ شهریور ماه ۱۳۵۰ برای يك بازدید دو روزه بتهران مسافرت نمودند .

۸ - معظم له برای شرکت در جشنهای دو هزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران در مهرماه ۱۳۵۰ بایران مسافرت کردند .

دولت پاکستان در جریان برگزاری جشنهای دو هزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران بنحو بسیار شایسته و چشم گیری در بزرگداشت این جشن بزرگ با ملت ایران همکاری نمود . تنها نشریات مفید و معتبری که باین مناسبت در پاکستان انتشار یافت واز دهها جلد متجاوز میباشد خود مسئله ای درخور تحسین و توجه شایان است .

۹ - بعد از جنگ اخیر هند و پاکستان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۸ دیماه ۱۳۵۰ برای يك بازدید یکروزه بپاکستان عزیمت فرمودند . این مسافرت که اولین سفر رئیس يك کشور دوست پس از قبول مقام ریاست جمهوری از طرف حضرت ذوالفقارعلی بوتو بآن کشور بود اثر بسیار نیکی در اذهان عمومی مردم پاکستان برجای گذاشت و دلیل بارز دیگری برهمبستگی و علاقه دولت شاهنشاهی به کشور دوست و هم پیمان خود بود .

۱۰ - متعاقب بازدید فوق ، حضرت پرزیدنت ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهوری پاکستان در تاریخ ۴ بهمن ماه ۱۳۵۰ در سر راه خود به ترکیه به ایران مسافرت نمودند و در فرودگاه مهرآباد با اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر مذاکراتی انجام دادند و در پایان این مسافرت اعلامیه مشترکی نیز بشرح زیر انتشار یافت :

بدعوت اعلیحضرت محمدرضاشاه پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران - رئیس جمهوری پاکستان در تاریخ ۲۴ ژانویه ۱۹۷۲ بازدید کوتاهی از ایران بعمل آوردند .

رؤسای دو کشور در محیط صمیمانه ای که ناشی از مناسبات برادرانه ای است که از دیر باز میان ایران و پاکستان وجود داشته درباره موضوعات مورد علاقه دو کشور مذاکره کردند . رؤسای دو کشور تأکید کرده اند که اعمال زور در مناسبات بین کشورها بعنوان وسیله ای برای

حل مسائل مورد اختلاف صریحاً بموجب منشور ملل متحد ممنوع و حقوق بین‌المللی نیز آنرا مجاز نمیداند. از اینرو سران ایران و پاکستان از تمام کشورهای منطقه میخواهند که از اعمال زور در مناسبات خود اجتناب کنند. سران دو کشور توصیه کردند که بمنظور برقرار کردن صلح و ثبات در شبه قاره هند و پاکستان قطعنامه‌های مجمع عمومی مورخ ۷ دسامبر ۱۹۷۱ و شورای امنیت مورخ ۲۱ دسامبر ۱۹۷۱ در مورد وضع و خیمی که بوجود آمده باید رعایت گردد و بموقع اجرا نهاده شود.

با توجه باین نکته سران دو کشور از کشورهای عضو سازمان ملل متحد میخواهند که برای رسمیت دادن هرچه زودتر آتش بس دائمی بین هند و پاکستان و احضار نیروهای دوطرف بمرزهای خودشان بکوشند. سران دو کشور همچنین تأکید کردند که استرداد اسیران جنگی که در محاصره اخیر بین هند و پاکستان زندانی شده‌اند موضوعی است که باید بفوریت حل شود.

سران دو کشور در این مورد توافق نظر حاصل کردند که مناسبات آینده بین دو قسمت پاکستان باید از طریق مذاکره بین رهبران انتخاب شده آنها حل شود.

در این مورد سران دو کشور تأکید کردند که لازم است سایر کشورها از هرگونه اقدامی که موجب پیچیدگی بیشتر وضع کنونی شود پرهیزند.

سران دو کشور همچنین توافق کردند که بمنظور تضمین نتیجه موفقیت‌آمیز این مذاکرات بایستی بدون مداخله و اشغال نظامی صورت گیرد. فقط بدین طریق است که میتوان صلح دائمی را در منطقه تضمین کرد. رئیس جمهوری پاکستان مراتب قدردانی دولت و مردم پاکستان را بمناسبت پشتیبانی قاطع ایران از پاکستان در بحران اخیر باطلاع شاهنشاه آریامهر رساندند.

۱۱ - يك هیئت پاکستانی تحت سرپرستی وزیر صنایع و منابع آن کشور بمنظور مذاکره درباره همکاریهای نفتی ایران و پاکستان روز سه‌شنبه ششم بهمن ماه ۱۳۵۰ بایران مسافرت نمود و در پایان مسافرت، مذاکراتی در این زمینه بین نمایندگان دو کشور مبادله شد.

از ابتدای بروز اختلاف بین دو جناح پاکستان، دولت شاهنشاهی بحران حاصله را يك مسئله داخلی دانست و از کلیه کشورهای جهان خواست که از مداخله در امور داخلی آن کشور خودداری نمایند.

بعد از بروز اختلاف بین هند و پاکستان بر سر مسئله پناهندگان بنگالی ، دولت شاهنشاهی بمنظور کاستن از بحران حاصله و جلوگیری از برخورد نظامی بین دو کشور کراراً مساعی خود را بکار برد و توصیه‌های سودمندی برای سازش به زمامداران دو کشور نمود . پس از آغاز جنگ بین هند و پاکستان نیز دولت شاهنشاهی بکرات همبستگی عمیق با پاکستان را اعلام داشت و نخست‌وزیر ایران ضمن انتشار بیانیهای آمادگی دولت شاهنشاهی را به هر نوع کمک مادی و معنوی بآن کشور اعلام نمود .

جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر سابق امور خارجه در تاریخ ۲۴ بهمن ماه ۱۳۵۰ بنابذعوت حضرت پرزیدنت بوتو بطور خصوصی مسافرتی بپاکستان انجام دادند و مدت سه روز میهمان رئیس جمهوری آن کشور بودند .

در سال ۱۳۵۰ از طرف دولت شاهنشاهی مبلغ ۲۰۰۰۰ دلار از طریق جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران بوسیله سازمان صلیب سرخ بین‌المللی به آوارگان پاکستان شرقی کمک شد .

همچنین تعداد يك میلیون دزواکسن ضد وبا از طریق کمیسر عالی پناهندگان سازمان ملل متحد برای کمک به پناهندگان پاکستان شرقی ارسال گردید .

مناسبات اقتصادی :

در سال ۱۳۵۰ از نظر اقتصادی و مناسبات بازرگانی دو کشور کوششهایی بشرح زیر بعمل آمد :

۱ - تشکیل يك نمایشگاه صنایع دستی ایران در مینا بازار اسلام‌آباد که مورد توجه بینندگان قرار گرفت .

۲ - در سال ۱۳۵۰ درباره مسائل مختلف قرارداد پایاپای ایران و پاکستان ، خرید میوه از پاکستان ، امکان انعقاد قرارداد ترانزیت کالا بین دو کشور مذاکراتی صورت گرفت . درباره ادامه خرید موز و سیب و پرتقال از پاکستان براساس قرارداد پایاپای دو کشور از طرف مقامات پاکستانی لزوم این اقدام خاطر نشان شد . مقامات مزبور اظهار علاقه نمودند که قرارداد ترانزیت کالا بین ایران و پاکستان منعقد گردد . علاوه براین با توجه به صدمات وارده بر تأسیسات بندری و هوایی پاکستان بر اثر جنگ اخیر هند و پاکستان و متوقف ماندن صادرات پاکستان دولت

شاهنشاهی بنا بر تقاضای مقامات اطاق بازرگانی کراچی موافقت کلی نمودند که اجازه داده شود کالاهای پاکستانی بوسیله کامیون یا قطار در داخل خاک ایران حمل گردد و بمقصد اروپا فرستاده شود .

۳ - در سال ۱۳۵۰ دو هیئت اقتصادی از ایران برای گفتگو درباره مناسبات بازرگانی دو کشور پاکستان اعزام شد و از طرف دولت پاکستان سه هیئت نمایندگی در مذاکرات سازمان همکاری عمران منطقه‌ای در تهران و اصفهان شرکت نمود .

۴ - تشکیل نمایشگاههای عکس از کارخانجات و مؤسسات صنعتی ایران .

۵ - پاره‌ای از بانکها و شرکتها و مؤسسات پاکستانی ابراز علاقه نمودند که با افتتاح شعب بانک و تأسیس صنایعی نظیر دوچرخه سازی - موتورسیکلت سازی - رنگ سازی و غیره در ایران سرمایه‌گذاری نمایند .

مناسبات فرهنگی :

روابط فرهنگی ایران و پاکستان بسیار قدیم و دارای ریشه‌های عمیق و ناگسستنی است . زمینه فرهنگ مشترک ایران و پاکستان پس از رواج آئین اسلام در شبه قاره هند و پاکستان فراهم آمد و هر روز ریشه‌دارتر و استوارتر گردید .

در سال ۱۳۵۰ اقدامات و فعالیتهای مهم و اساسی درین زمینه از طرف سفارت شاهنشاهی انجام گرفته است که اهم آن بطور اختصار و در راه تقویت زبان فارسی و تحکیم روابط فرهنگی بقرار زیر است :

۱ - تأسیس مرکز تحقیقات فارسی - موافقت مقامات پاکستانی با تأسیس این مرکز در سال گذشته جلب گشودیده بود . در تاریخ ۱۳۵۰/۸/۱ موافقتنامه مرکز تحقیقات فارسی در محل وزارت آموزش پاکستان بامضاء رسید . هدف از تأسیس مرکز تحقیقات فارسی احیاء موارث فرهنگی مشترک ایران و پاکستان و بسط مناسبات فرهنگی دو کشور و ترویج زبان و ادب فارسی در پاکستان است .

۲ - تشکیل کلاسهای فارسی در مؤسسه زبانهای خارجی وابسته

بدانشگاه اسلام آباد . کلاسهای مذکور که در سال گذشته افتتاح گردید در سال ۱۳۵۰ نیز مرتباً تشکیل شد .

۳ - افتتاح انجمنهای روابط فرهنگی - در سال ۱۳۵۰ در شهرهای پیشاور و کوئته انجمن روابط فرهنگی ایران و پاکستان تشکیل شد .

۴ - در خانه‌های فرهنگی ایران در راولپندی ، پیشاور ، لاهور ، کوئته ، کراچی و حیدرآباد کلاسهای مخصوص پاکستانیها تشکیل شده که جمعی از پاکستانیها درین کلاسها بفرافرفتن زبان فارسی مشغولند .

۵ - مسافرت رجال فرهنگی - در سال ۱۳۵۰ آقای عبدالهاشم خان رئیس دانشگاه پیشاور بدعوت وزیر دربار شاهنشاهی برای شرکت در مراسم فرخنده میلاد مسعود اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به ایران مسافرت نمود .

بعلاوه ده تن از ایرانشناسان برجسته پاکستان برای شرکت در کنگره ایرانشناسی و جشنهای دوهزاروپانصد ساله شاهنشاهی بایران مسافرت کردند .

۶ - در سال ۱۳۵۰ بیش از ۱۷ نمایشگاه عکسهای ایران ، قالی ایران ، کتب خطی ایران ، کتابهای فارسی و قرآنها نفیس ایران در شهرهای مختلف پاکستان از طرف سفارت شاهنشاهی و با مقامات فرهنگی پاکستان ترتیب یافت که در شناسائی ایران و فرهنگ و هنر ایرانی بمردم آن کشور تأثیر فراوان داشته است .

۷ - نمایش فیلم - در سال ۱۳۵۰ تعداد زیادی فیلم راجع به موضوعات مختلف و درباره فرهنگ و هنر و تحولات اخیر ایران توسط مقامات پاکستانی و یا رأساً بوسیله سفارت شاهنشاهی نمایش گذاشته شد .

۸ - توزیع کتب و مجله و نشریات - در سال ۱۳۵۰ مخصوصاً بمناسبت جشنهای دوهزاروپانصد ساله شاهنشاهی تعداد بیشماری کتب و نشریات درباره فرهنگ و تمدن ایران بین مردم ، ارباب جراید ، دانشگاهها ، مؤسسات فرهنگی ، انجمنهای روابط فرهنگی و دوستی ایران و پاکستان و دانشجویان پاکستانی توزیع گردید .

۹ - برگزاری جشن شاهنشاهی در پاکستان - جشن شاهنشاهی ایران در پاکستان که از روز ۱۸ مهر ماه آغاز شد و تا پایان مهر ماه ادامه داشت باشکوه و جلوه بی نظیری برگزار گردید .

مجالس و مراسم بسیار زیادی در شهرهای مختلف پاکستان از طرف مردم و دوائر دولتی و غیر دولتی و دانشگاهها و مؤسسات فرهنگی

به‌مین مناسبت ترتیب یافت . سفیر شاهنشاه آریامهر و رایزن درجه یک سفارت در اکثر این مراسم شرکت داشتند و طی نطقهائی که ایراد نمودند خدمات ایران را بفرهنگ و تمدن جهان و بخصوص به ملت پاکستان یادآوری کردند .

۱۰ - مبادله دانشجو - با توجه به روابط فرهنگی ایران و پاکستان مبادله دانشجو بین دو کشور نیز از چند سال پیش آغاز گردید و همه ساله تعدادی دانشجوی ایرانی بپاکستان اعزام میگردند و متقابلاً تعدادی دانشجوی پاکستانی در دانشگاههای ایران پذیرفته میشوند .

هم‌اکنون تعداد ۲۳۸ نفر دانشجوی ایرانی در دانشگاهها و دانشکده‌های پاکستان به تحصیل اشتغال دارند که در شهرهای لاهور - کراچی - پیشاور - لایپور و راولپندی و اسلام‌آباد متمرکزند .

۱۱ - مسافرت گروههای دانشجویی - همه ساله تعداد زیادی از گروههای دانشجویی پاکستانی برای گردشهای علمی به ایران مسافرت میکند . در سال ۱۳۵۰ بزرگترین گروه دانشجویی که در اردیبهشت ماه به ایران مسافرت نمود از دانشگاه پیشاور بود که از ۱۷۰ نفر استاد و دانشجو تشکیل میگردد .

ترکیه

روز پنجم مهرماه ۱۳۵۰ (۲۷ سپتامبر ۱۹۷۱) اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر برای افتتاح راه آهن ایران و ترکیه ، با قطار سلطنتی از طریق مرز «رازی» به ترکیه عزیمت فرمودند . حضرت جودت سونای رئیس جمهوری ، نخست‌وزیر ، نایب نخست‌وزیر ، وزیران دفاع و کشور و فوائد عامه و دبیر کل وزارت خارجه و فرمانده ارتش سوم ترکیه و بیش از ده هزار نفر زن و مرد از شاهنشاه ایران ، استقبال بعمل آوردند . در این سفر ، جناب آقای امیرعباس‌هویدا نخست‌وزیر ، جناب آقای علم وزیردربار شاهنشاهی ، جناب آقای شالچیان وزیر راه ، جناب آقای میرفندرسکی قائم مقام وزیر امورخارجه و سفیران ترکیه - پاکستان - امریکا - انگلیس از جمله ملتزمین رکاب همایونی بودند .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، مستقبلین را به قطار سلطنتی دعوت فرمودند و باتفاق عازم شهر وان گردیدند . در قطار سلطنتی و در محیطی بسیار صمیمانه ، سران عالیقدر دو کشور مسائل مورد علاقه دو کشور و اوضاع بین‌المللی بخصوص منطقه خاورمیانه را مورد مذاکره قرار دادند . شاهنشاه آریامهر هنگام برگزاری مراسم افتتاح خط آهن در شهر وان و در پاسخ حضرت رئیس جمهوری ترکیه ، ضمن فرمایشاتی ، آثار اتصال این خط را در بسط روابط اقتصادی و بازرگانی دو کشور و اتصال دو قاره اروپا و آسیا متذکر گردیدند و ضمن اشاره باینکه اتصال خط آهن ایران و ترکیه بدون شبهه یکی از مهمترین پدیده های تاریخ معاصر روابط ایران و ترکیه است یادآور شدند که : برای من فرصت بسیار دلنشین و گرانبها و تاریخی است که امروز در حضور شما وعده بسیار زیادی از مردم شهر زیبای وان و ملت برادر و دوست ترکیه در این مراسم مهم شرکت میکنم . ما از تشریک مساعی دولت‌های انگلستان و ایالات متحده امریکا بخاطر کمکهای فنی و مالی آنها سپاسگزاریم . همچنین از دبیرکل سازمان پیمان مرکزی خصوصا از متخصصین ، کارمندان و کارگران

زحمتکش ایرانی و ترك بخاطر زحمات طاقت فرسائی که در گرما و سرمای شدید برای ایجاد این خط آهن متحمل شده‌اند قدردانی میکنیم .

مفهوم این خط ارتباطی ، بیش از آن است که در روز نخست بتوان بنظر آورد . این خط نه تنها دولت را بهم وصل میکند و باعث رونق اقتصادی و مبادلات صنعتی میشود ، بلکه این وسیله ارتباط را تا افغانستان و پاکستان و حتی دورتر از پاکستان و تاجائیکه شبکه راه آهن وجود دارد و تا مسافات بسیار بعیدی در قاره آسیا میتوانیم ادامه بدهیم . باردیگر مایلیم درچنین روز فرخنده‌ای احساسات عمیق خود را برای ادامه سلامت و موفقیت شخص حضرت رئیس جمهوری برای موفقیت و ادامه ترقیات دولت و ملت ترك و تحکیم روزافزون دوستی و اتحاد ایران و ترکیه ابراز کنم و اطمینان بدهم که فواید این کار بزرگ از مرزهای کشور های ما تجاوز خواهد کرد .»

آقای منمنجی اوغلو دبیرکل سابق سازمان پیمان مرکزی ضمن بیاناتی ، همکاریهای ثمربخش کشور های عضو سازمان پیمان مرکزی را ستود و اظهار داشت که حضور شاهنشاه ایران و حضرت رئیس جمهوری ترکیه برای افتتاح خط آهن دو کشور در تاریخ همکاریهای ایران و ترکیه و پاکستان اهمیت فراوان دارد و اضافه نمود که این سه کشور باتوجه باینکه زادگاه تمدن های بزرگی هستند ، بین اروپا و آسیا پل مستحکمی بوجود آورده‌اند .

دبیرکل سنتو پیروزیهای اقتصادی و فنی این سازمان را برشمرد و یادآور شد که اعلیحضرت رضاشاه کبیر و شادروان کمال آتاتورک برای ایجاد و توسعه خطوط آهن در کشور های خود کوشش فراوان کردند و ما امروز این افتخار بزرگ را داریم که شاهد تکمیل کارهای بزرگ آن دو رهبر توانا هستیم .

سران ایران و ترکیه ضمن حضور در اسکله شهر وان ، عبور اولین کشتی حامل واگون های ایرانی را مشاهده نمودند و باین ترتیب راه آهن ایران از طریق ترکیه به اروپا متصل شد . شاهنشاه آریامهر و حضرت جودت سونای و کلیه همراهان باتفاق رهسپار محل فرمانداری وان شدند و در آنجا کلید شهر وان ضمن مراسمی به پیشگاه شاهنشاه ایران تقدیم شد و عنوان همشهری افتخاری از طرف مردم وان به رهبران دو کشور اهداء گردید .

طول راه آهن تبریز تا مرز ترکیه دویست و بیست و چهار کیلومتر

است و ساختمان آن از سال ۱۳۴۹ آغاز شده است . در مسیر این راه آهن بیش از ۱۱۲۴ پل بزرگ و کوچک و ۳۳ تونل بطول ۱۱ کیلومتر ساخته شده است .

در سیام خرداد ماه ۱۳۵۰ علیا حضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران و الاحضرت همایون ولایتعهد در سرراه مسافرت به اروپا در فرودگاه استانبول توقف فرمودند و مورد استقبال والی استانبول رئیس کل تشریفات، سفیر شاهنشاه آریامهر ، وابستگان نظامی و مطبوعاتی و کفیل و کنیه کارمندان سرکنسولگری شاهنشاهی قرار گرفتند .

جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت ایران در تاریخ نهم اردیبهشت ۱۳۵۰ برای شرکت در هیجدهمین اجلاس شورای وزیران سازمان پیمان مرکزی به آنکارا عزیمت نمودند و در جلسه افتتاحیه شورای وزیران ، ضمن تشریح سیاست خارجی ایران ، نظریات دولت شاهنشاهی را درباره مسائل جهانی و مسائل مربوط به خاورمیانه بیان کردند . جناب آقای زاهدی با حضرت رئیس جمهوری و نخست وزیر ترکیه نیز ملاقات و مذاکره نمودند .

در تاریخ پنجم تیرماه ۱۳۵۰ جناب آقای عثمان اولجای بنابعدعوت جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت ، برای نخستین بار بعنوان وزیر خارجه ترکیه ، از ایران دیدار رسمی بعمل آوردند . در این بازدید که بهمراهی چند تن از مدیران کل وزارت خارجه ترکیه صورت گرفت ، مذاکرات و تبادل نظرهای سودمندی درباره روابط بین دو کشور و مسائل بین المللی بعمل آمد . نامبرده در مدت اقامت در تهران به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باریافت .

در بیست و هشتم مرداد ماه ۱۳۵۰ چهاردهمین اجلاس شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای در شهر اصفهان تشکیل گردید و بهمین مناسبت آقای عثمان اولجای وزیر خارجه وقت ترکیه به ایران مسافرت نمود . در تاریخ ۲۹ شهریور ماه ۱۳۵۰ جناب آقای خلعت‌بری وزیر - امور خارجه سر راه مسافرت خود به نیویورک در استانبول توقف نمودند و مورد استقبال والی استانبول ، سفیر شاهنشاه آریامهر و کارمندان سرکنسولگری قرار گرفتند .

هنگام تشکیل بیست و ششمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک بین جناب آقای خلعت‌بری وزیر خارجه ایران و وزیر خارجه ترکیه تبادل نظرهای سودمندی انجام گرفت .

در تاریخ پنجشنبه ۲۲ مهرماه ۱۳۵۰ حضرت جودت سونای رئیس جمهوری ترکیه و همراهان برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمدند .

در مرداد ماه سال ۱۳۵۰ وزیر اطلاعات و کلیه وابستگان و مسئولین امور مطبوعاتی نمایندگان شاهنشاهی در خاورمیانه در استانبول اجتماع نمودند و ضمن بحث درباره امور مطبوعاتی کشور ، از نزدیک با چند تن از مدیران جراید و روش کار مطبوعات ترکیه آشنائی حاصل نمودند .

علاوه بر تشکیل شورای وزیران عمران منطقه‌ای و سازمان پیمان مرکزی در سال ۱۳۵۰ کمیته‌ها و کنفرانسهای دیگری در چهارچوب فعالیتهای آ. سی . دی و پیمان مرکزی تشکیل گردید که ضمن جلسات خود برای هم‌آهنگ نمودن برنامه های مختلف اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در سه کشور منطقه تصمیمات مقتضی اتخاذ نمودند .

رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران در تاریخ ۱۵ فروردین ۱۳۵۰ بنابعدوت رئیس ستاد ارتش ترکیه از آن کشور بازدید نمود .

بمناسبت برگزاری جشنهای دو هزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ، جمعی از مخبرین و مفسرین مطبوعات ترکیه از ایران بازدید بعمل آوردند و متقابلا در چهارچوب فعالیتهای فرهنگی سازمان پیمان مرکزی ، دو روزنامه نگار ایرانی به ترکیه مسافرت نمودند .

از ۴ تا ۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ آقای ثابت عثمان اوجی رئیس مجلس ترکیه بنابعدوت رئیس مجلس شورایملی از ایران بازدید نمود . نامبرده به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باریافت ، با جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر و جناب آقای شریف امامی رئیس مجلس سنا ملاقات و مذاکره نمود . نامبرده از شهرهای مشهد و اصفهان بازدید بعمل آورد و در بازگشت از ایران و در ضیافتی که روز چهاردهم مردادماه و بمناسبت جشن مشروطیت در سفارت شاهنشاهی ترتیب داده شده بود ضمن بیانات مشروح و مستدلی از شخصیت بین‌المللی شاهنشاه آریامهر تجلیل نمود و بموفقیتهای چشمگیر ایران اشاره کرد .

نامبرده اظهارداشت : ایرانیان در ماه اکتبر آینده همراه باشاهنشاه خود دوهزار و پانصدمین سالگرد بنیانگذاری شاهنشاهی خود را جشن خواهند گرفت .

ملت ایران طی مدت بیست و پنج قرن رژیم شاهنشاهی را در ایران

برپا نگهداشته و تمام سنن و آداب گذشته خود را حفظ نموده است .
تاریخ ایران همانند سایر کشورهاییکه دارای تاریخی طولانی
میباشند پر است از پیروزیها - شکست ها و تحولات تاریخ ولی ایرانیها
در راه حفظ وحدت ملی خود همیشه کوشا و موفق بوده اند . ایرانیها با استفاده
از جشنهای شاهنشاهی در نظر دارند هدفهای بسیاری را تحقق بخشند .

بخصوص استقبال مردم ایران از فکر تاسیس ۲۵۰۰ باب مدرسه
یادبود جشنهای شاهنشاهی بسیار پرشور و جالب توجه میباشد . دهها
هزار از اوراق مدارس یادبود که بهای هر یک معادل چهل لیره ترك
میباشد از طرف شرکتهای خصوصی خریداری شده است .

پایه های دوستی و حسن همجواری بین ترکها و ایرانیها که طی
قرنهای متمادی در کنار یکدیگر زیسته و از جنبه تاریخ تمدن و فرهنگ
و آداب و سنن تشابه زیادی بایکدیگر دارند برای اولین بار در زمان دو
رهبر بزرگ یعنی رضاشاه کبیر و آتاتورک استوار گردید . دوستی بین دو
کشور از آن تاریخ مرتبا روبه توسعه نهاد و به مرحله برادری رسید .

تفاهم و نزدیکی که در زمان رضاشاه کبیر و آتاتورک بین ایران
و ترکیه حاصل گردید بعد ها سبب شد که هر دو کشور جهت حفظ صلح
و ثبات منطقه و خدمت به صلح جهانی در چهارچوب پیمان سنتو و همکاری
عمران منطقه ای تشریک مساعی کنند و روابط بسیار نزدیکی با یکدیگر
برقرار نمایند . «

در تاریخ ۱۴ دیماه کمیسیون عالی مشترک مرزی دو کشور در
تهران تشکیل یافت که با توجه به دستور کار جلسات کمیسیون مسلما تاثیر
مثبتی در ایجاد همکاری بیشتر و برقراری روابط نزدیکتر بین مسئولان
مربوط دو کشور خواهد داشت . در تاریخ بیستم دیماه ۱۳۵۰ (دهم
ژانویه ۱۹۷۲) پروتکلی درباره حفاظت و نگهداری و تعمیر و بازرسی و
تجدید و نصب مجدد علائم مرزی در سرحدات ایران و ترکیه بین جناب
آقای سلطان حسین سنندجی مدیر کل سیاسی وزارت امور خارجه و جناب
آقای حسن استینلی رئیس هیئت نمایندگی ترکیه در چهاردهمین اجلاس
کمیسیون عالی مرزی ایران و ترکیه بامضاء رسید .

همچنین نامبردگان بعنوان روسای هیئتهای نمایندگی ایران و
ترکیه در چهاردهمین اجلاس کمیسیون عالی مرزی ، پروتکل مربوطه
را امضاء نمودند .

مناسبات اقتصادی :

آقای عثمان اولجای وزیر خارجه سابق ترکیه ، هنگام یکی از مسافرت های خود بایران در سال ۱۳۵۰ ، در پاسخ یکی از خبرنگاران و در مورد روابط اقتصادی دو کشور اظهار داشت که :

« از وضع روابط بازرگانی در گذشته ، هر دو طرف خشنود نبوده اند و این روابط بهیچوجه قابل مقایسه باروابط سیاسی هماهنگ و موازی دو کشور نبوده است .

این قابل قبول نبود که ما سیاستهایی این چنین نزدیک بیکدیگر داشته باشیم ولی روابط بازرگانیمان دریک حد قابل قبول نباشد .

آقای اولجای اضافه کرد که اکنون با مذاکراتی که در این زمینه صورت گرفته است کارشناسان بازرگانی دو کشور از ماه آینده مطالعات و گفتگوهای خود را آغاز خواهند کرد و باین ترتیب امیدواری بسیار است که در روابط بازرگانی دو کشور تحولی بوقوع پیوند .

در مورد صدور نفت ایران به ترکیه ، آقای اولجای تأیید کرد که ترکیه مایل بخرید نفت از ایران است و ایران نیز قبول کرده که نفت مورد احتیاج ترکیه را تامین کند . وی اضافه کرد که دو کشور دراصل این مسئله توافق کرده اند و جزئیات طرح بزودی از طرف کارشناسان ایران و ترکیه مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت . »

معهدنا ، مناسبات اقتصادی بین دو کشور در سال ۱۳۵۰ از تحرك بیشتری برخوردار بوده و از جمله ۱۰۰ هزار تن گندم و ۴۰ هزار تن سیمان از طرف دولت شاهنشاهی و مقداری گوشت از طرف موسسات خصوصی ایران از ترکیه خریداری شده است .

طبق برآورد وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران و ترکیه در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه
۲۰۰۲	۰٫۲۳	۲	۰٫۰۰	-۲۰۰۰
۲۱۱۱	۰٫۲۳	۱۰۰	۰٫۰۷	-۲۰۱۱
درصد تغییر نسبت به سال		صادرات		
۱۳۴۹		۳۸٫۵ برابر شده		
		واردات		
		+ ۵٫۴		

مناسبات فرهنگی :

سال ۱۳۵۰ از نظر گسترش روابط فرهنگی و اجتماعی بین دو کشور ، اهمیت چشمگیری داشته است . در این سال چند تن از شخصیت‌های فرهنگی و علمی ترکیه بشرح زیر بایران آمدند :

— مسافرت ۱۳ تن از ایرانشناسان و اساتید ترك بمنظور شرکت درکنگره ایران‌شناسان و مراسم جشنهای شاهنشاهی .

— مسافرت آقای رشدی شارداغ مترجم دیوان حافظ و ایرانشناس معروف ترك در اردی‌بهشت ماه ۱۳۵۰ برای شرکت درکنگره حافظ .

— مسافرت آقای صفا کاراتای رئیس دانشکده پزشکی استانبول در تاریخ ۲۹ مهرماه ۱۳۵۰ .

— مسافرت آقای دکتر یاشاریوجل دانشیار دانشکده ادبیات آنکارا .

— مسافرت آقای دکتر ورسان استاد دانشگاه استانبول .

و متقابلا آقای جمال رضائی استاد دانشگاه تهران از ترکیه بازدید بعمل آورد و قرار است ۱۲۰ تن از دبیران آنکارا و استانبول قریبا به ایران مسافرت نمایند .

ظرف همین سال تعداد دو بورس تحصیلی از طرف دانشگاه تهران ، يك بورس از طرف دانشگاه اصفهان و چند محل تحصیلی بدون بورس برای دانشجویان ترك در نظر گرفته شده و سه نفر از فارغ‌التحصیلان رشته زبان و ادبیات فارسی با استفاده از بورس آر. سی . دی به ایران اعزام شده‌اند .

درسال ۱۳۵۰ دو تیم فوتبال از ترکیه برای شرکت در مسابقات جام آریامهر و جام کوروش بایران مسافرت کرده‌اند و سه نفر از قهرمانان ایرانی برای شرکت در مسابقات بین‌المللی شمشیربازی و چند نفر از تنیس — بازان ایرانی برای انجام مسابقات بدعوت تنیس بازان ترکیه به آنکارا رفته‌اند .

درهمین سال ۱۱ جلسه مختلف سخنرانی و پذیرائی بمنظور معرفی فرهنگ و هنر ایران ترتیب یافته که اهم آنها بقرار زیر است :

— مجلس پذیرائی واهدای نشان سپاس درخانه فرهنگ ایران بمناسبت ترجمه و انتشار دیوان حافظ از طرف آقای شارداغ شاعر و ایرانشناس ترك .

— جلسه انجمن دوستی و فرهنگی بانوان ایران و ترك و سخنرانی خانم پروفیسور ملیحه انبارجی اوغلو درباره نقش دختران سپاهی در گسترش و اشاعه فرهنگ .

– جلسه پذیرائی درخانه فرهنگ و سخنرانی آقای پرفسور کارخان استاد دانشگاه استانبول درباره تاریخ ایران باستان از دیدگاه فردوسی و شاهنامه .

– جلسه سخنرانی خانم دکتر بحریه اوچ اوک دانشیار دانشکده الهیات آنکارا درباره نقش و اهمیت بانوان در تاریخ و ادبیات ایران .

– جلسه پذیرائی و سخنرانی در سفارت شاهنشاهی بمناسبت روز جهانی پیکار بایسوادی . همچنین جلسات مختلف دیگر با همکاری رادیو آنکارا ، وزارت آموزش و پرورش ترکیه و رایزنی فرهنگی سفارت شاهنشاهی و ترتیب برنامه های رادیویی و بحث و سخنرانی و تشکیل نمایشگاه و نمایش فیلم و بخصوص ترتیب فستیوال فیلمهای فارسی در استانبول و آنکارا .

ظرف همین سال ۹۸۷ جلد کتاب ۲۳۶۶ نسخه مجلات مختلف و ۲۶۵ نسخه بروشور و پوستر و غیره میان ایرانشناسان و شخصیتهای فرهنگی و علمی و کتابخانه های ترکیه توزیع شده است . در نمایشگاه بین المللی کتاب کودک که در آنکارا ترتیب یافت متجاوز از ۳۰۰ جلد کتاب و مجلات و نشریات کودکان که در ایران بچاپ رسیده است به نمایش گذارده شد .

سفیر ترکیه در دربار شاهنشاهی ضمن شرکت در مراسمی که برای بزرگداشت استاد شهریار درانجمن فرهنگی ایران و ترکیه برپا شده بود از طرف دولت ترکیه چکی بابت هزینه ساختمان يك باب دبستان بدبیر کل انجمن تسلیم نمود .

در اجرای فرمان شاهنشاه آریامهر و بنا بدرخواست هلال احمر ترکیه و اتحادیه صلیب سرخ جهانی بمنظور کمک به برادران و خواهران آسیب دیده زلزله اخیر ترکیه ، کمکهای شیروخورشید سرخ بوسیله هواپیماهای نیروی هوایی شاهنشاهی که در اختیار جمعیت گذاشته شده بود بآن کشور فرستاده شد .

این کمکها که شامل تعداد زیادی چادر ، جعبه لوازم خانوادگی و چند هزار تن دارو بود با توجه بدرخواست هلال احمر ترکیه و اتحادیه بین المللی صلیب سرخ بمنطقه زلزله زده فرستاده شد .

عراق

در سال ۱۳۵۰ سیاست خصمانه دولت عراق نسبت به دولت شاهنشاهی و عکس‌العمل‌های ناصواب و غیر منطقی عراق در خلال کلیه مذاکرات و مکاتبات فی‌مابین و تکرار دعاوی خلاف واقع و تجاوزات مرزی آن دولت نسبت بقلمروی ایران همچنان ادامه یافت و کوچکترین نشانه‌ای از حسن نیت عراق در بهبود روابط دو کشور محسوس نگردید .

ادامه این سیاست خصمانه و تعقیب این رویه عنادآمیز از ناحیه عراق سبب گردید که روابط دو کشور به نقطه بحرانی رسد و در تاریخ دهم آذر ماه ۱۳۵۰ دولت عراق با ایران قطع رابطه سیاسی نمود .

در سال ۱۳۵۰ ، رفتار و گفتار زمامداران بعثی عراق نسبت به دولت و ملت ایران ، در مناسبت‌های مختلف ، حاکی از سوء نیت آشکاری بود که اهم موارد آن در زیر نقل میشود :

— علیرغم توافقی که در سال ۱۳۴۹ برای قطع حملات تبلیغاتی بین دو دولت بعمل آمده بود ، مطبوعات و رادیو و تلویزیون عراق در طول سال ۱۳۵۰ لحظه‌ای از حمله به مقدسات ملی ایران و تبلیغ علیه دولت و ملت ایران باز نایستادند .

— رئیس‌جمهوری عراق طی مصاحبه‌ای که در فروردین ماه ۱۳۵۰ بعمل آورد مطالبی علیه ایران بیان داشت .

— در تاریخ ۱۰/۲/۱۳۵۰ سفارت عراق در عمان نشریه وزارت فرهنگ و اطلاعات عراق تحت عنوان « انقلاب ژوئیه در ظرف دو سال اخیر » را که حاوی مطالبی علیه دولت شاهنشاهی بود بین نمایندگان خارجی مقیم عمان توزیع نمود .

— در تاریخ ۹/۴/۱۳۵۰ رئیس‌جمهوری عراق طی نطقی که بمناسبت جشن فارغ‌التحصیلی دانشگاه بغداد ایراد نمود مطالبی علیه دولت شاهنشاهی و حقوق تاریخی ایران نسبت به جزایر سه‌گانه واقع در دهانه تنگه هرمز بیان داشت .

— در اوایل تیرماه سال ۱۳۵۰ وزیر خارجه عراق طی سخنانی دعوی موهوم « عربیت جزایر سه گانه خلیج فارس » را عنوان نمود .
— رئیس جمهوری عراق طی نطق خود در شب ۱۷ ژوئیه ۱۹۷۱، ترجیع بند قصیده‌ای را که درباره « عربیت خلیج فارس » سروده شده است تکرار نمود و از رسالت عراق در حفظ این خصوصیت سخن راند .

— در شب هفده ژوئیه ، نشریه‌ای از طرف وزارت اطلاعات عراق منتشر و طی آن بدولت شاهنشاهی اهانت شد و استان خوزستان برخلاف حقایق تاریخی « عربستان » قلمداد گردید و برای اثبات این دعوی موهوم استدلال و احتجاج شد .

— رئیس جمهوری عراق در جشن بیست و چهارمین سالگرد تأسیس حزب بعث مدعی شد که مناسبات ایران با عراق « غیر صمیمانه » بوده است .

نامبرده در این فرصت بار دیگر با طعن و کنایه نظریات ایران را نسبت به شط العرب تخطئه نمود و از خواست منطقی و قانونی دولت شاهنشاهی نسبت باین رودخانه مرزی مشترك ، بعنوان « ادعاهای نامشروع » یاد کرد .
— مطبوعات و خبرگزاری عراق از جعل و انتشار اخبار غیر واقعی درباره ایران کوتاهی نکردند که نمونه بارز آن خبر مجعول « غرق دو موتور لنج حامل پانصد ایرانی در آبهای کویت و مرگ چهارصد نفر از آنها » بود که متعاقبا از طرف مقامات رسمی کویت تکذیب گردید .

— در تاریخ ۵۰۶۳۰ استاندار کربلا در جشنی که بمناسبت سالگرد تولد حضرت علی علیه السلام در حسینیه تهرانیهای مقیم کربلا برگزار شد نطقی ایراد نمود و طی آن دولت شاهنشاهی را مورد حمله قرار داد .

— در مهر ماه ۱۳۵۰ صدام حسین نایب رئیس شورای فرماندهی انقلاب عراق طی مصاحبه‌ای با سردبیر روزنامه السیاسه مطالب ناصوابی علیه ایران بیان داشت .

— دولت عراق از فرصت مسافرت سران کشورها و شخصیت‌های سیاسی بآن کشور پیوسته علیه ایران بهره برداری نمود و کوشید تا در اعلامیه های مشترك صادره در ختام این مسافرتها و بازدیدها ، مطالبی علیه ایران گنجانیده شود و باین ترتیب ضمن ادامه سیاست خصمانه خود نسبت بدولت شاهنشاهی ، اهتمام ورزید تا مناسبات ایران را با سایر دول ، بخصوص دول عربی تیره سازد .

— اظهارات عبدالخالق سامرائی رئیس هیئت اعزامی عراق به جمهوری خلق چین (در ماه دسامبر ۱۹۷۱) و اظهارات صدام حسین تکریتی نایب رئیس شورای فرماندهی انقلاب عراق در مسکو (فوریه ۱۹۷۲) متضمن حملات و انتقاداتی نسبت بدولت شاهنشاهی بود .
شواهد و قرائن دیگر از جمله ادامه تضيیقات نسبت به ایرانیان مقیم عراق و اخراج دسته‌جمعی ایرانیان از آن کشور — ایجاد مشکلاتی برای اعزام کارمندان جدید سفارت سابق شاهنشاهی در بغداد که قرار بود جایگزین کارمندان قبلی شوند — ایجاد اشکالات عدیده در مورد صدور ویزای ورود به عراق — تدارك موجبات تعطیل کلاسهای مدارس ایرانی در عراق — عدم استرداد عاملین سرقت هواپیماهای ایرانی — عدم اعلام موافقت با ورود ایل سنجابی ایران برای تعلیف احشام خود در مراتع مرزی عراق و بهره‌برداری از حقوق مکتسبه خود در مراتع باغچه و قطار، همگی نشانه آنست که دولت عراق در سال ۱۳۵۰ بر مشکلات و موانع موجود در راه بهبود مناسبات دو کشور افزوده و بهیچوجه در مقام ترمیم روابط خود با ایران نبوده است .

اخراج دسته‌جمعی ایرانیان :

چون اخراج دسته‌جمعی ایرانیان مقیم عراق در سال ۱۳۵۰ بنحوی سابقه‌ای صورت گرفت و تضيیقات و شدت عمل مقامات عراقی نسبت بایرانیان مقیم آن کشور از حد گذشت ، بی‌مناسبت نیست که از این مقوله بعنوان مهمترین نمونه سوء نیت و گویاترین نشانه سیاست خصمانه عراق نسبت بایران یاد کنیم :

دولت عراق در آستانه برگزاری جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران ، هنگامیکه ملت ایران با غرور و افتخار فراوان برای بزرگداشت شاهنشاهی کهن مرز و بوم خود به تدارك این جشن ملی سرگرم بود ، هزاران نفر از ایرانیان مقیم عراق را از آن کشور اخراج و روانه ایران نمود تا به زعم خود در برگزاری این جشن ملی اخلال کند و از این مقوله در جهت مقاصد خصمانه خود بهره‌برداری نماید . ولی بیداری وهشیاری مقامات مسئول ایرانی و آمادگی ملی سبب شد که دولت عراق در هدفهای مغرضانه خود توفیقی حاصل نکند و بالعکس در انظار رؤسای ممالک و شخصیت‌های برگزیده کشورهای خارجی که هنگام برگزاری جشنهای شاهنشاهی در ایران بسر میبردند خفیف و مرهون و بی‌اعتبار شود .

استقرار نیروهای ایران در جزایر سه گانه تنب و ابوموسی و اعاده حاکمیت دیرین دولت شاهنشاهی باین سه جزیره ایرانی ، دستاویز تازه‌ای برای دولت عراق تدارك نمود که خود را به غلط پیشرو دفاع از حقوق اعراب قلمداد کند و با توسل به عکس‌العملهای ناصواب در قبال دولت شاهنشاهی و تظاهر به « حمایت از اعراب » خلاء ناشی از بی‌تفاوتی و عدم مشارکت نیروهای عراقی را در جبهه شرق از بین ببرد و خود را از اثر وای سیاسی در عالم عرب برهاند .

دولت عراق برای تحقق این مقصود ، بدون اینکه کمترین رسالت و کوچکترین حقی داشته باشد ، پیرامون مسئله جزایر ایرانی به هیاهو پرداخت و در تاریخ دهم آذر ماه ۱۳۵۰ به قطع رابطه دیپلماتیک با دولت شاهنشاهی مبادرت ورزید . مقامات عراقی بدنبال قطع رابطه دیپلماتیک با دولت ایران به شدیدترین و غیر انسانی‌ترین رویه در قبال ایرانیان مقیم عراق توسل جستند و باخراج ناگهانی و دسته‌جمعی آنها مبادرت ورزیدند .

از اول مهر ماه تا آخر اسفند ماه ۱۳۵۰ مجموعاً تعداد ۴۴۹۴۱ نفر از ایرانیان مقیم عراق با رفتاری کاملاً غیر انسانی و مغایر اصول بشری و مخالف عرف متداول بین‌المللی از عراق اخراج و بایران رانده شدند .

مقامات عراقی این قبیل افراد را از کوچه و بازار و محل کسب و کار و مدرسه و منزلشان دستگیر مینمودند و با کامیونهای کمپرسی و اتومبیلهای نظامی و گاهی با اتوبوس بمرز ایران هدایت میکردند و آنانرا غالباً در مرز مندربیه رها میساختند و این افراد بیگناه را مجبور میکردند که چند کیلومتر راه را پیاده طی کنند و بمرز خسروی برسند .

مقامات عراقی باین افراد اجازه و فرصت نمیدادند که برای تنظیم امور خود به سفارت شاهنشاهی مراجعه نمایند یا با افراد خانواده خود تماس بگیرند و بسیاری از این افراد همسر و فرزند و اموال منقول و غیر منقول خود را رها میکردند و قهرماً روانه ایران میشدند و اکنون از سرنوشت افراد خانواده و مال و منال خود خبری ندارند .

مقامات عراقی اسناد و مدارك معتبر این افراد را پاره میکردند و نقدینه‌ای را که احیاناً با خود داشته‌اند ضبط مینمودند و آنها را دست خالی و از مرزهای مختلف و غالباً جدا از سایر افراد خانواده خود بایران میفرستادند .

اطلاعات رسیده به مقامات مربوطه شاهنشاهی و اظهارات اغلب معاونان مؤید رفتار خشن و غیر انسانی مقامات عراقی نسبت به ایرانیان

رانده شده از آن کشور اعم از ایراد ضرب و شکنجه از طرف مأمورین عراقی نسبت به مردان و تجاوز آنها نسبت به زنان و دختران ایرانی و دهها اعمال وحشیانه دیگر است .

خوشبختانه آمادگی سازمانها و مقامات مربوطه مضافاً به همت و پایداری ملت ایران سبب گردید که کار رانده‌شدگان به سامان برسد و نسبت به پذیرش و اسکان و جذب آنها در جامعه اقدامات مؤثری بعمل آید .

اخراج دسته‌جمعی و ناگهانی ایرانیان از عراق افکار عمومی جهانیان را علیه دولت عراق برانگیخت و سیل خبرنگاران خارجی و داخلی برای مشاهده وضع دلخراش آنها بسوی مرزهای ایران سرازیر شد و انعکاس مشاهدات آنان در جهان و اقدامات دولت شاهنشاهی نزد مراجع و سازمانهای بین‌المللی سبب گردید که دولت عراق تغییر روش دهد و تعدادی از معاودین را که در حاشیه مرز بانتظار ورود بایران متوقف بودند به عراق باز گرداند .

مسئله اخراج دسته‌جمعی ایرانیان مقیم عراق و ایراد تضيیقات و رفتار غیرانسانی مقامات عراقی نسبت بآنان بنابتقاضای دولت شاهنشاهی اخیراً در کمیسیون حقوق بشر (که در ماه مارس ۱۹۷۲ تشکیل شد) مطرح گردید و توجه این مرجع بین‌المللی به مظالم دولت عراق نسبت بایرانیان مقیم آن کشور جلب شد .

دولت عراق از بدو تیرگی روابط دولتین (فروردین ۱۳۴۸) تا آخر سال ۱۳۵۰ جمعاً ۶۱۹۴۱ نفر از ایرانیان مقیم آن کشور را که سالیان متمادی و نسلاً بعد نسل براساس معتقدات مذهبی و دلبستگی باعتبار مقدسه در آن کشور میزیسته‌اند و هرگز قدمی علیه مصالح عراق برنداشته‌اند بایران رانده است که خوشبختانه این عده جذب جامعه ایرانی شده و در وطن خود اسکان یافته‌اند ولی دنیای آزاد هرگز این ظلم و بیعدالتی دولت عراق را از نظر دور نخواهد داشت .

مصاحبه شاهنشاه آریامهر راجع به روش دولت عراق :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر که باتفاق علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران به کرمانشاه و قصر شیرین تشریف‌فرما شده و ضمن مشاهده اردوگاههای رانده‌شدگان از عراق و مذاکره با آنان بتهران مراجعت فرموده بودند ، در تاریخ ۲۵ دیماه ۱۳۵۰ در مصاحبه‌ای که با

خبرنگاران سوئسی و آمریکائی بعمل آوردند ، در خصوص روش عراق بیاناتی ایراد فرمودند که نظر با اهمیت موضوع در زیر درج میگردد :

پرسش : آیا ممکنست اعلیحضرت برای ما روشن فرمایند که مسئله کنونی با عراق را چگونه ملاحظه میفرمایند ؟

پاسخ : میدانم آیا میتوانم این را مسئله روز بخوانم یا نه زیرا این امری است که تقریباً بآن عادت کرده‌ایم . ما خیلی جدی هستیم ، ما کشوری هستیم که پیش از اتخاذ هر نوع تصمیمی میاندیشیم ، دوست داریم به شئون خود احترام بگذاریم برای حیثیت خود اهمیت قائلیم ولی در برابر خود رؤسای دولتهائی را میبینیم که شاید کاملاً اینطور نباشند و یا اینطور فکر نکنند . مثلاً آواره کردن شصت هزار نفر بطور ناگهانی ، ما چنین کاری را هرگز نمیکنیم . جدا کردن پدران از فرزندان ، جدا کردن مردان از همسرانشان عمل عجیبی است ، شما میتوانید خودتان بروید و ببینید واز آنها سؤال کنید .

البته با این اعمال تعادل برهم میخورد . ما اینگونه فکر نمیکنیم این عمل آنها با طرز فکر ما مغایرت دارد زیرا چون هرگز ما چنین کاری را نخواهیم کرد . طبعاً در مقابل این اعمال هم محور اصلی کارها از دست بیرون میرود .

تصور میشد که عمر فاشیزم در دنیا پایان رسیده است اما اکنون ما در مقابل اعمالی قرار گرفته‌ایم که همان نتایج را بار می‌آورد . اما نباید خونسردی را از دست داد ، کشور ما طرز تفکر و روشهای خود را بعزت این قبیل تحریکها عوض نمیکند . معهداً باید دقت کرد و توجه داشت که با سیاست تحریک تا جائی میشود رفت ولی طبیعی است که بیش از حد معینی را نمیتوان تحمل کرد .

روش عراق در قبال موقعیت دولت شاهنشاهی در خلیج فارس :

در تیر ماه سال ۱۳۵۰ هفت نفر از وزراء و شخصیتهای عراقی پیام حسن البکر رئیس جمهوری عراق را درباره اوضاع خاورمیانه عربی و موقعیت خلیج فارس به سران ۱۳ کشور عرب تسلیم داشتند .

رئیس جمهوری عراق در این پیام کوشید تا سران کشورهای عرب را علیه ایران برانگیزد و بزعم خود سیاست دولت شاهنشاهی را در این منطقه تهدیدی برای موجودیت خلیج فارس جلوه دهد .

در آبان ماه سال ۱۳۵۰ دولت عراق مجدداً عده‌ای از مقامات

برگزیده حزبی و دولتی را به ممالک عربی اعزام داشت و با این اقدام مجدداً دست بیک مانور سیاسی برای تحریک اعراب علیه ایران زد. از قرار معلوم رئیس جمهوری عراق در پیام خود ضمن اینکه دول عرب را به تلاش مشترك علیه اسرائیل دعوت نمود دامنه این تلاش را به مسائل خلیج فارس و جزایر سه گانه واقع در دهانه تنگه هرمز تسری داد و پیشنهاد کرد که يك نیروی مشترك عربی برای مقابله با « تعرض احتمالی ایران » در جزایر مذکور متمرکز شود.

خوشبختانه اقدامات عراق در هردو مورد با عکس العمل منفی یا سکوت دول عرب، روبرو شد و دولت عراق از این صحنه سازی برای تیره کردن روابط دوستانه ایران با کشورهای عربی طرفی نسبت.

قطع رابطه دیپلماتیک ایران و عراق :

در تاریخ ۹ر۹ر۱۳۵۰ نیروهای شاهنشاهی در جزایر ایرانی تنب بزرگ - تنب کوچک و ابوموسی استقرار یافتند و ساعت بیست و دو همان تاریخ معاون وزارت خارجه عراق کاردار سفارت سابق شاهنشاهی در بغداد را احضار و ضمن اعتراض شفاهی نسبت با استقرار نیروهای شاهنشاهی در جزایر مذکور یادداشتی بایشان تسلیم داشت که متضمن اعتراض شدید دولت عراق نسبت به استرداد جزایر سه گانه واقع در دهانه تنگه هرمز و تأکید بر « عربیت جزایر » مذکور بود.

دولت عراق طی این یادداشت بدون اینکه کوچکترین حقی داشته باشد، از دولت شاهنشاهی خواسته بود که فوراً نیروهای خود را از جزایر سه گانه خارج کند و به « اشغال » این مناطق خاتمه دهد.

از ساعت ۲۳ و سی دقیقه آنشب تا صبح روز ۱۰ر۹ر۱۳۵۰ رادیو و تلویزیون بغداد مرتباً اعلامیه‌هایی پیرامون قطع رابطه دیپلماتیک عراق با ایران و انگلستان منتشر نمود و روزنامه های صبح بغداد مطالبی در همین زمینه درج و به تصمیم دولت عراق در باب قطع رابطه دیپلماتیک با ایران و انگلستان اشاره نمودند.

ساعت ۱۴ روز ۱۰ر۹ر۱۳۵۰ مدیر کل تشریفات وزارت خارجه عراق کاردار سفارت شاهنشاهی در بغداد را احضار نمود و اظهار داشت که موظف است تصمیم دولت عراق را در مورد قطع رابطه با دولت شاهنشاهی ایران رسماً اعلام دارد.

مدیر کل تشریفات وزارت خارجه عراق متعاقباً یادداشتی در این

زمینه بکاردار سفارت سابق ایران تسلیم نمود و شفاهاً متذکر شد که اعضای سفارت بایستی طی مدت ۱۴ روز و رئیس مأموریت ظرف ده روز خاک عراق را ترك گویند .

در یادداشتی که توسط مدیر کل تشریفات وزارت خارجه عراق به کاردار سفارت ایران تسلیم شد خاطر نشان گردیده بود که دولت جمهوری عراق براساس اعلامیه رسمی شورای رهبری انقلاب تصمیم گرفته است که رابطه دیپلماتیک خود را از تاریخ اول دسامبر ۱۹۷۱ (۱۰/۹/۱۳۵۰) با دولت شاهنشاهی ایران قطع کند . یادداشت مذکور متضمن متن اعلامیه معطوف بود .

در این اعلامیه از یادداشت هیئت نمایندگی عراق به کنفرانس وزیران خارجه عرب متضمن تقاضای دولت عراق برای « اتخاذ يك رویه مشترك عربی بمنظور مقاومت در برابر توطئه‌هایی که علیه عربیت خلیج اجرا میشود » یاد شده بود . اعلامیه مذکور همچنین متضمن مطالب ناصواب و اتهامات موهومی نسبت بدولت شاهنشاهی بود .

در تاریخ ۱۳/۹/۱۳۵۰ کاردار موقت سفارت سابق شاهنشاهی در بغداد با مدیر کل تشریفات وزارت خارجه عراق ملاقات کرد و یادداشت اولیه وزارت خارجه عراق را عیناً مسترد داشت و یادداشت ثانوی وزارت خارجه عراق را نیز بضمیمه یادداشتی که از طرف سفارت سابق شاهنشاهی در بغداد صادر شده بود اعاده نمود . یادداشت سفارت سابق ایران متضمن اعلام تصمیم متقابل دولت شاهنشاهی بقطع رابطه دیپلماتیک با دولت عراق بود .

در همان تاریخ (۱۳/۹/۱۳۵۰) کاردار سفارت عراق در تهران به وزارت امور خارجه فراخوانده شد و معاون اداره کل تشریفات یادداشتی متضمن تصمیم متقابل دولت شاهنشاهی دائر به قطع رابطه دیپلماتیک با عراق ، بوی تسلیم نمود .

پس از قطع رابطه دیپلماتیک بین دو دولت ، دولت فدرال سوئیس بعنوان حافظ منافع ایران در عراق ، و دولت پادشاهی افغانستان بعنوان حافظ منافع عراق در ایران تعیین شدند .

شماره‌ای از تجاوزات و تضییقات مأموران و اتباع عراق نسبت به قلمرو مرزی ایران و اتباع دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۰ :

- ۱ - ادامه تجاوز مأمورین عراقی به ارتفاعات تپه شینو .
- ۲ - تجاوز به تپه زینل‌کش واقع در خاک شاهنشاهی توسط نیروهای مسلح عراق در تاریخ ۱۵/۹/۱۳۵۰ .

- ۳ - تجاوز عده‌ای از کشاورزان عراقی به منطقه تمرچین واقع در خاک ایران .
- ۴ - تیراندازی اتباع مسلح عراق در نزدیکی آبادی حاجی جلیل بسوی مرزنشینان ایرانی در تاریخ ۱۵/۲/۱۳۵۰ .
- ۵ - تجاوز عده‌ای از اتباع مسلح عراق بخاک ایران و تیراندازی آنها به پاسگاه زید یحیائی ایران در تاریخ ۱۰/۴/۱۳۵۰ .
- ۶ - حمله افراد مسلح عراقی به پاسگاه در بند جق ایران و تیراندازی آنها بسوی مأمورین مرزی ایران در تاریخ ۱۷/۴/۱۳۵۰ .
- ۷ - تجاوز به تپه بازرگان واقع در خاک ایران از طرف نیروهای مسلح عراق در تاریخ ۱۷/۴/۱۳۵۰ .
- ۸ - تجاوز مأمورین مسلح عراق مستقر در پاسگاههای محمد خضروکانی پز بخاک ایران و تیراندازی آنها بسوی پاسداران مرزی ایران در تاریخ ۱۵/۵/۱۳۵۰ .
- ۹ - ورود غیر مجاز يك دستگاہ بولدوزر عراقی که توسط يك نفر زرهی پرشتیبانی میشد بخاک ایران بقصد تجاوز در تاریخ ۲۵/۵/۱۳۵۰ .
- ۱۰ - تیراندازی افراد مسلح عراقی به پاسگاه ژاندارمری عنبر در تاریخ ۲۷/۵/۱۳۵۰ .
- ۱۱ - تیراندازی عده‌ای از چریکهای مسلح عراقی بسوی آسیاب دهی واقع در جنوب پاسگاه عنبر در تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۰ .
- ۱۲ - تیراندازی اتباع مسلح عراق بسوی مأمورین پاسگاه بیات ایران در تاریخ ۴/۶/۱۳۵۰ .
- ۱۳ - تیراندازی مأمورین مسلح عراقی بسوی مأمورین گشتی پاسگاه مؤمنی ایران در تاریخ ۲۰/۶/۱۳۵۰ .
- ۱۴ - تجاوز تانکهای ارتش عراق مستقر در اطراف پاسگاه پله جفت عراق بخاک ایران و رها کردن دو گلوله بسوی ایران و مجروح ساختن دو نفر از اهالی کریم‌آباد ایران در تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۰ .
- ۱۵ - تیراندازی مأمورین پاسگاه پله جفت عراق بسوی مأمورین گشتی ایران در ارتفاعات آقداغ در تاریخ ۱/۷/۱۳۵۰ .
- ۱۶ - تیراندازی نیروهای مستقر در پاسگاههای عراق واقع در مجاورت منطقه شینو بسوی پاسداران مرزی ایران در تاریخ ۱۴/۱۰/۱۳۵۰ .

- ۱۷ - تجاوز بیست نفر چریک عراقی به پاسگاه مرزی انجیرک و ورود دو دستگاه اتومبیل حامل افراد کمکی بمنظور تقویت مهاجمین عراقی به خاک ایران و تیراندازی آنها بسوی مرزبانان ایرانی ، با استفاده از تیر بار سنگین و کلاشینکف ، در تاریخ ۱۴/۱۰/۱۳۵۰ .
- ۱۸ - تجاوز اشرار عراقی بخاک ایران و سرقت ۱۲۰۳ رأس احشام دامداران ایل سنجابی ایران توسط آنها و انتقال احشام مسروقه بخاک عراق در همین تاریخ .
- ۱۹ - تیراندازی افراد مسلح عراقی مستقر در پاسگاه محمد خضر عراق بسوی مأمورین مرزی ایران در پاسگاههای رضاآباد - امنیه و تپه گل در تاریخ ۱۶/۱۰/۱۳۵۰ .
- ۲۰ - تیراندازی مجدد افراد مذکور بسوی پاسداران مرزی ایران در تاریخهای هجدهم و بیستم دی ماه ۵۰ و مجروح ساختن یکی از اتباع شاهنشاهی .
- ۲۱ - تجاوز نیروهای مسلح عراقی به تپه پلنگانه (پلکانه) واقع در خاک شاهنشاهی در تاریخ ۲۵/۱۰/۱۳۵۰ .
- ۲۲ - تیراندازی مأموران مسلح عراقی بسوی پاسداران مرزی ایران در منطقه ولد کشته در تاریخ ۱۳/۱۲/۱۳۵۰ .
- ۲۳ - توقیف تعدادی از اتباع شاهنشاهی که در نواحی مرزی ولی در داخل ایران تردد میکردند وسیله مأموران عراقی و هدایت آنها بخاک عراق .
- در خلال سال ۱۳۵۰ موارد این قبیل توقیفها و مصادیق این نوع تجاوزات مأموران عراقی نسبت باتباع شاهنشاهی متعدد و مکرر بوده است و از سرنوشت توقیف شدگان اطلاعی در دست نیست .
- براین موارد بایستی تجاوزات عدیده هواپیماهای عراق را به قلمروی هوائی شاهنشاهی و خسارات وارده ناشی از عدم رعایت مقررات و ضوابط دریانوردی بینالمللی توسط راهنمایان عراقی در شطالعرب را اضافه نمود که فهرست آن موجود است .
- نقض مقررات دیپلماتیک نسبت بکارمندان سفارت سابق شاهنشاهی در بغداد :
- ۱ - در اوایل فروردین ماه ۱۳۵۰ مأمورین عراقی هنگام ورود دفتردار جدید سفارت سابق شاهنشاهی بخاک عراق ، با وضع زننده و رفتار نامطلوبی اتومبیل و وسایل وی را بازرسی نمودند .

۲ - در تاریخ ۲۵ ر ۱۳۵۰ مأمورین عراقی اتومبیل دبیر اول و دبیر دوم سفارت سابق شاهنشاهی را در خیابان متوقف و آنان را به مرکز سازمان امنیت عراق هدایت نمودند و پنج ساعت در توقیف نگهداشتند .

۳ - در تاریخ ۱۸ ر ۱۳۵۰ هنگامیکه دبیر اول سفارت سابق شاهنشاهی بتهران آمده و افراد خانواده وی نیز برای زیارت به کربلا مشرف شده بودند ، مأمورین عراقی وارد منزل نامبرده شدند و کلیه اطاقها را بازرسی و اثاثیه منزل را جابجا و زیرو رو نمودند .

۴ - مأمورین عراقی چند بار بداخل منزل دبیر دوم سفارت سابق شاهنشاهی وارد شدند و اطاقها و زوایای خانه مشارالیه را بازرسی نمودند .

۵ - مأمورین عراقی در تاریخ ۱۲ ر ۱۳۵۰ در غیاب یکی از کارمندان دفتری سفارت سابق شاهنشاهی به منزل او وارد شدند و در حضور همسر وی اطاقهای خانه را بازرسی نمودند .

۶ - مأمورین امنیتی عراق مستمراً در مقابل منازل کاردار موقت و دبیر دوم و وابسته سفارت سابق شاهنشاهی مستقر شدند و با تعقیب و نظارت دائمی ، آسایش و امنیت آنانرا سلب نمودند .

۷ - در آذر ماه ۱۳۵۰ مأمورین عراقی بشدت محل سفارت سابق شاهنشاهی در بغداد را تحت نظارت گرفتند و آمد و رفت کلیه افراد را در خیابانهای اطراف سفارت کنترل نمودند . ضمناً تعدادی از اتباع شاهنشاهی را که قصد داشتند برای انجام امور کنسولی خود بسفارت وارد شوند بازداشت کردند .

تحریم ورود کالاهای ایران به عراق :

تحریم و ممنوعیت ورود کالاهای ایران به عراق که در سال ۱۳۴۸ از طرف دولت عراق اعلام گردید در سال ۱۳۵۰ نیز ادامه یافت و طبعاً با قطع رابطه سیاسی بین دو کشور امکان چنین مبادلاتی بیش از پیش محدود و غیر عملی گردید .

البته لازم بتذکار است که بین دولت شاهنشاهی و دولت عراق علاوه بر موافقتنامه بازرگانی ، يك موافقتنامه ترانزیت نیز بامضاء رسیده که هنوز بقوت خود باقی است و دولت شاهنشاهی باعتبار موافقتنامه مذکور تسهیلات لازم را برای عبور کامیونهای حامل کالا بمقصد عراق فراهم میآورد .

محدودیت های فرهنگی :

مناسبات فرهنگی ایران و عراق در سال ۱۳۵۰ به تبعیت از روابط سیاسی دو کشور بتیرگی گرائید . دولت عراق با اخراج دسته جمعی ایرانیان مقیم عراق عملاً موجب تعطیل مدارس ایرانی گردید چنانکه آمار پنج هزار نفری محصلین ایرانی در عراق پس از قطع رابطه دیپلماتیک طرفین و اخراج ایرانیان بحدود یکهزاروپانصد نفر تقلیل یافت .

تضییقات وارده به معلمین ایرانی و توقیفهای بیدلیل و اخراج بعضی از آنها ایجاد مشکلات گوناگون برای صدور ویزای معلمین جدید ، اشکال تراشی در مورد فعالیت مدرسه پهلوی در بصره و تضییقاتی نظیر این موارد مدلل نمود که دولت بعثی عراق بخلاف موازین بین المللی و اصول حقوق بشر و علیرغم تسهیلاتی که برای محصلین و معلمین عراقی در ایران فراهم میشود مایل بادامه تحصیل دانش آموزان ایرانی و ادامه فعالیت مؤسسات فرهنگی ایران در آنکشور نیست و از ایراد تضییقات و ایجاد مزاحمت های گوناگون برای محروم ساختن کودکان و جوانان ایرانی مقیم عراق از حق طبیعی تحصیل علم و دانش در مدارس ایرانی کوتاهی نمیکند .

مجموع این تضییقات و تجاوزات مظاهر و نشانه های بارزی از این حقیقت بود که در سال ۱۳۵۰ دولت عراق نه تنها کمترین تمایلی به بهبود روابط خود با دولت شاهنشاهی ابراز نداشت بلکه بالعکس در جهت توسعه بحران در مناسبات دو کشور اهتمام نمود .

فصل دوم خلیج فارس

جزایر ابوموسی و تنب بزرگ و کوچک

پس از آنکه مشکل بحرین برطرف گردید مساعی دولت شاهنشاهی برای حل مشکل جزایر تشدید گردید . انگیزه دیگری که ایران را بر آن داشت که این مانع را هرچه زودتر از میان بردارد نزدیک شدن ضرب الاجل خروج قوای انگلیس و آغاز دوره جدیدی در روابط دول منطقه خلیج فارس بود .

دولت شاهنشاهی در مشکل جزایر تنها دولت انگلیس را طرف اختلاف میدانست و بهمین جهت برای احقاق حق خود در این جزایر که در حدود ۸۰ سال پیش بملاحظات استعماری توسط انگلیس از ایران موقتاً منتزع شده بود در ظرف دو سال اخیر مذاکراتی را با انگلستان آغاز کرد . مذاکرات دوجانبه ایران و انگلیس سرانجام در پایان سال ۱۹۷۱ به نتیجه رسید و در مورد جزیره ابوموسی توافق بعمل آمد که طبق ترتیبات خاصی نیمی از درآمد نفتی جزیره ابوموسی و آبهای ساحلی آن برای رفاه و ترقی آن امارت منظور شود و در مورد ماهیگیری نیز مزایائی برای اهالی شارجه در نظر گرفته شد . همچنین موافقت شد که امارت شارجه بمنظور پیشرفت برنامه‌های عمرانی واجتماعی خود از کمک‌های مالی دولت شاهنشاهی برخوردار گردد .

بر اساس توافق انجام شده نیروهای مسلح شاهنشاهی روز نهم آذرماه ۱۳۵۰ (۳۰ نوامبر ۱۹۷۱) در نقاط سوق الجیشی جزیره ابوموسی مستقر شدند . نیروهای مسلح شاهنشاهی در همان روز در جزایر تنب بزرگ و کوچک نیز پیاده شدند .

در جزیره تنب بزرگ برخلاف انتظار ، مامورین مسلح راس الخیمه بسوی افراد نظامی ایران تیراندازی کردند و در تصادمی که روی داد تعدادی از طرفین کشته و زخمی شدند .

جناب آقای امیر عباس هویدا نخست‌وزیر در همان روز طی بیاناتی در مجلس شورای ملی و سنا نمایندگان را از سابقه مذاکرات و

اصول توافق انجام شده مطلع ساختند و یادآوری نمودند که پس از هشتاد سال در نتیجه سیاست مدبرانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و پس از مذاکرات طولانی و پیگرد با دولت انگلیس دوباره این جزایر تحت سلطه ایران قرار گرفت .

متن بیانات کامل جناب آقای نخست‌وزیر بصورت ضمیمه منضم این کتاب است (۱) .

بعضی از کشورهای عربی در قبال استقرار نیروهای شاهنشاهی در جزایر سه‌گانه رویه غیرمساعدی پیش گرفتند . دولت عراق اقدام دولت شاهنشاهی را بهانه قرارداد و با ایران قطع رابطه سیاسی کرد و از آن پس با شدت وحدت بیشتری دست باخراج ایرانیان مقیم عراق زد . دول عربی دیگری چون لیبی ، یمن جنوبی ، الجزیره و کویت رویه‌ای غیردوستانه پیش گرفتند و در جلسات « اتحادیه عرب » نیز بمسئله جزایر اشاره شد .

در راس‌الخیمه ، عجمان ، ابوظبی نیز تظاهراتی علیه استقرار نیروهای شاهنشاهی در جزایر بوقوع پیوست .

چهار کشور عراق ، لیبی ، یمن جنوبی ، الجزیره نیز علیه استقرار نیروهای شاهنشاهی در جزایر سه‌گانه بشورای امنیت شکایت کردند و در نتیجه شورای امنیت در ۱۸ آذرماه ۱۳۵۰ (۹ دسامبر ۱۹۷۱) برای رسیدگی بمسئله جزایر جلسه‌ای تشکیل داد . دولت شاهنشاهی که اعمال حاکمیت در جزایر ابوموسی و تنب بزرگ و کوچک را يك امر داخلی میدانند نماینده مخصوصی را صرفاً برای روشن نمودن اذهان عمومی بجلسه شورای امنیت اعزام داشت . شورای امنیت بدون اینکه وارد ماهیت امر شود طبق تقاضای نماینده سومالی به بحث خود در این باره خاتمه داد (۲) .

(۱) - به ضمیمه شماره ۴ این کتاب مراجعه شود .

(۲) - در مورد جزایر تنب و ابوموسی و شورای امنیت بصفحه ۳۴۱ این کتاب

مراجعه شود .

روابط ایران با دولتهای ساحل جنوبی خلیج فارس

سال ۱۳۵۰ تحولات زیادی در منطقه خلیج فارس به همراه داشت . این تحولات هر یک در شکل و ماهیت دادن باوضاع و احوال منطقه ، دارای سهم مؤثری بود .

در تابستان سال ۱۳۵۰ بحرین و قطر اعلام استقلال کردند و بمجمع دولتهای مستقل پیوستند . پائیز سال ۱۳۵۰ شاهد استقرار نیروی دولت شاهنشاهی در جزایر ابوموسی و تنب بزرگ و کوچک بود . با حضور دولت شاهنشاهی در این جزایر ملاحظات استعماری که قریب هشتاد سال مانع اعمال حاکمیت ایران در این جزایر گردیده بود از میان برداشته شد . تشکیل دولت امارات عربی متحده نیز یکی از تحولات اساسی سال ۱۳۵۰ بود و باین ترتیب کوشش هائی که از اوائل سال ۱۹۶۸ برای ایجاد نوعی اتحاد در بین جوامع سواحل جنوبی خلیج فارس آغاز گردیده بود در این سال فعلیت یافت .

در اواخر پائیز سال ۱۳۵۰ امارت شارجه دستخوش اغتشاش و بی نظمی گردید . قبل از اینکه اوضاع این سرزمین بصورت عادی برگردد شیخ خالد بن محمد القاسمی حکمران شارجه در این رهگذر بقتل رسید و برادر وی شیخ سلطان بن محمد القاسمی زمام امور امارت را بدست گرفت . چند ماه بعد در قطر نیز تغییراتی در کادر رهبری صورت گرفت . شیخ احمد آل ثانی از حکومت قطر طرد شد و شیخ خلیفه بن حمد آل ثانی نخست وزیر امارت جانشین وی گردید . این رویدادها در صفحات بعدی با تفصیل بیشتری آورده میشود .

بحرین

در سال ۱۳۵۰ گام های مؤثری در جهت بسط و توسعه روابط ایران و بحرین برداشته شد .

در دوم تیرماه ۱۳۵۰ (برابر ۲۳ ژوئن ۱۹۷۱) جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه در اجابت دعوتی که قبلاً از طرف حضرت امیربحرین از ایشان بعمل آمده بود در رأس هیئتی به بحرین سفر نمودند . این مسافرت فرصت مذاکرات مفید و سودمندی را بین هیئت ایرانی باحضرت امیربحرین - شیخ خلیفه رئیس شورای دولتی و شیخ محمدمبارک وزیر امور خارجه و سایر مقامات مؤثر بحرینی تدارک کرد . این مسافرت سهم زیادی در شکل دادن بمناسبات آتی ایران و بحرین داشت و در ضمن همین بازدید بود که هیئت ایرانی از نیت نهائی مقامات بحرینی دائر باعلام استقلال مطلع گردید و مقامات بحرینی از پشتیبانی دولت شاهنشاهی آگاه گردیدند .

در ۲۱ مرداد ۱۳۵۰ (برابر با ۱۲ اوت ۱۹۷۱) آقای یوسف شراوی رئیس اداره عمران و امور مهندسی بحرین و فرستاده ویژه امیر بحرین که حامل پیام معظم له بعنوان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بود بایران سفر کرد و قصد دولت بحرین را دائر باعلام استقلال رسماً باطلاع دولت شاهنشاهی رسانید که مورد حسن استقبال قرار گرفت .

در ۲۴ مرداد ۱۳۵۰ (برابر با ۱۵ اوت ۱۹۷۱) یادداشت پایان اعتبار پیمان های ۱۸۸۲ و ۱۸۹۲ بحرین و انگلستان مبادله و استقلال بحرین اعلام گردید و متعاقباً در ۳۰ شهریور ۱۳۵۰ (برابر با ۲۱ سپتامبر ۱۹۷۱) دولت بحرین بعنوان یکصدویست و نهمین عضو سازمان ملل متحد بعضویت این سازمان جهانی درآمد .

دولت شاهنشاهی در زمره نخستین کشورهائی بود که استقلال این دولت را برسمیت شناخت و مقدم این سرزمین را بعنوان يك واحد سیاسی مستقل باجتماع بین المللی تبریک و تهنیت گفت . در تاریخ ۷

شهریورماه ۱۳۵۰ (برابر ۲۹ اوت ۱۹۷۱) اعلامیه برقراری روابط سیاسی بین دو کشور در سطح سفارت در تهران و منامه انتشار یافت . در تاریخ ششم آذر ۱۳۵۰ (برابر با ۲۷ نوامبر ۱۹۷۱) جناب آقای منوچهر سپهبدی اولین سفیر شاهنشاه آریامهر در بحرین بمنامه وارد شد و استوارنامه خود را طی تشریفاتى به حضرت امیر بحرین تسلیم نمود و باین ترتیب فصلی نوین در روابط ایران و بحرین گشوده شد .

گشایش شعبه بانکملی ایران در بحرین در فروردین ۱۳۵۰ اولین گامی بود که در این سال در جهت توسعه روابط اقتصادی فیما بین برداشته شد . موافقت نامه تحدید حدود فلات قاره ایران و بحرین که مذاکرات آن از سال گذشته آغاز شده بود در تاریخ ۲۸ خرداد ۱۳۵۰ (برابر ۱۸ ژوئن ۱۹۷۱) در منامه از طرف نمایندگان مختار طرفین بامضاء رسید . مراسم جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران فرصت مناسبی فراهم داشت که حضرت امیر بحرین در مهرماه ۱۳۵۰ (اکتبر ۱۹۷۱) به ایران سفر کنند و در این جشن ملی شرکت نمایند . افتتاح خط هوائی بین تهران و منامه نیز از جمله اقدامات اساسی بود که در خلال سال ۱۳۵۰ انجام گردید .

در طی سال ۱۳۵۰ دو هیئت بازرگانی ایرانی و بحرینی از طرف مرکز توسعه صادرات ایران و اطاق بازرگانی بحرین به بحرین و ایران مسافرت نمودند و در زمینه توسعه مبادلات بازرگانی مذاکره و تبادل نظر بعمل آوردند .

در سال تحصیلی ۵۰ - ۱۳۵۱ تعدادی دانشجوی بحرینی با استفاده از بورس و همچنین بطور آزاد در دانشگاههای ایران مشغول تحصیل بودند .

روابط ایران و بحرین در طول سال ۱۳۵۰ یکی از نمونه های بارز روابط ثمربخش بین دو کشور همجوار است که در محیطی مشحون از حسن نیت متقابل بتدریج توسعه و گسترش یافت .

عمان

دولت شاهنشاهی پس از تحولات اخیر در سلطان‌نشین عمان در جهت توسعه روابط با دولت عمان کوشا بوده و میتوان گفت که سال ۱۳۵۰ در تحکیم اساس این روابط جدید سهم موثری داشته‌است .

در مردادماه ۱۳۵۰ (اوت ۱۹۷۱) شاهنشاه آریامهر نخستین سالگرد جلوس سلطان قابوس را به سلطنت عمان ضمن پیامی تبریک گفتند .

در تاریخ ۳۰ مرداد ۱۳۵۰ (۲۱ اوت ۱۹۷۱) سفیر شاهنشاه آریامهر در کویت به مسقط مسافرت کرد و با سلطان قابوس پیرامون بسط روابط فیما بین مذاکراتی نمود .

سلطان قابوس برای شرکت در جشن های دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران در مهرماه ۱۳۵۰ بایران آمدند .

در چهارم شهریور ماه ۱۳۵۰ (۲۶ اوت ۱۹۷۱) دولت شاهنشاهی طی اعلامیه‌ای استقرار روابط سیاسی بین دو دولت را در سطح سفارت اعلام نمود و جناب آقای بهمن‌زند اولین سفیر شاهنشاه آریامهر در مسقط در فروردین ماه ۱۳۵۱ استوارنامه خود را به سلطان قابوس تسلیم داشتند .

دولت عمان نیز آقای اسماعیل رصاصی را بسمت کاردار سفارت مسقط بدولت شاهنشاهی معرفی نمود و نامبرده در فروردین ماه ۱۳۵۱ بتهران وارد شد و مورد استقبال قرار گرفت .

دولت شاهنشاهی به تحکیم و بسط روابط با سلطان نشین عمان بملاحظات همجواری و منافع مشترک اهمیت زیاد میدهد و بسهم خود در توسعه مناسبات دوجانبه سعی بلیغ خواهد نمود .

قطر

روابط دولت شاهنشاهی با امارت قطر از سالیان پیش دوستانه و براساس مودت و احترام متقابل استوار بوده است . در سال ۱۳۵۰ این روابط بعلت ورود قطر به جرگه کشورهای مستقل برپایه‌ای نوین بیش از پیش توسعه یافت .

در تاریخ ۷ شهریورماه ۱۳۵۰ (۲۹ اوت ۱۹۷۱) آقای علی احمد انصاری وزیر کار و امور اجتماعی قطر حامل پیام مخصوص حضرت امیر قطر بنهران آمد و به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باریافت و نیت امارت قطر را دائر به تحصیل استقلال باستحضار رسانید که به حسن قبول تلقی گردید .

متعاقباً در ۱۳ شهریورماه ۱۳۵۰ (۴ سپتامبر ۱۹۷۱) قطر به فیض استقلال نائل آمد و در ۳۰ شهریورماه ۱۳۵۰ (۲۱ سپتامبر ۱۹۷۱) عضویت سازمان ملل متحد پذیرفته شد و با الحاق قطر به جمع دول عضو سازمان ملل متحد تعداد اعضاء این سازمان جهانی به ۱۳۰ بالغ گردید .

همانطور که انتظار میرفت دولت شاهنشاهی از پیشقدمین شناسائی استقلال قطر قرار گرفت و این شناسائی در ۲۴ مهرماه ۱۳۵۰ (۱۶ اکتبر ۱۹۷۱) تحقّق پذیرفت و متن اعلامیه برقراری روابط سیاسی در سطح سفارت بین دو کشور در تهران و دوحا منتشر شد .

شیخ احمد بن علی آل ثانی امیر قطر در مهرماه ۱۳۵۰ جهت شرکت در جشن‌های دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران سفر کردند .

در ششم آذرماه ۱۳۵۰ (۲۷ نوامبر ۱۹۷۱) جناب آقای هوشنگ مقدم اولین سفیر شاهنشاه آریامهر در قطر وارد دوحا شدند و در تاریخ ۱۱ آذرماه ۱۳۵۰ (دوم دسامبر ۱۹۷۱) استوارنامه خود را به حضور حضرت امیر قطر تسلیم داشتند .

در خلال سال ۱۳۵۰ يك هیئت بازرگانی از طرف توسعه صادرات ایران به دوحا سفر کرد و همچنین هیئت مشابهی از طرف اطاق بازرگانی قطر بتهران آمد و مذاکرات سودمند و مفیدی درباره مبادلات بازرگانی بین دو کشور انجام گرفت .

بامداد روز سه شنبه سوم اسفندماه (۲۲ فوریه ۱۹۷۲) شیخ خلیفه بن حمد بن عبدالله آل ثانی ولیعهد ونخست وزیر پیشین قطر بعنوان امیر قطر زمام امور را بدست گرفت .

تغییرات قطر چون يك امر داخلی و خانوادگی حکومت آل ثانی تنذتی گردید خللی به دوستی و مودت فیما بین ایران و قطر وارد نیاورد و روابط بین دو کشور بعد از این جریان نیز کماکان در جهت منافع دو کشور پیشرفت نمود .

زبان حال این واقعت ورود آقای احمد بن حمد آل عطیه بتهران در بیستم فروردین ۱۳۵۱ بعنوان سفیر دولت قطر در دربار شاهنشاهی است . سفیر قطر استوارنامه خود را در تاریخ ۵ اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ (۲۵ آوریل ۱۹۷۲) به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم کرد .

امارات عربی متحده

مقدمات تشکیل امارات عربی متحده تا نیمه سال ۱۳۵۰ از جهات مختلف تدارك شد. در نیمه سال ۱۳۵۰ هیئت‌های مختلفی به نیابت از طرف امارات عربی متحده عازم بعضی از کشورهای عربی شدند. هیئتی نیز در شهریور ماه بتهران آمد و قصد تشکیل دولت امارات عربی متحده را باستحضار دولت شاهنشاهی رسانید. مقامات دولت شاهنشاهی نیز در تأیید نظریات خود متذکر گردیدند هر آینه مسأله جزایر قبل از تشکیل امارات عربی متحده فیصله یابد دولت شاهنشاهی در موقعیتی خواهد بود که از این واحد سیاسی حمایت و پشتیبانی نماید.

با استقرار نیروهای شاهنشاهی در جزیره ابوموسی و جزایرتنب بزرگ و کوچک در آذرماه ۱۳۵۰ آخرین مانع عملی در راه تشکیل امارات عربی متحده برداشته شد و سرانجام در تاریخ ۱۱ آذرماه ۱۳۵۰ (۲۳ دسامبر ۱۹۷۱) حکمرانان شش امارت ابوظبی، دوی، شارجه، عجمان، ام‌القوین و فجیره در امارت دوی اجتماع نمودند و ضمن صدور بیانیه‌ای تشکیل امارات عربی متحده را مرکب از شش امارت فوق‌الذکر اعلام و قانون اساسی موقت آنرا تصویب کردند. شیخ زائد بن سلطان آل نهیان حکمران امارت ابوظبی برای مدت ۵ سال و شیخ راشد حکمران امارت دوی بمعاونت و ولیعهد دوی به نخست‌وزیری اتحادیه منصوب شدند. امارات مذکور قبل از اعلام تشکیل اتحاد بقرارداد های تحت‌الحمایگی با انگلیس پایان داد و دولت انگلیس با دولت امارات عربی متحده قرارداد جدید و واحدی به اقتضای استقلال امارات بامضاء رسانید.

راس‌الخیمه نیز در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۵۰ (۱۱ فوریه ۱۹۷۲) بامارات عربی متحده ملحق گردید و باین ترتیب این اتحادیه در حال حاضر شامل کلیه هفت امارت ساحل متصالح است.

پس از اعلام تشکیل امارات عربی متحده دولت شاهنشاهی در

یازدهم آذرماه ۱۳۵۰ (دوم دسامبر ۱۹۷۱) از جمله اولین کشورهای اسلامی بود که به شناسائی دولت جدیدالتاسیس مبادرت نمود . امارات عربی متحده در ۱۸ آذرماه ۱۳۵۰ (نهم دسامبر ۱۹۷۱) بعنوان یکصد و سی و دومین عضو سازمان ملل متحد عضویت این سازمان جهانی پذیرفته شد .

پس از شناسائی امارات عربی متحده دولت شاهنشاهی آمادگی خود را در فرصت‌های مختلف بمنظور همکاری با اتحادیه امارات براساس دوستی و احترام متقابل اعلام داشت و امید است که روابط بین این واحد جدیدالتاسیس و دولت شاهنشاهی بتدریج بسط و توسعه یابد .
در این مقوله لازم است یادآوری گردد که حکمرانان امارات مختلف علاوه بر حضور در ایران برای شرکت در جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی، در فرصت‌های دیگر بمسافرت‌های خصوصی بایران بمنظور شکار و معالجه مبادرت نمودند .

سفیر شاهنشاه آریامهر در کویت و همچنین رایزن آن سفارت در سال ۱۳۵۰ ، چندبار برای انجام مذاکرات با امارات مختلف سفر کردند .
هیئت کنسولی ایران طبق معمول هر سال با موافقت مقامات محلی برای رسیدگی باحوال شخصیه اتباع شاهنشاهی مقیم سواحل جنوبی خلیج فارس در آذرماه ۱۳۵۰ (دسامبر ۱۹۷۱) به قطر ، دوی و ابوظبئی سفر کرد و برای ایرانیان مقیم آن صفحات مدارك و اسناد لازم صادر نمود .

کمک‌های بهداشتی ، فرهنگی و اجتماعی ایران به کشورهای ساحل جنوبی خلیج فارس

ایجاد موسسات درمانی و بهداشتی یکی از بارزترین نحوه کمک دولت شاهنشاهی بهم کیشان خود در ساحل جنوبی خلیج فارس بوده است و تاسیس درمانگاه و بیمارستان در امارات عجمان و فجیره شاهد این نحوه کمک است .

بیمارستان شیروخورشید سرخ ایران در دوی که بیش از ۶۰ هزار متر مربع وسعت و قریب ۱۸ هزار متر مربع زیر بنا دارد و با جدیدترین وسائل پزشکی مجهز است از تاریخ چهارم دیماه ۱۳۵۰ (برابر ۲۵ دسامبر ۱۹۷۱) ضمن مراسمی افتتاح شد و فعالیت خود را آغاز کرد. امید می‌رود این مرکز عظیم بهداشتی که مظهر نحوه کمک دولت شاهنشاهی بهم کیشان خود در آنسوی خلیج فارس است در رفاه حال ساکنین امارت دوی و امارات هم‌جوار سهمی داشته‌باشد .

قابل تذکر است که جراحان ، پزشکان و پرستاران موسسات بهداشتی شیروخورشید سرخ ایران در امارات خلیج فارس از بهترین کارکنان جمعیت هستند و عموماً در حرفه خود مجرب و مبرز و به‌وظیفه‌شناسی و کمک بهم نوع متصف هستند .

اخیراً از طرف جمعیت شیروخورشید سرخ ایران يك فروند کشتی بنام فارور خریداری شد که بصورت يك بیمارستان و درمانگاه سیار در اطراف سواحل خلیج فارس و جزایر آن در تردد است و بیماران را در محل درمان میکند و داروی لازم را در اختیار آنان می‌گذارد .

در سال ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی در زمینه مسائل کشاورزی به امارت فجیره کمک قابل توجهی نمود و کارشناسان فضای سبز دولت شاهنشاهی در امارات دوی و ابوظبی کماکان بخدمت مشغول بودند .

در زمینه مسائل فرهنگی و آموزش ، مراکز فرهنگی و دانشگاه‌های کشور تعدادی بورس در اختیار دانشجویان امارات خلیج فارس قرار داده و همچنین تعدادی دانشجو بطور آزاد در دانشگاه‌های مختلف کشور به تحصیل اشتغال داشته‌اند .

کویت

روابط دولت شاهنشاهی با دولت کویت تا نیمه سال ۱۳۵۰ کماکان بر اساس روابط دوستی و حسن تفاهم ادامه داشت .

شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح وزیر خارجه کویت در ۱۷ مرداد ماه ۱۳۵۰ (۸ اوت ۱۹۷۱) در راس هیئتی بایران سفر کردند و مورد استقبال گرم مقامات شاهنشاهی قرار گرفتند .

وزیر خارجه کویت با وزیر امور خارجه وقت ایران مذاکرات سودمندی درباره روابط ایران و کویت و مسائل منطقه‌ای بعمل آورد .

والاحضرت شیخ صباح السالم الصباح امیر کویت در مهر ماه ۱۳۵۰ (اکتبر ۱۹۷۱) برای شرکت در جشنهای دو هزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران سفر کردند .

پس از استقرار نیروهای شاهنشاهی در ۹ آذر ماه ۱۳۵۰ (۳۰ نوامبر ۱۹۷۱) در جزایر ابوموسی و تنب بزرگ و کوچک عکس‌العمل های دولت کویت در روابط دوکشور بنحو قابل ملاحظه‌ای اثر گذاشت .

گرچه در خلال مذاکرات متعدد مقامات کویتی بارها تاکید کرده بودند که این جزایر به کویت تعلق ندارد و این مسئله‌ای مربوط بایران و امارات مربوطه است و کویت هدفی جز تامین صلح و آرامش در منطقه خلیج فارس ندارد مع هذا پس از استقرار نیروهای شاهنشاهی در جزایر ، وزیر خارجه کویت در مجلس ملی کویت اعلام داشت « دولت کویت معتقد به عربیت این جزایر است و با آنکه جزایر مزبور متعلق به کویت نیست معذالك دولت کویت اشغال جزایر را با بکار بردن نیروی نظامی محکوم میکند » .

بموازات اظهارات وزیر خارجه کویت عده‌ای از نمایندگان افراطی مجلس ملی آن کشور بیاناتی علیه اقدام دولت شاهنشاهی ایراد نمودند و بدولت پیشنهاد قطع رابطه سیاسی با ایران را نمودند و تظاهراتی نیز علیه ایران صورت گرفت .

مطبوعات کویت نیز در همین زمینه مقالاتی علیه ایران منتشر

کردند که با عکس العمل مبطوعاتی ایران روبرو گردید .
 در سال ۱۳۵۰ روابط اقتصادی و بازرگانی ایران و کویت رو
 بتوسعه رفته است .

در تاریخ اول خرداد ماه ۱۳۵۰ بنا بدعوت مرکز توسعه صادرات
 ایران ، يك هیئت بازرگانی کویتی بریاست آقای عبدالعزیز الصقر رئیس
 اطاق بازرگانی و صنایع کویت و عضویت ۱۴ نفر از اعضاء اطاق مذکور
 وارد تهران شد . اعضای هیئت کویتی در مدت توقف در تهران با مقامات
 اقتصادی و بازرگانی ایرانی مذاکره نمودند و از مظاهر پیشرفتهای
 صنعتی و تحولات عمرانی ایران بازدید کردند .

هیئت مزبور معاملاتی نیز با ایران انجام داد که از آنجمله
 خرید پنجاه دستگاه اتوبوس ساخت کارخانه ایران ناسیونال میباشد که
 بکویت صادر گردید .

موافقتنامه بازرگانی ایران و کویت که اواخر سال ۱۳۴۷ در
 کویت امضاء شده و در خرداد ماه ۱۳۴۹ بتصویب کمیسیون خارجه مجلس
 ملی کویت رسیده هنوز در جلسه علنی مجلس ملی کویت مطرح و تصویب
 نشده است .

موافقتنامه ترانزیت ایران و کویت نیز که در دیماه ۱۳۴۹ در
 تهران امضاء شده هنوز بتصویب مجلس ملی کویت نرسیده است . طبق
 آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایرانی و کویت در ششماهه
 اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر
 بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
۳۴۰ -	۳/۷۴	۴۱۴۳	۰/۵۰	۴۴۸۳	ششماهه اول سال ۱۳۴۹
۹۰۱	۲/۸۲	۳۷۷۹	۰/۳۱	۲۸۷۸	ششماهه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت به سال
 صادرات ۸/۸ -
 واردات ۳۵/۸ -
 ۱۳۴۹

مذاکراتی که در باره تحدید حدود فلات قاره ایران و کویت از سالها پیش صورت گرفته بود در سال ۱۳۵۰ هنگام بازدید وزیر خارجه کویت از ایران مجددا مطرح گردید و قرار شد که کارشناسان طرفین برای مذاکره پیرامون برخی نکات فنی مسئله بایکدیگر تبادل نظر نمایند ولی اقدام مثبتی صورت نگرفت .

امور حمل و نقل دریائی در خلیج فارس و ارتباط منظم بین بندر ایران و بندر کویت در سال ۱۳۵۰ توسط شرکت کشتیرانی آریا ادامه داشته است .

در فصل تابستان اغلب جهانگردان کویتی اظهار تمایل میکنند که با اتومبیل خود به ایران مسافرت نمایند . این عده که در خاک عراق از طرف مامورین آن دولت برای مسافرت بایران گرفتار مشکلاتی میشوند مایل نیستند از طریق عراق عازم ایران شوند و بهمین جهت اقداماتی در مورد تاسیس سرویس « فری بوت » بین سواحل ایران و کویت برای حمل اتومبیلهای این قبیل جهانگردان کویتی در جریان است . موافقت شهربانی کل کشور با اجازه بیش از سه ماه اقامت جهانگردان کویتی در ایران نیز کمک زیادی به جلب جهانگردان کویتی بایران نموده است .

مرکز توسعه صادرات ایران نیز در اوایل سال ۱۳۵۰ هیئتی مرکب از بازرگانان و ارباب صنایع ایران به کویت اعزام داشت . اعضای این هیئت با رئیس و اعضای اطاق بازرگانی و صنایع کویت و برخی بازرگانان سرشناس کویتی آشنا شدند و در زمینه توسعه مناسبات بازرگانی بین ایران و کویت مذاکرات سودمندی انجام دادند . روابط فرهنگی ایران و کویت در سال ۱۳۵۰ بطور نسبی توسعه یافت .

از آنجا که تردد شخصیتها و اتباع یک کشور به کشور دیگر یکی از عوامل توسعه مناسبات اجتماعی محسوب میشود میتوان گفت که در سال ۱۳۵۰ ایران و کویت به توسعه روابط اجتماعی خود بی توجه نبوده اند زیرا علاوه بر مسافرت رسمی حضرت امیر کویت و وزیر خارجه آن کشور بایران ، شخصیتهای اقتصادی و بازرگانی دو کشور بشرحی که قبلا گفته شد متقابلا مسافرتها انجام داده و برخی از شخصیتهای کویتی نیز برای شکار بایران آمده اند .

در ۱۳ آذر ۱۳۵۰ (۴ دسامبر ۱۹۷۱) تیم فوتبال کویت برای

برگزاری مسابقه مقدماتی المپیک مونیخ با تیم فوتبال ایران وارد تهران شد که نتیجه آن صفر برد و بنفع تیم ایران تمام شد. قرار بود تیم فوتبال ایران نیز برای بازی برگشت در ۱۰ دیماه ۱۳۵۰ (۳۱ دسامبر ۱۹۷۱) عازم کویت شود ولی فدراسیون فوتبال کویت از برگزاری این مسابقه در کویت عذر خواست و سرانجام مسابقه برگشت ایران و کویت در آتن بعمل آمد و بازی بنفع تیم ایران خاتمه یافت.

در ۱۹ مرداد ۱۳۵۰ (۱۰ اوت ۱۹۷۱) تیم شنای کویت برای انجام يك مسابقه دوستانه بایران مسافرت نمود که مورد استقبال و پذیرائی بسیار گرم ورزشکاران ایرانی قرار گرفت.

در مورد تنظیم و بهبود وسائل ارتباطی و مخابراتی بین ایران و کویت نیز اقداماتی بعمل آمده است.

در سال ۱۳۵۰ دو نفر از نمایندگان منتخب وزارت اطلاعات کویت در کنفرانس خبرگزاری اسلامی که در تهران تشکیل شد شرکت نمودند.

در سال ۱۳۵۰ علیرغم تسهیلاتی که مقامات شاهنشاهی برای مسافرت اتباع کویت بایران فراهم آوردند، اتباع ایران برای مسافرت به کویت کماکان با محدودیتهای فراوانی مواجه بودند.

عربستان سعودی

روابط دوستانه دولت شاهنشاهی ایران بادولت پادشاهی عربستان سعودی در سال ۱۳۵۰ ، کماکان ادامه یافت .

اعلیحضرت ملك فیصل در تاریخ بیست و ششم اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ در راه سفر خود به خاور دور ، حدود سه ساعت در فرودگاه مهرآباد توقف نمودند و مورد استقبال اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر قرار گرفتند. معظمله در این فرصت مذاکرات سودمندی در زمینه مسائل مورد علاقه دو کشور بخصوص اوضاع خاورمیانه عربی و تحولات شبه قاره هند با شاهنشاه آریامهر بعمل آوردند .

بموازات مذاکرات رهبران دو کشور ، جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت ایران نیز با همراهان اعلیحضرت ملك فیصل از جمله والاحضرت امیرنواف مشاور مخصوص پادشاه سعودی بمذاکره پرداختند .

سفر رسمی آقای ابراهیم عنقری وزیر اطلاعات عربستان سعودی بایران که بناب دعوت جناب آقای سام وزیر وقت اطلاعات در تیرماه ۱۳۵۰ صورت گرفت نیز از جمله رویدادهائی بود که در راه گسترش روابط مودت آمیز دو کشور صورت گرفت .

وزیر اطلاعات سعودی در این سفر ، به پیشگاه مبارك شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و بامقامات مسئول ایران مذاکرات سودمندی انجام داد .

ایران و عربستان سعودی باتوجه به علائق مشترك و صمیمانه ای که دارند در محدوده همبستگی های اسلامی و برای تحقق هدفهای عالییه شریعت مقدس اسلام و تدارك موجبات وحدت مسلمانان گامهای مؤثری برداشتند و تشکیل سومین کنفرانس وزرای خارجه کشورهای اسلامی که از ۲۹ فوریه تا چهارم مارس ۱۹۷۲ (دهم تا چهاردهم اسفند ماه ۱۳۵۰) درجده برگزار شد فرصت مناسبی برای این همکاری و اشتراك مساعی

نزدیک به سود صلح و ثبات منطقه و تامین وحدت و همبستگی مسلمانان جهان فراهم آورد .

در جریان برگزاری این کنفرانس جناب آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه ایران بحضور اعلیحضرت ملك فيصل باریافتند و راجع به مسائل مورد علاقه دو کشور بامعظم له مذاکره نمودند .

جناب آقای جعفر رائد سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۲۶/۱۰/۱۳۵۰ برابر با ۱۶ ژانویه ۱۹۷۲ استوارنامه خود را بحضور اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی تسلیم نمودند .

در سال ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی عربستان سعودی در زمینه تحکیم مناسبات اقتصادی فیما بین اهتمام نمودند .

در پنج سال گذشته بطور متوسط ، هر سال ۱۴۰ درصد به ارزش صادرات ایران به آن کشور افزوده شده است . طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و عربستان سعودی در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
+۲۳۱	۰/۶۵	۷۲۲	۰/۰۶	۴۹۱	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
+۶۰۲	۰/۸۴	۶۸۸	۰/۰۱	۸۶	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹
واردات -۸۲/۴۵
صادرات -۴/۷

در تاریخ یازدهم دیماه ۱۳۵۰ اولین موافقتنامه بازرگانی و همکاری اقتصادی ایران و سعودی از طرف جناب آقای سلمانپور معاون بازرگانی وزارت اقتصاد و معاون وزارت بازرگانی سعودی در جده بامضاء رسید .

امضای موافقتنامه بازرگانی ایران و عربستان سعودی باعث میشود که مبادلات تجارتي دو کشور در سطح وسیعی افزایش یابد . این موافقتنامه در ۶ ماده تدوین گردیده و مدت اعتبار آن دو سال است . بامضای این

موافقتنامه ایران میتواند سالیانه مقادیر قابل توجهی خشکبار - میوه - روغن نباتی - فرش - لباس دوخته پشمی و پنبه‌ای و کرکی - پارچه ابریشم مصنوعی - عسل و تخم سبزیجات و انواع بیسکویت به عربستان سعودی صادر نماید .

در محدوده همکاریهای نفتی بخصوص در چهارچوب فعالیتهای سازمان اوپک اشتراك مساعی ایران و سعودی در سال ۱۳۵۰ محسوس و مثمر بود .

در سال ۱۳۵۰ تعداد ۳۰۲۹۹ نفر از زائران ایرانی به‌اماکن متبرکه سعودی مشرف شدند و فریضه حج بجای آوردند .

تدابیری که از طرف دولت سعودی برای تأمین رفاه حجاج اتخاذ شده بود بخصوص همکاری و اشتراك مساعی مقامات سعودی باسفارت شاهنشاهی ایران در جده سبب گردید که این فریضه مذهبی در سال ۱۳۵۰ بنحو مطلوبی انجام یابد و حجاج ایرانی از رفاه کامل برخوردار باشند .
والاحضرت شاهدخت فاطمه پهلوی باتفاق سرکار علیه بانو فریده دیبا و همراهان برای انجام مراسم حج به عربستان سعودی رفتند و میهمان اعلیحضرت ملك فیصل بودند .

در فروردین ماه ۱۳۵۰ بین بیمارستان خلیلی دانشگاه پهلوی و وزارت بهداری عربستان سعودی قراردادی در شیراز بامضاء رسید که طبق آن وزارت بهداری عربستان سعودی بیمارانی را که نیاز به عمل جراحی چشم داشته باشند به بیمارستان مورد بحث خواهند فرستاد .

گامهایی که طی سال ۱۳۵۰ در جهت توسعه و تحکیم روابط ایران و سعودی برداشته شد امید میدهد که مناسبات دو کشور هم‌کیش و همسایه بسود صلح و ثبات منطقه و همبستگی ملل مسلمان جهان بیش‌ازپیش گسترش و استحکام خواهد یافت .

در سال ۱۳۵۰ چهار دانشجوی ایرانی در دانشگاه اسلامی مدینه مشغول تحصیل علوم دینی بوده‌اند .

فصل سوم

روابط ایران با کشورهای عرب خاورمیانه و شمال آفریقا :

اردن هاشمی

روابط صمیمانه‌ای که بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی برقرار است ، در سال ۱۳۵۰ استوارتر گردید .
اعلیحضرت ملك حسين باتفاق همسرشان منی‌الحسین و خواهرشان والاحضرت بسمه و عتن همراهان، در مهرماه ۱۳۵۰ بایران مسافرت نمودند و در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی شرکت نمودند .
از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، در آذرماه ۱۳۵۰ بمناسبت قتل وصفی‌تل نخست‌وزیر فقید اردن ، تلگراف تسلیتی خطاب به اعلیحضرت ملك حسين به عمان مخاברה فرمودند و ضمن تقبیح این عمل ناجوانمردانه و ابراز همدردی توفیق معظم‌له رادر راه تحقیق بخشیدن بآرمانهایی که در راه تامین رفاه و سعادت مردم کشور خویش دارند مسئلت فرمودند .

قائم‌مقام وقت وزیر امور خارجه ، در تاریخ ۲۰ شهریورماه ۱۳۵۰ در ضیافتی که بمناسبت تغییر ماموریت جناب آقای ابوغزاله سفیر اردن در دربار شاهنشاهی ترتیب داده شده بود ، اظهار داشتند .

« ایران همواره از حقوق حقه اعراب و مردم فلسطین پشتیبانی کرده و این حمایت نه تنها در اجلاسهای سازمان ملل متحد بلکه در کلیه مراجع بین‌المللی اعمال گشته است و مطبوعات ایران نیز همیشه این پشتیبانی را منعکس ساخته‌اند .

قائم‌مقام وزیر امور خارجه ضمن سخنان خود به روابط دوستانه و برادرانه ایران و اردن اشاره کردند و اظهار داشتند که برای نمایاندن دوستی و برادری بین دو کشور کفایت بچهار بار مسافرت اعلیحضرت پادشاه اردن بایران که در دوره ماموریت جناب آقای ابوغزاله صورت گرفته است اشاره کنم . احساسات مردم ایران نسبت ب مردم اردن و دولت و رهبر آنکشور بقدری صمیمانه است که در سال گذشته وقتی علیاحضرت شهبانو سه روز برای جمع‌آوری کمک به آوارگان تعیین فرمودند تمام مردم

ایران برای شرکت در این اقدام خیرخواهانه بشری بپاخواستند و هرکس بفرآخور امکانات و مقدمات خود در این اقدام انسانی شرکت کرد .
سفیر کشور پادشاهی اردن هاشمی در پاسخ خود اظهار داشت که برای نشان دادن آنچه که ایران برای اردن کرده است کافیت بدو مورد اشاره کنم : یکی بنای شهر کاملی در نزدیکی عمان برای پناهندگان و دیگری کمکهای درمانی ، بهداشتی و توانبخشی است که ایران بنحو همه جانبه و وسیعی به آسیب دیدگان حوادث اردن میکند . بعلاوه در مورد مسئله فلسطین ، ایران همواره پشتیبانی خود را از حقوق حقه و قانونی مردم فلسطین اعلام کرده است .

سفیر اردن هاشمی ، بخاطر کوششی که در راه تشیید و تحکیم روابط دو کشور معمول داشته بودند ، قبل از عزیمت از تهران ، حسب الامر ملوکانه ، بدریافت یک قطعه نشان درجه یک همایون مفتخر گشتند . ژنرال صالح الکردی سفیر جدید اردن هاشمی روز ۳ بهمن ماه ۱۳۵۰ استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک ملوکانه تقدیم داشت .

در تاریخ ۲۰ خردادماه ۱۳۵۰ بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اردن هاشمی نامه هائی درباره معافیت متقابل شرکتهای هواپیمائی دو کشور از پرداخت مالیات بامضاء رسید .

آقای عمر عبدالله دختان وزیر کشاورزی اردن هاشمی باتفاق آقای خلیل لوبانی معاون خود بنابذعوت وزیر وقت منابع طبیعی برای انجام یک بازدید رسمی بایران آمدند و ضمن این دیدار به پیشگاه مبارک ملوکانه نائل شدند وباصفهان رفتند و از تاسیسات سد شهبانو فرح ، شیلات بندرپهلوی ، طرح جنگلکاری حوزه طوالش و کارخانه چوب اسالم در نواحی شمال دیدن کردند .

آقای عمر عبدالله دختان ، ضمن مصاحبه ای که در هتل هیلتون با خبرنگاران جراید بعمل آورد ، نظر خود را درباره جنگلکاری در ایران ، همکاریهای آینده دو کشور ، مذاکرات بامقامات آب وبرق ایران ، سیستم مرتعداری در کشور ما ، کوشش پیگیر مردم ایران برای بهره برداری صحیح از امکانات و منابع طبیعی کشور و قانون اصلاحات ارضی ایران به تفصیل بیان کرد و برنامه های ایران را مورد تمجید فراوان قرارداد .

در حال حاضر ، حجم بازرگانی بین ایران و کشور اردن چندان قابل توجه نیست و موازنه بازرگانی همیشه منفی و به زیان ایران است . بطوریکه آمار بازرگانی خارجی ایران نشان میدهد در ششماه اول سال

۱۳۵۰ واردات ایران از آنکشور برابر با ۱۴۵۱۶۶۶۳ ریال و صادرات ما به آن کشور بدون احتساب مواد نفتی معادل با ۱۱۳۳۸۵۲ ریال بوده است .

اقلام وارداتی بیشتر شامل میوهجات و کاغذ سیگار و صادرات ایران بیشتر شامل مواد سنتی و بعضی از مواد صنعتی بوده است . طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و اردن هاشمی در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹ شرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی	
۶۸۶	۰/۰۸	۸۶	٪۸	-۶۰۰	ششماهه اول سال ۱۳۴۹
۱۹۵	۰/۰۲	۱۵	٪۱	-۱۸۰	ششماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال واردات صادرات
 ۱۳۴۹ -۷۱/۶ ۸۲/۶

شیخ عبدالله غوشه ، قاضی القضاات اردن هاشمی ، در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ بنابعدعوت سرپرست وقت سازمان اوقاف به تهران آمد و به پیشگاه مبارک ملوکانه شرفیاب شد و بعد از بازدید از مناطق مختلف کشور از جمله زیارت آستان قدس رضوی ، در یک مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت : « موجب نهایت خوشوقتی اینجانب است که بدعوت آقای عصار معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان اوقاف به ایران آمدم و پیشرفتهای کشور شما را که ملهم از نیات عالی شاهنشاه آریامهر است از نزدیک دیدم .

وی افزود شرفیابی به پیشگاه شاهنشاه افتخاری بود که نصیب من شد و با افکار بلند معظم له در راه همبستگی ملل اسلامی ، تحت تعالیم قرآن مجید ، آشنا شدم . »

نامبرده در مراجعت از این مسافرت و هنگام ورود به پایتخت اردن هاشمی ، اظهار داشتند :

« هرکس مانند من از نزدیک پیشرفتهای خیره کننده ایران را مشاهده کند بیشتر به عمق انقلاب سفید ایران پی میبرد . خداوند متعال رهبر واقع بین و عالی قدری بملت ایران اعطاء کرده است که این کشور را بصورت يك وزنه مهم سیاسی و اقتصادی منطقه در آورده و ایران ستاره درخشان کشورهای اسلامی شده است . »

انجمن دوستی ایران و اردن هاشمی در سال ۱۳۵۰ بر ریاست والاحضرت امیر محمد برادر اعلیحضرت ملك حسین در عمان تشکیل شد و جلسات متعددی در کاخ سنای آن کشور ترتیب داد .

عده ای از دانشجویان اردنی که هم اکنون با استفاده از بورسهای اهدائی تحصیلی با تسهیلات دیگر در دانشگاههای مختلف ایران تحصیل میکنند در سال ۱۳۵۰ سه تن دیگر از دانشجویان آن کشور با استفاده از بورسهای اهدائی تحصیلی دانشگاههای تبریز و مشهد به ایران آمده اند . همچنین يك دانشجوی اردنی برای اخذ دکترا در رشته تاریخ و تمدن اسلامی به هزینه شخصی عازم تهران شده است تا در دانشگاه تهران ثبت نام نماید و دو دانشجوی دیگر اردنی نیز قرار است برای فراگرفتن زبان و ادبیات فارسی بایران عزیمت نمایند .

وزارت پست و تلگراف و تلفن ایران ، دو بورس آموزش تکنسین مایکروویو در آموزشگاه تهران پارس در اختیار دولت اردن گذاشته است .

در اجرای اوامر اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و بنا به پیشنهاد نمایندگی شاهنشاهی در عمان دولت ایران موافقت نمود که چهار بورس کارآموزی در زمینه دست وپاسازی مصنوعی در اختیار خدمات پزشکی ارتش اردن قرار دهد . کارآموزان مورد نظر معرفی شده اند و قرار است بزودی عازم ایران گردند .

تیم پزشکی اعزامی جمعیت شیروخورشید سرخ ایران به اردوگاه طالبیه که بفرمان مطاع اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در ۳۰ کیلومتری شهر عمان بنا گردیده است خدمات بشردوستانه خود را تا تاریخ ۱۳۵۰/۱۰/۲۰ خاتمه داد و طی مراسم خاصی در محل سفارت شاهنشاهی ، با شرکت جمعی از مقامات دولت اردن و شخصیتهای معروف اردوگاه طالبیه و مسئولین کمیته کمک به پناهندگان فلسطینی وابسته به سازمان ملل (اونروا) ، مسئولیت درمانگاه طالبیه به سازمان اونروا واگذار گردید .

در اجرای اوامر ذات اقدس همایونی ، جمعیت شیرو خورشید سرخ ایران موافقت نمود برای آن عده افراد نظامی و غیرنظامی اردنی که دست و پای خود را از دست داده‌اند ، بطور رایگان دست و پای مصنوعی گذاشته شود و تاکنون بیش از ۷۳ نفر از مصدومین از چنین کمکی استفاده کرده‌اند و قرار است تا پایان سال ۱۳۵۰ تعداد آنان به یکصد نفر برسد . همچنین جمعیت شیرو خورشید سرخ ایران يك بورس کارآموزی در امور دست و پا سازی مصنوعی در اختیار وزارت بهداشتی اردن قرار داد .

سوریه

در سال ۱۳۵۰ روابط ایران و سوریه تحول جدیدی پیدا نکرد و رکود سال قبل همچنان ادامه یافت .

مطلب قابل ذکری که در سال ۱۳۵۰ روی داد سفر غیر رسمی سفیر شاهنشاه آریامهر در عمان در تاریخ ۱۳۵۰ ر ۸۸ (۳۰ اکتبر ۱۹۷۱) بدمشق بود .

بمناسبت عید سعید فطر تلگرافهای تبریکی بین روسای دو کشور ایران و سوریه مبادله گردید .

در سال ۱۳۵۰ ، حسب الامر مبارك ملوكانه بايك هواپیمای ایرانی کمکهای لازم برای سیلزدگان سوریه به آن کشور فرستاده شد .

طبق گزارش وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران در ششماه اول سال ۱۳۵۰ با سوریه ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹

بشرح زیر بوده است :
واحد : هزار دلار

بازرگانی موازنه	از کل درصد	صادرات	درصد از کل	واردات	
+۴۱	۰/۰۸	۹۳	۰/۰۱	۵۲	ششماه اول سال ۱۳۴۹
+۲۳	۰/۰۸	۱۱۱	۰/۰۱	۸۸	ششماه اول سال ۱۳۵۰

صادرات	واردات	درصد تغییر نسبت بسال
+۲۰	+۸۶۶	۱۳۴۹

لبنان

روابط سیاسی ایران و لبنان که از تاریخ ۱۲ فروردین ماه سال ۱۳۴۸ قطع شده بود، در تاریخ ۲۵ تیر ماه ۱۳۵۰ (۱۶ ژوئیه ۱۹۷۱) مجدداً برقرار گردید.

علاوه بر محافل اقتصادی و اجتماعی و مخصوصاً بعضی مطبوعات لبنان که پیوسته موضوع تجدید روابط با ایران را زبانه زد، روز قرار داده بودند، بعضی نمایندگان مجلس آن کشور نیز در چند مورد، ضمن توضیح از دولت، خواستار گردیدند که در راه برطرف کردن تیرگی موجود در روابط ایران و لبنان قدم مثبتی برداشته شود و حتی بعضی نمایندگان صریحاً اظهار علاقه نمودند که دولت لبنان برای تجدید این روابط، پیش قدم گردد.

در تاریخ ۲۱ ر ۱۳۵۰ هیئتی از طرف لبنان برای شرکت در کنفرانس خبرگزاری بین‌المللی اسلامی تهران آمد. این هیئت که بریاست آقای صبرا مدیرکل سیاسی وقت وزارت خارجه آن کشور بود، تمایل دولت لبنان را به تجدید روابط با ایران صریحاً بمقامات وزارت خارجه شاهنشاهی ابراز داشت ولی چون هیئت مزبور، از نظر دولت شاهنشاهی يك هیئت حسن نیت بشمار نمیرفت و مخصوصاً برای تقاضای تجدید روابط به تهران نیامده بود، موضوع تجدید روابط دیپلماتیک همچنان بتعویق افتاد.

حضرت کامیل شمعون رئیس جمهوری اسبق لبنان که رئیس حزب لیبرال ناسیونال و از شخصیت‌های برجسته لبنان است، برای جلب نظر و موافقت مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی در تاریخ ۲۰ تیر ماه ۱۳۵۰ به تهران آمد و بافتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک ملوکانه نائل آمد و بلافاصله بعد از این شرفیابی، ضمن يك مصاحبه مطبوعاتی، پس از تجلیل از رهبری خردمندان و شخصیت بین‌المللی شاهنشاه آریامهر و اشاره به پیشرفتهای ایران در فاصله پانزده سالی که به کشور ما مسافرت نموده

بود بمناسبات لبنان با ایران اشاره کرد و اظهار داشت که روابط ایران و لبنان در گذشته همواره مناسباتی کاملاً دوستانه و متکی به همکاری بوده است و این موضوع برای من غیر قابل تصویر بود که ایران و لبنان روزی به مرحله‌ای برسند که روابط خود را قطع کنند. برای من بعنوان یکی از پایه‌گذاران دوستی و همکاریهای ایران و لبنان کاری باقی نمیماند جز اینکه عمیق‌ترین تاثرات خود را از وضعی که پیش‌آمد ابراز دارم ولی خوشحالم که در اینجا اعلام کنم که از امروز دیگر وضع از این قرار نخواهد بود، رئیس جمهوری پیشین لبنان فاش ساخت که در شرفیابی يك ساعته آنروز خود به پیشگاه شاهنشاه، معظم له موافقت فرموده‌اند که بین ایران و لبنان مجدداً روابط دیپلماتیک عادی برقرار شود و ادامه دادند که این تصمیم جمیله شاهنشاه ایران که باظرافت دیپلماتیک خاص معظم له اتخاذ شده است به‌دوره غم‌انگیزی که برای هردو ملت پیش آمده بود پایان میدهد. من بهترین تشکراتم را از صمیم قلب بحضور شاهنشاه ایران تقدیم میکنم و صمیمانه امیدوارم در آینده درهای بیشتری برای آغاز يك دوران طولانی همکاری به روی هردو کشور باز شود.

پس از اظهارات حضرت کامیل شمعون، خبرنگاران داخلی و خارجی پرسشهای دیگری مطرح کردند و از جمله معظم له در پاسخ یکی از خبرنگاران راجع به تجدید روابط ایران و لبنان اظهار داشت که: من در این مورد ماموریت خاصی در سفرم بایران نداشته‌ام. هنگامی که عازم ایران بودم بارئیس جمهوری کشورم ملاقات کردم و به‌وی اطلاع دادم که عازم تجدید دیدار با دوستان عزیز ایرانی خود هستم. من به رئیس جمهوری گفتم که در جریان این سفر ممکن است درباره تجدید روابط دو کشور نیز صحبتی پیش آید و رئیس جمهوری لبنان از چنین فکری حمایت کردند و این بدان معنا بود که رئیس کشور من با تجدید مناسبات ایران و لبنان موافقت دارند. من از تهران مستقیماً به بیروت بازخواهم گشت و بارئیس جمهوری ملاقات خواهم کرد.

حضرت کامیل شمعون در مراجعت به بیروت نیز ضمن يك مصاحبه مطبوعاتی اعلام نمودند که تجدید روابط ایران و لبنان مدیون بزرگواری اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران میباشد.

در تعقیب این مصاحبه، دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری لبنان در تاریخ ۲۵ تیرماه ۱۳۵۰ ضمن اعلامیه‌ای در تهران و بیروت، تاکید نمودند که روابط دیپلماتیک خود را از سر گرفته‌اند و بلافاصله آقای خلیل-

الخلیل بسمت سفیر لبنان در دربار شاهنشاهی و جناب آقای رکن‌الدین آشتیانی بسمت سفیر شاهنشاه آریامهر در آن کشور منصوب شدند .
سفیر لبنان در تاریخ ۱۱ ر ۷۰ ر ۱۳۵۰ استوار نامه خود را به پیشگاه مبارک ملوکانه تقدیم نمود و سفیر شاهنشاه آریامهر نیز در تاریخ ۱۵ مهر ماه ۱۳۵۰ استوار نامه خود را به حضرت رئیس جمهوری لبنان تسلیم داشت .
همزمان با تعیین سفرای دو کشور ، از جانب اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، از حضرت رئیس جمهوری لبنان برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی دعوت بعمل آمد و معظم له باتفاق بانو فرنجیه و هیئتی مرکب از وزیران خارجه و اقتصاد لبنان در تاریخ ۲۲ ر ۷۰ ر ۱۳۵۰ به شیراز مسافرت نمودند .

چون با تجدید روابط دو کشور صفحه تازه‌ای در مناسبات ایران و لبنان باز شده بود ، کلیه محدودیتهائی که هنگام قطع روابط دو دولت وجود داشت لغو گردید .

حضرت کامیل شمعون در دیماه ۱۳۵۰ نیز بنا به تمایل شخصی و بقصد گردش و شکار ، بایران مسافرت نمودند و ضمن اقامت در ایران و شرفیابی به پیشگاه مبارک ملوکانه و ملاقات با جناب آقای نخست‌وزیر و جناب آقای وزیر امور خارجه درباره توسعه مناسبات ایران و لبنان مذاکراتی بعمل آوردند .

دولت شاهنشاهی در تاریخ ۹ ر ۱۲ ر ۱۳۵۰ بمناسبت حمله اخیر اسرائیل به جنوب لبنان ، از تجاوزات اخیر آن دولت ابراز تاسف عمیق نمود .

در اسفند ماه ۱۳۵۰ ، جناب آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ، در راه عزیمت به جده ، بنابدعوت وزیر امور خارجه لبنان ، در بیروت توقف نمودند و با حضرت فرنجیه رئیس جمهوری لبنان ملاقات بعمل آوردند .

مناسبات اقتصادی :

طبق تقاضای مقامات دولت لبنان ، مذاکرات مقدماتی برای افتتاح مجدد خط هوائی بین دو کشور صورت گرفته و دولت شاهنشاهی از مقامات هوائی لبنان دعوت نموده است که هیئتی برای مذاکره به تهران اعزام دارند .

در سال ۱۳۵۰ مبادلات بازرگانی بین دو کشور از پیشرفتهای محسوسی برخوردار بوده است. لبنان، بموجب آمار بازرگانی خارجی در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ هشتمین خریدار کالاهای ایران بوده. در مدت ذکر شده صادرات ایران به لبنان بدون احتساب مواد نفتی برابر با ۲۹۴۸۸۶۳۲۸ ریال و واردات از لبنان معادل ۱۲۶۷۱۲۹ ریال بوده است. کالاهای وارداتی نسبتاً متنوع بوده و شامل تخم مرغ، مصنوعات چایی، قطعات منفصله مکانیکی و آلات برقی میباشد.

در میان اقلام عمده صادراتی ایران نیز میتوان از خشکبار و خاویار و فرش پشمی و اشیاء مسی یادبرد.

از طرف وزارت اقتصاد ایران، در اسفند ماه ۱۳۵۰ به بازرگانان لبنانی اجازه داده شد که مقدار لازم میوه بایران صادر نمایند.

طبق آمار رسمی وزارت اقتصاد ایران، مبادلات بازرگانی ایران و لبنان در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
+ ۱۷۵۵	۱/۷۱	۱۸۹۸	۰/۰۲	۱۴۳	ششماهه اول سال ۱۳۴۹
+ ۲۹۸۰	۳/۲۱	۲۹۹۷	۰/۰۰	۱۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹
واردات ۸۸/۴
صادرات ۱۲۷/۲

جناب آقای سیروس فرزانه معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان در آذرماه ۱۳۵۰ به بیروت عزیمت نمودند و با مقامات جهانگردی لبنان مذاکراتی انجام دادند.

مناسبات فرهنگی:

در پنجم آذرماه ۱۳۵۰، حضرت آیتاله سید موسی صدر، رئیس شورای شیعیان لبنان بنا بدعوت سازمان اوقاف کشور به تهران آمدند و در مدت توقف، افتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک ملوکانه حاصل نمودند

وبا جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر ملاقات بعمل آوردند .
غیر از دانشجویان ایرانی که قبلاً در دانشگاه آمریکائی بیروت
وسایر موسسات فرهنگی لبنان تحصیل میکرده و پس از قطع روابط ایران
ولبنان تحصیلات خود را ادامه داده‌اند ، تعداد ۱۶ نفر بورسیه ایرانی نیز
که با همکاری سازمان A.I.D. به بیروت عزیمت نمودند در آن شهر و در
دانشگاه آمریکائی آنجا به تحصیل مشغول شدند .

کرسی زبان فارسی دانشگاه لبنان که از طرف آقای احمد لواسانی
دانشیار ایرانی اعزامی از طرف دانشگاه تهران اداره میشود ، فعالیت‌های
خود را همچنان ادامه داده و علاوه بر تدریس زبان فارسی در سه کلاس
دانشکده ادبیات دانشگاه مزبور ، درباره توسعه روابط فرهنگی ایران با
مقامات محلی همکاری نموده است . متصدی کرسی مزبور علاوه بر کتابی که
در محافل ادبی و اجتماعی لبنان و جهان عرب مورد توجه خاص قرار
گرفت و در زمینه دفاع جالبی از فرهنگ ایران و کمک ملت ما به فرهنگ
و تمدن اسلامی است ، اخیراً نیز کتابی برای تعلیم زبان فارسی به عرب
زبانان تألیف و چاپ نموده که مورد توجه واقع گردیده است . آقای فواد
افرام بوستانی رئیس سابق دانشگاه لبنان به نمایندگی از طرف لبنان در کنگره
ایران‌شناسان که هنگام برگزاری جشنهای بنیانگذاری شاهنشاهی در شیراز
تشکیل گردید شرکت نمود . آقای ادمون نعیم رئیس فعلی دانشگاه لبنان
نیز بنابعد عوت کمیته جشنهای شاهنشاهی در چهارم آبان ۱۳۵۰ با ایران
مسافرت نمود .

دولت شاهنشاهی با اعطای چند بورس تحصیلی به دانشجویان لبنانی
برای تحصیل دوره‌های عالی در ایران موافقت نموده است .
تیم شمشیر بازی ایران در مسابقات شمشیر بازی که در تاریخ
۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و ۳۱ در بیروت بعمل آمد شرکت نمود .
در سال ۱۳۵۰ دفتر تلویزیون و رادیو ایران ، تحت سرپرستی
آقای صفا حائری در بیروت افتتاح گردید .

مصر

بعد از افتتاح مجدد نمایندگیهای سیاسی ایران و مصر در تهران و قاهره ، روابط دو کشور به پیروی از احساسات دوستی دیرینه که همواره بین ملت‌های ایران و مصر وجود داشته است با سرعت و حسن تفاهم متقابل قابل تحسینی ترمیم یافت و ده سال توقفی که در روابط فیمابین بوجود آمده بود ، مانند ابرهای زودگذر از آسمان مناسبات دو کشور محو گردید و فصل جدیدی در روابط ایران و مصر آغاز شد . رئوس نکات و مطالبی که در مناسبات دو کشور ، در سال ۱۳۵۰ ، جلب نظر می‌نماید بشرح زیر بوده است :

— آقای محمود ریاض وزیر امور خارجه وقت مصر و بانو در تاریخ شانزدهم فروردین ۱۳۵۰ ، همراه هیئتی برای يك دیدار رسمی سه‌روزه بتهران آمد و از نقاط تاریخی اصفهان و شیراز بازدید بعمل آورد و مورد استقبال شایسته مقامات دولت شاهنشاهی قرار گرفت . نامبرده در این مسافرت افتخار شرفیابی به پیشگاه مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر را حاصل نمود و بانو ریاض نیز مورد تفقد علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران قرار گرفت . ضمن این مسافرت در تاریخ ۱۹ فروردین‌ماه ، موافقتنامه فرهنگی ایران و مصر از طرف آقای محمود ریاض و جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت ایران بامضاء رسید . (۱)

آقای محمود ریاض ، هنگام ورود به تهران خطاب ب خبرنگاران اظهار داشت که :

« سفر من بایران ، مظهری از روابط دوستانه ایران و مصر است . ما از ایران بخاطر کمکی که همواره با عراب کرده است سپاسگزاریم . » نامبرده هنگام عزیمت از کشور ما ب خبرنگاران اظهار داشت که :

۱- متن موافقتنامه مزبور ، در صفحه ۴۴ نشریه اخبار و اسناد وزارت امور خارجه ، مورخ فروردین تاشهریور ماه ۱۳۵۰ درج شده است .

« من در این سفر توفیق شرفیابی بحضور شاهنشاه ایران و ملاقات با آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر این کشور دوست و برادر را داشتم و توانستم با همکار ایرانی خود آقای اردشیر زاهدی مذاکراتی « بسیار بسیار سودمند » انجام دهم . باید بگویم در حالی کشور شما را ترك می‌کنم که روابط دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری متحد عرب پیش از گذشته مستحکم شده است و ما اینک باتمام قوا خواهیم کوشید روابط خود را هرچه بیشتر نزدیک و تقویت کنیم » .

متقابلاً جناب آقای اردشیر زاهدی بدعوت آقای محمود ریاض وزیر امور خارجه وقت مصر در تاریخ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۰ در راس هیئتی برای يك دیدار رسمی چهار روزه بقاهره مسافرت نمودند . ضمن این مسافرت جناب آقای اردشیر زاهدی ، مذاکراتی با وزیر امور خارجه مصر و دیگر مقامات دولتی این کشور برای تحکیم مناسبات سیاسی و فرهنگی و اقتصادی ایران و مصر بعمل آوردند ، و با حضرت انورالسادات رئیس جمهوری و همچنین با نخست‌وزیر ملاقات و مذاکره نمودند .

آقای عبده محمود سلام وزیر بهداری وقت مصر باتفاق بانو و پنج نفر همراهان بنابدعوت جناب آقای دکتر شاه‌قلی وزیر بهداری روز جمعه بیست‌وپنجم ژوئن ۱۹۷۱ بتهران مسافرت نمود . نامبرده ضمن اقامت چند روزه خود در ایران ، در زمینه همکاریهای بهداشتی ایران و مصر ، اعلامیه‌ای مشترك باتفاق وزیر بهداری ایران امضاء نمود .

متقابلاً جناب آقای دکتر شاه‌قلی نیز همراه هیئتی برای مدت يك هفته بنابدعوت وزیر بهداری مصر از آن کشور بازدید بعمل آوردند . آقای احمد درویش وزیر توریسم وقت و عضو کمیته مرکزی حزب سوسیالیست جمهوری متحد عرب روز سه‌شنبه ۱۴ اردیبهشت ۱۳۵۰ برای شرکت در کنگره حزب ایران نوین بتهران مسافرت نمود و ضمناً درباره وضع جهانگردی بین دو کشور با اولیای جاب سیاحان مذاکراتی بعمل آورد .

آقای حسین‌الشافعی معاون رئیس جمهوری مصر به‌نیابت از طرف معظم‌له ، همراه بانو شافعی برای شرکت در جشن شاهنشاهی ایران روز ۱۳ اکتبر ۱۹۷۱ بایران مسافرت نمود .

حضرت انورالسادات رئیس جمهوری مصر در سر راه مسافرت خود به‌مسکو روز ۱۹ اردیبهشت ۱۳۵۰ وارد تهران شدند و مورد استقبال اعلیحضرت

همایون شاهنشاه آریامهر قرار گرفتند .

شاهنشاه آریامهر و حضرت رئیس جمهوری عربی مصر ، مدت دو ساعت در سالن مخصوص فرودگاه مهرآباد مذاکره نمودند و پس از آن ، حضرت انورالسادات نشان نیل را که عالیت‌ترین نشان مصر است با گردن‌بند آن بحضور شاهنشاه دادند و همچنین بوسیله معظم‌له نشان ال‌کمال را که بزرگ‌ترین نشان مصر برای بانوان است بحضور شهبانو تقدیم داشتند .

شاهنشاه نیز متقابلاً نشان پهلوی با گردن‌بند را به حضرت رئیس جمهوری عربی مصر دادند و نشان درجه یک هفت‌پیکر را بوسیله ایشان برای همسر رئیس جمهوری فرستادند .

شاهنشاه هنگام اهدای نشان عالی پهلوی بحضرت انورالسادات بیانات کوتاهی ایراد کردند و توسعه روابط دوستانه ایران و مصر را آرزو نمودند .

پس از پایان تشریفات مبادله نشان ، حضرت رئیس جمهوری عربی مصر بزبان فارسی پیامی باین شرح خواندند :

بنام‌خداوند بخشنده مهربان، برادر عزیزم، افراد ملت عظیم ایران. بسیار خوشوقتم از اینکه در اثنای جشن گرفتن شما که بمناسبت مرور بیست‌وپنج قرن برتاسیس شاهنشاهی ایران میباشد احساسات محبت و برادری که ملت مصر بشما دارد همراهم بیاورم ، وما بدین مناسبت با شما جشن میگیریم زیرا تمدن کهنسال شما تمدن اهل شرق یعنی تمدن ما بشمار میرود پس جشن گرفتن ما در حقیقت جشن گرفتن بتمدن شرق قدیم است که مصر وایران در راس کشورهای آن بوده‌اند که تمدن درخشانی را ایجاد کردند واین تمدن در آسمان دنیا درخشید وروشنائی آن چشمهای عالمیان را خیره ساخت و دنیا از آن در طی قرون متمادی اقتباس مینمودند . ومادر مصر بتمدن قدیم درخشان شما مباحثات میکنیم زیرا این تمدن با تمدن درخشان ما رابطه داشت وروابط مصریها با ایرانیان قبل از اسلام محکم بود . سپس اسلام این روابط را محکمتر ساخته است و هر دو ملت متحداً در ایجاد تمدن اسلامی درخشان پایدار شرکت نمودند .

واز فضل خدای تعالی که ملت مصر از مرور شش هزار سال برتمدن قدیم وی اکنون سنت تاریخی دیرین خودرا پیروی میکند و با سر بلندی وعزت بردشواریها چیره میگردد .

کما اینکه ملت برادر مسلمان ایران راه پیشرفت و رفاه را طی میکند زیرا رهبری برادر عظیم اعلیحضرت همایون شاهنشاه محمد رضا پهلوی آریامهر و ما مصریها تا ابد جانبداری شما از ما در موقع بحران فراموش نخواهیم کرد زیرا شما ثابت کرده‌اید که شما دوست مهربان و صمیمی ما می‌باشید .

و واقعاً من عباراتی پیدا نمیکنم برای ابراز احساساتم و احساسات هموطنانم نسبت بشما یا برای سپاسگزاری از نجابت شما بهتر از قول شاعر شیرین سخن سعدی شیرازی که فرمود :

رفیق مهربان و یار همدم همه کس دوست میدارند و من هم .
و من یقین دارم که جهاد دو ملت ایران و مصر بیاری خداوند متعال باتوفیق و بیروزی توام خواهد گردید . و فتکم‌اله و السلام علیکم ورحمت‌اله
هنگام عزیمت حضرت انور سادات شاهنشاه ایشان را تا پای پلکان هواپیما بدرقه فرمودند و هنگام خداحافظی سران دو کشور یکدیگر را در آغوش گرفتند .

ضمن مصاحبه‌ای که سردبیر روزنامه هندی « بلیتر » در پنجم تیرماه ۱۳۵۰ با اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بعمل آوردند و بقرار شرحی که در همان مجله چاپ شده است ، شاهنشاه آریامهر در پاسخ این سؤال که نظر شاهنشاه درباره جنگ اعراب و اسرائیل چیست آیا راه‌حلی برای آن موجود است ؟ اظهار نظر فرموده‌اند که :

تنها راه جلوگیری از يك جنگ جدید بین اسرائیل و اعراب پیروی از راه‌حل پیشنهادی سازمان ملل در ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ است . یا هر دو طرف باید با این راه‌حل موافقت کنند و یا وضع موجود ادامه پیدا کند و هیچکس نمیداند چه موقع آتش‌بس موفقیت‌آمیز پایان میپذیرد و جنگ شروع میشود .

از شاهنشاه پرسیده شد آیا امکان دارد که ایران بین اسرائیل و اعراب میانجی شود ؟ شاهنشاه فرمودند : مابطور غیر مستقیم به‌دو طرف بخصوص با اسرائیل فشار می‌آوریم و چقدر این فشار ما موثر است من بواقع نمیدانم . در پاسخ این مطلب که این سرسختی اسرائیل شاید بمناسبت آن است که دنیای عرب هرگز این چنین تقسیم نشده بود ، شاهنشاه ایران فرموده‌اند که این شاید يك دلیلی باشد . من اخیراً بروزنامه‌نگاران مصری گفتم که اعراب تعدادشان به صد میلیون میرسد در صورتیکه اسرائیلیها فقط ۲/۵ میلیون نفرند و اگر فقط اعراب باهم

متحد شوند دیگر مشکلی وجود نخواهد داشت .
در هر حال ادامه اشغال سرزمینهای عربی بوسیله اسرائیل اشتباه غیرقانونی است و ایران از پیشنهادات اخیر صلح مصر بعنوان پیشنهاداتی معقول و سازنده بطور کامل حمایت میکند . ممکن است که پرزیدنت سادات در آخرین نطق خود که پنج یا شش روز پیش ایراد کرد لحن تنیدی بکار برده باشد ، اما همین نطق هم جا را برای مانور بازگذاشته است . صریحاً بگویم که اگر من خود را جای سادات بگذارم نمیتوانم طور دیگری سخن بگویم یا عمل کنم ، زیرا چگونه يك رئیس کشور میتواند این نوع ادامه اشغال قسمتی از کشور خود را بوسیله يك ملت دشمن بپذیرد . از این گذشته اسرائیلیها باید بدانند که مصر امروز کاملاً قدرت و توانائی آنرا دارد که با آنها بخوبی بجنگد ، دیگر برای اسرائیل ممکن نیست بمصر حمله کند و پس از شش روز پیروز شود . جنگ اگر تجدید شود جنگ فرساینده خواهد بود که من گمان نمیکنم اسرائیل بتواند آنرا تحمل کند . روش ما در این مورد بر اساس اصلی قرارداد که ما در موارد مشابه آن عمل میکنیم . این اصل این است که ما هرگونه اشغال خاک دیگر را بوسیله زور رد میکنیم . من در مصاحبههای قبلی خود با شما نیز از این اصل حمایت کردم و آن در زمانی بود که روابط خوب امروز را با دنیای عرب نداشتیم و امروز هم این اصل را برای ثبت در تاریخ مورد تاکید قرار میدهم . شاهنشاه ایران در پاسخ این سؤال که : « باین ترتیب آیا بنظر آن اعلیحضرت دورنمای حل اختلافات اعراب و اسرائیل برای آینده نزدیک روشن نیست ؟ شاهنشاه فرمودند که : يك راه حل دائمی ؟ گمان میکنم در حال حاضر چنین راه حلی وجود نداشته باشد و حتی اگر وجود داشته باشد بوقت زیادی احتیاج دارد . راه حل هرچه باشد باید در تأیید قطعنامه شورای امنیت باشد . هیچ اساس دیگری برای صلح وجود ندارد » (۱) .

ضمن مصاحبه دیگری که اعلیحضرت همایونی در تاریخ بیست و پنجم دیماه ۱۳۵۰ با سه تن از روزنامه نگاران سوئیسی و دو تن از روزنامه نگاران امریکائی بعمل آوردند در پاسخ این سؤال که :
اعلیحضرت با توجه به شکست یارینگ وضع خاورمیانه را در آینده نزدیک چگونه ملاحظه میفرمایند و سیاست ایران در این مورد چه خواهد

۱- متن کامل این مصاحبه در صفحه ۶۳ نشریه « اخبار و اسناد » وزارت

امور خارجه ، مورخ فروردین تا شهریورماه ۱۳۵۰ درج شده است .

بود پاسخ فرمودند که : « عدم موفقیت یارینگ در حال حاضر قطعاً قابل تاسف است ولی این بآن معنی نیست که یارینگ برای همیشه ماموریتش را ترك گفته باشد و شاید اگر والدهایم کوشش کند و بتواند کاری انجام دهد . »

شاهنشاه آریامهر در پاسخ این پرسش که آیا تصور میفرمائید امکان این باشد که روزی ایران نقش میانجی را بازی کند اظهار فرمودند که « خیلی مشکل است زیرا میانجی باید بیطرف باشد درحالی که ما بیطرف نیستیم . ما طرفدار این هستیم که اشغال خاک کشور را بازور قابل قبول ما نیست . »

هنگام تشکیل فدراسیون « جماهیر عرب » مرکب از مصر ، سوریه و لیبی ، سخنگوی وزارت امور خارجه در پاسخ خبرنگار خبرگزاری پارس اظهار داشت « هرگونه اقدامی که بنفع برادران عرب تمام شود موجب خوشوقتی دولت شاهنشاهی خواهد بود . »

آقای عبدالفتاح نماینده رادیو تلویزیون قاهره ضمن ملاقاتی که در تاریخ ۱۰/۶/۱۳۵۰ باجناب آقای منوچهر ظلی معاون سیاسی ، بعمل آورد و خلاصه‌ای از آن از رادیو قاهره پخش شد از جمله پرسیدند که در ظرف چند سال اخیر ، دیپلماسی ایران در جهت گسترش روابط با اعراب بوده است ، ممکن است بفرمایند که این سیاست تاچه حد پیشرفت کرده است ؟

و در پاسخ باین سؤال گفته شد که :

« روابط ایران با کشورهای عربی سابقه تاریخی و قدیم دارد و منحصر به چند سال اخیر نیست و این روابط دارای ریشه‌های مذهبی ، تاریخی ، فرهنگی و اقتصادی است . خوشبختانه ایران همواره با اعراب روابط صمیمانه داشته و در حال حاضر نیز با تقریباً کلیه کشورهای عربی روابط دوستانه و برادرانه دارد . »

امیدوارم این روابط در سالهای آینده نیز توسعه و استحکام بیشتری یابد . امکانات همکاری بین ایران و اعراب بسیار زیاد است و طرفین باید با حسن تفاهم و احترام متقابل این دوستی و همکاری را تحکیم بخشند و توسعه دهند . «

مناسبات اقتصادی :

طبق آمار بازرگانی صادرات ایران بدون احتساب مواد نفتی

در ۶ ماهه اول سال ۱۳۵۰ برابر با ۲۱۶۷۲۰ ریال و واردات ایران از آن کشور به میزان ۱۳۸۷۳۳ ریال بوده است .

برای توسعه مناسبات بین دو کشور ، در تاریخ ۱۶/۱۰/۱۳۵۰ يك هیئت اقتصادی بریاست جناب آقای سناتور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران به قاهره عزیمت نمود . این هیئت مذاکراتی با مقامات وزارت بازرگانی و اقتصاد مصر بعمل آورد اعضای هیئت اقتصادی ایران از آثار تاریخی مصر و سد اسوان نیز دیدن کردند . نامبرده در مراجعت از این مسافرت ضمن مصاحبه‌ای اظهار داشتند : مهم نیست که ایران چه کالاهائی از مصر میخرد یا چه جنسی به مصر میفروشد مهم اینست که دو کشور دوست با علاقه‌های فراوان روابط برادرانه و باستانی خود را حفظ کنند و خوشبختانه بسبب سیاست صلحجویانه شاهنشاه آریامهر که متکی بر احترام بحاکمیت ملتهاست و نیز بعلت واقع‌بینی و سیاست منطقی رهبران مصر این روابط برادرانه با پشتوانه‌ای از ثبات هم‌اکنون وجود دارد . در مورد روابط تجاری آقای ضیائی اضافه کرد که هم مصر میتواند سهم قابل توجهی از کالاهای ایران را جذب کند و هم ایران میتواند قسمتی از واردات خود را از مصر بخرد ولی انجام مستمر این معاملات دوجانبه به بررسی دقیقی نیازمند است زیرا کشورهای ایران و مصر در بسیاری از رشته‌های صادراتی دارای کالاهای مشابه هستند . بعنوان مثال مصر صادرکننده پنبه است و ما نیز همین وضع را داریم ولی با بررسیهائی که هیئت اقتصادی ایران و مقامات بخشهای دولتی و خصوصی مصر مشترکاً بعمل آوردند روشن شد که مصر پنبه‌ای با رشته‌های بلند تولید میکند که مورد نیاز کارخانجات نساجی ایران برای بافتن پارچه‌های نوع عالی نظیر پوپلین و وال است بنابراین میتوان تجارت پنبه الیاف بلند مصر را با ایران در آینده ممکن‌الوقوع دانست .

متقابلاً مصر میتواند از ایران کالاهائی را خریداری کند که در حال حاضر از کشورهای دیگر تهیه میکند . ما در همین سفر مذاکراتی با شهردار قاهره انجام دادیم که براساس آن مقامات شهرداری قاهره آمادگی خود را برای خرید دوهزار دستگاه اتوبوس از ایران اعلام کردند . بعلاوه مصر میتواند از ایران انواع توتون - آرد گندم - روغن نباتی - چای - انواع مواد غذایی کنسرو شده - اتومبیل و اتوبوس

و بسیاری کالاهای دیگر خریداری کند .
باید اضافه کنم که مقامات بخش خصوصی مصر بویژه علاقه فراوانی
بهمکارهای فنی و سرمایه گذاری های مشترك دارند و امکانات فراوانی
وجود دارد که دو کشور بتوانند در رشته های صنعتی مورد نیاز به سرمایه گذاری
و همکاری مشترك اقدام کنند .

درباره نحوه معاملاتی که پیش از انعقاد قرارداد کلی بین دو کشور
ممکن است انجام شود رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن گفت هیئت
نمایندگی از طرف بخش خصوصی ایران ، شرکت معاملات خارجی مصر
را بعنوان نماینده خود در مصر انتخاب کرد و این سازمان چه در خرید
و چه در فروش با سمت نمایندگی ایران وارد عمل خواهد شد و تسهیلات
اعتباری و ضمانت نامه های بانکی لازم را در اختیار طرفین معامله قرار
خواهد داد . مقامات مصری با توجه بمقررات ویژه خود سه راه برای ایجاد
روابط بازرگانی گسترده تر را پیشنهاد کردند :
نخست از طریق مقابله نامه های بازرگانی که مشمول موافقت
پرداختها از طریق دو دولت باشد .

دوم - قرارداد بین دو شرکت که مبادلات کالا را تا حدود
تسهیلاتی که از طریق اعتبار تعیین شده بعمل آورند و اعتبار مزبور از طرف
بانکهای دو کشور تضمین شده باشد .

سوم - از طریق گشایش اعتبار اسنادی .

آقای ضیائی اضافه کرد که ما برای شناساندن و معرفی هر چه
بیشتر کالاهای صادراتی ایران بخریداران مصری و مقامات اقتصادی آن
کشور از آنان دعوت کردیم که يك هیئت اقتصادی و بازرگانی بایران
اعزام دارند و بزودی این هیئت بایران خواهد آمد .

آقایان منصور مهدوی و سیروس هندی از مرکز توسعه صادرات
ایران روز بیست و چهارم ژوئیه ۱۹۷۱ ب قاهره عزیمت نمودند و با مقامات
وزارت اقتصاد و اداره دولتی صادرات و واردات النصر درباره مبادلات
بازرگانی بین دو کشور و صورت کالاهای صادراتی و وارداتی و فروش
اتوبوس بمصر مذاکراتی بعمل آوردند و همچنین در مورد فروش روغن
نباتی بمصر اقداماتی بعمل آوردند .

در سال ۱۳۴۹ ایران برای فروش اتوبوس بمصر در مناقصه
مربوطه شرکت نمود . در سال ۱۳۵۰ نمایندگان ایران ناسیونال ب قاهره مسافرت
نمودند و برای فروش ۱۵۰ اتوبوس شهری و دو بیست اتوبوس دیگر ساخت

ایران ناسیونال با شرکت تجارت خارجی آن کشور مذاکره نمودند که تاکنون به نتیجه نرسیده است .

جناب آقای دکتر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران روز دوشنبه بیست و هفتم اردیبهشت ۱۳۵۰ ب قاهره عزیمت نمودند و با مقامات دولتی و وزیر نفت مصر مذاکراتی بعمل آوردند . اساس این مذاکرات درباره خط لوله نفت سوئر - اسکندریه و شرکت ایران در ساختمان این خط بود .

در تاریخ بیست و هفتم تیرماه ۱۳۵۰ شرکت هواپیمائی متحد عرب سه نفر از نمایندگان خود را برای بررسی مسائل فنی و فروش اسناد مسافرت بتهران اعزام نمود و پس از انجام مذاکرات لازم يك قرارداد نمایندگی کل فروش و يك قرارداد هندلینگ بین هواپیمائی ملی ایران و شرکت هواپیمائی متحد عرب بامضاء رسید .

سفارت شاهنشاهی قبلا مذاکراتی با مقامات مصری درباره دایر نمودن خط هوائی ایران از تهران - قاهره بعمل آورده بود و با آنکه مقامات مصری آمادگی خود را برای برقراری این خط و امضاء قرارداد اعلام داشته بودند تاکنون نمایندگانی به تهران نفرستاده اند .

دولت شاهنشاهی ایران ، در سال ۱۳۵۰ بدولت جمهوری عربی مصر اطلاع داد که آماده پشتیبانی از داوطلبی آن کشور برای عضویت در شورای بین المللی هواپیمائی کشوری است .

دولت شاهنشاهی در نمایشگاه بین المللی قاهره که در سال ۱۹۷۲ افتتاح یافت شرکت نمود . طبق خبر روزنامه الاهرام ، آقای عزیز صدقی نخست وزیر مصر ، هنگام گشایش غرفه ایران ، مراتب خرسندی خود را از شرکت ایران در این نمایشگاه ، بسفیر شاهنشاه آریامهر اظهار داشت و کالاهای ساخت ایران را مورد تحسین قرارداد .

ایران در کنفرانس تاسیس بانک بین المللی اسلامی که در تاریخ ۷ فوریه ۱۹۷۲ در قاهره تشکیل شد شرکت نمود .

مناسبات فرهنگی :

در تعقیب عقد موافقتنامه فرهنگی ایران و مصر که در سطور بالا مورد اشاره قرار گرفت (۱) ، تمایل دولت شاهنشاهی در تاریخ ۱۱/۱۰/۱۳۵۰

۱ - متن موافقتنامه فرهنگی در صفحه ۴۴ نشریه «اسناد و اخبار» وزارت امور خارجه ، مورخ - شهریور ۱۳۵۰ درج شده است .

راجع به انعقاد کمیسیون مختلط فرهنگی ایران و مصر با اطلاع سفارت آن دولت در تهران رسید و طرح لازم مربوط به برنامه مبادلات فرهنگی بین دو کشور نیز مورد مطالعه طرفین قرار گرفت . طبق این طرح مطالبی از قبیل :

مبادله اساتید دانشگاهها ، اعطای بورس تحصیلی در مدارس عالی طرفین ، مبادله کتب و نشریات ، اعزام هیئتهای آموزشی ، تبادل اطلاعات لازم در مورد روشهای آموزشی ، مبادله هنرمندان و گروههای هنری ، همکاری خبرگزاریها ، مبادله نوارهای موسیقی و فیلمهای مستند ، برگزاری هفته ایران و مصر ، دعوت از شخصیتهای مذهبی طرفین ، همکاری بین مراکز مطالعات و تحقیقات اسلامی ، مبادله فیلمهای معارف اسلامی ، مبادله اساتید و دانشجویان علوم دینی ، معرفی دانشمندان دینی از طریق تلویزیون ، ایجاد نمایشگاه آثار هنری دینی و قرآن و کتب خطی ، اعطای بورس در رشته نفت و اعزام بورسیه، مبادله هیئتهای پزشکی و اعطای بورس در رشتههای استاندارد و پتروشیمی باتباع مصر و ایران ، مورد بحث و توافق قرار خواهد گرفت .

جناب آقای سیروس فرزانه معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان ، بنابعد دعوت وزیر جهانگردی مصر ، روز چهارم خرداد ۱۳۵۰ ب قاهره عزیمت نمود درباره مبادلات جهانگردی بین ایران و مصر ، مذاکرات مفیدی بامقامات مربوطه بعمل آورد .

جناب آقای نهاوندی رئیس دانشگاه تهران ، دعوت رئیس دانشگاه قاهره را برای مسافرت به مصر پذیرفته اند .

در سال ۱۳۵۰ تعدادی بورس از طرف دانشگاههای ایران در اختیار داوطلبان مصری گذاشته شد و تاکنون چندتن از دانشجویان مصری برای مطالعه و استفاده از بورسهای اعطائی بایران آمده اند .

در جریان برگزاری جشنهای شاهنشاهی ، آقایان دکتر حسین مجیب المصری ، دکتر یحیی الخشاب و دکتر عبدالنعیم محمد حسنین استادان دانشگاههای قاهره باتفاق همسران خود بایران آمدند و درکنگره ایرانشناسان شرکت نمودند .

شهرداران شهرهای تهران و قاهره در سال ۱۳۵۰ ضمن اعلامیههایی که در هر دو پایتخت منتشر گردید ، اطلاع دادند که از آن پس سمت خواهر خواندگی خواهند داشت و بهمین مناسبت هم دعوتهای متقابلی از طرف استاندار قاهره و شهردار تهران برای مسافرت به پایتختهای

دو کشور بعمل آمد .

طبق دعوت سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم ایران تیم فوتبال زمالیک مرکب از ۲۶ نفر ازییست وسوم ژوئن تا پنج ژوئیه ۱۹۷۱ به تهران آمد و در مسابقات جام کورش شرکت نمود .

بنا به دعوتی که از طرف انجمن مصری دارو و درمان شناسی تجربی وابسته به جامعه پزشکان مصر بعمل آمده بود آقای پروفیسور «داناخاثری» استاد دانشگاه پهلوی در آذرماه ۱۳۵۰ برای شرکت در کنگره علمی ناحیه ای انجمن مزبور ب قاهره مسافرت نمود ودر جلسات کنگره مزبور شرکت کرد .

در سال ۱۳۵۰ انجمن دوستی ایران ومصر در قاهره تاسیس گردید و آقای محمد احمد وزیر وقت امور ریاست جمهوری ریاست انجمن انتخاب شد . انجمن دوستی ایران ومصر در حدود صد نفر عضو دارد که از میان گروه های مختلف انتخاب شده اند و شامل جنبه های فرهنگی و هنری واقتصادی و علمی است . متقابلا اقداماتی در جهت پیشنهاد سفیر مصر در دربار شاهنشاهی راجع به تشکیل جمعیت دوستی ایران ومصر مورد مطالعه وزارت امور خارجه ایران است .

در سال ۱۳۵۰ ودر ایام برگزاری جشنهای شاهنشاهی کتب ومجلات زیر در کشور مصر بیچاپ رسیده ومنشر شده است :

۱- « دراسارت فی الفن الفارسی » کتاب تذکارتی احتفاء بمرور ۲۵۰۰ عام علی تاسیس الامپراطوریه الفارسیه . نشریه وزارت فرهنگ واطلاعات مصر .

۲- ایران ماضیها وحاضرها ترجمه الدكتور عبدالنعیم محمدحسین استاد دانشگاه عین الشمس قاهره .

۳- شماره مخصوص روزنامه الاهرام مورخ ۲ اکتبر ۱۹۷۱ .

۴- مجله آخر ساعه مورخ ۱۷ نوامبر ۱۹۷۱ .

در سال ۱۳۵۰ عده ای از روزنامه نگاران مصری به ایران مسافرت کردند و از نزدیک با ترقیات ایران شنا شدند . سردبیران روزنامه های مهم قاهره از قبیل ابراهیم نوار سردبیر روزنامه (الجمهوریه) احمد بهاءالدین سردبیر مجله هفتگی (المصور) - موسی صبری سردبیر روزنامه (الاخبار) - علی حمدی الجمال مدیر تحریر روزنامه (الاهرام) نیز دعوت مقامات مربوطه ایران را برای مسافرت بکشور ما پذیرفته اند .

از جمله روزنامه نگارانی که در سال ۱۳۵۰ بایران آمده‌اند عبارتند از :

آقای سامی هاشم از روزنامه الاهرام و خانم هدی توفیق خبرنگار روزنامه الجمهوریه ، خانم ابتسام‌الهواری خبرنگار الاخبار ، آقای سمیرا بوداود معاون بخش اداری و اعلانات موسسه مطبوعاتی اخبارالیوم ، آقای عبدالله عبدالباری مدیرکل سازمان اداری و آگهی‌ها ، موسسه الاهرام وعده دیگری از روزنامه‌نگاران مصری .

آقایان « سامی هاشم » از الاهرام و انیس منصور سردبیر مجله آخر ساعه هنگام جشنهای شاهنشاهی بایران آمدند و انتشار سلسله مقالات ، آقای انیس منصور در مجله آخر ساعه درباره جشنهای شاهنشاهی با چنان استقبالی در مصر روبرو شد که چاپ مجله را هنگام انتشار مقالات مور ، بحث به سه برابر رسانید .

بنا بدعوت آقای محمد حسنین هیکل سردبیر روزنامه الاهرام ، جناب آقای سناتور عباس مسعودی رئیس موسسه اطلاعات بقاهره مسافرت نمودند و ضمن بازدید از موسسه الاهرام و آثار تاریخی مصر ، مذاکرات مفیدی درباره همکاریهای مطبوعاتی با سردبیر روزنامه الاهرام بعمل آوردند .

آقای دکتر محمد محمدالفحام شیخ الازهر طبق دعوت جناب آقای نصیر عصار معاون نخست‌وزیر و رئیس وقت سازمان اوقات روز هیجدهم تیرماه ۱۳۵۰ باتفاق چهار نفر ، برای مدت ده روز به تهران مسافرت نمودند .

شیخ الازهر در این مسافرت افتخار شرفیابی به پیشگاه مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر را حاصل نمود و با جناب آقای نخست‌وزیر ، وزیر امور خارجه ملاقات و از شهرهای مذهبی و آثار تاریخی ایران دیدن کرد .

نامبرده ، هنگام عزیمت از کشور ماطی گفتگوی کوتاهی در فرودگاه مهرآباد با مخبر خبرگزاری پارس اظهار داشت که : « پیشرفتهای فرهنگی ودانشگاهی واجتماعی که در ایران صورت میگیرد برای من شگفت‌آور بود وامیدوارم که بزودی برادران ایرانی خود را در دانشگاه الازهر ملاقات کنم . »

روش مطبوعات مصر در سال ۱۳۵۰ نسبت به کشور ما ، کاملاً
دوستانه بوده است .
دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۰ بنا به تقاضای وزارت بهداشتی
مصر ، مقدار يك ميليون واحد سرم ضد کزاز به آن دولت اهداء نمود .

لیبی

در روابط ایران با لیبی در سال ۱۳۵۰ پیشرفتی حاصل نشد .
 اظهارات و پاره‌ای اقدامات بعضی شخصیت‌های رسمی و مطبوعات آن کشور ،
 درباره منطقه خلیج فارس ، مخصوصاً بعد از استقرار نیروهای مسلح
 شاهنشاهی در جزائر ایرانی ابوموسی ، تنب بزرگ و تنب کوچک ، اصل
 احترام متقابل به حقوق حاکمیت ملی و عدم دخالت در امور داخلی بین
 دو کشور را خدشه دار نموده است .

لازم به یادآور است که ایران و لیبی از نظر مسائل و مبارزات نفتی
 دارای منافع مشترك هستند و پیروزی اوپک بارهبری شاهنشاه ایران ، در
 مذاکرات تهران (بهمن ۱۳۴۹) سهم بسزائی در موفقیت دولت لیبی در
 راه تحصیل امتیازات تازه از کمپانیهای نفتی داشته است .
 طبق برآورد وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران و لیبی در
 ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه آن با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بشرح
 زیر بوده است :

واحد : هزاردلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
+ ۱۰۰	۰٫۰۹	۱۰۰	-	-	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
+ ۱۴۰	۰٫۱۰	۱۴۰	-	-	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹ واردات صادرات
 - + ۳۹

تونس

در سال ۱۳۵۰، روابط دوستانه ایران و تونس کماکان ادامه یافت. انعکاس کامل دوستانه اخبار و مطالب مربوط به جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران در جراید و مطبوعات و رادیو و تلویزیون تونس از هر جهت قابل توجه بود. حضرت حبیب بورقیبه رئیس جمهوری تونس که بعلت کسالت نتوانسته بودند در جشنهای شاهنشاهی شرکت فرمایند فرزند خود آقای حبیب بورقیبه را به نمایندگی خویش بایران فرستادند و نامبرده در جشنهای مورد بحث شرکت نمودند.

مناسبات اقتصادی دو کشور، در سال ۱۳۵۰، با وجود امضای موافقتنامه بازرگانی ایران و تونس منعقد در سال ۱۳۴۷، بعلت بسته بودن کانال سوئز و دوری راه در سال ۱۳۵۰ توسعه‌ای نداشته است.

بر اساس برآورد وزارت اقتصاد که در زیر درج میشود مبادلات بازرگانی ایران و تونس در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

واردات از کل	درصد صادرات از کل	درصد موازنه	بازرگانی
۱۲۰۳	۰/۱۴	۰/۰۰	۱۲۰۳ -
-	۰/-	۰/-	ششماه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت سال ۱۳۴۹

واردات	صادرات
-	-

در چهار چوب همکاریهای فرهنگی میان دو کشور فعالیتهای زیر در سال ۱۳۵۰ قابل یادآوری است:

۱- مسافرت شخصیتهای تونسی بایران:

— آقای صلاح‌الدین بن حمیده مدیر روزنامه العمل و نماینده مجلس ملی تونس .

— هیئت تونسی رفاه خانواده .

— مسافرت آقای دکتر علی شاراد رئیس بهداشت مدارس و دانشگاه‌های تونس .

۲— مسافرت شخصیتهای ایرانی به تونس :

— مسافرت هیئتی مرکب از آقایان حبیب دادفر نماینده مجلس شورایملى و نائبرئیس فراکسیون ایران نوین درمجلس شورایملى و محمد مهتدی عضو دفتر تشکیلات حزب بمنظور شرکت در کنگره مناستر در مهرماه ۱۳۵۰ .

— مسافرت آقای دکتر طباطبائی رئیس قسمت منطقه‌ای بیماریهای مناطق حاره بمنظور افتتاح کنگره سالیانه در شهر مناستر در مهرماه ۱۳۵۰ .
— مسافرت سرهنگ قائم‌مقامی بمنظور ایراد سخنرانی درباره فلسفه جشنهای شاهنشاهی .

— مسافرت جناب آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر در راس هیئتی که از تاریخ اول تاهفتم آذرماه ۱۳۵۰ صورت گرفت . این مسافرت بنابذعوت رسمی آقای شاذلی‌القلیبی وزیر فرهنگ و اطلاعات تونس انجام گرفت .

طی این مسافرت نامه‌هائی بین جناب آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر و آقای القلیبى وزیر اطلاعات و فرهنگ تونس درباب همکاریهای فرهنگی و هنری بین دوکشور مبادله شد .

— ازاول فروردین تا اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ نمایشگاهی از آفیش و پوستر و عکسهای مربوط به ایران درخانه فرهنگی ابن‌خلدون بمعرض تماشای عموم قرار داده شد .

— نمایشگاهی از مینیاتورهای ایرانی ، عکسهای رنگی ، مناظر تاریخی و هنر و تمدن ایران باستان و پیشرفتهای صنعتی درچند سال اخیر ازتاریخ ۲۶ مهرماه تا دوم آبان ۱۳۵۰ درسالن وزارت اطلاعات و فرهنگ تونس تشکیل گردید . از آنجاکه این نمایشگاه بااستقبال کامل روبرو شد ، نمایندگی شاهنشاهی ، نمایشگاه بزرگتری باعکسهای رنگی به‌قطعه‌های بزرگتر همراه بامینیاتورها و کتب خطی (متعلق به بعضی از ایرانشناسان تونسی) کتب هنری ، ادبیات و شعر فارسی درسالن وزارت اطلاعات و فرهنگ تونس ترتیب داد و جناب آقای پهلبدوزیر فرهنگ و هنر درمدت اقامت رسمی خود درتونس از آن بازدید کردند . درمدتی که این نمایشگاه

در معرض دید عموم قرار داشت ، روزنامه‌ها ، رادیو و تلویزیون اخبار مربوطه را پخش مینمودند و درباره عکسها اطلاعاتی در اختیار عموم قرار میدادند .

— نمایشگاه تمبرهای ایران و تونس که در تاریخ ۲۵ مهرماه توسط آقای بن‌شیخ وزیرپست و تلگراف و تلفن تونس افتتاح گردید . نمایشگاه تمبر ایران از تاریخ ۲۹ آبان تا ۱۵ آذرماه ۱۳۵۰ در تالار خانه فرهنگ ابن‌خلدون افتتاح گردید .

— نمایشگاه صنایع دستی در تاریخ ۶ آذرماه بمدت يك هفته در هتل افریقا افتتاح شد و همزمان آن «هفته غذاهای ایرانی» بمدت پانزده روز در همین هتل دائر گردید که با استقبال مردم روبرو شد .

— از تاریخ اول تا ۷ فروردین ماه ۱۳۵۰ در سالن فیلم خانه فرهنگ ابن‌خلدون ، فیلمهای مستند و خبری که از ایران ارسال شده بود نمایش داده شد . مقارن همین هفته ، تلویزیون تونس فیلم مستندی از رقص و آواز های فولکوریک ایران در یکی از برنامه های خود پخش نمود .

— در تیرماه ۱۳۵۰ تلویزیون تونس ، ایستگاه زبان فرانسه ، فیلم ایرانی جواهرات سلطنتی را پخش کرد .

— در همان ماه ، تلویزیون تونس ، ایستگاه زبان عربی ، فیلم مستندی مربوط به رقص‌های کلاسیک و موسیقی سنتی ایران را پخش کرد .

— در مردادماه ۱۳۵۰ تلویزیون تونس فیلم مستندی درباره معماری و تزئین مساجد در ایران نمایش داد .

— در شهریور ماه ۱۳۵۰ تلویزیون تونس بمناسبت نزدیکی دوران جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی فیلم مستندی از تاجگذاری اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر پخش نمود .

— در هفته دوم مهرماه تلویزیون تونس (بخشهای زبان عربی و فرانسه) قسمتهائی از آخرین تدارکات جشنهای ۲۵۰۰ ساله را چهاربار به دفعات مختلف و در موقعیتهای متفاوت نشان داد .

تلویزیون تونس کلیه تشریفات افتتاح جشنهای شاهنشاهی ورژه تخت‌جمشید و تظاهرات ورزشی «بنام ورزش در ایران از دوران باستان تا امروز» را پخش کرد .

— از اول فروردین تا آخر آبان‌ماه ۱۳۵۰ اخبار سینمایی تونس، کلیه فعالیتهای فرهنگی و اکثر فیلمهای مستند مربوط به ایران را چندبار در سالن سینماهای سراسر کشور نشان دادند .

— در فروردین ماه ۱۳۵۰ آقای دکتر علی شابی استاد دانشکده ادبیات تونس درباره شعر و ادبیات در ایران و تاثیر آن در ادبیات جهان سخنرانی کرد. این برنامه از تلویزیون تونس، بخش زبان عربی پخش گردید.

— در اردیبهشت ماه همانسال آقای محمد عزیزه درباره «تعزیه در ایران» صحبت نمود. این برنامه از تلویزیون تونس پخش گردید.

— در هفته اول مهرماه آقای محمد محبوب استاد تاریخ هنر در دانشکده ادبیات تونس مطالبی درباره معماری تزئینی مساجد ایران سخنرانی ایراد کرد که از تلویزیون پخش شد.

— آقای صالح مهدی رئیس کنسرواتوار موسیقی و هنرهای ملی، از طرف تلویزیون (بخش عربی) درباره موسیقی ایرانی و استادان این فن در ایران بحث جالبی ایراد نمود که مورد توجه اهلفن و اساتید موسیقی تونس قرار گرفت.

— آقای مصطفی فارسی رئیس قسمت تئاتر وزارت اطلاعات و فرهنگ در بخش عربی تلویزیون ملی درباره شعر و ادبیات حماسه سرائی در ایران صحبت کرد و کتاب شاهنامه را به بینندگان معرفی نمود و همچنین درباره نمایشنامه ای که با الهام از شاهنامه برشته تحریر در آورده است صحبت کرد.

— در مهرماه سال ۱۳۵۰ آقای بشیر بن سلامه درباره جشنهای شاهنشاهی و همکاری و شرکت تونس در این جشنها صحبت کرد. این برنامه از رادیو تلویزیون پخش گردید.

— آقای عبدالوهاب براهام در بخش عربی رادیو تلویزیون تونس، درباره تمدن ایران بتفصیل صحبت کرد و ضمن آن بمسافرت خود در معیت وزیر اطلاعات و فرهنگ تونس به تهران اشاره نمود.

— آقای عزوزربای مدیر کل شرکت تونس پخش و توزیع کتاب ضمن بیاناتی که از بخش عربی تلویزیون تونس پخش شد درباره اهمیت تمدن ایران و علت همکاری شرکت فوق الذکر در جشنهای شاهنشاهی اظهار داشت که هفت جلد کتاب بدین مناسبت چاپ و پخش خواهد کرد که اولین کتاب بنام «تونس و ایران» در حال حاضر در دسترس عموم قرار داده شده است.

— آقای دکتر علی شابی، درباره مبدأ و معنای جشن نوروز، از رادیوی تونس (بخش عربی) سخنرانی جالبی ایراد نمود.

— جناب آقای مرتضی قدیمی سفیر شاهنشاه آریامهر از رادیوی

تونس (بخش فرانسه) درباره جشن نوروز باشنندگان صحبت کرد .

— آقای محمد عزیزه ، مینیاتور های ایرانی را از بخش عربی رادیو تونس به شنندگان معرفی نمود .

— در خرداد ماه ۱۳۵۰ آقای منصور درباره جشنهای شاهنشاهی در بخش فرانسه رادیو تونس به تفصیل صحبت کرد و فعالیتهای کمیته کورش را در آن کشور برای شنندگان توضیح داد .

— در ماههای شهریور و مهر ماه هر هفته بمدت یازدهالی بیست دقیقه، آقای عبدالمجید تلاتلی رئیس نمایشگاه شهرداری تونس درباره شعراء ، نویسندگان و تمدن ایران صحبت کرد .

— آقای محمد محبوب استاد تاریخ هنر در دانشکده ادبیات ، درباره معماری تزئینی و شهرسازی در ایران و تاثیر آن در ممالک اسلامی و بخصوص تونس سخنرانیهای ایراد نمود .

— آقای منصور دبیر کل کمیته کورش در باره نتایج فعالیتهای کمیته کورش در تونس در بخش فرانسه رادیو تونس مفصلاً صحبت کرد .

— در سال ۱۳۵۰ در روزنامه های مختلف تونس (آکسیون والعمل — ارگان حزب سوسیالیست دستوری) و مجلات مختلف ، بیش از ۷۰ مقاله درباره ایران بچاپ رسیده است .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ و در آبان ماه همانسال ، دو خیابان تونس، بنام «خیابان ایران» و «خیابان کورش کبیر» نامگذاری شدند ، و جناب آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر در مراسم افتتاح خیابان اخیر شرکت داشتند .

— جناب آقای مرتضی قدیمی سفیر شاهنشاه آریامهر ، ضمن مصاحبه ای که در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ با مخبر روزنامه « لاپرس » بعمل آوردند ، مطالبی درباره مبارزه بایسواد و سپاهیان دانش و نتایج درخشان آن در چهارچوب منشور دوازده گانه بیان نمودند و همچنین در خرداد و شهریور ماه آنسال مصاحبه های دیگری درباره جشنهای ۲۵۰۰ ساله پیشرفتهای اقتصادی ایران در چند سال اخیر و جشن میلاد مسعود همایونی و آینده همکاریهای اقتصادی ایران و تونس انجام دادند .

هنگام برگزاری جشنهای شاهنشاهی ، با همکاری نمایندگی ایران و کمیته جشنها در تونس ، اقدامات و فعالیتهای زیادی صورت گرفته است که شرح آن جداگانه در قسمت مربوط به جشنهای مزبور در این کتاب آمده است .

الجزایر

روابط سیاسی ایران و الجزایر در سال ۱۳۵۰ تحول قابل توجهی پیدا نکرده است. آقای مفتاح اشرف مشاور مخصوص حضرت بومدین رئیس کشور الجزایر، به نمایندگی از طرف معظم له، در مراسم جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمد و بهمین مناسبت يك دسته موزيك نظامی الجزایری نیز در مراسم مزبور شرکت نمود.

فعالیتهای اقتصادی ایران و الجزایر که هر دو از کشور های تولیدکننده نفت میباشند، در سال ۱۳۵۰ همچنان گسترش چشمگیر داشت و با توجه به افزایش همکاریهای نفتی پست رایزن اقتصادی در سفارت شاهنشاهی در الجزیره ایجاد شده است.

در سال ۱۳۵۰ مدیر امور اداری شرکت سوناتراک به تهران آمد و در آبانماه، قرارداد همکاریهای نفتی جدیدی با الجزایر بامضاء رسید.

بنابدرخواست شرکت سوناتراک ۱۴ نفر کارشناس جدید شرکت ملی نفت ایران به الجزایر، عزیمت نمودند و باین ترتیب، تعداد کارشناسان ایرانی در این رشته که مقیم الجزایر هستند در رشته های مختلف اکتشاف، تولید، خطوط لوله، پالایش و پخش و پتروشیمی تا آخر سال ۱۳۵۰، به ۲۱ نفر رسیده است. از این عده ۱۰ نفر در مناطق نفت خیز جنوب و بقیه در شهر الجزیره انجام وظیفه مینمایند و اخیرا نیز شرکت سوناتراک از شرکت ملی نفت ایران، تقاضای اعزام شش کارشناس جدید نفت نموده است.

در سال ۱۳۵۰ متخصصین نفتی ایرانی در رشته گاز و پتروشیمی از الجزایر بازدید بعمل آوردند و همچنین يك هیئت چهار نفری از شرکت ملی نفت با الجزایر رفت.

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران، مبادلات بازرگانی ایران و الجزایر در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است:

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
+۱/۷	-	۲	-	۰/۳	ششماهه اول سال ۱۳۴۹
+۳/۳	۰/-	۳/۳	-	-	ششماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال
۱۳۴۹

واردات -
صادرات +۷۵

در حال حاضر تعداد ۷ دانش آموز الجزایری در دانشکده نفت آبادان مشغول تحصیل میباشند .

درباره مناسبات فرهنگی ایران و الجزایر در سال ۱۳۵۰ ، میتوان به مطالب زیر اشاره نمود :

بنا بدعوت وزارت آموزش اصلی و تعلیمات دینی الجزایر ، آقای دکتر جعفر شهیدی استاد دانشگاه تهران و دکتر نورالدین آل علی استاد کرسی زبان فارسی دانشگاه الجزایر در پنجمین کنفرانس مربوط به متفکرین اسلامی شرکت نمودند و در پایان کارهای کنفرانس از طرف حضرت بومدین رئیس کشور الجزایر بحضور پذیرفته شدند .

دانشگاه الجزایر برای توسعه مطالعات ایرانشناسی ، از يك استاد ایرانی دیگر نیز برای تدریس در آنجا دعوت نموده است .

آقای دکتر عماد طالبی رئیس قسمت فلسفه دانشگاه الجزایر ، درباره غزالی دانشمند ایرانی و تاثیر اندیشه های او در مغرب زمین و آقای « پیر سلامه » استاد حقوق قدیم در دانشگاه الجزایر بزبان فرانسه ، درباره ایران باستان ، سخنرانیهای جالبی ایراد نمودند .

جرايد و مطبوعات الجزایر ، بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ایران مقالات قابل توجهی انتشار دادند . بهمین مناسبت فیلم خبری جالبی از رژه نیروهای ایران باستان مدت يك هفته در اغلب سینماهای آن کشور نمایش داده شد .

در سایه کوششهای کرسی زبان فارسی در دانشگاه الجزایر ، اقدامات زیر صورت گرفته است :

- کرسی زبان فارسی و تاریخ تمدن ایران که از دو سال پیش

در دانشگاه الجزیره تاسیس گردیده بود در سال ۱۳۵۰ با پذیرفتن دانشجویان عملاً شروع بکار کرد .

— زبان فارسی که بعنوان زبان دوم برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات عرب فقط بمدت يك سال تدریس میگردد ، در برنامه اصلاحی دانشگاه ، برای دانشجویان رشته مورد بحث به دو سال تبدیل شده است .
— باتوجه به گنجینه‌های فلسفی و عرفانی زبان فارسی ، قسمت فلسفه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه الجزایر اجازه داده است که دانشجویان این بخش زبان فارسی را بعنوان زبان دوم انتخاب کنند و مدت لازم برای آموختن زبان فارسی سه سال تعیین گشته است .
توجه به زبان فارسی و فرهنگ و تمدن ایرانی در دودانشگاه دیگر الجزایر کنستانتین و وهران نیز قابل ملاحظه و چشمگیر است . در حال حاضر ۱۰۸ نفر در دانشگاه الجزایر و ۸۵ تن در دانشگاه کنستانتین و ۷۶ دانشجو در دانشگاه وهران سرگرم فراگرفتن زبان فارسی هستند .
انتشارات کرسی زبان فارسی :

— دروس اللغة والادب الفارسی (زبان و ادبیات فارسی برای عرب زبانان) .

— فضائل الانام من رسائل حجة الاسلام غزالی (انتشار نامه‌های فارسی غزالی به زبان عربی و فرانسه) .

— کرسی زبان فارسی دانشگاه ، از چندی پیش سرگرم تحقیق درباره دولت ایرانی رستمیان در شمال افریقا است و تاریخ این دولت را بزبان فارسی بزودی منتشر خواهد نمود .

علاوه بر هفت نفر دانشجویان الجزایری که باکمک شرکت ملی نفت ایران در دانشکده نفت آبادان مشغول تحصیل هستند يك دانشجو نیز در رشته هنرهای زیبا در دانشگاه اصفهان به تحصیل میپردازد و دانشجوی دیگری نیز برای ادامه تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا عازم ایران است و بسیاری از دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی علاقمند به ادامه تحصیل و تخصص در همین زمینه در ایران هستند .

يك نفر دانشجوی ایرانی در سال ۱۳۵۰ برای تحصیل در رشته تاریخ و تمدن اسلامی به الجزایر رفته است .

مغرب

روابط و مناسبات دولت شاهنشاهی با دولت پادشاهی مغرب در سال ۱۳۵۰، در سطح عالی و براساس حسن تفاهم کامل ادامه و تحکیم یافت. بدنبال کودتای نافرجام دهم ژوئیه ۱۹۷۱ در رباط و در تعقیب تلگرافی که از طرف ذات اقدس ملوکانه خطاب به اعلیحضرت ملك حسن دوم مخابره شده بود جناب آقای بهرام بهرامی رئیس کل تشریفات وزارت امور خارجه، بعنوان فرستاده مخصوص اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۳۵۰/۴/۲۳ بر رباط عزیمت نمودند و پیام همایونی را با اعلیحضرت ملك حسن دوم تسلیم کردند.

از جانب اعلیحضرت پادشاه مغرب نیز در تاریخ ۱۳۵۰/۹/۵ پیامی که حامل آن سفیر شاهنشاه آریامهر در رباط بودند به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر فرستاده شد.

بنا بدعوت جناب آقای عبدالله ریاضی رئیس مجلس شورایی، آقای عبدالهادی بو طالب رئیس وقت پارلمان مغرب در رأس يك هیئت ده نفری از نمایندگان پارلمان آن کشور از تاریخ ۲۸ خرداد تا سوم تیرماه ۱۳۵۰ بایران مسافرت رسمی نمود. آقای بن بوشتا رئیس کنونی و چند نفر از روسای کمیسیونهای مختلف پارلمان نیز در این مسافرت همراه آقای بو طالب بودند.

آقای بو طالب، در فرودگاه مهرآباد به خبرنگار خبرگزاری پارس اظهار داشت که: «حامل پیامی از اعلیحضرت ملك حسن دوم پادشاه مغرب برای شاهنشاه آریامهر است و همچنین میخواهد دروهای صمیمانه ملت مغرب و اعضای پارلمان مغرب را ب مردم و نمایندگان پارلمان ایران برساند.

وی روابط ایران و مغرب را بسیار عالی خواند و گفت: بنظر من پیوند کشور شاهنشاهی ایران و کشور پادشاهی مغرب چیزی بیش از يك روابط ساده است و علت آن این است که در رأس هر دو کشور دو

رهبر خردمند قرار دارند که صرف نظر از کردانی و درایت از موقع و احترام ممتاز بین المللی نیز برخوردار هستند .

رئیس پارلمان مغرب افزود که شرکت ایران در کنفرانس سران اسلامی در رباط و اقداماتی که ایران برای نزدیک کردن دول اسلامی بیکدیگر بعمل آورده دلیل پشتیبانی ایران از ملل عربی است . بعقیده من اقدامات ایران در این زمینه وسیع است بویژه در ملاقاتی که اخیراً با حضرت انور سادات رئیس جمهوری متحد عرب داشتیم ایشان از توجهات شاهنشاه بمسئله اعراب باستایش و قدردانی خاصی یاد کردند .

آقای بوطالب ، باتفاق آقای مهدی عبدالجلیل سفیر مغرب روز ۲۹ خردادماه ۱۳۵۰ در کاخ نیاوران به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باریافتند و در ضیافتی که بافتخار ایشان و اعضای هیئت پارلمانی ، از طرف جناب آقای ریاضی رئیس مجلس شورایی ملی برپا شده بود شرکت نمودند .

رئیس پارلمان مغرب متقابلاً از جناب آقای ریاضی دعوت نمودند که در رأس یک هیئت پارلمانی بمغرب مسافرت نمایند .

جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه ، روز ۲۲ اسفند ماه ۱۳۵۰ ، جناب آقای عباس نیری را بعنوان سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در مغرب ، به پیشگاه ملوکانه معرفی نمودند .

مناسبات اقتصادی :

مبادلات بازرگانی ایران و مغرب ، در ششماه اول سال ۱۳۵۰ طبق برآورد وزارت اقتصاد ایران شرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
۸	-	-	۰/۰۰	۸	ششماه اول سال ۱۳۴۹
۶۷	۰/۰۰	۱	۰/۰۱	۶۸	ششماه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹
واردات ۸/۳ برابر شده
صادرات -

پیشنهادهایی برای همکاری بین شرکت هواپیمائی ملی ایران و شرکت هواپیمائی پادشاهی مغرب تحت مطالعه و رسیدگی است و امید آن میرود که بتدریج مقدمات برقراری سرویس هوائی بین دو کشور در سالهای آینده فراهم آید .

بمنظور ایجاد جنگلهای میوه در نقاط مرتفع ایران آقای دکتر پرویز مهدی‌زاده رئیس موسسه تحقیقات منابع طبیعی بمغرب عزیمت نمود و از جنگلهای میوه نقاط مختلف آن کشور بازدید بعمل آورد . دولت مغرب نیز اطلاعات و تجربیات ادارات جنگلبانی کشور را بصورت جزواتی در اختیار نامبرده قرار داد و در اردیبهشت ماه ۳۵۰ نیز مقداری بذردرختهای جنگلی برای وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بایران فرستاد .

درنظر است که يك هیئت ده نفری ازطرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ایران بمغرب عزیمت نماید ودر مورد آبهای زیرزمینی و وضع خاک آن کشور مطالعاتی بعمل آورد . مقامات وزارت کشاورزی مغرب برنامه جامعی برای این هیئت تهیه نموده و بمقامات محلی درشهرستانهای مختلف دستور داده است که همکاریهای لازم در راه موفقیت کار هیئت ایرانی بعمل آورند .

برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران ، والاحضرت مولای عبدالله بنمایندگی از طرف اعلیحضرت ملك حسن دوم بایران مسافرت نمودند وضمن شرفیابی به پیشگاه مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر پیام دوستی و برادری اعلیحضرت پادشاه مغرب را بمعظم له تقدیم نمودند . والاحضرت که باتفاق همسر خود بایران آمده بودند پس از پایان جشنهای شاهنشاهی برای زیارت ، بمشهد مقدس عزیمت کردند .

در سال ۱۳۵۰ سفارت شاهنشاهی بولتن‌های متعددی بمناسبت نوروز - جشنهای شاهنشاهی - جشن فرخنده چهارم آبان - سالروز انقلاب ششم بهمن - سیاست مستقل ملی و روابط دوستانه ایران ومغرب منتشر و توزیع نمود .

سفیر شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۲۸/۳/۱۳۵۰ چکی بمبلغ ۲۴۰۰ دلار بابت حق عضویت ایران در اتحادیه دانشگاههای اسلامی ، باآقای محمد الفاسی وزیر فرهنگ وقت و رئیس اتحادیه مزبور تسلیم نمود و اظهارداشت که اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر همواره توجه

مخصوص به تعالیم اسلامی دارند و اوامر خاصی برای شرکت دانشگاه ایران در اتحادیه دانشگاههای اسلامی فاس صادر فرموده‌اند .

آقای محمد الفاسی ضمن تشکر از عنایات و مراحم ملوکانه اظهار داشت که توجهات خاص شاهنشاه آریامهر نسبت بامور اسلامی موجب فخر و مباهات مسلمانان و عالم بشریت میباشد و اضافه کرد که شاهنشاهان ایران همیشه حامی حقوق بشر بوده‌اند .

هیئت نمایندگی شاهنشاهی بریاست جناب آقای امیر محمد اسفندیاری و عضویت جناب آقای بهمن زند و آقایان فیروز هیأت - باباصفری و فیروز باقرزاده از تاریخ ۱۱ تا ۱۳ خرداد ۱۳۵۰ در کنفرانس مراکز فرهنگی اسلامی در رباط شرکت کرد .

ریاست جلسه اختتامیه کنفرانس را جناب آقای امیرمحمد اسفندیاری بعهده داشتند و در قطعنامه مصوبه ، تاسیس يك دانشگاه اسلامی که مورد علاقه دولت شاهنشاهی بود گنجانیده شد .

در راه همکاریهای اطلاعاتی بین وزارت اطلاعات ایران و وزارت اطلاعات مغرب ، آقای اسماعیل کنی سرپرست پخش بازرگانی سازمان تلویزیون ملی ایران از تاریخ اول تا هفتم خرداد ماه ۱۳۵۰ بمغرب مسافرت نمود و در مدت اقامت خود برنامه های بازرگانی تلویزیون مغرب را مورد مطالعه قرارداد و از سازمانهای تلویزیون کازابلانکا و طنجه بازدید بعمل آورد .

بفرمان جهانمطاع مبارك ملوکانه سپهد منیعی و سرتیپ بازرگان به نمایندگی از طرف ارتش شاهنشاهی ایران در تاریخ ۱۷ اردیبهشت ماه ۳۵۰ به رباط عزیمت کردند و در جشن پانزدهمین سالگرد تاسیس ارتش پادشاهی مغرب شرکت نمودند . هیئت مزبور در مدت اقامت خود در تاریخ ۲۴ر۲۵ر۱۳۵۰ بحضور اعلیحضرت ملك حسن دوم باریافت .

بنابعدعوت دبیرکل حزب ایران نوین ، آقایان احمد نجائی و احمدبن گیران نمایندگان پارلمان مغرب ، در تاریخ ۱۸ر۲۰ر۱۳۵۰ بتهران آمدند و درکنگره سالیانه حزب ایران نوین شرکت نمودند. حزب ایران نوین نیز قبلا در کنگره سالیانه حزب استقلال در رباط شرکت کرده بود و این مسافرت براساس همکاریهای حزبی و پارلمانی بین دوکشور صورت گرفت .

بنابعدعوت سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم ایران تیم ۲۲ نفری فوتبال مغرب در تاریخ ۲ر۴ر۱۳۵۰ به تهران آمد و در مسابقات بین‌المللی جام کورش بزرگ شرکت نمود . شرکت تیم فوتبال مغرب در مسابقات جام

کورس بزرگ نشان دهنده احساسات مردم مغرب و شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران بود .
تیم چوگان و سوارکاری ایران در تاریخ ۱۹/۱۰/۵۰ برباط عزیمت نمود و در مسابقات چوگان رباط که بین تیمهای چوگان فرانسه - اسپانیا - مغرب و ایران ترتیب داده شده بود شرکت کرد .
بنابعدعوت فدراسیون بینالمللی برنامه ریزی خانوادگی هیئت نمایندگی ایران بریاست جناب آقای دکتر سرداری معاون وزارت بهداشتی درتاریخ ۴/۱۰/۱۳۵۰ برباط عزیمت نمود و در سمینار برنامه ریزی خانوادگی که از ۲۶ تا ۳۰ دسامبر ۱۹۷۱ در رباط تشکیل شده بود شرکت کرد .

آقای دکتر منوچهر گنجی مخبر مخصوص کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد درتاریخ ۴/۱۰/۱۳۵۰ بمنظور مطالعه در چگونگی اجرای برنامه های مربوط بحقوق اقتصادی و اجتماعی بمغرب مسافرت نمود .

آقای دکتر سعدانی خاورشناس مغربی، درمراسم جشنهای شاهنشاهی و کنگره خاورشناسان در تهران شرکت نمود .
بموجب قرارداد های اطلاعاتی بین دوکشور همه ساله خبرنگاران مغربی بمناسبت جشنهای ملی ایران بتهران مسافرت میکنند و در سال ۱۳۵۰ نیز علاوه بر خبرنگار ونماینده رادیو وتلوویزیون مغرب که برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی بایران آمده بودند خبرنگار روزنامه الانباء نیز برای شرکت درجشن فرخنده چهارم آبان بتهران آمد .

جمهوری عربی یمن

سال ۱۳۵۰ در زمیہ مناسبات دولت شاهنشاهی و جمهوری عربی یمن دارای دو مرحله کاملاً مشخص و متمایز میباشد :

بدنبال شناسائی دولت جمهوری عربی یمن از طرف دولت شاهنشاهی که در تاریخ ۱۸/۶/۱۳۴۹ (۹ سپتامبر ۱۹۷۰) صورت گرفت ، سفیر شاهنشاه آریا مهر در جدہ که بعنوان سفیر اکر دیتہ در جمهوری یمن منصوب شده بود در ۱۹ اردیبهشت سال ۱۳۵۰ ، در صنعا استوارنامه خود را بحضرت عبدالرحمن اریانی رئیس شورای جمهوری عربی یمن تسلیم نمود .

دولت جمهوری عربی یمن نیز آقای هاشم بن هاشم را بعنوان سفیر خود در دربار شاهنشاهی تعیین نمود .

سفیر جمهوری عربی یمن روز ۱۴ مرداد ماه ۱۳۵۰ (۵ اوت ۱۹۷۱) بافتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر نائل آمد و استوارنامه خود را همراه با نامه‌ای از حضرت عبدالرحمن اریانی به پیشگاه مبارک ملوکانه تقدیم نمود . معظم له در نامه خود بروابط تاریخی ایران و یمن اشاره نموده و توسعه همکاریهای دو کشور را مسئله‌ای تلقی نموده بود که : « منطق ایجاب میکند و حقایق آنرا حتمی میسازد . » در این نامه حضرت اریانی ضمن اشاره به علائق تاریخی و دینی بین دو کشور اظهار امیدواری نموده بود که مناسبات ایران و یمن بسط‌حی بالاتر از آنچه در گذشته وجود داشته ارتقاء یابد و بپایه‌ای برسد که پاسخگوی مقتضیات زمان حال باشد .

شاهنشاه آریامهر نیز طی نامه‌ای در پاسخ رئیس شورای جمهوری عربی یمن فرمودند « ... ما نیز با آنحضرت هم عقیده هستیم که فصل جدید مفتوحه در روابط دو کشور در واقع بمنزله ادامه روابط قدیم و صمیم و مکمل علائق تاریخی دو ملت است و صمیمانه آرزو مندیم که اهتمام دو کشور در توسعه و تحکیم این علائق قرین موفقیت گردد ... »

بدین ترتیب بین دو کشور روابط سیاسی در سطح سفیر استقرار یافت و دوره تازم‌ای در روابط دو کشور آغاز گردید .
چندی پس از استقرار روابط سیاسی بین دو کشور هیئتی مرکب از کارشناسان سازمانهای مختلف برای بررسی احتیاجات جمهوری عربی یمن در تاریخ ۲۲/۶/۱۳۵۰ (۱۳ سپتامبر ۱۹۷۱) بآن کشور اعزام شد . هیئت اعزامی گزارشی ناظر به نیازمندیهای جمهوری عربی یمن تدوین و تسلیم مقامات مربوطه نمود .

روابط ایران و جمهوری عربی یمن پس از ملاقاتی که هنگام برگزاری کنفرانس وزرای خارجه اسلامی در اسفند ماه ۱۳۵۰ در جده بین جناب آقای وزیر امور خارجه ایران و آقای محسن العینی نخست‌وزیر و وزیر خارجه جمهوری عربی یمن صورت گرفت تحرك یافت .

در سال ۱۳۵۰ برنامه توسعه مناسبات فرهنگی بین دو کشور محدود بموافقت با ادامه تحصیل شش دانش‌آموز یمنی در تهران واعطاء سه بورس آموزش متوسطه به دانش‌آموزان یمنی بود .

بر اساس تقاضای وزارت کشاورزی، سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد بمنظور توسعه کشاورزی جمهوری عربی یمن به مشاور خود در آن کشور ماموریت داد تا بایران مسافرت نماید وضمن تماس با مقامات ایرانی امکان همکاری دولت شاهنشاهی با جمهوری عربی یمن را در زمینه مسائل مربوط به اعتبارات کشاورزی مورد بررسی قرار دهد . همکاری فنی مورد درخواست دولت جمهوری یمن عبارت بود از :

الف - اعزام سه کارشناس ایرانی در رشته اعتبارات کشاورزی وامور بانکی به صنعا برای مدت سه ماه .

ب - اعطای شش بورس کارآموزی شش ماهه به کارمندان سازمانهای کشاورزی و بانکی جمهوری عربی یمن .

دولت شاهنشاهی موافقت اصولی خود را با تدارك همکاریهای مذکور با جمهوری عربی یمن اعلام داشت .

یادآوری این نکته نیز ضروری است که در فروردین ماه ۱۳۵۰ یکی از کارشناسان موسسه خاك شناسی و حاصلخیزی خاك ایران (رئیس بخش بررسیهای خاك و آب) بنا بتقاضای سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد بمدت دو سال مامور خدمت در کشور جمهوری عربی یمن گردید .

ضمنا دولت شاهنشاهی در انجام تقاضای مقامات جمهوری عربی

یمن از طریق نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد توجه بخش کمکهای آسیائی سازمان ملل متحد را بوضع جمهوری عربی یمن ولزوم کمک بیشتر باین کشور جلب نمود .

تحرك جدید در روابط دو کشور که در پایان سال ۱۳۵۰ مشهود بود نوید میدهد که روابط دو کشور هم کیش که علائق گوناگونی آندورا بیکدیگر مرتبط نموده است در مسیری که لازمه اخوت و مودت تاریخی طرفین است توسعه یابد .

فصل چهارم

روابط ایران با کشورهای قاره افریقا :

اهم تحولات و مناسبات دولت شاهنشاهی با کشورهای غربی و شرقی

افریقا در سال ۱۳۵۰

به پیروی از سیاست مستقل ملی خود دولت شاهنشاهی در سال ۱۳۵۰ با عده‌ای از کشورهای افریقائی در شرق و غرب آن قاره روابط سیاسی برقرار ساخت .

سیاست افریقائی ایران از دیرباز بر اساس اصل پشتیبانی از مبارزات ملل افریقائی و حمایت از حق آنها در تعیین سرنوشت خود بوده و از طریق سازمان ملل و در سطح جهانی این رویه را تعقیب نموده است .

در سال ۱۳۵۰ با کشورهای سنگال - گینه - مالاوی - موریس و کنیا رابطه سیاسی برقرار نمود و اولین نمایندگی سیاسی ایران در داکار (پایتخت سنگال) افتتاح گردید .

برگزاری جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران و شرکت بسیاری از رهبران افریقائی در مراسم مذکور وسیله‌ای برای ایجاد تفاهم و نزدیکی بیشتر بین کشورهای افریقائی و ایران تدارك نمود .

از قاره افریقا شش رئیس کشور (ایوپی - موریتانی - داهومه - لسوتو - افریقای جنوبی و سنگال) و نمایندگان ۶ کشور دیگر (مصر - تونس - مغرب - الجزایر - لیبریا و سوآزیلند) در مراسمی که باین مناسبت در مهرماه ۱۳۵۰ در تخت جمشید برگزار شده بود شرکت نمودند .

در سال ۱۳۵۰ کوششهای ثمربخشی نیز در راه توسعه روابط بازرگانی و اقتصادی و فنی با کشورهای افریقائی بعمل آمد . بازدید جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت ایران از سنگال و مسافرت چند هیئت اقتصادی بازاریاب به افریقا از جمله کوششهاییست که در این زمینه انجام یافته است .

متقابلاً مسافرت وزیر بازرگانی و صنایع و معادن سوازیلند و وزیر دارائی لسوتو از ایران در بهار و پاییز سال ۱۳۵۰ و همچنین استفاده از فرصتی که طی جشنهای دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران برای برخی از رهبران افریقائی شرکت کننده در جشن مذکور پیش آمده بود دولت شاهنشاهی را بیش از پیش متوجه تمایل و علاقه دولتهای نوبنیاد افریقائی به داشتن روابط گسترده بازرگانی و اقتصادی و فنی با ایران ساخت و در سال ۱۳۵۰ در اجرای سیاست مستقل ملی و جهانی خود به تمایل و تقاضای دولتهای نوخاسته افریقائی به همکاری فنی پاسخ مثبت داد.

اتیوپی

روابط دوستانه ایران با کشور اتیوپی در سال ۱۳۵۰ همچنان در حال توسعه بود. مسافرت اعلیحضرت امپراطور هیلاسلاسه اول برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی که از تاریخ ۲۰ تا ۲۵ مهرماه صورت گرفت و سخنرانی جالبی که معظم له در تعقیب نطق اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و از جانب کلیه سران کشورهای شرکت کننده در ضیافت تخت جمشید ایراد نمودند موید مناسبات دوستانه دو کشور است (۱). در این مسافرت پرنسس تانانگه وزگ، دختر ارشد اعلیحضرت، سه نفر از خاندان سلطنتی، وزیر دربار، وزیر امور خارجه و چند نفر از رجال کشور همراه امپراطور بودند.

در ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ سپهبد علی محمد خادمی مدیرعامل شرکت هواپیمائی ملی ایران بدعوت آقای ماکونن وزیر ارتباطات و پست و تلگراف اتیوپی که ضمناً ریاست شرکت هواپیمائی اتیوپی را داراست بآن کشور مسافرت نمود و در مراسم بیست و پنجمین سالگرد تاسیس شرکت هواپیمائی اتیوپی شرکت کرد. نامبرده در این مسافرت بحضور اعلیحضرت امپراطور اتیوپی باریافت.

اقای محمد عثمان، سفر جدید اتیوپی در دربار شاهنشاهی در تاریخ نهم مرداد ماه ۱۳۵۰ استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریا مهر تقدیم نمود.

بدعوت نیروی دریائی شاهنشاهی ناو H.M.S. Ethiopea از تاریخ ۱۳ تا ۱۷ اکتبر از بنادر ایران در خلیج فارس بازدید بعمل آورد و هنگام توقف در آبادان دسته موزیک نیروی دریائی اتیوپی در میدان آن شهر بنواختن پرداخت و سپس به شیراز مسافرت کرد و در مراسم جشن شاهنشاهی شرکت نمود.

کمیته کورس کبیر که در آدیس آبابا تحت ریاست عالییه اعلیحضرت امپراطور تشکیل شده بود یکی از خیابانهای آن شهر را بنام

۱ - متن نطق معظم له در این کتاب (ضمیمه شماره ۳) چاپ شده است.

نامی شاهنشاه ایران Shahanshah Aryamehr Street نام گذاری نمود. اسناد تصویب عهدنامه مودت ایران و اتیوپی و پروتکل الحاقی آن در تاریخ ۲۷ مرداد ۱۳۵۰ (۱۸ اوت ۱۹۷۱) بین جناب آقای کاظم نیامیر سفیر شاهنشاه آریامهر و وزیر امور خارجه اتیوپی در آدیس آبابا مبادله شد.

در سال ۱۳۵۰ تغییر مهمی در روابط اقتصادی دوکشور رخ نداده است. یک هیئت اقتصادی از بخش خصوصی از اتیوپی به ایران مسافرت نمود تا زمینه بازار فروش گوشت بایران را مطالعه نماید. طبق برآورد وزارت اقتصاد، مبادلات بازرگانی ایران و اتیوپی در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با شش ماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۱۷۶	۰/-	۴	۰/۰۲	۱۸۰	ششماه اول سال ۱۳۴۹
- ۸۷	۱/۰۱	۸	۰/۰۱	۹۵	ششماه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹
 واردات ۴۷/۲-
 صادرات ۶۴/۷+

نماینده شرکت قهوه اتیوپی نیز بایران آمد تا درباره فروش قهوه بایران بررسی لازم بعمل آورد.

موضوع خرید سیب و پرتقال و موز اتیوپی مورد مطالعه مقامات دولت شاهنشاهی قرار گرفت.

در سال ۱۳۵۰ نمایندگان بعضی از موسسات بازرگانی ایران به آدیس آبابا عزیمت نمودند و در زمینه امکان فعالیتهای بازرگانی، مطالعات لازم بعمل آوردند.

نماینده اتیوپی در سمینار سواد آموزی که در سال ۱۳۵۰ در شهر اصفهان تشکیل شده بود شرکت نمود.

داهومی

شرکت حضرت رئیس جمهوری داهومی در جشنهای باشکوه ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران وسیله‌ای بود که دولت شاهنشاهی بامسائل و مشکلات دولت نوبنیاد داهومی بیشتر آشنا شود .

در تماسهایی که حضرت رئیس جمهوری داهومی هنگام جشنهای شاهنشاهی با مقامات مربوطه ایران حاصل نمود ، از دولت شاهنشاهی درخواست کمکهای فنی مخصوصا در زمینه امور نفتی بعمل آورد که بانظر موافق مورد مطالعه دولت شاهنشاهی قرار گرفته است .

سنگال

کشور سنگال که در ۲۰ ژوئن ۱۹۶۰ استقلال یافت تا تاریخ تشکیل کنفرانس رهبران کشورهای اسلامی در رباط (سپتامبر ۱۹۶۹) جز در محدوده نمایندگی خود در سازمان ملل متحد با دولت شاهنشاهی ارتباط و تماسی نداشت .

در کنفرانس اسلامی رباط رویه متین و دوستانه رئیس جمهوری سنگال ، نخستین تماس بین رهبران ایران و سنگال را بنحو مطمئن تحقق بخشید و بدنبال آن دولت شاهنشاهی که در تعقیب سیاست مستقل ملی و جهانی خود ، درصدد بسط و گسترش مناسبات با کشورهای نوبنیاد افریقائی بود ، پس از بررسی ومطالعات لازم ، کشور سنگال را که در غرب افریقا دارای نوعی مرکزیت سیاسی واقتصادی میباشد ، برای افتتاح نمایندگی انتخاب نمود .

در ۲۳ اردیبهشت ۱۳۵۰ سخنگوی وزارت امور خارجه اعلام کرد که دولت شاهنشاهی ودولت سنگال متقابلاً با برقراری روابط سیاسی در سطح سفارت موافقت کرده‌اند و متعاقباً بدعوت آقای آما و کریم‌گی وزیر خارجه سنگال ، جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر خارجه وقت ایران در رأس هیئتی از تاریخ نهم تا دوازدهم خرداد ماه ۱۳۵۰ (۳۰ مه تا ۲ ژوئن ۱۹۷۱) از کشور سنگال بطور رسمی بازدید کردند . طی این دیداروزیر امور خارجه سابق ایران بحضور حضرت لئوپلدهسدار سنگور رئیس جمهوری سنگال رسیدند وبا وزیر خارجه و سایر مقامات عالی‌رتبه دولت سنگال مذاکراتی در محیط کاملاً دوستانه و حسن تفاهم متقابل ، در زمینه روابط دو کشور و مسائل مورد علاقه طرفین واوضاع بین‌المللی بعمل آوردند . طرفین در اعلامیه مشترکی که در پایان مسافرت انتشار یافت ، خوشوقتی خودرا از استقرار روابط سیاسی بین دوکشور ابراز داشتند و اظهار امیدواری کردند که این روابط بکلیه مسائل مورد علاقه تعمیم یابد . وزیر امور خارجه ایران وهمراهان از شهر داکار وهمچنین مراکز

صنعتی - کشاورزی و ابنیه تاریخی و هنری کشور سنگال دیدن کردند و در همه جا با استقبال گرمی که نمودار احساسات دوستانه ملت سنگال نسبت به ملت ایران است روبرو شدند (۱) .

وزیر امور خارجه سابق ایران در این سفر از وزیر امور خارجه سنگال دعوت کردند که از ایران بازدید رسمی بعمل آورند . این دعوت با خوشوقتی پذیرفته شد و تاریخ انجام آن به بعد موکول گردید .

در ۳۰ شهریور ۱۳۵۰ (۲۱ سپتامبر ۱۹۷۱) جناب آقای مرتضی عدل طباطبائی بعنوان نخستین سفیر شاهنشاه آریامهر در سنگال ضمن مراسمی استوارنامه خود را به حضرت لئوپلد سدارسنگور رئیس جمهوری سنگال تسلیم نمودند .

در مهر ماه ۱۳۵۰ حضرت لئوپلد سدارسنگور رئیس جمهوری سنگال برای شرکت در جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بنیان گذاری شاهنشاهی به ایران آمدند و پس از حضور در مراسم تخت جمشید و افتتاح استادیوم صد هزار نفری تهران و میدان شهید از شهر باستانی اصفهان نیز دیدن نمودند .

معظم له پس از بازگشت از ایران ضمن نطقی اظهار داشتند که « همکاری بین ایران و سنگال بزودی توسعه خواهد یافت. ایران و سنگال مسائل مشابهی دارند که اساس این همکاری را تقویت مینماید . اهم مسائلی که هر دو کشور با آنها روبرو هستند آباد کردن اراضی بایر و درخت کاری و آبیاری زمینهای وسیع است . » معظم له سپس جشن شاهنشاهی ایران را مورد تجلیل قرار دادند و اضافه نمودند « آنچه که بیش از همه مرا تحت تأثیر قرارداد حسن سلیقه و ظرافتی بود که در برگزاری جشنهای شاهنشاهی ایران بکار رفته و عمق تمدن و فرهنگ ایران و پارسیان را بخوبی جلوه گر ساخته بود . ملتی که با هنرمندان - شعرا - عرفای خود به پیشرفت تمدن و ادبیات اسلام کمک سرشاری کرده است . »

معظم له ضمن سخنرانی دیگری که درباره سیاست خارجی ایران فرمودند اظهار داشتند که : « ایران با داشتن سیاست مؤثر و دینامیک برای همکاری با قاره سیاه ، سنگال را انتخاب کرده و آنچه مورد علاقه و توجه ما میباشد همین است . »

طرح انعقاد يك موافقتنامه فرهنگی بین ایران و سنگال از طرف مقامات مربوطه آن دولت در دست مطالعه است .

(۱) - متن کامل اعلامیه مشترك ایران و سنگال در صفحه ۵۹ نشریه «اخبار و اسناد» وزارت امور خارجه (از فروردین تا شهریور ماه ۱۳۵۰) درج شده است.

سوازیلند

دولت نوبنیاد سوازیلند در سپتامبر ۱۹۶۸ استقلال یافته و در ۲۴ آذر سال ۱۳۴۹ با دولت شاهنشاهی ایران رابطه سیاسی برقرار نموده است. جناب آقای احمد تهرانی که بسمت سفیر اکردیته شاهنشاه آریامهر در مبابان (پایتخت سوازیلند) تعیین شده بودند روز ۲۷/۳/۵۰ (۱۷ ژوئن ۱۹۷۱) استوارنامه خود را به اعلیحضرت پادشاه سوازیلند تسلیم نمودند . در سال ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی با دولت سوازیلند روابط بسیار دوستانه‌ای برقرار ساخت .

در مهرماه ۱۳۵۰ پرنس **Dlamini** نخست‌وزیر سوازیلند برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی بایران آمد .

دولت شاهنشاهی با توجه به اهمیت سیاسی و اقتصادی قاره افریقا، موضوع همکاری اقتصادی خود را با کشور سوازیلند مورد بررسی قرار داده و طرحهای مربوط به توسعه فعالیتهای اقتصادی با آن دولت را بررسی کرد و وزیر بازرگانی و صنایع و معادن سوازیلند در خردادماه سال ۱۳۵۰ برای مذاکره با مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی به ایران مسافرت نمود و در مدت اقامت در تهران به پیشگاه مبارک ملوکانه تشریف حاصل کرد و با وزیر اقتصاد ایران مذاکراتی بعمل آورد .

در ۲۵ تیر ۱۳۵۰ سفیر شاهنشاه آریامهر در سوازیلند به مبابان عزیمت نمودند و بحضور اعلیحضرت پادشاه سوازیلند باریافتند و متعاقباً با وزیر اقتصاد آن کشور ملاقات بعمل آوردند و درباره مسائل موردعلاقه طرفین و امکانات سرمایه‌گذاری ایران در سوازیلند مذاکره نمودند . بدنبال این مذاکرات مقدار ۲۵ تن کود شیمیائی (اوره) از طرف دولت ایران به دانشکده کشاورزی سوازیلند اهدا گردید .

در مهرماه ۱۳۵۰ آقای خسرو ملاح معاون بازرگانی شرکت سهامی کارخانجات ایران ناسیونال که همراه هیئت بازرگانی ایران به قاره افریقا رفته بود از سوازیلند بازدید نمود و مطالعاتی در زمینه طرحهای مختلف صنعتی و بازرگانی و امکانات سرمایه‌گذاری ایران در آن کشور بعمل آورد .

در سال ۱۳۵۰ يك بورس تحصیلی از طرف ایران در اختیار مقامات مربوطه سوازیلند قرار گرفته است .

کنیا

دولت شاهنشاهی از بدو استقلال کنیا (۱۲ دسامبر ۱۹۶۳) ،
باتوجه به اهمیت این کشور در افریقای شرقی ، مطالعاتی در زمینه
برقراری روابط دیپلماتیک و اقتصادی با آن کشور بعمل آورد . در سال
۱۳۴۳ جناب آقای محمد قوام بعنوان سفیر فوق العاده در جشن استقلال
کنیا شرکت نمود و در همان زمان نیز دولت مزبور اظهار علاقه کرد که با
دولت شاهنشاهی روابط سیاسی برقرار نماید .
در سال ۱۳۴۶ یک هیئت بازاریاب و اقتصادی ایران از کنیا
بازدید نمود و درباره امکان برقراری روابط بازرگانی و مبادلات کالا
بین دو کشور مطالعاتی انجام داد . در مهرماه ۱۳۵۰ نیز یک هیئت اقتصادی
دیگر بهمین منظور از آن کشور بازدید بعمل آورد .
متعاقباً در آبانماه ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی در تعقیب سیاست
بسط و گسترش مناسبات خود با دولتهای نوبنیاد قاره افریقا با توجه
به موقعیت و اهمیت جمهوری کنیا مبادرت به برقراری رابطه سیاسی با این
کشور نمود و با اقداماتی که از طریق سفارت شاهنشاهی در آدیس آبابا
بعمل آمد در تاریخ ۱۲ آبانماه ۱۳۵۰ (سوم اکتبر ۱۹۷۱) اعلامیه
مربوط به استقرار روابط سیاسی بین ایران و کنیا منتشر گردید و تعیین
واعزام سفیر به بعد موکول گردید .
در دیماه ۱۳۵۰ دسته‌ای از ورزشکاران کوهنورد ایران به کنیا
عزیمت نمود و اعضای آن موفق به صعود به قله کلیمانجارو گردیدند .

گینه

بدنبال اقداماتی که از دیماه سال ۱۳۴۹ در جریان مسافرت آقای دیالوآلفا ابراهیم رئیس هیئت حسن نیت جمهوری گینه به ایران بعمل آمد در تاریخ ۲۶/۲/۱۳۵۰ (۲۶ آوریل ۱۹۷۱) اعلامیه برقراری روابط سیاسی بین ایران و گینه منتشر گردید . متعاقباً دولت شاهنشاهی با انتصاب آقای دیالوآلفا ابراهیم بعنوان سفیر اکردیته آن کشور در دربار شاهنشاهی موافقت کرد . نامبرده در مرداد ۱۳۵۰ وارد تهران گردید و استوارنامه خود را به پیشگاه مبارك اعليحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم داشت .

لسوتو

دولت شاهنشاهی ایران در اجرای سیاست افریقائی جدید خود دائر برگسترش مناسبات با کشورهای نوبنیاد این قاره در ۲۴ آذرماه سال ۱۳۴۹ مبادرت به برقراری روابط سیاسی با لسوتو نمود و جناب آقای تهرانی سفیر شاهنشاه آریامهر روز ۱۳۴۹/۱۲/۲۵ استوارنامه خود را به اعلیحضرت پادشاه لسوتو تسلیم کردند. ایران و لسوتو در سال ۱۳۵۰ روابط بسیار دوستانه‌ای داشتند .

در مهرماه سال ۱۳۵۰ اعلیحضرت پادشاه لسوتو برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ، بایران آمدند . در این مسافرت ، نخست‌وزیر و چهار نفر از رجال کشور ، معظم‌له را همراهی نمودند و در مراجعت با توجه به پیشرفت‌های ایران ، خواستار همکاری بیشتری در زمینه امور اقتصادی و فرهنگی با کشور ما شدند .

در تیرماه ۱۳۵۰ در ملاقاتی که سفیر اکرديته شاهنشاه آریامهر در ماسرو با اعلیحضرت پادشاه آن کشور و سپس با نخست‌وزیر لسوتو بعمل آوردند دولت لسوتو تقاضای دریافت کمک فنی و اقتصادی از دولت شاهنشاهی نمود و متعاقباً در مردادماه ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی در اجرای برنامه کمکهای خارجی خود ۲۵ تن کود شیمیائی اوره بعنوان کمک به کشور لسوتو اهداء نمود .

در ۱۳ آذرماه ۱۳۵۰ وزیر دارائی لسوتو در راس هیئتی از مقامات اقتصادی آن کشور وارد تهران گردید و ضمن سه‌روز اقامت در تهران و بازدید از چند واحد تولیدی مذاکراتی با وزیر اقتصاد ایران در زمینه مسائل مورد علاقه طرفین و امکانات سرمایه‌گذاری ایران در لسوتو بعمل آورد .

دولت شاهنشاهی ، از نظر فرهنگی با درخواست آن دولت دائر براعزام یکنفر سپاهی موافقت نمود و یک بورس تحصیلی نیز در اختیار مقامات مربوطه لسوتو قرارداد .

خانم نوین افروز پیانیست ایرانی ، بنا بدعوت اعلیحضرت پادشاه لسوتو به آن کشور مسافرت نمود و یک رسی‌تال پیانو در ماسرو پایتخت آن کشور اجراء نمود .

ماداگاسکار

بین ایران و ماداگاسکار همواره زمینه‌های همکاری بخصوص از نظر اقتصادی و حمل و نقل دریائی وجود داشته است . تامین نفت خام موردنیاز پالایشگاه « تاماتاوا » بوسیله ایران یکی از نمونه این همکاری است و امید میرود که درسالهای آینده توسعه یابد .

مالاوی

دولت شاهنشاهی ایران در اجرای سیاست مستقل ملی و جهانی خود در تاریخ ۱۶ فروردین ۱۳۵۰ (۵ آوریل ۱۹۷۱) مبادرت به برقراری روابط سیاسی با کشور افریقائی مالاوی نمود و سفیر شاهنشاه آریامهر در آدیس آبابا بعنوان سفیر اکردیته در زومبا (پایتخت مالاوی) تعیین گردید و در ۲۶ ر ۳۰ ۱۳۵۰ استوارنامه خود را به رئیس جمهوری آن کشور تقدیم نمود .

موريس

در سال ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی به پیروی از سیاست توسعه همکاری خود با کشورهای افریقائی، با کشور موريس روابط سیاسی برقرار نمود و در تاریخ دوم مهرماه ۱۳۵۰ (۲۴ سپتامبر ۱۹۷۱) اعلامیه‌ای در تهران و « پورت لوئیز » انتشار یافت .

افریقای جنوبی

حضرت رئیس جمهوری آفریقای جنوبی که ریاست کمیته جشنهای شاهنشاهی را در کشور خود بعهده داشتند ، باتفاق وزیر خارجه برای شرکت در جشنها و مراسم دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمدند .

درسال ۱۳۵۰ از لحاظ اقتصادی و فرهنگی تماسهایی بین دو کشور برقرار شد . یکی از مظاهر تماسهای فوق افتتاح موزه اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر در شهر جوها تریبورگ در ساختمانی بود که معظم له سالهای آخر عمر خود را در آنجا بسر برده اند .

در سال ۱۳۵۰ ، شرکت ملی نفت ایران در تأسیس پالایشگاه ساسلبورگ بایک شرکت افریقای جنوبی همکاری فنی داشت .

فصل پنجم

روابط ایران با کشورهای آسیائی :

اندونزی

دولت اندونزی با اعزام سلطان همینگویوونوی نهم بایران در سال ۱۳۵۰ برای شرکت در جشنهای دوهزاروپانصدمین سال شاهنشاهی مراتب احترام و دوستی متقابل با دولت و ملت ایران را منعکس ساخت و مطبوعات آن کشور نیز باین مناسبت روش کاملاً دوستانه‌ای نشان دادند .

بنابعدعوت جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت ، آقای آدام مالیک وزیر خارجه اندونزی از تاریخ ۱۶ تا ۱۸ خرداد ماه ۱۳۵۰ از ایران دیدن نمود و در مدت اقامت به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و با وزیر خارجه ایران درباره بسط روابط موجود بین دو کشور و مسائل مهم بین‌المللی مذاکره و تبادل نظر کردند .

والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی بدعوت دولت اندونزی روز سوم شهریور ماه ۱۳۵۰ به جا کارتا عزیمت نمودند و ضمن بازدید از نقاط مختلف آن کشور در پذیرائی که از طرف حضرت رئیس جمهوری اندونزی بافتخارشان ترتیب داده شده بود شرکت نمودند .

جناب آقای بهمن آهنین سفیر شاهنشاه آریامهر ، طبق دعوت و برنامه‌ای که از طرف مقامات اندونزی ترتیب داده شده بود در سال ۱۳۵۰ از نقاط مختلف آن کشور و منجمله از مقبره ملك ابراهیم مغربی ، اصلا ایرانی و اهل کاشان و مروج دین اسلام در اندونزی ، بازدید بعمل آوردند و در همه جا ، ضمن اغتنام از فرصتی که پیش آمده بود درباره پیشرفت‌های اخیر ایران به مقامات مربوطه توضیحات لازم دادند .

ایشان طبق برنامه تنظیمی و ضمن نطق مشروحو دربارۀ انجام اصلاحات ارضی در ایران و جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ، اطلاعات جامعی ب مردم آنجا دادند . در بازدید از دانشگاه جوك جا کارتا نیز سخنانی راجع به

شخصیت بارز کورش کبیر و اصول شاهنشاهی در ایران برای دانشجویان ایراد نمودند و بنا بتقاضای رئیس دانشگاه در مراجعت به جا کارتا « تمثال مبارك اعليحضرت همايون شاهنشاه آریامهر را به دانشگاه مورد بحث اهداء کردند .

روز ۲۱ دیماه ۱۳۵۰ آقای Zainoel Arifin Oesman

سفیر اندونزی در دربار شاهنشاهی برای کسب مرخصی در کاخ نیاوران به پیشگاه مبارك شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و روز ۲۲ دیماه نیز در دفتر وزیر دربار شاهنشاهی در سعدآباد حضور یافت و ضمن ملاقات با جناب آقای علم ، حسب الامر ملوکانه و بیاس خدماتی که در راه تحکیم روابط دو کشور انجام داده بود ، بدریافت يك قطعه نشان درجه اول همايون نائل گشت .

جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه ، در ضیافتی که بمناسبت عزیمت سفیر اندونزی ترتیب داده بودند اظهار داشتند : « با اینکه سابقه روابط سیاسی بین دو کشور ایران و اندونزی چندان طولانی نیست ولی پیوندهای اسلامی دو کشور را بیکدیگر نزدیک ساخته اند . وزیر امور خارجه اظهار امیدواری کردند که این روابط درآینده ، عمیق تر و گسترده تر شود خصوصاً که سیاست خارجی اندونزی با توجه به رهبری پرزیدنت سوهارتو ، نظیر سیاست مستقل ملی ایران به رهبری شاهنشاه آریامهر در يك جهت پیشرفت میکند .

وزیر امور خارجه ایران سپس اضافه کردند که با امضای قرارداد فرهنگی بین ایران و اندونزی تسهیلاتی در زمینه امور فرهنگی برای هر دو کشور فراهم خواهد شد . جناب آقای خلعتبری ضمن اشاره به سفر وزیر خارجه اندونزی بایران اظهار داشتند که دیدار سال گذشته آقای آدام مالیک از ایران بسیار موفقیت آمیز بود و قطعاً در بسط روابط دو کشور مؤثر خواهد بود .

سفیر اندونزی نیز ضمن بیاناتی اظهارداشت که در پنج سال دوران مأموریت او در ایران در حالیکه جهان با مسائل و مشکلات بیشماری روبرو گشته ، ایران همواره در جهت پیشرفت و توسعه گام برداشته و این ترقیات مرهون راهنمایی های خردمندانه شاهنشاه آریامهر بوده است . وی سپس اضافه کرد که ترقیات سریع ایران باید برای تمام کشورهای در حال توسعه نمونه و سرمشق قرار گیرد .

پیروزی سال گذشته در زمینه نفت که نصیب ایران گشت از جمله

نتایج سیاست مدبرانه شاهنشاه آریامهر بوده است که کشور اندونزی نیز از آن بهره‌مند گشت .

آقای عثمان سپس به فعالیتهای وزارت امور خارجه ایران در جهت گسترش هرچه بیشتر روابط بین دو کشور اشاره کرد و آنرا نتیجه همکاریهای پر ارزش اعضای این وزارتخانه دانست . «

روز هفتم اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ وزیر امور خارجه و سفیر اندونزی در دربار شاهنشاهی موافقتنامه فرهنگی میان دو کشور را امضاء نمودند . سفیر اندونزی در مراسمی که باین مناسبت در وزارت امور خارجه ترتیب داده شده بود اظهار داشت که : این موافقتنامه باعث بسط توسعه روابط بین دو کشور خواهد شد و اضافه کرد که این موافقتنامه در واقع قبلاً بمرحله عمل درآمده است و شرکت هنرمندان اندونزی در جشن هنر شیراز و همچنین تحصیل دانشجویان اندونزی در دانشگاههای ایران شاهی برای این مدعاست .

موافقتنامه مورد بحث در تاریخ ۸/۱۰/۱۳۵۰ بتصویب مجالس مقننه ایران رسید (۱) . در سال ۱۳۵۰ تعداد سه بورس تحصیلی از طرف دانشگاههای تبریز و مشهد و پهلوی در اختیار دانشجویان اندونزی گذاشته شده است .

۱ - متن این موافقتنامه در صفحه ۴۶ نشریه « اسناد و اخبار » وزارت امور خارجه ، مورخ فروردین - شهریور ۱۳۵۰ درج شده است .

اسرائیل

ایران ، اسرائیل را بطور دوفاکتو شناخته و موجودیت آن يك واقعیت است ولی دولت شاهنشاهی با آن کشور روابط دیپلماتیک ندارد .
اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ضمن مصاحبه‌ای که در سال ۱۳۵۰ با دو تن از نمایندگان روزنامه نروژی « آفتن پستن » بعمل آوردند در پاسخ این سؤال که آیا ایران برای حل اختلاف مصر و اسرائیل پیشنهادی دارد اظهار فرمودند که :

« قبل از هرچیز با توجه به جنگ شش روزه ژوئن ۱۹۶۷ باید بگویم دورانی که ممکن بود با زور و قدرت سرزمینی را تصاحب کرد سپری شده است . ما نمیتوانیم قبول کنیم که دولتی با استفاده از برتری نظامی خود خاک کشور دیگری را اشغال نماید . ما از قطعنامه نوامبر ۱۹۶۷ سازمان ملل متحد پشتیبانی کرده‌ایم و احساس میکنیم که دولت مصر برای تأمین راه حل ، نظریات جدی دارد و در صورتیکه دولت اسرائیل دراین مورد عکس‌العمل نشان ندهد نه تنها بضرر خود اقدام کرده‌است بلکه منطقه خاورمیانه نیز با اشکالاتی روبرو خواهد گردید و ادامه نا امنی اثرات بدی بیار می‌آورد . ضمناً من معتقدم که باید به اسرائیل حق موجودیت داده شود» .

برمه

حضرت ژنرال نوین رئیس شورای انقلاب برنامه برمه روز ۱۶ فروردین ۱۳۵۰ (پنجم آوریل ۱۹۷۱) باتفاق همسر خود برای يك بازدید خصوصی سه روزه از ایران وارد تهران شدند و در فرودگاه مهرآباد از طرف جناب آقای هرمز قریب رئیس کل تشریفات شاهنشاهی و جناب آقای بهرام بهرامی رئیس تشریفات وزارت امورخارجه مورد استقبال قرار گرفتند . نامبرده و همراهان ، ضمن اقامت خود در تهران از موزه جواهرات سلطنتی ایران در بانك مرکزی بازدید نمودند و به پیشگاه مبارك ملوكانه تشریف حاصل کردند .

تایلند

از جانب اعلیحضرت پادشاه تایلند ، والاحضرت پرنس یوگالا ، همراه هیئتی برای شرکت در جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمدند . علاوه بر هیئت مزبور پرنس پونپسمای - دیسکول ، باتفاق رئیس دانشگاه «چولالانگ کورن» ودبیر کمیته جشنهای شاهنشاهی در تایلند نیز بمناسبت جشن های مورد بحث به کشور ما مسافرت کردند .

آقای Charen plen Idya سفیر جدید تایلند در دربار شاهنشاهی ، روز ۱۶/۶/۱۳۵۰ (۷ سپتامبر ۱۹۷۱) استوار نامه خود را طی تشریفات به پیشگاه مبارک ملوکانه تقدیم نمود . طبق آمار وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران و تایلند در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ شرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
۱۲۳۱ -	۰ر۰۰	۲	۰ر۱۴	۱۲۳۳	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
۱۱۴۶ -	-	۲	۰ر۱۳	۱۱۴۸	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹
واردات - ۶۹
صادرات - ۲۹۲

سفارت شاهنشاهی ایران در تایلند ، با توجه بعلاقمندی مردم و مقامات مربوطه آن کشور نسبت به انجام اصلاحات ارضی در ایران ، در سال ۱۳۵۰ نشریه مفیدی بزبان انگلیسی وتایلندی چاپ و بین محافل علاقمند در تایلند و مالزی و لائوس توزیع نموده است .

در بهمن ماه ۱۳۵۰ بانو حمزاوی پیاس خدمات دوساله بهصلیب سرخ تایلند از طرف اعلیحضرت پادشاه آن کشور باخذ عالیترین نشان صلیب سرخ نائل آمدند .

جمهوری خلق چین

مسافرت دوستانه‌ای که والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در تاریخ ۲۶ فروردین ۱۳۵۰ (۱۵ آوریل ۱۹۷۱) بنا بدعوت مقامات جمهوری خلق چین بآن کشور فرمودند اولین گامی بود که در راه ایجاد ارتباط بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری خلق چین برداشته شد.

والا حضرت که موقع ورود به شانگهای و پکن مورد پذیرایی مقامات رسمی چین قرار گرفته بودند در ضیافت شامی که نخست وزیر آن کشور با افتخار معظم لها ترتیب داده بودند شرکت نمودند.

آقای چوئن لای در نطقی که باین مناسبت ایراد نمود اظهار

داشت که :

«امیدوار است سفر والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی به جمهوری خلق چین به برقراری تدریجی روابط دوستانه میان دو کشور منجر شود. تماس دو کشور و روابط ایران و چین از دو هزار سال پیش یعنی زمانی که نمایندگان چین برای گشودن راه ابریشم بایران سفر کردند آغاز شده است. بین ایران و چین وجوه مشترکی وجود دارد و ما عمیقاً متقاعد شده‌ایم که چشم انداز وزمیننه مساعدی برای توسعه روابط ایران و چین وجود دارد. ما امیدواریم سفر شما به برقراری تفاهم متقابل و دوستی میان دو ملت و برقراری و توسعه تدریجی روابط دو کشور کمک کند. مردم چین همواره به تلاشی که مردم ایران علیه تجاوز خارجی و در راه سازندگی ملی از خود نشان داده‌اند با علاقه و توجه خاص نگرسته‌اند. ما از مبارزات واقعی و بحق شما پشتیبانی می‌کنیم و پیروزی شما را تبریک می‌گوئیم». نخست‌وزیر چین از والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی دعوت کرد که باتفاق همراهان خویش از نقاط مختلف چین دیدن کنند و با مردم آن کشور آشنا شوند. والا حضرت نیز ضمن نطقی اظهار داشتند که :

«من بعنوان رئیس یک هیئت نمایندگی رسمی به پکن نیامده‌ام

بلکه این سیاحتی شخصی برای تحقیق و آشنائی است و از این رو سخنان من

نباید با مفاهیم سیاسی تلقی شود .

با این حال اجازه بدهید این مطلب را بخاطر کسانی که از هر اقدامی مفاهیم سیاسی خاصی منظور دارند بگویم که برادر تاجدارم شاهنشاه ایران پیوسته معتقد بوده‌اند که در این دنیای بی‌اندازه متنوع ، همزیستی و همکاری مبتنی بر اصول احترام متقابل و حسن نیت بین کشور هائی که دارای سیستمهای متفاوت سیاسی و اجتماعی هستند کاملاً میسر است .

من معتقدم که حضور من در اینجا و در بین شما شاهد و گواه درستی این طرز تفکر است . و الاحضرت افزودند که تماسهای شخصی نظیر سفر من به چین به بحث و گفتگو کشیده میشود و بحث و گفتگو نیز به نوبه خود به تفاهم و پیداشدن راه دوستی منجر میشود . من بخوبی درك میکنم که با این مسافرت اولین گام را در جهت تامین این راه دوستی برداشته‌ایم .

والاحضرت در مدت اقامت در چین باحضرت مائوتسه‌تونگ نیز ملاقات بعمل آوردند و در مراجعت از آن کشور ، ضمن مصاحبه‌ای که در تاریخ ششم فروردین ماه ۱۳۵۰ بعمل آوردند در پاسخ سئوالی که راجع به شناسائی جمهوری خلق چین و ورود آن دولت بسازمان ملل متحد شده بود اظهار داشتند که :

«من فکر میکنم صحیح نباشد که مفاد گزارش محرمانه خود را به برادرم در اینجا عنوان کنم زیرا اتخاذ تصمیم نهائی در این زمینه منحصرأ باشخص شاهنشاه خواهد بود ولی بطور کلی در این مورد خوشبین هستم . اما راجع به رای ایران برای پذیرش چین کمونیست در سازمان ملل متحد این موضوع بستگی به تصمیمی خواهد داشت که در مورد برسمیت شناختن جمهوری خلق چین اتخاذ شود . همانطور که میدانید ما در سال گذشته در این مورد رای ممتنع دادیم ولی تغییر آن در آینده امکان پذیر است .

در پاسخ سئوال دیگری راجع به آثار شناسائی جمهوری خلق چین در روابط با فرمز اظهار داشتند که : شاهنشاه در مصاحبه اخیر خود با مخبر روزنامه «مینی‌شی» این سیاست ایران را بطور وضوح بیان کردند . يك کشور آسیائی مانند ایران نمیتواند کشور هشتصد میلیونی چین را نادیده بگیرد . در صورتیکه شاهنشاه تصمیم بشناسائی جمهوری خلق چین بگیرند روابط ما با چین ملی بستگی کامل بعکس العمل دولت تایوان خواهد داشت .

یکی از خبرنگاران پرسید - آیا از چوئن لای برای بازدید از ایران دعوت فرموده‌اید ؟

والاحضرت پاسخ دادند « با اینکه من بدعوت جمهوری خلق چین بآن کشور سفر کردم ، سفر من جنبه غیر رسمی داشت و همانطور که در نطقم در پکن گفتم برای مشاهدات شخصی انجام شد ولی اگر همانطور که من امیدوارم روابط بین دو دولت پیشرفت بیشتری کند ، در اینصورت امکان زیادی وجود دارد که چوئن لای از طرف دولت ایران به تهران دعوت شود و من شخصا فرارسیدن یک چنین فرصتی را برای جبران میهمان نوازی گرم آنها انتظار دارم (۱) . »

پس از مسافرت والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی روز جمعه دهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ والاحضرت شاهدخت فاطمه پهلوی نیز برای بازدید از کشور جمهوری خلق چین به پکن مسافرت نمودند و در فرودگاه پکن مورد استقبال حضرت چوئن لای قرار گرفتند . نخست وزیر چین در ضیافت شامی که با افتخار معظم لها ترتیب داده بود اظهار داشت : « مدت زمانی نمیگذرد که ما افتخار پذیرائی از والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی را داشتیم و اکنون والاحضرت فاطمه پهلوی برای بازدید از کشور ما تشریف آورده اند . بازدید والاحضرت جنبه دوستانه دارد و روش دوستانه ای از جانب دولت شاهنشاهی نسبت به ما میباشد . »

بعد از مصاحبه ای که شاهنشاه آریامهر با خبرنگاران برجسته مصری بعمل آورده و اعلام فرموده بودند که ایران مسئله شناسائی جمهوری خلق چین را مورد بررسی قرار داده است و در نظر دارد که حکومت پکن را برسمیت بشناسد ، روز بیست و ششم مردادماه (۱۷ اوت ۱۹۷۱) دولت شاهنشاهی ایران دولت جمهوری خلق چین را برسمیت شناخت .

به پیروی از اصول سیاست مستقل ملی ، وزارت امور خارجه ایران از مدت ها پیش بطور مستمر مسئله شناسائی جمهوری خلق چین را نظیر سایر مسائل مهم بین المللی مورد بررسی دقیق قرار داد و در سال ۱۳۵۰ تماسها و مذاکراتی بین نمایندگان ایران و جمهوری خلق چین انجام گرفت که منجر به صدور اعلامیه ای بشرح زیر در تهران و پکن گردید :

« دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری خلق چین بنا بر تمایل مشترك به ایجاد و بسط مناسبات دوستانه بین دو کشور توافق کردند روابط سیاسی برقرار کنند . همچنین موافقت کردند که در کوتاهترین مدت ممکن به تعیین سفیر مبادرت ورزند . »

(۱) - متن کامل این مصاحبه در صفحه ۴۵ نشریه «اخبار و اسناد» وزارت امور خارجه ، مورخ فروردین تا شهریور ماه ۱۳۵۰ درج شده است .

دولت جمهوری خلق چین از مجاهدات محقانه دولت شاهنشاهی ایران در حفظ حاکمیت و استقلال ملی و حراست منابع ملی خود قویاً پشتیبانی میکند .

دولت شاهنشاهی ایران ، دولت جمهوری خلق چین را تنها دولت قانونی چین میشناسد .»

روز ۱۱ مهرماه ۱۳۵۰ آقای Wang Ching-Jung بعنوان کاردار سفارت جمهوری خلق چین در تهران ، همراه پنج نفر اعضای سفارت وارد مهرآباد شد و مورد استقبال آقای ارسلان نیرنوری که بسمت کاردار سفارت شاهنشاهی در پکن تعیین شده بود و نماینده تشریفات وزارت امور خارجه شاهنشاهی قرار گرفت .

آقای ارسلان نیرنوری نیز روز ۲۳ مهرماه ۱۳۵۰ در رأس هیئت سیاسی ایران وارد پکن شدند و مورد استقبال مقامات وزارت امور خارجه چین قرار گرفتند و بعد از ملاقات با وزیر امور خارجه جمهوری خلق چین ، سفارت شاهنشاهی را در پکن رسماً افتتاح نمودند .

خوشبختانه روزهای اول ورود هیئت سیاسی ایران مصادف با روز چهارم آبان سالروز میلاد اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بود که باشکوه و جلال هرچه تمامتر در پکن برگزار گردید و آقای چوئن لای نخست وزیر و دوستان تن از مقامات عالی رتبه ارتشی و دولتی جمهوری خلق چین در ضیافتی که سفارت شاهنشاهی ترتیب داده بود شرکت کردند. ضمناً دولت جمهوری خلق چین نماینده‌ای برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی ایران به شیراز اعزام داشت . آقای چی پینگ فو وزیر امور خارجه چین ضمن تهنیت میلاد مسعود شاهنشاه آریامهر از شخصیت جهانی رهبر خردمند ایران و جشن دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی و قدمت تمدن ایران بنحو بیسابقه‌ای تجلیل بعمل آورد و از مسافرت و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی و الاحضرت شاهدخت فاطمه پهلوی به آن کشور با احترام یاد نمود .

شاهنشاه آریامهر ، در بیست و پنجم دیماه ۱۳۵۰ در مصاحبه‌ای که با خبرنگاران سوییسی و امریکائی بعمل آوردند درباره نقش که جمهوری خلق چین در آینده میتواند بازی کند اظهار فرمودند : «تصور میکنم از آن هنگام که چین وارد سازمان ملل متحد شد رویه بیش از پیش مسؤلی را اتخاذ کرده و رفتاری مانند یک کشور قابل احترام را در پیش گرفته است .» معظم له درباره روابط ایران و چین اظهار فرمودند : اکنون ما روابط سیاسی با چین برقرار کرده ایم و بزودی سفیر مبادله خواهیم کرد.»

دولت جمهوری خلق چین در اواسط ماه دسامبر ۱۹۷۱ ، آقای Chen hsin-JEN را بعنوان اولین سفیر خود در دربار شاهنشاهی انتخاب نمود و نامبرده در تاریخ پانزدهم فروردین ۱۳۵۱ (۴-۴ - ۱۹۷۲) استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک ملوکانه تقدیم نمود .

وزیر امور خارجه ایران نیز در تاریخ ۲۲ اسفند ۱۳۵۰ (۱۳ مارس ۱۹۷۲) جناب آقای عباس آرام وزیر خارجه اسبق ایران را بعنوان سفیر شاهنشاه آریامهر در پکن به پیشگاه مبارک ملوکانه معرفی نمودند .

در آبانماه ۱۳۵۰ بمناسبت تصویب قطعنامه مربوط به عضویت جمهوری خلق چین در سازمان ملل متحد ، پیامهای دوستانه‌ای بین جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر ایران و حضرت چوئن لای نخست‌وزیر چین مبادله شد .

مناسبات اقتصادی :

وزارت اقتصاد ایران در تاریخ ۹ آبانماه ۱۳۵۰ اعلام کرد که از آن پس مبادلات بازرگانی بین ایران و جمهوری خلق چین تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور خواهد بود و در اولین ملاقات کاردار سفارت شاهنشاهی با وزیر امور خارجه جمهوری خلق چین که درباره لزوم انعقاد يك قرارداد تجارتي مذاكراتی بعمل آمد این پیشنهاد مورد استقبال قرار گرفت .

روز شانزدهم آبانماه ۱۳۵۰ يك هیئت بازرگانی مرکب از ۱۲ نفر سرپرستی آقای عبدالعلی فرمانفرمائیان نایب‌رئیس اطاق بازرگانی به پکن عزیمت نمود . با آنکه مسافرت هیئت بازرگانی از بخش خصوصی بود و جنبه دولتی نداشت مع هذا مورد استقبال مقامات رسمی چین قرار گرفت . روز یازدهم آبانماه نیز آقای باقر مستوفی مدیرعامل شرکت پتروشیمی ایران همراه هیئتی به پکن مسافرت نمود و مقامات وزارت نفت و محصولات شیمیائی چین نیز متقابلاً آماده بازدید از صنایع نفت و پتروشیمی ایران شدند و بنا بدعوت جناب آقای دکتر اقبال مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران ، قرار است که يك هیئت نفتی از جمهوری خلق چین عازم ایران گردند .

وزارت تجارت خارجی جمهوری خلق چین اطلاع داده است که در فروردین‌ماه ۱۳۵۱ معاون وزارت تجارت خارجی چین برای مذاکره درباره انعقاد قرارداد بازرگانی در راس يك هیئت با ایران مسافرت خواهد

نمود . درباره ارتباط هوایی نیز یادداشت‌هایی بین دولت شاهنشاهی و جمهوری خلق چین مبادله شده و قرار است هیئتی از طرف شرکت هواپیمایی چین برای مذاکره بایران مسافرت نماید و پس از موافقت در امور فنی در ماه آوریل هیئتی از ایران به پکن برود و موافقت‌نامه هوایی امضاء گردد .

در سالهای گذشته روابط بازرگانی ایران با جمهوری خلق چین بعلت عدم روابط دیپلماتیک توسعه چندانی نداشته بطوریکه کل واردات ایران از آن کشور در سال ۱۳۴۹ به مقدار ۱۳۷۳ و در نه ماهه ۱۳۵۰ حدود ۲۰۵ میلیون ریال و کل صادرات ایران به آن کشور در سال ۱۳۴۹ معادل ۳۲۴ و در نه ماهه ۱۳۵۰ حدود ۳۸۵ میلیون ریال بوده است . البته باید توجه داشت که عملاً صادرات چین به ایران از میزان فوق‌الذکر بیشتر بوده زیرا مقداری از کالاهای چینی از طریق بندر آزاد هنگ‌کنگ و همچنین از شیخ‌نشینهای خلیج فارس به ایران وارد شده است . ارقام عمده وارداتی ایران از چین براساس آمار بازرگانی خارجی کشور عبارتند از ، انواع مداد ، آهن و فولاد بشکل مفتول ، قطعات اتصال و بست برای لوله‌کشی ، آنتیمون و همجوشهای آن .

کالاهای عمده صادراتی ایران به چین از فرش پشمی دستباف ، آهن قراضه و براده ، پنبه ، ریشه شیرین بیان ، کلوخه های کانی کرومیت تشکیل یافته است .

مناسبات فرهنگی :

روز بیست و هشتم آبانماه ۱۳۵۰ تیم پینگ‌پونگ ایران برای شرکت در مسابقات دوستانه آسیائی و آفریقائی به پکن عزیمت نمود . این مسابقات با حضور آقای لین‌سین‌نین معاون نخست‌وزیر و دیپلماتهای مقیم پکن افتتاح گردید . در مراسم پایان بازیهای دوستانه تنیس روی میز آقای چوئن‌لای نخست‌وزیر شرکت داشت .

ژاپن

در سال ۱۳۵۰ و الاحضرت آکی هیتو ولیعهد ژاپن و همسرشان در راه مسافرت بافغانستان روز جمعه چهاردهم خرداد ماه ۱۳۵۰ بطور غیررسمی به ایران آمدند و در مدت توقف ، به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیا حضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران شرفیاب شدند .
والاحضرت پرنس میکاسا برادر اعلیحضرت امپراطور ژاپن که ریاست عالیته کمیته ژاپنی جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را بعهده داشتند ، بنا بدعوت دولت شاهنشاهی ، برای شرکت در مراسم جشن ها ، در تاریخ ۱۹ مهرماه ۱۳۵۰ باتفاق همسرشان بایران آمدند .

والاحضرت از نظر علاقه دیرینه‌ای که به تاریخ و فرهنگ ایران دارند ، بمدت اقامت خود در ایران افزودند و از شهرهای اصفهان و همدان و سایر نقاط تاریخی ایران نیز دیدن کردند و شخصاً از بناهای تاریخی و مناظر ایران فیلمبرداری و عکسبرداری نمودند .

در اوایل بهمن ماه ۱۳۵۰ والاحضرت شاهپور غلامرضا پهلوی و همسرشان با هیئتی برای شرکت در کمیته المپیک بازیهای زمستانی سال ۱۹۷۲ به ژاپن عزیمت نمودند و مورد استقبال مقامات محلی قرار گرفتند و در ضیافتی که امپراطور ژاپن بافتخار اعضای کمیته المپیک ترتیب دادند شرکت فرمودند .

مناسبات اقتصادی :

روابط اقتصادی ایران و ژاپن در سال ۱۳۵۰ توسعه قابل توجهی پیدا کرده است . در این سال هیئتهای اقتصادی مختلفی از ایران به ژاپن رفتند که از جمله آنها ، مسافرت آقای مهندس صدقی رئیس شرکت ملی گاز ایران و همراهمان در تاریخ ۱۱/۳/۱۳۵۰ برای امضای قرارداد مربوط به بهره‌برداری از گاز گچساران (باشرکت ایران و شرکت فرانسوی آراپ) ،

با شرکت معروف ژاپنی C. Itoh به نمایندگی از طرف شرکتهای «کانسای الکتریک» و شرکت «گازاساکا» به ژاپن قابل یادآوری است . همچنین در این سال ، آقای دکتر احمد ضیائی معاون بانک اعتبارات صنعتی برای مطالعه و مذاکره درباره امکانات سرمایه گذاری های بخش خصوصی در ایران و جناب آقای جهانگیر آموزگار سفیر شاهنشاه آریامهر و نماینده اقتصادی ایران در واشنگتن و آقای خرد جو رئیس بانک توسعه صنایع و معادن بمنظور شرکت در جلسات بحث و مذاکرات اقتصادی وابسته به سازمان ملل متحد درباره سرمایه گذاری در کشور های در حال توسعه به ژاپن مسافرت نمودند .

جناب آقای عبدالعلی جهانشاهی رئیس بانک مرکزی ایران ، ضمن مسافرت خود به توکیو ، درباره روابط مالی و اقتصادی ایران با روسای بانک های ژاپن و همچنین مدیرکل امور خارجی وزارت بازرگانی و اقتصادی آن کشور مذاکراتی بعمل آوردند .

در سال ۱۳۵۰ هیئتهای اقتصادی مهمی از ژاپن به ایران آمدند که از جمله مهمترین آنها يك هیئت ۲۵ نفری مرکب از نمایندگان صاحبان صنایع و منابع مالی و اقتصادی معروف ژاپن از قبیل شرکت صنایع نساجی Teijin و شرکت صنایع الکتریکی توشیبا و شرکت Showa Denko K.K و شرکت ایده میتسو ، شرکت Nippon Steel Corporation شرکت سومی تومو و نیپون الکتریک بود که بریاست آقای Kogoro Uemura رئیس اتحادیه سازمانهای اقتصادی ژاپن به ایران مسافرت نمود . هیئت مزبور در مدت اقامت خود در تهران ، افتخار شرفیابی به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر را پیدا نمود و باجناب آقای نخست وزیر ملاقات و مذاکره نمود .

هیئت مزبور برای آشنائی باوضع اقتصادی و بازرگانی ایران و امکانات سرمایه گذاریهای مشترك در تاریخ ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۰ به ایران مسافرت نمود و مدت ۵ روز در ایران اقامت داشت و در این مدت با وزرای امور خارجه ، دارائی ، اقتصاد ، آب و برق و مدیر عامل سازمان برنامه ملاقات نمود و مذاکراتی بعمل آورد و در جلساتی که با حضور وزرای مسؤل و معاونین و کارشناسان عالی رتبه وزارتخانه های مختلفه در ایران تشکیل گردید ، مذاکرات مفصلی درباره همکاریهای ژاپن با ایران در رشته های صنعتی ، معادن ، کشاورزی و صنعت پتروشیمی انجام داد و در جلسه ای که در حضور جناب آقای دکتر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیر

عامل شرکت ملی نفت ایران تشکیل گردید مذاکراتی درباره نفت و علاقه ژاپن به سرمایه‌گذاری در صنایع نفت ایران بعمل آورد و از نزدیک وضع بخشهای مختلف کشور را مورد بررسی قرار داد .

براساس مذاکرات انجام شده ، هیئت سرمایه‌گذاران ژاپنی طی قطعنامه‌ای آمادگی خود را برای سرمایه‌گذاری در رشته‌های مورد بحث بخصوص نفت و پتروشیمی ، صنایع الکتریکی ، ذوب آهن ، صنایع تبدیل چوبهای جنگلی و معادن اعلام نمود و بمنظور تشویق سرمایه‌گذاری در این رشته ها مقرر گردید که کمیته‌ای مرکب از شخصیت‌های مهم هردو کشور در تهران و توکیو تشکیل شود و اولین اقدام این کمیته تشکیل کنفرانس سرمایه‌گذاری ژاپن در اوایل سال ۱۹۷۲ در تهران باشد و هدف آن معطوف آن باشد که سرمایه‌گذاران ژاپنی از نزدیک بتوانند طرحهای مورد نظر را با مقامات مسئول و سرمایه‌گذاران ایرانی بررسی نمایند .

آقای Shinzo Ohya رئیس شرکت معروف «تیجین» برای مذاکرات نفت منطقه لرستان به نمایندگی از طرف چهار شرکت نفتی ژاپنی «تیجین» و «نرت سوماترا» و «میتسوئی» «میتسوبیشی» که بعدا شرکت نفت ایران را در ژاپن تشکیل دادند ، بمنظور مذاکره در موضوع مشارکت در امور پالایش و پخش و فروش مواد نفتی و ایجاد پالایشگاه ، در سال ۱۳۵۰ بایران آمد و پس از شرفیابی به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و ملاقات با اولیای امور نفتی و اقتصادی ایران ، آمادگی خود را برای همکاری نفتی با ایران اعلام نمود .

در سال ۱۳۵۰ علاوه بر این هیئتها که هر کدام از نظر میزان سرمایه‌گذاری قابل توجه میباشند ، هیئتهای متعدد دیگری نیز از بخش خصوصی به ایران آمدند .

در این سال ، ژاپن در زمینه سرمایه‌گذاری در ایران اقدامات مهمی صورت داده است که مهمترین آنها عبارتند از قراردادهائی که برای سرمایه‌گذاری در رشته‌های صنایع نفت و پتروشیمی و گاز به ترتیب زیر بسته شده است :

الف - امضای قرارداد مشارکت در سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از منطقه نفتی لرستان و تشکیل شرکت نفت ایران و ژاپن "Iran Nippon Petroleum Co." براساس این قرارداد ، علاوه بر استخراج و تولید نفت خام ، قرار است پالایشگاه مشترکی برای تصفیه نفت لرستان بمنظور صادرات به ژاپن یا سایر کشور های مصرف‌کننده در ایران ساخته شود . از طرف

گروه ژاپنی شرکتی بنام شرکت نفت ایران در ژاپن **Iran Petroleum Corporation** در توکیو تشکیل گردید تا پس از تصویب قرارداد از طرف مجلسین و توشیح ملوکانه، شرکت نامبرده بتواند باتفاق شرکت ملی نفت ایران بلافاصله اقدام به تاسیس شرکت ایران و ژاپن در تهران بنماید.

ب - امضای قرارداد ایجاد بزرگترین مجتمع پتروشیمی جهان در ایران بامشارکت شرکت ملی پتروشیمی ایران و شرکت میتسوئی ژاپنی با سرمایه‌ای بالغ بر ۳۵۸ میلیون دلار. بموجب این قرارداد با استفاده از گازهای نفت اهواز و مارون و پالایشگاه آبادان، تاسیسات لازم در بندر شاهپور برای تولیدالفین واروماتیک که مواد اصلی پتروشیمی میباشند ساخته خواهد شد.

برای اجرای طرح این قرارداد، از طرف گروه میتسوئی شرکت تازه‌ای بنام شرکت توسعه پتروشیمی ایران **Iran Petrochemical Development Ltd** اخیرا در ژاپن تشکیل گردید تا این شرکت در آینده با مشارکت شرکت ملی پتروشیمی ایران بتواند اقدام به تاسیس شرکت پتروشیمی ایران و ژاپن **Iran-Japan Petrochemical Co.** در تهران بنماید.

ج - امضای مقاوله‌نامه‌های تهیه و فروش گاز طبیعی مایع **LNG**. در این زمینه بین شرکت ملی گاز ایران و شرکت **C. Itoh** و شرکت اراپ فرانسوی مقاوله‌نامه‌ای امضاء گردیده که بموجب آن قرار است با سرمایه‌گذاری معادل ۷۰ میلیون دلار تاسیساتی در منطقه نفتی گچساران و خارك ایجاد شود و از گاز نای نفت منطقه مزبور سالیانه در حدود ۳ میلیون تن گاز مایع تهیه شود و برای مصارف شرکتهای برق کاترای توکیو و اساکا به ژاپن صادر گردد.

د - مقاوله‌نامه دیگری بمنظور استفاده از گازهای منابع جزیره قشم بین شرکت ملی گاز ایران و دو شرکت ژاپنی «ماروبنی» و «فوجی» به امضاء رسیده است که بموجب آن سالیانه ۴ الی ۶ میلیون تن گاز طبیعی مایع از ایران به ژاپن صادر خواهد شد.

بر اساس مقاوله‌نامه اخیر قرار است که ابتدا منابع گاز جزیره قشم کشف و استخراج گردد و سپس دستگاه‌های تهیه گاز مایع و کشتیهای مخصوص برای حمل آن به ژاپن، تاسیس شود. با وجود فعالیت‌های دامنه‌دار اقتصادی و طرحهای مشترک سرمایه-

گذاری فیما بین ، هنوز بازرگانی دو کشور چنانکه باید متعادل نشده و میزان صادرات ژاپن به ایران متجاوز از ۹ برابر صادرات ایران به ژاپن می باشد .

۳۵ درصد صادرات ژاپن را به ایران نخهای نایلونی و مصنوعات و فیبر و مواد شیمیائی تشکیل میدهد و ۹۸ درصد آن مواد فلزی و مصنوعات الکتریکی و ۳۹٫۶ درصد آلات و ادوات اندازه گیری، باربری و ماشینهای الکتریکی بوده است .

مواد عمده صادراتی از ایران به ژاپن ، مواد غذایی ، سنگهای معدنی ، پنبه و پوست و غیره بوده است . ایران در خاور میانه بزرگترین بازار صادراتی ژاپن میباشد .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و ژاپن در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ، ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ طبق صورت زیر بوده است :

مبادلات بازرگانی ایران و ژاپن واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۹۰۰۳۷	۲۸٫۴	۳۱۴۲	۱۰٫۴۹	۹۳۱۷۸	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۱۱۹۹۹۱	۴۷٫۳	۶۳۵۰	۱۳٫۵	۱۲۶۳۴۱	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت سال ۱۳۴۹ واردات صادرات
+۳۵٫۶ +۱۰٫۲۱

مناسبات فرهنگی :

۲۰ نفر از دانشجویان ایرانی در رشته های شیمی ، معماری ، پتروشیمی ، طب و مهندسی در ژاپن به تحصیل اشتغال دارند و از طرف دولت ژاپن در سال ۱۳۵۰ تعداد ۹۰ بورس تحصیلی در رشته های مختلف از قبیل راه آهن ، آماز ، نقشه برداری و نقشه کشی ، مهندسی آب و نیروی هیدروالکتریک ، کشاورزی ، دوره

آموزش مایکروویو ، مهندسی بندر واسکنه ، جرائم مربوط به مواد مخدر ، تجهیزات شبکه های برق ، راه سازی ، توسعه صنایع کوچک آموزش سمعی و بصری و کامپیوتر در اختیار دانشجویان و کارمندان سازمانهای مختلفه ایران گذاشته شده است . از این عده ۲۲ نفر از طرف وزارت پست و تلگراف و تلفن برای کارآموزی در طرز کار با شبکه مایکروویو به ژاپن اعزام گردیده و با کمک کمپانی NEC به تحصیل و کار آموزی مشغول شده اند .

متقابلا از طرف ایران بمناسبت برگزاری جشن ۲۵۰۰ سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران يك بورس تحصیلی از طرف وزارت اقتصاد در اختیار آقای « یامادا » استادیار بخش مطالعات خارجی دانشگاه توکیو قرار داده شد که در دانشگاه تهران در دوره فوق لیسانس و دکترای زبان و ادبیات فارسی به تحصیل بپردازد .

همچنین سه بورس تحصیلی دیگر هم از طرف دانشگاه پهلوی و تبریز و مشهد در اختیار دانشجویان ژاپنی قرار داده شد .

در سال ۱۳۵۰ دو هیئت ۲۴ نفری و ۲۵ نفری از آموزگاران و دبیران مدارس ژاپنی و يك هیئت ۱۲ نفری جوانان دانشجویان ژاپنی به ایران مسافرت نمودند .

همچنین يك گروه ده نفری از بانوان ژاپنی وابسته به وزارت آموزش و پرورش بمنظور مطالعه و بازدید از مراکز آموزش زنان بزرگسالان و سازمان زنان ایران به ایران آمد . در این مسافرت بانوان ژاپنی با سرکار علییه بانوفریده دیبا نیابت ریاست عالییه سازمان زنان ایران ملاقات بعمل آوردند در مدت اقامت خود در ایران از دبیرخانه سازمان مرکزی زنان ایران ، آموزشگاه مددکاری زنان روستائی مرکز رفاه خانواده دروازه غار و مرکز آموزش راهنمایان خانواده سازمان زنان پایتخت دیدن کردند .

همچنین گروه زیادی از دبیران و دانشجویان بصورت گروههای دو یا سه نفری و یا منفردا بایران مسافرت نمودند .

در سال ۱۳۵۰ تیمهای مختلف ورزشی برای انجام مسابقات گوناگون بین دوکشور بشرح زیر مبادله گردیده است :

— شرکت اسکی ایران در بازیهای المپیک زمستانی ۱۹۷۲

« ساپورو » .

— شرکت تیم تنیس رومیزی ایران در مسابقات تنیس روی میز در شهر «ناگویا» در تاریخ ۱۳۵۰٫۰۱٫۰۱ در ژاپن .

— شرکت تیم فوتبال جوانان ایران در سیزدهمین مسابقات فوتبال جوانان آسیائی در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ .

— شرکت تیم کشتی جوانان ایران در مسابقات جهانی کشتی آزاد جوانان در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ .

— همچنین در آبان ماه ۱۳۵۰ آقای حسین عدیلی رئیس خانه کوهنوردان ایران وابسته بفراسیون کوهنوردی ایران بنابعدعوت فدراسیون کوهنوردی ژاپن به آن کشور مسافرت نمود .

— ۳۶ نفر از پیشاهنگان ایران به ریاست آقای دکتر بنائی در سیزدهمین جمهوری پیش‌آهنگی جهان در « آساگیری » شرکت جستند . هیئتهای عمده ورزشی ژاپن که در سال ۱۳۵۰ به ایران مسافرت نموده بشرح زیر بوده‌اند :

۱— هیئت ۵ نفری کوهنوردان و اسکی‌بازان وابسته به انجمن دوستی آسیای غربی ژاپن برای صعود به قله دماوند و اسکی در ارتفاعات کوه مزبور در فروردین ماه ۱۳۵۰ .

۲— مسافرت تیم والیبال شرکت « فوجی فیلم » ژاپن بنابعدعوت فدراسیون والیبال ایران برای انجام مسابقه با تیمهای والیبال ایران در مهر ماه ۱۳۵۰

۳— ۹ نفر اعضای تیم ملی کشتی ژاپن برای شرکت در مسابقات کاپ آریامهر در آبان ماه ۱۳۵۰ بایران مسافرت نمودند .

از طرف کمیته ملی المپیک ژاپن باهمراهی وزارت امور خارجه آقای « کیتازاوا » کارشناس بازیهای المپیک برای همکاری با کمیته ملی المپیک ایران به ایران آمد .

در سال ۱۳۵۰ دو گروه باستانشناس مهم بشرح زیر از ژاپن به ایران مسافرت نمودند :

الف — مسافرت گروه باستانشناسان دانشگاه هیروشیما برای انجام تحقیقات باستانشناسی و حفاری در طهماسب‌تپه واقع در نواحی قزوین از شهریور ماه ۱۳۵۰ ، این هیئت با همکاری اداری کل باستانشناسی و دانشگاه تهران برای تحقیق در رشته فرهنگ زراعی آسیای غربی و ارتباط آن با فرهنگ زراعی آسیای شرقی اقدام به حفاریها و بررسیهای علمی نموده است .

ب - مسافرت هیئت باستانشناسی دانشگاه توکیو به ریاست آقای پروفیسور ماسودا برای انجام بررسیهای باستانشناسی و حفاری در تپه چخماق شاهرود و مرودشت فارس با همکاری اداره کل باستانشناسی .

همچنین هیئتی از ایرانشناسان معروف ژاپنی مرکب از آقایان پروفیسور فوکائی و پروفیسور کورروپاناگی و پروفیسور آشی کاگا و پروفیسور ایگامی و پروفیسور میکامی درکنگره ایرانشناسی جشن دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران شرکت جستند .

در کنفرانس بین‌المللی آسیائی کارشناسان و مولفین کتب عمومی که از تاریخ ۲۰ الی ۲۴ ژوئیه در توکیو تشکیل گردید ، آقای فیروز شیرواتلو رئیس قسمت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شرکت نمود .

در سال ۱۳۵۰ گروه کثیری خبرنگار و عکاس و فیلمبردار از طرف روزنامه‌ها و موسسات مطبوعاتی و رادیو تلویزیون‌های ژاپن برای تهیه اخبار مخصوص و عکس و برنامه‌های مختلف تلویزیونی و سینمایی به ایران مسافرت نمودند و در مراجعت نتیجه مشاهدات و یادگسها و فیلمبرداریهای خود را بصورت مقالات و فیلم و اسلاید و کتاب و غیره در معرض استفاده مردم ژاپن قرار دادند .

خبرنگاران و نویسندگان جرآید ژاپنی و فیلمبرداران و عکاسان رادیو تلویزیونهای ژاپن که در سال ۱۳۵۰ از طرف موسسات مختلف به ایران مسافرت نموده‌اند بشرح زیر بوده است :

— روزنامه «ژاپن تایمز» سه نفر .

— روزنامه «ماینیچی» ۴ نفر خبرنگار و عکاس .

— خبرنگار خبرگزاری رسمی ژاپن «کیودونیوز سرویس» .

— دونفر فیلمبردار از طرف موسسه رادیو تلویزیونی «آساهی»

برای تهیه فیلم تلویزیونی درباره ایران .

— سه نفر فیلمبردار و تهیه کننده فیلم از طرف موسسه رادیو

تلویزیون دولتی ژاپن NHK برای تهیه فیلم تلویزیونی مربوط به ایران و نمایش آن در ۳۰۰ تلویزیون محلی ژاپن .

— سه نفر تهیه کننده و فیلمبردار از طرف موسسه تلویزیونی NTV

جهت تهیه يك فیلم تلویزیونی بنام «زیر يك آسمان» .

— پنج نفر عکاس و فیلمبردار و تهیه کننده جهت تهیه فیلم تبلیغاتی

تلویزیونی برای اتحادیه صنایع کشتی‌سازی ژاپن و فیلمبرداری از اسکله

جزیره خارک و تاسیسات نفتی جنوب .

سه نفر از طرف موسسه رادیو تلویزیونی «ماینیچی» بایران مسافرت نمودند . این هیئت برنامه‌ای به مدت یک ساعت ونیم شامل فیلم مستندی درباره چگونگی نفوذ و تاثیر فرهنگ و هنر ایران در شئون مختلفه ژاپن تهیه نمودند و در فرستنده MBS بمعرض نمایش گذاشتند . این فیلم که در کمال هنرمندی تهیه شده ، ضمن نمایش آثار باستانی ایران در تخت جمشید ، در عین حال به نمایش جشنهای شاهنشاهی ایران هم پرداخته است . در کار تهیه این برنامه والاحضرت پرنسس میکاسا برادر اعلیحضرت امپراطور ژاپن و پروفیسور فوکائی و گروهی از متخصصین امر شرکت موثر داشته‌اند .

علاوه بر این از طرف موسسه تلویزیونی Hiroshima Telecasting و روزنامه معروف آساهی و موسسه مطبوعاتی Kochosha و روزنامه معروف «یومیوری» و Eastern Economic Reviewses و خبرنگاران و عکاسان و فیلمبردارانی به ایران اعزام گردیده‌اند و در هر حال روابط مطبوعاتی بین دو کشور در سال ۱۳۵۰ روبه توسعه زوزافزون بوده است .

آقای حسین عدل معاون موسسه مطبوعاتی کیهان بنابذعوت وزارت خارجه ژاپن برای مطالعه در وضع مطبوعات ژاپن و آقای حسن شهباز مشاور وزارت اطلاعات و دونفر از کارمندان سازمان تلویزیون ملی ایران برای مبادله برنامه باتلویزیون ملی ژاپن NHK وعده دیگر به ژاپن مسافرت نمودند .

فیلیپین

حضرت فردیناند مارکوس ، رئیس جمهوری فیلیپین ، که ریاست عالیه کمیته مخصوص جشنهای شاهنشاهی را در کشور خود تقبل فرموده بودند ، در مهرماه ۱۳۵۰ همسر خویش Imelda Romuldez Marcos و دختر خود را به همراهی پنج تن از بانوان رجال آن کشور ، برای شرکت در جشنهای مورد بحث بایران فرستادند و مطبوعات فیلیپین نیز باین مناسبت ، احساسات عمیق دوستانه و متقابل خود را بادولت و مردم ایران نشان دادند .

در سال ۱۳۵۰ سفیر شاهنشاه آریامهر بمناسبت شرکت در جشن استقلال فیلیپین و همچنین برای شرکت در اجتماع سفرای اسلامی مقیم آن کشور که بنابعدعوت وزارت امور خارجه فیلیپین برای آگاهی از وضع مسلمین فیلیپین تشکیل شده بود بآنجا عزیمت نمودند . طبق گزارش وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و فیلیپین در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی	
۳۰	۰٫۰۰	۱۸۱	۰٫۱۶	+ ۱۵۱	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
۱۳۱	۰٫۰۱	ناچیز	۰٫۰۰	+ ۱۳۱	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

صادرات

واردات

درصد تغییر نسبت بسال

+ ۳۳۷٫۴

۱۳۴۹

در سال ۱۳۵۰ گروه هنری معروف بنام **Joueurs de Kulington** در جشن هنری شیراز شرکت جست و همچنین هیئت نمایندگی فیلیپین در هفتمین کنفرانس منطقه آسیا سازمان بین‌المللی کار که در شهریور ماه در تهران تشکیل گردید شرکت نمود .

روابط فرهنگی ایران و فیلیپین در حال گسترش است و تعداد کارآموزان آن کشور در ایران در حال ازدیاد میباشد . در حال حاضر تعداد ۲۰ نفر دانشجوی ایرانی در رشته های مهندسی ، ریاضیات ، معماری ، پزشکی ، دندان پزشکی ، تعلیم و تربیت ، خدمات اجتماعی ، مهندسی شیمی در مدارس فیلیپین به ادامه تحصیل اشتغال دارند .

جمهوری کره

در مهرماه ۱۳۵۰ آقای Kim Jong Pil نخست وزیر جمهوری کره و آقایان Kim Chung Sik و Yoon Giel Choong نمایندگان مجلس و آقای Ghung Kyu Sup یکی از مدیران کل وزارت خارجه آن کشور، برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران مسافرت نمودند. مطبوعات جمهوری کره، بمناسبت جشنهای مورد بحث احساسات دوستانه ملت و دولت خود را نسبت به دولت و ملت ایران بیان نمودند.

در سال ۱۳۵۰ سفیر شاهنشاه آریامهر، برای شرکت در سومین دوره مراسم تحلیف ژنرال پارک رئیس جمهوری کره به آن کشور مسافرت نمودند.

هیئت نمایندگی ایران در سومین کنفرانس وزرای کار آسیائی وابسته به سازمان بین المللی کار بریاست جناب آقای مهدی بهنام معاون فنی وزارت کار در مهر ماه ۱۳۵۰ به سئول مسافرت نمود.

آقای Ghung Kyu Sup سفیر جدید جمهوری کره، روز ۲۴ فروردین ماه ۱۳۵۰ (۱۳ آوریل ۱۹۷۱) طی مراسمی استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود. درسال ۱۳۵۰ آقای Too Pyung Park رئیس اطاق بازرگانی و صنایع جمهوری کره و آقای Myong Chan Park مدیر اطاق مذکور بایران آمدند و با جناب آقای سناتور ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع ایران ملاقات و مذاکره نمودند.

همچنین در تاریخ ۱۷ مردادماه ۱۳۵۰، یک هیئت یازده نفری بازرگانان جمهوری کره بریاست وزیر سابق تجارت و صنعت برای بسط روابط بازرگانی بین دوکشور بایران مسافرت نمودند. طبق آمار وزارت اقتصاد ایران مبادلات بازرگانی بین ایران و

جمهوری کره در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۲۵۲۰	-	-	۰/۲۸	۲۵۲۰	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۲۷۹۹	-	-	۰/۳۰	۲۷۹۹	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۴۹
واردات ۱۱/۰
صادرات -

مالزی

اعلیحضرت بانگ دی پرتو آن اگونگ سلطان عبدالحمیم معظم شاه پادشاه مالزی و ملکه آنکشور در جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بینانگذاری، شاهنشاهی، بایران آمدند.

همچنین جنات تونکو عبدالرحمن نخست وزیر اسبق مالزی و دبیر کل سازمان ملل اسلامی در مهرماه ۱۳۵۰ در جشنهای مورد بحث شرکت نمود و مطبوعات و مردم آن کشور در ایام جشنهای شاهنشاهی، مراتب دوستی با دولت و ملت ایران را منعکس ساختند و معابر مهم شهر کوالالامپور را چراغانی کردند.

در ۲۳ آبانماه ۱۳۵۰ یک هیئت اقتصادی بریاست وزیر کشاورزی مالزی بایران مسافرت نمود و با مقامات اقتصادی ایران مذاکراتی بعمل آورد. همچنین هیئت دیگری از آن کشور بایران آمد و ضمن بازدید از موسسات نفتی با مقامات اقتصادی ایران و مدیرعامل شرکت ملی نفت ملاقات و مذاکره نمود.

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران، مبادلات بازرگانی ایران و مالزی در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است:

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی	
۱۸۵۱	۰٫۲۱	۵۶	۰٫۰۵	۱۷۹۵ -	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
۱۶۷۸	۰٫۱۸	۱۰۶	۰٫۰۸	۱۵۷۲ -	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال
 ۱۳۴۹
 واردات ۹۴ -
 صادرات ۹۰٫۴ +

ایران در مراسم مسابقه قرائت قرآن که در نیمه دوم آبانماه ۱۳۵۰ در کوآلالمپور برگزار گردید و نیز در مسابقه نمایشگاهی تحت عنوان تمدن اسلامی در کوآلالمپو شرکت نمود .

سازمان اوقاف ایران در راه بسط و توسعه مناسبات فرهنگی بین دو کشور ، پنج بورس تحصیلی در رشته‌های علوم دینی و همچنین دانشگاه های تبریز و مشهد هر يك يك بورس تحصیلی به دانشجویان مالزی واگذار نمودند .

اسناد تصویب‌نامه مودت بین ایران و مالزی که در ۲۵ دیماه سال ۱۳۴۶ در کوآلالمپور بامضاء رسیده بود ، در تاریخ ۲۷ ر ۱۳۵۰ (۲۷ آوریل ۱۹۷۱) بین وزیر امور خارجه ایران و سفیر مالزی در دربار شاهنشاهی مبادله شد (۱)

۱ - متن کامل عهدنامه در صفحه ۴۷ نشریه « اخبار و اسناد » وزارت امور خارجه ، مورخ فروردین - شهریور ۱۳۵۰ درج شده است .

نیال

روابط دوستانه دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی نیال در سال ۱۳۵۰ ادامه یافت .

بنابعد عوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، اعلیحضرت ماهندرا بیربیکرام شاه دوا پادشاه نیال باتفاق علیاحضرت ملکه نیال در جشن ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی شرکت کردند و از طرف دولت نیال بمنظور بزرگداشت جشن شاهنشاهی مراسمی برگزار گردید .

در تاریخ ۱۳۵۰/۱۱/۱۱ (۳۱ ژانویه ۱۹۷۲) اعلیحضرت پادشاه نیال برحمت ایزدی پیوست و ولیعهد بیرندر ابیربیکرام شاه دوا بجای پدرشان بمقام سلطنت رسیدند .

پس از اتمام مأموریت جناب آقای محمدرضا امیر تیمور سفیر شاهنشاه آریا مهر در دهلی نو که نزد دربار پادشاهی نیال اکر دپته بودند جناب آقای وحید مازندرانی سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در دهلی نو قرار است استوارنامه خود را پادشاه کنونی تسلیم نماید .

جمهوری ویتنام

سفیر شاهنشاه آریا مهر در بانکوک که نزد دولت جمهوری ویتنام نیز اکر دیته است ، در آذرماه ۱۳۵۰ به نمایندگی دولت شاهنشاهی ایران در مراسم تجدید انتخاب حضرت وان تیو رئیس جمهوری ویتنام در سایگون شرکت نمود . کاردار جمهوری ویتنام در آنکارا ، ضمن مسافرت به تهران و ملاقاتی که در تاریخ ۱۰/۱۱/۱۳۵۰ با معاون سیاسی وزارت امور خارجه بعمل آورد باین مناسب سپاسگزاری نمود .

مبادلات بازرگانی ایران و جمهوری ویتنام در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ، ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۵۰ بشرح زیر بوده است :

مبادلات بازرگانی ایران و جمهوری ویتنام واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
— ۴	—	—	۰/۰۰	۴	ششماه اول سال ۱۳۴۹
—	—	—	—	—	ششماه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال
 واردات —
 صادرات —
 ۱۳۴۹

هند

روابط و مناسبات سیاسی ایران و هند در سال ۱۳۵۰ همچنان بر اساس حسن تفاهم متقابل استوار بود و با توجه باین حسن تفاهم دولت شاهنشاهی ایران نهایت کوشش را برای پیش‌گیری و رفع بحران حاصله بین هند و پاکستان و بمنظور برقراری صلح در شبه‌قاره بعمل آورد. برای تامین این منظور یعنی رفع اختلافات بین هند و پاکستان، اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر مساعی عالی خود را بکار بردند. شاهنشاه آریامهر در پنجم تیرماه ۱۳۵۰ ضمن مصاحبه‌ای با ر.ك. کارانجیا سردبیر نشریه هندی بلیتر اظهار فرمودند:

«در پایان این گفتگو مانند آغاز آن از خداوند متعال می‌خواهم که در دوران عمر خود روزی را به‌بینم که هند و پاکستان اختلافات خود را حل کنند و برادرانه در کنار هم قرار گیرند. حل اختلافات هند و پاکستان اولین گام اساسی برای تامین امنیت - توسعه و رفاه شبه‌قاره شاست. این ضرورت در عین حال برای منطقه همسایه و بخصوص کشور من نیز وجود دارد. رفع اختلافات هند و پاکستان همچنین برای انجام طرح‌های مربوط به همکاری اقتصادی منطقه‌ای و احیای تمدن بزرگ آریائی در آستانه برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ما ضرورت دارد». (۱)

در مهرماه ۱۳۵۰ بنا بدعوت شاهنشاه آریامهر، حضرت وی.وی. - گیری رئیس جمهوری هند و بانو در رأس هیئتی از شخصیت‌های هندی در مراسم جشنهای ۲۵۰۰ ساله بینانگذاری شاهنشاهی ایران شرکت و در پایان مراسم و در موقع مراجعت به‌هند پیام دوستانه‌ای به پیشگاه شاهنشاه آریامهر ارسال و در ضمن آن مخصوصاً تاکید نمودند که پس از تحکیم و تجدید دوستی ایران و هند بخاک خود باز می‌گردم. از طرف شاهنشاه نیز پاسخی محبت آمیز باین پیام صادر گردید.

۱- متن کامل مصاحبه در صفحه ۶۳ نشریه «اخبار و اسناد» وزارت امور خارجه (از فروردین تا شهریور ماه ۱۳۵۰) درج شده است.

بانوگیری همسر رئیس جمهور هند نیز قبل از عزیمت از ایران طی مراسمی که در حضور اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران در تخت جمشید برپا گردید کلید طلائی قطار راه آهنی را که از طرف کودکان هند به کودکان ایرانی هدیه شده بود به والاحضرت همایون ولایتعهد تسلیم نمودند . بانوگیری در این مراسم به والاحضرت ولیعهد اظهار داشتند :

« این کلید نشانه محبتی است که مردم هند نسبت بایران دارند و کودکان هند با این قطار شادباشها و بهترین آرزوهای خود را برای خواهران و برادران ایرانی خود فرستاده اند » .

آقای کول معاون کل وزارت خارجه هند در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ بایران مسافرت و پس از افتخار شرفیابی بحضور ملوکانه باجناب آقای اردشیر زاهدی وزیر خارجه وقت ملاقات و درباره مسائل مورد علاقه دو کشور و اوضاع شبه قاره مذاکراتی نمود .

آقای چودری وزیر صنایع هند در تیر ماه ۱۳۵۰ به تهران آمد و به پیشگاه ملوکانه شرفیاب شد . نامبرده در این مسافرت درباره مسائل مورد علاقه دو کشور باجناب آقای اردشیر زاهدی وزیر خارجه وقت ایران مذاکره نمود .

مناسبات اقتصادی :

مناسبات بازرگانی دو کشور بر اساس موافقتنامه بازرگانی سال ۱۳۴۳ استوار است که پس از انقضای مدت ، هر ششماه یکبار تمدید میگردد و تاکنون نیز باعتبار خود باقی است . اولین نکته ای که در روابط بازرگانی بین دو کشور بچشم میخورد عدم توازن فاحشی است که بین صادرات و واردات وجود دارد . طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و هند در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی	
۲۴۰۷۰	۲/۷۱	۱۶۷۸	۱/۵۱	- ۲۲۳۹۲	ششماه اول سال ۱۳۴۹
۱۳۸۹۲	۱/۴۹	۸۹۱	۰/۶۶	- ۱۳۰۰۱	ششماه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بیال ۱۳۴۹
واردات ۴۲/۳ -
صادرات ۴۷ -

در بهمن ماه ۱۳۵۰ هیئت اعزامی وزارت نفت و منابع طبیعی هند برای ادامه مذاکرات مربوط به قرارداد خرید نفت خام به ایران آمد و قرار است که هیئت دیگری نیز از طرف اطاق بازرگانی هند برای بسط روابط تجارتي به تهران بیاید. آقای آبراهام مدیر پالایشگاههای کوچین هند در تاریخ ۳۱ خرداد از پالایشگاه آبادان بازدید نمود.

بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی و یک شرکت هندی قراردادی برای فروش گوگرد بامضاء رسیده است. قرارداد خرید واگن از هند در سال ۱۳۵۰ بامضاء رسید.

مناسبات فرهنگی :

در سال ۱۳۵۰ خانه فرهنگی ایران در دهلی نو و شعب آن در شهر های دیگر هند که زیر نظر مستقیم وزارت فرهنگ و هنر ایران اداره میشود همچنین کلاسهای تدریس زبان فارسی وابسته به آن بفعالیت خود ادامه داده و مجله سه ماهه آن نیز بنام «هندوایران» به دوزبان فارسی و انگلیسی حاوی مقالاتی راجع به مناسبات فرهنگی دو کشور مرتباً انتشار یافته است. خانه فرهنگی ایران در این سال، برای تشویق دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاههای هند، مدالهای طلا بانام شعرای جلیل القدر ایران فراهم ساخته است که هر سال از طرف دانشگاههای مربوطه به زبده ترین دانشجوی زبان و ادبیات فارسی در قسمتهای B.A. و M.A. اهداء میگردد.

در سال ۱۳۵۰ با همکاری ذیقیمت دانشمندان هندی که سابقه تحصیل و تدریس در دانشگاه تهران دارند سه جلد کتاب در باب نثر قدیم و نظم و نثر معاصر فارسی تهیه و تالیف شده است که بزودی با کوشش وزارت فرهنگ و هنر ایران انتشار خواهد یافت.

سفارت شاهنشاهی نیز در همین سال کتابی تحت عنوان «فروغ دوران پهلوی» در باب جغرافیا و تاریخ ایران خاصه تاریخ درخشان عصر پهلوی بزبان انگلیسی چاپ نموده و در میان علاقمندان آن کشور پهناور منتشر ساخته است. همچنین ترجمه های اردو و هندی کتاب «ماموریت برای وطن» نگارش شاهنشاه آریامهر بوسیله سفارت شاهنشاهی در هند چاپ و با نشریات دیگر درباره برگزاری جشن ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران در هند انتشار یافته است.

متجاوز از شصت دانشجوی ایرانی در دانشگاههای مختلف هند به تحصیل اشتغال دارند . سیصد نفر کارآموزان سازمان ذوب آهن ایران که در هند تعلیمات میدیدند در سال ۱۳۵۰ به ایران بازگشته اند . بیش از پنجاه نفر دیگر هنوز تحت تعلیم هستند و قرار است عده دیگری نیز به مرکز آموزشی ذوب آهن هند در ایالت آسام معرفی گردند . دولت هند در سال ۱۳۵۰ تعداد ۴۲ بورس تحصیلی در رشته های مختلف در اختیار دانشجویان ایرانی گذاشته است .

تیم فوتبال باشگاه تاج در سال ۱۳۵۰ برای شرکت در بازی نهائی مسابقه دهلی کلات میلز به دهلی نو رفت و ضمن یک بازی هیجان انگیز تیم باشگاه «لیدرز چالندر» را با نتیجه یک بر هیچ شکست داد و برای سومین بار برنده کاپ دهلی کلات میلز هند گردید .

در فروردین ماه ۱۳۵۰ از طرف انجمن حمایت نایبانیان هند که ریاست عالیہ آنرا رئیس جمهوری آن کشور بر عهده دارد یک مجلس شب نشینی بنام «شب ایران» در باشگاه بزرگ شهر بمبئی ترتیب یافت و از میهمانان باغذای ایرانی پذیرائی بعمل آمد . در این شب نشینی که با حضور آقای عباس نجم سرکنسول ایران و هزار نفر از مقامات و شخصیتها و پارسیان هند ترتیب یافته بود ، فیلمهائی نیز از مراسم تاجگذاری اعلیحضرتین و جواهرات سلطنتی و یک نمایشگاه عکس از پیشرفتها و تحولات اخیر ایران ب معرض نمایش گذاشته شد .

کمیته ویژه پارسیان هند که بمنظور برگزاری جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران در بمبئی تشکیل شده بود ، تصمیم گرفت که بمناسبت سال «کوروش بزرگ» به پارسیان و زرتشتیان هند توصیه کند تا نوزادان پسری را که در طول هفته برگذاری جشن شاهنشاهی متولد میشوند «کوروش» نامگذاری کنند .

جناب آقای غلامعلی وحید مازندرانی سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در هند روز ۱۶ ر ۶۰ ۱۳۵۰ (۷ سپتامبر ۱۹۷۱) استوار نامه خود را به حضرت رئیس جمهوری هند تسلیم نمودند .

در تاریخ ۲۱ شهریور ماه ۱۳۵۰ سخنگوی وزارت امور خارجه اعلام کرد که دولت شاهنشاهی با انتصاب آقای آر.دی. سته بعنوان سفیر جدید هند در دربار شاهنشاهی موافقت کرده است .

در سال ۱۳۵۰ سرکنسولگری ایران در شهر حیدرآباد گشایش یافت و جناب آقای محمدتقی مقتدری ب سمت سرکنسول ایران منصوب گردیدند .

فصل ششم

روابط ایران با کشورهای اروپائی

الف- کشورهای اروپای غربی :

آلمان فدرال

در مهرماه ۱۳۵۰، آقای Kai Uwe von Hassel رئیس مجلس ملی آلمان فدرال در راس هیئتی برای شرکت در جشنهای بنیانگذاری دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران بتهران آمد و با مقامات عالیرتبه دولت شاهنشاهی پیرامون مسائل مختلف گفتگو نمود.

آقایان دکتر Jahn وزیر دادگستری، پروفیسور Caspari، مدیر کل دفتر ریاست جمهوری و Graf Marx von Podewils رئیس تشریفات وزارت خارجه و دکتر Muller مدیر کل سیاسی وزارت خارجه اعضاء این هیئت بودند.

بنابعد عوت جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر، آقای ویلی برانت صدراعظم آلمان فدرال و بانو باتفاق هیئتی مرکب از آقایان Egon Bahr معاون صدراعظم، Sigismund Freiherr von Braun معاون اقتصادی وزارت خارجه، Conrad Ahlers رئیس اداره کل اطلاعات آلمان با مقام معاونت وزارت خارجه، دکتر Lantzke مدیر کل وزارت اقتصاد، Von Podewils رئیس تشریفات وزارت خارجه، دکتر Helmut Redies رئیس اداره خاورمیانه در وزارت خارجه، دکتر Schilling رئیس دفتر صدراعظم و در حدود ۴۰ روزنامه نویس و خبرنگار تلویزیون و رادیوهای آلمان از تاریخ ۱۵ تا ۱۸ اسفندماه ۱۳۵۰ بایران مسافرت نمودند و علاوه بر مذاکرات رسمی و بازدید از

اصفهان و خارك دومرتبه افتخار شرفیابی به پیشگاه مبارك ملوكانه را پیدا کردند . طی این شرفیابی ها ، اوضاع جهان باتوجه به حوادث اخیر آن مورد بررسی قرار گرفت و شاهنشاه آریامهر ضمن مصاحبه ای که در تاریخ ۱۷ اسفندماه ۱۳۵۰ (۸ مارس ۱۹۷۲) در کاخ نیاوران با روزنامه نگاران آلمانی بعمل آوردند به پرسشهای آنان در زمینه های مختلف ، پاسخ لازم دادند که اهم مطالب آن در زیر درج میگردد :

— خبرنگاری از روزنامه های هامبورگ نظر شاهنشاه را درباره سفر صدراعظم آلمان بایران جویا شد ، شاهنشاه پاسخ دادند :

برای آنکه بتوانم بسؤال شما پاسخ بدهم لازم است کمی بروابط گذشته دو کشور نظر افکنیم تا پاسخ این سؤال بهتر روشن شود . روابط دو کشور ایران و آلمان همیشه حسنه بوده و این ناشی از سیاستهای دو کشور است .

ما همیشه نسبت به دولت و ملت آلمان علاقه عمیقی احساس میکنیم و این بسیار طبیعی است که این علاقه همچنان ادامه یابد . طی سالهای اخیر در دنیا تحولات و تغییرات وسیعی بوقوع پیوسته که کشور شما مانند کشور ما از این تغییرات مستثنی نبوده است . مشکلات و عواقب جنگ بصور مختلف ظاهر شده و مشکلات و گرفتاریها بصورت های گوناگون نمایان شده است .

ما دریافته ایم که برخی از محافل خود را داوران والامقام تلقی کرده و بخود حق داده اند که در کار دیگران دخالت کنند و آنان را مورد انتقاد قرار دهند و حتی گاهی به ناسزاگوئی بپردازند و همه اینکارها را حق مسلم خود بدانند و افکار خود را نوعی داوری الهی بشمارند . به عقیده ما این گونه اشخاص دارای افکاری منحنی و منفی و مخربند . شك نیست که کشور ما که در حال پیشرفت است و خود شما میتوانید این پیشرفت را از نزدیک ببینید ، نمیتواند مداخلات بی رویه را از جانب هر کس که باشد بپذیرد . شاهنشاه تاکید فرمودند که مداخلات بی رویه از جانب هر کس که باشد غیر قابل قبول است . امور مربوط به کشور و حکومت در دست مسئولان امر است و خوشبختانه مسئولان هر دو کشور پیوسته این سیاست را تعقیب کرده و دریافته اند که دوستی و روابط نزدیک بین دو کشور همیشه بسود دو ملت خواهد بود و یقیناً براساس همین فکر است که صدراعظم آلمان فدرال به کشور ما آمده اند و با همین افکار است که ما از ایشان در کشور خود پذیرائی میکنیم .

شاهنشاه فرمودند من بسیار خوشحالم که از جانب رهبران دو کشور اعلام کنم که ما پیوسته در جستجوی راهها و امکاناتی بوده و هستیم که براساس آن دوستی دیرین دو کشور را بیش از پیش تقویت کنیم. من یقین دارم که در آینده نزدیک ما شاهد روابط بسیار نزدیک بین دو کشور در تمام زمینهها خواهیم بود.

— خبرنگار دیگری سؤال کرد آیا شاهنشاه در مورد مسائل اقتصادی با صدراعظم جمهوری آلمان فدرال مذاکره فرموده اند؟
شاهنشاه پاسخ دادند:

ما در مسائل اقتصادی بطور کلی گفتگوهای انجام دادیم ولی در برخی از زمینهها از جمله نفت کمی بیشتر از کلی و عمومی صحبت کردیم که بسیار خوب بود ولی در مورد سایر مسائل باید بگوییم که هیئت‌های عالی مقام از طرف کشور شما قبل از پایان سال ۱۹۷۲ بکشور ما خواهند آمد و این گفتگوها بريك روال منظم و منطقی در آینده ادامه خواهد یافت و این دیگر بسته به صنایع شما و نمایندگان صنایع آلمان است که این امور را تعقیب بکنند.

آنچه من میتوانم بشما بگویم و شما به ملت خود بگوئید دورنمایی از مسائلی است که بین ایران و آلمان مطرح است که همکاریهای دو کشور براساس آنها قرار خواهد داشت.

شاهنشاه فرمودند بودجه کنونی ما ۱۵۰ میلیون دلار اضافه دارد و موجودی ذخایر ارزی کشور ما بالغ بر هفتصد میلیون دلار است و این توفیق بسیار زیادی است. ظرفیت امروز بازار واردات ایران تا حدود سه میلیارد دلار است و بین ۵ تا ۶ سال آینده این ظرفیت به ۶ میلیارد دلار خواهد رسید.

شاهنشاه اظهار داشتند در برنامه پنجساله عمرانی ما که در سال ۱۹۷۳ (تقریباً یکسال دیگر) آغاز خواهد شد مادر وضعی قرار خواهیم گرفت که این ظرفیت به ۲۲ میلیارد دلار خواهد رسید. تولید ملی ما در برنامه پنجساله آینده به دو برابر افزایش مییابد و درآمد سرانه طی این برنامه تقریباً به دو برابر میرسد. ما امیدواریم که در پایان برنامه ششم به مرزهایی که آن را مرزهای تمدن بزرگ نامیده‌ایم برسیم و بهمین جهت وظایفی بس سنگین برعهده داریم تا این برنامه‌ها را باکمال دقت اجرا کنیم. در این راه هیچ خرابکار و توطئه‌ای قادر نخواهد بود ما را از هدف دور کند.

– يك خبرنگار آلمانی سؤال کرد که مسئله دانشجویان ایرانی مقیم آلمان نه تنها موجب ناراحتی ایران شده بلکه برای ما نیز ناراحتی‌هایی فراهم کرده است . بعقیده شاهنشاه دولت آلمان چه اقدامی باید در این زمینه انجام دهد تا این مسئله که در روابط دو کشور موثر خواهد بود برطرف شود ؟

شاهنشاه پاسخ دادند همانطور که چند دقیقه قبل گفتم کشور ما در آینده بمرحله‌ای خواهد رسید که بسیاری از مسائل موجود در آن از میان خواهد رفت و افزودند هر کاری که ما میکنیم منافع اکثریت رادر نظر میگیریم چنانچه در مورد تقسیم اراضی این منافع را منظور داشتیم . کارگران کشور ما در حال حاضر از قوانینی بسیار مترقی و مدرن برخوردارند ، آنها در ۲۰ درصد از منافع کارفرما سهم هستند . ما همچنین در مورد سایر طبقات ممالکمان اقداماتی انجام خواهیم داد که نفع اکثریت در آن باشد .

شاهنشاه آریامهر همچنین فرمودند برای دفاع از جامعه‌ایکه پیشرفت میکند ما ناچاریم تمام کوشش خود را بکار بریم تا هیچگونه خللی بوسیله خرابکاران بین‌المللی بآن وارد نشود . ما نمیتوانیم اجازه دهیم کشور و ملتی با این آینده درخشان از بین برود . من تعجب نمیکنم که بین شش‌هزار دانشجوی مقیم آلمان چندصد نفری تحت تاثیر تبلیغات منفی قرار گرفته باشند وعده‌ای از آنها تحت تاثیر عواملی بصورت خرابکاران بین‌المللی در آیند .

من نمیخواهم وارد جزئیات شوم وهمه اطلاعاتی را که در دست دارم در اختیار شما بگذارم ولی میتوانم بگویم که رفتار این افراد در تمام کشورها و حتی در ایران يك نواخت است زیرا آنها يك دستور را دریافت میکنند .

آنچه شما در آلمان میتوانید انجام بدهید در مسئولیت خود شما است ولی من بعنوان يك دوست آلمان آرزو دارم شما تمام این مسائل را که در سالهای گذشته اتفاق افتاد فراموش کنید ، این چیزی است مربوط به گذشته .

من بدون آنکه در امور داخلی کشور شما مداخله کرده باشم فقط يك نظر و عقیده را بیان میکنم که امیدوارم این خاطرات نامطلوب در گذشته هرچه زودتر از خاطر و ذهن عده معدودی برطرف شود ولی شما بخاطر خودتان و بخاطر امنیت کشورتان ناچارید اقداماتی در این

زمینه بعمل آورید ، اگر هر کس بخواهد بنام آزادی - آزادی دیگری را از بین ببرد ما قادر نخواهیم بود يك جامعه سالم داشته باشیم . بهر حال من فکر میکنم شما بخاطر روابط با کشورهای دیگر و از نظر ایجاد اطاعت در قوانین کشور خود اقداماتی انجام دهید و به آلتی جهت ویران ساختن روابطتان با کشورهای دیگر تبدیل نشوید . خبرنگار رادیو آلمان از شاهنشاه سؤال کرد آیا مذاکرات اعلیحضرت با صدراعظم آلمان فدرال بامور فرهنگی نیز مربوط میشود ؟

شاهنشاه پاسخ دادند البته ما درباره همه مسائل مورد علاقه دو کشور گفتگو و تبادل نظر کرده‌ایم و مبادلات فرهنگی نیز شامل این مسائل میشود . ما امیدواریم که موقعیت ما در حال حاضر و در آینده این امکان را بماند بدهد که روابط فرهنگی خود را پیش از پیش توسعه بدهیم ، باین امید که این روابط پیش از پیش مثمرتر باشد .

خبرنگار « دی‌پست » از شاهنشاه سؤال کرد در بعضی جراید نوشته شده است که ایران تصمیم دارد با آلمان شرقی رابطه سیاسی برقرار کند . نظر شاهنشاه در این مورد چیست ؟

شاهنشاه پاسخ دادند که :

در حال حاضر بدلائل بسیار ما راجع باین مسئله فکر نمیکنیم زیرا یکی از دلایل اقداماتی است که مخالفین امنیت ایران در آلمان شرقی انجام میدهند یعنی همان افرادی که در آلمان شرقی مستقر هستند . شاهنشاه افزودند ، طبیعی است که شرایط موجود در آلمان شرقی برای ما قابل قبول نیست . درباره این مطلب پیش از این وارد بحث نمیشوم ولی عقیده دارم که چه بسا ممکن است شرایط و امکاناتی در آینده بوجود آید که خلاف وضع فعلی باشد . «

در پایان مسافرت صدراعظم آلمان ، ضمن صدور اعلامیه مشترکی در پایتختهای دو کشور ، به مسائل مربوط به روابط دو کشور و مسائل مهم بین‌المللی اشاره بعمل آمد و اعلام گردید که نخست‌وزیر ایران و صدراعظم جمهوری فدرال آلمان عزم راسخ دولتهای متبوع خود را در ادامه انجام تلاشهای پیگیر بمنظور استقرار صلح عادلانه و پردوام براساس اصول و هدفهای ملل متحد ابراز داشتند و ضمن اشاره به روابط شرق و غرب توافق کردند که تلاش بمنظور تخفیف بحران موجود ادامه یابد و نخست‌وزیر ایران علاقه و توجه دولت خود را نسبت به سیاست جمهوری فدرال آلمان در این زمینه اظهار داشتند .

صدراعظم جمهوری فدرال آلمان نخست‌وزیر ایران را در جریان آخرین تحولات مربوط بجوامع اروپائی قرارداد . در این زمینه نخست‌وزیر ایران نگرانی دولت خود را درباره روابط بازرگانی ایران با جامعه اقتصادی اروپا (بازار مشترك) اظهارداشت و صدراعظم جمهوری فدرال آلمان پشتیبانی دولت خود را نسبت به تلاشهای ایران برای رفع مشکلات موجود اعلام کرد .

ضمن مذاکرات درباره روابط دوجانبه بین ایران و جمهوری فدرال آلمان طرفین قصد خود را مبنی بر انجام کلیه اقدامات لازم بمنظور حفظ روابط موجود فارغ از هرگونه اخلال وهمچنین تحکیم روابط قدیمی دوستانه دو کشور ابراز داشتند .

نخست‌وزیر ایران و صدراعظم جمهوری فدرال آلمان وضع کنونی روابط بازرگانی و اقتصادی دو کشور را بتفصیل مورد بررسی قرار دادند و متفق‌القول بودند که امکانات زیادی برای توسعه همکاری در این زمینه وجود دارد و بهمین منظور تصمیم گرفتند که کمیسیون مختلطی در سطح وزراء تشکیل دهند تا تدابیر لازم برای توسعه بازرگانی و همکاریهای اقتصادی و تکنولوژیکی بین ایران و جمهوری فدرال آلمان را مورد بررسی قرار دهند . کمیسیون مختلط سالی یکبار به‌تناوب در تهران و بن اجلاس خواهد داشت و نخستین اجلاس آن در اواخر ماه نوامبر سال ۱۹۷۲ تشکیل خواهد شد .

درباره موضوع نفت نخست‌وزیر ایران و صدراعظم جمهوری فدرال آلمان چنین بتوافق رسیدند که همکاری نزدیکتری بین صنایع نفتی ایران و آلمان بسیار مطلوب میباشد . صدراعظم جمهوری فدرال آلمان به‌نخست‌وزیر ایران اطلاع داد که شرکت آلمانی و باشیمی **Veba-Chemie ag** آماده است درباره طرح مشارکت از سر چاه نفت تا مصرف‌کننده **Downstream project** با شرکت ملی نفت ایران مذاکره کند .

نخست‌وزیر ایران و صدراعظم جمهوری فدرال آلمان اهمیت روابط نزدیکتر بین صنایع ایران و آلمان وهمچنین سرمایه‌گذاریهای آلمان در ایران را مورد توجه خاص قرار دادند . در این زمینه از بازدید آینده رئیس اتحادیه صنایع آلمان همراه با صاحبان صنایع بزرگ آن کشور بایران حسن استقبال بعمل آوردند . در زمینه مسائل فرهنگی و آموزشی ، طرفین تصمیم گرفتند

که همکاری موجود بین دو کشور را تحکیم بخشند . صدراعظم جمهوری فدرال آلمان آمادگی دولت خود را برای مشارکت در ایجاد يك دانشگاه ورزشی ایران اعلام داشت .

صدراعظم آلمان از نخست‌وزیر ایران دعوت کرد که از آلمان فدرال بازدید بعمل آورد و این دعوت بامسرت پذیرفته شد و تاریخ آن بعداً باتوافق طرفین تعیین میگردد .

آقایان **Bruno Hock** دبیرکل حزب دموکرات مسیحی و دکتر **Franz Josef Bach** نماینده حزب دموکرات مسیحی و سفیر سابق آلمان در ایران طبق دعوت حزب ایران نوین برای شرکت در دومین کنگره حزب مزبور در تاریخ ۱۵ تا ۲۰ ر ۱۳۵۰ ، بایران مسافرت نمودند و با محافل پارلمانی مذاکره و تبادل نظر بعمل آوردند .

علاوه بر شخصیت‌های نامبرده باید از مسافرت آقای - **Rudiger Von Wechmar** سخنگوی دولت که بدعوت وزارت اطلاعات صورت گرفت و آقای **Karl Heinz Schmitz** عضو حزب دموکرات مسیحی در مجلس ملی آلمان و آقای دکتر **Harting** مدیرکل وزارت اقتصاد و دارائی باتفاق چند نفر از وکلای مجلس آلمان برای بررسی برنامه‌های کمک بتوسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه در مورد جلوگیری از ازدیاد جمعیت از طرف سازمان ملل متحد و آقای **Forster** مدیر کل فرهنگی وزارت خارجه و آقای **Steigner** رئیس رادیوی صدای آلمان و آقای **Hubertus prinz von Lowenstein** که افتخار شرفیابی به پیشگاه ملوکانه را پیدا نمود نام برد .

آقای دکتر **Clausen** رئیس انجمن ایران و آلمان نیز طبق دعوت کمیته جشنهای شاهنشاهی بایران آمد .

هفده نفر از مستشرقین و ایران‌شناسان و مورخین آلمانی نیز در سال ۱۳۵۰ بنابدعوت کمیته جشنهای شاهنشاهی برای شرکت در کنگره خاورشناسان بایران آمدند . پرنس و پرنسس مترنیخ نیز برای شرکت در جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی به ایران دعوت شدند .

در سال ۱۳۵۰ جناب آقای محمد سام وزیر اطلاعات وقت و جناب آقای فرهاد نیکوخواه معاون آن وزارت بآلمان عزیمت نمودند و با مقامات رسمی دولت آلمان فدرال ملاقات و مذاکره کردند .
در سال ۱۳۵۰ مذاکراتی راجع به قرارداد هوائی بین ایران و

آلمان صورت گرفت . طرح مربوط به انعقاد قرارداد استرداد مجرمین و قرارداد فرهنگی بین ایران و آلمان مورد مطالعه مقامات مربوطه دو کشور است .

مناسبات اقتصادی :

در سال ۱۳۵۰ آلمان فدرال همچنان اولین فروشنده کالا بایران بوده و با فروش ۱۱۳/۶۰۵/۱۴ ریال کالا در ششماهه اول آنسال ۲۰/۹۳ درصد از واردات کل کشور را بخود تخصیص داده است . در سال ۱۳۴۹ واردات از آلمان فدرال ۲۰/۷۵ درصد کل واردات کشور بوده است .

اقلام مهم واردات آلمان فدرال به ترتیب ، شاسی اتومبیل ، قطعات مربوط به دستگاههای برقی ، دستگاهها و ادوات مکانیکی و آهن و پولاد بوده است .

آلمان از نظر خرید کالاهای ایران نیز همچنان مقام دوم را حفظ کرده است . صادرات غیرنفتی ایران به آلمان که در سال ۱۳۴۹ معادل ۱۴/۱۵ درصد کل صادرات را تشکیل میداد در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ برابر با ۴۰۰/۰۳۷/۱ ریال یعنی ۱۸/۰۱ درصد بالغ شده است .

از این مبلغ ۱/۵ میلیارد ریال یعنی برابر ۸۱ درصد آن فرش پشمی دستباف بوده است .

اقلام مهم دیگر صادرات به ترتیب روده گوسفند و بز ، مغز بادام ، پنبه و کلوخه های کانی کرومیت است .

از سال ۱۹۷۰ ایران پس از لیبی و عربستان سعودی ، مهمترین صادرکننده نفت خام به آلمان غربی بوده است . طی ششماهه اول سال ۱۹۷۱ ، واردات نفتی آلمان از ایران از رقم ۵/۳۵ میلیارد به ۷/۱۷ میلیارد ریال یعنی برابر ۳۴ درصد افزایش یافته است .

در آذرماه ۱۳۵۰ هیئت نمایندگی آلمان برای مذاکرات نفتی به تهران آمد و درباره صدور نفت خام بطور مستقل به آلمان ، با نمایندگان شرکت ملی نفت ایران مذاکراتی بعمل آورد .

ایران و آلمان در زمینه های دیگر اقتصادی و فنی نیز بایکدیگر از نزدیک همکاری دارند .

آلمان در تاسیس کارخانه جدید آلومینیوم سازی اراک شرکت کرده است . همچنین ساختمان کارخانه لوله سازی نور « شهداد » که در آذرماه ۱۳۵۰ افتتاح شد ، بوسیله شرکت آلمانی « دماگ » انجام شده و این شرکت مسئول توسعه و گسترش کارخانه در سالهای آینده خواهد بود .

در زمینه اعزام کارشناسان آلمانی در رشته‌های گوناگون مانند ارتباطات و بررسیهای اقتصادی در سال ۱۳۵۰ موافقتنامه‌هایی مبادله شد . شرکت مرکزی اقتصاد کشاورزی آلمان با همکاری مقامات مربوطه ایرانی بمنظور نمایش مواد گیاهی و دام در هفته اول دسامبر سال ۱۹۷۱ مراسمی بنام « هفته آلمان » در تهران برگزار نمود . برای بررسی امکانات سرمایه‌گذاری در طرحهای صنعتی ایران ، صاحبان صنایع آلمان تمایل خود را به تشکیل گروههای تحقیقاتی و مطالعاتی اعلام داشته‌اند و بدین منظور معاون صنعتی وزارت اقتصاد به آلمان می‌رود و رئیس اتحادیه صنایع آلمان به ایران می‌آید . طبق آمار وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران و آلمان فدرال ، در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۱۵۹۵۶۰	۱۴/۹	۱۶۵۷۹	۱۹/۸۲	۱۷۶۱۳۹	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۱۷۱۲۳۱	۱۸/۰۱	۲۴۱۷۲	۲۰/۹	۱۹۵۴۰۳	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال واردات صادرات
 ۱۳۴۹ +۱۰/۹۳ + ۴۵/۸

از جانب دولت آلمان آقایان **Dr. Fuhrmann** مدیر کل وزارت همکاریهای اقتصادی باتفاق آقای **Schiffgen** کارمند عالیرتبه سازمان تعاونی **Raiffeisen** برای انجام مذاکرات مربوط به تعاونهای روستائی دو کشور در شهریورماه ۱۳۵۰ به ایران مسافرت کردند و آقای

دکتر **Ehmann** مدیر کل وزارت همکاریهای اقتصادی هم درخردادماه آنسال برای مذاکره راجع به همکاریهای اقتصادی پیرامون تکمیل مدارس حرفهای بایران آمد .

آقای **Karenberg** عضو هیئت مدیره موسسه آلمانی کمک بکشورهای درحال توسعه (**Deutsche Entwicklung Gesellschaft**) برای مذاکره با سازمان جلب سیاحان بمنظور احداث موسسات توریستی بایران سفر نمود .

درسال ۱۳۵۰ ، موافقتنامه‌ای در تائید موافقتنامه همکاری فنی بین وزارت آموزش وپرورش و دولت فدرال آلمان بامضاء رسید و همچنین از طرف سفیر شاهنشاه آریامهر قرارداد ضمانت و داوری مربوط بدو فقره وام به بانك صنعتی و مدنی ایران در آلمان بامضاء رسید .

از طرف بخش خصوصی آلمان نیز مدیران کارخانه **Bosch** و شرکت ساختمانی **Hochtief** و **Strabag** بایران آمدند و در زمینه سرمایه‌گذاری در طرحهای عمرانی مذاکراتی انجام دادند .

در زمینه خانه‌سازی ، جلب توریست ، احداث هتل در سواحل دریای خزر نیز مذاکراتی با بخش خصوصی لدر آلمان صورت گرفته است که ادامه دارد .

بخش خصوصی ایران در نمایشگاههای **Igedo** در دوسلدرف و نمایشگاه همکاری و پیشرفت در برلین و نمایشگاه موادغذائی **Anoga** درکلن و نمایشگاه صنعتی برلین شرکت کرده است . نمایندگان موسسات آلمانی نیز در نمایشگاه امورساختمانی در تهران شرکت نمودند . همچنین اقدامات وسیعی در مورد سرمایه‌گذاری موسسات آلمانی در ایران ازطرف سفارت شاهنشاهی بعمل آمده است که مهمترین آنها مذاکره با گروه کارخانه‌های **Salzgitter** وشرکتهای فرعی تابعه آن وبهین نحو با شرکت **Deumu** در امور معدنی واحداث کارخانه کشتی‌سازی در ایران با **Howaldtw erke** راجع به شرکت در تاسیس کارخانه کشتی ، باموسسه **Ruhrkohle** پیرامون همکاری در رشته‌های معدن و موسسه **Gustav Haofmann** درباره همکاری در فروش کفشهای ساخت ایران وموسسه **Schishmaniam** در خصوص تهیه **Cassette** در ایران میباشد . بعلاوه کارخانه‌های **Hochtief** و **Strabag** و

Philip Holzmann و Doma فعالیت‌هایی در امور خانه‌سازی در ایران
نموده‌اند .

موسسه Deutsche Hotel Gesellschaft راجع به همکاری
در طرح‌های توریستی و دویچه بانک در زمینه ساختن هتل در سواحل
دریای خزر اقداماتی بعمل آورد و موسسه United Fruit Company
راجع بکشت موز در ایران اظهار علاقه و اقدام کرده است .

ریز کالاهای صادراتی ایران بوسیله نشریه Auslands-Anfragen
و اطاقهای صنایع و بازرگانی آلمان در اختیار علاقمندان گذاشته
شده است .

مناسبات فرهنگی :

بموجب قراردادی که بین دولت آلمان و وزارت آموزش و
پرورش در مورد هنرستانهای صنعتی تهران و تبریز در ۲۱ فوریه ۱۹۶۴
بامضاء رسید دولت آلمان هر سال تعدادی بورس کارآموزی یک تا دو ساله
در اختیار دانشجویان و فارغ‌التحصیلان هنرستانهای مزبور قرار میدهد .
در سال ۱۳۵۰ دولت آلمان جمعا ۲۰ بورس کارآموزی به وزارت آموزش
و پرورش واگذار نمود .

از طرف بنیاد الکساندرفون هومبولت تعداد ۲ بورس مطالعاتی
کوتاه مدت در رشته‌های کشاورزی و زمین‌شناسی به داوطلبان ایرانی
واگذار گردید . بنیاد مذکور برای سال ۱۹۷۲ نیز تعدادی بورس
پیشنهاد نموده است که عده زیادی داوطلب از میان اعضای کادر آموزشی
دانشگاهها برای استفاده از آنها معرفی شده‌اند .

سرویس مبادلات دانشگاهی آلمان ۴ بورس مطالعاتی و تحقیقاتی
در رشته‌های کشاورزی ، شیمی و برق در اختیار داوطلبان ایرانی قرارداد .
تعدادی بورس برای سال ۱۹۷۲ نیز از طرف سرویس مبادلات دانشگاهی
پیشنهاد گردید که مورد قبول دولت شاهنشاهی قرار گرفت .

در نظر است تعداد ۵ بورس کارآموزی در رشته توسعه صادرات
و تجارت خارجی از طرف دولت آلمان به داوطلبان وزارت اقتصاد
داده شود .

۲۳ نفر از کارشناسان و مهندسين وزارت پست و تلگراف با
استفاده از بورس دولت آلمان عازم آنکشور شدند . برای سال ۱۹۷۲
نیز پیشنهاد مشابهی شده‌است که تحت مطالعه قرار دارد .

۱۵ نفر از بخشداران وزارت کشور با استفاده از بورس واگذاری دولت آلمان برای کارآموزی بآن کشور مسافرت کردند .

علاوه بر موارد فوق بورسهای زیر نیز از طرف آن دولت در اختیار دولت شاهنشاهی قرار گرفت :

يك بورس در رشته فیلمبرداری .

۵ بورس تکمیلی یکساله در رشته جنگلداری و صنایع چوب .

۵ بورس کارآموزی در رشته دفع آفات نباتی .

در سال ۱۳۵۰ با اقداماتی که از طرف سفارت شاهنشاهی در زمینه امور کارگری بعمل آمد تا تاریخ شهریورماه ۱۳۵۰ سه گروه کارگر ایرانی که بالغ بر ۲۳۵ نفر بودند برای آموختن فن جوشکاری و کشتی سازی و تعمیرات آن بکارخانه Rhein Stahl در Emden اعزام گردیدند . طبق آمار منتشره از طرف مقامات آلمانی در حدود ۴۵۰۰ نفر ایرانی در حال حاضر در آلمان مشغول کارآموزی فنی هستند .

همچنین در سال ۱۳۵۰ يك گروه ده نفری از دوشیزگان ایرانی برای آموزش فن پرستاری بشهر کلن اعزام شدند و در بیمارستان گروه مشغول بتحصیل گردیدند ۱۷۰ نفر دوشیزه دیگر نیز از طرف همان گروه در آموزشگاه پرستاری شهر Saarbrucken شروع بآموختن پرستاری نمودند . علاوه بر داوطلبان فوق ، در تعقیب مذاکرات سفارت شاهنشاهی با سنای برلین تعداد سی نفر از دوشیزگان ایرانی روز ۲۰ دیماه ۱۳۵۰ برای دیدن دوره پرستاری به برلین عزیمت نمودند و در موسسات پزشکی شهر مزبور مشغول تحصیل شدند . پنجاه محل پرستاری دیگر نیز از طرف بیمارستانهای برلین واسن پیشنهاد گردیده است که فعلا تحت بررسی مقامات مربوطه شاهنشاهی میباشد .

در نتیجه مذاکره با اتحادیه بیمارستانهای آلمان مقدمات قبول عده زیادی از دوشیزگان ایرانی برای آموختن رشته پرستاری و بهیاری آماده گردیده و قرار است آقای Professor Muller رئیس اتحادیه نامبرده جهت مذاکره در این زمینه بایران مسافرت نماید .

در سال ۱۳۵۰ بمناسبت تقارن با جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران اقدامات متعددی در کشور آلمان فدرال در زمینه شناسائی فرهنگ تاریخ ، ادب و همچنین پیشرفتهای ایران در شئون مختلف بعمل آمد . يك نشریه راجع بهنرقالی ایران در هنگام افتتاح نمایشگاه فرش هامبورگ و دو کتاب پرارزش راجع بتاریخ و فرهنگ ایران یکی از طرف ایرانشناسان

آلمانی و دیگری بوسیله انجمن فرهنگی ایران و آلمان و شماره مخصوص مجله کاوه درباره جشنها در مونیخ انتشار یافت و نمایشگاههای قالبی هامبورگ و فرانکفورت بکمک بازرگانان ایرانی برگزار گردید. آقای پروفیسور Krefter باستان‌شناس برجسته آلمان که قسمت عمده‌ای از آثار تخت جمشید را از زیر خاک در آورده است کتاب جالبی بمناسبت جشنهای شاهنشاهی منتشر ساخت که از طرف رئیس جمهوری آلمان به پیشگاه مبارک ملوکانه تقدیم گردید. پروفیسور کرفتر علاوه بر این مدلی از تخت جمشید تهیه نمود که به تشویق انجمن ایران و آلمان از طرف وزارت امور خارجه آلمان خریداری شد و بانجمن آثار ملی هدیه گردید.

سه نفر از استادان و معلمین دانشگاههای ایران برای استفاده از بورس Hombolt با آلمان عزیزت نمودند.

در سال ۱۳۵۰ سفیر شاهنشاه آریامهر، یک رشته سخنرانی و مصاحبه درباره سرمایه‌گذاری در ایران و پیشرفتهای ایران در امور اقتصادی و عمرانی و اجتماعی در انجمن ایران و آلمان در بن و اطاق بازرگانی ایران و آلمان در هامبورگ و هنگام افتتاح نمایشگاه فرش و همچنین در مونیخ بعمل آوردند.

ضمناً سخنرانیهای مفید و ارزنده‌ای توسط مستشرقین و دانشمندان و روزنامه نویسان طراز اول آلمانی درباره پیشرفت های اقتصادی و اجتماعی ایران - برترهای لرستان - جشنهای شاهنشاهی و کنگره ایران شناسان در شیراز - ایران بین شرق و غرب - تطور موسیقی ایرانی و اوضاع اقتصادی ایران در انجمن ایران و آلمان ایراد گردید. همچنین باید از سخنرانی آقای Dicke رئیس دویچه بانک در ایران در اطاق بازرگانی ایران و آلمان در هامبورگ درباره تاثیر جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی در اجرای طرحهای عمرانی در ایران نام برد.

در همین سال بمناسبت برگزاری جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی، نمایشگاه جالبی از کتابهای راجع بایران در دانشگاه توپینگن ترتیب داده شد و همچنین در قصر لیندیش سمیناری راجع بتاریخ و فرهنگ ایران برپا گردید که نمایندگان سفارت شاهنشاهی در آنها شرکت کردند و فیلمهای مربوط به تخت جمشید - انقلاب سفید - آثار هنری ایران - رقصهای محلی خراسان - ایران از هخامنشی تا پهلوی برای ایرانیان مقیم و سایر علاقمندان در شهرهای آلمان بمعرض نمایش گذاشته شد.

در حال حاضر غیر از ۵۰۰۰ نفر دانشجوی ایرانی که با گذرنامه

تحصیلی مشغول تحصیل میباشند عده‌ای نیز با گذرنامه عادی بفرارگرفتن دانش اشتغال دارند . دانشجویان ایرانی بیشتر در رشته های پزشکی و فنی و کشاورزی تحصیل میکنند .

در سال ۱۳۵۰ از طرف موسسات فرهنگی آلمان بالغ بر ۲۵۳ بورس تحصیلی در اختیار دانشجویان ایرانی گذاشته شد و نشریاتی برای تنویر افکار دانشجویان ایرانی مقیم آلمان بویژه پزشکان از لحاظ امکانات کار در موسسات مختلفه و برای فارغ التحصیلانی که بایران مراجعت مینمایند از طرف سفارت شاهنشاهی انتشار یافت .

در سال ۱۳۵۰ انجمن ایران و آلمان فعالیتهای فرهنگی خود را ادامه داد و کلاسهای زبان فارسی آن کماکان برای علاقمندان مفتوح بود . همچنین یک کلاس کمک زبان برای پرستاران و یک کلاس برای کارگران ایرانی مقیم کلن تاسیس گردید و چند پرواز دسته جمعی بابهای نازل برای سفر بایران برای دانشجویان ایرانی و خانواده های آنان هنگام عید نوروز و تعطیلات تابستانی ترتیب داده شد .

در سال ۱۳۵۰ سمیناری از طرف سازمان توسعه و همکاری اقتصادی O. E. C. D. در شهر برلین تحت عنوان دوره آموزش امور خارجی کشور های آسیائی ترتیب داده شد که سه نفر از کارمندان وزارت امور خارجه و آقای هوشنگ قدیمی رایزن سفارت شاهنشاهی در بن در آن شرکت نمودند .

قسمت آثار اسلامی موزه برلین که دارای آثار قدیمی ارزنده‌ای میباشد و مجموعه نفیسی از آثار کشورهای اسلامی از جمله ایران را دارد افتتاح گردید .

در سال ۱۳۵۰ ترتیب مسافرت چند گروه از طرف تلویزیون های مختلف آلمان بایران داده شد که هزینه مسافرت آنان را خود موسسات مربوطه تقبل نموده بودند .

این گروهها پس از مراجعت با آلمان برنامه‌هایی را که در ایران تهیه کرده بودند و متضمن مطالب مستدل و مثبتی پیرامون وضع ایران بود بشرح زیر در تلویزیونهای مربوطه پخش نمودند :

۱- مصاحبه Peter von Zahn با اعلیحضرت همایون شاهنشاه

آریامهر .

۲- مصاحبه Steigner رئیس رادیوی صدای آلمان با

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر که به ۳۲ زبان مختلف از رادیوی

- مزبور پخش گردید .
- ۳- فیلم رنگی ۱۲ پرچم سفید و تشریح انقلاب سفید و نتایج آن بمدت ۴۵ دقیقه .
- ۴- فیلم رنگی پرسپولیس که نشان دهنده تاریخ کهن ایران بود بمدت ۴۵ دقیقه . دولت آلمان فدرال بعلت ارزنده بودن این فیلم که توسط Von Khoun تهیه گردیده بود نسخه‌ای از آنرا توسط آقای فومن‌هاسل مناسبت جشنهای شاهنشاهی بدولت ایران اهداء نمود .
- ۵- سه فیلم راجع به پیشرفتهای آموزش کشاورزی و صنعتی در ایران که روزهای یکشنبه از برنامه معروف Ort Zeit پخش شد .
- ۶- فیلم خلیج فارس
- ۷- فیلم راه آهن سراسری
- ۸- فیلم ذوب آهن
- ۹- فیلم کوتاهی راجع به پیشرفتهای کشور ایران .
- ضمناً هنگام برگزاری جشنهای شاهنشاهی و باین مناسبت فیلمهای گوناگونی از تلویزیونهای آلمان پخش شد .
- در سال ۱۳۵۰ عده زیادی از روزنامه نگاران آلمانی بهزینه خود بایران مسافرت نمودند و پس از مراجعت مطالب پرارزشی پیرامون کشور شاهنشاهی انتشار دادند که غالباً مثبت وارزنده بودند .
- غیر از مقالات مفصلی که بمناسبت جشنهای شاهنشاهی درجراید معروف آلمان انتشار یافت ، روزنامه های زیر هم شماره مخصوصی بهیادبود جشنهای شاهنشاهی منتشر نمودند :
- ۱- روزنامه Die Welt در ۱۲ صفحه که باکمک بازرگانان وموسسات ایرانی وصنایع آلمان چاپ گردید .
- ۲- روزنامه Handelsblatt در ۸ صفحه که باکمک بازرگانان وموسسات ایرانی و صنایع آلمان چاپ گردید .
- ۳- مجله Skala ارگان اداره اطلاعات و مطبوعات آلمان فدرال باهمکاری سفارت شاهنشاهی .
- همچنین در سال ۱۳۵۰ از طرف سفارت شاهنشاهی تعداد زیادی نشریه در زمینه های مختلف انتشار یافت .

اسپانیا

در مهرماه ۱۳۵۰ ، به نمایندگی از جانب حضرت ژنرال فرانکو رئیس کشور اسپانیا ، والا حضرت دون خوان کارلوس دو بوروبون پرنس اسپانیا باتفاق همسر خود والا حضرت صوفی برای شرکت در مراسم جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی به ایران مسافرت نمودند .

بمناسبت جشن مذکور ، از طرف کمیته کورش در اسپانیا نمایشگاهی از آثار باستانی ایران موجود در موزه‌های آن کشور بمدت یکماه در مادرید تشکیل گردید و انتشارات نفیس وارزنده‌ای درمورد آثار مزبور و تمدن کهن ایران انتشار یافت و در دسترس عموم قرار گرفت .

آقای خوزه مانوئل دو اباروا سفیر اسپانیا در دربار شاهنشاهی روز ۲۹ دیماه ۱۳۵۰ ضمن ملاقات با جناب آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امور خارجه ، يك جلد کاتالوگ نمایشگاه آثار باستانی ایران موجود در مادرید را همراه نامه وزیر امور خارجه اسپانیا به ایشان تسلیم نمود .

سازمان جلب سیاحان ایران در تعظیم مسافرت جناب آقای سیروس فرزانه سرپرست آن سازمان در تاریخ ۲۱ فروردین ۱۳۵۰ اعلام داشت که درباره همکاریهای در زمینه جهانگردی بین ایران و اسپانیا توافقهائی بعمل آمده است .

ارتشبد فریدون جم سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در اسپانیا روز ۱/۷/۱۳۵۰ (۲۳ سپتامبر ۱۹۷۱) استوارنامه خود را به حضرت ژنرال فرانکو تسلیم نمودند .

مبادلات بازرگانی ایران و اسپانیا طبق آمار وزارت اقتصاد در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

مبادلات بازرگانی ایران و اسپانیا

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
-۲۲۳۱	۰/۰۴	۴۰	۰/۲۶	۲۲۷۱	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
-۹۵۹۵	۰/۰۳	۴۶	۱/۰۳	۹۶۴۱	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹
 واردات +۳۲۵
 صادرات +۱۵/۳

اتریش

همکاری مقامات دولتی و مردم و مطبوعات و تلویزیون اتریش ، هنگام برگزاری جشنهای ۲۵۰۰ سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران در سال ۱۳۵۰ ، از هر جهت شایان توجه بود .

حضرت رئیس جمهوری اتریش ضمن نامه‌ای که باین مناسبت و برای درج در نشریه مخصوص سفارت شاهنشاهی در وین ارسال نمودند چنین یادآور شدند که :

« ... از صمیم قلب متأسفم ازاینکه بعلت انتخابات پارلمانی اتریش نتوانستم دعوت شاهنشاه ایران محمدرضا شاه پهلوی را برای شرکت در این جشن تاریخی در تخت جمشید و تهران بعنوان نماینده جمهوری اتریش اجابت نمایم ولی بانهایت خوشوقتی ازاین فرصت استفاده میکنم و ضمن عرض تبریکات صمیمانه خود بمناسبت دوهزار و پانصدمین سالگرد شاهنشاهی ایران به پیشگاه اعلیحضرت شاهنشاه آریا مهر ، عقیده راسخ خودرا اعلام میدارم که ایران نوین با شهامت و موفقیت در راه پیشرفت های اجتماعی - اقتصادی - و فرهنگی با گامهای سریع پیش میرود و این برنامه بزرگ تنها در سایه آزادی و صلح میتواند به نتیجه قطعی برسد و ازاین روست که سیاست خارجی ایران براساس حفظ و تامین صلح و آرامش در جهان استوار گردیده است . بنام ملت اتریش آینده سعادت مندی برای مات ایران آرزو مینمایم و بدین وسیله دوستی کهن و حسن روابط صمیمانه بین دوکشور را تأیید و تجدید مینمایم و امیدوارم بتوانم باردیگر ودر آینده نزدیک شاهنشاه ایران و علیاحضرت شهبانو را در اتریش زیارت کنم و مقدمشان را شادباش بگویم . »

حضرت رئیس جمهوری اتریش ، حضرت کاردینال کونیک استف اعظم اتریش را که از ایرانشناسان بنام هستند همراه هفت تن از اساتید دانشگاهها و ایرانشناسان آن کشور برای شرکت در جشن شاهنشاهی بایران اعزام داشتند .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر در تاریخ هفتم اردیبهشت

ماه ۱۳۵۰ ضمن پیامی انتخاب مجدد حضرت فرانتس یوناس را به سمت ریاست جمهوری اتریش تبریک گفتند .

در سال ۱۳۵۰ والا حضرت شاهدخت شمس پهلوی و والا حضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی و والا حضرت همد پهلوی برای يك اقامت کوتاه به وین مسافرت فرمودند .

مناسبات اقتصادی :

در سال ۱۳۵۰ کمیسیون دائمی مشترك اقتصادی ایران و اتریش در تعقیب هدفهای خود مبنی بر توسعه روابط اقتصادی دو کشور فعالیت ثمربخشی بعمل آورد . جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد در چهارم خرداد ماه ۱۳۵۰ برای شرکت در کمیسیون مشترك اقتصادی در رأس هیئتی مرکب از ۹ نفر از کارشناسان و متخصصین نفت و پتروشیمی و کشاورزی و بازرگانی و صنایع به وین عزیمت کردند و از تاریخ سوم الی ششم خرداد ماه با هیئت اقتصادی اتریش مرکب از وزیر صنایع و تجارت آن کشور و ۱۹ نفر از کارشناسان امور صنعتی و بازرگانی و سرمایه‌گراری و کشاورزی اتریش مذاکره بعمل آوردند .

نکات و مسائل برجسته و تصمیماتی که اتخاذ شده است بشرح

زیر میباشد :

— توافق برای انعقاد اولین موافقتنامه بازرگانی بین دو کشور .

— توافق اصولی برای خرید نفت از ایران و همکاری در صنعت

نفت .

— اعزام هیئت بازاریابی ایران به اتریش بمنظور مذاکره با

خریداران اتریشی .

— تشکیل نمایشگاههای صنعتی و بازرگانی .

— اقدام برای تشکیل يك شرکت مختلط برای تشویق سرمایه

گراری در طرحهای مورد علاقه دو کشور .

برای تسهیل کار بازرگانان ایرانی و فروشندگان امتعه واجناس

ایران در اتریش و رسیدگی بمشکلات و پیشنهادات آنان ، در تاریخ ۵

خرداد ۱۳۵۰ جلسه‌ای با حضور مدیران کل بازرگانی و اقتصادی وزارت

اقتصاد ایران و بازرگانان ایرانی مقیم اتریش در سفارت شاهنشاهی ایران

در وین تشکیل گردید و مسائل مورد نظر بازرگانان و روابط آنان با

مقامات اقتصادی و گمرکی محل مورد بحث قرار گرفت و تصمیماتی در جهت رفع مشکلات آنان اتخاذ گردید .

در سال ۱۳۵۰ قسمت اقتصادی سفارت شاهنشاهی در وین با همکاری نماینده شرکت سهامی گراتس ، نمونه هایی از صنعت فرش و نمونه های صنایع دستی ایران را بمعرض نمایش گذاشت .
در شهرهای وین و سالزبورگ نیز با همکاری بازرگانان ایرانی نمایشگاههای مشابهی در سال ۱۳۵۰ تشکیل گردید و امتعه ایرانی نمایش داده شد .

در خرداد ماه ۱۳۵۰ آقای محسن لك رئیس قسمت ایرانی اطاق های بین المللی بازرگانی همراه با هیئتی از بازرگانان و اعضاء اطاق بازرگانی ایران برای شرکت در کنفرانس بین المللی اطاقهای بازرگانی به وین عزیمت نمود و با استفاده از این فرصت مطالعاتی در زمینه امکانات مربوط به ایجاد روابط بازرگانی و مبادله کالاهای مختلف بین تجار ایرانی و اتریشی بعمل آورد .

صرفنظر از اقدامات مؤثری که سفارت شاهنشاهی در راه توسعه و بهبود روابط بازرگانی دو کشور از طریق بررسی بازار فروش کالاهای ایرانی و ارزیابی کالاهای مورد نیاز کشور انجام داده است قسمت اقتصادی سفارت شاهنشاهی ، برای راهنمایی بازرگانان ایرانی و اتریشی و معرفی و تسهیل کارهای آنان ، نشریه پاترند روزهای بنام « ایران آکتوئل » منتشر کرده و برای مقامات اقتصادی و مؤسسات معتبر بازرگانی آن کشور فرستاده و پیشرفتهای اقتصادی ایران و اخبار اقتصادی لازم را باطلاع مراجع و مقامات مزبور رسانیده است .

در سال ۱۳۵۰ مذاکرات لازم درباره برقراری ارتباط هوایی بین ایران و اتریش ادامه داشته است .

جناب آقای فرزانه رئیس سازمان جلب سیاحان ، در سال ۱۳۵۰ ، برای بررسی مسائل مربوط به امر توریسم به وین مسافرت نمود و با مقامات مربوطه اتریشی مذاکراتی بعمل آورد و متقابلاً نیز قرار است که چندتن از مدیران مؤسسات توریستی اتریش برای بررسی مسائل مربوط به توریسم بایران مسافرت نمایند .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و اتریش در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۸۳۹۵	۰/۳۳	۳۷۰	۰/۹۹	۸۷۶۵	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۷۹۰۳	۰/۳۲	۴۲۹	۰/۸۹	۸۳۳۲	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت بسال
 ۱۳۴۹ ۵ - صادرات
 + ۱۵/۹

در سال ۱۳۵۰ هیئتهای نمایندگی ایران باراهنمائی و همکاری مقامات اتریشی در کنفرانسهای بینالمللی که در آن کشور تشکیل گردید شرکت نمودند ، از جمله :

۱ - کنفرانس سازمان توسعه صنعتی ملل متحد UNIDO که از ۱۱ تا ۱۸ خرداد ۱۳۵۰ در وین افتتاح شد و هیئت نمایندگی ایران بزیاست سفیر شاهنشاه آریامهر و عضویت معاون امور بینالمللی وزارت اقتصاد و هیئتی مرکب از کارمندان اقتصاد و وزارت امور خارجه در آن شرکت نمود .

۲ - جناب آقای هوشنگ اربابی معاون وزارت راه و رئیس هواپیمائی کل کشوری در راس هیئتی در کنفرانس عمومی سازمان بینالمللی هواپیمائی کشوری که از تاریخ ۲۵ خرداد تا ۱۷ تیر ۱۳۵۰ در وین تشکیل گردید شرکت نمود .

۳ - جناب آقای جمشید آموزگار وزیر دارائی در راس هیئتی از ۱۹ تا ۲۲ تیر ماه ۱۳۵۰ در کنفرانس وزیران اوپک در وین حضور یافت .

در سال ۱۳۵۰ بنا بدعوت وزارت اطلاعات ، آقای دکتر **Dr. Strohal** سردبیر روزنامه کوریر ودوشیزه **Burian** خبرنگار مخصوص روزنامه « دی پرسه » و همچنین در ایام جشنهای شاهنشاهی ، دوتن دیگر از نمایندگان روزنامه های مزبور و نمایندهای از طرف رادیو تلویزیون اتریش بایران مسافرت نمودند .
 از جمله همکاریهای صمیمانهای که مطبوعات رادیو و تلویزیون

اتریش ، هنگام جشنهای شاهنشاهی بعمل آوردند تشکیل نمایشگاه « دو هزاروپانصدمین سال شاهنشاهی ایران » در موزه مردم شناسی وین بود که از جانب حضرت رئیس جمهوری اتریش با حضور عده زیادی از رجال و شخصیت‌های کشور و استادان دانشگاهها و روسای موزه‌ها و خبرنگاران داخلی و خارجی و وزیر فرهنگ اتریش افتتاح شد .

مناسبات فرهنگی :

در سال ۱۳۵۰ از طرف سازمان فرهنگی هامر پورگشتال سمیناری بنام ایران تشکیل شد که طی آن یکرشته سخنرانیهای مهم درباره تمدن و فرهنگ ایران در شهرهای وین - گراتس و اینسبورگ توسط عده‌ای از اساتید دانشگاههای اتریش ایرادگردید و سمینار دیگری نیز از طرف انستیتوی زبانشناسی وین تحت عنوان « گلچینی از گلستان شعر فارسی » تشکیل گردید . از طرف نمایندگی شرکت هواپیمائی « سوئیس‌ایر » نیز یکرشته سخنرانی درباره امکانات توریستی ایران در آینده ترتیب داده شد . چاپ و انتشار نشریه ویژه جشن شاهنشاهی در اتریش تحت عنوان « شاهنشاهی ایران » بدو زبان فارسی و آلمانی که مشتمل بر مقالات ارزنده‌ای از اساتید و ایرانشناسان بنام درباره تاریخ و تمدن و فرهنگ و هنر ایران بود مورد استقبال و استفاده بسیاری از مردم اتریش و محافل فرهنگی و ادبی آن کشور قرار گرفت .

در سال ۱۳۵۰ جناب آقای شجاع‌الدین شفا معاون وزارت فرهنگی دربار ، دوبار به اتریش مسافرت نمود و درباره ایجاد يك انستیتوی ایرانشناسی وابسته به دانشگاه وین با مقامات دانشگاهی اتریش مذاکره کرد .

سرویس دانشجویان خارجی دانشگاه اتریش که از چند سال پیش بمنظور راهنمایی دانشجویان خارجی و رفع مشکلات آنان تاسیس گردیده است با همکاری سفارت شاهنشاهی ، در زمینه ایجاد تسهیلات لازم برای دانشجویان ایرانی خدمات مفیدی انجام داده و نسبت بوضع تحصیلی آنان نظارت کافی بخرج داده است .

در سال ۱۳۵۰ از طرف دولت اتریش تعداد ۱۲ بورس تحصیلی در اختیار فارغ‌التحصیلان ایران گذاشته شده است . ضمناً بورسهای دیگری برای مدت دو سال به ۱۴ تا ۲۰ نفر از دانشجویان ایرانی فارغ‌التحصیل از مدرسه حرفه‌ای رضاپهلوی تخصیص داده شده است و در سال

۱۳۵۰ تعداد ۱۴ دانشجو از این طریق برای استفاده از بورس تحصیلی دولت اتریش بآن کشور عزیمت نموده‌اند .

در تابستان سال ۱۳۵۰ تعداد ۲۸ نفر از دانشجویان ممتاز ایرانی ضمن مسافرت به‌پاره‌ای از کشورهای اروپائی برای يك توقف سه‌روزه به وین عزیمت نمودند و از طرف سفارت شاهنشاهی مورد پذیرائی و راهنمائی قرار گرفتند .

باراهنمائی و هدایت قسمت امور دانشجویان سفارت شاهنشاهی ، در تابستان ۱۳۵۰ يك هیئت ۴۰ نفری مرکب از آموزگاران شهرگراتس به سرپرستی یکی از استادان خود بایران مسافرت نمودند و از مراکز و بناهای مهم تاریخی کشور بازدید بعمل آوردند .

بر اثر مذاکره با مقامات دولت اتریش واطاق پزشکان آن‌کشور ترتیبی داده شده است که پزشکان ایرانی فارغ‌التحصیل از اتریش برای طی دوره تخصصی و کسب تجربه در رشته‌های مختلف در بیمارستان‌ها و درمانگاههای آن کشور بکارهای علمی اشتغال ورزند .

انگلستان

والاحضرت پرنس فیلیپ که ریاست عالیہ کمیته کورش کبیر را در انگلستان بعهده داشتند باتفاق والاحضرت «آن» در مراسم جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران شرکت نمودند . روزنامه تایمز لندن بمناسبت جشن مزبور ضمیمه ویژه‌ای در هشت صفحه منتشر نمود و در آن ضمن تجلیل از ترقیات چشمگیر ایران ، از اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، بعنوان **A Unifying Symbol of a Fiercely Nationalistic People** نام برد .

موزه بریتانیا ، کتیبه کورش کبیر را که نخستین منشور حقوق بشر در دنیا میباشد ، بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ، به ایران فرستاد و در بنای یادبود شهید به نمایش گذاشته شد .

در جریان سال ۱۳۵۰ مذاکرات مفصلی بین ایران و انگلیس بمنظور اعاده جزایر تنب بزرگ و تنب کوچک و ابوموسی بایران صورت گرفت و سرویلیام لوس فرستاده ویژه وزیر خارجه انگلیس ، باین مناسبت چندبار به ایران مسافرت نمود وبامقامات مربوطه شاهنشاهی مذاکره نمود و باخروج نیروهای انگلیس از خلیج فارس ، نیروهای شاهنشاهی نیز در تاریخ نهم آذرماه ۱۳۵۰ (۳۰ نوامبر ۱۹۷۱) در جزایر مورد بحث استقرار یافتند . سرالک داگلاس هیوم وزیر خارجه انگلیس وبانو در تاریخ ۲۸ر۱۲ر۱۳۵۰ همراه هیئتی برای یک دیدار کوتاه وارد تهران شد و در فرودگاه مورد استقبال جناب آقای عباسعلی خلعت‌بری وزیر امورخارجه و سفیر انگلیس در دربار شاهنشاهی و جمعی از مقامات وزارت امور خارجه و سفارت انگلیس قرار گرفت .

وزیر خارجه انگلیس صبح روز بیست ونهم اسفندماه ۱۳۵۰ به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بار یافت و باتفاق همراهان درضیافت ناهاری که همان روز در کاخ نیاوران ترتیب داده شد بود شرکت نمود .

در جریان شرفیابی وزیر خارجه انگلیس به پیشگاه مبارك شاهانه مسائل جهانی و نیز موضوعات مربوط به روابط دو کشور مورد بررسی قرار گرفت .

وزیر خارجه انگلیس هنگام عزیمت از ایران در فرودگاه مهرآباد طی يك مصاحبه مطبوعاتی ضمن ابراز خوشوقتی از دیدار مجدد از ایران در مورد شرفیابی به پیشگاه شاهانه اظهار نمودند که :

« امروز فرصت مذاکرات سودمندی با اعلیحضرت شاهنشاه ایران پیدا کردم . این مذاکرات در مورد مسائل بسیاری که دنیا با آن روبرو میباشد صورت گرفت . »

وزیر خارجه انگلیس افزود : « بدیهی است ایران و انگلیس در بسیاری مسائل منافع مشترك دارند و از این روابط دید مزبور برای من لذت بخش و سودمند بوده است . من از پیشرفتهای اقتصادی قابل توجهی که در کشور شما صورت گرفته است مطلع شدم و این امر موجب خوشوقتی انگلیس میباشد چه ما علاقه داریم ایران کشوری مستقل و نیرومند باشد . »

وزیر خارجه انگلیس ضمن اشاره به اوضاع منطقه اظهار نمود که « ما نهایت کوشش خود را بکار خواهیم برد تا با ایران بمنظور صلح و ثبات منطقه همکاری کنیم . دیدار از تهران فرصتی بود که من بتوانم در مورد منطقه خلیج فارس صحبت کنم ، منطقه‌ای که ایران و انگلیس هر دو نسبت به مسائل آن علاقه فراوان دارند . »

وزیر خارجه انگلیس در پایان به موارد همکاری ثمربخش ایران و انگلیس اشاره نمود و از عملیات مشترك شرکت ملی نفت ایران و شرکت نفت انگلیس در زمینه اکتشاف و استخراج نفت حوزه دریای شمال بعنوان نمونه بارز این همکاری نام برد .

سردنيس‌رأيت سفیر انگلیس در دربار شاهنشاهی ، در انقضای ماموریت خود در دربار شاهنشاهی ، روز ۳۱ فروردین ۱۳۵۰ تهران را بقصد کشور خود ترك گفت . نامبرده ، قبل از عزیمت ، باتفاق همسر خود با جناب آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی ملاقات کرد و وزیر دربار شاهنشاهی تمثالی از شاهنشاه آریامهر را که بتوشیح همایونی مزین شده بود بیاس قدردانی از خدماتی که طی دوران ماموریت خود در راه گسترش روابط ایران و انگلیس انجام داده بودند بایشان اعطاء نمودند .

همچنین ، از طرف جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر سابق امور خارجه میهمانی ناهاری بافتخار ایشان و بانو دنيس‌رأيت در کاخ وزارت

امور خارجه ترتيب داده شد كه ضمن آن ، وزير امور خارجه به سابقه روابط تاريخي ايران و انگلستان اشاره كردند و افزودند كه «روابط دو كشور هميشه در زمينه هاي سياسي ، اقتصادي و اجتماعي در حال گسترش بوده است . بازديد رسمي عليا حضرت ملكه انگلستان از ايران و ديدار هاي رسمي و خصوصي شاهنشاه ايران از انگلستان كه مورد استقبال گرم مردم دو كشور قرار گرفته ، نشانه اي از روابط نزديك دو كشور بوده و هر دو كشور در سازمان پيمان مركزي متحد هستند .

سردنيس رايه نيز در پاسخ اظهار داشت كه : «روابط ايران و انگلستان در طول ساليان گذشته نشيب و فراز داشته است . در قرن نوزدهم كه امپراطوري بریتانیا درهند منافع زيادي داشت ماقوي بوديم وايران ضعيف و طبيعي است كه رابطه قوي و ضعيف يك رابطه سالم نيست ولي امروز كه ايران را ترك ميكنم كشور شما از هر جهت قوي است و روابط ما براساس احترام متقابل متساوي استوار است واگر اختلافات كوچكي در ميان باشد مانع از ادامه دوستي نزديك فيما بين نيست . ملت انگليس براي ايران و تمدن كهن آن احترام زيادي قائل است . نامبرده افزود كه در طول استقرار روابط سياسي بين دو كشور وي تنها سفيري بوده كه مدت هشت سال بطور مداوم در دربار شاهنشاهي نماينده كشورش بوده است و اظهار داشت كه دوران ماموريت وي در تهران با شروع انقلاب سفيد در ايران مصادف بود و او شاهد ترقيات چشمگير ايران در همه زمينه ها بوده است .»

آقاي پيتر ادوارد درامز با توم سفير جديد انگليس در دربار شاهنشاهي ، در تاريخ ۱۹۷۱ر۶ر۲۹ به پيشگاه مبارك شاهنشاه آريامهر شريفاب شد و طی مراسمی استوارنامه خود را تقديم کرد .

يك گروه پارلماني انگليس بدعوت جناب آقاي جعفر شريف امامي رئيس مجلس سنا در اواخر ارديبهشت ماه ۱۳۵۰ به ايران آمد و به پيشگاه مبارك ملوكانه باريافت . اعضاء گروه در طول سفر خود با جناب آقاي امير عباس هويدا نخست وزير و همچنين باروساي مجلسين ايران ملاقات و مذاكره نمود و از اصفهان و شهرهاي ساحلي بحر خزر ديدن كرد .

والاحضرت اشرف پهلوي ، در تاريخ ۱۳ شهريور ماه ۱۳۵۰ ، هنگام عزيمت به نيويورك در لندن توقف نمودند و در مجلس ضيافت خصوصي كه از طرف آقاي ادوارد هيث بافتخار معظم لها ترتيب داده شده بود شركت نمودند .

مناسبات اقتصادی :

جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ، در تاریخ ۲۳ ر ۱۰ ر ۱۳۵۰ در راه مراجعت از امریکا در لندن توقف نمودند و با آقای جان دیویس وزیر بازرگانی و صنایع انگلیس ملاقات و مذاکره کردند . در این مذاکرات موضوع توسعه روابط بازرگانی و همکاریهای اقتصادی و امکان تشکیل کمیسیون مشترک همکاریهای اقتصادی در سطح وزیران دو کشور برای تشویق بخش خصوصی انگلیس بمنظور سرمایه‌گذاری در ایران مورد بحث قرار گرفت .

وزیر اقتصاد ایران ، در مدت اقامت خود در لندن باینگاه سخن-پراکنی بریتانیا مصاحبه‌ای بعمل آوردند . در سال ۱۳۵۰ متجاوز از ده شرکت و موسسه بازرگانی انگلیس ، پس از مذاکره با سفارت شاهنشاهی ، طرحهایی در زمینه امور صنعتی و کشاورزی برای سرمایه‌گذاری در ایران تهیه و تسلیم مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی کرده‌اند .

بمناسبت جشنهای شاهنشاهی «هفته فرش ایران» در انگلستان ترتیب یافت و متجاوز از هشتاد فروشگاه فرش در لندن و سایر شهرهای انگلیس ، ضمن تزئین فروشگاهها با تمثال شاهنشاه آریامهر و شهبانوی ایران در مراسم مزبور شرکت نمودند .

در سال ۱۳۵۰ جناب آقای جمشید آموزگار وزیر دارائی ، جناب آقای دکتر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران ، جناب آقای مهدی سمیعی سفیر شاهنشاه آریامهر ، جناب آقای جهانشاهی رئیس بانک مرکزی ایران ، برای مذاکره با مقامات اقتصادی انگلیس بآن کشور مسافرت نمودند .

طبق اعلام شرکت « بریتیش لیلاند » شرکت اتوبوسرانی تهران تعداد ۲۰۰ دستگاه اتوبوس بارزش ۳۹۶۰۰۰۰ لیره بشرکت مزبور سفارش داده و قرار است که سیصد دستگاه دیگر بعداً سفارش داده شود .

انگلستان ، طبق آخرین آمار بازرگانی خارجی کشور ، در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ در میان کشور های صادرکننده کالا به ایران مقام سوم را کسب نموده است . در این مدت صادرات ایران به آنکشور بدون محاسبه مواد نفتی برابر با ۳۲۷۷۹۹۲۸۸ ریال و واردات کالاهای انگلیسی به ایران ، مبالغ ۶۳۳۷۸۱۷۶۶۴ ریال بوده است .

وزارت بازرگانی و صنایع انگلیس همزمان با برگزاری جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی و باتوجه به اقتصاد شکوفان ایران ، از صاحبان صنایع

و صادرکنندگان خود دعوت نمود که در افزایش و توسعه روابط بازرگانی با ایران سعی بیشتری نمایند و سفارت علیا حضرت ملکه انگلستان در تهران نیز در بولتن هفتگی خود ضمن تشریح شرایط و امکانات مساعد ایران سرمایه‌گزاران انگلیسی را برای سرمایه‌گذاری در ایران تشویق نمود .

در سال ۱۳۵۰ قراردادی بمنظور خرید وسائل تولید برق اهواز بین شرکت توانیر و شرکت انگلیسی الکتریک . ا . ای . آی . بمبلغ ده میلیون لیره به امضاء رسید .

طبق گزارش وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و انگلیس در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۸۴۷۴۳	۳۳۹	۳۷۵۴	۹۹۶	۸۸۴۹۷	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۹۶۱۱۴	۳۵۳	۴۷۳۹	۱۰۸	۱۰۰۸۵۳	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۴۹

واردات + ۱۴

صادرات + ۲۶/۲

مناسبات فرهنگی :

بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ایران ، کنگره‌ای بنام کنگره بین‌المللی میترائیسم بمدت يك هفته در دانشگاه منچستر تشکیل یافت و در آن مطلعین میترائیسم کلیه کشورهای جهان شرکت کردند . سفیر شاهنشاه آریامهر ضمن افتتاح کنگره مزبور بیاناتی درباره تمدن کهن ایران و مذهب میترائیسم و همچنین پیشرفتهای اخیر ایران ایراد نمودند .

همچنین ، دانشگاه لندن ، سمیناری بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ترتیب داد که در آن جناب آقای پروفیسور رضا نماینده دائم ایران در یونسکو و چند تن از ایران شناسان ، سخنرانیهای راجع به ادبیات و فرهنگ ایران ایراد نمودند .

همچنین بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ، نمایشگاهی از آثار باستانی ایران در موزه بریتانیا ترتیب داده شد و موزه «ویکتوریا و البرت» نیز نمایشگاهی از آثار ایران ترتیب داد .

آقای ویلفریدیک تاریخ نویس معاصر انگلیس در تاریخ پنجم خرداد ماه ۱۳۵۰ به ایران آمد و در طول دو هفته اقامت خود در کشور بمنظور نوشتن کتابی درباره روابط قدرتهای بزرگ در خاورمیانه مطالعاتی بعمل آورد .

سرپیتراستاد شهردار لندن در تاریخ بیست و دوم مرداد ماه ۱۳۵۰ به دعوت جناب آقای نیک پی شهردار پایتخت به ایران مسافرت نمود . وی ضمن اقامت سه روزه خود در تهران و ملاقات و مذاکره با مقامات شاهنشاهی در یکی از جلسات انجمن شهر تهران شرکت نمود .

در نیمه دوم شهریور ماه ۱۳۵۰ گروهی از دانشجویان کالج سلطنتی دفاع انگلیس به ایران آمد . این گروه با معاون سیاسی وزارت امور خارجه و رئیس ستاد بزرگ ارتش تاران ملاقات نمود و ازدانشگاه پدافند ملی دیدن کرد .

در تاریخ بیستم مهرماه ۱۳۵۰ (۱۲ اکتبر ۱۹۷۱) بمناسبت دهمین سال فعالیتت موسسه انگلیسی تحقیقات مربوط به ایران مراسم جشنی در تهران برگزار گردید و نمایشگاهی نیز در تالار مخصوص موزه ایران باستان تشکیل یافت . این موسسه تاکنون در پاسارگاد و حوالی قزوین و چند نقطه دیگر ایران حفاریات با ارزشی بعمل آورده است .

جشنواره جهان اسلام در تاریخ ۲۱ آبان ۱۳۵۰ به ابتکار موسسه هنر معاصر در لندن گشایش یافت . دربرگزاری این جشنواره که ضمن آن سیر تمدن اسلام بطرز جالبی نمایش داده شد ، ایران سهم بزرگی را عهده دار بود .

در تابستان سال ۱۳۵۰ کالج St. Anthony در آکسفورد ضیافتی بمنظور مذاکره درباره انعقاد ششمین کنگره بین المللی هنر و باستانشناسی ایران (که قرار است در ماه سپتامبر ۱۹۷۲ در آکسفورد تشکیل یابد) ترتیب داد که سفیر شاهنشاه آریامهر نیز در آن شرکت داشتند .

در ماه اکتبر ۱۹۷۲ دانشگاه منچستر یک جلسه سخنرانی راجع به ایران ترتیب داد . در این جلسه که توسط کاردار ایران افتتاح شد پروفیسور Boyle راجع به ایران نوین صحبت کرد .

آقای پروفیسور ماکس مالووان نیز در ماه سپتامبر همانسال سخنرانی جالبی درباره کورش کبیر در انجمن ایران ایراد نمود .

آقای دکتر حسین نصر رئیس و استاد دانشکده ادبیات ایران که برای شرکت در اولین فستیوال هنر اسلام به لندن دعوت شده بودند علاوه بر سخنرانی در جلسات فستیوال نطق مبسوطی نیز در محل کانون فرهنگی اسلامی لندن درباره نقش اسلام در دنیای نوین ایراد کردند که مورد توجه بسیار قرار گرفت .

گروهی از هنرمندان باله ملی پارس در خرداد ماه ۱۳۵۰ بدعوت دانشجویان ایرانی مقیم بریتانیا به لندن رفت و در محل انستیتوی کشورهای مشترک المنافع برنامه‌هایی اجرا کرد .

در سال ۱۳۵۰ «انجمن ایران» طبق معمول سالانه ضیافت شام باشکوهی در هتل ساوی لندن ترتیب داد که در آن والا حضرت پرنسس آلکساندرا و عده کثیری از شخصیت‌های برجسته انگلیس و ایرانیان مقیم آن کشور حضور داشتند .

سفیر شاهنشاه آریامهر طی بیانات مبسوطی روابط بین دو کشور و رؤس سیاست خارجی ایران و بخصوص نظر دولت شاهنشاهی درباره مسائل خلیج فارس را تشریح نمودند .

در سال ۱۳۵۰ شخصیت‌های انگلیسی شرح زیر بایران مسافرت نموده‌اند :

— آقای جرمی تورپ رهبر حزب لیبرال ، لرد شاکراس رئیس انجمن ایران ، سرپیتر اگنیو رئیس شورای انجمن ایران ، لرد تامپسون رئیس هیئت مدیره موسسه انتشارات تایمز ، سرکلایوباسوم رئیس گروه پارلمانی ایران و انگلیس ، هارمزورث رئیس هیئت مدیره گروه اسوشیتد نیوز پیپرز و عده زیادی از دانشمندان و ایرانشناسان انگلیسی برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی .

— مسافرت دو نفر از نمایندگان مجلس عوام به ایران برای مشاهده مبارزات انتخاباتی بنا بدعوت حزب ایران نوین .

— مسافرت متجاوز از یکصد نفر روزنامه نگار و عکاس و فیلمبردار انگلیسی به ایران .

وابسته مطبوعاتی سفارت شاهنشاهی در طی سال ۱۳۵۰ در مراکز

مختلف اجتماعی و فرهنگی سخنرانیهای متعددی درباره شئون مختلف ایران بخصوص پیشرفتهائی که در چند سال اخیر در سایه رهبری خردمندانسه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر نصیب ایران شده است ایراد نمود . بعضی از این سخنرانیها با نمایش فیلمها و اسلایدهائی از ایران همراه بود . در سال ۱۳۵۰ از طرف رادیو و تلویزیون بی . بی . سی . تعدادی بورس در اختیار تلویزیون ملی ایران قرار گرفته است .

ایتالیا

درمهرماه ۱۳۵۰ آقای سناتور پلا نخست‌وزیر و وزیر خارجه اسبق و رئیس کمیسیون خارجی مجلس سنا به نمایندگی از جانب حضرت ساراگات رئیس جمهوری وقت ایتالیا همراه رئیس کل تشریفات و مشاور نظامی رئیس جمهوری برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی به ایران آمدند. آقای سناتور پلا در مراجعت به کشور خود ضمن تجلیل از جشنهای شاهنشاهی تصمیم گرفت که یک گروه پارلمانی تحت نام «سیروس» در پارلمان ایتالیا تاسیس نماید.

مسافرت رسمی جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر وقت امور خارجه به ایتالیا، که از سوم تا هفتم خردادماه ۱۳۵۰ صورت گرفت، فرصت مناسبی برای تحکیم مناسبات و نزدیکی بیش‌ازپیش نظریات دودولت در مسائل بین‌المللی و در روابط بین دو کشور بود. جناب آقای زاهدی در این مسافرت بحضور حضرت ساراگات رسیدند و علاوه بر ملاقاتها و مذاکرات با آقای مورو وزیر امور خارجه، با آقایان کلمبو نخست‌وزیر و فانفانی و پرتینی روسای مجلسین سنا و شورایملی و همچنین وزیر امور عمران و توسعه ایتالیا نیز مذاکرات سودمندی انجام دادند.

وزیر امور خارجه وقت ایران در طول اقامت چهار روزه خود در ایتالیا از بعضی از شهرهای صنعتی آن کشور بازدید بعمل آوردند و در مراسمی که بمناسبت آغاز فعالیتهای کمیته ایتالیائی جشنهای شاهنشاهی ایران در سالن شهرداری رم برگزار گردید شرکت نمودند. در این مراسم آقای پرفسور توچی رئیس انستیتوی ایتالیائی برای خاورمیانه و خاور دور طی بیاناتی اظهار داشت که کورش بزرگ امپراطوری خود را بر اساس همزیستی بین تمدنهای مختلف بنا نهاده بود و او را میتوان پیشرو سیاست فعلی ایران مبنی بر تفاهم و دوستی با شرق و غرب بشمار آورد.

شهردار رم نیز در این مراسم، ضمن بیانات جالبی نقش ایران را در پیشرفت و تحول تمدن جهانی ستود و اظهار داشت که مافعالیتهای خود را

برای بزرگداشت جشن شاهنشاهی ایران بانامگذاری دو خیابان پایتخت خودمان بنام کورش و ایران آغاز میکنیم و سپس مدال معروف «دی‌دی‌رما» را که مدال الهه رم نیز نامیده میشود و نشان عالی شهر رم است بسینه وزیر خارجه وقت ایران نصب کرد و ایشان را همشهری افتخاری نامید .

وزیران امور خارجه دو کشور در پایان این دیدار ، ضمن صدور اعلامیه مشترکی ، تشابه نظریات ایران و ایتالیا در اغلب مسائل جهانی مخصوصا مشکل فلسطین و کانال سوئز و اظهار علاقمندی بتوسعه مناسبات و همکاریهای بین دو کشور را مورد تأیید قرار دادند . (۱)

در سال ۱۳۵۰ مطالعات تازم‌ای برای توافق نهائی در مورد طرح عهدنامه استرداد مجرمین و معاضدت قضائی بین ایران و ایتالیا که قسمت عمده آن مورد تنظیم و موافقت طرفین قرار گرفته است بعمل آمد . همچنین نسبت به مبادله اسناد مصوب موافقتنامه همکاریهای علمی و فنی ایران و ایتالیا نیز که هنگام مسافرت آقای موروثهران بامضای وزیران امور خارجه دو کشور رسیده بود اقدام لازم صورت گرفت و موافقتنامه مورد بحث در تاریخ ۱۱۲۷/۱۳۵۰ (۱۶ فوریه ۱۹۷۲) در پایتخت ایتالیا مبادله شد . موافقتنامه همکاری علمی و فنی که بین ایران و ایتالیا بامضاء رسیده بود در تاریخ ۱۳۰/۱۳۵۰ از تصویب مجلسین ایران گذشت .

مناسبات اقتصادی :

اولین نکته‌ای که در بررسی روابط بازرگانی ایران و ایتالیا در سال ۱۳۵۰ بچشم میخورد عدم توازن فاحشی است که بین صادرات و واردات دو کشور وجود دارد . بموجب آمار بازرگانی خارجی ایران در ششماه اول سال ۱۳۵۰ واردات ایران از ایتالیا معادل ۳۳۴۰۸۸۳۰۸۹ ریال یعنی برابر با ۷۱٪ درصد کل واردات کشور بوده در صورتیکه طی همان مدت زمان صادرات ایران برابر به ۲۳۶۸۹۰۹۴۶ ریال بالغ گشته و البته این محاسبات بدون در نظر گرفتن صادرات نفتی بوده است .

واردات ایران از ایتالیا بیشتر شامل ماشین‌آلات - محصولات غذایی - منسوجات - کاغذ و صنایع چوبی - کالاهای الکتریکی - لاستیک و محصولات شیمیائی و فلزی است و صادرات ایران به ایتالیا شامل مواد سنتی میباشد .

(۱) - به نشریه «اخبار و اسناد» وزارت امور خارجه (از فروردین تا شهریور ماه ۱۳۵۰) حاوی متن کامل اعلامیه مشترک ایران و ایتالیا مراجعه فرمایند .

بررسی روابط اقتصادی و بازرگانی دو کشور نشان میدهد که ایتالیا میتواند سهم مهمتری در توسعه برنامه‌های اقتصادی بویژه سرمایه‌گذاری در رشته‌های صنعت و کشاورزی ما داشته باشد ولی متأسفانه تاکنون با وجود مسافرت هیئتهای اقتصادی مختلف بین دو کشور اقدام اساسی در این باره بعمل نیامده است. بنابه‌آمار وزارت اقتصاد ایران، مبادلات بازرگانی ایران و ایتالیا در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است.

واحد: هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۳۴۵۵۶	۱/۵۰	۱۶۶۵	۴/۰۸	۳۶۲۲۱	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۴۰۸۴۲	۲/۳۲	۳۱۱۷	۴/۷۱	۴۳۹۵۹	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹

واردات +۲۱/۳۶

صادرات +۸۷/۲

مقارن جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی، هفته فرش ایران در ایتالیا برگزار شد و اغلب فروشگاهها و مغازه‌ها که فرش و سایر کالاهای ایران را میفروشد در رم و میلان و اغلب شهرهای دیگر ایتالیا بطرز جالبی با پرچم و پوسترهای رنگی ایران تزئین گردیدند. در سال ۱۳۵۰، فروشگاه فرآورده‌های مرکز صنایع دستی ایران در یکی از نقاط مرکزی شهر رم افتتاح شد.

همچنین در آنسال، نمایشگاههای مهم اقتصادی ایتالیا که موجبات تبلیغ و ترویج کالاهای ایران و بازاریابی از طریق ایجاد غرفه در آنها فراهم گردید عبارت بوده‌اند از:

- بازار مکاره میلان در فروردین - اردیبهشت ۱۳۵۰
- نمایشگاه صنایع دستی فلورانس - اردیبهشت ۱۳۵۰
- بازار مکاره «مدیترانه» در پالمو - خرداد ۱۳۵۰

- بازار مکاره « پادوا » در مرداد ماه ۱۳۵۰
 - بازار مکاره « مسینا » در مرداد ماه ۱۳۵۰
 - نمایشگاه « لوانته » در « باری » شهریور ۱۳۵۰
 - نمایشگاه « ناتال اوجی » (صلیب سرخ ایتالیا) در رم -
- آذر ماه ۱۳۵۰

شرکت سیرپ که با سرمایه پنجاه - پنجاه از طرف شرکت ملی نفت ایران و مؤسسه ENI ایتالیا تشکیل شده است در تیر ماه ۱۳۵۰ ، بهره‌برداری از مناطق در بوشهر را آغاز نمود .

جناب آقای منصور روحانی وزیر کشاورزی و سرپرست منابع طبیعی که در رأس هیئت نمایندگی ایران برای شرکت در شانزدهمین اجلاس عمومی سازمان خواربار و کشاورزی جهانی به پایتخت ایتالیا رفته بود ، ضمن بیاناتی ، پیشرفتهای برنامه و سیاست کشاورزی ایران را درباره رشد اقتصادی تولید کشاورزی و اقداماتی که درباره نگهداری منابع آب و استفاده از سایر منابع کشور بعمل می‌آید برای حاضرین در اجلاس تشریح نمود .

مناسبات فرهنگی :

فعالیت گروههای تحقیقی و باستانشناسی ایتالیائی که از طرف سازمان فرهنگی ایتالیا و کشورهای خاورمیانه و دور (ایسمئو) و با همکاری مقامات وزارت خارجه و دوایر کمک فنی ایتالیا و سفارت شاهنشاهی در رم به ایران اعزام شده‌اند در سال ۱۳۵۰ نیز با موفقیت قابل تحسینی ادامه داشته و برای ادامه خدمت آنان در سال آینده نیز براساس تغییراتی که قرار است در برنامه کمک و همکاریهای خارجی ایتالیا صورت گیرد اقدام شده است . همچنین نسبت به اعزام کارشناسان بیشتری نیز از طرف ایسمئو برای مرمت آثار و مراکز تاریخی و هنری ایران مطالعات و اقداماتی بعمل آمده است .

در سال ۱۳۵۰ کتابی درباره الفباء زبان باستانی ایران توسط آکادمی لینیچی که بزرگترین و کهنسالترین فرهنگستان ایتالیا است تهیه و منتشر شده و یک جلد آن برای تقدیم به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر طی مراسم باشکوهی در روز ششم آذر ماه در جلسه افتتاحی سالیانه آکادمی مذکور به سفیر شاهنشاه آریامهر در رم تسلیم گردید و در این مراسم رئیس آکادمی لینیچی و سفیر شاهنشاه آریامهر

درباره گذشته پرافتخار تاریخی و ترقیات اخیر ایران سخنرانیهای
ایراد نمودند .

در آبانماه ۱۳۵۰ مراسمی بمناسبت تقدیم دیپلم افتخاری آکادمی
Pontzen در ناپل به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در
محل آکادمی برگزار گردید و باین مناسبت سفیر شاهنشاه آریامهر نطقی
ایراد نمود .

از طرف علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران يك جعبه زیبای
طلا به شهر ونیز اهداء گردید و باین مناسبت روز ۱۱ خرداد ماه ۱۳۵۰
(اول ژوئن ۱۹۷۱) مراسمی بدعوت شهردار ونیز برگزار شد و شهردار
و نیز پس از دریافت عطیه علیاحضرت شهبانو کتاب نفیسی درباره آثار
تاریخی و نیز برای تقدیم بحضور معظم لها به سفیر شاهنشاه آریامهر تسلیم
نمود و سفیر شاهنشاه آریامهر نطقی درباره مناسبات باستانی ایران و روم
قدیم و معاضدت بینالمللی برای نجات ونیز ایراد نمود .

گذشته از دانشمندان و ایران شناسان ایتالیائی که برای شرکت
در جشنهای دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ، بایران آمدند
شش تن از اساتید معماری ایتالیا نیز از جمله پرفسور Greco رئیس دانشکده
معمای دانشگاه رم بدعوت دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران برای
شرکت در سمینار بینالمللی مرمت بناها و مراکز باستانی بایران مسافرت
نموده بافتخار شرفیابی به پیشگاه علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران
نایل آمد و از آثار تاریخی شیراز و اصفهان بازدید بعمل آورد .

متاسفانه در جریان بازدید از مسجد جامع اصفهان ، رئیس دانشکده
معماری رم بر اثر سقوط از بام مسجد در گذشت و مایه تاسف فراوان گشت
در مراسم تشییع جنازه و یادبود آن مرحوم که در رم برگزار شد سفارت
شاهنشاهی بنحو مؤثری شرکت نمود .

شرکت ایتالیائی « برن فیکا » در اندیشك ، در سال ۱۳۵۰ هزینه
ایجاد يك باب مدرسه یادبود جشنهای شاهنشاهی را اهداء نمود .

در سال ۱۳۵۰ جناب آقای جلال عبده سفیر شاهنشاه آریامهر
سخنرانیهای دیگری نیز بمناسبت افتتاح نمایشگاه سپاهیان دانش در میلان ،
روز ایران در بازار مکاره پالرمو ، نمایشگاه مسینا ، سمینار بینالمللی
عمران جنوب ایتالیا و مراسم اعطای جایزه مخصوص دانشمندان خارجی
به جناب آقای شجاعالدین شفا در مراسم ششصد و پنجاهمین سال یادبود
دائمه ، ایراد نمودند .

در خرداد ماه ۱۳۵۰ تیم کشتی آزاد کرولالهای ایران در مسابقات بین‌المللی که در شهر پاویا در شمال ایتالیا انجام گرفت شرکت نمود و حائز رتبه اول گردید و پنج مدال طلا بدست آورد .

در ماه اردیبهشت همانسال نیز تیم منتخب فوتبال بانوان ایتالیا بایران آمد و دو مسابقه با تیم فوتبال بانوان ایران انجام داد .

در تابستان ۱۳۵۰ يك دوره آموزش ترویج کشاورزی برای عده‌ای از مروجین کشاورزی ایران با همکاری شرکت « شل » ایتالیا در Lucca ترتیب داده شد .

چند نمایشگاه از طرف هنرمندان ایرانی در ایتالیا برگزار شد .

نمایشگاه نقاشی آقای ناصر اویسی در رم مقارن جشنهای شاهنشاهی ایران روز ۱۳ اکتبر ۱۹۷۱ توسط سفیر شاهنشاه آریامهر افتتاح یافت و بمدت یکماه دایر بود . نمایشگاه نقاشی خانم عزت شریعت نیز در رم و نمایشگاه نقاشی آقای کاووس پیروزی در ناپل برگزار شد .

در فستیوال سینمایی ونیز فیلم « گاو » از ایران بنمایش گذارده شد و برنده جایزه طلای خبرنگاران سینمایی گردید .

در سال ۱۳۵۰ باتوجه به موافقتنامه همکاریهای علمی و فنی ایران و ایتالیا که در سپتامبر ۱۹۷۰ در تهران بامضاء رسید بر تعداد بورسهای دولت ایتالیا برای دانشجویان و کارآموزان ایرانی افزوده شد و تا اواخر سال ۱۳۵۰ تعداد ۳۰ بورس از طرف دولت ایتالیا در اختیار دانشجویان ایرانی گذاشته شده است .

جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه ، در بهمن ماه ۱۳۵۰ ، جناب آقای علی‌نقی سعید انصاری را بسمت سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در رم به پیشگاه مبارك ملوكانه معرفی نمودند .

بلژیک

اعلیحضرت بودوئن پادشاه بلژیک که ریاست عالیته کمیته جشنهای شاهنشاهی را در آن کشور تقبل فرموده بودند باتفاق علیاحضرت ملکه فابیولا درمهرماه ۱۳۵۰ برای شرکت در مراسم جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران مسافرت نمودند .

جناب آقای امیر عباس هویدا نخستوزیر بنا بدعوت آقای گاستون اسکس نخستوزیر بلژیک از تاریخ ۲۴ تا ۲۹ خرداد ماه ۱۳۵۰ به بلژیک مسافرت نمودند .

جناب آقای نخستوزیر در ضمن این مسافرت در کاخ سلطنتی بحضور اعلیحضرت بودوئن پادشاه بلژیک باریافتند و بدریافت یک قطعه نشان «لئوپلد» که عالیترین نشان کشور بلژیک است نائل آمدند و پیام شاهنشاه آریامهر را بمعظمه تسلیم نمودند .

نخستوزیر بلژیک در ضیافتی که بافتخار نخستوزیر ایران ترتیب داده بود اظهار داشت که :

« امروز ایران بصورت مرکز همکاریهای بینالمللی درآمده و امید است که اجتماع بزرگ سران دول جهان در ایران که بمناسبت جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران تشکیل میشود روح تازه ای بمساعی آنان در راه پی ریزی یک صلح پایدار در جهان بدمد .

نخست وزیر بلژیک خطاب بجناب آقای هویدا افزود که امسال سال بزرگی در تاریخ چند هزار ساله ایران است و مردم شما با شور و هیجان و بطور درخشان مراسم دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را بوسیله کورش بزرگ جشن خواهند گرفت . من اطمینان دارم که ایران نوین برهبری اعلیحضرت شاهنشاه میراث معنوی کورش را که بشریت مدیون اوست حفظ خواهد کرد و همه را از آن بهره مند خواهد ساخت .

آقای گاستون اسکس ضمن سخنان خود پیشرفتهای ایران را

ستود و اظهار امیدواری کرد که مناسبات و همکاری‌های اقتصادی - صنعتی و تکنولوژی ایران و بلژیک بیش از پیش توسعه و تحکیم یابد « نخست وزیر ایران در پاسخ نخست وزیر بلژیک اظهار داشتند که امروز مناسبات بین دو کشور ما چنان نزدیک است که یک کمیسیون مختلط جهت همکاری در زمینه های صنعتی و فنی بطور مداوم در حال فعالیت است . طی ده سال اخیر در پرتو انقلابی که برهبری شاهنشاه انجام شده ما توانسته‌ایم در زمینه های اقتصادی و رفاه اجتماعی راه پیش از یک قرن را به پیمائیم و همچنان با عزمی راسخ مصمم هستیم که طی مدتی نسبتا کوتاه فاصله‌ای که کشور ما را از دول مترقی جدا میسازد از میان برداریم . آقای نخست‌وزیر ضمن اشاره به روابط خارجی ایران گفتند که در عصر حاضر ایران در صحنه بین‌المللی نقش بزرگی ایفا میکند و گذشته تاریخی آن موقع جغرافیائی و سیاست مستقل ملی و فعالیت آن در کانون سازمان ملل متحد ایران را در ایفای چنین نقشی یاری میدهد . »

نخست‌وزیر ایران در جریان مسافرت خود به بلژیک از شهرهای آنورس و لیژ بازدید نمودند ، در دانشگاه بروکسل ، ضمن ایراد یک سخنرانی ، رؤس برنامه های سیاسی و اقتصادی کشور را تشریح کردند و با رهبران اقتصادی و سیاسی بلژیک از نزدیک آشنائی حاصل نمودند و سعی کردند که با انجام مذاکرات ، امکانات تازه اقتصادی و پیشرفتهای تازه کشور ایران را برای مسئولان امور و مدیران موسسات اقتصادی و بازرگانی و مالی بلژیک تشریح نماید و از جمله با آقای مالفتی رئیس کمیسیون اجرائی بازار مشترك اروپائی در محل دبیرخانه مرکزی اتحادیه اقتصادی اروپا ملاقات کردند و مذاکرات لازم را برای بهبود و توسعه روابط اقتصادی و بازرگانی ایران با بازار مشترك اروپائی انجام دادند و ضمن آن اعلام خطر نمودند که اگر اروپای غربی تدابیری برای ترمیم عدم تعادلی که در مبادلات بازرگانی اروپای غربی و بازار مشترك اروپائی با ایران وجود دارد اتخاذ نکند ، ایران ممکن است سیاست بازرگانی خود را در مورد این ممالک تغییر دهد . معظم له بمسئولان بازار مشترك هشدار داد که ایران دیگر این قبیل مبادلات متناسب را تحمل نخواهد کرد و علاوه نمودند که کشور ما برای بازار مشترك اروپائی یک بازار پانصد میلیون دلاری است و حفظ آن در قالب سنت های تجارت گذشته میان کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه امکان پذیر نخواهد بود .

جناب آقای هویدا، ضمن يك مصاحبه رادیو تلویزیونی و مطبوعاتی در بروکسل اظهار داشتند که : « اتفاق تولید کننده و مصرف کننده نفت و بعبارت دیگر مشارکت تولید کننده نفت در کار رساندن نفت بدست مصرف کننده اصول سیاست نفتی ایران را تشکیل میدهد .

نخست وزیر ایران با اشاره بملاقات خود با آقای اسکس نخست وزیر بلژیک اظهار داشتند که ما درباره اوضاع کلی جهان ، اوضاع اروپا و خاور میانه تبادل نظر کردیم و امکانات توسعه روابط اقتصادی دو کشور و همچنین توسعه روابط خود را در زمینه نفت مورد بررسی قرار دادیم . من امروز از منطقه لیژ بازدید کردم . ما از مدتی پیش مشغول مطالعه درباره امکان تاسیس يك پالایشگاه نفت با همکاری شرکت ملی نفت ایران و گروههای بلژیکی در این منطقه هستیم . این مسئله را ما هنگامیکه وزیر اقتصاد بلژیک بایران آمده بود مورد گفتگو قرار دادیم . بررسیها و مطالعات اقتصادی مربوط به این پالایشگاه تا واسط ماه ژوئیه پایان خواهد یافت . بنظر ما احداث این پالایشگاه اقدام جالب توجهی خواهد بود زیرا برای اولین بار میتوانیم تولید کننده و مصرف کننده را باهم متفق گردانیم . »

ایشان در مراجعت از مسافرت مورد بحث در پاسخ خبرنگاران گفتند که « با مقامات بلژیکی و بازار مشترك مذاکراتی در زمینه های مختلف بعمل آورده و قرار است که در آینده نزدیک رئیس بازار مشترك اروپا برای دنبال کردن این مذاکرات به ایران بیاید . هم آنها و هم ما مشغول مطالعه هستیم تا فرمولهای مناسبی برای گسترش مناسبات بازرگانی خود با یکدیگر ارائه کنیم .

جناب آقای هویدا مشارکت ایران را در ساختمان پالایشگاه لیژ، سرمایه گذاری بزرگی از طرف ایران و بلژیک خواندند و افزودند که ایجاد این پالایشگاه و فروش و توزیع نفت ایران یکی از مسائل مورد گفتگوی ایشان با مقامات بلژیکی بوده و امید است که بررسیهای اقتصادی درباره ایجاد این پالایشگاه بزودی پایان یابد .

آقای نخست وزیر در پاسخ یکی از خبرنگاران در مورد خانه سازی شرکتهای بلژیکی در ایران گفتند که در این مورد چند شرکت بلژیکی اظهار علاقه کرده اند .

جناب آقای محمدعلی مسعود انصاری سفیر جدید شاهنشاه آریامهر،

در تاریخ ۱۰/۱۰/۱۳۵۰ (۲۲ دسامبر ۱۹۷۱) استوارنامه خود را حضور
اعلیحضرت بودوئن پادشاه بلژیک تسلیم نمودند .

مناسبات اقتصادی :

در سال ۱۳۵۰ اقداماتی بشرح زیر در راه تحکیم روابط اقتصادی
ایران و بلژیک صورت گرفته است :

— آقای هنری نیومن رئیس مرکز ملی سرمایه‌گذاری و رئیس
بانک توسعه صنعتی بلژیک در تاریخ ۱۱/۲/۱۳۵۰ به تهران آمد و با
جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ملاقات و مذاکره نمود . دراین
مذاکرات ایجاد طرحهای اقتصادی مشترک و افزایش میزان سرمایه‌گذاری
بلژیک در ایران مورد بحث قرار گرفت .

— ایجاد کمیته‌ای بنام مطالعه و همکاری اقتصادی بین ایران و
بلژیک مرکب از بزرگترین صاحبان صنایع و سرمایه‌داران بلژیک .

— اعطای ۱۶ بورس کارآموزی تکمیلی از طرف دولت بلژیک
به کارمندان دولت ایران .

— پیشنهاد تاسیس یک کارخانه تبدیل شیرمایع به شیر خشک از طرف
اتحادیه محصولات لبنی .

— مسافرت هیئتی مرکب از کارشناسان دولتی و نمایندگان بخش
خصوصی بریاست معاون دائمی وزارت ارتباطات و پست و تلگراف بلژیک
به تهران . طی این دیدار هیئت مزبور مذاکراتی درباره مسائل و مشکلات
مربوط به امور حمل و نقل و ارتباطات شهری — زمینی — هوایی — دریائی
و بنادر راه‌آهن با مقامات مسئول ایرانی بعمل آورد .

در مورد روابط تجاری بین دو کشور بموجب آخرین آمار
بازرگانی خارجی ، صادرات ایران در ششماه اول سال ۱۳۵۰ بدون
احتساب مواد نفتی برابر با ۱۳۸/۴۴۳/۱۸۴ ریال و واردات از آنکشور
معادل ۱/۵۸۱/۵۵۸/۹۹۵ ریال بوده است . بلژیک در طی مدت یادشده
چهاردهمین خریدار کالاهای ایرانی و نهمین فروشنده کالا به ایران بوده
است . لازم بیادآور است که در سال ۱۳۵۰ مذاکراتی بین مقامات وزارت
اقتصاد ایران و بلژیک در مورد بهبود وضع موازنه بازرگانی که دائماً
منفی و بضرر ایران بوده است انجام یافت و امید میرود با حسن‌نیت و
توافق مقامات بلژیکی میزان صادرات ایران به آنکشور افزایش یابد .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مناسبات بازرگانی ایران و

بلژیک در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹
 بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۳۰۰۴۳	۱/۳۰	۱۴۳۸	۳/۵۴	۳۱۴۸۱	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۱۸۳۸۳	۱/۸۱	۲۴۲۷	۲/۲	۲۰۸۱۰	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال
 ۱۳۴۹
 صادرات +۶۸/۸
 واردات - ۴۳/۹

در سال ۱۳۵۰ ، بنا بتقاضای وزارت اقتصاد ایران موجبات مسافرت هیئتی مرکب از دونفر از کارشناسان بازرگانی خارجی مشترک اروپائی فراهم گردید و هیئت دیگری نیز از تاریخ ۱۴ تا ۲۱ نوامبر ۱۹۷۱ بریاست آقای دنیو عضو کمیسیون اجرائی بازار مشترک اروپائی بایران آمد و با اکثر مقامات مربوطه از جمله با وزیر امور خارجه و وزیر اقتصاد ملاقات نمود و مذاکراتی در زمینه لزوم و امکانات موجود برای تجدیدنظر در مناسبات نسبتا قدیمی ایران و بازار مشترک اروپائی انجام داد .

در سال ۱۳۵۰ مذاکرات بسیار مفید و موثری در زمینه بررسیهای علمی و طرح ریزی و ایجاد پالایشگاه مشترک نفت ایران و بلژیک بین مسئولان اقتصادی و عمرانی دولت بلژیک و شرکت ملی نفت ایران انجام گردید و موافقت اصولی دولت بلژیک برای اجرای این طرح مشترک جلب گردید و حاصل بررسیها و ارزیابی علمی و اقتصادی که از طرف موسسات ذیصلاحیت بعمل آمده است ، نتایج مثبتی از اجرای این طرح را پیش بینی نموده است .

مناسبات سیاسی و اقتصادی دو کشور با شرکت عدهای از دوستان ایران و شخصیتهای سیاسی و اقتصادی بلژیکی در دو کمیته امور اقتصادی و دوستی ایران و بلژیک وارد مرحله نوینی گردیده و از این طریق

میتوان امیدوار بود که این دو گروه علاقمند، مرکب از سیاستمداران برجسته و مسئولان امور اقتصادی دولتی و خصوصی بلژیک باعلاقمندی مخصوصی امور مربوط بروابط دو کشور را مورد توجه قرار خواهند داد. در سال ۱۳۵۰، موجبات مسافرت چهار هیئت نمایندگی اقتصادی و فنی بلژیک برای بازدید و بررسی شرایط اقتصادی جهت سرمایه گذاری و یا اعطاء کمکهای فنی بایران فراهم آمد.

نخستین هیئت بلژیکی که در سال ۱۳۵۰ بایران مسافرت کرد مرکب از کارشناسان و مهندسان وزارت ارتباطات و شرکت حمل و نقل شهری بروکسل (که مسئول طراحی و ساختمان متروی آن شهر میباشد) بود. مهندسان مزبور پس از انجام مطالعات و بررسی شرایط ترافیک و وضع عمومی شهر تهران گزارشی از وضع موجود و تدابیری که بنظر آنها موجب بهبود وضع فعلی میگردد تهیه کردند و در اختیار وزیر کشور، شهردار تهران و سایر مسئولان دولتی قرار دادند.

گروه بلژیکی موسوم به

Alfa Group Construction Company

با همکاری شرکاء آلمانی و انگلیسی خود در زمینه سرمایه گذاری در مسکن پیشقدم گردیدند و با تخصیص اعتباری بمبلغ سیصد میلیون دلار در شهر صنعتی اصفهان کار مطالعاتی و اجرایی خود را آغاز نمودند و نخستین گروه مطالعاتی آنان برای تهیه طرح پاترند هزار آپارتمان بایران عزیزت نمود.

با کوشش سفارت شاهنشاهی، موجبات مسافرت هیئتی مرکب از مدیر عامل شرکت جهانگردی معروف واگنلی، موسسه Sude Hotel و چندتن از کارشناسان دو سازمان مزبور بایران فراهم آمد و هم اکنون هیئت مزبور مشغول تهیه تنظیم گزارش مسافرت مطالعاتی خود میباشد.

در سال ۱۳۵۰ ساختمان چهار کشتی دیگر از ناوگان جدید بازرگانی ایران که از طرف شرکت ملی کشتیرانی آریا بکارخانه کشتی سازی بلژیکی کوکریل در بندر آنورس سفارش داده شده بود با سامی « آریانور»، « آریاتاج»، « آریاپاس» و « آریاتاب» خاتمه یافت و طی مراسم خاصی با حضور سفیر شاهنشاه آریامهر و کارکنان سفارت تحویل مسئولان شرکت ملی کشتیرانی آریا داده شد.

ظرفیت هر یک از کشتیهای مزبور در حدود ۱۵۰۰۰ تن و با تحویل آخرین کشتی ظرفیت و قدرت عملیات حمل و نقل دریائی و

بازرگانی شرکت ملی کشتیرانی آریا بمیزان قابل توجهی افزایش یافته است .

مناسبات فرهنگی :

در تاریخ ۱۶ آذرماه ۱۳۵۰ ، کمیسیون مشترک فرهنگی ایران و بلژیک با حضور نمایندگان دولت بلژیک و سفیر آنکشور در دربار شاهنشاهی در کاخ وزارت امور خارجه تشکیل شد . جناب آقای عزت‌اله عاملی معاون فرهنگی وامور اجتماعی وزارت امور خارجه جلسه را افتتاح نمودند و رئیس هیئت فرهنگی بلژیک نیز طی نطتی پس از اشاره به روابط موجود میان دوکشور اظهار داشتند که دراکتبر گذشته ایران دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی خود را بدست کورش بزرگ جشن گرفت و در کشور بلژیک بدین مناسبت برنامه‌های مفصلی برای بزرگداشت این جشن بزرگ انجام گرفت که بی‌اندازه ازطرف مردم بلژیک استقبال شد . یکی از این برنامه‌ها تشکیل نمایشگاهی از آثار باستانی ایران بود که در لرستان بدست آمده و همچنین مینیاتورها و فرشهای قدیمی و اشیاء سفالی بود که در شناساندن افتخارات و تمدن باستانی ایران تاثیر بسزائی باقی گذاشت .

دولت بلژیک درسال ۱۳۵۰ موافقت نمود که تعداد ۲۷ بورس کارآموزی دراختیار داوطلبان ایرانی بگذارد .

نمایشگاه بزرگ آثار هنری ایران در بلژیک تحت ریاست وزیر فرهنگ بلژیک ازطرف کمیته ملی جشن شاهنشاهی آنکشور با حضور سفیر شاهنشاه آریامهر ، در بروکسل گشایش یافت . جناب آقای شجاع‌الدین شفا معاون فرهنگی وزارت دربار شاهنشاهی که برای شرکت در مراسم گشایش نمایشگاه به بروکسل رفته بودند در این مراسم حضور داشتند . در مراسم افتتاح نمایشگاه بزرگ هنر ایران که بسرپرستی موزه سلطنتی هنر و تاریخ بلژیک ترتیب یافته بود چندصدتن از شخصیت‌های سیاسی، فرهنگی و مطبوعاتی نیز شرکت داشتند .

نمایشگاه مزبور یکماه دایر بود و آثار نفیس هنری ایران در موزه‌ها و کلکسیون‌های خصوصی بلژیک بویژه فرشها و ظروف و مینیاتور بنمایش گذاشته شده بود . همچنین نشریه بسیار جالبی از آثاریکه در این نمایشگاه بنمایش گذاشته شده بود درپیش از یکصدصفحه منتشر شد . دانشگاه بروکسل بمنظور تجلیل از نقش ایران در پیشرفت

فرهنگ و تمدن جهان مراسم خاصی تحت عنوان « روز ایران » برپا کرد که در آن جمع کثیری از دانشمندان و ایرانشناسان و استادان دانشگاه و گروه زیادی از دانشجویان شرکت داشتند. سخنرانیهای متعددی در سالن بزرگ جامعه‌شناسی دانشگاه بروکسل از طرف چندتن از خاورشناسان و استادان دانشگاه ایراد شد و از شخصیت تاریخی کورش کبیر و نقش انقلابی شاهنشاه آریامهر در تجدید عظمت ایران تجلیل بعمل آمد. تلویزیون بروکسل نیز درباره نمایشگاه هنر ایران مصاحبه‌ای ترتیب داد و فیلم جالبی از پاسارگاد پخش کرد.

دانشگاه « لیژ » در بلژیک، یکبار دیگر از تمدن و فرهنگ کهن ایران تجلیل کرد و گروه کثیری از دانشمندان و شخصیت‌های بلژیکی و ایرانیان مقیم آنکشور در این بزرگداشت شرکت کردند.

در این مراسم که در تالار بزرگ « گوتوت » متعلق به باشگاه موسیقی دانشگاه لیژ برگزار شد اسلایدهائی که بوسیله پروفیسور دوشن گیلمن ایرانشناس مشهور بلژیکی از مراسم جشن شاهنشاهی در پاسارگاد تخت جمشید گرفته شده بود نشان داده شد. آنگاه فیلم جالبی که خانم بارون « اولن دوشوتن » با هنرمندی شایان تحسین از پاسارگاد پایتخت کورش کبیر تهیه کرده بود همراه با قطعاتی از موسیقی ایرانی بنمایش گذاشته شد و بارون « دوشوتن » در هر قسمت توضیحات کافی درباره صحنه‌ها و جریانات مختلف به‌حاضران داد و آنها را از این رویداد بزرگ تاریخی و اجتماع سران کشورهای جهان، در تخت جمشید و تماسهای آنان آگاه کرد.

در سال ۱۳۵۰ هیجده نفر روزنامه‌نگار و نمایندگان رادیو و تلویزیون بلژیک به ایران آمدند. متقابلاً نیز سیزده نفر خبرنگار ایرانی به بلژیک مسافرت نمودند. چند گروه از دانشجویان دانشگاه‌های بلژیک برای انجام مسافرت‌های علمی و مطالعاتی بایران آمدند که از جمله آنها گروه چهل نفری دانشجویان دانشکده کشاورزی ژامبلو - گروه پانزده نفری دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه لوون و گروه بیست نفری دانشجویان دانشکده علوم دانشگاه لوون و مسافرت گروه دانشجویان رشته باستان‌شناسی دانشگاه بروکسل بودند.

گروهی از دانش‌آموزان دبیرستانهای ایران نیز مطابق برنامه خاصی که متقابلاً تنظیم شده بود به بلژیک مسافرت کردند و از برخی از تاسیسات فرهنگی این کشور دیدن نمودند.

پرتغال

جناب آقای روی مانوئل پاتریسیو وزیر خارجه پرتغال برای شرکت در دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ، به ایران آمد و در مراسم جشن در شیراز و تهران حضور یافت .
در سال ۱۳۵۰ دولت پرتغال اقدام به تاسیس سفارت در تهران نمود و در تاریخ هفدهم اسفندماه ۱۳۵۰ اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر، آقای هنریکو فریر الموند سفیر جدید پرتغال در دربار شاهنشاهی را بحضور پذیرفتند و نامبرده ضمن این شرفیابی استوارنامه خود را به پیشگاه مبارك ملوكانه تقدیم نمود .

دانمارك

روابط ایران و دانمارك در سال ۱۳۵۰ از سكوت و آرامش سالهای قبل خارج شده و « پرسروصدا » بوده است . توضیح آنكه جراید دانمارك يك سلسله حملات شدید علیه جشن شاهنشاهی آغاز کردند و مطالب غالبا غلط و مغرضانه‌ای علیه ایران مینوشتند و محیط متشنجی ایجاد کرده بودند که در مقامات رسمی دانمارك نیز اثر گذاشت و در نتیجه برنامه های مفصلی که قرار بود برای جشن شاهنشاهی در دانمارك ترتیب داده شود یکی بعد از دیگری بهم خورد .

سفارت از هیچ اقدامی برای روشن کردن ذهن مردم دانمارك و شناساندن ماهیت و معنی حقیقی جشن فروگذار نکرد . خوشبختانه پادشاه و ملکه دانمارك برای شرکت در جشن شاهنشاهی در مهر ماه ۱۳۵۰ به شیراز و تهران آمدند و بلافاصله پس از اتمام جشن نیز خود دانماركیها چند مقاله در چند روزنامه و مجله معتبر دانمارك بنفع ایران و در رد مطالب مغرضانه‌ای که نوشته شده بود منتشر کردند که تا حدی اثرات نامطلوب این انتشارات را جبران نمود و وضع روابط بین ایران و دانمارك بحال عادی برگشت .

درگذشت اعلیحضرت فردريك نهم در تاریخ ۲۴/۱۰/۱۳۵۰ (۱۴ ژانویه ۱۹۷۲) ، دربار شاهنشاهی را عزادار ساخت و حسب الامر مبارك ملوکانه پرچم سلطنتی و پرچمهای دولت شاهنشاهی بمدت سه روز نیمه افراشته ماند و والا حضرت شاهپور غلامرضا پهلوی به نمایندگی از طرف شاهنشاه آریامهر باتفاق رئیس کل تشریفات سلطنتی و برای شرکت در مراسم تشییع جنازه به کپنهاك عزیمت نمودند . جناب آقای هویدا نخست وزیر ، جناب آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی ، جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه نیز ضمن حضور در سفارت دانمارك در تهران ، دفتری را که بمناسبت این فقدان گذاشته شده بود امضاء کردند .

شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهنوی شهبانوی ایران ،
 بمناسبت جنوس علیاحضرت مارگریت دوم برتخت سلطنت دانمارك تلگرام
 شادباشی به کپنهاک مخابره فرمودند و ضمن ابراز صمیمانه‌ترین تبریکات ،
 تندرستی و شادکامی شخص علیاحضرت ورفاه و سعادت روزافزون ملت
 دانمارك را تحت سلطنت معظم‌ها آرزومند گشتند .

مناسبات اقتصادی :

در سال ۱۳۵۰ قدمهای سودمندی در تحکیم روابط اقتصادی بین
 دوکشور برداشته شد که از آنجمله است پایان یافتن طرح مشترک
 دامپرووری در ایستگاه گیلان و تحویل آن به مقامات ایرانی و همچنین
 امضاء قراردادی بین صندوق کمکهای صنعتی برای کشورهای در حال
 توسعه و شرکت ساختمانی بزرگ دانمارك برای ایجاد شرکت مختلط
 ساختمانی ایران و دانمارك .

همچنین یکی از بزرگترین شرکت‌های دانمارکی بنام
The East Asiatic Co. نماینده خود را برای بررسی وضع اقتصادی
 و امکانات سرمایه‌گذاری بایران اعزام داشت .

آمار بازرگانی خارجی در ۶ ماهه اول سال ۱۳۵۰ ، صادرات
 ایران را به دانمارك معادل ۱۸/۶۴۹/۸۳۳ ریال و واردات از آنکشور را
 برابر ۶۰۷/۰۷۰/۱۵۹ ریال نشان میدهد .

طبق برآورد وزارت اقتصاد ، مبادلات بازرگانی ایران و دانمارك
 در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ ،
 بشرح زیر بوده است :

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
۴۱۹۰ -	۰/۲۸	۳۱۰	۰/۵۱	۴۵۰۰	ششماهه اول سال ۱۳۴۹
۷۷۸۲ -	۰/۱۵	۲۰۶	۰/۸۶	۷۹۸۸	ششماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۴۹
 واردات +۷۷/۵
 صادرات -۳۳/۵

در نتیجه اقدامات سفارت شاهنشاهی در راه شناساندن امکانات جهانگردی در ایران و تشویق موسسات توریستی دانمارک به توسعه همکاریهای لازم با سازمان جلب سیاحان و شرکت هواپیمائی ملی ایران ، شرکت هواپیمائی اسکاندیناوی S.A.S. در سال ۱۳۵۰ تصمیم گرفت ۱۰ نفر از مدیران فروش خود را برای کسب اطلاعاتی در این باره بایران اعزام دارد .

بموجب برنامه تنظیمی هیئت مزبور در نیمه دوم آوریل ۱۹۷۱ به ایران آمد . هیئت مزبور هنگام اقامت در ایران میهمان سازمان جلب سیاحان بود و کلیه بلیطهای مسافرتهاى داخلی از طرف شرکت هواپیمائی ملی ایران بطور رایگان در اختیار هیئت مزبور قرار گرفت .

هیئت مزبور مرکب از نمایندگان کشورهای دانمارک ، سوئد و نروژ بود و پس از مراجعت از ایران اقداماتی در جهت توسعه امر توریسم بین ایران و کشورهای اسکاندیناوی بعمل آوردند و در نتیجه تعدادی از جهانگردان دانمارکی قبل از برگزاری جشن شاهنشاهی بایران مسافرت نمودند .

در دیماه ۱۳۵۰ نیز نماینده‌ای از طرف سازمان جلب سیاحان بمنظور مطالعه و بررسی امکانات توسعه بیشتر جهانگردی به کپنهاک رفت و با نمایندگان آژانسهای مختلف این شهر مذاکره و تبادل نظر نمود .

نمایشگاهی که قرار بود در موزه ملی دانمارک مقارن با جشنهای شاهنشاهی ترتیب داده شود سه ماه بعد از آن تاریخ برگزار شد و باین مناسبت موزه ملی دانمارک نشریه ممتازی با چاپ و کاغذ عالی و عکسهای رنگی درباره ایران انتشار داد . این کتاب که در ۱۷۶ صفحه میباشد و انتشار آن در محافل عامی و جراید دانمارک با گرمی و تمجید زیاد روبرو شده است بقلم جمعی از نویسندگان دانمارکی که هر یک در رشته‌ای ذینظر و متخصص میباشد نوشته شده و جمعاً مشتمل بر ۹ مقاله نوشته شده است .

سفارت شاهنشاهی در کپنهاک در آستانه برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ، اقدام به ترجمه و انتشار کتاب انقلاب سفید نوشته شاهنشاه آریامهر و توزیع آن بین ارباب جراید ، محافل دانشگاهی و فرهنگی دانمارک نمود .

دولت دانمارک در سال ۱۳۵۰ تعداد ۲ بورس کارآموزی در رشته ساختمان بیمارستان و ۳ بورس تحصیلی در رشته دامپروری در اختیار دانشجویان ایرانی گذاشته است .

سوئد

والاحضرت پرنس کارل گوستاو ولیعهد سوئد در مهرماه ۱۳۵۰ برای شرکت در مراسم جشن دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی به ایران مسافرت نمودند .

در سال ۱۳۵۰ اعضاء هیئت مدیره شرکت ایران و سوئد بمناسبت چهلمین سال تاسیس شرکت که از شخصیت‌های اقتصادی برجسته سوئد هستند به ایران آمدند و در مورد توسعه روابط اقتصادی دو کشور با مقامات شاهنشاهی مذاکراتی بعمل آوردند .

در سمپوزیوم معادن که در تاریخ سیزدهم آذرماه ۱۳۵۰ در اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران گشایش یافت بیست و چهار نفر از معدن شناسان ، سرمایه‌گزاران و بازاریابان سوئد بسرپرستی آقای گوران‌انگ بولم معاون اتحادیه صادرکنندگان سوئد شرکت نمودند .

معاون وزارت ارتباطات سوئد در سال ۱۳۵۰ به ایران آمد و درباره انعقاد قرارداد ترانزیت بین دو کشور با مقامات مربوطه شاهنشاهی مذاکره نمود .

در تاریخ ۱۳ آذرماه ۱۳۵۰ سمپوزیوم سوئدی بهره‌برداری از معادن با شرکت کارشناسان خارجی و ایران در محل اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران با حضور سفیر سوئد در دربار شاهنشاهی افتتاح شد و سناتور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران طی سخنانی اظهار داشت که ما برای پیوندهای تاریخی و روابط اقتصادی، فنی و اجتماعی دوستانه با کشورهای جهان ارزش و اهمیت زیادی قائلیم . در گذشته از تجارب و همکاریهای فنی سوئد در زمینه اجرای طرحهای صنعتی و معدنی استفاده شده و در آینده نیز میتواند برای ما مفید باشد .

ما آماده‌ایم که طرحهای گوناگون خود را با کارشناسان سوئدی مورد بحث و گفتگو قرار دهیم و از نظریات و راهنماییهای آنها در توسعه معادن خود استفاده کنیم و بهمین جهت شرکت سوئد در طرحهای مشترک

سرمایه‌گذاری در ایران مورد استقبال ما است. در این جلسه معاون مدیر عامل انجمن صادرات عمومی سوئد نیز درباره وضع سوئد در بازارهای جهان و امکانات این کشور در استخراج معادن سخن گفت. این سمپوزیوم از طرف انجمن عمومی صادرات سوئد و با همکاری اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران - انجمن سوئدی بهره‌برداری از معادن - انستیتوی پادشاهی تکنولوژی استکهلم - سفارت سوئد در تهران و شرکت ایران و سوئد تشکیل شده بود.

سمپوزیوم سوئدی بهره‌برداری از معادن، بمنظور آشنا ساختن کارشناسان ایرانی معدن با تکنولوژی جدید سوئد و همچنین اطلاع از ظرفیت و توانایی آن کشور در زمینه ساختن وسایل و ماشین‌آلات استخراج معادن انعقاد یافت.

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران، مبادلات بازرگانی ایران و سوئد در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است:

مبادلات بازرگانی ایران و سوئد واحد: هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
-۱۷۱۱۷	۰/۱۶	۱۷۳	۱/۹۵	۱۷۲۹۰	شش‌ماهه اول سال ۱۳۴۹
-۱۱۴۶۳	۰/۰۴	۵۴	۱/۲	۱۱۵۱۷	شش‌ماهه اول سال ۱۳۵۰

صادرات
-۶۹

واردات
-۳۳/۴

درصد تغییر نسبت به سال
۱۳۴۹

سوئس

در مهر ماه ۱۳۵۰، حضرت « فردريك واهلن » رئيس اسبق كنفدراسيون سوئس و بانو با دو نفر همراهان، برای شرکت در جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمدند.

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر، ضمن مصاحبه‌ای که در تاریخ بیست و پنجم دیماه ۱۳۵۰ با چند تن از روزنامه‌نگاران سوئسی و امریکائی بعمل آوردند، در پاسخ این سؤال که آینده روابط ایران و سوئس چگونه خواهد بود و آیا برنامه خاصی در نظر هست یا خیر؟ فرمودند:

« نمیدانم شاید من چون در سوئس درس خوانده‌ام . . . احساس خاصی نسبت به کشور شما دارم . . . درباره روابط ما با کشور خودتان سؤال کردید، این بستگی دارد به نوع ارتباطی که میتواند بین دو کشور گسترش یابد. از نقطه نظر بازرگانی و تجاری، روابط بین دو کشور در حال حاضر بد نیست و میشود آنرا گسترش داد. از نقطه نظرهای دیگر مانند مناسبات فرهنگی برای چه نه؟ مبادلات دانشگاهی و ارتباطات خاص موسسات تازه آموزشی و دانشگاهی بهر صورت از جانب ما با روی باز استقبال میشود. در زمینه جهانگردی و توریسم خیال میکنم که فعلاً کمی يك طرفه و مسیر آن بیشتر به طرف سوئس است. شاید روزی برسد که از سوئس باینجا بیایند و این کار در حال حاضر تقریباً آغاز شده است. در سالهای آینده تعجب نخواهیم کرد اگر بشنویم که سوئسی‌ها برای اسکی کردن بایران آمده‌اند، زیرا در سوئس آنقدر باید اسکی بازها در انتظار باشند که بعضی اوقات تا سه ساعت هم منتظر « تله‌فريك » میشوند. در پاسخ سؤال دیگری راجع به بررسی گروه کارشناس جهانگردی در ایران فرمودند:

« بهر صورت همه موجبات برای نزدیکی دو کشور فراهم است و چیزی نیست که ما را از هم جدا کند همچنانکه مدتها اینطور بوده است. »

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، در آذر ماه ۱۳۵۰ بمناسبت انتخاب رئیس جدید کنفدراسیون سویس تلگرام تبریکی به حضرت « نلوچلیو » رئیس منتخب کنفدراسیون مخابره فرمودند .

در زمستان ۱۳۵۰ طبق معمول سالانه ، اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، باتفاق علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران و والاحضرت همایون ولیعهد و سایر افراد خاندان جلیل سلطنت برای استفاده از ورزش های زمستانی به کشور سویس تشریف فرما شدند و از جانب مقامات آن دولت مورد استقبال قرار گرفتند .

متعاقب قطع روابط سیاسی ایران و عراق ، دولت سویس عهده دار حفظ منافع دولت شاهنشاهی در آن کشور شد .

مبادلات بازرگانی ایران و سویس طبق آمار وزارت اقتصاد در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ، ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزاردلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی	
۱۵۸۳۲	۱/۷۸	۳۱۱۲	۲/۸۱	- ۱۲۷۲۰	ششماهه اول سال ۱۳۴۹
۱۳۶۵۷	۱/۲۶	۳۸۸۰	۲/۸۹	- ۹۷۷۷	ششماهه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت بسال
 واردات ۱۳/۷ -
 صادرات ۲۴/۶ -
 ۱۳۴۹

در ۲۸ مرداد ماه ۱۳۵۰ ، يك موافقتنامه هوائی بین ایران و سویس در برن پاراف گردید .

يك شرکت مهم مهندسان مشاور سویسی در سال ۱۳۵۰ بمنظور توسعه صنعت جهانگردی در ایران ، با سازمان جلب سیاحان و سازمان برنامه همکاریهای آغاز نموده است .

در سال ۱۳۵۰ ، بیش از ده نمایشگاه از کارهای صنایع دستی ایران در سویس تشکیل یافت .

آقای « دانیل گابین بن » سفیر سویس در دربار شاهنشاهی ، در

تیرماه ۱۳۵۰ به نمایندگی از طرف اتحادیه ساعت سازان سوئیس ، سهام يك مدرسه یادبود جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را خریداری نمودند .

بمناسبت جشن شاهنشاهی ، نمایشگاههای مختلفی از کارهای دستی وهنری ایران در کانتونهای مختلف سوئیس تشکیل یافت که مورد توجه اهالی محل قرار گرفت. از طرف پروفیسور «ردار» و پروفیسور «مایر» و آقای علی مستوفی سخنرانیهای جالبی در دانشگاههای نوشاتل ، بال ، ژنو و فریبورگ ایراد شد . پروفیسور «ردار» استاد ورئیس دانشگاه برن ، پروفیسور مایر استاد دانشگاه بال و پروفیسور «رشدیو» استاد دانشگاه ژنو در مهرماه ۱۳۵۰ برای شرکت در کنگره ایران شناسان به ایران مسافرت نمودند. همچنین بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ، يك دسته موزيك ۱۳۷ نفری، از طرف دولت سوئیس به ایران اعزام گشت که برنامه های آن مورد توجه کامل قرار گرفت .

شش تن از روزنامه نگاران سوئسی در سال ۱۳۵۰ به نمایندگی از طرف مهمترین جراید آن کشور برای شرکت در جشن شاهنشاهی بایران آمدند .

آقای «هانری استیرلن» سردبیر مجله رادیو و تلویزیون سوئیس که بنا بدعوت دولت شاهنشاهی بایران مسافرت نموده بود ، حاصل مطالعات جامع خود را درباره آثار تاریخی ومعماری ایران وقیاس آن بامعماریهای سایر ملل قدیم در کتاب بسیار جالبی تحت عنوان «ایران سازندگان» بچاپ رسانید که مورد توجه خاص علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران قرار گرفت .

در سال ۱۳۵۰ ، تعداد ۵ نفر کارآموز ایرانی برای استفاده از بورسهای مربوط به هتلداری - ۱۵ نفر از کارمندان راه آهن دولتی ایران برای کارآموزی ومطالعه در امور راه آهن سوئیس - دونفر کارمند شرکت برق منطقه ای برای مطالعه و کارآموزی در کارخانه «براون» و ۴ نفر دانشجویان دانشکده جنگلداری به کشور سوئیس مسافرت نمودند .

فرانسه

مناسبات ایران و فرانسه در سال ۱۳۵۰ مانند همیشه براساس دوستی و مودت کامل و متقابل استوار بوده است. حضرت ژرژ پمپیدو رئیس جمهوری فرانسه در تاریخ هفدهم مهرماه ۱۳۵۰ ضمن مصاحبه‌ای با خبرنگار تلویزیون ملی ایران اظهارداشتند که:

« روابط دوستی ایران و فرانسه براساسی نمونه است. دو کشور در بسیاری موارد منجمله مستقل بودن از دو بلوک قدرت نظریات مشترک دارند. حضرت ژرژ پمپیدو ضمن تأیید و تشریح علائق فیما بین اضافه نمودند که شخصا از مشارکت فرانسه در برنامه‌های عمرانی ایران پشتیبانی خواهند نمود.»

در مهرماه ۱۳۵۰ آقای ژاک شابان دلماس نخست‌وزیر فرانسه و بانو در رأس هیئتی در مراسم جشنهای دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران شرکت نمودند و در پایان اقامت خود در کشورما اظهار داشتند که «جشن شاهنشاهی، بخوبی نشان داد که ایران فصل درخشان نوینی را در تاریخ خود آغاز کرده است.»

در نیمه اول تیرماه ۱۳۵۰ علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران ضمن بازدید از فرانسه ریاست جلسه‌ای را که در پاریس برای بزرگداشت جشن شاهنشاهی و اعطاء يك بورس برای مطالعه زبان فارسی و هنر ایران بمناسبت جشنهای مورد بحث برگزار شده بود تقبل فرمودند و در ضیافت ناهاری که از طرف حضرت ژرژ پمپیدو رئیس جمهوری فرانسه و بانو بافتخار معظم‌لها ترتیب داده شده بود شرکت نمودند.

در سی‌ام مهرماه ۱۳۵۰ والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی که برای اقامت خصوصی به پاریس رفته بودند در ضیافتی که از طرف حضرت ژرژ پمپیدو و بانو در کاخ الیزه به افتخار معظم‌لها ترتیب یافته بود شرکت نمودند. همچنین در تاریخ سی‌ویکم مردادماه ۱۳۵۰ جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر در پایان دیدار رسمی خود از رومانی،

ضمن اقامت خصوصی سه‌روزه خود در پاریس ، باچندتن از مقامات عالی‌رتبه فرانسه پیرامون روابط دو کشور ملاقات و مذاکره نمودند .

در تاریخ دهم فرودین ماه ۱۳۵۰ آقای ژان دولیپکوسکی - De Lipkowski وزیر مشاور در وزارت خارجه فرانسه و بانو ، همراه هیئتی بدعوت قائم مقام وقت وزیر امور خارجه بایران آمدند و در مدت اقامت خود ، به پیشگاه مبارك اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر باریافتند . نامبرده ، در ضیافت شام قائم مقام وقت وزیر امور خارجه ، ضمن نطقی اظهار داشت که :

« ایران ، برخلاف بسیاری از کشورهای بزرگ تاریخ ، علی‌رغم وسعت و عظمت و قدرتش هرگز يك نیروی جنگ طلب نبود و برعکس بهر جا که امپراتوری ایران قدم نهاد صلح و آزادی به همراه برد و نیروی فرهنگ ایران آنچنان وسیع بود که حتی اشغالگران خارجی را در خود حل میکرد . سرانجام این ایران بود که پیروز میشد زیرا آنها را که از اقوام دیگر بودند ایرانی میکرد . وزیر مشاور در وزارت خارجه فرانسه در امور خارجی ضمن اشاره به تاریخ معاصر ایران ، این کشور را به ستاره‌ای که در چهارراه همه جریانات فکری ، سیاسی و اجتماعی شرق و غرب قرار دارد تشبیه کرد و گفت که در نتیجه همین موقع ممتاز جغرافیائی است که ایرانی به يك انسان نمونه ، انسانی بارز و متفکر و هشیار در برابر هرگونه حادثه و تحولی و انسانی که با هر واقعه‌ای استادانه کنار می‌آید و در عین حال خویشتن را از تاثیرپذیری دور نگاه میدارد و مظهر ظرافت و پاکی است تبدیل شده است . شما توانسته‌اید با يك رهبری هوشیارانه در بزرگترین مبارزات یعنی مبارزه با عوارض قبول زندگی مدرن و تحولات انقلابی پیروز شوید ، مبارزه‌ای که در عصر رضاشاه کبیر آغاز شده و در این عصر در مدتی بسیار کوتاه ، ایران را بصورت يك قدرت جهانی درآورد .

آقای لیپکوسکی اضافه کرد که از نظر ملت فرانسه ، قدرت يك کشور در نیروی معنوی و اخلاقی آن است نه در قدرت نظامی . پیکار ایران با بیسوادی و بیماری یکی از بزرگترین سلاحهای شما است ، بویژه آنکه شاهنشاه توانسته‌اند بین مدرنیزه کردن کشور و حفظ ویژگیهای سنتی و تاریخی آن سازشی باورنکردنی ایجاد کنند . در اینجا است که باید بگویم انقلاب سفید ایران يك انقلاب واقعی است که ریشه‌های کاملاً ملی دارد و بجای آنکه دنباله روی حوادث باشد ، جلوتر از حوادث

گام برمیدارد. من هرگز فراموش نمیکنم که رهبر فقید ما ژنرال شارل دوگل نسبت به رهبر کشور شما دوستی و احترام آنچنان عمیقی داشت که هر وقت در جلسه هیئت دولت فرانسه میخواست برای ما اعضای کابینه یک رهبر واقعی و شجاع و باایمان را مثال آورد به شاهنشاه ایران اشاره میکرد و همین علائق امروز در رئیس جمهوری فعلی ما آقای ژرژ پمپیدو نیز وجود دارد.

آقای لپ کووسکی پس از تجلیل مجدد از اعلیحضرتین به مسائل مهم بین‌المللی پرداخت و گفت مانیز مانند شما از یک سیاست مستقل ملی پیروی میکنیم و بهمین دلیل است که فکر تقسیم دنیا به دو بلوک متمایز را مردود شناخته‌ایم. همکاریهای ما و ایران کاملاً طبیعی است و از اینرو بدیهی است که ما خواستار همکاری با ایران برای ادامه پیشرفتهای این کشور هستیم. کشور شما در نظر ما سرزمینی است که در دنیای قرن بیستم به دنیا درس شجاعت، واقع‌بینی، گذشت و پیشرفت میدهد. «

جناب آقای خلعتبری قائم‌مقام وقت وزیر امور خارجه در همین ضیافت خطاب به میهمان فرانسوی خود اظهار داشتند که:

«امیدوارم اقامت شما و بانو و همراهان در کشور ما هر چند که مدت آن کوتاه است قرین خوشی و مسرت باشد و فرصتی دست دهد تا با تحولاتی که در کشور ما با تحقق اصول دوازده‌گانه انقلاب سفید و برهبری و ابتکار شاهنشاه آریامهر پدید آمده است آشنائی بیشتر حاصل کنید. علائق و روابط ایران و فرانسه امری تازه نیست و آغاز آن به هفت قرن پیش یعنی به زمان اعزام نمایندگان رسمی از جانب دو دولت بازمیگردد و من در اینجا در نظر ندارم مشروحتی از این روابط مودت‌آمیز را بیان کنم زیرا همگی با تاریخچه آن آشنائی کامل داریم. نکته‌ای که لازم میدانم یادآوری کنم این است که روابط دیرین ایران و فرانسه در حقیقت صمیمانه‌ترین روابطی بود که کشور ما با یک کشور اروپائی داشته است. برای مردم فرانسه مظهر و آئینه تمام‌نمای آن چیزی تلقی میشود که تمدن و تفکر غربی نام گرفته است. توجه ایران به درك تمدن و فرهنگ پرارزش فرانسه بحدی بوده است که وقتی اعلیحضرت رضاشاه کبیر برای مرفقی ساختن کشور مقرر داشتند جوانان کشور ما با علوم و فنون امروزی از نزدیک آشنائی پیدا کنند، نخستین گروه دانشجویان ایرانی را در سال ۱۹۲۸ به فرانسه اعزام داشتند.

هم‌اکنون بیش از دوهزار دانشجوی ایرانی در فرانسه در رشته‌های

مختلف سرگرم تحصیل‌اند و این علائق معنوی و فکری محکمترین پیوندهای دوستی را بین دو کشور بوجود آورده است .

در دسامبر ۱۹۴۴ زمانی که ژنرال دوگل رهبر ملت فرانسه عازم شوروی بودند در تهران برای نخستین بار فرصت دیدار شاهنشاه ایران را یافتند . این دیدار سرآغاز دوستی عمیق بین رهبران دو کشور بود که دیدارهای بعدی آنرا قوام و استحکام بخشید .

ایران و فرانسه بایک رشته عهدنامه‌ها و موافقت‌نامه‌هایی که بمنظور تحکیم و توسعه علائق دوستی موجود امضاء شده است با یکدیگر بستگی دارند که بعنوان نمونه میتوانم موافقتنامه اقتصادی ژوئن ۱۹۵۹ و موافقتنامه‌های همکاری فنی ۱۹۵۲ و ۱۹۶۱ و ۱۹۶۷ را نام ببرم .

مساعی شرکت‌های فرانسوی در ساختمان سدها و اکتشاف و استخراج نفت نمونه بارزی از این همکاری را بدست میدهد .

سیاست مستقل ملی ایران که ملهم از افکار بلند پایه و خردمندانه رهبر ما است در جهان امروز بعنوان سیاستی که هدف نهائی آن حفظ استقلال کشور و تامین صلح جهانی است شناخته شده است . این سیاست بکشور ما چنان ثبات و آرامش و امنیتی ارزانی داشته است که نظیر آنرا در تاریخ چند هزارساله خود کمتر سراغ داریم . رهبر ما باایمان باینکه دیگر دوران پیروزیهای نظامی و مادی سپری شده و افتخار و پیروزی ملتها در غلبه بر فقر و جهل و بیسوادی و ریشه‌کن ساختن بیعدالتی‌های قضائی و اجتماعی و اقتصادی است ، این سیاست را پی‌ریزی فرموده‌اند .

در پرتو همین سیاست مدبرانه ما توانسته‌ایم در طوفان بحرانهای پی‌درپی خاورمیانه جزیره آرامش باشیم و گامهای سریعی در زمینه توسعه اقتصادی و استقرار عدالت اجتماعی برداریم و بمرحله جهش اقتصادی دست یابیم ما در این مرحله از رشد اقتصادی و از توسعه هرچه بیشتر روابط اقتصادی خود با فرانسه استقبال میکنیم و اطمینان داریم هر قدمی که در این راه برداشته شود متضمن نتایج گرانبهائی برای هر دو ملت خواهد بود .

آقای ژان دولیپ کوسکی در مدت اقامت خود ، از اصفهان و شیراز دیدن کردند و باجناب آقای اردشیر زاهدی وزیر وقت امور خارجه و جناب آقای انصاری وزیر اقتصاد ملاقات و مذاکره نمودند . نامبرده در پایان مذاکرات خود باوزیر امور خارجه وقت ایران خطاب به خبرنگاران اظهار داشت که :

«مذاکرات ما مخصوصا شامل مسائل مربوط به منطقه عربی

خاورمیانه ، خلیج فارس ، و حوادث پاکستان بود . ما به این نتیجه رسیدیم که ایران و فرانسه نظریاتی بسیار نزدیک دارند . ما همچنین درباره گسترش همکاریهای اقتصادی و فنی دو کشور ، ایجاد یک دانشگاه فنی مشترک و افزایش سرمایه گذاریهای فرانسوی در ایران صحبت کردیم . وزیر مشاور در وزارت خارجه فرانسه افزود که درآمد سرانه ایران با سرعت در حال افزایش است و شرایط بسیار مناسبی برای سرمایه گذاری دارد . بزودی یک هیئت مهم صنعتی بریاست وزیر اقتصاد فرانسه برای مذاکره با مقامات ایرانی درباره افزایش دامنه همکاریهای دو کشور تهران خواهد آمد .

آقای ژان دولیکوفسکی از رهبری شاهنشاه در مذاکرات نفتی تهران تجلیل کردند و یادآور شدند که همین رهبری قاطعانه بود که به پیروزی کشورهای نفت خیز منطقه خلیج فارس انجامید . نامبرده هنگام عزیمت از ایران به خبرنگاران مطبوعات اظهار داشت که بازدید من از کشور شما بمراتب جالب تر و آموزنده تر از آن بود که انتظار داشتم . آنچه شما ظرف مدتی کوتاه از لحاظ اقتصادی و اجتماعی بدست آوردهاید چیزی شبیه به یک معجزه است و بعقیده من ویژگی اصلی انقلاب ایران در آن است که پیشاپیش حوادث گام برمیدارد . رشد صنعتی و اقتصادی ایران قوی ، سریع و حتی شگفت انگیز است . اجازه بدهید از شاهنشاه بعنوان یکی از مردان فوق العاده قرن نام ببرم . معظم له در مسائل سیاسی و اقتصادی و اجتماعی بینشی فوق العاده دارند و تعجب نکنید اگر بگویم که در مورد پاره ای از مسائل اقتصادی کشور من اعلیحضرت بیش از خود من اطلاع داشتند .»

مناسبات اقتصادی :

بطور کلی داد و ستد بازرگانی بین ایران و فرانسه در مقایسه با کشورهای دیگر اروپا (آلمان - انگلستان) محدود است ولی موازنه تجارتي بدون احتساب نفت ، بنحو محسوسی بنفع فرانسه میباشد . این عدم توازن کاملاً جلب نظر مینماید و تردیدی نیست که باید اقدامات مثبت برای رفع آن صورت گیرد .

رئوس اقداماتی که در سال ۱۳۵۰ در راه توسعه روابط بازرگانی بین ایران و فرانسه بعمل آمده است بشرح زیر میباشد :

— در سال ۱۳۵۰ بمناسبت بزرگداشت جشنهای ۲۵۰۰ ساله

بنیانگذاری شاهنشاهی ایران اقدامات گوناگون بمنظور توسعه صادرات و بازاریابی کالا های ایران از طریق سفارت شاهنشاهی با همکاری خانه ایران بعمل آمده است که از جمله : تشکیل چند نمایشگاه فروش کالا های ایرانی و صنایع دستی ایران در سراسر فرانسه بوده که باستقبال بی نظیر خریداران و مردم فرانسه روبرو گردیده و خبر مربوط به آن در اکثر جرائد آن کشور چاپ شده و توسط رادیو و تلویزیون فرانسه پخش گردیده و قرار شده است که در آینده هم در اغلب این مغازه ها اجناس ایرانی مخصوصا صنایع دستی بطور مرتب در غرفه های مخصوص بفروش برسد .
بمنظور بازاریابی وانجام تبلیغات درباره فرش ایران نیز نمایشگاه سیار فرش ایران تشکیل گردید و فرشهای ایران در سراسر فرانسه بمعرض نمایش گذاشته شد .

آقای Schlogel رئیس بانک معروف Credit Lyonnais
برای مطالعه در امر برنامه های خانه سازی و آپارتمان سازی در سال ۱۳۵۰ مسافرتی بایران نمود و در نتیجه این مسافرت و مسافرت هیئت اعزامی Credit Lyonnais بایران بانک مزبور حاضر شده است که وامهای قابل ملاحظه ای برای به ثمر رسانیدن این برنامه ها بایران اعطاء نماید .

جناب آقای خداداد فرمانفرمایان مدیر عامل سازمان برنامه در آذرماه ۱۳۵۰ ضمن مسافرت رسمی بفرانسه ، با آقای Giscard d'Estaing وزیر اقتصاد و دارائی آن کشور ملاقات نمودند و موافقت نامه ای در دهم آذرماه مربوط به استفاده از ۵۰ میلیون فرانك اعتبار از طرف دولت فرانسه بامضاء رسید .

بمنظور پیشرفت و توسعه امور بازرگانی بین ایران و فرانسه قرار است اطاق بازرگانی ایران و فرانسه که در چند سال اخیر تعطیل شده و هیچ نوع فعالیتی نداشت ، باردیگر فعالیت خود را آغاز نماید . به پیشنهاد جناب آقای انصاری وزیر اقتصاد قرار است که کمیته صنعتی و سرمایه گذاری ایران و فرانسه بریاست افتخاری آقای آنتوان پنیه نخست وزیر و وزیر دارائی اسبق فرانسه و بمدیریت آقای ژرژ ویلمه رئیس شورای ملی کارفرمایان و عده ای از شخصیت های برجسته اقتصادی و ارباب صنایع و بانکهای فرانسه بایران مسافرت نمایند .

دولت فرانسه اخیراً ، ترتیب موثری برای بیمه نمودن سرمایه های فرانسوی در کشور های خارجی داده است و گمان میرود که با این ترتیب اشکالات مربوط به سرمایه گذاری بخش خصوصی در ایران مرتفع گردد .

در تاریخ ۲۹ دیماه ۱۳۵۰ آقای Valery Giscard d'Estaing وزیر اقتصاد و دارائی فرانسه بنا بدعوت جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد بایران مسافرت نمود . ایشان هنگام عزیمت به تهران ، خطاب به خبرنگاران اظهار داشت :

«چند سال است که ایران در کنیه شئون ، به پیشرفتهای دامنه‌داری نائل شده و رشد اقتصادی ایران فوق‌العاده سریع است و سعی خواهیم نمود که مبادلات بین فرانسه و ایران توسعه یابد . اگرچه فرانسه در زمینه فرهنگی در ایران مقام رضایتبخشی را دارد ولی شکی نیست که باید در زمینه اقتصادی نیز به فعالیت‌های خود توسعه دهد . سعی و کوشش خواهد کرد که در ملاقات با زمامداران ایران برای نیل باین هدف و همچنین توسعه سرمایه‌گذاری فرانسه در ایران راه‌حلهائی پیدا شود . »

آقای ژیسکاردستن در مدت توقف در ایران ، به پیشگاه شاهنشاه آریامهر شرفیاب شد و ضمن ملاقات با جناب آقای نخست‌وزیر ، رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران ، وزیر امور خارجه ، وزیر اقتصاد و مدیرعامل سازمان برنامه ، درباره مناسبات دو کشور مذاکراتی بعمل آورد .

در مذاکراتی که بین وزرای اقتصاد ایران و فرانسه بعمل آمد ، وضع کنونی روابط بازرگانی و اقتصادی دو کشور مورد بررسی قرار گرفت و موافقت گردید که يك کمیسیون مشترك وزیران برای امور بازرگانی و همکاریهای اقتصادی بریاست وزیران مربوطه تشکیل گردد . این کمیسیون سالی یکبار تشکیل جلسه خواهد داد و نخستین جلسه آن در پائیز سال ۱۹۷۲ برگزار خواهد شد . وزیردارائی و اقتصاد فرانسه ، در مورد بهبود موازنه بازرگانی بین ایران و فرانسه و همچنین ایران و بازار مشترك ، اظهار داشت که از تمام امکانات موجود برای افزایش صادرات مواد سنتی کشاورزی و صنعتی ایران استفاده خواهد شد و دولت فرانسه آمادگی خود را برای شرکت در اجرای برنامه عمرانی پنجم ایران اعلام داشت . همچنین قرار شد که در ماه ژوئیه ۱۹۷۲ هیئتی از صاحبان صنایع فرانسه بمنظور بررسی اوضاع اقتصادی و سرمایه‌گذاری به تهران سفر نماید .

از نکات قابل توجه دیگر میتوان از طرح احداث متروی تهران و نیز مذاکرات مختلف مقامات اقتصادی دو کشور در زمینه سرمایه‌گذاری در رشته های معدنی و صنعتی نام برد .

مبادلات بازرگانی ایران و فرانسه در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن
مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۳۹۲۵۶	۲۱۲	۲۳۵۲	۴۶۸	۴۱۶۰۸	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۳۸۱۱۹	۳۶۱	۴۸۴۵	۴۶	۴۲۹۶۴	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال
۱۳۴۹
واردات +۳/۲۵
صادرات +۱۰۶

مناسبات فرهنگی :

مقارن برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری
شاهنشاهی ایران يك گروه بیست و نه نفری از اعضاء سازمان فرهنگی
فرانسه برای برگزاری شب نشینی «تخت های كوچك سفید» به ایران آمد .
شب نشینی مذکور که عواید آن بمصرف امور خیریه میرسد چند هفته پس
از پایان جشن شاهنشاهی در محل برگزاری جشن در تخت جمشید در حضور
علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران ترتیب یافت .

در تاریخ دهم بهمن ماه آقای پی. لوران مدیر کل روابط فرهنگی،
علمی و فنی وزارت خارجه فرانسه به تهران آمد و درباره تاسیس دانشگاه
ایران و فرانسه و همچنین گسترش روابط فرهنگی دو کشور با مقامات
مربوطه شاهنشاهی مذاکراتی انجام داد .

آقای لوران در پایان مذاکرات خود در يك مصاحبه مطبوعاتی
اظهار داشت که «دانشگاه ایران و فرانسه با گنجایش سه هزار دانشجو تا آخر
سال ۱۹۷۴ در محل مناسبی در کشور شاهنشاهی تاسیس خواهد شد و از
ایران و سایر کشور های منطقه برای گذراندن دوره های عالی و فنی دانشجو
خواهد پذیرفت » . نامبرده اضافه نمود که «دولت متبوع او هر سال معادل

هشت تا نه میلیون فرانک جدید را که بزرگترین رقم در بودجه هشتاد میلیون فرانکی سالانه کمکهای فرهنگی فرانسه به کشورهای آسیائی میباشد ، برای گسترش روابط فرهنگی با ایران اختصاص داده است ولی هزینه دانشگاه ایران و فرانسه با سرمایه گذاری دو کشور از محل دیگری تامین خواهد شد و بعلاوه دولت فرانسه کادر علمی و فنی این دانشگاه و همچنین لوازم آزمایشگاهی آن را تامین خواهد کرد .

ضمناً هنگام اقامت آقای لوران در ایران مستشاران و وابسته های فرهنگی فرانسه در خاورمیانه برای اولین بار در طول ده سال گذشته در تهران تشکیل جلسه دادند تا مسائل مربوط به روابط فرهنگی ، علمی و فنی فرانسه را با کشورهای خاورمیانه مورد بررسی قرار دهند .

دولت فرانسه در سال تحصیلی ۷۳-۱۹۷۲ جمعا ۶۳ بورس برای استفاده داوطلبان ایرانی در اختیار دولت شاهنشاهی قرار داد و در یادداشت ارسالی قید نمود که در رشته های دیگری بورسهای جداگانه برای استفاده داوطلبان ایرانی اختصاص داده خواهد شد . بورسهای واگذاری فعلی منحصر به رشته های زیر میباشد :

۱- تعداد ۲۸ بورس مختص علوم (فیزیک . شیمی . ریاضیات و فنی) و مهندسی .

۲- تعداد ۲۵ بورس مختص دبیران و آموزگاران زبان فرانسه در ایران .

طبق توافقی که بعمل آمد نخستین کمیسیون مختلط فرهنگی مرکب از وابسته فرهنگی و معاون ، نمایندگان وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم و آموزش عالی تشکیل گردید و موافقت بعمل آمد که ضمن آگهی درج راید و اعلام در رادیو و تلویزیون از داوطلبان واجد شرایط امتحان لازم بعمل آید و تعداد قبول شدگان به وابستگی فرهنگی فرانسه در تهران معرفی گردد .

نماینده فرهنگی دولت فرانسه اشتیاق کامل دولت متبوع خود را باشاعه و آموزش زبان فرانسه در ایران ابراز داشت و بهمین علت هم اظهار تمایل فراوان نمود که در صورت امکان تعداد ۳۵ بورس واگذاری آن دولت بدبیران زبان فرانسه اضافه گردد و اظهار نمود که رغبت شدید دولت فرانسه بر اعطاء بورس به این دسته از داوطلبان است .

در سال ۱۳۵۰ اقداماتی بشرح زیر از طرف رایزن فرهنگی سفارت شاهنشاهی انجام گرفته است :

— نمایشگاه مردم‌شناسی ایران در **Musée de l'Homme** پاریس .
در این نمایشگاه که با همکاری وزارت فرهنگ و هنر و وزارت
خارج و وزارت آموزش و پرورش فرانسه برپا شده بود بسیاری از اشیاء
و افزار متعلق به فرهنگ عامه کشور از نقاط مختلف فراهم آمده و برخی
از آثار مربوط به هنر ایران نیز سبب افزایش جلوه آن میگشت .
این نمایشگاه روز ۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۰ به وسیله جناب خانم
فرخ‌روپارسای وزیر آموزش و پرورش و سفیر شاهنشاه آریامهر گشوده شد
و تا هشتم مهرماه ۱۳۵۰ مفتوح ماند . موزه مردم‌شناسی پاریس شماره
مخصوص مجله خود را که به **Objets et Monde** موسوم است خاص
ایران کرد و در آن مقالات متنوع از فضایی ایران و فرهنگ درباب مسائل
مردم‌شناسی ایران درج نمود .

— نمایشگاه هنر ایران : به کمک رایزنی فرهنگی و خانه ایران از
۱۴ تا ۱۳ آبانماه ۱۳۵۰ نمایشگاهی از برخی آثار هنری ایران در موزه شهر
Melun برپا شد که با حضور استاندار و شهردار و رایزن فرهنگی
ایران و بسیاری از شخصیت‌های آن شهر افتتاح شد .
«شب شعر ایران» نیز در تالار اجتماعات آن شهر برگزار شد و
اداره برنامه با خانم منیره جمالزاده بازیگر ایرانی بود که سالهاست در
پاریس اقامت دارد .

— نمایشگاه آثار ایران در موزه لوور :

به پیشنهاد سفارت شاهنشاهی وزیر فرهنگ فرانسه موافقت کرد
که به منظور بزرگداشت جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی
ایران غرفه هائی چند از موزه لوور را خاص ایران کند و بر اشیاء موجود
مقتادیری بیفزاید . در تاریخ ۲۹ مهر ۱۳۵۰ نمایشگاه بوسیله جناب آقای
Duhamel و سفیر شاهنشاه آریامهر افتتاح یافت .

— نمایشگاه اسناد تاریخی ایران و فرانسه :

در موزه چرنوسکی پاریس ، درباره روابط ایران و فرانسه در قرن
پانزدهم تا زمان صفویه و قاجاریه و همچنین در دایره بایگانی وزارت خارج
فرانسه ، اسناد و مدارك و فرامین فراوانی هست که با همکاری وزارت
خارج ایران و كمك مالك خانه ایران ، مساعدت انجمن فرانسه و ایران و همکاری
رایزنی فرهنگی ، در تاریخ ۳۰ دی ماه ۱۳۵۰ افتتاح شد و تا ۱۶ اسفندماه

۱۳۵۰ همچنان گشوده بود .

— بعد از پایان نمایشگاه ایران در **Musée de l'Homme** بیشتر آثار و اشیاء آن به موزه شهر **Saint Rambert Sur loire** فرستاده شد و تادم اسفندماه ۱۳۵۰ در آن جا باقی ماند .

در سال ۱۳۵۰ ، سخنرانیهای بشرح زیر درپاریس ایراد شده است :

— پروفیسور **Amiet** ۱۴ آبان درباره تمدن ایلام .

آقای **Goblot** ۱۷ آبان درباره مبانی فنی و اقتصادی و انسانی

تمدن هخامنشی .

— پروفیسور **Amandre** ۲۱ آبان درباره زروزیور هخامنشیان .

— آقای **Perrot** ۲۸ آبان درباره کاوشهای جدید هیئت حفاری

فرانسه درشوش

— دکتر سید حسین نصر ۱۱ آذر درباره ایران و سرنوشت فلسفه

اسلام

— پروفیسور **Boissel** ۱۶ آذر درباره ایران و گوینو (**Gobineau**)

در سال ۱۳۵۰ از طرف دولت شاهنشاهی ، يك قطعه نشان به آقای

پروفیسور **Georges Livet** رئیس سابق دانشکده ادبیات استراسبورگ

و استاد تاریخ معاصر آن موسسه و خانم پروفیسور **Melikoff** استاد

ادبیات ترکی آن دانشگاه به عنوان قدردانی از زحماتی که در راه حمایت

از انستیتوی مطالعات فارسی دانشکده استراسبورگ کشیده بودند اعطاء

گردید .

فنلاند

حضرت اورهو ککونن رئیس جمهوری فنلاند برای شرکت در جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران به ایران آمدند و در مراسم جشن در شیراز و تهران حضور یافتند .
آقای ریچارد تاترمن دبیرکل وزارت خارجه فنلاند و چند نفر از مقامات عالیرتبه اینکشور همراه حضرت رئیس جمهوری بودند .
مسافرت حضرت رئیس جمهوری فنلاند به ایران که متعاقب دیدار رسمی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر از فنلاند یکسال قبل از آن صورت گرفت به مناسبات نزدیک و علائق فیما بین ایران و فنلاند بیش از پیش افزود .

انجمن ایران و فنلاند بیست و پنجمین سده شاهنشاهی ایران را جشن گرفت و در ضیافت با شکوهی که باین مناسبت در هلسینکی داده شد ایرانشناسان و دانشمندان فنلاندی خدمات پرارزش ایران را به فرهنگ و تمدن جهان ستودند . علاوه بر این نشریات مخصوصی تحت عنوان دنیای ایران و باغهای شیراز در فنلاند منتشر شد که در آنها پروفوسور (سالونن) و پروفوسور (آرو) و دکتر (هانری برام) بحثهای جالبی درباره تاریخ درخشان ایران و فرهنگ و تمدن ایرانی ایراد کردند و ترجمه هائی از غزلیات حافظ و اشعار مولانا جلالالدین مولوی را انتشار دادند .

همچنین کنفرانسهای میزگردی توسط ایران شناسان فنلاندی تشکیل شد و روزنامهها و رادیوی فنلاند نیز گزارشها و مطالب جالبی درباره ایران منتشر ساختند . از جمله شخصیتهای برجسته فنلاند که درباره ایران سخنرانی کردند « نیکالا » قاضی عالی مقام و دانشمند فنلاندیست که درباره رازبقای ایران چنین گفت : در تاریخ بشری هیچ کشوری وجود نداشته است که بتواند موجودیت خود را طی دوهزار و پانصدسال حفظ کند ، مگر ایران که توانست حوادث زمان را طی ۲۵ قرن بزانو درآورد . من از کشوری صحبت میکنم که تمدن درخشان آن همه همسایگان و سراسر

جهان‌آروز را فرا گرفته بود و خواه ناخواه باید گفته شود که آثار آن تمدن درخشان هنوز هم در زندگی اجتماعی ما مردم مغرب‌زمین وجود دارد. کاملاً طبیعی است که طی ۲۵۰۰ سال یا ۲۵ قرن با ۷۵ نسل تاریخ‌کهن هر مملکت تغییر میکند و بانسب و فرازهای بسیار روبرو میشود ولی آنچه که بسیار مایه شگفتی و در عین حال بسیار جالب است تاریخ سیاسی کشور ایرانست که با تمام مصائبی که بر آن وارد آمده همواره پا بر جا مانده و اکنون در زادگاه اولیه خود شاهنشاهی خویش را جشن میگیرد و دنیا را از پایمردی و همت بلند خود و از ایستادگی که در برابر مشکلات روزگار کرده‌است بنحسین و ستایش و امیدارد .

نروژ

مناسبات دوستانه دولت شاهنشاهی با دولت نروژ در سال ۱۳۵۰ ادامه یافت و مسافرت اعلیحضرت اولاف پنجم پادشاه آن کشور که برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمده بودند نشانه تحکیم بیش از پیش این روابط بوده است .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، در سال ۱۳۵۰ ضمن مصاحبه‌ای با دو تن از خبرنگاران روزنامه نروژی « آفتن پستن » در پاسخ این سؤال که آیا شاهنشاه طی اقامت خود در نروژ به نکات جالبی برخوردند ؟ فرمودند :

« در وهله اول رژیم دموکراسی و آزادی کامل تا آنجا که قانون اجازه میدهد ، نظرم را بخود جلب نمود . زیبایی و تمیزی نروژ و طول عمر مردم نیز قابل توجه بود . صنایع جنگلبانی و کشتیرانی شما جالب بود و در صورتیکه روزی ما قصد داشته باشیم صنایع کشتیرانی را در ایران گسترش دهیم از روش و تکنیک نروژ استفاده خواهیم نمود . »

مسافرت معاون صنایع نروژ در سال ۱۳۵۰ باتفاق رئیس اداره نفت و مشاور آن وزارت به ایران بمنظور آشنائی با مقامات وزارت دارائی و متخصصین نفتی و مطالعه مقدماتی در امور قراردادهای بهره‌برداری و تصفیه نفت راه را برای توسعه همکاریهای اقتصادی بین دوکشور آماده‌تر نمود .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و نروژ در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۲۲۷۶	۰/۰۴	۴۰	۰/۲۶	۲۳۱۶	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۱۹۸۸	۰/۰۱	۱۹	۰/۲۲	۲۰۰۷	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت بسال
۱۳۴۹
واردات - ۱۳/۲
صادرات - ۵۳/۶

دولت نروژ در سال تحصیلی ۷۲ - ۱۹۷۱ سه بورس تحصیلی در رشته پزشکی و دندان پزشکی در اختیار دولت شاهنشاهی ایران گذارد و متقابلاً دانشگاه تهران نیز بورس تحصیلی دیگری برای تقویت کرسی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاههای نروژ به آن دولت اختصاص داد .

در آذر ماه ۱۳۵۰ باشگاه اتومبیلرانی سلطنتی نروژ با همکاری شرکت هواپیمائی اسکاندیناوی و سفارت شاهنشاهی در هتل پرنس تروندهایم (دومین شهر نروژ) شب ایران ترتیب داد که چندین صد نفر از سرشناسان آن شهر در آن شرکت نمودند . در این محفل دبیر کمیته نروژی کورس کبیر و سفیر شاهنشاه آریامهر درباره ایران کهن و نوین سخنرانی کردند و تعداد زیادی اسلاید رنگی از ایران باستان و تحولات چند ساله اخیر بمعرض نمایش گذارده شد .

نمایندگان مهمترین جراید نروژ در سال ۱۳۵۰ برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی بایران دعوت شدند .

مسابقه‌ای که در سال ۱۳۵۰ بین جوانان نروژ ترتیب داده شده بود بیش از ۱۵ هزار پسر و دختر نروژی بین ۱۴ تا ۲۰ ساله را وادار به نوشتن مقاله درباره ایران و شرکت در این مسابقه که زیر نظر بزرگترین بنگاه نشریاتی نروژ Per Mortensen انجام گرفت نمود . برنده مسابقه که دوشیزه دانش آموز جوانی بنام Odveig Klyvo بود در بهار سال ۱۳۵۱ بمدت ده روز بعنوان میهمان از ایران بازدید خواهد نمود .

مجله نروژی Hjemmet با اهداء چکی بمبلغ سی و پنج هزار کورون يك باب از دبستانهای روستائی یادبود جشنهای بنیانگذاری شاهنشاهی ایران

را خریداری کرد . این دبستان در فیلستان ورامین ساخته و بنام نانسن
قهرمان شهیر نروژی قطب شمال افتتاح شده است . مدیر و دبیر مجله
Hjemmet در سال ۱۳۵۰ با علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران و
جناب آقای امیر عباس هویدا نخست‌وزیر مصاحبه اختصاصی بعمل آورد .

هلند

در سال ۱۳۵۰ ، مناسبات همه‌جانبه و دوستانه دولت شاهنشاهی ایران با دولت هلند مانند سالهای گذشته ادامه یافت .

بین شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت ملکه ژولیاننا که در راه سفر خود به اندونزی ، در تاریخ سوم شهریور ماه ۱۳۵۰ (۱۵ اوت ۱۹۷۱) در فرودگاه مهرآباد توقف کوتاهی نموده بودند ، پیامهای محبت‌آمیزی مبادله شد . والاحضرت پرنس برنارد همسر علیاحضرت ملکه هلند باتفاق پرنسس بئاتریکس ولیعهد آن کشور و همسرشان والاحضرت پرنس کلاوس در مهر ماه ۱۳۵۰ برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی بایران مسافرت نمودند . والاحضرت پرنس برنارد ، در مراجعت از ایران ، ضمن مصاحبه‌ای احساسات کاملاً دوستانه خود را نسبت بایران ، جشنهای شاهنشاهی و شاهنشاه ایران بیان کردند و اظهار داشتند :

« شاهنشاه ایران مورد تحسین و تکریم من است زیرا يك رهبر سوسیالیست بمعنی واقعی کلمه میباشد . بزرگترین دشمنان معظم‌له مالکین بزرگ و اربابان واقعی هستند و قاعدتاً جایزه صلح بایستی تقدیم شاهنشاه ایران شود . »

علیاحضرت ملکه هلند همراه والاحضرت بئاتریکس ولیعهد و همسرشان در مجلس ضیافتی که بمناسبت جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران از طرف کمیته کورش کبیر در آن کشور ترتیب داده شده بود شرکت فرمودند .

در تاریخ دوم خردادماه ۱۳۵۰ بنا بدعوت والاحضرت شمس پهلوی ، والاحضرت پرنسس مارگارت دختر ملکه هلند و همسرشان به ایران آمدند و به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران باریافتند و در مدت توقف از اصفهان و آثار تاریخی آن شهر بازدید بعمل آوردند و باتفاق مدیر عامل جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران رهسپار گناباد شدند و از روستای « استاد » که با کمک مردم

هلند برای کمک به زلزله‌زدگان آن منطقه ساخته شده است دیدن کردند .
جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه در تاریخ ۲۱ دی ماه
۱۳۵۰ در ضیافت شامی که بمناسبت پایان ماموریت آقای یونکر سفیر
هلند در دربار شاهنشاهی ترتیب داده بودند اظهار داشتند :
« خوشبختانه مدت چهارسالی که سفیر هلند و بانو در ایران بودند
شاهد ترقیات و دو واقعه تاریخی جشنهای دوهزاروپانصدمین سال و
تاجگذاری در ایران بوده‌اند . من از زحمات بی‌پایانی که آقای سفیر در مدت
ماموریت خویش برای بسط روابط در تمام زمینه‌ها ، سیاسی ، فرهنگی و
اقتصادی و اجتماعی بین دو کشور بعمل آورده‌اند صمیمانه تشکر میکنم .
روابط کشور شاهنشاهی با کشور پادشاهی هلند از قرن هفدهم آغاز شده و
نه تنها در زمینه امور سیاسی بلکه در زمینه‌های فرهنگی و بازرگانی تا
امروز همچنان در سطح عالی دوام یافته است و شاهنشاه آریامهر و
علیاحضرت شهبانو چند بار به کشور زیبای هلند سفر کرده‌اند که آخرین
سفر معظم‌لها به هلند برای شرکت در مراسم بیست و پنجمین سالگرد سلطنت
ملکه ژولیاننا بود . »

سفیر هلند در پاسخ اظهارداشت که :

« خوشبختانه بموازات کشورهای اروپائی کشور آسیائی ایران
از هر لحاظ در این چند سال پیشرفتهای چشمگیری داشته و بارهبری خردمندانه
و مدبرانه شاهنشاه آریامهر آینده‌ای بسیار روشن در پیش دارد .
آقای یونکر سپس از اینکه ایران رابطه خود را با سنن باستانی
و گذشته درخشان خویش قطع نکرده اظهار خشنودی کرد و در پایان گفت
که خاطره جشنهای دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران و
مراسم تاجگذاری ایران را هیچگاه از یاد نخواهد برد و از اینکه این دو
واقعه بزرگ در زمان ماموریت وی در ایران رویداده است اظهار خرسندی
کرد . »

حسبالامر ملوکانه ، جناب آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی ،
بمناسبت خدمات ارزنده سفیر هلند ، يك قطعه نشان درجه يك همایون
به ایشان اعطاء نمودند .

آقای « پائورناردل دولوالت » سفیر جدید هلند ، روز ۲۸ اسفند
۱۳۵۰ (۱۹ مارس ۱۹۷۲) استوارنامه خود را به پیشگاه مبارك ملوکانه
تقدیم نمود .

جناب آقای عباس فرزندگان سفیر جدید شاهنشاه آریامهر نیز در

تاریخ سوم آذر ماه ۱۳۵۰ (۲۴ نوامبر ۱۹۷۱) استوارنامه خود را به حضور علیاحضرت ملکه ژولیاننا تسلیم کردند .

مناسبات اقتصادی :

مناسبات اقتصادی ایران با کشور هلند در سال ۱۳۵۰ بهبود و افزایش محسوسی یافته است . طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی دو کشور در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۲۵۶۲۰	۱/۳۴	۱۴۸۰	۳/۰۵	۲۷۱۰۰	ششماه اول سال ۱۳۴۹
- ۱۸۸۸۳	۱/۲۹	۱۷۳۲	۲/۲	۲۰۶۱۵	ششماه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال	واردات	صادرات
۱۳۴۹	- ۲۴	+ ۱۷

در تاریخ ۲۸ تیر ماه ۱۳۵۰ بنا بدعوت وزیر کشاورزی هلند ، جناب آقای ایرج وحیدی وزیر کشاورزی برای مشاهده طرحهای کشاورزی بآن کشور عزیمت نمود و با مقامات آنجا مذاکراتی بعمل آورد . همچنین در آنسال ، جناب آقای مهندس کهکشان معاون وزارت آب و برق جناب آقای حسین مساعد معاون وزارت تعاون روستائی و جناب آقای خطیبی مدیر عامل جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران به هلند مسافرت کردند .

در سال ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی از داوطلبی دولت هلند برای انتخاب مجدد به عضویت شورای سازمان مشورتی دریائی I.M.C.O. پشتیبانی نمود و دولت هلند نیز متقابلاً از نامزدی نماینده دولت شاهنشاهی در کمیته بودجه و امور اداری سازمان ملل متحد حمایت کرد .
روش مطبوعات هلند در سال ۱۳۵۰ نسبت به ایران دوستانه بوده است .

مناسبات فرهنگی :

مناسبات فرهنگی دو دولت در سال ۱۳۵۰ ، با همکاری انجمن فرهنگی ایران و هلند ادامه داشت و در زمینه توسعه و تحکیم این هدف اقدامات مفیدی بعمل آمد منجمله مسافرت گروه پروفسورهای هلندی تحت سرپرستی پروفسور Theunissen استاد عالی‌مقام دانشگاه های هلند بود که در تاریخ دوم آبانماه ۱۳۵۰ بتهران مسافرت کرد و يك هفته در ایران اقامت نمود .

برنامه روز پیکار با بیسوادی در کشور هلند با همکاری سفارت شاهنشاهی و یونسکو بنحو مطلوبی انجام گرفت و در باره بزرگداشت پیکار با بیسوادی سخنرانی های متعددی در رادیو هلند بعمل آمد . در سه شهر هلند نمایشگاههای عکس ترتیب داده شد و اشخاص مطلع و بصیری برای ادای توضیح و راهنمایی و اطلاعات درباره مبارزه با بیسوادی در هر يك از مراکز مزبور گماشته شد و در کلیه شهرهای هلند کمیته های محلی یونسکو برنامه‌هایی بدین منظور اجراء نمودند و از تعداد ۶۷ فیلم موجود در اداره مرکزی یونسکو برای پخش و سخنرانی استفاده کردند و نشریه مخصوص یونسکو که در لاهه منتشر میشود صفحه اول خود را به روز مبارزه با بیسوادی اختصاص داده بود .

سال ۱۳۵۰ ، در زمینه مبادله بورسیه‌ها بین دو کشور توأم با فعالیت زیاد بوده است بطوریکه هم‌اکنون بیش از چهل نفر از سازمانهای مختلف مملکتی در آن کشور مشغول تحصیل در رشته‌های علوم اجتماعی و اداری و فنی و هیدرولیک و نقشه‌برداری هوایی و غیره هستند .

در سال ۱۳۵۰ بیش از ۵۶ نفر دانشجوی ایرانی در شهرهای مختلف هلند ، در رشته‌های مختلف معماری - هیدرولیک - الکترونیک - راه و ساختمان - کشاورزی - پزشکی - شیمی - نقشه‌کشی - اقتصاد و بانک - داری به تحصیل اشتغال داشته‌اند و بعضی از دانشجویان ایرانی که در کشور - های امریکا و انگلستان و آلمان تحصیلات خود را تا دکترا به پایان میرسانند تحقیقات علمی خود را در هلند ادامه میدهند .

مدرسه مکاتبه‌ای (موسسه آموزشی لیدن) L.O.I. همکاری خود را با وزارت آموزش و پرورش ادامه داده است .

همزمان با برگزاری جشنهای شاهنشاهی در ایران ، با همکاری کمیته کورس کبیر (که تحت ریاست افتخاری والا حضرت پرنس برنارد تشکیل شده بود) و سفارت شاهنشاهی در آن کشور ، اقداماتی صورت گرفته

بود که رئوس مطالب آن بشرح زیر است :

– افتتاح گالری صنایع جنسی و شیشه ایران در موزه شهر روتردام .

– نمایشگاه صنایع ایران و قالی توسط شرکت حسن آن کو در نمایشگاه بین المللی روتردام .

– نمایشگاه فرش ایران توسط آقای درخشان و نمایشگاه فرش بنکداریان در آمستردام .

بعلاوه متجاوز از پنجاه فروشگاه قالی ایران محل کار خود را باین مناسبت تزئین نمودند .

– رستوران کلوپ گلف و اسنار برای تمام ماه اکتبر غذاهای ایرانی تهیه نمود و در و دیوار خود را به پوسترو پرچمهای ایران مزین ساخت .

– موزه شهر لاهه برنامه‌ای برای نمایش آثار ایران ترتیب داد .

– برای هفته جشن شاهنشاهی خیابان Molenstraat که یکی از خیابانهای معروف مرکز شهر لاهه است از طرف شهرداری لاهه بنام خیابان سیروس کبیر اعلام گردید .

– آقای پروفیسور کاپمن رئیس انجمن فرهنگی ایران و هلند در تالار موزه شهر لاهه سخنرانی تحت عنوان « پرسپولیس پایتخت هخامنشیان » ایراد نمود .

– معاون موزه شهر لاهه در خصوص تاریخ ایران و صنایع و آثار هنری بخصوص سفالی و چینی سخنرانی مشروحی ایراد نمود .

و همچنین اقدامات جالب دیگری نیز در بزرگداشت عظمت دوران پرافتخار شاهنشاهی ایران در هلند بعمل آمده است که از جمله باید به انتشار کتابی بنام پرسیکا در ۲۰۰ صفحه اشاره نمود که بصورت جالبی در باب تمدن و فرهنگ ایران قدیم و آثار باستانی و کشفیاتی که اخیراً در خرابه‌های شهرهای قدیمی بعمل آمده و نشان دهنده عظمت تمدن و قدرت امپراطوری ایران است با مقدمه‌ای از پروفیسور کاپمن و مقاله‌ای بقلم سفیر شاهنشاه آریامهر انتشار یافت اشاره نمود .

سه نفر از استادان دانشگاههای هلند که برای شرکت در جشنهای شاهنشاهی بایران دعوت شده بودند در مراجعت ضمن ایراد سخنرانیهای از مشاهدات خود در ایران بحث کردند .

یونان

اعلیحضرت کنستانتین دوم پادشاه یونان و علیا حضرت منکه آنماری بمناسبت جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی، به ایران آمدند و در مراسم جشن در شیراز و تهران شرکت نمودند . اعلیحضرتین هنگام اقامت در تهران در مراسم مذهبی که در کنیسی کاتولیکها برگزار گردید حضور یافتند و علیاحضرت منکه آنماری از تاسیسات بنیاد خیریه فرح پهلوی دیدن کردند .

آقای جرج پاپا دوپولوس سفیر جدید یونان در دربار شاهنشاهی روز ۱۵/۲/۱۳۵۰ (۵ مه ۱۹۷۱) استوارنامه خود را به پیشگاه مبارك ملوكانه تقدیم نمود .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ گروهی از سرمایه گذاران ایران و یونان برای تهیه خانه های پیش ساخته در ایران شرکت نمودند .

در طول سال ۱۳۵۰ برای گسترش روابط اقتصادی و بازرگانی ایران و یونان مذاکراتی بین مقامات دو کشور صورت گرفت و جناب آقای دکتر منوچهر اقبال رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران همراه هیئتی به آتن مسافرت نمودند و با وزیر اقتصاد و مقامات نفتی یونان ملاقات و مذاکره بعمل آوردند .

در سال ۱۳۵۰ ، پروازهای هواپیمائی ملی ایران باروپا ، از طریق آتن ، در تعقیب موافقت با دولت یونان آغاز شده است .

مبادلات بازرگانی ایران و یونان در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۵۸۷	۰/۰۱	۷	۰/۰۷	۵۹۴	ششماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۶۴۹	۰/۰۲	۳۵	۱/۰۷	۶۸۴	ششماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال
۱۳۴۹
واردات +۱۵/۲
صادرات + ۴۲۳

آهنگ تخت جمشید که توسط موسیقیدان نامدار یونانی یانیس گزناکیس تصنیف شده است در شهریور ماه ۱۳۵۰ برای نخستین بار در پیشگاه عنیا حضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران در پنجمین جشنواره هنر شیراز اجرا شد و مصنف شخصا نظارت بر اجرای آهنگ را بعهده داشت .
در آبانماه ۱۳۵۰ علیا حضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران بیست نفر از اعضاء انجمن فرهنگی ایران و یونان را در کاخ نیاوران بحضور پذیرفتند . این انجمن که دوازده سال پیش در تهران و آتن تاسیس گردید فعالیتهای مهمی در راه توسعه روابط فرهنگی دو کشور داشته است .

واتیکان

عالیجناب کاردینال ماکسیمیلین دوفورستبرگ رئیس جمعیت‌های کاتولیک شرقی بنماینده‌گی از طرف دربار واتیکان برای شرکت در مراسم جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران آمد. رادیو واتیکان و همچنین روزنامه رسمی *Observatore Romano* مطالب‌جالبی درباره جشنهای شاهنشاهی پخش نمودند.

همچنین کنفرانسی باین مناسبت در گالری قصر پرنسس *Plazzo Doria* برگزار شد و آقای فرانچسکو گابریلی پروفیسور دانشگاه رم که هنگام تشکیل کنگره ایران شناسان در شیراز بود سخنرانی مبسوطی ایراد نمود و در پایان سخنرانی یک حلقه فیلم درباره تخت جمشید به نام «ستون شکسته» بمعرض نمایش گذاشته شد.

جناب آقای مهدی وکیل سفیر جدید شاهنشاه آریامهر، در تاریخ ۲۶ آذر ۱۳۵۰ (۱۷ دسامبر ۱۹۷۱) استوارنامه خود را به حضرت پل‌ششم رهبر کاتولیک‌های جهان تسلیم نمودند.

جناب آقای اردشیر زاهدی وزیر امور خارجه وقت، در جریان دیدار رسمی خود از ایتالیا در تاریخ ۲۸ مه ۱۹۷۱ (۷ خرداد ۱۳۵۰) با حضرت پاپ پل ششم در واتیکان ملاقات بعمل آوردند و در ضیافت ناهاری که از طرف سفارت شاهنشاهی در واتیکان با حضور عالیجناب کاردینال ویلوت صدراعظم وعده‌ای از مقامات برجسته واتیکان وعده‌ای از سفیران خارجی در دربار واتیکان ترتیب یافته بود شرکت نمودند.

ب - کشورهای سوسیالیستی اروپای شرقی :

آلبانی

باتوجه به تمایل و اظهار علاقه مقامات دولت جمهوری سوسیالیستی مردم آلبانی دایر به استقرار روابط سیاسی با دولت شاهنشاهی ایران ، وزارت امور خارجه حسب الامر شاهنشاه آریامهر و به پیروی از سیاست خارجی مستقل و ملی ایران که خواهان توسعه روابط دوستانه با دول مختلف بدون توجه به رژیم حکومتی آنهاست به تمایل دولت جمهوری سوسیالیستی مردم آلبانی پاسخ مثبت داد و در تاریخ سوم خرداد ماه ۱۳۵۰ (۲۴ مه ۱۹۷۱) روابط سیاسی بین دولتین برقرار شد و به مناسبت استقرار روابط سیاسی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری سوسیالیستی مردم آلبانی اعلامیه مشترکی در همان تاریخ در تهران و تیرانا منتشر گردید .

بلغارستان

آقای **Krastio Tritchkov** معاون اول رئیس جمهوری مردم بلغارستان و بانو در راس هیئتی برای شرکت در جشنهای دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی بایران آمدند .

جناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر بنابعدعوت آقای **Todor Zhivkov** رئیس شورای وزیران خلق بلغارستان در تاریخ سی و یکم اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ (۲۱ مه ۱۹۷۱) برای یک دیدار رسمی شش روزه در راس هیئتی از بلغارستان بازدید بعمل آوردند و معظم له هم متقابلاً از نخست وزیر بلغارستان برای مسافرت بایران دعوت فرمودند .

صدر هیئت رئیسه شورایملی جمهوری مردم بلغارستان ، هنگام مسافرت نخست وزیر ایران بآن کشور یک قطعه نشان با حمایل بایشان اهداء نمود . ضمن اعلامیه مشترکی که در پایتختهای دو کشور انتشار یافت به نتایج موفقیت آمیز روابط بازرگانی و اقتصادی براساس منافع مشترك اشاره شده و موافقت بعمل آمده است که در آینده توسعه پیدا کند (۱) .

چهارمین اجلاس کمیته مشترك وزیران ایران و بلغارستان برای همکاریهای فنی و اقتصادی ، در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ برگزار شد . بموجب توافقیهای جدید پروتکل پایان مذاکرات ، دو کشور علاوه بر افزایش مبادلات ، طرحهای مشترکی نیز برای تولید مواد غذایی و چرم در ایران اجرا خواهند کرد . همچنین بلغارستان سه کارخانه تخمیر توتون در ایران تاسیس خواهد کرد .

۱ - متن کامل بیانات نخست وزیران ایران و بلغارستان در تالار کنگره صوفیه در تاریخ اول خرداد ۱۳۵۰ ، در صفحه ۵۱ و متن کامل اعلامیه مشترك ایران و بلغارستان ، مورخ ۷ خرداد ۱۳۵۰ در پایان مسافرت نخست وزیر ایران ، در صفحه ۵۷ نشریه «اخبار و اسناد» وزارت امور خارجه مورخ فروردین - شهریور ماه ۱۳۵۰ درج شده است .

برای اکتشاف معادن نیز توافقه‌های اصولی بین دو کشور حاصل شده است و گروهی از کارآموزان ایرانی در رشته‌های مختلف بویژه در رشته دخانیات در بلغارستان تعلیم خواهند دید .

بلغارستان متعهد به خرید کالاهای صنعتی و سنتی ایران بمیزان قید شده در پروتکل مورد بحث میباشد .

پنجمین اجلاس کمیته مشترک وزیران دو کشور در سال ۱۳۵۱ در صوفیه تشکیل خواهد شد .

بر اساس موافقتنامه همکاری اقتصادی مورخ فوریه ۱۹۶۷ و باتوجه باینکه زمینه‌های متعددی برای همکاری در رشته‌های کشاورزی و دامپروری وجود دارد ، موافقتنامه همکاریهای فنی ایران و بلغارستان در رشته‌های مختلف کشاورزی و دامپروری در تاریخ ۱۲ بهمن ماه ۱۳۵۰ (اول فوریه ۱۹۷۲) توسط وزیر کشاورزی ایران و وزیر کشاورزی و صنایع غذایی بلغارستان بامضاء رسید .

در این موافقتنامه طرفین باتوجه به امکانات موجود آمادگی و تمایل خود را برای گسترش همکاری بر پایه منافع دوجانبه ابراز داشته و خواهند کوشید که همکاریهای بین وزارت کشاورزی ایران و وزارت کشاورزی و صنایع غذایی بلغارستان بیش از پیش توسعه یابد . مطالعه درباره استفاده از تجارب کارشناسان در مورد مو کاری زراعت دیم گندم و جو و دامپروری بویژه همکاری بین کارشناسان ایرانی و بلغاری برای بهبود تژاد گاو از نظر شیر و گوشت و استفاده از معلومات کارشناسان بلغاری برای پنیرسازی جزو مواردی است که در این موافقتنامه توصیه شده است .

همچنین ادامه استفاده از هواپیما های سمپاش بلغارستان و کارآموزی افراد و کارشناسان ایرانی در زمینه های گوناگون کشاورزی از جمله نکات مورد پیش بینی در این موافقتنامه است .

هزینه های لازم برای اجرای مفاد این موافقتنامه و همکاری در رشته های کشاورزی از جمله هزینه تهیه طرحها - تحویل بذرها - مواد شیمیائی کشاورزی و همچنین هزینه های مربوط به تحویل کارگاهها - کارخانهها و ادوات کشاورزی برطبق موافقتنامه همکاری اقتصادی مورخ نهم فوریه ۱۹۶۷ پرداخت خواهد شد .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و بلغارستان در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۲۷۸۴	۰٫۳۸	۴۲۲	۰٫۳۶	۳۲۰۶	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۲۲۲۲	۰٫۱۳	۱۶۹	۰٫۲۶	۲۳۹۱	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۴۹
 واردات - ۲۴/۴
 صادرات - ۵۹/۹

طرح برنامه مبادلات فرهنگی بلغارستان تحت مطالعه مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی قرارداد و طرح متقابل ایران در دست تهیه میباشد.
 در سال ۱۳۵۰ يك تیم فوتبال از بلغارستان ، طبق دعوت فدراسیون فوتبال ایران ، برای شرکت در مسابقه جام کورش بایران مسافرت نمود .

چکوسلواکی

مطبوعات و رادیو تلویزیون چکسلواکی در سال ۱۳۵۰ اخبار مربوط به جشنهای دو هزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را در آن کشور بنحو مطلوب و کاملاً دوستانه‌ای منعکس ساختند و شرکت حضرت ژنرال اسوبودا رئیس جمهوری چکوسلواکی در مراسم جشنهای مورد بحث، نمونه‌ای خاص احترامی بود که مردم و دولت سوسیالیستی چکسلواکی نسبت به شخص اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر و ملت ایران نشان داده‌اند.

مسافرت هیئت بازاریاب ایران در مهرماه ۱۳۵۰ به پراگ و متعاقب آن ورود هیئت خریدار کالا از چکسلواکی به تهران، موجبات بسط مناسبات بازرگانی دو کشور را افزایش داده است.

مسافرت سناتور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در راس هیئتی به چکسلواکی که در اواخر دیماه ۱۳۵۰ و بدعوت آقای چرنی رئیس اطاق بازرگانی آن کشور صورت گرفت بتوسعه روزافزون روابط تجاری بین ایران و چکسلواکی کمک کرده است. رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مراجعت از چکسلواکی ضمن اظهاراتی خطاب به خبرنگاران اظهار داشت که هدف او در مذاکرات یافتن راههای تازه بمنظور گسترش همکاریهای فنی و توسعه روابط بازرگانی بوده است و خوشبختانه در مذاکراتی که انجام شده این نتیجه بدست آمد و ایران و چکسلواکی خواهند توانست روابط تجاری و همکاریهای فنی خود را تا میزان قابل توجهی گسترش دهند. طبق آمار وزارت اقتصاد ایران، مبادلات بازرگانی ایران و چکسلواکی در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است:

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۶۵۹۸	۳/۹۳	۴۳۵۴	۱/۲۲	۱۰۱۵۲	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۵۱۳۷	۳/۶۵	۴۸۸۶	۱/۰۷	۱۰۰۲۳	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت بسال
۱۳۴۹
واردات - ۸/۵
صادرات + ۱۲/۲

کارتکمیل قسمتهای مختلف کارخانه ماشین سازی تبریز از طرف مقامات مربوطه چکسلواکی در سال ۱۳۵۰ با سرعت پیشرفت نمود و انتظار می رود که این کارخانه در اوایل سال ۱۳۵۱ رسماً افتتاح گردد . در سال ۱۳۵۰ بر اساس قرارداد موجود و بمنظور تکمیل کادر فنی مورد احتیاج کارخانه ماشین سازی ، گروه دیگری نیز از کارمندان فنی کارخانه برای طی یک دوره کارآموزی شش ماهه به چکسلواکی عزیمت نمودند . در مردادماه همانسال ، ۴ نفر از مهندسان وزارت آب و برق برای دیدن یک دوره کوتاه مدت برای فراگرفتن طرز کار و ترتیب سوار کردن ژنراتورهای برق ساخت چکسلواکی که برای شهرستانهای مختلف ایران خریداری شده است بآن کشور عزیمت کردند و بعد از تکمیل دوره مربوطه بایران بازگشتند .

در مهرماه ۱۳۵۰ یک گروه پنج نفری از افرارمندان اداره مهندسی نیروی زمینی شاهنشاهی برای فراگرفتن نحوه کار و استفاده از تراکتورهای سنگینی که از چکسلواکی خریداری شده است بهزینه شرکت اشکودا اکسپورت بآن کشور رفتند و پس از پایان دوره تعلیم بایران مراجعت کردند .

در فروردینماه ۱۳۵۰ ، آقای حمید وارسته شهردار تبریز بدعوت شهردار برنو که بعنوان شهر خواهر خوانده تبریز شناخته شده است به چکسلواکی عزیمت نمود و از تاسیسات شهری و بناهای مهم برنو و نیز بعضی مراکز توریستی چکسلواکی دیدن نمود .

تهیه و تنظیم برنامه سمعی و بصری میراث اعصار در کادر

برنامه‌های مربوط به جشنهای ۲۵۰۰ سال بنیانگزاری شاهنشاهی ایران که توسط مرکزی هنری Art Centrum چکسلواکی و بنا شرکت برجسته‌ترین فیلمبرداران و کارگردانان و تهیه‌کنندگان و سایر هنرمندان چکسلواکی در میدان شهیاد تهران انجام شد، یکی از نمونه‌های مؤثر و ثمربخش همکاریهای فرهنگی دو کشور در سال ۱۳۵۰ بوده است. این برنامه که از مدت‌ها قبل با مسافرت‌های متعدد گروه هنری Art Centrum چکسلواکی به نقاط تاریخی و دیدنی ایران و مراجعه به موزه‌های معتبر جهان و تهیه رپرتاژ و عکس و اسلاید و تنظیم موسیقی مخصوص شروع شده بود همانطور که انتظار میرفت با موفقیت کامل عملی شد و مساعی شبانه‌روزی گروه هنری مزبور به سرپرستی پروفیسور Jaroslav Fric کارگردان و تهیه‌کننده معروف چک مورد توجه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح شهبانوی ایران و مهمانان عالیقدر اعلیحضرتین قرار گرفت و گروه هنری مزبور از عنایات خاصه ذات مبارک همایونی و علیاحضرت شهبانوی ایران برخوردار شدند و بنا فرمان مبارک همایونی پروفیسور یارسلوافریج، مفتخر بدریافت یک قطعه نشان درجه سه تاج گردید.

همین گروه هنری وابسته به Art Centrum برنامه سمعی و بصری غرفه ایران را در نمایشگاه جهانی در مونت‌رال تنظیم نمود و بمرحله اجرا در آورد که هنگام بازدید علیاحضرت شهبانوی ایران از غرفه مزبور مساعی هنرمندان چک مورد توجه خاص معظم‌لها واقع شد.

در فروردین‌ماه ۱۳۵۰ بانو لیلی امیرارجمند مدیر عامل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بنا به دعوت Art Centrum چکسلواکی برای یک بازدید کوتاه به چکسلواکی مسافرت نمود و ضمن بازدید از آن کشور با مقامات فرهنگی و هنری چکسلواکی مذاکراتی بعمل آورد.

در تاریخ ۲۵ مهرماه آقای مرتضی کاخی متصدی امور کنسولی و فرهنگی سفارت شاهنشاهی جایزه سیب طلائی را که در بینال براتیسلاوا به آقای نورالدین زرین‌کلک هنرمند کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تعلق گرفته است طی مراسمی از رئیس شورای داوران بین‌المللی و مدیر بینال دریافت نمود و بعنوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از سال گردید.

آقای دکتر سالور متخصص امراض کودکان و آقای دکتر اصغر رضائی سزواری در سال ۱۳۵۰ به پراگ مسافرت نمودند و در کنفرانس بین‌المللی بیماریهای ریوی که زیر نظر یونسکو برگزار میشود شرکت کردند .

آقای جعفر خسروی سامانی دبیر دانشگاه اصفهان برای استفاده از يك بورس یونسکو در مرداد ۱۳۵۰ به پراگ عزیمت نمود . بنا به تقاضای مقامات فرهنگی دولت شاهنشاهی ، از طرف دولت چکسلواکی يك استاد تاتر عروسکی **Marionette** برای وزارت فرهنگ و هنر استخدام شد و بایران آمد .

برنامه مبادلات فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری سوسیالیستی چکسلواکی در تاریخ ۱۲ آبانماه ۱۳۵۰ (۳ اکتبر ۱۹۷۱) از طرف جناب آقای منوچهر عظیمی مدیرکل روابط فرهنگی و اجتماعی و سفیر دولت چکسلواکی در دربار شاهنشاهی بامضاء رسید .

این برنامه مربوط به مبادلات فرهنگی در سالهای ۱۹۷۱-۱۹۷۲ میباشد که در زمینه‌های فرهنگ و هنر ، علوم و آموزش عالی ، آموزش و پرورش ، مطبوعات و رادیو تلویزیون ، ورزش و تربیت بدنی ، مقررات مالی و مقررات عمومی تدوین یافته است .

دولت چکسلواکی در سال ۱۳۵۰ تحت برنامه مبادلات فرهنگی تعداد ۷ بورس تحصیلی و کارآموزی در رشته‌های مختلف صنعتی در اختیار فارغ‌التحصیلان هنرستانهای صنعتی ایران قرار داده است .

بنا بدعوت وزارت منابع طبیعی ، در سال ۱۳۵۰ يك هیئت فیلمبرداری از باراندوف پراگ برای تهیه فیلمی از زندگی حیوانات وحشی ، بایران آمد و ضمن این مسافرت فیلمهای لازم را تهیه نمود .

رومانی

روابط ایران و رومانی در سال ۱۳۵۰ در تمام زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی گسترش یافته و همکاریهای دو کشور در سطوح مختلف و براساس دوستی متقابل و قراردادهای و موافقتنامه‌های موجود توسعه قابل ملاحظه‌ای یافته و شرکت حضرت نیکلای چائوشسکو رئیس شورای دولتی رومانی و بانو در جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی در تخت جمشید، نشانه کاملی از روح و داد و تفاهم میان دو کشور است .

مناسبات سیاسی :

جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر بنا بدعوت آقای گئورگه ماورر رئیس شورای وزیران رومانی باتفاق جناب آقای عباس نیری مدیر کل امور اقتصادی وقت و جناب آقای سلطان احمد اردلان رئیس اداره دوم سیاسی وزارت امور خارجه در تاریخ ۲۴ مرداد ماه ۱۳۵۰ به رومانی عزیمت نمودند و مورد پذیرائی گرم دولت و ملت رومانی قرار گرفتند .

جناب آقای نخست وزیر در طول مدت اقامت خود بحضور حضرت نیکلای چائوشسکو رئیس شورای دولتی رومانی پذیرفته شدند و ضمن ملاقات با آقای گئورگه ماورر و وزیر امور خارجه رومانی در اطراف مناسبات دو کشور مذاکراتی بعمل آوردند .

جناب آقای نخست وزیر در این سفر از شهرهای ساحلی رومانی در کنار دریای سیاه و منطقه سوچه آوا و دلتای دانوب دیدن کردند و هنگام مراجعت به تهران ، در پاسخ خبرنگاران جراید ضمن بیاناتی ، مذاکرات خود را بارهبران رومانی مفید خواندند .

در اعلامیه مشترکی که در پایان این دیدار منتشر گردید تصریح شده است که با تشکیل کمیته‌های فرعی در زمینه‌های صنعتی ، جنگلداری و کشاورزی همکاری بیشتری میان دو کشور صورت خواهد گرفت (۱) .

۱- متن کامل اعلامیه در صفحه ۷۶ نشریه اخبار و اسناد وزارت خارجه، مورخ فروردین - شهریور ۱۳۵۰ مندرج است .

آقای کرنل بورتیکا وزیر بازرگانی خارجی رومانی بنا بدعوت وزیر اقتصاد ایران یکبار در فروردین ماه و بار دوم در مهر ماه ۱۳۵۰ برای شرکت در اجلاس کمیسیون مشترک وزیران ایران و رومانی به تهران مسافرت نمود: آقای بورتیکا در سفر اول خود به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر باریافت و با جناب آقای نخست‌وزیر و وزرای خارجه و اقتصاد ملاقات و مذاکره کرد.

آقای الکساندر بواباکه بسمت سفیر جدید رومانی در دربار شاهنشاهی تعیین شده بود روز چهاردهم مرداد ماه ۱۳۵۰ استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک ملوکانه تقدیم نمود.

جناب آقای سیروس فرزانه معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان ایران بنا بدعوت وزیر جهانگردی رومانی از آن کشور دیدن نمودند و ضمن مذاکراتی با مقامات رومانی، پروتکلی درباره همکاریهای توریستی بین دو کشور امضاء کردند.

آقای گئورگه چیوارا رئیس شورای ملی علوم و تکنولوژی رومانی ضمن مسافرتی بایران، با جناب آقای نخست‌وزیر و وزرای امور خارجه، علوم و آموزش عالی ملاقات نمود و مذاکراتی بعمل آورد و در تاریخ نهم آبانماه ۱۳۵۰ موافقتنامه‌ای درباره همکاریهای علمی و فنی بین ایران بادولت شاهنشاهی، در کاخ وزارت امور خارجه امضاء نمود.

آقای شریعت نماینده مجلس شورایملی و مدیر مجله تهران اکونومیست در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ بنا بدعوت وزارت امور خارجه از آن کشور دیدن کردند.

مناسبات اقتصادی:

هفتمین اجلاس کمیته مشترک وزیران ایران و رومانی با شرکت آقای کرنل بورتیکا وزیر بازرگانی خارجی رومانی و جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ایران در مهر ماه ۱۳۵۰ در تهران تشکیل شد. در این اجلاس مذاکرات مفصلی بین دو طرف بعمل آمد و در پایان پروتکلی بامضاء رسید که رؤس مطالب آن بقرار زیر است:

— موافقت در تعیین قیمت جدید برای تراکتور های H.P. ۶۵ که یا کیمک رومانی در کارخانه تراکتور سازی تبریز ساخته میشود.
— امضاء قراردادی برای تولید ده هزار دستگاه تراکتور از نوع فوق طی سالهای ۷۵-۱۹۷۲.

- مطالعه درباره امکان توسعه روابط در زمینه ساختن سیلو در ایران بوسیله رومانی .
- مطالعه درباره پیشنهاد فروش يك کارخانه آرد از طرف دولت رومانی بایران به ظرفیت ۴۰۰ تن در روز .
- مطالعه درباره تاسیس کارخانه واگن سازی در اراک .
- پیشنهاد همکاری در زمینه تولید انواع الکترو موتور در ایران .
- مطالعه درباره امکان همکاری دو کشور برای ساختن موتورهای دیزل و فروش آن به کشورهای ثالث .
- اجرای عملیات استخراج واکتشاف معادن در ایران توسط رومانی بعنوان پیمانکار .
- اعزام گروهی از مهندسان و معدن شناسان ایرانی به رومانی برای آموزش کوتاه مدت .
- همکاری در زمینه های معدن شناسی ، برق و صنایع چوب و تاسیس يك مرکز آموزش برای بهره بردای صنعتی از جنگل در ایران توسط رومانی .
- ایجاد کارخانه چسب در ایران با همکاری دولت رومانی .
- مطالعه امکانات همکاری در زمینه نفت و صنایع شیمیائی ،
- تشکیل يك کمیته فرعی بمنظور تهیه پیش نویس موافقتنامه جدید بازرگانی بین دو کشور برای سالهای ۷۷-۱۹۷۳ .
- مطالعه در زمینه همکاریهای دراز مدت اقتصادی و بازرگانی .
- تشکیل هشتمین اجلاس هیئت آینده کمیته مشترك وزیران دو کشور در نیمه دوم سال ۱۹۷۲ در بوکارست .
- ضمن مسافرتی که جناب آقای خداداد فرمانفرمائیان مدیر عامل سازمان برنامه ایران در آذرماه ۱۳۵۰ در راس هیئتی برای تبادل نظر در مورد برنامه های عمرانی دو کشور و امکان هماهنگی این برنامه ها انجام دادند ، وطنی مذاکراتی با آقای ماورر نخست وزیر و آقای ماکسیم برگیانو رئیس کمیته دولتی رومانی برای برنامه ریزی ، سندی به امضاء رسید که بموجب آن پیش نویس توافق در همکاریهای اقتصادی که بعدا به تصویب دولتی خواهد رسید تهیه خواهد شد . این پیش نویس شامل زمینه ها و موضوعات معین برای همکاری و تخصص در تولید برای يك دوره پنجساله و طرح کلی برای يك همکاری دهساله خواهد بود .
- بدنبال تشکیل هفتمین اجلاس هیئت مشترك وزیران ایران و

رومانی ، تذکاریه‌ای مبنی بر توافقه‌های دو کشور در موارد زیر انتشار یافت:
- امضای قرارداد صدور ۹۲ میلیون دلار کالاهای ایرانی به
رومانی در سال ۱۹۷۲ طبق پیش بینی موافقتنامه های بازرگانی و پرداخت
بین دو کشور . این کالاها شامل نفت خام ، وسایط نقلیه ، موتورهای دیزل ،
منسوجات والبسه پنبه خام ، دارو ، روغن نباتی ، میوه خشک و کالاهای
صنعتی خواهد بود .

- شرکت ملی نفت ایران با دولت رومانی قراردادی برای صدور
۱۹ میلیون تن نفت خام برومانی منعقد خواهد ساخت .

- رومانی کالاهائی بمبلغ ۳۱ میلیون دلار شامل محصولات آهنی
و فولاد ، آلومینیوم ، سیمان ، کاغذ ، کره و پنیر ، گوشت ، محصولات
شیمیائی و کالاهای سرمایه‌ای به ایران صادر خواهد نمود .

- رومانی يك اعتبار فنی متجاوز از مبلغ ۲ میلیون دلار آمریکایی
و يك اعتبار مخصوص بمبلغ ۳ میلیون دلار برای ایران و متقابلاً بانك
مرکزی ایران اعتباری بمبلغ ۱۴ میلیون دلار آمریکائی (علاوه بر
اعتبارات قبلی) برای رومانی در نظر میگیرند .

جناب آقای محمد باقر بیات معاون طرحها و بررسیهای وزارت
منابع طبیعی بدعوت وزارت صنایع چوب رومانی در تیر ماه ۱۳۵۰ به
بوکارست عزیمت نمودند و ضمن ملاقات و مذاکره باوزیر و معاون وزارت
صنایع چوب رومانی موافقتنامه‌ای در مورد قرار متمم کمکهای فنی امضاء
کردند .

نخستین اجلاسیه کمیته فرعی مشترك همکاریهای ایران و رومانی
در زمینه استخراج معادن و صنایع فلزی در فروردین ماه ۱۳۵۰ در تهران
تشکیل شد و موافقت بعمل آمد که در صورت تقاضای ایران دولت رومانی عملیات
اکتشاف و استخراج معادن مورد نظر را بعهده گیرد و تامین سرمایه ، وسایل
ماشین آلات و کلیه مخارج عملیات اکتشاف و استخراج را تقبل نماید و در
عوض پنجاه درصد از کل محصولی که بدست میآید به دولت رومانی
تعلق گیرد . در زمینه استخراج بوکسیت نیز رومانی بعنوان پیمانکار عمل
خواهد نمود . در اجلاسیه توافق شد که موافقتنامه‌های مربوط به این موارد
تهیه گردد و به امضاء مقامات دو کشور برسد .

در شهریور ماه ۱۳۵۰ يك هیئت اقتصاد بریاست جناب آقای سلمان
پور معاون وزارت اقتصاد برای شرکت در کمیته فرعی مشترك بازرگانی
ایران و رومانی به بوکارست عزیمت نمودند .

در سال ۱۳۵۰ هیئتی از صاحبان صنایع بخش خصوصی ایران ، برای مذاکره در مورد فروش وسایط نقلیه به رومانی مسافرت نمود . در سال ۱۳۵۰ در اجرای موافقتنامه‌ها و قراردادهای همکاریهای اقتصادی دو کشور گروههای زیر برای دوره های کارآموزی از ایران به رومانی اعزام گردیده‌اند :

– سیزده نفر از کارمندان و مهندسان طرح نکا برای دیدن دوره بهره‌برداری صنعتی از جنگل بمدت شش ماه .

– ۸ نفر از وزارت کشاورزی بمنظور کارآموزی و بازدید از تاسیسات کارخانه تراکتور سازی براشو بمدت یکماه .

– پنج نفر از کارمندان وزارت منابع طبیعی برای استفاده از بورس دولت رومانی برای کارآموزی در رشته بهره برداری از جنگل بمدت سه ماه .

– یک نفر از مهندسان طرح نکا برای طی دوره کارآموزی در رشته شیمی صنایع چوب بمدت شش ماه .

– یک گروه چهارده نفری از تکنسین‌های شهرداری‌های کشور برای طی دوره کارآموزی بمنظور فراگرفتن کار با ماشین‌آلات خدمات شهری بمدت یکماه .

– یک گروه یازده نفری از کارکنان کارخانه کود شیمیائی شیراز. طبق برآورد وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و رومانی در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده‌است :

واحد : هزار دلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی
۱۲۷۶۸	۱/۴۴	۵۴۵	۰/۴۹	۱۲۲۲۳
۲۲۴۶۲	۲/۴	۳۷۵۴	۲/۸	۱۸۷۰۸

در صد تغییر نسبت به سال ۱۳۴۹
 واردات +۷۵/۹
 صادرات + ۵۸۸

مناسبات فرهنگی :

بطوریکه در بالا یادآوری گردید ، ضمن مسافرت آقای گئورگه چپوارا رئیس شورای علوم و فنون رومانی به ایران ، يك موافقت نامه همکاری علمی و فنی بین دو کشور به امضاء رسید که رؤس مطالب آن بقرار زیر است :

— توسعه همکاری علمی و فنی بین دو کشور در کلیه مواردی که متضمن منافع هر دو طرف باشد .

— اعزام کارشناسان و متخصصین و تکنسین ها در زمینه های علمی و فنی و کشاورزی .

— پذیرفتن اشخاصی که بمنظور کسب تخصص ویا جمع آوری مدارک و اسناد فنی و علمی اعزام میگردند .

— اعزام کارشناسها بر حسب تقاضا بمنظور معاضدت در زمینه طرحهای توسعه اقتصادی و صنعتی و کشاورزی .

— مبادله اطلاعات و نشریات در زمینه های علمی و فنی و کشاورزی .

— هر نوع همکاری علمی و فنی دیگری که مورد توافق طرفین متعاهدین قرار گیرد .

— تشکیل کمیسیون علمی مختلطی مرکب از تعداد مساوی نماینده از طرف هر دو کشور بمنظور تشکیل همکاری علمی و فنی فیما بین که متناوبا در تهران و بوکارست تشکیل جلسه میدهد .

بنا بدعوت جناب آقای دکتر اقبال ، رئیس هیئت مدیره ومدیر عامل شرکت ملی نفت ایران ، آقای جان لیوسکو رئیس دانشگاه بوکارست بایران مسافرت نمود و همچنین آقای رادوینا رئیس آکادمی رومانی و رئیس اجرائی کمیته رومانیائی کورش کبیر در مهر ماه ۱۳۵۰ بایران آمد و در جشن فرخنده چهارم آبان شرکت کرد .

رومانی در ششمین فستیوال بین المللی فیلمهای کودکان و نوجوانان در تهران شرکت نمود . يك فیلم رومانی برنده جایزه اول شد و دو فیلم دیگر نیز جوائزی دریافت کردند .

آقای جورجهدان ایرانشناس رومانی در جریان جشنهای شاهنشاهی درکنگره ایران شناسان در شیراز شرکت نمود .

دولت رومانی در سال ۱۹۷۳ — ۱۹۷۲ شش بورس تحصیلی در اختیار مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی گذاشته و با ادامه تحصیل چهار دانشجوی ایرانی در رومانی (دو نفر از این دانشجویان در رشته اقتصاد

جنگل و دونفر دیگر در رشته زبان و ادبیات رومانی و روانشناسی به تحصیل اشتغال دارند) موافقت نموده است. متقابلاً دولت شاهنشاهی نیز با ادامه تحصیل دو نفر از دانشجویان رومانی در دانشگاه تهران که از بورسهای اعطائی استفاده میکنند موافقت کرده است.

سه تن پزشك از طرف دولت رومانی و طبق ماده ۳۰ موافقتنامه فرهنگی بین دو کشور برای ایراد کنفرانس در دانشگاهها به ایران آمده‌اند. برنامه تدریس يك استاد ریاضیات که از طرف دولت رومانی برای تدریس در دانشگاه علوم دانشگاه تهران آمده تمدید شده است. یکی از معلمین انستیتوی کشاورزی بوکارست برای تدریس به دانشگاه چندی شاپور عزیمت نموده است.

نمایندگان اعزامی وزارت فرهنگ و هنر برای اجرای برنامه‌های هنری در تالار رودکی، تعدادی از نوازندگان تبعه رومانی را استخدام کرده‌اند.

سه نفر از متخصصین مدارس حرفه‌ای ایران برای طی يك دوره کوتاه مدت تخصصی به رومانی عزیمت نموده‌اند.

در سال ۱۳۵۰ چند تماس ورزشی بین تیمهای ایران و رومانی بقرار زیر صورت گرفته است:

۱ - در سال ۱۳۵۰ تیم بوکس تهران به رومانی مسافرت نمود و چهار مسابقه در شهرهای مختلف آن کشور برگزار کرد.

۲ - تیم فوتبال آرچش رومانی در مسابقات فوتبال جام کورش کبیر در تهران شرکت کرد و مقام دوم این مسابقات را بدست آورد.

۳ - اعضای تیم دوومیدانی رومانی برای شرکت در يك مسابقه ورزشی به ایران آمد.

۴ - تیم ملی کشتی رومانی در مسابقات کشتی جام آریامهر در تهران شرکت کرد.

مغولستان

مقامات دولت جمهوری مردم مغولستان از چند سال پیش در مناسبت‌های مختلف به استقرار و توسعه روابط با دولت شاهنشاهی اظهار علاقه مینمودند. وزارت امور خارجه حسب‌الامر شاهنشاه آریامهر و به پیروی از سیاست خارجی مستقل و ملی ایران که خواهان توسعه روابط دوستانه با دول مختلف بدون توجه به رژیم حکومتی آنهاست به تمایل دولت جمهوری مردم مغولستان پاسخ مثبت داد و در تاریخ سی‌ام اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ (۳۰ مه ۱۹۷۱) با صدور اعلامیه مشترکی در تهران و اولان باتور روابط سیاسی بین دو کشور برقرار گردید.

در حال حاضر جناب آقای محمدرضا امیر تیمور سفیر شاهنشاه آریامهر در مسکو در عین حال بسمت سفیر آکر دیتته شاهنشاه آریامهر در اولان باتور منصوب شده‌اند.

جناب آقای امیر تیمور در اواخر سال ۱۳۵۰ به مغولستان مسافرت و در تاریخ بیست و پنجم اسفند ماه ۱۳۵۰ (۱۶ مارس ۱۹۷۲) طی يك مراسم رسمی در اولان باتور استوارنامه‌های خود را به معاون صدر هیات رئیسه جمهوری مردم مغولستان تسلیم نمودند.

لهستان

دولت جمهوری مردم لهستان در سال ۱۳۵۰ با اعزام نایب رئیس شورایی عالی دولتی آن کشور در راس يك هیئت عالی مقام لهستانی برای شرکت در مراسم فرخنده جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ، مراتب دوستی و حسن تفاهم متقابل با دولت شاهنشاهی را بیش از پیش تحکیم بخشید و لحن مطبوعات آن کشور مانند همیشه نسبت بایران دوستانه بوده است .

يك هیئت ایرانی از طرف مرکز توسعه صادرات ایران در سال ۱۳۵۰ به ورشو مسافرت نمود . طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و لهستان در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ، ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی	
۲۳۷۴	۰٫۲۷	۱۶۳۰	۱٫۴۷	۷۴۴ -	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
۲۲۹۳	۰٫۲۵	۷۱۵	۰٫۵۳	۱۵۷۸ -	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۴۹
واردات ۳۳-
صادرات ۵۶٫۱۲

برنامه مبادلات فرهنگی بین دولت شاهنشاهی و دولت جمهوری مردم لهستان ، در تاریخ ۲۵٫۷٫۱۳۵۰ از طرف معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت امور خارجه و معاون وزارتخارجه لهستان در تهران بامضاء رسید . این برنامه نیز در زمینه های فرهنگ و هنر ، علوم و آموزش عالی ، آموزش

و پرورش ، مطبوعات و رادیو تلویزیون تدوین یافته است .
طبق این برنامه ، طرفین برای تعیین ارزش گواهینامه ها و دانشنامه های علمی یکدیگر اقدام خواهند نمود و بمنظور آشنائی با روشهای علمی و تحقیق درباره چگونگی برنامه ریزی علمی و آموزشی یک نفر از طرف ایران به لهستان خواهد رفت .

آکادمی علوم لهستان یک نفر دانشمند متخصص در یکی از رشته های برنامه ریزی و آموزشی و پژوهشی را بمنظور مذاکره و تبادل نظر با کارشناسان موسسه تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی بایران اعزام خواهند داشت .

در سال ۱۳۵۰ ، با همکاری کمیته کورش و سفارت شاهنشاهی ، برنامه هایی از قبیل سخنرانی از طرف استادان ایران شناس - تشکیل سمپوزیوم علمی - نمایشگاه کتب خطی ایران - شب شعر و موسیقی سمپوزیوم علمی - نمایشگاه کتب خطی ایران - شعب شعر و موسیقی ایرانی - نمایشگاه مناسبات تاریخی ایران و لهستان - بخش صفحه هوسیته با ترجمه اشعار و طبع کتب شاهنامه فردوسی و رباعیات عمر خیام بزبان لهستانی انجام گرفت که مورد توجه مردم آنجا واقع شد .

در سال ۱۳۵۰ دولت لهستان تعداد دو بورس تحصیلی در رشته اقتصاد و دو بورس دیگر در رشته شهر سازی در اختیار دولت شاهنشاهی گذاشته است .

یک نفر از دانشیاران کرسی زبان فارسی دانشگاه ورشو برای مطالعه در رشته تاریخ و ادبیات ایران ، برای استفاده از بورس اعطائی به ایران آمده است .

در جهت همکاری بین کمیسیونهای ملی برای یونسکو ، کارآموزی در رشته جراحی فك و صورت ، بازدید از مراکز کشتی سازی و سایر مراکز صنعتی لهستان و بازدید از شبکه بهداشتی و خدمات درمانی و درمانگاه و بیمارستانها و زایشگاهها و بازدید از مراکز توتوانی در آن کشور و برای مذاکره با اساتید و مسئولین اقتصادی لهستان عده ای بآنجا اعزام خواهند شد .

متقابلا از مهندسین مکانیک و متخصصین خدمات بهداشتی لهستان دعوت خواهد شد که برای بازدید از دانشکده فنی و شبکه بهداشتی و خدمات درمانی درمانگاهها و بیمارستانهای دانشگاه تهران بایران مسافرت نمایند و نیز يك بورس تحصیلی در رشته ادبیات فارسی به یکی از اتباع لهستان بمناسبت جشنهای شاهنشاهی اعطاء خواهد گردید .

در زمینه آموزش و پرورش طرفین برای آشنائی با پاره‌ای از مسائل منتخب سیستم مدارس و مطالعه در رشته صنایع غذایی و صنایع فلزی و تهیه آزمایشهای مورد نیاز در دوره راهنمائی تحصیلی به مبادله کارشناس اقدام خواهند نمود .

در زمینه مطبوعات و رادیو تلویزیون طرفین اقدام به مبادله روزنامه‌نگار و نمایشگاه عکس و آثار موسیقی کلاسیک خواهند کرد .

تیم فوتبال لهستانی «ذاگ لیبی» که در سال ۱۳۵۰ به تهران آمده بود ، قهرمان سومین دوره مسابقه‌های بین‌المللی فوتبال دوستی شد .

در سال ۱۳۵۰ فیلمهای ایرانی برای نمایش در فستیوال فیلمهای کوتاه مدت کراکوی فرستاده شد و گروه ارکستر فیلارمونیک کراکوی در جشن هنر شیراز شرکت نمود .

مجارستان

روابط ایران و مجارستان در سال ۱۳۵۰ نیز تحول کامل دوستانه و مطلوبی داشته و شرکت حضرت لوشونچی رئیس جمهوری آن کشور و بانو در جشنهای شاهنشاهی معرف تحکیم روابط دوستانه‌ای است که بخوبی ادامه دارد .

در سال ۱۳۵۰ والا حضرت شاهپور غلامرضا پهلوی و همسرشان، بنا بدعوت حضرت رئیس جمهوری مجارستان برای شکار بآن کشور عزیمت نمودند و ضمن پذیرائی گرمی که از آنان بعمل آمد موفق به بازدید از غرغه ایران در نمایشگاه بین‌المللی شکار در بوداپست شدند .

همچنین والا حضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی ، بنا بدعوت وزیر کشاورزی و خواربار مجارستان بمنظور شرکت در نمایشگاه بین‌المللی شکار در شهریورماه ۱۳۵۰ بآن کشور مسافرت نمودند و در مراسمی که از طرف سفارت شاهنشاهی ایران ، در غرغه ایران و در «روز ایران» ترتیب داده شده بود شرکت نمودند .

غرغه ایران که بعنوان یکی از بهترین غرغه‌های نمایشگاه مزبور محسوب شده بود ، بدریافت یکصد ویست و دو مدال طلا و نقره و برتر نائل آمد .

در مهرماه ۱۳۵۰ يك هیئت بازرگانی و بازاریابی مرکب از مدیران صنایع و کارشناسان اقتصادی ایران ضمن مسافرتی به کشورهای اروپای شرقی ، از مجارستان نیز دیدن نمود و با مقامات صلاحیتدار اقتصادی و بازرگانی آن کشور ملاقات و گفتگو و تبادل نظر بعمل آورد. هدف عمده این هیئت بررسی دقیق بازارهای مصرف مجارستان و پی‌گیری مذاکرات و توافقهائی بوده که در سال ۱۳۴۹ در مورد صدور کالاهای صنعتی ایران با اکثر ممالک اروپای شرقی و از جمله مجارستان صورت گرفته است . در جریان این مذاکرات هیئت اقتصادی ایران در همه جا اجرای تعهدات ممالک مزبور را در خرید بیشتر کالاهای ساخته شده از ایران بر طبق موافقت‌نامه‌های منعقد شده خواستار گردید .

بدنبال سفر هیئت بازاریابی ایران به مجارستان ، در آذر ماه ۱۳۵۰ يك هیئت اقتصادی و بازرگانی مجارستانی نیز بمدت یک هفته به ایران آمد و پیمانهای بمنظور خرید اجناس مختلف صنعتی و سنتی با صادرکنندگان و صاحبان صنایع ایران از جمله اقلام کفش - جوراب - تریکو - کشمش - پنبه بامضاء رسانید .

جناب آقای خداداد فرمانفرمائیان مدیرعامل سازمان برنامه بنا بدعوت رئیس سازمان برنامه ریزی مجارستان بمنظور بازدید از برخی تاسیسات صنعتی و گفتگو بامقامات اقتصادی آن کشور ، در راس هیئتی به بوداپست عزیمت نمودند و ضمن ملاقات با رئیس سازمان برنامه ریزی و نایب نخست وزیر وزیران صنایع سنگین و صنایع سبك و ذوب فلزات مجارستان در زمینه همکاری اقتصادی درازمدت بین دو کشور مذاکراتی انجام دادند . در خلال این ملاقاتها مسائل مربوط به برنامه ریزی نیز مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت . هیئت مذکور همچنین از برخی از کارخانجات صنعتی مجارستان که در اطراف بوداپست متمرکز میباشند بازدید بعمل آورد .

اقدامات برای ایجاد يك کارخانه بزرگ تولید قند از خرما در خرمشهر که در سال ۱۳۴۹ شروع شده بود در سال ۱۳۵۰ همچنان ادامه داشت و چندتن کارشناس مجارستانی برای نظارت در اجرای ساختمان آن به ایران عزیمت نمودند . اولین کارخانه قند مایع از خرما که ظرفیت آن در حدود هیجده هزار تن در سال میباشد بوسیله بخش خصوصی و با همکاری مجارستان در خرمشهر ایجاد خواهد شد . کارخانه مذکور که ماشین آلات آن در یکی از کارخانه های تهیه مواد غذایی مجارستان که در این رشته تخصص دارد ساخته میشود ، در مرحله اول بهره برداری قند مایع تولید خواهد کرد و در مراحل بعدی قرار است که در کنار همین کارخانه واحد های دیگری جهت تهیه الکل - سرکه - غذای دام و طیور - مربای خرما - فروکتوز - گلوکوز و نوشابه های غیرالکلی ساخته شود . در نظر است که برای جلوگیری از هدر رفتن مقدار قابل ملاحظه ای خرما و کارخانه دیگر بوسیله مجارستانی ها در نقطه دیگر خوزستان و در بندر عباس ایجاد گردد .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و مجارستان در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۳۶۸۵	۳/۹۶	۴۳۸۶	۰/۹۱	۸۰۷۱	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۶۴۲۵	۱/۰۳	۱۳۸۱	۰/۸۴	۷۸۰۶	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹ واردات صادرات
 - ۳/۳ - ۶۸/۵

طرح پیشنهادی دولت مجارستان درباره برنامه مبادلات فرهنگی
 تحت مطالعه مقامات مربوطه دولت شاهنشاهی است .
 در سال ۱۳۵۰ ، طبق برنامه مبادلات فرهنگی ، ایران و مجارستان
 متقابلاً يك بورس یکساله در اختیار یکدیگر قرار دادند و در همانسال دوتن
 از ستارگان برجسته باله مجارستان نقشهای اول باله «ژیزل» اثر آدولف
 آدام را در تالار رودکی ، با همکاری سازمان باله ملی ایران اجراء
 کردند .

یوگسلاوی

حضرت پرزیدنت تیتو رئیس جمهوری فدراتیو یوگسلاوی که ریاست عالی کمیته جشنهای دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی را در کشور خود تقبل نموده بودند، بنابعدعوت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر، باتفاق بانو تیتو، برای شرکت در مراسم جشنهای مزبور به ایران آمدند. رادیو، تلویزیون و مطبوعات یوگسلاوی اخبار و مطالب مربوط به جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را در آن کشور بنحو کاملاً دوستانه‌ای منعکس ساختند.

جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر ایران بنابعدعوت نخست وزیر یوگسلاوی از تاریخ اول تا چهارم آذرماه ۱۳۵۰ در راس هیئتی رسماً از یوگسلاوی بازدید بعمل آوردند و ضمن ملاقات با حضرت پرزیدنت تیتو، پیرامون مسائل بین‌المللی و روابط بین دو کشور مذاکراتی انجام دادند.

جناب آقای هویدا نخست وزیر همچنین با آقای Dzemal Bijedic نخست‌وزیر یوگسلاوی پیرامون مسائل مهم بین‌المللی - اوضاع خاورمیانه - بحران جنوب شرقی آسیا و روابط دوجانبه مذاکره و تبادل نظر نمودند. نخست‌وزیر یوگسلاوی در ضیافتی که بافتخار جناب آقای نخست‌وزیر ترتیب داده بود، ضمن بیاناتی بمسافرت شاهنشاه آریامهر به یوگسلاوی و مسافرت پرزیدنت تیتو بایران و ملاقات و مذاکرات سران دو کشور اشاره نمود، آنرا بهترین نشانه روابط حسنه دو کشور دانستند و سپس از جشنهای دوهزار و پانصدساله شاهنشاهی ایران تجلیل کردند و برگزاری مراسم مزبور را فرصت مناسبی برای وقوف و آشنائی کلیه ملل جهان به تمدن درخشان و فرهنگ غنی کشور ایران و پیشرفتهای و ترقیات اخیر ایران تحت رهبری خردمندان شاهنشاه عالیقدر آن توصیف نمودند.

جناب آقای هویدا نیز دیدار سران دو کشور را بهترین نمونه و نشانه بارز همکاری و نزدیکی هر دو ملت با سیستمهای اجتماعی و سیاسی

مختلف دانستند و در پایان بیاناتشان امتنان و سپاس خود را از حضرت پرزیدنت تیتو و ملت یوگسلاوی بمناسبت شرکت و ابرازعلاقه در بزرگداشت جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران اعلام داشتند. حضرت پرزیدنت تیتو در تاریخ ۲۵ آذرماه ۱۳۵۰ (۱۶ دسامبر ۱۹۷۱) در مجلس فدرال آن کشور ضمن تشریح سیاست خارجی یوگسلاوی در سال ۱۹۷۱، از جشنهای دوهزار و پانصد ساله بنیانگذاری شاهنشاهی ایران تجلیل نمودند و اهمیت و اثرات جشنهای مزبور را در بزرگداشت تمدن و ادب و فرهنگ جهان خاطر نشان ساختند. جناب آقای هویدا نخست‌وزیر، متقابلاً از نخست‌وزیر یوگسلاوی برای بازدید از ایران دعوت بعمل آوردند که با امتنان پذیرفته شد و تاریخ آن به بعد موکول گشت.

مناسبات اقتصادی:

دولت شاهنشاهی در نمایشگاه بین‌المللی زاگرب که بیش از شصت و سه سال قدمت دارد و متجاوز از ۵۶ کشور از پنج قاره جهان در آن شرکت نموده بودند شرکت نمود. غرفه ایران موفق شد که برای شناسائی صنایع و محصولات و کالاهای ایرانی نقش موثری ایفاء کند.

در این نمایشگاه نمایندگان شرکتها و صاحبان صنایع ایران توانستند پس از انجام مذاکرات بازرگانی و تماس با صاحبان صنایع و شرکتهای خارجی و واردکنندگان زاگرب در زمینه بازاریابی و فروش کالاهای ساخت ایران موفقیت‌هایی بدست آورند و قراردادهائی منعقد نمایند. از جمله شرکت بی‌اف گودریچ قراردادی با چکسلواکی برای فروش لاستیک منعقد نمود و با شرکت Yugo Auto یوگسلاوی نیز بتوافق رسید.

طبق توافق شرکت فرش هوشیار با شرکت Yugo Textile قرار است که بزودی در شهرهای لوبلیانا - زاگرب و بلگراد نمایشگاه فرش ایران افتتاح گردد. همچنین توافقهائی بین شرکت ایگل ایران با Firm Import صورت گرفت و قراردادی بامضاء رسید.

درمهرماه ۱۳۵۰ هیئتی مرکب از صاحبان صنایع ایران بسرپرستی آقای ارسطو ایرانی معاون مرکز توسعه صادرات ایران برای انجام مذاکرات بازرگانی با مقامات اقتصادی یوگسلاوی و بازاریابی به بلگراد عزیمت نمود و در مدت اقامت توانست که در راه فروش و صادرات کالاهای خود به یوگسلاوی موفقیت‌هایی بدست آورد و از جمله نمایندگان کفش بلا موفق

شدند که قراردادی بمبلغ يك ميليون دلار برای فروش كفش با شرکتهای یوگسلاوی منعقد نمایند .

امید می رود که در نتیجه مذاکرات جناب آقای امیرعباس هویدا نخست وزیر با مقامات مسئول دولت فدرال وسایر جمهوریهای یوگسلاوی ، آینده بهتری در انتظار همکاری دو دولت در زمینه روابط اقتصادی و مبادلات بازرگانی باشد .

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ آقای هاتفی مدیر کل وزارت کار برای شرکت در کنگره اتوژسیون Autogestion کارگری یوگسلاوی درسرایه وو به بلگراد عزیمت نمود .

در مرداد ماه ۱۳۵۰ آقایان پرویز بهروزپور و ناصرعلی قنوتی و عباس مرادی از طرف وزارت کشاورزی برای بازدید از موسسه تحقیقات کشاورزی نوی ساد و کارخانجات روغن نباتی یوگسلاوی به آن کشور عزیمت کردند .

درماه مه ۱۹۷۱ آقای فیروز طالب بیگی رئیس موسسه کار وتامین اجتماعی در وزارت کار و امور اجتماعی برای بازدید از مراکز آموزش کارگران در زاگرب به یوگسلاوی مسافرت نمود .

در شهریورماه ۱۳۵۰ آقای حسنعلی رضوانی مدیر انستیتوی تحقیقات علمی ذرت ، بنابذعوت انستیتوی تحقیقات ذرت یوگسلاوی برای بررسی فعالیتهای تحقیقاتی و علمی این محصول در آن کشور به یوگسلاوی مسافرت نمود .

بموجب آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و یوگسلاوی در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بشرح زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

واردات	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	موازنه بازرگانی	
۱۵۴۹۵	۱۷۴	۱۴۵۷	۱۳۲	-۱۴۰۳۸	ششماه اول سال ۱۳۴۹
۶۱۴۱	۰۴۶	۶۸۱	۰۵۱	-۵۴۶۰	ششماه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال
واردات ۶۰۴-
صادرات ۵۴۳-

جناب آقای سیروس فرزانه معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان باتفاق هیئتی بنابذعوت دولت یوگسلاوی در تاریخ سه‌شنبه دوم شهریور ماه ۱۳۵۰ به بلگراد عزیمت نمودند و در مدت توقف در یوگسلاوی با وزیر اقتصاد و همچنین نمایندگان سازمانهای جهانگردی و نمایندگان حمل و نقل هوائی آن کشور پیرامون امکانات جهانگردی و توسعه روابط توریستی بین ایران و یوگسلاوی مذاکره و تبادل نظر بعمل آوردند و در نتیجه مذاکرات مزبور در تاریخ ۲۵ اوت ۱۹۷۱ با وزیر اقتصاد یوگسلاوی پروتکلی در این زمینه امضاء کردند .

بنابذعوت معاون وزارت دفاع یوگسلاوی سپهد طوفانیان معاون وزارت جنگ و رئیس سازمان صنایع نظامی ایران روز هفدهم مردادماه ۱۳۵۰ به بلگراد عزیمت نمودند و در مدت اقامت در یوگسلاوی از کارخانجات اسلحه سازی و صنایع نظامی بازدید بعمل آوردند و با مقامات رسمی نظامی آن کشور مذاکره و تبادل نظر بعمل آوردند .

ارتشبد عظیمی وزیر جنگ نیز بنابذعوت ژنرال لیوبی چیچ وزیر دفاع یوگسلاوی باتفاق چند تن از افسران ارشد شاهنشاهی در تاریخ هشتم شهریور ماه ۱۳۵۰ برای یک دیدار رسمی چهارروزه به بلگراد عزیمت نمودند . نامبرده با حضرت پرزیدنت تیتو رئیس جمهوری و فرمانده کل نیروهای مسلح جمهوری یوگسلاوی ملاقات نمودند و با وزیر دفاع آن کشور درباره مسائل مورد علاقه تبادل نظر بعمل آوردند . وزیر دفاع یوگسلاوی دعوت ارتشبد عظیمی را برای مسافرت بایران پذیرفتند و تاریخ آن بعدا تعیین خواهد شد .

طرحهای متقابل مبادلات فرهنگی بین دو کشور بصورت نهائی درآمد و قرار است که تاریخ امضاء آن بزودی تعیین گردد .

سناتور مهرانگیز منوچهریان و آقای دکتر حسینی نژاد و آقای دکتر منوچهر گنجی رئیس وقت دانشکده حقوق و همچنین آقایان ارسلان خلعتبری و محمود منصوری نراقی و کلای دادگستری ایران برای شرکت در پنجمین کنفرانس جهانی «صلح از راه قانون» که از تاریخ سیام تیرماه لغایت سوم مردادماه ۱۳۵۰ در بلگراد تشکیل گردید به یوگسلاوی عزیمت نمودند .

در خرداد ماه ۱۳۵۰ از طرف سفارت شاهنشاهی بمنظور تجلیل از پروفیسور بایراکتارویچ استاد فقیه شرق‌شناس و ایران‌شناس یوگسلاوی که تعدادی از آثار ادبی ایران و از جمله رباعیات عمر خیام را بزبان صربی

ترجمه کرده بود در کانون فرهنگی دانشجویان یوگسلاوی ضیافتی برپا گردید که عده‌ای از شخصیت‌های ممتاز فرهنگی و مقامات وزارت امور خارجه و روزنامه‌نگاران و اعضاء کمیته جشنهای شاهنشاهی ایران و برخی از وابستگان فرهنگی سفارتخانه های خارجی در آن شرکت کردند. از طرف سفیر شاهنشاه آریامهر مطالبی در تقدیر از زحمات مرحوم پروفیسور بایراکتارویچ بیان گردید و سپس آقای جاکا بشیر معلم زبان فارسی دانشگاه سرایه‌وو ضمن اشاره به اهمیت تمدن و فرهنگ و ادبیات ایران، شمه‌ای راجع بزندگی و فعالیت‌های آن مرحوم بیان داشت. آقای تفضلی رایزن فرهنگی سفارت شاهنشاهی نیز پیام جناب آقای پهلبد وزیر فرهنگ و هنر را قرائت کردند و بعد از بیاناتی که نایب رئیس کمیسیون روابط فرهنگی یوگسلاوی باخارجه ایراد نمودند آقای سلیمان بایراکتارویچ برادر آن مرحوم نیز که از اساتید معروف یوگسلاوی است مراتب سپاسگزاری خود و خانواده بایراکتارویچ را از برگزاری مراسم مزبور بیان داشتند و در آخر جلسه، ترجمه آثاری از شعرای معروف ایران که از ترجمه های مرحوم پروفیسور بایراکتارویچ انتخاب شده بود بوسیله هنرمندان مشهور تئاتر یوگسلاوی قرائت گردید.

از طرف سفارت شاهنشاهی، تعداد سی جلد کتاب مصورمخصوص کودکان ایران برای کمیته نمایشگاه بین‌المللی کتاب که در اول دسامبر ۱۹۷۱ (دهم آذرماه ۱۳۵۰) در شهر زاگرب مرکز جمهوری کرواسی تشکیل گردیده بود ارسال گردید.

در سال ۱۳۵۰ عده‌ای از استادان دانشگاههای ایران و بعضی از کارمندان وزارتخانه ها برای شرکت در کنفرانسها و بازدید از موسسات فرهنگی یوگسلاوی بآن کشور مسافرت نموده‌اند:

۱ - آقایان عجمی و فراتی استادان دانشگاه پهلوی برای شرکت در شانزدهمین سمینار بین‌المللی دانشگاه امروز در شهریور ماه ۱۳۵۰.

۲ - آقای دکتر عزت‌الله محبوبی دانشیار دانشگاه تهران برای شرکت در ششمین اجلاسبه مجمع بین‌المللی اپیدمیولوژی در شهریور ماه ۱۳۵۰.

۳ - آقای دکتر نگهبان استاد دانشگاه تهران برای شرکت در هشتمین کنگره باستانشناسی.

۴ - آقای دکتر حسن افشار استاد دانشکده حقوق دانشگاه تهران

و رئیس سابق این دانشکده برای بازدید از موسسه حقوق تطبیقی یوگسلاوی در آبان ماه ۱۳۵۰ .

۵ - آقای احمد قوجلو برای طی دوره هیدروئولوژی از طرف وزارت آب و برق .

۶ - آقای آبتین قزلایاغ برای شرکت در سمینار بین‌المنطقه‌ای راجع بساختمانهای ارزان قیمت و مقاوم در برابر زلزله .

۷ - آقایان جهانگیر نجفی و حمید ربیع‌زاده برای مطالعه و کارآموزی در زمینه خطوط انتقال و تاسیسات ساختمانی از طرف وزارت آب و برق .

مدت اقامت آقایان ابراهیم یوسفی و پرویز مشکی نیز که در سال ۱۳۴۹ برای طی دوره بهداشت صنعتی در زاگرب مرکز جمهوری کرواسی به یوگسلاوی رفته بودند ، تمدید شده است .

در حال حاضر نه نفر دانشجوی بورسیه ایرانی (پنج نفر آنها فارغ‌التحصیل دانشکده جنگلداری و چهار نفر دیگر فارغ‌التحصیل آموزشگاه جنگل و مرتع گرگان هستند) در شهر لوبلیانا مرکز جمهوری اسلووینا مشغول تحصیل میباشند .

دوره تحصیلی سه نفر دانشجوی بورسیه ایرانی مقیم بلگراد که در رشته استخراج نفت و گاز دانشگاه بلگراد تحصیل میکردند پایان رسیده و در حال حاضر دونفر دانشجوی جدید که یکی از آنها از بورس دولت یوگسلاوی استفاده مینماید در رشته های مکانیک و زمین‌شناسی دانشگاه بلگراد مشغول تحصیل میباشند .

علاوه بر اینها چهار نفر دانشجوی ایرانی دیگر نیز در دانشگاههای مختلف یوگسلاوی بتحصیل اشتغال دارند .

فصل هفتم

روابط ایران با کشورهای امریکا

الف - کشورهای امریکای شمالی :

کانادا

علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران بنابعدعوت فرماندارکل کانادا از تاریخ ۳۱ خرداد تا ۵ تیر ماه ۱۳۵۰ (۲۱ تا ۲۶ ژوئن ۱۹۷۱) از کشور کانادا بازدید رسمی بعمل آوردند . در این مسافرت ، سرکار علیه بانو فریده دیبا ، جناب آقای هرمز قریب رئیس کل تشریفات شاهنشاهی و آقای کریم پاشا بهادری رئیس دفتر مخصوص علیاحضرت ، از جمله همراهان شهبانوی ایران بودند .

تشریف‌فرمائی علیاحضرت شهبانوی ایران بکانادا با استقبال بسیار گرم مردم کانادا توام بود و جریان این بازدید ، هر روز از ایستگاههای رادیو و تلویزیون کانادا پخش میشد و روزنامه‌های آن کشور مرتباً اخبار و گزارشهای گوناگون با تمثال شهبانو را منتشر مینمودند .

شهبانوی ایران در مدت بازدید رسمی از کانادا ، طی پنج سخنرانی و یک مصاحبه مطبوعاتی که در تاریخ ۳ تیر ماه ۱۳۵۰ صورت گرفت مطالب مهمی درباره اصول انقلاب سفید ایران و نیز درباره ترقیات و پیشرفتهای کشور در شئون فرهنگی اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی بیان فرمودند . علیاحضرت شهبانوی ایران در مورد روابط ایران و کانادا اظهار فرمودند که مسافرتهاى اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و من بکانادا و نیز دیدار زمامداران کانادا از ایران ، نشانه دیگری از نزدیکی و دوستی دو ملت میباشد (۱) .

فرماندار کل کانادا درضیافتی که با شرکت بزرگترین شخصیت‌های آن کشور بافتخار علیاحضرت شهبانوی ایران ترتیب داده بود ضمن بیاناتی اظهار داشت که باعتقاد او دیدار علیاحضرت از کانادا اهمیت و معنای خاصی در روابط دو کشور ایران و کانادا دارد . بر اثر مساعی شاهنشاه آریامهر ایران از لحاظ اقتصادی یک کشور فعال و سازنده شده و

۱ - متن کامل این مصاحبه در صفحه ۶۱ نشریه « اخبار و اسناد » وزارت امور خارجه ، مورخ فروردین - شهریور ماه ۱۳۵۰ مندرج است .

در جامعه بین‌المللی بصورت يك عضو فوق‌العاده محترمی درآمده است . روابط ایران و کانادا در جهت مصالح طرفین تابحال پیوسته گسترش یافته است . توسعه همکاریهای ارزنده دوجانبه ایران و کانادا و همچنین در سازمانهای بین‌المللی شالوده مناسبات و دوستی نزدیک‌تری در سالهای آینده را پی‌ریزی نموده است . اعلیحضرتین در سال ۱۹۶۵ بکانادا تشریف‌فرما شدند ، نخست‌وزیر و وزیر خارجه کانادا طی دو سال گذشته از ایران دیدن کردند و این دید و بازدیدها گواه صادقی از استحکام دوستی کانادا و ایران است .

از جمله اقدامات چشمگیر که تحت سرپرستی مستقیم علیاحضرت شهبانو در کانادا صورت گرفت برگزاری « هفته ایران » و افتتاح غرفه ایران در نمایشگاه سرزمین انسانها در مونترال بود . فرماندار و شهردار ایالت کبک باتفاق همسران خود همراه پنجاه تن میهمانداران نمایشگاه مونترال از شهبانوی ایران بگرمی استقبال کردند .

شهردار مونترال پس از عرض خیرمقدم و معرفی اعضای انجمن شهر طی سخنانی بدیدار قبلی علیاحضرت از مونترال اشاره کرد و اظهار داشت که بازدید شهبانوی ایران از شهر مونترال و نمایشگاه آن برای ما مایه فخر و مباهات است . ما بخوبی درك کرده‌ایم که دوستی ایران برای ما فوق‌العاده اهمیت دارد و اعتقاد راسخ ما براین است که ایران تحت رهبری خردمندان شاهنشاه آریامهر در راه پیشرفت و ترقی اجتماعی گامهای بلندی برمیدارد . ما از مسافرت شاهنشاه به کانادا خاطرات خوش و فراموش نشدنی داریم و از علیاحضرت تقاضا میکنیم که احساسات عمیق ما را باستحضار شاهنشاه برسانند . ما از صمیم قلب آرزو مندیم که بار دیگر میزبان شاهنشاه ایران باشیم .

شهردار مونترال در پایان سخنان خود از علیاحضرت درخواست کرد که دفتر یادبود شهر را توشیح فرمایند . شهبانو در پاسخ شهردار مونترال از سفر به کانادا ابراز خوشوقتی کردند و با اشاره به نمایشگاه بزرگی که در مونترال دایر است فرمودند بوسیله این نمایشگاه آثار پرافتخار قدیم ما و پیشرفتهای ایران امروز به مردمی که از آن دیدن میکنند معرفی میشود . کشور ما در حال برگزاری جشن بزرگ و باشکوهی است و من مطمئن هستم پیامی که ما برای فرهنگ دنیای قدیم داشته‌ایم از طریق نمایشگاه مونترال مجدداً بدنیا ارائه خواهد شد .

علیاحضرت در پایان بیانات خویش گفتند امیدوارم که شما هم

بکشور ما مسافرت کنید و روابط دوستی و مودت بین دو کشور روز بروز استحکام بیشتری پیدا کند .

هنگام گشایش غرفه ایران در نمایشگاه سرزمین انسانها در شهر مونترال مقامات و مردم این شهر استقبال بی نظیر و گرمی از علیاحضرت شهبانوی ایران بعمل آوردند .

علیاحضرت شهبانوی ایران ، در مراسمی که بمناسبت دوهزارو پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران در نمایشگاه مونترال کانادا برگزار شد شرکت فرمودند .

شهبانو هنگام ورود به نمایشگاه از طرف ژرژامیل لاپالم کمیسر نمایشگاه مورد استقبال قرار گرفتند . شهبانوی ایران اعلام کردند که صندوقی برای دادن بورسهای تحصیلی بچهار کودک از نژادهای مختلف ایجاد شده است و این بورسها بافرادی داده میشود که در دو هزاروپانصدمین سالروز تأسیس شاهنشاهی ایران که مصادف با پانزدهم اکتبر آینده است دوهزاروپانصد روز از عمر آنها گذشته باشد . بورسها بیک کودک ژاپنی بعنوان نماینده نژاد زرد - یک کودک نیجریه بعنوان نماینده نژاد سیاه و یک کودک ایرانی بعنوان نماینده نژاد سفید داده خواهد شد . یکی از افراد کبک کانادا نیز که از نژاد سرخ پوستان است بعنوان نماینده نژاد سرخ برای دریافت این بورسها انتخاب شده است .

با استفاده ازاین بورسها این افراد تحصیلات دبیرستانی ودانشگاهی خودرا تکمیل خواهند کرد . آنها در کشورهای خود بتحصیل خواهند پرداخت ولی در تعطیلات با یکدیگر ملاقات خواهند کرد و احتمال دارد که تحصیلات دانشگاهی را نیز باهم بگذرانند .

شهبانوی ایران ضمن نطق خود گفتند ایران امیدوار است که معاشرت این چهاردانش آموز و نزدیکی آنها بعنوان مظهر همکاری بینالمللی در جهان شناخته شود زیرا بورسهایی که باین افراد داده میشود نشانه برابری انسانها است .

نخست وزیر ایالت کبک و همسرش ، ضیافت ناهاری بافتخار علیاحضرت ترتیب دادند و نخست وزیر کبک ضمن بیاناتی که باین مناسبت ایراد نمود اظهار داشت که از تشریف فرمائی علیاحضرت به مرکز ایالت کبک سپاسگزار است و افزود ما که در سال ۱۹۶۷ در شهر مونترال شاهد تشکیل یکی از بزرگترین نمایشگاههای بینالمللی با شرکت دهها کشور مختلف جهان بوده ایم . خاطره غرفه باشکوه ایران را با آثاری از تمدن

و فرهنگ کهن این کشور حفظ کرده‌ایم و در پائیز آینده نیز شاهد برگزاری مراسم باشکوه دیگری در مونترال خواهیم بود و در جریان همین مراسم است که بیش از پیش با تاریخ دو هزاروپانصد ساله شاهنشاهی ایران آشنا می‌شویم و افتخار همکاری در برگزاری جشن ۲۵۰۰ سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را کسب می‌کنیم. نخست‌وزیر کبک در پایان سخنان خود از علیاحضرت استدعا کرد که گرمترین پیامهای دوستی مردم فرانسه زبان کبک را به شاهنشاه آریامهر و ملت ایران تبلیغ فرمایند.

علیاحضرت شهبانو در پاسخ سخنان نخست‌وزیر کبک اظهارداشتند: هیجان ما در این لحظات که در کشور شما هستیم وصف‌ناپذیر است و یکبار دیگر مایلیم که پیام صلح و تفاهمی را که نمایشگاه « انسان و دنیای او » برای جهانیان می‌فرستد در این جا تکرار کنیم.

شهبانو با اشاره به سخنان نخست‌وزیر کانادا گفتند: اگر چه مدت اقامت ما در کشور شما کوتاه است ولی سابقه پیوندهای دوستانه‌ایکه دو کشور را بیکدیگر مربوط می‌سازد بس طولانی و استوار است. ما در اکتبر آینده دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را بدست کوروش بزرگ جشن می‌گیریم و چنانکه میدانید محتوای اعلامیه‌ایکه کوروش بزرگ صادر کرد هنوز هم میتواند بعنوان اصول اساسی حقوق بشر شناخته شود. ما به عظمت تاریخ باستانی خود مباهات می‌کنیم ولی درعین حال باین نکته آگاهی داریم که اگر میتوانیم از خلال میراثهای تاریخ ایران پیام و سرمشق تفاهم و بشردوستی را ب مردم این عصر عرضه کنیم در عوض برای دنبال کردن پیشرفتهای خودمان به تکنیک پیشرفته کشورهایی مانند کانادا نیاز داریم.

در مراسم تقدیم دکترای افتخاری به شهبانوی ایران که طی آئین باشکوهی در دانشگاه مونترال کانادا برگزار شد، شهردار این شهر، رئیس، معاونان و استادان دانشگاه از معظم‌ها استقبال کردند، و رئیس دانشگاه استادان را بحضور شهبانو معرفی کرد و سپس طی مراسمی علیاحضرت شهبانو لباس استادی دانشگاه مونترال را بتن کردند و در حالیکه پنجاه تن از استادان معظم‌ها را همراهی میکردند به سالن اجتماعات دانشگاه تشریف‌فرما شدند.

آقای راجر گودری رئیس دانشگاه طی بیاناتی اظهارداشت در روزهایی که ما تاریخ عهد باستان را در مدارس فرامی‌گرفتیم باامپراطوری پارس، یعنی نخستین شاهنشاهی تاریخ جهان که بدست کوروش بزرگ

بنیانگذاری شد و بوسیله داریوش و خشایار شاه و جانشینان آن پادشاهان بزرگ گسترش یافت آشنا شدیم - برای ما کودکان دنیای جدید که بزحمت زبان تاریخ گزنفون را درك می‌کردیم ، قرن ششم پیش از میلاد عصری بغایت دور دست بنظر میرسید و امپراطوری پارس چون کشوری افسانه‌ای در نظرمان تجسم مییافت . با این حال از همین راه بود که بعدها با کشوری که ایران باستان نام داشت آشنا شدیم و این نام اکنون بخاطر منابع نفتی ایران برای همه کس نامی آشناست و خصوصاً برای مردم موترال که غرفه باشکوه ایران را در نمایشگاه جهانی ۱۹۶۷ مشاهده کرده‌اند نامی کاملاً شناخته شده است و اهالی موترال هنوز هم از این فیض برخوردارند که غرفه ایران را بصورت جدید آن در نمایشگاهی که «انسان و دنیای او» نام دارد مشاهده کنند .

رئیس دانشگاه موترال با اشاره به آثاری که در غرفه ایران بتماشا گذاشته شده است گفت :

این آثار یادآور گذشته پرافتخار کشوری است که اینك شاهنشاه آن با رهبری خردمندانه‌اش آن را در راه پیشرفت و ترقی و در راه تحصیل پیروزیهای بیشتر و بزرگتر به پیش میبرد .

رئیس دانشگاه موترال اضافه کرد که ما در کانادا از این افتخار برخوردار شده‌ایم تا همراه شاهنشاه و شهبانو و ملت ایران در برگزاری جشنهای دو هزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران یعنی کشوری که همواره گاهواره تمدن و هنر بوده است شرکت کنیم و برای ما همچنین موجب کمال خوشوقتی است که توانسته‌ایم مراتب تحسین خود را نسبت به کشوری که شاهنشاه و شهبانوی آن در روزگار پیشرفته خود را وقف نوسازی و ترقی آن کرده‌اند ابراز داریم . ما درعین حال مایلیم که با استفاده از این فرصت فضائل شخصی علیاحضرت را یادآوری کنیم .

آقای راجر گودری سپس به تفصیل درباره شرح حال ، سجایای اخلاقی و خدمات و مسئولیتهای علیاحضرت سخن گفت و با اشاره به علاقه معظم‌لها به وجوه مختلف فرهنگ و هنر ملی اضافه کرد که کمک و مساعدت شهبانوی ایران به کسانی که در برپا کردن غرفه هنرهای ایران در نمایشگاه موترال شرکت داشتند کاملاً ارزنده و مؤثر بوده است و چه بسا اشیاء نفیس این غرفه که متعلق به مجموعه شخص علیاحضرت است . رئیس دانشگاه موترال سپس ضمن تقدیم حمایل و دیپلم افتخاری دکترای ادبیات بحضور علیاحضرت گفت : که امروز افتخار بزرگی نصیب دانشگاه ما شده است .

در این موقع شهبانو پشت تریبون قرار گرفتند و ضمن نطق مشروحي اظهار فرمودند که : برای من دریافت دکترای افتخاری ادبیات از دانشگاه بزرگ شما افتخار بزرگی است . این امر مخصوصاً برای من که از ایران یعنی از کشوری می‌آیم که دارای سنتهای ریشه‌دار و ژرفی در زمینه هنر و ادب است شایان اهمیت خاص است . ما از این سنت دیرینه حتی از نخستین روز تولد کشورمان برخوردار بوده‌ایم . من میتوانم بگویم که قبل از تحقق یافتن وحدت ملی ایران یعنی رویدادهائی که اکنون می‌رویم تا دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری آنرا جشن بگیریم این سنت در ایران وجود داشته است . واقعیت این است که قرن‌ها پیشتر از پیدایش شاهنشاهی ایران شعر فارسی یکی از باشکوهترین تجلیات خود را در اشعار معروف کاتاها یعنی آثار مذهبی و شعری زرتشت پیامبر نور و خرد پیدا کرد . این اثر شعری باشکوه پارسی باستان تقریباً بتمام زبانهای عالم ترجمه شده و من یقین دارم که شما نیز با این اشعار و ادبیاتی که بصورت‌های متنوع تحت تاثیر همان دیوان شعری پدید آمده‌اند آشنائی دارید . هنگام بیان این نکات بی‌اختیار بیاد سخنان یانریکا شرق‌شناس فقید چک و یکی از برجسته‌ترین ایرانشناسان جهان می‌افتم که گفته است بدون تردید هیچ کشور دیگری را در جهان نمیتوان یافت که در آن شعر و ادب به اندازه ایران با زندگی روزمره فرد فرد مردم پیوند داشته باشد . با این حال ارزش ادبیات ایران تنها در کیفیت آشکار آن نیست ، ادبیات کشور ما قبل از هرچیز بخاطر مفاهیم جهانی و انسانی ژرف آن است که از ادبیات دیگر کشورهای عالم مشخص میشود . در طول تاریخ طولانی کشور ما مبنای کلام و مخاطب اصلی هزاران شاعر و نویسنده که آثار فناناپذیر در شعر و ادب ایران بوجود آورده‌اند انسان است و نقطه اوج این همه جامعیت و خصلت بشر دوستانه ادبیات ایران را باید در اشعار صوفیانه کشور ما جستجو کرد .

در این اشعار عشق به انسان تا بالاترین قله‌های افتخار صعود میکند و عشقی که در این ادبیات تجلی میکند با جاذبه عظیم خود از مرزهای جغرافیائی میگذرد و افکار و اندیشه‌های استادان ادبیات فارسی مانند حکیم عمر خیام ، فردوسی ، سعدی و حافظ از خلال آثار شخصیت‌های ادبی برجسته‌ای مانند هوگو ، گوته ، فیتزجرالد و امرسون بخوبی بچشم میخورد و این بزرگان شعر و ادب پارسی به اندازه مردان بزرگ کشورهای باختری شهرت دارند .

من البته میل ندارم بیش از حدی که لازم است روی اهمیت ادبیات کشورمان انگشت بگذارم . با این حال در عصری که ما در کنار بزرگترین پیشرفتهای علمی و فنی شاهد عظیمترین نگرانیهای نوع انسان در عصری که طبق فلسفه باستانی کشور ما نور و ظلمت مانند تمام قرون گذشته با یکدیگر و در برابر یکدیگر قرار دارند ، بزرگداشت و یادآوری ارزشهایی که ادبیات ایران و روح بشردوستانه آن ارائه میدهد میتواند بسیار مغتنم باشد . یکبار دیگر بخاطر دکترای افتخاری ادبیات که بمن داده شده است از شما سپاسگزارم . پیروزیهای بزرگتر شما را در سرزمین بزرگ کانادا آرزو میکنم .

حضرت رونالد میجر فرماندار کل کانادا و بانو در مراسم جشنهای ۲۵۰۰ سال شاهنشاهی ایران در تخت جمشید و تهران شرکت داشتند و ۱۴ نفر از نمایندگان مطبوعات و رادیو تلویزیون کانادا ، در این مسافرت همراه فرماندار کل کانادا بودند .

آقای « پیرالیوت ترودو » نخست وزیر کانادا قبل از آغاز جشنهای شاهنشاهی در سال ۱۳۵۰ بایران مسافرت نمود و به پیشگاه مبارک ملوکانه شرفیاب شد . نامبرده ضمن ملاقات با جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر ، درباره روابط دو کشور مذاکراتی بعمل آورد .

طرح موافقتنامه سرمایه گذاری بین ایران و کانادا مورد مطالعه مقامات مربوط دولت شاهنشاهی است .

طبق برآورد وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و کانادا در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
۲۲۶۶ -	۰/۰۸	۸۵	۰/۲۶	۲۳۵۱	ششماه اول سال ۱۳۴۹
۱۸۵۴ -	۱/۷۲	۲۳۱۶	۰/۴۵	۴۱۷۰	ششماه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹
 واردات +۷۷/۴
 صادرات ۲۷ برابر شده

کنفرانس فرهنگ و تمدن ایران در دانشگاه تورنتو در روز دهم دسامبر سال ۱۹۷۱ از طرف فرماندار کل کانادا افتتاح گردید و تا یازدهم دسامبر ادامه داشت. در این کنفرانس عده زیادی از اساتید دانشگاههای مختلف کانادا و بعضی از افراد و شخصیت‌های شهر تورنتو حضور داشتند.

جناب رونالد میچر هنگام گشایش کنفرانس فرهنگ و تمدن ایران درباره تمدن درخشان کشور شاهنشاهی و ترقیات و پیشرفتهای اخیر ایران تحت رهبری خردمندان عالیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و روابط بسیار حسنه دو کشور بیانات جالبی ایراد کردند و اظهار داشتند مسافرتی که برای شرکت در جشنهای ۲۵۰۰ سال شاهنشاهی بایران نموده‌اند حقایق بسیاری درباره ترقیات ایران برای او روشن شده است. فرماندار کل کانادا اضافه نمودند که جشنهای ۲۵۰۰ سال شاهنشاهی ایران فوق‌العاده باشکوه و جلال بود و این جشنها کمک بسیار زیادی در شناسائی تمدن ایران به جهانیان کرده و از اینرو معتقد است که برگزاری جشنهای مزبور ضرورت داشته و کار بسیار عاقلانه‌ای بوده است و نتایج مفید آن بکشور ایران باز خواهد گشت. فرماندار کانادا ضمن تمجید از پیشرفتهای صنعتی ایران اظهار داشت با وجود اینکه ایران تا این اواخر در این رشته دست به توسعه قطعی نزده بود در سالهای اخیر یکباره به ترقیات فوق‌العاده نائل آمده است و آینده بزرگی را بشارت میدهد. فرماندار کل کانادا بازدیدهای رسمی شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی ایران بکانادا و مسافرت اخیر خود بایران را دلیل وجود روابط بسیار حسنه و نزدیک بین ایران و کانادا دانست و اظهار داشت که در این اواخر ایران برای کانادا فوق‌العاده اهمیت پیدا کرده و همه جا صحبت از ایران است و مردم کانادا علاقه زیادی به نزدیکی با ایران نشان میدهند. پس از اظهارات فرماندار کل محققین و استادان دانشگاه درباره تحقیقات خود درباره تمدن فرهنگ تاریخ و سازمان کشور ایران در گذشته و حال سخنرانیهای ایراد نمودند و اطلاعات جامع و ذیقیمتی باطلاع حاضرین در کنفرانس رسانیدند.

سناتور ریچارد استنبری که در سال ۱۳۵۰، بنا بدعوت دبیر کل حزب ایران نوین، برای شرکت در کنگره این حزب بایران آمده بود، در مراجعت بکانادا ضمن نطق مبسوطی در مجلس سنای آن کشور، پیشرفت‌های اخیر ایران را ستود.

اعضای کمیته جشنهای ۲۵۰۰ سال شاهنشاهی ایران در کانادا از تاریخ ۱۰ الی ۱۶ نوامبر سال ۱۹۷۱ بایران مسافرت نمودند و طبق برنامه‌ای

از تخت جمشید و شیراز و اصفهان و تهران بازدید بعمل آوردند . فعالیتها و اقدامات دیگر کمیته جشن شاهنشاهی ایران در کانادا با همکاری سفارت شاهنشاهی ، در پخش اخبار و مقالات و سخنرانیهای متعدد در جراید و رادیو و تلویزیون در سال ۱۳۵۰ از هر جهت قابل توجه بوده است .
جناب آقای محمدگودرزی ، سفیر جدید شاهنشاه آریامهر ، روز ۲۵ ر ۶ ۱۳۵۰ استوارنامه خود را به حضرت فرماندار کل کانادا تسلیم نمودند .

روز ۱۷ دیماه سال ۱۳۵۰ موافقتنامه استفاده صلحجویانه از انرژی اتمی بین ایران و کانادا از طرف سفیر شاهنشاه آریامهر و وزیر خاجه کانادا در شهر اتاوا بامضاء رسید .

در سال ۱۳۵۰ برنامه تحقیقاتی درباره خشک کردن باتلاقیهای ایران و شیرین کردن آب شور در کشور ما ، با همکاری سازمان توسعه بین المللی کانادا به سازمان انستیتوی « برس » در دانشگاه مگیل محول گردید و انستیتوی مزبور ضمن همکاری با دانشگاه های ایران مشغول تعلیم تعدادی از دانشجویان فارغ التحصیل ایرانی است .

شرکت کانادا در ششمین فستیوال فیلمهای کودکان در ایران ، قابل یادآوری است و موسسات فیلمبرداری کانادا آماده شرکت در اولین فستیوال بین المللی فیلم در تهران شده است .

ایالات متحده امریکا

مناسبات سیاسی ، اقتصادی ، فرهنگی و اجتماعی ایران با ایالات متحده آمریکا در سال ۱۳۵۰ براساس همکاری و حسن تفاهم کامل گسترش بیشتری یافته است .

نکات برجسته پیشرفتهای حاصل در هر یک از زمینه‌های یاد شده بشرح زیر میباشد :

درباره روابط ایران و آمریکا اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر ، ضمن مصاحبه مطبوعاتی که در ۲۵ دیماه ۱۳۵۰ با عده‌ای از روزنامه‌نگاران سوئسی و آمریکائی صورت گرفت فرمودند :

« میتوانم بگویم که روابط ما هرگز باین خوبی نبوده است . »
آقای راجرز وزیر خارجه آمریکا طی گزارشی که در اوائل فروردین‌ماه ۱۳۵۰ درباره سیاست خارجی آمریکا به‌کنگره آن کشور تسلیم کرد تشابه نظریات دو کشور را درمسائل مهم دوجانبه و بین‌المللی نشانه بارز نزدیکی مناسبات ایران و آمریکا دانست و یادآور شد که : «ایران مترقی درسایه ثبات سیاسی نیروی سازنده‌ای در منطقه میباشد .»

استقبال بیسابقه مقامات رسمی و عالیرتبه آمریکا برای شرکت در کمیته کورش‌کبیر در آنکشور جلوه دیگری از گسترش روزافزون روابط میان دو کشور است .

بانو نیکسون همسر حضرت رئیس جمهوری ایالات متحده آمریکا ، ریاست عالیته کمیته مذکور را پذیرفتند و عده دیگری از مقامات برجسته و شخصیت‌های عالیمقام آمریکائی از جمله حضرت لیندن بی . جانسون رئیس جمهور سابق آمریکا ، حضرت هاری اس . ترومن ، رئیس جمهوری اسبق آمریکا ، آقای اسپرواگنیو معاون ریاست جمهوری آمریکا ، بانو دوایت آیزنهاور ، همسر رئیس جمهوری اسبق آمریکا ، کلیه اعضای کابینه ، تعدادی از فرمانداران ایالات مختلف و شهرداران شهرهای مهم ، روسای دانشگاههای مشهور و معتبر نیز عضویت افتخاری کمیته را

پذیرفتند. آقای اگنیو، معاون رئیس جمهوری همراه عده‌ای برای شرکت در مراسم برگزاری جشنهای شاهنشاهی به ایران عزیمت کردند.

آقای جوزف سیسکو معاون وزارت خارجه آمریکا برای آسیای جنوبی و خاور نزدیک ابتکار شاهنشاه آریامهر را در حل مسئله پیچیده نفت منطقه خلیج فارس از طریق دیپلماسی و واقع‌بینی مورد ستایش قرارداد و آنرا درس بزرگی برای سایر رهبران جهان دانست.

در ۵ خرداد ماه ۱۳۵۰ آقای "Clement J. Zablocki" عضو کمیته امور خارجی مجاس نمایندگان آمریکا طی نطقی نقش برجسته رهبری اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر را در تعیین مسیر آینده تحولات منطقه خلیج فارس مورد ستایش قرارداد و سپس با اشاره به مقاله تحقیقی پرفسور "Cottrell" مدیر تحقیقات مرکز مطالعات بین‌المللی و سوق‌الجیشی دانشگاه جرج‌تاون درباره مسائل مربوط به خلیج فارس گفت که دولت آمریکا باید در تدوین سیاست خود در این منطقه همواره نظریات صائب شاهنشاه ایران را در مدنظر داشته باشد.

فرماندار ایالت یوتا بمنظور بزرگداشت جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران طی فرمانی روز ۲۲ ژوئیه (۳۱ تیرماه) را «روز ایران» اعلام کرد و بهمین مناسبت در دانشگاهها و اجتماعات ایالت مذکور درباره افتخارات گذشته و همچنین ترقیات چشمگیر ایران تحت رهبری مدبرانه شاهنشاه آریامهر صحبت شد. آقای دکتر گلن‌تاگرت "Taggert" رئیس دانشگاه یوتا، نطق مبسوطی درباره کمکهای گذشته ایران به تمدن جهان و ترقیات سالهای اخیر ایران و همچنین روابط عالی موجود بین ایران و آمریکا ایراد نمود و بویژه یادآور شد که در تاریخ ایالت یوتا سابقه ندارد که روزی بنام یک کشور خارجی تعیین و اعلام گردد و صدور فرمانی در این زمینه شاهد گویای احترام مقامات و مردم این ایالت به شخصیت جهانی شاهنشاه ایران و ستایش از پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی این کشور است.

دانشگاه یوتا، درجه دکترای افتخاری و علوم انسانی، بجناب آقای امیر اصلان افشار سفیر شاهنشاه آریامهر در ایالات متحده آمریکا، بمناسبت کوششی که در راه گسترش بیش از پیش مناسبات ایران و آمریکا معمول داشته‌اند اعطاء نمود. سفیر شاهنشاه آریامهر باین مناسبت ضمن بیاناتی اصول سیاست خارجی و پیشرفتهای همه‌جانبه سالهای اخیر ایران تحت رهبری مدبرانه شاهنشاه آریامهر را تشریح نمودند و درباره مناسبات

دوستانه و تاریخی ایران و ایالات متحد آمریکا مطالبی اظهار داشتند .
سناتور والاس بنت "Bennett" در ۲۶ ژوئیه ۱۹۷۱ (۳۱ تیرماه ۱۳۵۰) طی نطق مفصالی درجاسه علنی مجلس سنای آمریکا ثبات سیاسی ، نیرومندی و پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی چشمگیر ایران را تحت رهبری مدبرانه اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر ستود و توجه مجلس سنا را به نطق سفیر شاهنشاه آریامهر هنگام اخذ درجه دکترای افتخاری در دانشگاه یوتا و اعلامیه فرماندار ایالت یوتا درباره تخصیص روز ۲۲ ژوئیه بعنوان « روز ایران » در ایالت مذکور جاب نمود . سناتور بنت همچنین از مناسبات دوستانه و پیوندهای محکمی که بین دو کشور ایران و ایالات متحد آمریکا وجود دارد سخن گفت و سپس اهمیت بیانات سفیر شاهنشاه آریامهر را در مورد برگزاری جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران و صدور اعلامیه حقوق بشر بدست کورش کبیر خاطر نشان ساخت و گفت :

« براستی بجا و شایسته است که ما در کشور خود بیادبود این رویداد مهم تاریخی برنامه‌های دامن‌داری بمرحله اجرا درآوریم . اعلامیه حقوق بشر کورش کبیر که در تاریخ بشر تالی و نظیر نداشته است اصول کشورداری را براساس قواعد اخلاقی و بردباری و تفاهم متقابل استوار نمود این همان چیزی است که برای ما مانوس است زیرا چند اصل مهم از قانون اساسی ما بآن شباهت دارد و بهمین سبب درخواست میکنم که نطق و اعلامیه مذکور در صورتجلسه قید گردد . »

این تقاضا باتفاق آراء بتصویب رسید .

جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه که برای شرکت در مجمع عمومی سازمان ملل متحد با آمریکا عزیمت نموده بودند با آقای راجرز وزیر خارجه آمریکا و سیکو معاون وزارت خارجه آمریکا ملاقات و مذاکرات سودمندی پیرامون مسائل مورد علاقه دو کشور و همچنین مسائل بین‌المللی بعمل آوردند .

در ۱۱ آبان ماه آقای Robert L. F. Sikes عضو مجلس نمایندگان آمریکا طی نطقی در جلسه علنی مجلس گفت :

« پیشرفتهای چشمگیر کشور دوست آمریکا ، ایران تحت رهبری ترقیخواهانه شاهنشاه یکی از مهمترین رویدادهای عصر حاضر است . »
وی سپس به مقاله تحقیقی و جالب روزنامه کریسچن ساینس مانیتور -
مورخ ۱۵ اکتبر "The Christian Science Monitor"

درباره ایران تحت عنوان : « ایران در محیطی مملو از رفاه و تحرک خلاقه ، دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی خود را جشن میگیرد » اشاره نمود و آنرا برای ضبط در صورتجلسات تسلیم کرد .

در ۱۴ آبان ۱۳۵۰ اتفاق بازرگانی ایران و آمریکا در نیویورک ضیافتی بمناسبت بیست و ششمین سال تاسیس خود ترتیب داد که طی آن **Thomas N. Cross** رئیس اتاق درباره اهمیت و انعکاس جشنهای شاهنشاهی ایران و ترقیات چشمگیر همه جانبه سالهای اخیر ایران بتفصیل صحبت کرد . سفیر شاهنشاه آریامهر در ایالات متحد آمریکا نیز بعنوان سخنگوی اصلی ، ضمن نطق مشروحی از گسترش همه جانبه مناسبات ایران و آمریکا و استقبال بیسابقه دولت و مردم آمریکا از جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران و همچنین پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی چشمگیر ایران تحت رهبری داهیهانه اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر سخن گفت .

آقای **Grahan Purcell** نماینده ایالت تگزاس در جلسه علنی مورخ ۱۱ نوامبر مجلس نمایندگان آمریکا طی بیاناتی پیشرفتهای همه جانبه ایران را در پرتو هدایت و رهبری مدبرانه اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر مورد ستایش قرار داد و به ملت ایران بداشتن چنین رهبر عالی قدری تبریک گفت و به نطق سفیر شاهنشاه آریامهر در بیست و ششمین سالگرد تاسیس اتاق بازرگانی ایران و آمریکا اشاره نمود و تقاضا کرد که متن آن از نظر اهمیت در صورتجلسات مجلس نمایندگان قید شود و این درخواست باتفاق آراء مورد تصویب قرار گرفت .

آقای اسپرواگنیو معاون رئیس جمهوری آمریکا ، در ضیافت شامی که کمیته آمریکائی تشویق سرمایه گذاری در ایران بافتخار هیئت ایرانی شرکت کننده ترتیب داده بود طی بیاناتی گفت :

« توصیف عوالم دوستی ایران و ایالات متحد آمریکا بیهوده است زیرا این دوستی از حد توصیف پافراتر گذاشته است . حضور شاهنشاه در مراسم تشییع جنازه مرحوم آیزنهاور رئیس جمهوری اسبق آمریکا برای نخستین بار بمن فرصت داد تا با شخصیت خیره کننده این رهبر بزرگ آشنا شوم و میتوانم با صراحت کامل بگویم که تاکنون در هیچیک از رهبران جهان چنین وسعت اندیشه و گستردگی دانش در امور جهانی ندیده ام . من در میان رهبران جهان هیچیک را مانند شاهنشاه ایران مسلط با امور جهانی نیافتم . معظم له نه تنها بدقت تحولات جهانی

را دنبال میفرمایند بلکه در تشخیص مسائل و مشکلات بین‌المللی تبحر فراوان دارند. ایران از داشتن رهبری نمونه و مبتکر واز همه مهمتر با شهامت برخوردار است. شاهنشاه ایران رهبری هستند که تصمیماتشان مبتنی بر دقت نظر و درک عمیق مسائل استوار است و همین خصوصیات به رهبران بسیاری از کشورهای دیگر امکان میدهد که از نظریات صائب معظم‌له مستفیض شوند. شاهنشاه هیچگاه به اقدامات دیگران تاسی نمیکنند بلکه با پیش‌بینی حوادث آینده ابتکار عمل را در دست دارند....

اندیشه‌ها و تصمیمات شاهنشاه ایران نه تنها در سرنوشت ملت خودشان موثر است بلکه بوحث جهانی در سایه صلح و آرامش کمک فراوان میکند. من تاکنون روسای جمهوری بسیاری را در آمریکا دیده و با نظریات آنها نسبت به ایران از نزدیک آشنا شده‌ام و باید بگویم همگی آنها بدون استثناء در مورد لزوم حفظ بهترین مناسبات با ایران متفق‌القول بوده‌اند زیرا بخوبی میدانستند که حفظ اینگونه روابط کمک موثری به صلح و دوستی جهانی مینماید.»

آقای **Lee H. Hamilton** نماینده ایالت ایندیانا در ۲۰ ژانویه ۱۹۷۲ در جلسه علنی مجلس نمایندگان آمریکا، طی بیاناتی ضمن ستایش از نظریات صائب اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر درباره مسائل سیاسی مربوط به منطقه خلیج فارس و اقیانوس هند، به نقش برجسته ایران در آسیا و خاورمیانه اشاره و تقاضا نمود که متن فرمایشات شاهنشاه آریامهر در ۲۵ دیماه ۱۳۵۰ با روزنامه‌نگاران آمریکائی و سوییسی که در روزنامه کریسچن سائینس مونیتور انتشار یافته است در صورت جلسه قید گردد. این تقاضا باتفاق آراء مورد تصویب مجلس نمایندگان قرار گرفت.

روز ۳۰ تیرماه ۱۳۵۰ شهردار سانفرانسیسکو، کلید قدیمی این شهر تاریخی را به نشانه قدردانی از کوششهای جناب آقای امیر اصلان‌افشار سفیر شاهنشاه آریامهر در ایالات متحده آمریکا برای گسترش بیشتر مناسبات ایران و آمریکا بایشان تسلیم کرد.

سفیر شاهنشاه آریامهر، ریاست هیئت نمایندگی ایران را در اجلاس کنفرانس مجدد نمایندگان مختار دول برای تهیه ترتیبات دائمی سیستم بازرگانی جهانی ماهواره‌های مخابراتی که از ۲۵ فروردین در واشنگتن آغاز بکار کرد و تا ۳۱ اردیبهشت ۱۳۵۰ ادامه داشت برعهده داشتند.

این کنفرانس پس از دو سال مباحثات طولانی حقوقی و فنی با موفقیت کار خود را بیابان رسانید. در جلسه نهائی آن، حضرت پرزیدنت

نیکسون شخصا شرکت کردند و بیاناتی ایراد نمودند و این موفقیت بزرگ را به هیئتهای نمایندگی تبریک گفتند. سفیر شاهنشاه آریامهر، اسناد نهائی موافقتنامه را بنام دولت شاهنشاهی پاراف کردند و سپس آنرا بنام دولت شاهنشاهی امضاء نمودند.

همچنین سفیر شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۲۶ اوت ۱۹۷۱، سند تصویب پیمان منع استقرار سلاحهای هسته‌ای و سایر سلاحهای انهدام دستجمعی در بستر وزیر بستر دریاها را طی تشریفاتی به وزارت خارجه آمریکا تسلیم نمودند.

همچنین جناب آقای امیر اصلان افشار سفیر شاهنشاه آریامهر، در ۱۲ اوت ۱۹۷۱ سند تصویب دولت شاهنشاهی را در مورد اصلاح ماده ششم اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و در تاریخ ۲۵ ژانویه ۱۹۷۲، سند تصویب مربوط به جلوگیری از تصرف غیرقانونی هواپیما را به وزارت امور خارجه آمریکا تسلیم نمودند و در ۲۸ دی‌ماه ۱۳۵۰ نیز قرارداد ضمانت پنجاه میلیون دلار وام بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه را به بانک صنعتی و معدنی ایران امضاء کردند.

در بهمن ماه ۱۳۵۰ هیئتی مرکب از جناب آقای اربابی رئیس سازمان هواپیمائی کشور، سپهبد خادمی رئیس شرکت هواپیمائی ملی ایران و جناب آقای عزالدین کاظمی رئیس دفتر حقوقی وزارت امور خارجه به آمریکا عزیمت نمودند و با مقامات مربوطه آمریکائی پیرامون انعقاد قرارداد هواپیمائی مذاکراتی انجام دادند.

مناسبات اقتصادی:

در فروردین ماه ۱۳۵۰ آقای استنس Maurice H. Stans وزیر بازرگانی آمریکا در راس هیئتی به ایران آمد و به پیشگاه مبارک ملوکانه شرفیاب شد. نامبرده با جناب آقای امیر عباس هویدا نخست‌وزیر، وزیر اقتصاد و سایر مقامات سیاسی و اقتصادی ملاقات نمود و مذاکراتی پیرامون توسعه مبادلات بازرگانی و تشویق سرمایه‌گذاری بعمل آورد.

انتظار می‌رود که با توجه به ثبات سیاسی و پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی ایران، وام بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه در سال مالی ۱۹۷۲ - ۱۹۷۱ به دو بیست میلیون دلار بالغ گردد که از این رقم در نیمه اول سال مالی مورد بحث، مبلغ پنجاه میلیون دلار وام بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران ۳۲ میلیون دلار برای کشیدن خط لوله نفت به شمال

ایران و ۱۴ میلیون دلار کمک به صندوق تعاون کشاورزی بتصویب رسیده است .

موسسه مالی بین‌المللی "IFC" نیز مبلغ ۱۴/۲ میلیون دلار به کارخانه کاغذسازی پارس وام داده است .

بانک صادرات و واردات آمریکا نیز مبلغ ۲۹/۲ میلیون دلار برای تامین قسمتی از هزینه ارزی طرح مخابرات یکپارچه کل کشور ، مبلغ ۱/۸۵ میلیون دلار برای ساختمان هتل اینترکانتیننتال تهران ، مبلغ ۲۹/۳ میلیون دلار برای افزایش اعتبار مربوط به طرح مخابرات یکپارچه کل کشور و مبلغ ۳۰/۷ میلیون دلار مربوط به طرح دو واحد اضافی مولد برق ۱۵۶ مگاواتی نیروگاه شهریار تهران بایران کمک کرده است .

مذاکراتی نیز با مقامات خانه‌سازی سازمان توسعه بین‌المللی در مورد امکان استفاده دولت ایران از برنامه تضمین سرمایه‌گذاری در خانه‌سازی آمریکا و همچنین مذاکراتی با رئیس برنامه همکاری دانشگاه‌های پهلوی - پنسیلوانیا درباره بررسی امکانات استفاده دولت ایران از برنامه « نسا » در زمینه‌های مختلف از جمله کشاورزی و آبیاری منطقه مرودشت فارس بعمل آمده است .

روز ۱۳/۵/۱۳۵۰ اتاق بازرگانی و صنایع ایران و آمریکا در لوس آنجلس تشکیل گردید و نمایندگان شصت کارخانه و شرکت بزرگ آمریکائی در آن شرکت نمودند . هدف اتاق مذکور بسط روابط بازرگانی و دوستی ایران و آمریکا است و جناب آقای عدل سرکنسول شاهنشاهی در سانفرانسیسکو ، بسمت رئیس افتخاری و آقای Vaughn نایب رئیس شرکت Crocker Corp. بسمت نخستین رئیس اتاق انتخاب شد .

هیئت نمایندگی ایران در مجمع عمومی سالانه بانک جهانی ترمیم و توسعه صندوق بین‌المللی پول ، بریاست جناب آقای جمشید آموزگار وزیر دارائی و عضویت جنابان آقایان جهانگیر آموزگار رئیس هیئت نمایندگی اقتصادی ایران در واشنگتن ، مهدی سمیعی سفیر شاهنشاه آریامهر ، عبدالعالی جهانشاهی رئیس کل بانک مرکزی ، علینقی فرمانفرمائیان مدیر عامل بانک اعتبارات صنعتی ، رضا مقدم معاون سازمان برنامه ، ناصر امیری رئیس بانک توسعه کشاورزی ، خوش کیش رئیس بانک ملی ، از ۲۷ سپتامبر بمدت پنج روز در واشنگتن شرکت نمودند .

دومین کنفرانس سرمایه‌گذاری آمریکا در ایران روز ۹ ژانویه ۱۹۷۲ در نیویورک تشکیل گردید و چون جناب آقای امیرعباس هویدا

نخست‌وزیر نتوانسته بودند شخصا در کنفرانس مذکور شرکت نمایند ، جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد در راس هیئتی بشرح زیر :

جناب آقای روحانی وزیر کشور ، جناب آقای ولیان وزیر تعاون ، جناب آقای وحیدی وزیر آب و برق ، جناب آقای فرمانفرمائیان مدیرعامل سازمان برنامه، جناب آقای جهانشاهی رئیس کل بانک مرکزی ، جناب آقای مهدی سمیعی سفیر شاهنشاه آریامهر ، جناب آقای عباس‌قلی بختیار معاون صنعتی وزارت اقتصاد ، جناب آقای مهران معاون اقتصادی وزارت اقتصاد و جناب آقای رزاق‌نیا معاون وزارت اقتصاد ، بآن شهر عزیمت نمودند .

در ضیافت شامی که بافتخار هیئت ایرانی ، از طرف کمیته آمریکائی تشویق سرمایه‌گذاری ترتیب داده شد آقای اسپیرواگنیو معاون ریاست جمهوری آمریکا ودویست و شصت تن از مقامات برجسته اقتصادی وصاحبان صنایع آن کشور با بانوانشان شرکت داشتند .

دراین ضیافت آقای لینن رئیس هیئت اجرائی موسسه تایم - لایف و رئیس کمیته تشویق سرمایه‌گذاری آمریکا در ایران نطقی ایراد نمود و با اشاره باینکه شخصا در جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران شرکت داشته است اظهار نمود که : « تاثیر این جشنها اگر تنها در چهارچوب نشان دادن عظمت گذشته و ترقیات و نیرومندی امروزه ایران سنجیده شود نکته مهمی از نظر دور مانده است و آن اینستکه این جشن فرصت مناسبی بدست داد تا نه تنها این هدف بزرگ به بهترین نحو تامین شود بلکه در عین حال گامهای بلند دیگری در جهت عمران کشور برداشته شود و اقدامات بسیار مهمی در زمینه سازندگی ایران صورت گیرد » . جناب آقای هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ، طی بیاناتی شمه‌ای از پیشرفتهای اقتصادی و صنعتی ایران را یادآوری نمودند و با ذکر ارقام و آمار اظهار داشتند که رشد اقتصادی ایران در سالهای اخیر کمتر نظیر داشته و در سال ۱۳۵۰ در سراسر جهان بی نظیر خواهد بود . ایشان با اهمیت تقویت بنیه دفاعی ایران و نقش مهم آن اشاره کردند و خواستار تشریک مساعی در راه تحقق هدفهای اقتصادی ایران شدند ونطق جناب آقای هویدا نخست‌وزیر را که نتوانسته بودند در کنفرانس شرکت کنند قرائت نمودند .

« جناب آقای نخست‌وزیر طی این نطق یادآور شده بودند که : ایران امروز کشوری در حال پیشرفت و حرکت بجلو است و کمتر

کشوری در جهان یافت میشود که ظرف ده سال سرعت ایران تحول یافته باشد. اعتقاد من همیشه این بوده است که بزرگترین عامل موفقیت و پیشرفت ایران تاکنون و در آینده، منابع عظیم نفت و دیگر ذخائر معدنی آن نیست بلکه برخورداری از برکات رهبری شاهنشاه آریامهر است که ثمرات فداکاری، وسعت دید و شهامتشان در کلیه شؤون زندگی امروز ایران متجلی است و یکی از تجلیات بارز آن رشد اقتصادی سریع کشور میباشد. این رشد سریع که انتظار میرود در سال ایرانی جاری از ۱۵٪ تجاوز کند شاید بالاترین میزان رشد جهان باشد. همچنین معلول اراده ملت، ثروت طبیعی کشور و تحرك و ثبات اجتماعی و اقتصادی ما است. افزایش درآمد ملی تنها هدف ما نیست بلکه توزیع عادلانه ثروت، هدف نهائی ما است و من بعنوان نخست وزیر کشور میتوانم بشما اطمینان بدهم که منویات عالی شاهنشاه جامع هدفهائی بمراتب وسیعتر از افزایش میزان تولیدات کشور است و انقلاب سفید ایران در جهت نیل بآنچه ما در ایران آنرا «تمدن بزرگ» مینامیم پیش میرود و این تمدن همان ارتقاء سطح زندگی است....

ایران حرکت خود را بجاو ادامه خواهد داد. توسعه سریع، هدف ما است و اگر ضرورت ایجاب کند ما اینکار را به تنهائی انجام خواهیم داد ولی چنانچه در این تلاش بزرگ ملی دستی برای همکاری بسوی ما دراز شود با گرمی و صمیمیت آنرا خواهیم فشرده.

آقای دیوید راکفلر "David Rockefeller" رئیس هیئت

مدیره بانک چیس منهتن "Chase Manhattan" طی نطقی ضمن تحسین از پیشرفتهای ایران گفت که این ترقیات و تحولات چشمگیر بر اثر رهبری شاهنشاه ایران حاصل شده و در نتیجه آن ایران در سراسر جهان بصورت کشور نمونه ای درآمده است. ایکاش ما هم در کشور خود میتوانستیم دست کم نیمی از موفقیتهای ایران را چه از نظر سرعت رشد اقتصادی و چه از لحاظ مبارزه با تورم بدست آوریم. در عین حال آنچه درباره تحولات ایران شنیده و از آن اطلاع یافته ایم نشان میدهد چه امکانات وسیع و جالبی برای سرمایه گذاری در این کشور کهنسال و زیبا وجود دارد.

پس از پایان دومین کنفرانس سرمایه گذاری آمریکا در ایران براساس ترتیباتی که از طرف سفارت شاهنشاهی داده شده بود جناب آقای روحانی وزیر کشاورزی با آقای Earl L. Butz وزیر کشاورزی

آمریکا ملاقات بعمل آوردند .
طبق برآورد وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و
امریکا در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹
بشرح زیر بوده است :

مبادلات بازرگانی ایران و امریکا واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
-۹۹۳۱۰	۹/۲۹	۱۰۲۸۳	۱۲/۳۲	۱۰۹۵۹۳	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
-۱۱۲۶۵۰	۹/۵۸	۱۲۸۵۲	۱۳/۴	۱۲۵۵۰۲	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹ واردات صادرات
+۱۴/۵ + ۲۵

آقای دکتر **Louis Branscomb** مدیر دفتر استاندارد و
رئیس سازمان **Aid** بعد از ملاقاتی که با سفیر شاهنشاه آریامهر در
واشنگتن بعمل آورده بود در راس هیئتی ، برای مذاکره در زمینه امکان
همکاریهای بین ایران و آمریکا به تهران آمد .
حسب الامر مبارك شاهنشاه آریامهر ، يك قطعه نشان درجه اول
همایون به آقای داگلاس مک آرتور دوم سفیر امریکا در دربار شاهنشاهی
بمناسبت پایان ماموریت ایشان ، اعطاء گردید .

مناسبات فرهنگی :

در سرلوحه گسترش مناسبات فرهنگی ایران و ایالات متحده آمریکا
در سال ۱۳۵۰ ، باید موفقیتهای کم نظیری را بحساب آورد که در
اجرای هدفهای اساسی برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال
بنیانگذاری شاهنشاهی ایران نصیب نمایندگی شاهنشاهی در آن کشور شده
است . علل و موجبات این استقبال بیسابقه را سفیر شاهنشاه آریامهر در
واشنگتن ، ضمن مصاحبه مطبوعاتی که در خردادماه ۱۳۵۰ در تهران

انجام دادند چنین توجیه نمودند : « برای تشکیل کمیته افتخاری از شخصیت‌های سیاسی و اجتماعی آمریکا دعوت بعمل آمد . خوشبختانه با موقعیت بینظیری که کشور ما امروز در میان ملل جهان کسب کرده و با احترام قابل تحسینی که مقامات برجسته کشورها برهبر انقلاب ایران دارند راه ما در دعوت از این شخصیتها بسیار هموار بود . »

دویست و پنجاه نفر از شخصیت‌های سیاسی و درجه اول و روسای دانشگاهها ، روسای موزهها ، اعضای انجمنهای علمی و فرهنگی و اساتید تاریخ و فلسفه عضویت کمیته کورش را پذیرفتند .

سفارت شاهنشاهی در واشنگتن غیر از تشکیل کمیته افتخاری کورش کبیر که شرح آن گذشت فعالیت‌های فراوان و ارزنده دیگری هم داشته است که شرح آن در قسمت مربوط به جشنهای شاهنشاهی در این کتاب آمده و فقط اشاره مختصری به برنامه‌های متنوع فرهنگی و هنری در موزه متروپولیتن نیویورک - موزه بوستون - موزه لوس آنجلس - گالری هنر فریر واشنگتن - گالری هنری والترز - موزه دانشگاه پنسیلوانیا و مصاحبه تلویزیونی اداره اطلاعات آمریکا - کنفرانس میزگرد دانشگاه نیویورک - نمایشگاه موزه شهر کلپولند - موزه شهر

دانشگاه نیویورک - نمایشگاه موزه شهر کلپولند - موزه شهر Seattle انجام مراسمی در کلیسای مشهور واشنگتن - موزه نساجی شهر واشنگتن نمایشگاه هنر و دیپلماسی - نمایشگاه هنر پیکره‌سازی - نمایشگاه جمعیت خیریه بین‌المللی رستگاری واشنگتن - غرفه آثار هنری و صنایع دستی ایران - نمایشگاه آثار ایران در کتابخانه کنگره آمریکا - نمایشگاه انجمن مسکوکات ایرانی در نیویورک - نمایشگاه نشریات و اسلندهای مربوط به آثار تاریخی ایران و بالاخره نمایشگاه فعالیت‌های سپاه دانش ضرورت داشته است .

در سال ۱۳۵۰ از طرف آژانس توسعه بین‌المللی آ- بکا تعداد ۱۳ بورس کارآموزی تابستانی و ۸ بورس تحصیلی در دانشگاه آمریکائی بیروت به داوطلبان ایرانی واگذار گردید .

تعدادی بورس نیز از طرف مجمع زنان دانشگاهی آمریکا به سازمان زنان ایران و دو بورس کارآموزی کوتاه مدت برای پیشرفت در سمینار امور اداری دانشگاهها ، یک بورس از طرف بنیاد آیزنهاور ، یک بورس از طرف آژانس حقوق بین‌الملل و تطبیقی آمریکا بدانشجویان ایرانی داده شد .

کالج Russon پیشنهاد نموده است که بمناسبت جشن شاهنشاهی تعدادی محل تحصیلی در اختیار دانشجویان ایرانی قرار دهد و سالیانه

مبلغ ۵۰۰ دلار بعنوان کمک هزینه بآنها پرداخت نماید و تعدادی داوطلب برای این منظور به کالج مزبور معرفی شده‌اند .

در سال ۱۳۵۰ کمیسیون فرهنگی ایران و آمریکا (فولبرایت) بناچار از کمک غیرمستقیم ایران برخوردار بود و موسساتی نظیر دانشگاه تهران ، دانشگاه آریامهر ، کنسرسیوم نفت مساعدت مالی بعمل آورده‌اند . لزوم کمک مالی ایران از این جهت مورد تقاضا بود که اولاً دولت آمریکا ۴۰٪ از بودجه فرهنگی خود را از سهم اختصاصی ایران کاهش داد و ثانیاً تاتصویب تجدیدنظر در مواد یک و دو (بند ۱ و ۷) ماده ۳ و ماده ۹ قرارداد فرهنگی ایران و آمریکا (فولبرایت) مورخ ۱۳۴۲/۸/۲ برابر ۲۴ اکتبر ۱۹۶۳ که مورد تقاضای دولت آمریکا است دولت شاهنشاهی ایران برای جبران کاهش در هزینه‌های مربوطه سهمی گردد .

موسسات ایرانی ، از جمع هزینه برنامه فعالیت فولبرایت در اجرای برنامه سال ۱۹۷۱ که ۲۵۴۷۹۲ دلار بوده است مبلغ ۵۴،۹۵۰ دلار کمک مالی نموده‌اند .

آقای دکتر اکرم آسپ‌شناس دانشگاههای آمریکا، که در مبارزه با سرطان مساعی قابل توجهی بکار برده است ، در سال ۱۳۵۰ بدریافت مدال طلای شهبانوی ایران مفتخر شد . هیئت مدیره همبستگی شهرهای تهران و لوس آنجلس در سال ۱۳۵۰ در زمینه ایجاد تفاهم و نزدیکی مردم دوشهر فعالیت‌هایی داشته‌اند . جناب آقای غلامرضا نیک‌پی شهردار تهران در آبانماه ۱۳۵۰ بنابدعوت شهردار نیویورک بآمریکا مسافرت نمودند و ضمن این مسافرت بنابدعوت شهردار لوس آنجلس بآن شهر رفتند .

جناب بانو فرخ‌رو پارسای وزیر آموزش و پرورش در هفدهمین کنفرانس بین‌المللی بانوان دانشگاهی که در ماه اوت ۱۹۷۱ در فیلادلفیا تشکیل یافته بود شرکت نمودند و ضمن ایراد یک سخنرانی درباره تفاهم بین‌المللی و شرکتهای اجتماعی ، راجع به لژیون خدمتگزاران بشر توضیحات لازم بیان داشتند .

هشت نفر آمریکائی با استفاده از بورسهای دانشگاه پهلوی وسایر موسسات علمی در موسسات عالی آموزشی ایران ، در رشته‌های زبان فارسی و مذهب اسلام وتاریخ تمدن ایران و باستانشناسی بتحصیل وتتابع اشتغال داشتند و مقدمات تفویض بورس تحصیلی دیگر به یک دانشجوی دوره دکترای دانشگاه یوتا فراهم آمده است .

در تابستان ۱۳۵۰ سه نفر از دبیران ایرانی به آمریکا مسافرت کردند و در رشته‌های مربوطه کارآموزی نمودند .

در سال ۱۳۵۰ وزارتخانه‌ها و سازمانهای مختلف ایران در حدود شصت نفر بورسیه برای تحصیل و تحقیق و کارآموزی به آمریکا اعزام داشته‌اند .

از طرف مجمع زنان دانشگاهی آمریکا تعدادی بورس تحصیلی در اختیار مجمع زنان ایران گذاشته شده و ۷ نفر از بانوان تحصیلکرده ایرانی برای استفاده از آنها معرفی شده‌اند .

اعضای انستیتوی طراحی داخلی آمریکا برای شرکت در سمیناری راجع به تاریخ هنر ایران و طراحی قالی در دوم آبانماه ۱۳۵۰ از کشور ما بازدید نمودند .

چهار نفر از پزشکان وزارت بهداری ایران در اجلاس سالانه کنگره علوم پزشکی فضائی از ۲۶ تا ۲۹ آوریل ۱۹۷۱ شرکت داشتند .

سفارت شاهنشاهی در واشنگتن علاوه بر مجله **Vox Persica** پنج نشریه دیگر نیز متضمن مقالات و اخبار مندرج در روزنامه‌ها و مجلات و سایر نشریات آمریکائی پیرامون تجلیل و بزرگداشت جشنهای شاهنشاهی انتشار داده است . با جلب موافقت شبکه تلویزیونی مهم **NBC** برنامه مراسم برگزاری جشن فرخنده شاهنشاهی ایران بصورت زنده در سراسر آمریکا پخش گردید و میلیونها نفر از مردم این کشور جشن باشکوه و تاریخی ایران را از تلویزیون مشاهده کردند .

مصاحبه خانم **Barbara Walters** وابسته به شبکه مذکور با اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران نیز از شبکه سراسری **NBC** پخش شد و در افکار عمومی مردم آمریکا حسن اثر بسیار داشت . علاوه بر شبکه **NBC** دوشبکه مهم دیگر تلویزیونی آمریکا **ABC** و **CBS** نیز بدفعات مراسم مختلف جشنهای شاهنشاهی را پخش کردند و بترقیات شگرف کشور تحت رهبری شاهنشاه آریامهر اشاره نمودند .

عده‌ای از اساتید و ایرانشناسان طراز اول آمریکا برای شرکت در کنگره ایرانشناسی و مراسم برگزاری جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمدند .

در سوم فروردین ماه ۱۳۵۰ جناب آقای امیر اصلان افشار سفیر شاهنشاه آریامهر و بانو افشار طی يك مصاحبه در شبکه تلویزیونی **CBS**

بینندگان را دعوت نمودند که برای بازدید از محل سفارت شاهنشاهی و مشاهده فعالیتهائی که دارد بانجا بروند. دعوت مزبور با استقبال بیسابقه‌ای روبرو شد و روز ۷ فروردین ۱۳۵۰ قریب شش هزار نفر از سفارت شاهنشاهی در واشنگتن بازدید کردند و با سفیر شاهنشاه آریامهر و بانو افشار و کارمندان سفارت شاهنشاهی آشنائی حاصل نمودند و از ترقیات چشمگیر سالهای اخیر ایران تحت رهبری مدیران شاهنشاه آریامهر اطلاعات سودمندی کسب کردند و با فرهنگ و تمدن ایران و ترقیات سالهای اخیر بیش از پیش آشنائی حاصل نمودند.

در ۹ اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ باشگاه Safari نیویورک ضیافت شامی بافتخار والاحضرت شاهپور عبدالرضا پهلوی در هتل پلازای نیویورک ترتیب داد و طی آن نخستین مدال طلای کلوب مذکور را پیاس مساعی والاحضرت در زمینه حفظ و نگهداری نسل حیوانات بمعظمه تقدیم نمود. والاحضرت طی نطق بسیار جالب و مبسوطی، مساعی برادر گرامی و ارجمند خود اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر را در زمینه ثبات سیاسی و اجتماعی ایران ستودند و اضافه نمودند که اهمیت حفاظت از منابع طبیعی و محیط انسانی بقدری شایان توجه است که شخص شخیص شاهنشاه آریامهر ریاست افتخاری این انجمن ملی را قبول فرموده‌اند.

سفیر شاهنشاه آریامهر و بانو افشارچندبار در برنامه‌های تلویزیونی آمریکا شرکت نمودند و اهمیت جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران و همچنین پیشرفتهای چشمگیر و همه‌جانبه سالهای اخیر را تحت رهبری داهیان شاهنشاه آریامهر تشریح نمودند.

بنا بدعوت سفارت شاهنشاهی در واشنگتن در سال ۱۳۵۰ گروههای متعددی از جمله بانوان کارمندان وزارت خارجه آمریکا، همسران افسران ارتش، اعضای کنگره و سایر کارمندان از سفارت بازدید بعمل آوردند.

در سال ۱۳۵۰ نمایشگاههایی از لباسهای ایرانی و پالتوهای پوست در محل سفارت شاهنشاهی در واشنگتن تشکیل گردید که مورد استقبال قرار گرفت و با موافقت وزارت خارجه آمریکا بهای همه بلیطهای ورودی به پیشگاه مبارک علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران تقدیم گردید تا برای کمک به کودکان عقب مانده بمصرف برسد.

بنا بدعوت تیم چوگان ایران، تیم چوگان آمریکا برای شرکت در مسابقات جام کورس کبیر به تهران آمد.

قهرمانان ورزشهای باستانی ایران بمناسبت جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ، برنامه‌های جالبی در روزهای ۱۷ و ۱۸ نوامبر ۱۹۷۱ در تالار مجلل اپرای مرکز کندی واشنگتن و سپس در شهرهای دیگر اجرا نمودند که مورد توجه فراوان تماشاچیان قرار گرفت .

ب - کشورهای امریکای لاتین : آرژانتین

حضرت ژنرال لانوسه رئیس جمهوری آرژانتین که نتوانسته بودند شخصا در جشنهای شاهنشاهی شرکت نمایند ، آقای دکتر او کامپوس وزیر امور جهانگردی آرژانتین را به نمایندگی از طرف خود بایران اعزام داشتند و خود در مراسم جشن میلاد مسعود همایونی که روز چهارم آبان ماه ۱۳۵۰ در سفارت شاهنشاهی برگزار شده بود شرکت فرمودند .

دولت آرژانتین از داوطلبی ایران در شورای اجرائی سازمان جهانی بهداشت و عضویت اصلی در هیئت مدیره دفتر بین المللی کار و نمایندگی ایران در کمیته بودجه و امور اداری سازمان ملل متحد پشتیبانی کرده است . لحن رادیو و تنویزیون و مطبوعات آرژانتین نسبت بایران در سال ۱۳۵۰ کاملاً دوستانه و مساعد بوده است .

آقای مارتین وزیر سابق امور خارجه و رئیس فعلی اطاق صادرات آرژانتین در سال ۱۳۵۰ برای بازاریابی و بررسی امکانات توسعه بازرگانی بین دو کشور بایران مسافرت نمود و در این باره با مقامات مربوطه مذاکراتی بعمل آورد .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و آرژانتین در ششماهه اول سال ۱۳۵۰ ، ضمن مقایسه باششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۲۶۲۳	۰٫۰۱	۶	۰٫۳۰	۲۶۲۹	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
- ۶۸۸	۰٫۴۷	۶۲۹	۰٫۱۴	۱۳۱۷	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

در صد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹ واردات صادرات
- ۴۹٫۹ - ۱۰۷ برابر شده

آقای دکتر کیلس ، خاور شناس و معاون دانشگاه « السالوادر » در بوئنوس آیرس ، ضمن سخنرانی مبسوطی از فرهنگ و تمدن کهن ایران تجلیل فراوان نمود و نقش ایران را در پیشرفت تمدن و فرهنگ گیتی ستود و بعد از بیان مشاهدات خود در مراسم تاریخی پاسارگاد و تخت جمشید و اجتماع سران کشورهای جهان در پایتخت شاهنشاهان هخامنشی ، اسلایدهائی را که از مراسم باشکوه مزبور تهیه کرده بود بادو حلقه فیلم بنام « از کورش تا پهلوی » و « رقصهای محلی ایران » بمعرض نمایش گذاشت .

جناب آقای علی نوراسفندیاری سفیر جدید شاهنشاه آریامهر در تاریخ ۱۵ مهر ۱۳۵۰ استوارنامه خود را به حضرت رئیس جمهوری آرژانتین تسلیم نمودند .

همسر سفیر شاهنشاه آریامهر در بوئنوس آیرس و یکی دیگر از بانوان ایرانی ، در ضیافتی که در سفارت شاهنشاهی بافتخار همسر رئیس جمهوری آرژانتین برپاشده بود ، درباره پیشرفتهای ایران و نقش زن در اجتماع امروز کشور ما سخنرانی هائی ایراد نمودند و اطلاعات جامعی در موارد فوق به حاضرین دادند .

برزیل

حضرت ژنرال امیلیو گاراستازومدیدی رئیس جمهوری برزیل که شخصاً نتوانسته بودند در جشنهای شاهنشاهی شرکت نمایند ، رئیس‌کنگره منی برزیل را همراه هیئتی برای شرکت در جشنهای مزبور بایران اعزام داشتند . نامبرده در بازگشت ازایران ضمن مطالبی دربارهٔ مراسم مزبور اظهارداشت که : « زبان من از بیان شکوه و عظمت جشنی که در آن شرکت داشتم قاصر است و شاهنشاه ایران فقط با الهام از نیروهای منی کشور خود قادر به برگزاری چنین جشنی بوده‌اند و بس . » آکادمی هنرهای زیبای برزیل سال ۱۹۷۲ را بمناسبت جشنهای شاهنشاهی ایران « سال کورش » نامید و همچنین یکی از خیابانهای شهررپودوژانیرو بنام « کورش‌کبیر » نامگذاری شده است .

بنا بفرمان شاهنشاه آریامهر بمناسبت پایان ماموریت آقای دافونسکا سفیر برزیل در دربار شاهنشاهی ، یک قطعه نشان درجه اول همایون بنامبرده اعطاء گردید .

جناب آقای زاهدی وزیر امور خارجه وقت در ضیافتی که بافتخار نامبرده ترتیب داده بودند اظهار داشتند که روابط بین دوکشور دارای سابقه نسبتاً طولانی است و در سال ۱۹۳۵ سفیر ایران در آرژانتین بعنوان سفیر اکر دیتته ایران در برزیل تعیین گردید و بعداز آن در سال ۱۹۴۳ اولین نمایندگی ایران در رپودوژانیرو استقرار یافت و سپس در سال ۱۹۶۰ بسطح سفارت ارتقاء یافت .

جناب آقای زاهدی ضمن اشاره به گسترش روابط دوستانه ایران با تمام کشورهای جهان که تحت توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر وروز بروز بیشتر تحقق مییابد اضافه نمودند که اعلیحضرتین از سفری که در سال ۱۹۶۵ بطور رسمی بکشور برزیل کردند بسیار خرسند هستند واز آن خاطره خوشی دارند .

سفیر برزیل نیز ضمن قدردانی صمیمانه از دولت و مات ایران

اظهار داشتند : « از اینکه طی ماموریت خود با کشوری که در سطح بین‌المللی بعثت مساعی فراوان ملت و روش مدیرانه رهبرانش در زمینه بهره‌گیری از تمام منابع خویش احترام‌همگانی را برانگیخته است آشنا شده‌ام بسیار خرسندم و در حقیقت بر اثر ابتکار و مساعی مجدانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر این تحولات عظیم در زندگانی اقتصادی و اجتماعی ایران بوجود آمده است و سیاست مدبرانه شاهنشاه ایران چه در داخل و چه در خارج بهمان میزان بنیانگذاری شاهنشاهی ایران حائز اهمیت است . »

آقای پاولوبرازینوداسیلوا ، سفیر جدید برزیل در دربار شاهنشاهی روز ۱۵ مهر ۱۳۵۰ استوارنامه خود را تقدیم حضور مبارک‌ملو کانه نمود. همسر سفیر شاهنشاه آریامهر ، بنابتقاضای شورای زنان برزیل بمنظور آشنائی بانوان آن کشور با پیشرفتهای اجتماعی و سیاسی زنان در ایران ، در تاریخ ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ در تالار باشکوه دانشگاه فدرال ریودوژانیرو بزبان پرتغالی ، سخنرانی جامعی ایراد نمودند .

دبیرستان ایران (دبیرستانی که در شهر ریودوژانیرو بیادبود مسافرت تاریخی و تشریف‌فرمائی اعلیحضرتین به برزیل از طرف حکومت ایالت گوآنارا بنام ایران نامگذاری شده است) که همه ساله سالروزتاسیس و نامگذاری خود را در روز هشتم خرداد ماه جشن میگیرد ، جشن سال ۱۳۵۰ خود را که مصادف با سال کورش بزرگ بود به برنامه بسیار جالبی اختصاص داد و اولیای دبیرستان و اعضای انجمن خانه و مدرسه مزبور و چند تن از مقامات فرهنگی ایالتی طی مراسم خاصی در سفارت شاهنشاهی، ضمن شرحی رسماً تقاضا نمودند که دوره تحصیلی سال ۱۳۵۰ دبیرستان ایران بنام دوره کورش کبیر نامگذاری گردد .

طرح مربوط به موافقتنامه بازرگانی بین ایران و دولت برزیل ، تحت مطالعه مقامات مربوطه قرار گرفته است . طبق برآورد وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و برزیل در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است :

واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
۱۳۲ -	۰ر۰۱	۱۳	۰ر۰۲	۱۴۵	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
۹۸ -	۰ر۱۸	۳۸۱	۰ر۰۵	۴۷۹	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال
۱۳۴۹ ز +۴۱۷ صادرات ۲۸ر۴ برابر شده

بانک رفاه ریودوژانیرو که موسسه‌ای خصوصی و وابسته بمحافل مذهبی آن شهر میباشد از بدو تاسیس ، همه ساله از کلیه نمایندگان سیاسی کشور های خارجی در برزیل و همچنین حکمرانان ایالت های آن کشور دعوت بعمل میآورد که در بازار مکاره کوچکی که در نیمه اول ماه سپتامبر تشکیل میگردد با عرضه اقلامی از صنایع دستی و فرآورده های صنعتی خود شرکت نمایند و پس از فروش آنها بهای کالاها و هزینه های مربوط به آنها را بردارند و منافع حاصله را بآنک مزبور که در حقیقت نوعی صندوق خیریه میباشد اهدا کنند . این ابتکار که مورد توجه اکثر کشورهای دنیاست وسیله ای برای معرفی کالاها و هنر ملی آنها میباشد . ایران برای نخستین بار در سال ۱۳۵۰ بنابفرمان علیاحضرت شهبانوی ایران در آن شرکت نمود وبا تشکیل چهار غرفه جالب وباشکوه موفقیت فراوانی کسب نمود وبیش از نود در صد اشیاء موجود در غرفه ها در روز اول افتتاح بفروش رسید و سفارت شاهنشاهی از محل منافی که بدست آمده بود ، مبلغ ۲۵۹۶۰۴ ریال معادل ۳۳۹۳۰۵۲ دلار به بانک رفاه ریودوژانیرو اهدا نمود .

سفارت شاهنشاهی ، با همکاری و تشریک مساعی مقامات استانداری در ایالت های گوانابارا - سن پائولو - میناس جرایس - ریوگرانده دوسول - آلاگواس - اقدام به تشکیل نمایشگاه های عکس از آثار تاریخی و پیشرفتهای ایران نمود . هنگام افتتاح نمایشگاهها ، حلقه فیلمهای تخت جمشید و تاجگذاری را بمعرض نمایش گذارد و مخصوصا نمایشگاه عکس خانه دانشجویان واقع در شهر ریودوژانیرو توجه فراوانی جلب نموده بود .

دولت برزیل در سال ۱۳۵۰ از داوطلبی دولت شاهنشاهی برای عضویت در شورای سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد و همچنین تجدید انتخاب در کمیته حقوق بین‌المللی سازمان ملل متحد و سایر موارد پشتیبانی بعمل آورده و در زمینه مبادله اطلاعات و ایجاد تسهیلات تفاهم بیشتری نشان داده است .

لحن رادیو تلویزیون و مطبوعات کشور برزیل در سال ۱۳۵۰ نسبت به ایران و پیشرفتهای اخیر کشورها ، از هر لحاظ مساعد و دوستانه بوده است .

بنابعدعوت مرکز مطالعات وزارت نیروی زمینی برزیل دبیر اول سفارت شاهنشاهی برای دومین بار در تاریخ ۲۴ ر ۳۳۵۰ ر ۱۳۵۰ سخنرانی مبسوطی بزبان پرتغالی درباره سیستم و فلسفه آموزش و پرورش در ایران و طرز اجرای برنامه‌های سپاه دانش و پیکار با بیسوادی ایراد نمود که مورد توجه و تقدیر مقامات نظامی قرار گرفت .

مکزیک

روابط دوستانه ایران و مکزیک در سال ۱۳۵۰ گسترش بیشتری یافت. آقای Alfonso Castro Valie نخستین سفیر اکردیته مکزیک در دربار شاهنشاهی روز ۱۱ مهر ۱۳۵۰ استوارنامه خود را به پیشگاه مبارک اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر تقدیم نمود.

طبق برآورد وزارت اقتصاد، مبادلات بازرگانی ایران و مکزیک در ششماهه اول سال ۱۳۵۰، ضمن مقایسه با ششماهه اول سال ۱۳۴۹ بقرار زیر بوده است:

واحد: هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
+۸۶	۰/۰۸	۸۶	-	-	شش ماهه اول سال ۱۳۴۹
+۱۷۰	۰/۱۴	۱۹۲	-	۲۲	شش ماهه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۴۹
 واردات -
 صادرات +۱۳۲

نوزدهمین کنگره جهانی دامپزشکی در تاریخ ۲۴ مرداد ماه ۱۳۵۰ در شهر مکزیکو آغاز بکار کرد و در ۳۱ مرداد بکار خود پایان داد. از طرف دولت شاهنشاهی آقایان دکتر شاپور جواهری رئیس دامپزشکی شهرستان مریوان و کامران افشار یاد رئیس دامپزشکی منطقه زابل و مجتبی آغداش رئیس دامپزشکی استان آذربایجان و خانم ایراندخت خاوری کارشناس درمانگاه دامپزشکی زابل در این کنگره شرکت نمودند.

سی و یکمین اجلاس هیئت مدیره اتحادیه صلیب سرخ در چهار

اکتبر ۱۹۷۱ در شهر مکزیکو گشایش یافت و آقای احمد مقتدرپور دبیر اول سفارت شاهنشاهی در واشنگتن در اجلاس مزبور شرکت نمود . روزنامه‌ها و مجلات مکزیک جریان برگزاری جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را بخوبی منعکس نمودند و مقالاتی در بزرگداشت آن انتشار دادند و شبکه های رادیو و تلویزیون آن کشور ، جریان جشنهای مورد بحث را مفصلاً پخش کردند . مطالعه دربارهٔ انعقاد يك قرارداد کنسولی بین ایران و مکزیک پایان یافته و مراسم امضای آن بزودی در آن کشور انجام خواهد شد .

ج - سایر کشورهای لاتین :

در حال حاضر علاوه بر کشورهای برزیل و آرژانتین و مکزیک ، دولت شاهنشاهی ایران با کشورهای ونزوئلا و شیلی نیز رابطهٔ سیاسی دارد. سفیر شیلی مقیم آنکارا در دربار شاهنشاهی ، سفیر شاهنشاه آریامهر در بوئنوس آیرس بعنوان سفیر شاهنشاهی در سانتیاگو و سفیر شاهنشاه آریامهر در سازمان ملل متحد بعنوان سفیر شاهنشاه آریامهر در کاراکاس اگردیده هستند .

فصل هشتم

روابط ایران با کشورهای استرالیا و زلاند جدید :

ایران و استرالیا و زلاند جدید در بسیاری از مسائل بین‌المللی و در موضوع امنیت حوزه اقیانوس هند که راه بازرگانی دریائی عمده ایران و کشورهای مزبور است دارای نظریات مشابه و علاقه مشترك هستند .

استرالیا

روابط دوستانه ایران و استرالیا در سال ۱۳۵۰ توسعه و تحکیم بیشتر یافت .

در مهرماه ۱۳۵۰ ، فرماندارکل استرالیا بنا بدعوت شاهنشاه آریامهر ، برای شرکت در جشنهای دو هزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی بایران آمدند و مطبوعات آن کشور نیز باین مناسبت احساسات دوستانه متقابل نشان دادند .

آقای شان معاون وزارت خارجه استرالیا در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ ضمن مسافرت به تهران با جناب آقای منوچهر ظنی معاون سیاسی وزارت امور خارجه ملاقات بعمل آورد . در دیماه ۱۳۵۰ نیز آقای فیلیپ لینیج وزیرکار و خدمات ملی استرالیا به تهران آمد و با جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر و جناب آقای مجیدی وزیر کار ملاقات و مذاکره نمود .

دولت استرالیا در سال ۱۳۵۰ تعدادی بورس تحصیلی در رشته‌های مختلف علمی و فنی و کشاورزی در اختیار سازمانهای مختلف دولت شاهنشاهی قرار داده که مورد استفاده علاقمندان قرار گرفته است .

در سال ۱۳۵۰ سازمان جلب سیاحان همزمان با برگزاری کنگره

سالانه انجمن امریکائی آژانسهای مسافرتی (Asta) با همکاری هواپیمائی کانتاس و وزارت اقتصاد به تشکیل يك نمایشگاه جهانگردی در شهر سیدنی اقدام نمود که در تاریخ ۳ آبانماه با حضور جناب آقای بهمن آهینین سفیر شاهنشاه آریا مهر در جاکارتا و سفیر اکردیته در استرالیا و وزیر جهانگردی آن کشور افتتاح گردید و تا تاریخ چهاردهم آبانماه همانسال ادامه داشت . تشکیل این نمایشگاه از نظر جهانگردی و معرفی بیشتر فرهنگ و هنر ایران مفید بود .

وزیر جهانگردی استرالیا در پاسخ بیانات آقای مهدی بهره‌مند معاون سازمان جاب سیاحان در مراسم مورد بحث اظهار داشت که :

« این نخستین مراسم رسمی ایران است که در استرالیا برپا میشود . جشن شاهنشاهی که اخیرا در ایران ترتیب یافت موجب شده است که جامعه استرالیائی به فرهنگ غنی ایران و تاریخ طولانی این کشور توجه پیدا کند .

قدمت تاریخ شما حد اقل ۱۲/۵ برابر قدمت ماست زیرا ما در سال گذشته دویستمین سال کشف استرالیا را جشن گرفتیم .

سال پیش در حدود پنج ساعت در تهران اقامت کردم و باید بگویم که بازدید از کشور زیبای شما برای هر مسافر استرالیائی ضروری است زیرا دنیای تازه‌ای را بروی او می‌گشاید و قطعا میتواند برای او موجب لذت فراموش نشدنی باشد .

گروهی از مردم کشور ما هر ساله باروپا میروند . این گروه میتوانند در سرراه خود در ایران اقامت کنند و از يك فرهنگ کاملا متفاوت و دیدنی بازدید کنند . آنچه این گروه در ایران خواهند دید با آنچه در مبداء و مقصد خود می‌بینند تفاوت بسیار خواهد داشت .

آقای ویلیس وزیر جهانگردی استرالیا سپس گفت که ایران و استرالیا نه فقط از جهات اقتصادی بلکه از نظر دیگر نیز بایکدیگر شباهت دارند و آن اعتقاد به صلح و دوستی در این دو کشور است .

وزیر جهانگردی استرالیا در پایان اظهار امیدواری کرد که کوششائی از قبیل تاسیس نمایشگاهها در آینده توسعه پیدا کند و روابط فیما بین بر پایه امکانات بالقوه‌ای که در هر دو کشور وجود دارد توسعه یابد . «

در سال ۱۳۵۰ هفت نفر از کارمندان دولت شاهنشاهی تحت برنامه

های طرح کلمبو و همچنین بعضی از دانشجویان ممتاز با اعطای بورس تحصیلی از طرف دولت شاهنشاهی بکشور استرالیا اعزام شدند .

طبق آمار وزارت اقتصاد ایران ، مبادلات بازرگانی ایران و استرالیا در ششماه اول سال ۱۳۵۰ ، ضمن مقایسه با ششماه اول سال ۱۳۴۹ شرح زیر بوده است :

مبادلات بازرگانی ایران و استرالیا
واحد : هزار دلار

موازنه بازرگانی	درصد از کل	صادرات	درصد از کل	واردات	
- ۱۲۶۳۵	۰/۰۲	۳۰	۱/۴۳	۱۲۶۶۵	ششماه اول سال ۱۳۴۹
- ۱۵۷۲۰	۰/۲۹	۳۸۶	۱/۵۰	۱۶۱۰۶	ششماه اول سال ۱۳۵۰

درصد تغییر نسبت بسال ۱۳۴۹

واردات +۲۷/۲

صادرات +۱۳۴

فصل نهم

همکاریهای بین‌المللی ایران

اول - همکاریهای ایران با سازمان ملل متحد :

در سالی که گذشت سازمان ملل متحد هم مولد وهم منعکس کننده تحولات شگرفی در روابط بین‌المللی بود . ختم دوران انزوای چین که بارای گیری تاریخی ۲۵ اکتبر ۱۹۷۱ تثبیت و تسجیل شد نه فقط يك پایان بلکه آغاز دوره تازه‌ای در روابط بین‌المللی و در سازمان ملل متحد بود . بهم خوردن تعادل قدرتها در روابط بین‌المللی که آثار و عوارض آن از چند سال پیش بی‌سروصدا در سازمان ملل متحد مشهود بوده است باناکامی آمریکا در حفظ کرسی تایوان انعکاس همه‌جانبه‌ای یافت و بیش از پیش همگان را باین واقعیت متوجه ساخت که دو «ابر قدرت» جهان بایستی وضع خود را باموازنه جدیدی که از ورود چین به صحنه بین‌المللی ناشی شده است تطبیق دهند .

با اینکه ورود چین بسازمان ملل متحد تکانی محکم و حرارت و جنبشی امیدوارکننده بسازمان ملل متحد بخشید لیکن ناکامی شورای امنیت در مداخله مؤثر در جنگ هند و پاکستان حیثیت سازمان ملل متحد را مجدداً خدشه‌دار ساخت .

در مسئله خاورمیانه کوششهای نماینده دبیرکل آقای گوناریارینگ مانند مساعی که از مجاری بین‌المللی دیگر برای حل این مشکل بعمل آمد مثمر واقع نگردید ولی دولت اسرائیل در سازمان تحت فشار سیاسی شدیدتری قرار گرفت و تشکیل آراء و عقاید بنفع اعراب باتصویب قطعنامه ۲۷۹۹ مجمع عمومی صورت بارزتری بخود گرفت .

تقارن تعویض دبیرکل سازمان با ورود چین ومسائل ناشیه از آن هرچند امری اتفاقی بود ولی بدوره تازه‌ای که در سازمان ملل آغاز شده است شکل مشخص‌تری داد .

آقای کورت‌والدهایم که جانشین اوتانت گردید یکی از چهره های سرشناس و مورد اعتماد واحترام در محافل سازمان ملل متحد بوده‌اند.

بالاخره بایستی ورود پنج کشور و منجمله چهار کشور عربی واقع در منطقه خلیج فارس سازمان ملل متحد یعنی بحرین - قطر - عمان و امارات عربی متحده اشاره کرد . این تحول در تقویت جبهه اعراب در سازمان ملل متحد از نظر تعداد آراء موثر واقع گردید .

بطوریکه در زیر توضیح داده خواهد شد در اجرای سیاست مستقل ملی خود، دولت شاهنشاهی در کلیه موارد فوق و همچنین در باب مسائل جاری سازمان ملل متحد متناسب با موقعیت بین‌المللی خود نقشی مثبت و فعال ایفاء نموده است .

جزایر تنب و ابوموسی و شورای امنیت :

در تاریخ ۱۳ آذرماه ۱۳۵۰ (۴ دسامبر ۱۹۷۱) دول عراق - لیبی - الجزایر و یمن جنوبی شکایتی علیه ایران به رئیس شورای امنیت تسلیم و تقاضا کردند شورای امنیت برای رسیدگی بآن تشکیل شود . در این نامه اقدام ایران در اعاده حقوق از دست رفته خود در جزایر تنب و ابوموسی يك اشغال نظامی تلقی شده و ادعا شده بود که وضع خطرناکی در منطقه بوجود آورده است .

برای رسیدگی باین امر شورای امنیت در تاریخ ۹ دسامبر ۱۹۷۱ برابر با ۱۸ آذرماه ۱۳۵۰ تشکیل گردید . علاوه بر کشورهای مذکور در فوق کویت و امارات عربی متحده نیز در مذاکرات شرکت کردند . هیئت نمایندگی ایران بریاست جناب آقای امیر خسرو افشار سفیر شاهنشاه آریامهر در لندن در جلسه شورای امنیت شرکت نمود . نماینده ایران در اظهارات خود با تاکید این نکته که موضوع از امور داخلی ایران است توضیحاتی در باب حقوق تاریخی ایران درباره این جزایر دادند .

نظر باینکه از يك سو بحران جنگ هند و پاکستان کلیه مسائل را تحت الشعاع قرار داده بود و توجه کامل اعضای شورای امنیت را بخود معطوف نموده بود و از سوی دیگر بحث درباره مسئله خاورمیانه در مجمع عمومی تازه آغاز شده بود طرح این مسئله در شورای باسردی و بی‌اعتنائی اعضا مواجه گردید . بجز نماینده انگلیس که بعنوان کشور مسئول بطور اختصار مطالبی ایراد نمود هیچیک از نمایندگان اصلی عضو شورای برخلاف رویه متداول در بحث شرکت نکردند و اکثراً نواب خود را باین جلسه اعزام داشته بودند .

در نتیجه شورای امنیت به استماع اظهارات طرفین اکتفا نمود و از پیشنهاد تعویق مذاکرات که از طرف نماینده سومالی عنوان و از طرف رئیس شورای امنیت مطرح گردید استقبال کرد. گرچه بر اساس اظهارات نماینده سومالی که از طرف رئیس جلسه تکرار و مورد تأیید شوری نیز قرار گرفت موضوع تعویق با انجام وساطت و میانجیگری اشخاص یا کشورهای ثالث مرتبط شده است ولی اکثریت اعضای شوری رغبتی برای طرح مجدد این مسئله در شوری نشان ندادند.

وزارت امور خارجه ضمن تماسهای دیپلماتیک نزد مقامات کشور های دوست روبه و سیاست دولت شاهنشاهی را در مورد اعاده حاکمیت ایران در جزایر تشریح و توجه آنها را بحقانیت ایران در این امر جلب نموده بود.

مسئله خاورمیانه :

اساس صحیح و منطقی برای حل مسئله خاورمیانه عربی کوشش برای عملی ساختن قطعنامه ۲۴۲ مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای امنیت میباشد.

طی سال ۱۳۵۰ مساعی لازم برای اجرای قطعنامه از چند مجرا ادامه یافت لیکن توفیقی در این باب حاصل نگردید. علاوه بر اقداماتی که از مجرای سازمان ملل متحد بعمل آمد این کوششها شامل اقدامات دولت آمریکا بمنظور تحصیل ترتیباتی برای باز کردن کانال سوئز و همچنین اقدامات هیئت حسن نیت آفریقا بریاست رئیس جمهوری سنگال بود.

فعالتهای نماینده دبیرکل بدنبال بن بستى که در اواخر سال ۱۳۴۹ بوجود آمده بود تقریباً بحالت تعلیق درآمد :

در فوریه ۱۹۷۱ پرسشنامه‌ای از طرف گوناریارینگ بدولتین مصر واسرائیل تسلیم گردید که طی آن ازدو دولت خواسته شده بود که بمنظور تسهیل در اجرای قطعنامه ۲۲ نوامبر شورای امنیت هر يك از دو دولت بر اساس متقابل تعهداتی را قبلاً بپذیرند باین معنی که دولت مصر تعهد نماید با اسرائیل قرارداد صالح امضاء کند و از خصومت و دشمنی با این کشور و از کلیه اقدامات و اعمال ناشیه از آن دست بردارد و اسرائیل نیز متقابلاً تعهد نماید که سرزمینهای اشغالی مصر را تخلیه کند و بخط مرزی بین مصر و مرزهای قبل از جنگ ۱۹۶۷ عقب نشینی نماید.

دولت مصر در تاریخ ۲۶ بهمن ۱۳۴۹ (۱۵ فوریه ۱۹۷۱) با قبول

تعهدات موردنظر یارینگ به پرسشنامه وی پاسخ مثبت داد ولی دولت اسرائیل در پاسخ خود تصریح نمود که حاضر به عقب‌نشینی بمرزهای ۵ ژوئن ۱۹۶۷ نمیباشد.

دولت شاهنشاهی که همچنان با اجرای قطعنامه ۲۴۲ مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای امنیت بعنوان اساس صحیح و منطقی برای حل بحران خاورمیانه و برقراری صلح و امنیت در این منطقه معتقد مییابد از بذل هرگونه کمک و مساعدت دریغ ننمود و تحول تازه‌ای را که در سیاست مصر دایر بر آمادگی این کشور بامضای قرارداد صلح با اسرائیل پیدا شده بود با اهمیت زیاد تلقی نمود.

طی يك سلسله اقدامات سیاسی و صدور اعلامیه رسمی مورخ ۱۶ اسفند ۱۳۴۹ (۷ مارس ۱۹۷۰) سعی نمود که اسرائیل را نیز تشویق به پذیرش پیشنهاد یارینگ بنماید. ولی گشایشی که در اثر سیاست واقع بینانه و مثبت مصر پدیدار شده بود رفته رفته در اثر سرسختی اسرائیل مجدداً به بن‌بست منتهی شد. (۱)

جناب آقای وزیر امور خارجه در نطق سالیانه خود در مجمع عمومی که در تاریخ ۲۷ سپتامبر ۱۹۷۱ ایراد گردید ضمن پشتیبانی از طرح یارینگ و اجرای قطعنامه ۲۴۲ شورای امنیت رویه منفی اسرائیل را مورد انتقاد قرار دادند.

هرچند مسئله خاورمیانه از ابتداء در دستور کار بیست و ششمین اجلاس مجمع عمومی قرار گرفته بود لیکن مانند سال گذشته بامید اینکه شاید بر اثر فعالیتهای سیاسی گشایشی در این زمینه حاصل شود امکان این بود که این مسئله اصلاً مورد بحث قرار نگیرد اما بالاخره مذاکرات مجمع عمومی در باب مسئله خاورمیانه در ۱۷ آذرماه (۸ تا ۱۴ دسامبر ۱۹۷۱) آغاز و تا ۲۳ آن ماه بطول انجامید. در طول این مذاکرات سه طرح قطعنامه بشرح زیر بمجمع عمومی تسلیم گردید:

طرح اول که بانظر مصر تهیه شده بود ضمن توصیه ادامه مأموریت یارینگ اقدام وی را در ارسال پرسشنامه به مصر و اسرائیل مورد تأیید قرار داده و با توجه برویه مثبت مصر در این باب از اسرائیل دعوت نمود که به پرسشنامه یارینگ پاسخ مثبت و مساعد بدهد یعنی در واقع تعهد نماید که قوای خود را از سرزمینهای اشغالی عرب بیرون خواهد کشید.

(۱) رجوع شود به روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۹ - گزارش سالیانه

وزارت امور خارجه صفحه ۱۲۰.

طرح دوم که از طرف باربادس و گانا پیشنهاد شد، بود به طرفین دعوی توصیه میکرد که در لوای مأموریت یارینگ مذاکرات خود را بمنظور انعقاد قرارداد صلح آغاز نمایند. این طرح از ابتکاراتی که از طرف اتحادیه کشورهای افریقائی برای حل مسئله خاورمیانه بعمل آمده است تمجید و پشتیبانی مینمود.

طرح سوم که از طرف کوستاریکا - هائیتی و اروگوئه پیشنهاد شده بود بطرح دوم شباهت داشت باین معنی که بموجب آن توصیه شده بود مذاکرات طرفین دعوی تحت لوای یارینگ آغاز شود و توصیه‌های هیئت اعزامی سران کشورهای افریقائی بعنوان راه‌حلهای عملی برای صلح مورد توجه خاص قرار گیرد.

دولت شاهنشاهی به پیروی از رویه اصولی و مستمر خود دایر بر لزوم تخلیه سرزمینهای اشغالی توسط اسرائیل در اجرای قطعنامه ۲۴۲ شورای امنیت از طرح اول - که از جمله متضمن این نکته بود - نه تنها پشتیبانی نمود بلکه در ردیف بانیان آن قرار گرفت.

این قطعنامه با ۷۹ رای موافق در مقابل ۷ رای مخالف و ۳۶ رای ممتنع بتصویب رسید. قطعنامه باربادس که مآلاً بصورت اصلاحیه بطرح ۲۲ کشور پیشنهاد گردید و همچنین قطعنامه کوستاریکا و سه کشور دیگر آمریکای لاتین از طرف مجمع عمومی رد شد.

نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد در نقطه‌تیکه در تاریخ ۱۷ آذرماه ۱۳۵۰ (۷ دسامبر ۱۹۷۱) طی مذاکرات مربوطه به مسئله خاورمیانه در مجمع عمومی ایراد نمود اظهار امیدواری کرد که در این موقع که دولت مصر رویه مثبتی در این باب اتخاذ کرده است اسرائیل نیز دست از سرسختی بردارد و با عقب کشیدن قوای خود از سرزمینهای متصرفه عربی حسن نیت خود را اثبات نماید. نماینده دائم ایران همچنین پشتیبانی ایران را از ادامه مأموریت یارینگ اعلام و خاطر نشان ساخت که مجمع عمومی بایستی توصیه‌ای در باب از سر گرفتن مأموریت یارینگ بعمل آورد.

علاوه بر تصویب قطعنامه مذکور در فوق که در باب اصل اختلاف بین اعراب و اسرائیل بود دو قطعنامه نیز در باب مسائل ناشیه از این اختلاف در کمیسیون سیاسی مخصوص تدوین و بتصویب مجمع عمومی رسید.

قطعنامه اول مربوط به چاره‌اندیشی درباره وضع و خیم مالی سازمان آوارگان فلسطین بود. در این مورد نه فقط ایران بقطعنامه رای مثبت داد بلکه عملاً برای اجرای آن اقدام نمود باین معنی که سهمیه دولت شاهنشاهی را در این سازمان به بیش از دو برابر افزایش داد. علاوه بر این دولت شاهنشاهی

کمکی فوق‌العاده بطور نژدی و جنسی نمود . در مورد اخیر تقبل نمود که کتب ریاضی مورد استفاده مدارس آوارگان را که باکمک یونسکو انجام میگردد چاپ و در اختیار سازمان قرار دهد .

قطعنامه دیگری که در کمیسیون سیاسی مخصوص بتصویب رسید مربوط به رفتار اسرائیل با مردم سرزمینهای متصرفه بود که بموجب آن از این کشور دعوت بعمل آمده است از اقدامات غیر انسانی و خشونت‌آمیز نسبت بمردم این سرزمینها و همچنین از الحاق این مناطق به کشور خود امتناع نماید . نمایندگی ایران باین قطعنامه نیز رای موافق داد .

رویه دولت شاهنشاهی در باب مسئله خاورمیانه که مبتنی بر حقانیت اعراب در اعاده سرزمینهای از دست‌رفته‌شان میباشد مورد قدردانی و تمجید بسیاری از نمایندگیهای عرب قرار گرفت منجمله وزیر خارجه مصر در تاریخ ۲۶ آذر ۱۳۵۰ (۱۷ دسامبر ۱۹۷۱) ضمن تلگرافی بعنوان جناب آقای دکتر خلعت‌بری وزیر امور خارجه مراتب تشکر و قدردانی خود را از پشتیبانی دولت شاهنشاهی از اعراب ابراز نمود .

بحران هند و پاکستان :

ماهیت این موضوع و رویه و اقدامات دولت شاهنشاهی در باب آن در فصل دیگری از این گزارش تشریح شده است . در اینجا صرفاً به انعکاس موضوع در سازمان ملل متحد و رویه متخذه دولت شاهنشاهی در قبال جنبه‌هایی از این مسئله که در سازمان ملل متحد مطرح شده است اشاره میشود :

۱- پیش از بروز جنگ کمیسیون اجتماعی مجمع عمومی بموضوع پناهندگان پاکستان شرقی رسیدگی کرد و پس از بررسی سه پیشنهاد مختلف بالاخره قطعنامه‌ای را بتصویب رسانید که طی آن از کلیه دولتها و مؤسسات دولتی و غیر دولتی تقاضا شده است به آوارگان کمک کنند و تلویحاً از طرفین دعوی خواسته شده بود که شرایط لازم برای بازگشت پناهندگان بموطن خود فراهم سازند . دولت شاهنشاهی از این قطعنامه پشتیبانی بعمل آورد .

۲- بعد از آغاز جنگ موضوع بشورای امنیت ارجاع گردید ولی قطعنامه‌های مربوط به آتش بس و عقب نشینی قوای طرفین به مرزهای خود یکی بعد از دیگری از طرف دولت شوروی و توشد و در نتیجه شورای امنیت نتوانست در خاموش ساختن نائره جنگ اقدام مؤثری بعمل آورد و موضوع را به مجمع عمومی ارجاع نمود .

مجمع عمومی در تاریخ ۱۶ آذر ماه ۱۳۵۰ (۷ دسامبر ۱۹۷۱)
برای رسیدگی باین موضوع تشکیل شد و بدنبال بحث کوتاهی که در آن
نماینده دائم ایران نیز شرکت نمود قطعنامه‌ای را دائر بر توصیه آتش بس
و پس کشیدن قوای طرفین بمرزهای خود بتصویب رسانید . قطعنامه
همچنین توصیه نمود که کوششهای لازم به منظور ایجاد شرایطی که منجر
به بازگشت داوطلبانه پناهندگان پاکستان شرقی بموطن خود
شود صورت بگیرد . ایران یکی از ۱۰۴ کشوری بود که به این قطعنامه
رای موافق داد .

مسئله نمایندگی چین :

بطوریکه در بخش روابط ایران با چین گذشت دولت شاهنشاهی
در تاریخ ۲۶ مرداد ۱۳۵۰ (۱۷ اوت ۱۹۷۱) دولت جمهوری خلق
چین را برسمیت شناخت .

این شناسائی طبعاً در رویه ایران در باب مسئله نمایندگی چین
در سازمان ملل متحد اثر گذاشت . در نطق سالیانه خود در مجمع عمومی ،
جناب آقای وزیر امور خارجه رویه ایران را در باب مسئله نمایندگی
چین باین شرح توضیح دادند :

۱ - جمهوری خلق چین باید مقامی را که حق اوست در سازمان
ملل متحد احراز نماید .

۲ - جمهوری خلق چین باید مقامی را که حق اوست در میان
پنج عضو ثابت شورای امنیت احراز کند .

۳ - جمهوری خلق چین تنها دولت چین محسوب میشود .
مانند سالهای گذشته طرفداران عضویت جمهوری خلق چین
در سازمان ماده‌ای تحت عنوان «اعاده حقوق جمهوری خلق چین در
سازمان ملل متحد» برای درج در دستور مجمع عمومی پیشنهاد کردند .
دولت آمریکا نیز ماده‌ای تحت عنوان مسئله نمایندگی چین پیشنهاد کرد .
در رای گیری که نسبت بدرج موضوع اول بعمل آمد ایران رای موافق و
نسبت به پیشنهاد آمریکارای ممتنع داد مع هذا هر دو موضوع در دستور قرار گرفت .
در حالیکه طرح قطعنامه پیشنهادی طرفداران ورود جمهوری
خلق چین متضمن اخراج تایوان بود نمایندگی آمریکا طرح قطعنامه‌ای
پیشنهاد نمود که بموجب آن هرگونه تصمیمی در مورد اخراج تایوان
مستلزم احراز اکثریت دو ثلث میباشد .

پیشنهاد دو ثلث باینکه در سالهای گذشته همیشه به تصویب مجمع عمومی میرسید این مرتبه در مجمع عمومی آراء لازم را تحصیل نکرد و رد شد. ایران به این پیشنهاد رای ممتنع داد. باره این قطعنامه راه برای تصویب قطعنامه طرفداران ورود چین که حتی در رای گیری سال گذشته نیز از اکثریت نسبی برخوردار بود هموار گردید. در نتیجه طرح قطعنامه طرفداران جمهوری خلق چین با اکثریت ۷۶ رای موافق در مقابل ۵ رای مخالف و ۱۷ رای ممتنع به تصویب رسید و راه برای شرکت جمهوری خلق چین در رسیدگی به مسائل بین‌المللی در چارچوب سازمان ملل متحد گشایش یافت. با آنکه نمایندگی تایوان در طول رسیدگی باین مسئله بطور فعالانه برای حفظ موقعیت خود میکوشید ولی پیش از آنکه مجمع عمومی نسبت به اخراج این هیئت نمایندگی تصمیم اتخاذ نماید ضمن ایراد آخرین نطق خود سالن مجمع عمومی را ترك نمود.

مسائل خلع سلاح

مجمع عمومی هر سال گزارش کمیته خلع سلاح ژنورا مورد بررسی قرار میدهد و نظرات و راهنماییهای خود را باین کمیته ابلاغ میکند. مهمترین موضوعی که در اجلاس اخیر مجمع عمومی مطرح گردید طرح قرارداد منع تهیه تولید و ذخیره سلاحهای بیولوژیک و سلاحهای سمی بود که در کمیته خلع سلاح ژنو تدوین و جهت تصویب بمجمع عمومی تسلیم شده بود.

دولت شاهنشاهی در اجرای سیاست کلی خود از اقدامات فرعی در زمینه کنترل تسلیحات پشتیبانی کرده و آن را قدمی در راه تحقق نهائی خلع سلاح کامل و عمومی تحت نظارت بین‌المللی میداند. با توجه باین رویه نمایندگی ایران در مجمع عمومی در شمار بانیان طرح قطعنامه ای که امضاء والحاق بقرار داد مزبور را توصیه مینمود درآمد. این قطعنامه بدون رای مخالف بتصویب مجمع عمومی رسید. قرار است این قرارداد در مارس ۱۹۷۲ برای امضاء کشورهای جهان در لندن - مسکو و واشنگتن مفتوح گردد. دولت شاهنشاهی در نظر دارد قرارداد مزبور را امضاء کند و متن آنرا جهت تصویب بمقامات مقننه تسلیم نماید.

سلاحهای بیولوژیک بعلت تقارن وهمبستگی که باسلاحهای شیمیائی

دارند عرفاً یکجا و بصورت يك کاسه در محافل خلع سلاح مورد بررسی قرار گرفته‌اند. تفکیک این دو موضوع از یکدیگر (که با تدوین قرارداد مربوط به منع سلاحهای بیولوژیک واقعت یافت) سبب این نگرانی شده است که مبادا دول بزرگ پس از تحصیل موافقتنامه درباره سلاحهای بیولوژیک از کوشش برای تدوین قرارداد مشابهی درباره سلاحهای شیمیائی طفره بروند. این نگرانی در دو قطعنامه مجمع عمومی که ایران بانی یکی از آنها بود منعکس شده است. بموجب قطعنامه اول بکمیته اول خلع سلاح ژنو توصیه شده است که موضوع تدوین قراردادی درباره منع تولید سلاحهای شیمیائی با اولویت کامل در دستور کار خود قرار دهد. در قطعنامه دوم از کلیه دول عضو دعوت شده است که تا تدوین این قرارداد از تولید و ذخیره بیشتر سلاحهای شیمیائی امتناع کنند. ایران به قطعنامه اخیر رای موافق داده است.

ایران همچنین بانی يك قطعنامه درباره اثرات اجتماعی و اقتصادی خلع سلاح و قطعنامه دیگری در خصوص ایجاد « منطقه صلح » در اقیانوس هند و بالاخره قطعنامه‌ای درباره منع آزمایشات اتمی بود.

بستر دریاها و اقیانوسها :

موضوع استفاده صلحجویانه از بستر و زیر بستر دریاها و اقیانوسها خارج از حدود حاکمیت ملی دول ، چند سال است که توجه مخصوص سازمان ملل را بخود معطوف ساخته است. مسائل مربوط به این موضوع نه فقط مهم بلکه غامض و پیچیده است.

موضوع اصلی که شاید بیشتر توجه به آن معطوف شده است اینست که بر اثر پیشرفت تکنیک حفاری زیردریائی امکان بهره‌برداری از نقاط بسیار عمیق دریاها و اقیانوسها در سالهای آینده امکان پذیر خواهد شد و با توجه به این تخمین که منافع عظیم و متنوع معدنی در بستر و زیر بستر دریاها نهفته است چنانچه قواعد و ضوابط بین‌المللی برای بهره‌برداری منصفانه از این منابع وضع نگردد ثمر آن نصیب دولی خواهد شد که با داشتن تکنولوژی پیشرفته قادر به اکتشاف و بهره‌برداری از این منابع هستند و این امر طبعاً تعادل اقتصاد جهان را بیش از پیش بضرر کشورهای در حال توسعه برهم خواهد زد.

بنا بر این فکر ایجاد يك دستگاه بین‌المللی که براساس ضوابط و معیارهایی امور مربوط به منابع بستر و زیر بستر دریاها را برفع جامعه

بشری در دست گیرد بتدریج ریشه دوانده و علیرغم مخالفتها و مقاومت هائیکه هنوز از ناحیه پاره‌ای دول ابراز میشود میتوان امیدوار بود که مآلاً چنین دستگاه بین‌المللی بوجود آید .

کوشش و تبادل نظر برای عملی ساختن این فکر طبعاً یک سلسله مسائل از قبیل چگونگی تعیین حد منطقه بین‌المللی (یعنی منطقه‌ای که از حاکمیت ملی خارج است) و موضوع بهره‌برداری از منابع حیوانی و حفظ محیط زیست حیوانی دریاها و غیره را بوجود آورده است . علاوه بر این اخیراً مسئله تجدید نظر در کنوانسیون های ژنو ۱۹۵۸ درباره حدود دریای سرزمینی وفلات قاره نیز مطرح شده و مقدمات تشکیل کنفرانس جدیدی در سال ۱۹۷۳ بمنظور تجدید نظر در این کنوانسیون‌ها فراهم شده است .

کنیه این مسائل در کمیته بستر دریاها که ایران یکی از اعضای آنست مطرح میشود . پیشرفت قابل ملاحظه‌ای که تاکنون در این کمیته حاصل شده است توافق درباره یک سلسله اصول است که ناظر بر اکتشاف و بهره‌برداری منابع بستر و زیر بستر دریاها و اقیانوسها خواهد بود . روبه دولت شاهنشاهی که بکرات توسط نمایندگان ایران در کمیته بستر دریاها و در مجمع عمومی عنوان شده است بطور خلاصه بشرح زیر میباشد :

الف - دولت شاهنشاهی طرفدار ایجاد یک دستگاه بین‌المللی با اختیارات اجرایی نسبتاً وسیع است . بنظر دولت شاهنشاهی سازمان ملل متحد در رسیدگی بمسائل مربوط به بستر دریاها و اقیانوسها بایستی بموضوع ایجاد این دستگاه و تعیین حدود اختیارات و صلاحیت آن تقدم و اولویت قائل گردد .

ب - در مورد تعیین سرحد منطقه بین‌المللی دولت شاهنشاهی هرچند معتقد است که این منطقه از فلات قاره کشورها آغاز میشود لیکن باتعریف فلات قاره بصورتیکه در کنوانسیون ژنو ۱۹۵۸ بعمل آمده است نیز موافق نمیشد و معتقد است که ضابطه قابلیت بهره‌برداری (که یکی از ملاک‌های تعیین حد فلات قاره برطبق این کنوانسیون است) نبایستی ناظر بر تعیین منطقه بین‌المللی گردد و از اینرو بنظر ایران تعریف فلات قاره بایستی مورد تجدید نظر قرار گیرد و تعریف تازه‌ای براساس ضوابط عمق و عرض وضع گردد .

ج - در مورد استفاده از منابع حیوانی دریاها دولت شاهنشاهی با دولی که طرفدار توسعه منطقه ساحلی ماهیگیری میباشد همفکر است و

معتقداست که دولتهای ساحلی بایستی در دریا های مجاور خود حق انحصاری بهره برداری از منابع حیوانی دریارا داشته باشند .

پاسداری صلح :

از سال ۱۹۵۶ که قوای صلح سازمان ملل متحد در مرز مصر و اسرائیل مستقر گردید تا بحال جنبه های مختلف مسئله پاسداری صلح بعنوان یکی از دشوارترین مسائل جاری مطروحه در سازمان مورد بحث نمایندگان بوده است .

چون مذاکرات پیرامون پاسداری صلح با طرح مسائل اساسی ناشی از منشور - مسائل مالی و تشکیلاتی توأم بوده است تاکنون بجائی نرسیده است .

رویه ایران را درباب مسائل مختلف پاسداری صلح بشرح زیر میتوان خلاصه کرد :

دولت شاهنشاهی موضوع پاسداری صلح را با علاقه دنبال نموده و از اصول مندرج در زیر پیروی نموده است :

۱ - بنظر دولت شاهنشاهی صلاحیت تصمیم درباره آغاز عملیات پاسداری صلح با شورای امنیت است لیکن در صورتیکه این شوری نتوانست در مواقع ضروری در این باب تصمیم بگیرد بنظر دولت شاهنشاهی مجمع عمومی سازمان ملل متحد نیز با توجه به اختیاراتیکه بموجب مواد ۱۰ و ۱۱ منشور دارد صلاحیت تصمیم درباره آغاز این عملیات را دارا است .

۲ - مخارج عملیات بایستی براساس يك ضابطه عادلانه بین کلیه دول عضو سرشکن شود . دولت شاهنشاهی هزینه های عملیات پاسداری صلح را را جزو مخارج سازمان دانسته و سرشکن کردن آن را بموجب ماده ۱۷ منشور از وظائف مجمع عمومی میداند .

۳ - رهبری عملیات پاسداری صلح بنظر دولت شاهنشاهی بایستی توسط دبیرکل سازمان تحت نظارت کلی شورای امنیت صورت گیرد .

در عمل نیز دولت شاهنشاهی از جمله کشورهای معدودی است که نه تنها در عملیات پاسداری صلح شرکت جسته بلکه تقبل نموده است يك واحد از ارتش خود را برای شرکت در عملیات پاسداری صلح تربیت نماید و آماده نگهدارد .

يك کمیته ۳۳ نفری از چند سال پیش برای حل مشکلات مربوط به عملیات پاسداری صلح فعالیت داشته است لیکن تا به امروز پیشرفت

عمده‌ای بدست نیاورده است. دولت شاهنشاهی عضو این کمیته نیست ولی نظرات خود را بکرات در کمیسیون مربوطه مجمع عمومی ابراز داشته است.

فضای ماوراء جو :

مهمترین اقدامیکه در سال ۱۳۵۰ از طرف سازمان ملل متحد در زمینه استفاده صاحبجویانه از فضای ماوراء جو صورت گرفته است تصویب موافقتنامه مربوط به جبران خسارات ناشیه از فعالیت‌های فضائی است. بموجب این قرارداد در صورتیکه بعات فعالیت‌های فضائی يك کشور خساراتی متوجه کشور دیگری شود خسارات واردکننده در حدود مقررات این قرارداد ملزم به تادیه خسارت خواهد بود. با تدوین و تصویب این قرارداد یکی از هدفهای کشورهای غیر فضائی برآورده شد. دولت شاهنشاهی که عضو کمیته فضای ماوراء جو سازمان ملل متحد است در تدوین وبشر رساندن این قرارداد نقش فعالی را ایفاء نموده است.

از جمله اقدامات دیگری که امسال از طرف سازمان ملل متحد در این زمینه صورت گرفت دستورالعملی است که از طرف مجمع عمومی به کمیته فضا در باب تدوین قراردادی درباره استفاده صاحبجویانه از ماه صدور یافت.

دوم - شرکت ایران در سایر کنفرانسهای بین‌المللی :

۱ - کنفرانس کشورهای اسلامی در جده (۱) :

در اجرای تصمیمات دومین اجلاس شورای وزیران کشورهای اسلامی، طی سال ۱۳۵۰ کنفرانسهای در جده - رباط و تهران تشکیل گردید که توصیه‌های آن جهت تصویب نهائی به اجلاس سوم شورای وزیران ارجاع گردید.

سومین اجلاس شورای وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی که ابتدا قرار بود در سپتامبر ۱۹۷۱ در کابل تشکیل شود در تاریخ ۲۷ فوریه ۱۹۷۲ برابر با ۸ اسفند ۱۳۵۰ در جده تشکیل شد و علاوه بر رسیدگی به توصیه‌های کنفرانسهای تابعه واخذ تصمیم درباره آن مسائل سیاسی منطقه را مورد غور و بررسی قرار داد.

(۱) برای اطلاع از سوابق امر به کتاب روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۸ صفحه ۱۷۱ و کتاب روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۹ صفحات ۲۷۸-۲۸۰ مراجعه فرمایند.

در زیر رئوس این تصمیمات یادآوری میگردد و در هر مورد که ضروری باشد بسوابق اقداماتی که طی سال ۱۳۵۰ بعمل آمده است نیز اشاره میشود .

الف - مسائل سیاسی

۱- مسئله شبه قاره هند و پاکستان: کنفرانس بدنبال يك سلسله مذاکرات تصمیم گرفت يك هیئت آشتی مرکب از نمایندگان شش کشور را مامور سازد که با کمک دبیر کل و سائل برقراری تماس بین رئیس حکومت بنگلادش و حضرت رئیس جمهوری پاکستان فراهم آورد .

کنفرانس در اعلامیه نهائی خود از هر دو کشور هند و پاکستان خواست که بکلیه عملیات مخاصمت آمیز خاتمه دهد و کلیه اسرای جنگی و غیر نظامیان تحت بازداشت را بکشورهای خود باز فرستند . همچنین از هند و پاکستان و بنگلادش خواسته شد که تمام اختلافات خود را از طریق مذاکره حل نمایند .

۲- موضوع خاورمیانه : کنفرانس ضمن اعلام پشتیبانی خود از مساعی کشورهای عرب برای آزاد ساختن اراضی اشغال شده در عین حال خاطر نشان ساخت که بین حقوق مردم فلسطین و تامین منافع و امنیت و تمامیت ارضی سایر کشورهای عرب که قسمتی از خاکشان تحت اشغال اسرائیل است نباید تناقضی پیدا شود . کنفرانس همچنین توصیه نمود که حقوق مردم فلسطین دایر بر مبارزه آزادی بخشی آنها و حق تعیین سرنوشت خود محترم شمرده شود و خواستار شد که به ملت فلسطین کمک معنوی و مادی بشود . کنفرانس از مساعی جمیله عربستان سعودی و مصر که بمنظور هم آهنگ ساختن کوششهای اردن و سازمان آزادی بخش فلسطین (الفتح) علیه اسرائیل بکار رفته است تشکر کرد .

کنفرانس همچنین توصیه کرد که صندوقی برای دریافت کمک داوطلبانه از دول عضو و افراد ایجاد شود .

۳- یهودی کردن بیت المقدس : کنفرانس ضمن تأیید تصمیمات کنفرانس سران کشورهای اسلامی و قطعنامه های سازمان ملل متحد در این زمینه تصمیم گرفت بمنظور فراهم نمودن موجبات اجرای تصمیمات سازمان ملل متحد در مورد بیت المقدس هیئتی را مرکب از کشورهای عرب و مسلمان نزد کشورهای بزرگ سازمان ملل متحد مراجع مذهبی

اعزام کند و نیز دفتری در دبیرخانه کنفرانس اسلامی برای کمک باهالی بیت المقدس دایر نماید .

۴ - سایر مسائل سیاسی : کنفرانس علاوه بر مسائل فوق در مورد حمله قوای اسرائیل به لبنان که مقارن با تشکیل کنفرانس صورت گرفت وضع مسلمانان فیلیپین - تجاوز پرتقال علیه گینه و پشتیبانی از مبارزه ملل افریقائی برای نیل به آزادی واستقلال توصیه هائی نمود .

ب - مسائل تشکیلاتی :

۱ - تصویب منشور کنفرانس اسلامی : بنا به تصمیم اجلاسیه دوم کنفرانس کمیسیونی مرکب از تمام اعضاء از جمله نماینده ایران برای تدوین طرح منشور از ۲۱ تا ۲۳ ژوئن درجده تشکیل گردید . کمیسیون طرحی در نه ماده برای تسلیم به سومین اجلاسیه کنفرانس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی تهیه نمود که از طرف کنفرانس وزیران با حك واصلاحاتی بتصویب کنفرانس رسید که پس از الحاق تعداد معینی از دول عضو قوه قانونی خواهد یافت . منشور کنفرانس شامل اصول و هدفها کنفرانس اسلامی - نحوه تشکیل جلسات کنفرانس اختیارات دبیرکل - شرایط عضویت - امور مالی وامور متفرقه دیگر است .

ایجاد همبستگی و همکاری بین ملل اسلامی مبارزه با استعمار و تبعیضات نژادی و همکاری برای آزاد ساختن اماکن مقدس مذهبی و همچنین پشتیبانی از مبارزه مردم فلسطین جزو هدفهای کنفرانس اسلامی در نظر گرفته شده است .

منشور مبتنی بر اصول مساوات کلیه دول عضو - احترام به حق تعیین سرنوشت ملتها و عدم دخالت در امور داخلی کشورها - احترام بحاکمیت - استقلال و تمامیت ارضی کشورها - حل مسالمت آمیز اختلافات بین المللی و عدم توسل بزور در روابط بین المللی میباشد .

وزیران خارجه سالی یکبار بمنظور بررسی سیاست عمومی کنفرانس و نظارت بر پیشرفت اجرای تصمیمات کنفرانس و اتخاذ تصمیماتی در زمینه هدفهای کنفرانس اجتماع مینمایند .

وظیفه دبیرخانه کنفرانس (که مقر آن تا آزاد شدن بیت المقدس در جده خواهد بود) علاوه بر تنظیم امور اداری اجرای تصمیمات کنفرانس است .

دبیرکل بمدت دو سال از طرف کنفرانس انتخاب شده و دارای سه معاون خواهد بود .

کلیه مخارج فعالیت‌های دبیرخانه بعهدہ دول عضو خواهد بود کہ براساس نسبت معین بین آنها سرشکن میشود . يك کمیته دائمی مالی برانجام مخارج نظارت خواهد داشت .

عضویت در کنفرانس اسلامی برای کلیه کشورهاییکہ در کنفرانس سران در رباط ویادرسہ اجلاس وزیران کنفرانس شرکت کرده‌اند و منشور را امضاء نموده‌اند آزاد خواهد بود . علاوه براین هر کشور مسلمان دیگر بشرط اینکه آمادگی خود را برای الحاق به منشور اعلام نماید مشمول عضویت در کنفرانس خواهد بود .

هر يك از کشورهای عضو حق کناره‌گیری از کنفرانس را دارا است .

۴- خبرگزاری اسلامی :

بنابه تصمیم دومین اجلاس کنفرانس وزیران مطالعه جنبه های علمی ایجاد مؤسسه بین‌المللی خبرگزاری اسلامی به کنفرانسیکہ در آوریل ۱۹۷۱ در تهران تشکیل گردید محول شد . ریاست کنفرانس را جناب آقای عباس‌نیری مدیرکل وقت امور اقتصادی و بین‌المللی وزارت امور خارجه عهده‌دار بودند .

این کنفرانس تصمیم گرفت يك خبرگزاری اسلامی کہ در مرحله اول عبارت از يك Association از خبرگزاریهای ملی خواهد بود تشکیل دهد .

بموجب طرحیکہ در تهران تهیه شد آژانس دارای يك مجمع عمومی و يك شورای اجرائی است . مجمع عمومی از نمایندگان کلیه آژانسهای ملی خبرگزاری کشورهای عضو مرکب بوده و شورای اجرائی دارای هفت عضو خواهد بود . شش تن از این اعضاء از طرف مجمع عمومی انتخاب میشود و عضو هفتم شخص دبیرکل است .

این طرح در کنفرانس وزیران کشورهای اسلامی درجده به تصویب رسید و شهر جدہ بعنوان مقر این آژانس تعیین گردید .

هدفهای آژانس بطور خلاصه عبارتند از :

- اعتلاء میراث فرهنگی اسلامی
- کمک به نزدیکتر ساختن روابط کشورهای مسلمان
- افزایش همکاری بین آژانسهای ملی خبرگزاری
- کمک به پیشبرد هدفهای کنفرانس اسلامی

۱- اقدام برای شناساندن مسائلیکه ازجهاات سیاسی - اقتصادی واجتماعی مبتلا بهکشور های مسلمان است .
- وبالاخره کوشش برای ایجاد يك آژانس بینالمللی خبرگزاری اسلامی بمعنی واقعی کلمه .

۳- فعالیتهای فرهنگی :

بنابهتصمیم اجلاس دوم وزیران کنفرانس اسلامی بررسی فعالیتهای فرهنگی اسلامی به کمیته ای که بدعوت دولت مغرب درماه ژوئن ۱۹۷۱ در رباط تشکیل گردید ارجاع شده بود . ازطرف ایران هیئتی بریاست جناب آقای امیرمحمد اسفندیاری دراین کنفرانس شرکت نمود . این کمیته توصیه نمود که برای تنظیم و هماهنگی فعالیتهای فرهنگی اسلامی قسمتی تحت ریاست یکی از معاونین دبیرکل در دبیرخانه کنفرانس تشکیل شود .
ازجمله توصیه های دیگر این کنفرانس تشکیل يك دانشگاه اسلامی است که در آن کلیه علوم تدریس شود . همه توصیه های کنفرانس رباط در کنفرانس وزیران جده به تصویب رسیدند .

۴- ایجاد بانك بینالمللی اسلامی :

مطالعه جنبه های عملی ایجاد این بانك به کنفرانسیکه در فوریه ۱۹۷۲ در قاهره تشکیل گردید محول شده بود . سفیر شاهنشاه آریامهر در قاهره نمایندگی ایران را دراین کنفرانس عهده دار بودند . يك کارشناس امور بانکی ازبانك مرکزی نیز بقاهره اعزام گردید .
دولت مصر پیشنهاد کرده بود که مقر این بانك در قاهره باشد و شعب آن در کلیه کشورهای عضو تأسیس شود . طبق پیشنهادی که ازطرف مقامات مصری تدوین شده بود بانك براساس اصول تجارتي ولی بادر نظر گرفتن تعالیم اسلامی اداره خواهدشد .
باتوجه نبودن وقت کافی برای مطالعه طرح دولت مصر درباب بانك اسلامی کنفرانس قاهره توصیه ای درباب ماهیت این طرح بعمل نیاورد و موضوع در اجلاسیه سوم کنفرانس اسلامی مطرح گردید .
شورای وزیران موضوع تأسیس بانك را موکول بمطالعه ای توسط کارشناسان نمود ومعهدا نظرات مصر تاحدی تأمین گردید . البته کنفرانس با ایجاد بانك اسلامی اصلا موافقت نکرد ولی با ایجاد يك واحد اداری

در دبیرخانه برای امور مالی و اقتصادی که هسته مرکزی يك مؤسسه تخصصی را تشکیل دهد و امور مربوط به بانک اسلامی نیز در آن متمرکز شود موافقت نمود .

امور اقتصادی

سازمان ملل متحد با توجه به هدفهای اصلی منشور ملل متحد در زمینه تامین سطح زندگی بهتر و بالاتر برای کلیه افراد بشر - اشتغال بکار همگان و توسعه پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی و بهداشتی و همچنین از بین بردن فاصله فقر و غنا در سطح بین المللی دهه بین سالهای ۱۹۷۰ - ۱۹۶۰ را بعنوان دهه اول توسعه اعلام کرد .

با وجودیکه آمار و اطلاعات مربوط به نتایج حاصل از پیشرفتهای دهه اول توسعه هنوز کامل نیست ولی بعلت خودداری کشورهای توسعه یافته از بذل مساعدتها و همکاریهای لازم میتوان گفت دهه اول توسعه با موفقیت توأم نبوده است .

هدف اساسی دومین دهه توسعه حصول شش درصد رشد سالیانه در اقتصاد کشورهای در حال توسعه میباشد که برای نیل به آن از کشورهای پیشرفته جهان خواسته شده است که همه ساله معادل يك درصد از درآمد ملی خود را به این امر اختصاص دهند . در دهه دوم توسعه سازمان ملل متحد و موسسات تخصصی فعالیتهای خود را برای تسریع توسعه بویژه کمک در تهیه برنامه های عمرانی جامع اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی و بهداشتی کشورهای «جهان سوم» تشدید خواهند نمود .

دولت شاهنشاهی ایران که همیشه حمایت از آرمانهای ملل متحد و هدفهای منشور ملل متحد را یکی از پایه های سیاست خارجی خود قرار داده است در ضمن اینکه نسبت با اجرای برنامه های وسیع عمرانی خود کوششهای چشمگیری بعمل آورده که مورد تحسین جهانیان واقع گردیده است نسبت به ابتلائات کشورهای فقیر جهان نیز غافل نبوده و از هر گونه کوششی بمنظور برقراری عدالت اجتماعی و غلبه بر فقر و جهل و گرسنگی در سطح بین المللی استقبال مینماید و اکنون که با الهام از منویات شاهنشاه آریامهر در نتیجه اجرای برنامه های وسیع اقتصادی و اجتماعی به پیشرفتهای شگرف وبدون سابقه ای نائل آمده است ، سهم خود از طریق مراجع بین المللی به کشورهای نیازمند کمک نموده و در آینده نیز به کشورهای در حال

توسعه بخصوص همسایگان خود معاضدت های لازم را بعمل خواهد آورد .

لژیون خدمتگزاران بشر :

برنامه داوطلبان ملل متحد برای توسعه یا لژیون خدمتگزاران بشر که با الهام از منویات اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر پس از نطق تاریخی معظم له در دانشگاه هاروارد در تاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۶۸ طی قطعنامه شماره ۲۶۵۹ مورخ ۷ دسامبر ۱۹۷۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد عملاً تاسیس گردید فعالیت های دامنه دار خود را برای استفاده از نیروی جوانان در پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی کشورهای در حال توسعه در سطح بین المللی آغاز نموده است .

دولت شاهنشاهی ایران کمال علاقه را نسبت بتوسعه دامنه فعالیت های داوطلبان ملل متحد دارد وبه همین جهت گذشته از اقدامات مجدانه ای که در پنجاه و یکمین اجلاسیه شورای اقتصادی و اجتماعی در ژنو ویست و ششمین اجلاسیه مجمع عمومی سازمان ملل متحد برای تامین اجرای برنامه داوطلبان در سطح جهانی بعمل آورد از لحاظ اعزام داوطلبان و استفاده از خدمات آنان نیز پیشقدم گردیده است .

بدین منظور با همکاری سازمان ملل متحد برنامه نمونه ای تهیه و بموقع اجرا گذارده شده است . بموجب این برنامه اولین گروه داوطلبان ملل متحد در ایران مشغول بانجام وظیفه شده اند .

تعداد بیست نفر از داوطلبان مزبور از کشور های آرژانتین - سویس - مصر - شیلی - ایرلند - امریکا - انگلستان - فیلیپین و اطریش پس از گذراندن يك دوره آموزشی در مرکز تعلیمات عمران ملی مرودشت طرح های عمرانی در نقاط مختلف کشور مشغول میباشند . امید است که برنامه نمونه ایران الگوئی برای استفاده از خدمات داوطلبان ملل متحد برای سایر کشورها درآید و مقامات مربوطه سازمان ملل متحد برای تجربیاتی که از این طرح بدست خواهند آورد نهایت اهمیت را قائل میباشند . درعین حال اولین داوطلب ایرانی به جمهوری عربی یمن اعزام گردید و بزودی تعداد بیشتری به سایر نقاط جهان خواهند رفت .

از آنجائیکه توسعه فعالیت های داوطلبان ملل متحد در سطح بین المللی تنها با ابراز علاقمندی و احساس مسئولیت و تشریک مساعی مستمر و مادی و معنوی کلیه دول اعم از کوچک و بزرگ امکان پذیر میباشد دولت شاهنشاهی در فرصتهای مناسب ضمن تماسهای دیپلماتیک با مقامات مربوطه

کشورهای جهان برای جلب توجه آنان بلزوم کمک‌های مادی و معنوی برای پیشرفت فعالیتهای برنامه داوطلبان اقدامات لازم را بعمل آورده و کمک شایان توجهی بصندوق داوطلبانه ملل متحد برای داوطلبان نموده و بدین ترتیب گام بزرگی در راه تحقق بخشیدن به اندیشه بزرگ و والای استفاده از نیروی جوانان در راه پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی برداشته است (۱) .

کنفرانس توسعه و تجارت ملل متحد - اونکتاد

کنفرانس توسعه و تجارت ملل متحد (اونکتاد) که در سال ۱۹۶۴ بعنوان یکی از ارکان دائمی مجمع عمومی سازمان ملل متحد درآمد در زمینه ترویج بازرگانی بین‌المللی بخصوص بین کشورهایی که در مراحل مختلف توسعه قرار دارند و همچنین کشورهایی که دارای نظام اقتصادی متفاوتی میباشند کوشش مینماید .

دولت شاهنشاهی ایران که باتوجه به برنامه های بازرگانی خود برای یافتن بازارهای تازه محصولات جدید صنعتی و برخورداری از تعرفه های مناسب گمرکی علاوه بر اینکه قراردادهای مناسب تجاری با کشورهای مختلف و بخصوص کشور های بلوک شرق منعقد نموده است از طریق کنفرانس توسعه و تجارت نیز برای گسترش صادرات کالا های ساخته شده کشور های در حال توسعه و طرق مختلف کمک به این کشور ها و همچنین جلوگیری از اصل حمایت از اقتصاد داخلی که بعضی از کشورهای پیشرفته اتخاذ نموده اند فعالیت مینماید و از اینرو نقش بارزی را در داخل گروه کشورهای در حال توسعه (گروه ۷۷) به عهده دارد که شایسته سابقه تاریخی و رویه متین کنونی ایران در مسائل بازرگانی بین‌المللی میباشد .

در سالی که گذشت دولت شاهنشاهی در اجلاس های شورای توسعه و تجارت ملل متحد در ژنو - کنفرانسهای مقامات عالیرتبه و وزرای کشور های آسیائی عضو گروه ۷۷ در بانکوک و اجلاسیه وزیران گروه ۷۷ برای تهیه مقدمات کنفرانس اونکتاد سوم (آوریل ۱۹۷۲ شیلی) و اتخاذ يك روش واحد در برابر کشورهای توسعه یافته صنعتی که در لیما تشکیل گردید شرکت نموده است .

۱- متن نطق شاهنشاه آریامهر در دانشگاه هاروارد در صفحه ۲۶۲ کتاب

روابط خارجی ایران در سال ۱۳۴۷ چاپ شده است .

سازمان توسعه صنعتی ملل متحد :

سازمان توسعه صنعتی ملل متحد در سال ۱۹۶۷ بمنظور ترویج توسعه صنعتی و کمک به تسریع آهنگ رشد صنعتی کشورهای در حال توسعه تاسیس گردید . دولت شاهنشاهی ایران با توجه به برنامه‌های صنعتی کشور و اهمیتی که برای آن قائل می‌باشد فعالیت چشم‌گیری در سازمان توسعه صنعتی ملل متحد دارد و در سال گذشته در اجلاس شورای توسعه صنعتی ملل متحد و کنفرانس مخصوص توسعه صنعتی ملل متحد که در وین تشکیل گردید شرکت نمود .

کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور (اکافه) :

دولت شاهنشاهی ایران از طریق کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور در مورد مسائل مشترك منطقه‌ای نیز فعالیت مینماید و در سال گذشته در بیست و هفتمین اجلاس کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور که در مانیلا تشکیل گردید فعالیت بسزائی داشت . از جمله اقدامات دولت ایران در کمیسیون اقتصادی آسیا و خاور دور کمک بطرح رودخانه مکنونگ میباشد که همه ساله بصورت تحویل ۷۰۰ تن از فرآورده‌های نفتی کشور بطرح مذکور انجام میگردد .

برنامه غذائی جهانی WFP :

برنامه غذائی جهانی World Food Programme که با حمایت سازمان ملل متحد و سازمان خواربار و کشاورزی جهانی در سال ۱۹۶۵ تشکیل گردید محصولات کشاورزی اضافی و مواد غذائی و وجوه نقد و خدمات اهدائی کشورها را برای توسعه و کمک اقتصادی و اجتماعی بکشورهای نیازمند بکار میبرد .

دولت شاهنشاهی برای سالهای ۵۳-۱۳۵۰ معادل مبلغ یکصد و بیست و دو هزار دلار بصورت کمکهای نقدی و جنسی به برنامه مزبور کمک بعمل خواهد آورد .

حقوق بشر :

اعلامیه جهانی حقوق بشر که در تاریخ دهم دسامبر ۱۹۴۸ پس از خاتمه جنگ جهانی دوم بتصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید

نخستین اقدام ملل متحد برای اجرای واقعی و موثر عدالت قضائی تامین حقوق مدنی و اجتماعی و دموکراسی سیاسی و اقتصادی و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همگان بدون در نظر گرفتن هیچگونه تبعیض از حیث نژاد - جنس - زبان و یا مذهب بشمار میرود .
حقوقی که در اعلامیه جهانی حقوق بشر بیان گردیده است متضمن دو میثاق بین المللی یعنی میثاق حقوق مدنی و سیاسی و میثاق حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی میباشد که در سال ۱۹۶۶ به اتفاق آراء بتصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید .

دولت شاهنشاهی ایران از دیرباز مروج و مدافع حقوق بشر بوده است تا جائیکه افتخار صدور اولین اعلامیه حقوق بشر بدست کورش بزرگ بیش از دوهزار و پانصد سال قبل نصیب کشور ما گردیده است و اکنون نیز با الهام از نیات خردمندانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر گامهای بلند و موثری در راه توسعه و تحکیم مبانی اعلامیه حقوق بشر و تامین حقوق انسانی چه در سطح ملی و چه در سطح بین المللی برداشته است .

دولت شاهنشاهی ایران که همواره به اصولی که در اعلامیه جهانی حقوق بشر قید شده بدیده احترام مینگرد در سال گذشته نیز اقداماتی برای توسعه اصول انسانی حقوق بشر و اجرای اعلامیه جهانی آن بعمل آورده است .

دریست و هفتمین اجلاسیه کمیسیون حقوق بشر که سال گذشته در ژنو تشکیل گردید هیئت نمایندگی ایران به ریاست والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی نقش فعال و سازنده ای داشت و بیانات معظم لها در موضوعات مختلف در دستور کار این اجلاسیه مورد تحسین هیئتهای نمایندگی شرکت کننده قرار گرفت و مطبوعات جهان مقالاتی درباره شخصیت و نقش بارز والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در اجلاسیه کمیسیون حقوق بشر انتشار دادند .

در اجلاسیه مذکور ۱۸ قطعنامه در زمینه های :

- موضوع حقوق بشر در اراضی اشغالی خاورمیانه و نقض این حقوق توسط مقامات اسرائیلی در سرزمینهای عرب .

- پیکار علیه نژاد پرستی و تبعیض نژادی و آپارتاید و نازیسم و

بدرفتاری نژادی

- تاثیر پیشرفت علوم و فنون در حقوق بشر

— تربیت جوانان و آشنائی آنان با حقوق بشر
— حمایت از خبرنگاران در ماموریت‌های خطرناک
— برخورداری افراد از حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی
مندرج در قرارداد بین‌المللی مربوط به حقوق مزبور بتصویب رسید .
نظر به اهمیتی که دولت شاهنشاهی ایران برای تصویب اعلامیه
جهانی حقوق بشر قائل می‌باشد بمنظور بزرگداشت بیست و دومین سالگرد
تصویب اعلامیه مزبور مراسمی در ایران برگزار گردید که هدف از آن
آشنا کردن بیشتر مردم با حقوق و آزادیهای فردی و آشنا ساختن بیشتر آنان
بامفهوم اعلامیه جهانی حقوق بشر بود .

روابط بازرگانی ایران با بازار مشترك اروپا :

ایران اولین کشوری بود که پس از تشکیل بازار مشترك اروپا
باین بازار موافقتنامه بازرگانی منعقد کرد . بموجب این موافقتنامه که
در اکتبر ۱۹۶۳ منعقد شد صادرات پاره‌ای از کالاهای سنتی ایران از قبیل فرش،
خاویار، کشمش و برگه زردآلو از امتیازاتی در مورد کاهش حقوق گمرکی
برخوردار گردید .

در اثر اعطای امتیازات گمرکی به سایر کشورها و برقراری سیستم
امتیازات تعرفه‌های ترجیحی عمومی این موافقتنامه بتدریج اهمیت خود را
از دست داد و باوضع فعلی نمیتواند در توسعه بازرگانی ایران و بازار مشترك
اروپا نقش موثری داشته باشد .

از سال ۱۳۴۰ کسر موازنه بازرگانی ایران با بازار مشترك اروپا
بسرعت افزایش یافته و از ۱۷۹۵۰ میلیون دلار به ۵۴۲ میلیون دلار در
پایان سال ۱۳۴۹ رسیده است .

واردات ایران از بازار مشترك در سال ۱۳۴۹ بیش از ۶۰۰
میلیون دلار و صادرات بدون مواد نفتی ب بازار مشترك ۶۰ میلیون دلار
بوده است . اقلام عمده وارداتی ایران از بازار مشترك ماشین‌آلات و اقلام
صادراتی کالاهای سنتی بخصوص فرش است .

باتوسعه بازار مشترك اروپا و پیوستن انگلستان ، نروژ ، دانمارک،
و ایرلند بآن قدرت اقتصادی این بازار افزایش مییابد و طبعاً موانع و
محدودیت‌های تازه‌ای برای کشورهای خارج از سیستم بازار مشترك ایجاد
میشود .

از طرف مقامات دولت ایران مکرر در مورد این عدم توازن

بازرگانی اظهار عدم رضایت شده و این وضع غیرقابل تحمل دانسته شده است .

سال گذشته شاهد اقدامات موثری در جهت آشنا ساختن مقامات بازار مشترك باحقایق اوضاع ایران بود و این واقعیت روشن شد که این کشور درخور توجه خاص میباشد و با اقداماتی که بعمل آمد میتوان امیدوار بود که در سال ۱۳۵۱ وضع بازرگانی کشور در مقابل بازار مشترك بنحو مطلوبی روشن شود .

برگزاری يك دوره آموزشی برای دیپلماتهای جوان کشورهای آسیائی

سومین دوره آموزشی برای تربیت دیپلماتهای جوان به پیشنهاد سازمان اموراداری ناحیه شرقی آسیا (EROPA)

(Eastern Regional Organization for Public

Administration) و موافقت دولتین ایران و آلمان فدرال

بشركت ۲۹ دیپلمات از سیزده کشور آسیائی از تاریخ ۲۸ خرداد تا ۲۶ تیرماه در تهران و قسمت دوم آن از ۲۶ تیرماه تا ۱۶ مرداد ماه ۱۳۵۰ در برلن غربی برگزار گردید . وزارت امور خارجه با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور کلیه ترتیبات لازم را برای این برنامه فراهم نموده بود .

قسمت اول برنامه در روز ۲۸ خردادماه ۱۳۵۰ وسیله جناب آقای منوچهر ظللی معاون سیاسی وزارت امور خارجه گشایش یافت . سپس کنفرانس در جلسات خود موضوعات همکاریهای منطقه ای کشور های آسیائی در زمینه های مسائل اقتصادی - مدیریت در سیاست روابط بین المللی سیاست مستقل ملی ایران - انقلاب سفید ایران را مورد بحث قرار داد .

در قسمت دوم آقای Fritz رئیس بنیاد آلمان برای کشور های در حال توسعه با سخنرانی خود دومین قسمت برنامه این دوره را افتتاح نمود . در دومین قسمت برنامه تعدادی از اساتید دانشگاههای آلمان غربی و سیاستمداران و کارشناسان اقتصادی دولت آلمان با سخنرانیهای خود شركت کنندگان این دوره را با آخرین تحولات سیاسی و اقتصادی و بین المللی در دنیا و آلمان غربی آشنا ساختند .

دیپلماتهای مذکور که در تهران میهمان دولت شاهنشاهی ایران بودند در مدت توقف از آثار باستانی شیراز - اصفهان و همچنین کارخانه ذوب آهن و سد شاه عباس کبیر و رامسر دیدن کردند .

در ضیافت شامی که در وزارت امور خارجه بافتخار دیپلماتهای جوان کشورهای آسیائی ترتیب داده شد پیاس قدردانی و تشکر از دولت شاهنشاهی لوحه یادبودی از طرف آقای کارلوس راموس به معاون سیاسی وزارت امور خارجه تسلیم گردید .

برنامه فوق الذکر از لحاظ ایجاد تفاهم و نزدیکی بین دیپلماتهای جوان آسیا و آشنائی آنها بمسائل مهم جهانی و سیاست دولت شاهنشاهی اثرات مفیدی داشت .

مذاکرات اوپک در سالهای ۱۳۴۹ - ۱۳۵۰

۱ - مذاکرات تهران :

همانطور که در کتاب «روابط خارجی ایران» در سال ۱۳۴۹ یادآوری شده است ، تهران در بهمن ماه آنسال میزبانی مذاکراتی را بعهده داشت که وسعت و اهمیت آثار مترتب بر آن ، انظار جهانیان را بسوی پایتخت ایران خیره کرده بود (۱) .

دریکسوی این مذاکرات ، ممالک عضو اوپک (سازمان کشورهای صادرکننده نفت) قرار داشتند و درسوی دیگر کمپانیهای بزرگ بهره‌بردار . این اولین باری بود که غولهای نفتی کشورهای صاحب نفت را مانند تنی واحد در برابر خود میدیدند .

پیش از آن تاریخ ، کمپانیها همیشه اوضاع واحوالی فراهم میکردند که کشورهای نفت خیز تک تک با آنها روبرو شوند و از آنجا که همواره قدرت آنها بر حریف تنهاشان میچربید ، شرایط و خواست های خود را بسهولة براو تحمیل میکردند . این بار هم همه مساعی خود را بکار بردند تا کشورهای عضو سازمان اوپک را از ایجاد جبهه متحد بازدارند و با تطمیع و تهدید در صف آنها تفرقه اندازند ولی در این طریق به توفیقی دست نیافتند .

مذاکرات تهران خود دنباله تصمیماتی بود که کشورهای عضو اوپک در آذرماه ۱۳۴۹ (دسامبر ۱۹۷۰) در کاراکاس اتخاذ کرده بودند . در این کنفرانس قطعنامه‌ای بتصویب رسید که بنام قطعنامه ۱۲۰ مشهور شد . کشورهای عضو اوپک طی این قطعنامه خواستار جبران بی‌عدالتیهای شدند که از سالها پیش بروابط آنها باشركتهای نفتی سایه افکنده بود و کمپانیها تا آن زمان تن به اصلاح آن نمیدادند .

(۱) - به صفحه ۲۸۷ کتاب «روابط خارجی ایران» در سال ۱۳۴۹

(موضوع مذاکرات نفتی تهران) مراجعه فرمایند .

خطوط اساسی قطعنامه ۱۲۰ را میتوان بشرح زیر خلاصه کرد :
الف - ارتقاء میزان مالیات متعلق بر درآمد خالص شرکتهای ۵۰ به ۵۵ درصد .

ب - از بین بردن اختلاف موجود بین قیمت‌های اعلان‌شده نفت خام با ملحوظ داشتن اوضاع واحوال جغرافیائی و کیفیت نفت هر ناحیه .
ج - حذف تخفیف‌هایی که کمپانیها در چند نوبت از کشورهای تولیدکننده بابت بهای نفت خام تحصیل کرده بودند .

د - تجدید نظر در بهای هر بشکه نفت خام با توجه به قیمت فروش آن در کشورهای مصرف‌کننده و نیز بالا رفتن بهای محصولات صنعتی و آثار ناشی از تورم .

کشورهای عضو اوپک کمپانیهای نفتی را دعوت کردند تا نمایندگان خود را برای مذاکره درباره موارد فوق ، در اواسط ژانویه ۱۹۷۱ (دیماه ۱۳۴۹) به تهران اعزام دارند .

مذاکرات تهران که در تاریخ ۲۲ دیماه آغاز شد بیش از یکماه بطول انجامید . در آغاز اختلاف نظر میان کمپانیها و نمایندگان اوپک آنچنان عمیق بود که رشته گفتگوها چند بار قطع شد و کار بآنجا کشید که کشورهای عضو اوپک موضوع قطع جریان نفت و اتخاذ تدابیر قانونی را بمیان کشیدند و اعلام کردند که در صورت عدم اجابت خواست‌های مشروع آنها از طرف کمپانیها تهدید خود را بمرحله اجرا خواهند گذاشت . در جریان مذاکرات تهران ممالک عضو اوپک از یک امتیاز بزرگ و یک نقطه اتکاء نیرومند برخوردار بودند و آن رهبری شاهنشاه آریامهر بود .

شاهنشاه ایران طی دو مصاحبه مطبوعاتی که در آن نمایندگان کلیه مطبوعات بین‌المللی و خبرگزاریهای بزرگ عالم شرکت داشتند حقانیت خواست‌های کشورهای عضو اوپک را با بیاناتی مستدل و روشن ثابت فرمودند و جهانیان از طریق فرمایشات ایشان بنیکی دریافتند که کشورهای تولیدکننده چه میخواهند و روش شرکتهای نفتی در برابر آنها چیست .

بهر حال مذاکرات تهران در تاریخ ۲۵ بهمن ماه درباره نفت حوزه خلیج فارس به نتیجه رسید و موافقتنامه‌ای بمدت ۵ سال بین نمایندگان کمپانیها و شش کشور نفت‌خیز این حوزه به امضاء رسید که رؤس مطالب آن بدینقرار است :

الف - مالیات متعلقه بر سود شرکتها از ۵۰ به ۵۵ درصد ارتقاء یافت .

ب - به بهای هر بشکه از نفت خام حوزه خلیج فارس ۳۵ سنت افزوده شد .

ج - بمنظور خنثی کردن آثار تورم قرار شد که از اول ژوئن ۱۹۷۱ بهای اعلان شده نفت خلیج فارس ۲۵ در صد افزایش یابد و این افزایش از اول ژانویه ۱۹۷۳ بپس بطور سالیانه انجام گیرد .

د - موافقت شد که بهای نفت حوزه خلیج فارس از اول ژوئن ۱۹۷۱ پنج سنت افزایش پیدا کند و این افزایش از اول ژانویه ۱۹۷۳ تا پایان سال ۱۹۷۵ سالیانه باشد .

ه - نفت خام حوزه خلیج فارس از نظر درجه غلظت با نفت حوزه مدیترانه تطبیق داده شد . بدین ترتیب که اساس محاسبه بر نفتی قرار گرفت که درجه غلظت آن سی درجه باشد و بازاء هر درجه افزایش در وزن مخصوص $\frac{1}{2}$ سنت اضافه بها برای هر بشکه منظور شد . کشورهای حوزه مدیترانه نیز باتکیه بر آنچه که در مذاکرات تهران بدست آمده بود گفتگوهای خود را با کمپانیهای نفتی دنبال کردند و با توجه به مرغوبیت نفت آن حوزه ، نتایج مطلوبی از مذاکرات بدست آوردند .

آثار مترتب بر مذاکرات تهران از دو جهت قابل مطالعه است : اقتصادی و سیاسی .

الف - آثار اقتصادی : آثار ناشی از موافقتنامه تهران در اقتصاد کشورهای نفت خیز حوزه خلیج فارس انکار ناپذیر است . تنها در سال ۱۹۷۱ مبلغ هزار و دویست میلیون دلار بر عایدی نفتی شش کشور امضاء کننده موافقتنامه افزوده شد .

سهمی که از افزایش درآمد نفت عاید ایران شد در سال ۱۳۴۹ هشتاد و دو میلیون دلار و در سال ۱۳۵۰ بالغ بر ۴۱۵ میلیون دلار بود .

ب - آثار سیاسی : امضای موافقتنامه تهران بعنوان پایان يك دوره طولانی و نامتعادل و غیر عادلانه و آغاز دوره جدیدی در روابط کشور های صاحب نفت با شرکتهای بهره بردار و دولت های متبوع آنها بود .

دوره ای که در آن کشورهای نفت خیز در تشتت و پراکندگی بسر

میبردند و قادر نبودند حقوق حقوق حقه خود را از ثروت‌های زیرزمینی خویش استیفا کنند با توفیق مذاکرات تهران بآنها رسید و عصر تازه‌ای آغاز شد که مشخصات آن بشرح زیر است :

— سازمان کشورهای صادرکننده نفت از حالت بی‌اثری وضعی که در دهساله اول حیات خود بدان مبتلا بود خارج شد ، و امروز سازمانی است نیرومندی و مسلط بکار که کمپانیهای نفتی برخلاف گذشته ناگزیرند آنرا جدی بگیرند .

— کشورهای تولید کننده نفت دریافتند که در سایه اتفاق و هماهنگی همیشه میتوانند حرف حساب خود را بکرسی نشانند و از تضييع حقوق حقه خود نه تنها در مورد نفت بلکه در مورد سایر مواد اولیه‌ای که دارند جلوگیری کنند .

— کشورهای پیشرفته صنعتی دریافتند که تا چه حد به ممالک صاحب مواد اولیه وابسته و نیازمندان و اگر در تحویل این مواد بآنها تاخیری روی دهد چرخ کارخانه‌ها و مراکز صنعتی‌شان در کوتاه مدتی از گردش باز خواهد ایستاد . شك نیست که این اتکاء و احتیاج روزافزون موجب سنگین تر شدن وزنه ممالک صاحب نفت در کفه سیاست جهانی خواهد بود .

۴ — مذاکرات ژنو :

با انعقاد موافقتنامه‌های تهران و طرابلس تصور میشد که تا پنج سال دیگر مشکلی در روابط کشورهای تولیدکننده و کمپانیهای نفتی بظهور نخواهد پیوست و بخصوص در زمینه بهای نفت خام پیش‌بینی‌های مندرج در موافقتنامه‌های فوق برای پنجسال آینده وافی به مقصود خواهد بود .

اما تحولاتی که از اوت ۱۹۷۱ ببعده در اثر اتخاذ يك سیاست جدید اقتصادی از طرف رئیس جمهوری امریکا در جهان بوقوع پیوست اوضاع و احوالی پیش آورد که اساس روابط مالی کشورهای تولید کننده و کمپانیهای نفتی را بار دیگر دگرگون ساخت .

یکی از اجزاء مهم سیاست جدید اقتصادی امریکا جدائی موقت دلار از پشتوانه طلا بود . اعلام این تصمیم ارزش دلار را در بورسهای بین‌المللی تا میزان ۱۰٪ پائین آورد و مسلماً چنین تغییری نمیتوانست در روابط مالی کمپانیها و ممالک تولیدکننده نفت بی‌تأثیر باشد .

کشورهای تولیدکننده بتناسب این تغییر خواستار تجدید نظر

در بهای نفت خام شدند ولی کمپانیها ببهانه اینکه تنزل دلار جنبه رسمی پیدا نکرده است از اجابت این تقاضا سر باز زدند .

از تماسهایی که طی ماه سپتامبر میان نمایندگان طرفین صورت گرفت و نیز از مذاکراتیکه ضمن ماه نوامبر در سطح کارشناسان در وین صورت گرفت نتیجه‌ای حاصل نشد .

سرانجام در دسامبر ۱۹۷۱ دولت امریکا بنا به مقتضیات بین‌المللی نیز در نتیجه تسلیم ژاپن به تجدید ارزش ین تا حد ۱۶۵ در صد ، با اعلام رسمی نرخ برابری دلارگردن نهاد و میزان این تنزل ۸۵۷ در صد تعیین شد .

پس از اعلام این تصمیم دیگر بهانه‌ای برای شرکت‌های نفتی جهت خودداری از تطبیق بهای نفت با دگرگونی های پولی بین‌المللی باقی نمی ماند .

سرانجام موافقت شد که نمایندگان کمپانیها و کشورهای عضو اوپک ازدهم ژانویه برای وصول توافقی در این زمینه در ژنو پشت میز مذاکره بنشینند .

کشورهای نفت خیز حوزه خلیج فارس طی این مذاکرات تقاضایی جز جبران ضعف قوه خرید خود به نسبت تنزل ارزش دلار نداشتند و بنابراین خواستار افزایش بهای اعلان شده نفت این حوزه بمیزان ۸۵۷ درصد بودند . کمپانیهای نفتی موضوع را باین شکل عنوان میکردند که رقم ۲۵ در صد افزایش سالیانه‌ای که از اول ژانویه ۱۹۷۳ به بعد بمنظور مقابله با تورم در نظر گرفته شده است برای جبران آثار ناشی از نوسانات پولی اخیر کافی است .

مضافا اینکه در ژوئن ۱۹۷۱ نیز ۲۵ در صد از این بابت بر بهای نفت خام حوزه خلیج فارس ومدیترانه افزوده شده است . کمپانیها سعی داشتند با تبلیغات خود به محصر ف کنندگان اروپائی چنین وانمود کنند که کشورهای عضو اوپک باز در صد زیاد طلبی بر آمده اند .

بهر حال پس از ده روز مذاکرات دشوار (ازدهم تا بیستم ژانویه ۱۹۷۲) عاقبت نمایندگان کمپانیهای نفتی و شش کشور نفت خیز حوزه خلیج فارس باهم بتوافق نظر رسیدند وموافقنامه‌ای بین آنها با مضا رسید که متکی بر اصول زیر است :

الف - افزایش ۸۶۹ در صد در بهای اعلان شده نفت خلیج فارس ونفتی که از طریق خطوط لوله از این منطقه به مشرق مدیترانه میرسد .

ب - پذیرفته شدن موافقتنامه ژنو بعنوان موافقت نامه‌ای که قرارداد تهران را تکمیل میکند. این موافقتنامه از تاریخ بیست ژانویه (بدون عطف بمسابق) قوت اجرائی پیدا کرد و شش کشور ساحلی خلیج فارس تقبل کردند که از دعاوی گذشته خود در مورد آثار ناشی از تحولات پولی تا قبل از تنزل رسمی ارزش دلار صرف نظر کنند.

ج - موافقت شد که در قیمت اعلان شده نفت هر سه ماه یکبار بر اساس تحولات پولی جهان و برطبق جدولی که مورد قبول طرفین باشد، تجدید نظر بعمل آید. این جدول تغییرات پولی را در ۹ کشور عمده صنعتی (انگلیس - فرانسه - آلمان غربی - ایتالیا - هلند - سوئد - سوئیس - ژاپن و بلژیک) از سی آوریل ۱۹۷۱ ب بعد در قبال دلار منعکس میکند.

ه - عدم تغییر در افزایش سالیانه‌ای که طبق قرارداد تهران از اول ژوئن ۱۹۷۳ برای جبران آثار تورم در قیمت نفت خام حوزه خلیج فارس منظور شده است.

و - عدم تغییر در افزایش سالیانه ۵ سنت در هر بشکه از اول ۱۹۷۳ ب بعد (طبق قرارداد تهران).

موافقتنامه ژنو نیز مانند موافقتنامه تهران تا پایان سال ۱۹۷۵ معتبر خواهد بود.

موضوع بعدی مذاکرات ژنو مشارکت کشورهای تولید کننده در بیست در صد از سرمایه کمپانیهای نفتی بود که در زیر بررسی آن مبادرت می شود.

۳ - مسئله مشارکت :

از مدتها پیش کشورهای نفت خیز باین نکته میاندیشیدند که تا کی میتوان اختیار بهره برداری از ثروتهای زیرزمینی خود را بدست دیگران داد و به نقش ساده یک جمع آورنده مالیات اکتفا کرد.

اما عامل مهمی آنها را از پایان بخشیدن به سلطه مطلق کمپانیهای خارجی بر منابع نفتی خود باز میداشت و آن نداشتن وسیله کار و عدم احاطه بفنون و مهارتهای مورد نیاز بود.

اکنون در غالب کشورهای شرقی مردان مطلعی رشته امور را در دست دارند و بعلاوه انحصار علم و فن لااقل در بعضی رشتهها از کف دنیای غرب خارج شده و مردم کشورهای در حال توسعه نیز میتوانند رأساً قسمت مهمی از صنایع خود را اداره کنند.

و اما در زمینه مشارکت در عملیات نفتی ، ایران را بحق باید پیشقدم و پیشکسوت کشورهای نفتخیز نامید .
قراردادهائی که تحت هدایت شاهنشاه آریامهر در خارج از حوزه امتیازکنسرسیوم با شرکتهای **Eni** و **Erap** و دیگران انعقاد یافت در دنیای نفت بدعتی بود که امتیازهای نوع قدیم را منسوخ و مردود کرد و عدم انطباق آنها را باروح زمان بخوبی نشان داد .
بهرحال فکر مشارکت در سرمایه کمپانیهای نفتی برای نخستین بار بطور رسمی در کنفرانس کشورهای عضو اوپک در بیروت (۱۹۷۱) مطرح شد .

کشورهای میانه رو با این فکر موافقت کردند که مشارکت امری است که باید مرحله به مرحله بموقع اجرا در آید و تا احراز اکثریت کامل در سرمایه کمپانیها توسط کشورهای تولید کننده پیش رود . برای مرحله اول تصاحب ۲۰٪ از سرمایه کمپانیهای نفتی کافی تشخیص داده شد . در میان کشورهای عضو اوپک شش کشور ساحلی خلیج فارس جانب این فکر را گرفتند ، لیبی و الجزایر متمایل به روشهای افراطی بودند و سه کشور باقیمانده یعنی نیجریه ، و تروئلا و اندونزی نیز وضع جداگانه ای داشتند .
مشارکت کشورهای حوزه خلیج فارس در بیست در صد از سرمایه کمپانیهای نفتی یکی از دو موضوعی بود که در دستور مذاکرات ژنو (دیماه ۱۳۵۰) قرار داشت . در کنفرانس ژنو گفتگوهای مربوط به مشارکت بجائی نرسید ولی وزیر نفت عربستان سعودی ماموریت یافت تا بعنوان نماینده شش کشور ساحلی خلیج فارس با آرامکو وارد مذاکره شود .

مذاکرات زکی یمانی باریس گروه آرامکو از آغاز ماه فوریه در جده شروع شد . کمپانیها این بار نیز مانند همه موارد دیگر مایل نبودند باآسانی به خواست های کشورهای تولیدکننده گردن نهند . این بود که مذاکرات قطع شد و کشورهای عضو اوپک به کمپانیها هشدار دادند که در صورت عدم اجابت اصل بیست درصد مشارکت با اقدامات غیر منتظره ای از جانب کشورهای نفتخیز مواجه خواهند شد .

در تاریخ ۱۲ فوریه کنفرانس فوق العاده ای از کشورهای اوپک در بیروت انعقاد یافت . قبل از فرارسیدن تاریخ کنفرانس فضای مذاکرات بسیار بحرانی بنظر میرسید ولی یک روز پیش از انعقاد جلسه آرامکو موافقت اصولی خود را با اجرای اصل مشارکت در بیست درصد سهام کمپانیها به

زکی بیانی اطلاع داد . شرکت های نفتی فعال در دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس نیز بتدریج رضایت خود را بانجام این امر اعلام داشتند و بهمین سبب کنفرانس فوق العاده بیروت در محیط خوش بینانه تری برگزار شد .

اکنون آنچه باقی مانده است توافق برسر بهای سهامی است که باید از طرف کمپانیها به کشورهای تولید کننده واگذار شود و این مسئله ای نیست که انتظار حل آنرا در یک نشست و برخاست بتوان داشت زیرا در این مورد هم مانده هم مسائلی که تا با حل میان کشورهای نفت خیز و کمپانیها مطرح بوده اختلاف نظر بین طرفین عمیق و فراوان است .

بهر حال کشورهای عضو اوپک در قطعنامه کنفرانس بیروت تصمیم راسخ خود را در تحقق بخشیدن بامر مشارکت در عملیات نفتی با اطلاع جهانیان رسانیدند و کمپانیها را از ایجاد هر گونه کارشکنی در راه انجام این منظور بر حذر داشتند . بنا باظهار وزیر نفت عربستان سعودی مهلتی که برای تحقق یافتن امر مشارکت در نظر گرفته شده تا پایان سال ۱۹۷۲ است .

واما سیاست دولت شاهنشاهی در زمینه مشارکت کاملاً روشن و خالی از هر گونه ابهامی است . شاهنشاه آریامهر بکرات در فرمایشات خود متذکر شده اند که هدف نهائی ایران آنستکه اداره ثروت نفت خود را از مرحله اکتشاف و استخراج تا تصفیه و توزیع رأساً بدست گیرد .

همکاریهای منطقه‌ای :

الف - همکاری عمران منطقه‌ای RCD

Regional Cooperation for Development

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریا مهر در پیامی به چهاردهمین اجلاس شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای که در تاریخ ۳۱ مرداد ماه ۱۳۵۰ در شهر اصفهان تشکیل گردید ضمن اشاره به ضرورت همکاری های منطقه‌ای ، اظهار فرمودند :

« به همان میزان که اهتمام و مجاهدت مستقل هر ملت در پی افکندن توسعه اقتصادی اهمیت اساسی دارد ، مساعی دسته جمعی و همکاریهای بین‌المللی نیز برای نیل به مقاصد و هدفهای نهائی توسعه اقتصادی ضروریست . البته پیشبرد ثمربخش صنعت و تجارت در سطح منطقه‌ای با وجود پیچیدگیهایی که دارد مستلزم وقت و کوشش پی‌گیر میباشد .

برماست که افق دید خود را تا ورای علائق و منافع تنگ نظرانه بسط دهیم و در امور همکاری عمران منطقه‌ای همان روح فداکاری و همبستگی را که همواره شاخص مناسبات سه کشور بوده است بکار بندیم . « در سال ۱۳۵۰ همکاری عمران منطقه‌ای هفتمین سالگرد خود را جشن گرفت . ایران و ترکیه و پاکستان در مدت هفت سال گذشته در زمینه‌های وسیعی همکاریهای همه جانبه خود را آغاز نمودند. این همکاری اینک در کلیه شئون اقتصادی و بازرگانی و فرهنگی و اجتماعی از نفت و کشتیرانی گرفته تا تنظیم خانواده و مخابرات ماهواره‌ای بسط یافته‌است. اگر در هفت سال گذشته همکاریهای سه کشور برای توسعه اقتصادی و تامین رفاه مردم منطقه در يك سطح افقی گسترش یافته و دهها طرح و برنامه در رشته‌های گوناگون برای این همکاریها پی ریزی شده است اینک کوشش بر آنستکه این همکاریها در جهتی عمودی و عمقی صورت پذیرد و مساعی سه کشور برای اجرای طرحهای مصوبه متمرکز گردد .

همانطور که دبیر کل جدید همکاری عمران منطقه‌ای در اجلاسیه اخیر شورای وزیران متذکر گردید :

« اینک همکاری عمران منطقه‌ای بعنوان نمونه موفق از همکاری منطقه‌ای توجه جهانیان را بخود معطوف داشته است . البته همکاری عمران منطقه‌ای نیز چون سایر سازمانهای بین‌المللی از نقائص و مشکلات مبری نیست لکن ما مصمم هستیم بر کلیه این مشکلات و مسائل فائق‌شویم و کوششهای خود را برای تامین رفاه و سعادت مردم منطقه افزایش دهیم. »
دبیر کل جدید همکاری عمران منطقه‌ای آقای وهاب عشیر اوغلو که از اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ ماموریت جدید خود را آغاز نموده قبلاً سمت سفیر ترکیه در دانمارک و اندونزی را داشته‌اند و دارای سوابق ممتدی در امور بین‌المللی میباشند .

قرار است پانزدهمین اجلاسیه شورای وزیران و شورای برنامه ریزی و کمیته هماهنگی عمران منطقه‌ای در فروردین ماه ۱۳۵۱ در شهر ازمیر (ترکیه) تشکیل گردد . جلسات کمیته های وابسته نیز جهت تهیه گزارشهای خود قبلاً تشکیل شده‌اند .

اهم فعالیت‌های همکاری عمران منطقه‌ای در سال ۱۳۵۰ در زمینه‌های حمل و نقل و ارتباطات - بازرگانی و صنایع - نفت و پتروشیمی - مبادلات فرهنگی و علوم اداری - امور اجتماعی و اطلاعات بقرار زیر بوده است :

حمل و نقل و ارتباطات :

همکاری در رشته حمل و نقل و ارتباطات شامل امور مربوط به پست - مخابرات - راه و راه آهن - حمل و نقل هوایی و کشتیرانی بوده و برنامه‌های مصوبه بمنظور بهبود وضع کلی ارتباطات و توسعه شبکه‌های مختلفه ارتباطی در منطقه طرح و تنظیم گردیده است .

همکاریهای سه کشور در این زمینه رضایتبخش بوده و نکات قابل توجه فعالیت‌های سه دولت بقرار زیر است :

پست :

- با اقداماتی که تاکنون بعمل آمده تعداد دفعات ارسال پست هوایی بین ایران و پاکستان و ترکیه افزایش یافته است .
- دولتهای پاکستان و ترکیه بمناسبت جشنهای دوهزار و

پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران تمبرهای یادبود چاپ و منتشر نمودند .

— همه ساله تمبرهای یادبودی بمناسبت سالروز همکاری عمران منطقه‌ای از طرف سه کشور انتشار مییابد .

مخابرات :

— شبکه مخابراتی میکروویو که بین آنکارا — تهران — کراچی ایجاد شده ارتباط دائم بین سه کشور را برقرار مینماید . مرکز نظارت بین‌المللی شبکه مزبور با کمک کارشناسان اعزامی دولتهای عضو بطرز کار ونحوه بهره‌برداری از آن رسیدگی نموده و در پیشرفت و گسترش شبکه میکوشند .

— در مورد اخذ يك حق رای مشترك برای ایران وپاکستان و ترکیه در هیئت مدیره موسسه بین‌المللی مخابرات از طریق ماهواره‌های مصنوعی **Intelsat** موافقتنامه لازم اخیراً توسط سفیران سه کشور در شهر واشنگتن بامضاء رسید .

— دولت ایران به‌تنهایی درنمایشگاه جهانی وسایل مخابرات (۱۹۷۱) در شهر ژنو شرکت نمود .

راه :

— دولتهای عضو در تعقیب امر ساختمان شاهراه همکاری عمران منطقه‌ای **RCD Highway** قدمهای تازه‌ای برداشته‌اند . این راه در ایران بطول ۲۶۵۶ کیلومتر از بازرگان در مرز ترکیه تا میرجاوه در مرز پاکستان امتداد دارد و از شهرهای تبریز — زنجان — قزوین تهران — اصفهان — نائین — یزد — کرمان — زاهدان میگذرد . قسمت بین بازرگان تا اصفهان باتمام رسیده و بصورت راه درجه يك مورد بهره‌برداری قرار گرفته است . فاصله بین اصفهان تا نائین بطول ۱۴۰ کیلومتر با اسفالت سطحی ساخته شده است .

جاده میان نائین تا یزد بطول ۱۷۶ کیلومتر اینک بصورت « بدون گرد و خاك » است و در ظرف چند ماه آینده عملیات ساختمانی يك راه جدید درجه يك آغاز خواهد گردید . راه یزد — کرمان بفاصله

۳۵۶ کیلومتر در دست ساختمان است و تا ماه اوت ۱۹۷۲ پایان خواهد رسید . در مورد مرمت و نگهداری راه کرمان — زاهدان — میرجاوه بصورت « راه بدون گرد و خاك » وزارت راه جهت نقشه‌برداری وت تهیه

اسناد مناقصه اقدام لازم بعمل آورده و قرار است عملیات ساختمانی از اوائل سال ۱۳۵۱ آغاز گردد .

— دولت ترکیه در جهت متحدالشکل ساختن علائم راهنمایی و رانندگی در سراسر منطقه سیستم بین‌المللی متداول در کشورهای اروپائی را انتخاب نموده و دولت‌های ایران و پاکستان نیز در نظر دارند این اصول را با تغییرات مختصری متناسب باوضع داخلی خود مورد استفاده قرار دهند .

تغییرات پیشنهادی ایران و پاکستان بااطلاع دول عضو رسیده‌است تا پس از بررسی نظر خود را اعلام دارند .

— در مورد ایجاد يك شركت حمل و نقل زمینی مشترك در منطقه قرار است دولت پاکستان يك گزارش اقتصادی تهیه کند و جهت اظهار نظر بین سایر دول عضو توزیع نماید .

راه آهن :

— طرح اتصال راه آهن سراسری ایران و ترکیه تکمیل شده و در مهرماه سال ۱۳۵۰ طی مراسم خاصی در پیشگاه مبارك اعليحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و حضرت جودت سونای رئیس جمهور ترکیه در شهر وان افتتاح گردید (۱) .

— اتصال راه آهن دوکشور برای ایران راه مستقیمی جهت دسترسی بدریای مدیترانه و مسافرت و حمل کالا با روپا ایجاد مینماید . همکاری عمران منطقه‌ای نیز بمنظور تسریع اجرای این طرح عظیم که جزو برنامه‌های اقتصادی سازمان پیمان مرکزی آغاز گردیده بود اقدام لازم بعمل آورد .

— راه آهن سراسری ایران تا مرز پاکستان در قسمت بین یزد تا زرنند برای بهره‌برداری آماده گردیده و قرار است قسمت زرنند تا کرمان جزو برنامه پنجم عمرانی کشور منظور گردد .

در مورد قسمت بین کرمان و زاهدان قرار است ایران يك گزارش فنی و اقتصادی تهیه نماید تا با توجه بآن درآینده نسبت به تکمیل این طرح تصمیم مقتضی اتخاذ گردد .

کشتیرانی :

— سرویس کشتیرانی همکاری عمران منطقه‌ای بفعالیت‌های خود

۱- بشرح مربوط به روابط ایران باترکیه در این کتاب مراجعه فرمایند .

بین بنادر شرق آمریکا و بنادر کشورهای عضو ادامه داده است و مقامات سه کشور برای استفاده هرچه بیشتر از این سرویس اقدام لازم بعمل می‌آورند .

– شرکت کشتیرانی آریا که از مدت‌ها قبل عضویت سرویس کشتیرانی همکاری عمران منطقه‌ای درآمده بود از ابتدای سال ۱۳۵۱ عملاً فعالیت خود را در مسیر فوق‌الذکر شروع خواهد کرد . شرکت سهامی کشتیرانی جنوب نیز از اوایل سال ۱۳۵۰ در این مسیر بطور منظم آغاز به حمل‌کالا نموده است .

– گزارش کمیته فرعی کشتیرانی درباره تاسیس یک شرکت کشتیرانی مشترک از طرف کشورهای عضو تحت مطالعه و بررسی است و قرار است هر یک از دول عضو نظریات خود را جهت سرویس کشتیرانی همکاری عمران منطقه‌ای ارسال دارد .

حمل و نقل هوایی :

– کشورهای ایران و ترکیه در ماه دسامبر ۱۹۷۰ کنوانسیون جلوگیری از ربودن غیرقانونی هواپیماها را در لاهه امضاء کردند .
– قرار است شرکتهای هواپیمائی سه کشور جهت ایجاد یک سرویس هوایی مشترک با استفاده از هواپیماهای مافوق و مادون صوت پس از مطالعات مقدماتی اقدام لازم بعمل آورند .

بازرگانی :

فعالیت‌های کمیته بازرگانی همکاری عمران منطقه‌ای شامل کلیه امور مربوط به بازرگانی – بانکداری – بیمه منطقه‌ای و توسعه جهانگردی بین سه کشور است . رشته بازرگانی بنا بر اهمیتی که در روابط منطقه‌ای حائز است همواره مورد توجه خاص بوده و رهبران عالی‌قدر سه کشور لزوم توسعه بازرگانی منطقه‌ای را کراراً یادآور شده‌اند . از آن‌رو که بازرگانی منطقه‌ای در سطح نسبتاً پائینی قرار دارد و علیرغم مساعی که از جنبه اداری در این زمینه بعمل آمده هنوز هم بسیار ناچیز است مقامات سه کشور طی سال گذشته کوشش‌های بیشتری در این رشته از همکاری مبذول داشتند .

گزارش کارشناسان UNCTAD درباره امکانات – مشکلات و راه‌های توسعه بازرگانی منطقه‌ای اساس مطالعات بعدی در این زمینه

بوده است . گروه کارشناسانیکه از طرف وزیران اقتصاد سه کشور ماموریت یافته بود رژیمهای بازرگانی و مقررات ارزی سه کشور را بررسی نماید ، طی سال گذشته جلسات متعددی در سه کشور تشکیل داده و اطلاعاتی بمنظور ایجاد هماهنگی بین مقررات بازرگانی خارجی سه کشور مبادله نمود . گروه کارشناسان اقتصادی بزودی طی يك جلسه نهائی پیشنهادات خود را در مورد نحوه تقلیل تعرفه های گمرکی و تخفیف محدودیتهای بازرگانی آماده نموده واهم اقدامات دیگری که در سال ۱۳۵۰ در زمینه بازرگانی بعمل آمده بقرار زیر است :

– تشکیل چهاردهمین اجلاسیه کمیته بازرگانی در اسلام آباد .
– انعقاد قرارداد بین ایران وپاکستان مبنی برمبادله اتوبوس از ایران وموز از پاکستان .

– واردات گوشت گوسفند وبز از ترکیه به ایران .
– بررسی پیشنهادات دولت پاکستان توسط مقامات دولت شاهنشاهی درمورد بازرگانی مرزی بین ایران وپاکستان .
– استفاده از اتحادیه پرداختهای چند جانبه برای توسعه تجارت منطقه ای .

– تهیه گزارش اقتصادی ازطرف دولت ترکیه درباره بازرگانی ترازیت ایران از طریق طرابوزان .
– مذاکرات مقامات ایرانی وپاکستانی بمنظور انعقاد قرارداد دوجانبه بازرگانی ترازیت .
– تشکیل جلسه نمایندگان سازمانهای توسعه صادرات سه کشور ایران – ترکیه وپاکستان .

– بررسی نحوه مبادلات نسبت به کالاهای زیر :
ماشین های چای پاک کنی – کاربید تنگستن – جعبه دنده و دیفرانسیل – ماشین تراش – لوکوموتیو و موتور دیزل – متانل و فرمالدئید – گلیسیرین – دارو – مس – لوازم راه آهن – پیستون آلومینیومی و چدنی – پلی استرین .
– تصویب موافقتنامه بازرگانی همکاری عمران منطقه ای توسط پاکستان .

جهانگردی :

– اعلام اسامی «مسئولین مسافرتهاى دستجمعی» توسط دولتهای ایران وترکیه .

- تبادل اطلاعات لازم بین سه کشور درباره تسهیلات موجود برای تورهای دستجمعی .
- مذاکرات مقامات سه کشور بمنظور تهیه فیلم مشترك و نشریات توریستی برای منطقه .
- مطالعه مقدماتی کارشناسان سازمان ملل در مورد جهانگردی منطقه‌ای و جلب توریست بداخل منطقه .

بیمه :

- تشکیل اتحادیه‌های بیمه‌ای بمنظور توسعه معاملات متقابل بین شرکتهای سه کشور ، موجب کاهش احتیاجات آنها بشرکتهای بیمه اتکائی خارجی و جلوگیری از صدور ارز کشورهای عضو و کارآئی بیشتر در توسعه و عرضه خدمات بیمه‌ای بوده‌است .
- مطالعه در زمینه یکسان نمودن قوانین و مقررات بیمه حمل و نقل که گزارش آن بزودی تسلیم اجلاس شورای وزیران خواهد شد .
- تشکیل شرکت بیمه اتکائی با مشارکت شرکتهای بیمه بخش خصوصی و دولتی سه کشور بطور جدی تحت مطالعه میباشد . این امر در رفع معضلات فنی شرکتهای بیمه سه کشور بسیار موثر میباشد و احتیاج شرکتهای بیمه منطقه را به شرکتهای بیمه خارجی به حداقل تقلیل میدهد و با توسعه و گسترش فعالیتهای خود بیازارهای آسیائی و افریقائی خلاء موجود بیمه را در این منطقه بنفع کشورهای عمران منطقه‌ای برطرف خواهد کرد .

- تاسیس مدرسه عالی بیمه RCD Tehran College of Insurance در تهران . اینک در قسمت بین‌المللی این مدرسه ۲۳ دانشجو از کشورهای ایران - ترکیه و پاکستان - انگلستان و بحرین به تحصیل اشتغال دارند که پس از يك دوره چهارساله موفق باخذ درجه لیسانس در رشته‌های بیمه و اقتصاد میگردد . زبان تحصیلی انگلیسی است و در جلب دانشجویان کشورهای همجوار بسیار موثر واقع خواهد شد .

طرحهای مشترك صنعتی :

شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای با در نظر گرفتن سوابق و امکانات صنعتی سه کشور ایران - پاکستان و ترکیه بررسی راجع به تاسیس ۵۹ طرح مشترك صنعتی در داخل منطقه را مورد تصویب

قرارداد . طرحهای موردنظر شامل صنایع شیمیائی - پتروشیمی - ماشینآلات و بهظرفیتهای مختلف میباشد .

قرار است از تعداد ۵۹ طرح مصوبه ۲۰ طرح در پاکستان - ۱۲ طرح در ایران و ۲۷ طرح در ترکیه اجرا گردد . در ۱۵ طرح هرساله کشور شرکت مینمایند و بقیه طرحها بطور دوجانبه اجرا خواهند شد . بهره‌برداری از طرحهای کاغذ اسکناس - کارخانه بلبرینگ - ابزار ماشین - جعبه دنده و دیفرانسیل در پاکستان و ماشینهای چای پاک‌کنی - کاربرد تنگستن - بوراکس و اسید بوریک و فیلترهای شیمیائی در ترکیه آغاز گردیده و بهره‌برداری از صنایع آلومینیوم در ایران ، کارخانه کف رنگ لاجورد - کمک فنر و ماشینآلات غیر متحرك برقی در پاکستان بزودی آغاز خواهد شد .

گزارش طرح و یا یادداشت تفاهم طرحهای خمیر کاغذکرافت - ماشینآلات پارچه‌بافی - حشره‌کش - کامیونهای کمپرسی - فیلامنت لامپ - میله‌های کربنی و فرآورده‌های کربنی - لوکوموتیو - تتراسیکلین - آهن و فولاد - عایق‌های فشارقوی - ابزار ماشین - ماشینهای پنبه‌پاک‌کنی بین کشورهای عضو توزیع گردیده است .

گزارش بقیه طرحها در دست تهیه میباشد و بزودی توزیع خواهد شد . کارشناسان سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (Unido) پس از بازدید از سه کشور عضو و کسب اطلاعات موردنیاز گزارش مقدماتی خود را درباره ایجاد صنایع سنگین و برقی براساس منطقه‌ای تهیه و تسلیم نموده‌اند . این گزارش هم‌اکنون تحت بررسی مقامات مربوطه سه کشور میباشد .

مذاکراتی درباره انعقاد قرارداد اجتناب از اخذ مالیات مضاعف ادامه دارد و قرار است که کارشناسان ایران و ترکیه برای مذاکرات نهائی به پاکستان مسافرت نمایند .

بنابر توصیه شورای وزیران همکاری عمران منطقه‌ای نمایندگان بانکهای توسعه صنعتی سه کشور برای امکان بیشتر شرکت دادن بخش خصوصی در طرحهای مشترك صنعتی مذاکراتی بعمل آوردند .

نفت و پتروشیمی :

همکاری در زمینه امور نفت و پتروشیمی شامل مذاکرات مربوط به احداث خط لوله از ایران به یکی از بنادر مدیترانه - استفاده

از نفت خام ساسان در پالایشگاه ازمیر - استخراج و اکتشاف مشترك
نفت - فروش گاز طبیعی ایران به ترکیه - احداث جایگاههای بنزین
و متل در سرحدات - همکاری در زمینه سوختگیری هواپیماها و
چندین طرح پتروشیمی میباشد . پیشرفتهای حاصله در این زمینهها
بقرار زیر است :

- در سال ۱۳۴۹ مذاکرات مربوط باحداث خط لوله اهواز
تا اسکندرون بطول ۱۹۰۰ کیلومتر بین ایران و ترکیه ادامه یافت .
در آخرین دور این مذاکرات که در سال ۱۹۷۱ در آنکارا انجام شد
جنبههای اقتصادی طرح براساس قیمتتهای اعلان شده در مدیترانه شرقی مورد
بررسی کارشناسان دوکشور قرار گرفت .

- استفاده از نفت خام ساسان در پالایشگاه ازمیر مورد توجه
مقامات ایران و ترکیه قرار گرفته و کارشناسان ترکیه نفت این حوزه
را برای پالایشگاه ازمیر مناسب تشخیص داده اند . پالایشگاه ازمیر
بزودی شروی بکار خواهد کرد .

مذاکراتی برای خرید يك میلیون تن نفت خام بین نمایندگان
شرکت ملی نفت ایران و شرکت نفت ترکیه از مدتی قبل در جریان
بوده است .

- در تاریخ ۷ ژوئیه ۱۹۷۱ جلسه ای با شرکت کارشناسان
ایران و ترکیه بمنظور تبادل نظر درباره تامین احتیاجات ترکیه به گاز
طبیعی در تهران تشکیل گردید و گزارش کارشناسان مزبور تسلیم مقامات
مسئول دوکشور گردیده است .

جایگاههای فروش بنزین و متل در سرحد ایران و ترکیه
احداث گردیده و مورد استفاده قرار گرفته است . در سرحد ایران
و پاکستان نیز ساختمان جایگاههای فروش بنزین بزودی خاتمه
خواهد یافت .

سوختگیری هواپیماهای ایرانی در فرودگاههای پاکستانی با
مشارکت شرکت ملی نفت ایران و يك شرکت نفتی پاکستانی تحت
بررسی است . سوختگیری هواپیماهای ایرانی و پاکستانی در فرودگاههای
ترکیه نیز توسط شرکت نفت ترکیه پس از پایان قراردادهای جاری مورد
بررسی قرار خواهد گرفت .

- بهره برداری از طرح کربن بلاک ایران در اواخر سال ۱۹۷۳
آغاز خواهد شد . ظرفیت اولیه این طرح ۱۶۰۰۰ تن در سال خواهد

بود و تا ۳۰۰۰۰ تن در سال افزایش خواهد یافت .
- پیشرفتهای حاصله در زمینه اجرای دوطرح دیگر پتروشیمی -
کاپرولاکتام و اروماتیک در ایران رضایتبخش میباشد .

امور اجتماعی و فرهنگی :

اهمیت بسط روابط مردم منطقه و افزایش تماسها و مراودات آنان از طریق مبادلات فرهنگی - ورزشی - هنری و همکاریهای بانوان - جراید و رادیو و تلویزیون همواره مورد توجه بوده است چراکه آشنائی هرچه بیشتر مردم کشورهای عضو عامل مهمی در جهت موفقیت همکاری عمران منطقه‌ای بشمار می‌آید . اهم کارهای انجام شده طی سال گذشته در زمینه‌های مزبور بقرار زیر بوده است :

- انجام مسابقه شطرنج همکاری عمران منطقه‌ای در تهران .
- اعزام دو روزنامه‌نگار ایرانی به ترکیه .
- بازدید دو روزنامه‌نگار ترك از ایران .
- بازدید دو روزنامه‌نگار پاکستانی از ایران .
- بازدید دو استاد برجسته ترکیه از ایران .
- اعزام نماینده ایران به ترکیه برای شرکت در مراسم نهمین سالروز پیروزی ملازگرد .
- نمایش فیلمهای ایرانی در هفته فیلم پاکستان .
- چاپ کتاب سرزمین پادشاهان بزبان انگلیسی بمناسبت جشنهای دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران و توزیع آن بین کلیه نمایندگیهای شاهنشاهی در خارجه و شخصیتهای خارجی .
- چاپ تقویم سالیانه ویژه همکاری عمران منطقه‌ای .
- ارسال عکس و نشریات خبری ایران بنمایندگیهای کشورهای عضو در خارجه جهت نمایش در ویتترین نمایندگیهای مزبور .
- تشکیل نمایشگاه هنر ایران در پاکستان بمناسبت جشن شاهنشاهی ایران .
- پخش برنامه‌های ویژه همکاری عمران منطقه‌ای از رادیوهای منطقه .
- پخش برنامه‌های ویژه همکاری عمران منطقه‌ای از تلویزیونهای منطقه در مواقع مهم منجمله بمناسبت سالروز همکاری عمران منطقه‌ای .

- مبادله نوارهای رادیویی و فیلمهای تلویزیونی بین سه کشور.
- مبادله اطلاعات در مورد دانشگاههای منطقه و ارزش دانشنامه‌های آنها .
- مبادله جراید و مجلات بین کشورهای عضو .

همکاری فنی و علوم اداری :

برنامه‌های همکاری فنی و اداری همکاری عمران منطقه‌ای بمنظور استفاده از تجارب فنی و آموزشی و اداری کشورهای عضو تنظیم گردیده که بصورت تشکیل سمینارها - مبادله و اعزام کارشناس و کارآموز و دانشجو و همکاری در رشته‌های بهداشت - کشاورزی - عمران روستاها - توسعه منابع آب - کارآموزی حرفه‌ای و تحقیقات علمی انجام میشود . برنامه‌های زیر طی سال ۱۳۵۰ بمورد اجرا گذارده شده است :

تشکیل سمینارها :

- سمینار روشهای جدید مدیریت وامور اداری و کمپیوتر در پاکستان .
- سمینار استفاده بیشتر از منابع آب در امر کشاورزی در ایران .
- بازدید کارشناسان ایرانی و پاکستانی از مراکز و منابع آب وسدهای کشور ترکیه .
- چاپ و توزیع گزارش سمینار فرار مغزها از طرف ایران .

دوره‌های مدیریت و اداری :

پنجمین دوره مشترك علوم اداری و مدیریت استاف کالج لاهور از تاریخ ۳۰ شهریور ۱۳۵۰ تشکیل گردید . از طرف هر يك از سه کشور عضو هشت نفر کارآموز و دونفر استاد در این دوره شرکت جستند .

- دوره مدیریت ایران در گچسر با شرکت ترکیه در تیرماه ۱۳۵۰ برگزار گردید .

- گروه کارشناسان سه کشور در خردادماه ۱۳۵۰ در آنکارا ملاقات و در مورد تشکیل گروه کار مشترك توسعه علوم اداری و

مدیریت جهت مقایسه روشهای مختلف مدیریت در بخش خصوصی و دولتی سه کشور عضو موافقت نمودند .
- مبادله اطلاعات مربوط به روشهای علوم اداری و مدیریت بین سه کشور عضو طبق برنامه‌های مصوبه صورت گرفت .
مبادله کارشناس و دانشجو در سال ۱۳۵۰ بدین قرار صورت پذیرفت :

- اعزام دو استاد از ایران به پاکستان
- اعزام يك کارشناس زبان فارسی از ایران به ترکیه .
- اعزام يك کارشناس در رشته تولید گاز طبیعی از ایران به ترکیه .
- اعزام يك کارشناس ترك در رشته آپارتمان سازی از طرف ترکیه به ایران .
- اعزام يك نفر کارشناس از پاکستان به ترکیه در رشته مهندسی اتم .
- مبادله ۱۸۰ دانشجوی بورسیه بین سه کشور جهت ادامه تحصیل در موسسات عالی و دانشگاههای منطقه .
- مبادله ۸۰ نفر کارآموز در رشته‌های مختلف فنی .
- کارآموزان و کارشناسان سه کشور از تسهیلات موجود در مراکز فرهنگی دانشجویان و همچنین موسسه فرهنگی منطقه‌ای در ایران و شعب آن در پاکستان و ترکیه استفاده میکنند .

امور بهداشتی - کشاورزی - آبیاری :

- مبادله اطلاعات و آمار بهداشتی درباره بیماریهای واگیردار و قرنطینه‌ای بین کشورهای عضو بطور منظم انجام میگردد .
- مقامات بهداشتی ایران و پاکستان در مواقع ضروری ملاقات نموده و با موافقت اقدامات بهداشتی لازم را مشترکاً بعمل می‌آورند .
- دولت‌های پاکستان و ایران موافقت خود را با تاسیس انجمن پزشکی منطقه‌ای اعلام داشته‌اند . دولت ترکیه هنوز مشغول مطالعه در اطراف شرکت در این انجمن است .
- در زمینه حمایت و راهنمایی نایب‌نایان نسبت به مبادله اطلاعات و آمار توسط موسسات ملی و انجمنهای مربوطه سه کشور اقدام لازم بعمل آمده و مبادله کارآموز در این رشته انجام میگردد . دبیرخانه همکاری

عمران منطقه‌ای مشغول تهیه گزارشی درباره توسعه همکاری در این زمینه می‌باشد .

– گزارشهای ماهیانه راجع به پیشرفتهای حاصله در رشته تنظیم خانواده در هر کشور طبق برنامه‌های مصوبه مبادله گردیده‌است .
– گزارش سمینار تنظیم خانواده همکاری عمران منطقه‌ای که در سال ۱۳۴۸ در پاکستان تشکیل گردید تهیه و توزیع شد .

– همکاری در رشته کشاورزی از طریق مبادله اطلاعات درباره نباتات و دفع آفات و مبادله انواع بذر برنج و نیشکر – بذر پسته و فندق وانجیر – مبادله کارآموز و کارشناس و تهیه گزارشهای تحقیقی صورت گرفته است .

– مبادله مازاد محصولات کشاورزی بین سه کشور عضو همکاری عمران منطقه‌ای مورد مطالعه و بررسی است .

– توصیه‌های جلسه گروه کارشناسان کشاورزی همکاری عمران منطقه‌ای که از تاریخ ۲۸ سپتامبر ۱۹۷۰ در تهران تشکیل گردید جهت اقدام لازم با اطلاع کشورهای عضو رسید .

– مراکز جمع‌آوری اطلاعات و ترویج نباتات و بذر و گل و غیره در سه کشور عضو تاسیس گردیده است .

– همکاری در رشته دامداری و بهداشت دامها ادامه داشته و ضمناً گزارشات ایران و ترکیه در این مورد بین کشورهای عضو توزیع گردیده و قرار است پاکستان نیز گزارشی در این باره تهیه نماید .
– مبادله آخرین اطلاعات فنی و تکنیکی درباره منابع آب بین سه کشور عضو منطقه ادامه دارد .

– مبادله کارآموز در رشته توسعه منابع آب بین سه کشور عضو منطقه صورت گرفته است .

– بازدید گروه کارشناسان توسعه منابع آب سه کشور عضو منطقه از ایران – پاکستان و ترکیه در سال ۱۳۵۰ انجام شده‌است .

– پیشنهادات گروه کارشناسان توسعه منابع آب مبنی بر تشکیل شرکتهای مهندسی مشاور مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است و ایران و پاکستان تاسیس شرکتهای فوق را اعلام داشتند .

– بازدید روسای مراکز اتمی سه کشور عضو منطقه از مراکز اتمی کشورهای یکدیگر صورت گرفته است .

– ملاقات روسای مراکز اتمی سه کشور در پاکستان انجام گردید .

- مبادله اطلاعات لازم در مورد استفاده صلحجویانه از نیروی
 اتمی و در زمینه تحقیقات علمی ادامه دارد .
 - مبادله اطلاعات در مورد کارآموزی حرفه‌ای ادامه دارد .
 - مبادله کارآموزان در رشته عمران روستاها بین سه کشور
 عضو منطقه ادامه دارد .
 - اقدامات لازم جهت برگزاری سمینار عمران روستاها در ایران
 در دست تهیه میباشد .
 - مبادله اطلاعات و نشریات بین موسسات مربوط به عمران
 روستاها در سه کشور عضو منطقه بطور منظم انجام شده است .
 - دولت ایران سه بورس تحصیلی در اختیار هر یک از کشور
 های ترکیه و پاکستان برای تحصیل در کالج بیمه تهران میگذارد .
 در خلال دهه ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۰ تعداد کثیری همکاریهای منطقه‌ای
 اعم از اتحادیه‌های گمرکی - بازارهای مشترک حوزه‌های بازرگانی آزاد
 و یا همکاریهای نوع دیگر بین کشورهای در حال توسعه بوجود آمد و
 شاید اکنون متجاوز از پنجاه کشور از گروه کشورهای در حال توسعه بنحوی
 در همکاریهای چند جانبه اقتصادی مشارکت داشته‌اند .
 همکاری عمران منطقه‌ای پس از گذشت هفت سال بدون شك
 یکی از نمونده‌های موفق چنین همکاریها بوده است و اکنون بعنوان سازمان
 منطقه‌ای شناخته شده‌ای توسط کشورها و یا سازمانهای دیگر مورد مطالعه
 قرار میگیرد . میراث فرهنگی مشترک بین سه کشور مسلماً زمینه آماده‌ای
 برای همکاریهای اقتصادی فراهم کرده و همکاری منطقه‌ای اکنون بعنوان
 یکی از راههای موثر و سود بخش توسعه اقتصادی در ایران و پاکستان
 و ترکیه پذیرفته شده است

ب - سازمان پیمان مرکزی (سنتو) CENTO
Central Treaty Organization

شورای وزیران سازمان پیمان مرکزی که عالیترین مرجع این سازمان میباشد بمنظور بررسی گزارشهای کمیته‌های مختلف و مطالعه برنامه های سال قبل و تصویب طرحهای سال بعد در تاریخ دهم و یازدهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ با شرکت نمایندگان کشورهای عضو در آنکارا تشکیل گردید .

از مهمترین مصوبات شورای مزبور بررسی و تأیید طرحهایی است که از طرف کمیته اقتصادی براساس گزارش گروه کارشناسان اقتصادی به شورای مزبور تقدیم میگردد . گروه اخیر سالی یکبار بمدت چهار روز در آنکارا تشکیل جلسه میدهد و پس از بررسی و بحث درباره فعالیتهای کمیته های فرعی در رشته‌های ارتباطات - بهداشت - کشاورزی و دامپروری صنایع و معادن - امور بانکی و مالی - علوم - آموزش و پرورش و فعالیتهای فرهنگی و اجتماعی طرحهایی را که باید در سال آینده بمورد اجرا گذاشته شود مورد بررسی دقیق قرار میدهد و پس از طرحریزی برنامه سال آینده این برنامه را جهت تصویب به کمیته اقتصادی که سالی یکبار در یکی از کشورهای عضو تشکیل میشود پیشنهاد مینماید .

از مهمترین رویداد های سال ۱۳۵۰ اتمام راه آهن ایران ترکیه است که مراسم افتتاح آن در تاریخ پنجم مهر ماه (۲۷ سپتامبر ۱۹۷۱) ، در پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و حضرت جودت سونای رئیس جمهوری ترکیه در شهر وان برگزار گردید . این راه آهن که اروپا را به آسیا متصل میکند در توسعه توریسم و تسهیل ارتباط و حمل و نقل میان اروپا و کشورهای عضو سازمان پیمان مرکزی و بالنتیجه توسعه اقتصادی کشورهای عضو منطقه نقش مهمی را ایفاء مینماید .

شاهنشاه آریامهر بهنگام مراسم افتتاح راه آهن مزبور ضمن نطقی فرمودند « برای من فرصت بسیار دلنشین و گرانبها و تاریخی است که امروز در حضور شما وعده بسیار زیادی از مردم شهر زیبای وان و ملت

برادر و دوست ترکیه در این مراسم مهم شرکت می‌کنم . ما از تشریک مساعی دولتهای انگلستان و ایالات متحده بخاطر کمکهای فنی و مالی آنها سپاسگزاریم . همچنین از دبیرکل سازمان پیمان مرکزی خصوصاً از متخصصین - کارمندان و کارگران زحمتکش ایرانی و ترك بخاطر زحمات طاقت‌فرسائی که در گرما و سرمای شدید برای ایجاد این خط‌آهن متحمل شده‌اند قدردانی می‌کنیم .

مفهوم این خط ارتباطی بیش از آن است که در روز نخست بتوان بنظر آورد . این خط نه تنها دو ملت را بهم وصل میکند و باعث رونق اقتصادی و مبادلات صنعتی میشود بلکه وسیله ارتباط را با کشور هائی مانند افغانستان و پاکستان و حتی دورتر از پاکستان و تاجائیکه شبکه راه‌آهن وجود دارد و تاسافات بسیار بعیدی در قاره آسیا میتوانیم ادامه بدهیم . باردیگر مایلیم در چنین روز فرخنده‌ای احساسات عمیق خود را برای ادامه سلامت و موفقیت شخص حضرت رئیس جمهوری و برای موفقیت و ادامه ترقیات دولت و ملت ترك و تحکیم روزافزون دوستی و اتحاد ایران و ترکیه ابراز کنم و اطمینان بدهم که فواید این کار بزرگ از مرزهای کشور ما تجاوز خواهد کرد . «

فرمایشات ملوکانه مبین اهمیت اقتصادی و حیاتی است که راه‌آهن مزبور برای کشورهای عضو منطقه دربر دارد و هم‌اکنون مطالعاتی در مورد اتصال راه‌آهن کرمان به زاهدان و میرجاوه جریان دارد .

چون مدت خدمت جناب آقای منمنجی اوغلو دبیرکل سازمان پیمان مرکزی پایان رسیده بود از طرف دولت شاهنشاهی جناب آقای نصیر عصار بعنوان دبیرکل جدید معرفی شدند و این انتصاب مورد تأیید و موافقت کلیه دول عضو قرار گرفت و ایشان در تاریخ دهم بهمن ماه ۱۳۵۰ (۳۰ ژانویه ۱۹۷۲) به آنکارا عزیمت نمودند .

هرچند که در سال ۱۳۵۰ بعلی چند تشکیل بعضی از سمینارها و گروهها و اجرای برخی از فعالیتهای این سازمان بتعویق افتاد ولی همانطور که شاهنشاه کراراً تاکید فرموده‌اند دولت شاهنشاهی ایران کماکان از این سازمان که موجب تحکیم روابط و توسعه همکاریهای اقتصادی و اجتماعی میان کشور های عضو بخصوص کشورهای منطقه می‌گردد پشتیبانی خواهد نمود .

هیئت تلفیق امور علمی سازمان پیمان مرکزی فعالیتهای این سازمان را در زمینه‌های علمی مورد بررسی قرار داده و هم‌آهنگ می‌سازد. این هیئت جلسات خود را سالی چند مرتبه بمنظور مطالعه طرحهای گذشته

و طرح ریزی برنامه های آینده تشکیل میدهد و گزارشی در این زمینه به شورای آموزشی علمی تسلیم مینماید . اجلاسیه شورای علمی در سال ۱۳۵۰ در اسلام آباد تشکیل گردید و پس از مطالعه و تدقیق در مورد گزارش هیئت هم آهنگی امور علمی و تائید فعالیت های علمی سال قبل برنامه های علمی سال آینده را بتصویب میرساند . برنامه های علمی سال ۱۳۵۰ عبارتند از: مطالعات کشاورزی بمنظور توسعه محصول در مناطق مختلف - تهیه تجهیزات و وسائل علمی و طبی - تغذیه - توسعه آزمایشگاهها - مطالعات منطقه ای در رشته آلودگی محیط - کنترل آفات نباتی و تحقیقات راه سازی . ضمناً از طرف مشاور الکترونیکی منطقه مطالعاتی در مورد تاسیس آزمایشگاه های الکترونیکی در کشور های منطقه انجام گرفته است .

کمیته فرعی ارتباطات در سال ۱۳۵۰ در آنکارا تشکیل جلسه داد و پس از بررسی امور مربوط به راه سازی - راه آهن - بنادر - میکروویو و هواپیمائی کشوری گزارش خود را جهت تقدیم به کمیته کارشناسان تهیه نموده است . در رشته ارتباطات علاوه بر افتتاح راه آهن ایران - ترکیه از طرف دولت ایران اقداماتی جهت مطالعه اتصال راه کرمان به زاهدان و میرجاوه و ادامه راه کراچی - کوئته به زاهدان و کرمان و توسعه راه های ساحلی دو کشور در حال انجام است . توسعه و تکمیل بندر اسکندرون که کشورهای منطقه را به دریای مدیترانه ارتباط میدهد تقریباً تکمیل شده است .

از طرف نمایندگان سه کشور مطالعاتی در مورد توسعه و بهبود سیستم مخابرات دوربعمل آمده است و در رشته هواپیمائی کشوری نیز کار آموزشی جهت تبادل اطلاعات در این خصوص بین کشورهای عضو منطقه مبادله گردیده است و همچنین مطالعات مربوط به تکمیل سیستم کنترل هواپیما و استفاده از دستگاه های مربوطه ادامه دارد .

اجلاسیه کمیته فرعی بهداشت در سال گذشته درازمیر تشکیل گردید و پس از مطالعه فعالیت های سال گذشته در رشته بیماری های واگیر - هم آهنگی برنامه های مالاریا - تعلیمات بهداشت عمومی - آموزش مدیریت بیمارستانها - تعلیمات پرستاری و برنامه ریزی خانواده و آمار بهداشتی طرح های جهت اجرا در سال بعد به گروه کارشناسان ارائه نموده است .

فعالیت های سازمان پیمان مرکزی در رشته کشاورزی در سال ۱۳۵۰ کما فی السابق ادامه داشته است . کمیته فرعی کشاورزی در تهران

تشکیل جلسه داد و اقدامات سنتو را در این رشته به گروه کارشناسان اقتصادی گزارش نمود. فعالیتهای مهم سنتو در زمینه کشاورزی عبارت بودند از مطالعه درباره دامپروری - شرکتهای تعاونی بازاریابی - توسعه جنگل - توسعه منابع تغذیه دامها - کنترل امراض دامی - مطالعه سازمانها؛ تحقیقات کشاورزی - بررسی جنبه های کشاورزی مناطق خشک و نیمه خشک - کنترل آفات نباتی - بررسی استفاده از کودهای شیمیائی و کارآموزی در رشته کشاورزی.

در اینخصوص باید توجه داشت که با آنکه مرکز ماشین آلات کشاورزی و حفاظت خاک کرج تبدیل به مرکز ملی شده است ولی دولت انگلستان کماکان از محل کمکهای دوجانبه خود باین مرکز کمک مینماید و دولت ترکیه در سال ۱۳۵۰ تعداد بیشتری کارآموز باین مرکز اعزام داشته است.

در رشته صنایع و معادن نیز مطالعاتی از طرف مشاور عالی توسعه صنعتی سازمان پیمان مرکزی در موضوع توسعه سرمایه گذاری در این زمینه بعمل آمده و پیشنهاداتی درخصوص ایجاد و توسعه صنایع گوناگون در منطقه داده شده است.

در زمینه معادن گزارش نهائی گروه کار چینه شناسی مورد بحث و مطالعه گروه مشاورین امور معدنی قرار گرفت و گزارشهای در موضوع اکتشاف معادن به گروه مزبور ارائه گردید. برنامه تعلیمات نقشه برداری زمین شناسی در تهران اجرا گردید و نمایندگان دول عضو در آن شرکت نمودند.

برنامه های فرهنگی سنتو در سال ۱۳۵۰ عبارت بودند از مبادله اساتید بین دانشگاههای منطقه بمنظور تکمیل مطالعات - اعزام دانشجویان به دانشگاهها و موسسات فرهنگی برای تکمیل تحصیلات و اعزام هنرمندان و ایجاد نمایشگاههای عکس بجهت شناسائی بیشتر ممالک عضو - انجام مطالعات بمنظور تهیه فرهنگها و کتبی که مورد استفاده دانشمندان کشور های عضو قرار خواهد گرفت و مبادله نشریات بین موسسات علمی منطقه. از نقطه نظر اجتماعی نیز مطالعاتی در مورد تشکیل سمینارهایی در رشته امور کارگری و رفاه اجتماعی کارگران صنعتی و کشاورزی انجام گرفته است.

علاوه بر فعالیتهای فوق طرحهایی نیز در زمینه بانکداری و پول - مواد مخدر - مشارکت عمومی در سرمایه گذاری نیز بمرحله اجرا درآمده است.

گروه کار کمکهای فنی چند جانبه سنتو و جوهری را جهت اعزام کارآموزان و کارشناسان به ممالک عضو بمنظور تبادل نظر در امور فنی و تخصصی و تشکیل سمینار های مختلف اختصاص داده و در سال ۱۳۵۰ از محل این وجوه طرحهای متعددی در رشته های هواپیمائی کشوری - راه آهن - بهداشت - امور آموزشی و مخابرات دور اجرا شده است .

طبق برنامه کمکهای فنی دوجانبه سازمان پیمان مرکزی در سال ۱۳۵۰ در حدود ۷۰ نفر جهت استفاده از برنامه کارآموزی سنتو در رشته های مختلف به دانشگاهها و موسسات فرهنگی و مراکز تحقیقاتی انگلستان اعزام شده اند و تعدادی کارشناس بمنظور همکاری با وزارتخانه ها و دستگاههای گوناگون دولتی ایران مشغول بکار بوده اند و بعلاوه از محل این وجوه مقداری لوازم و تجهیزات از طرف دولت مزبور در چهارچوب کمکهای فنی دوجانبه به دستگاههای دولتی و خصوصی مختلف اهداء شده است .

ضمائم :

ضمیمه شماره ۱

فهرست معاهداتی که در سال ۱۳۵۰ (۱۹۷۱ - ۱۹۷۲) با سایر دولتهای جهان منعقد گردیده است :

۱ - معاهدات دو جانبه‌ای که از اول فروردین تا بهمن ماه ۱۳۵۰ از طرف وزارت امور خارجه بامضاء رسیده است .

ردیف	نام معاهده	تاریخ	محل امضاء
۱ -	تبادل نامه درباره معافیت متقابل شرکتهای هواپیمائی از پرداخت مالیات بین ایران و اردن .	۲۰ خرداد ۱۳۵۰ (۱۰ ژوئن ۱۹۷۱)	تهران
۲ -	تبادل نامه درباره لغو بهای روادید بین ایران و افریقائی جنوبی .	۱۹ مهر ۱۳۵۰ (۱۱ اکتبر ۱۹۷۱)	تهران
۳ -	تبادل نامه درباره موافقت با اعزام کارشناسان آلمان بمدت ۲ سال برای خدمت در شرکت سهامی تلفن .	۲۸ شهریور ۱۳۵۰ (۱۹ سپتامبر ۱۹۷۱)	تهران
۴ -	تبادل نامه درباره اعزام هفت کارشناس آلمانی ارتباطات دور بایران	۱۱ تیر ۱۳۵۰ (۲ اوت ۱۹۷۱)	تهران
۵ -	موافقت نامه فرهنگی ایران و اندونزی	۷ اردیبهشت ۱۳۵۰ (۲۷ آوریل ۱۹۷۱)	تهران
۶ -	موافقت نامه تحدید حدود فلات قاره ایران و بحرین	۲۷ خرداد ۱۳۵۰ (۱۷ ژوئن ۱۹۷۱)	منامه
۷ -	موافقت نامه درباره تأسیس مرکز تحقیقات خارجی ایران در پاکستان	اول آبان ۱۳۵۰ (۲۳ اکتبر ۱۹۷۱)	اسلام‌آباد

ردیف	نام معاهده	تاریخ	محل امضاء
۸ -	تبادل نامه درباره معافیت متقابل هواپیماهای نظامی ایران و پاکستان از عوارض ورود و توقف	۱۰ آبان ۱۳۵۰ (اول نوامبر ۱۹۷۱)	اسلام آباد
۹ -	موافقت نامه همکاری علمی و فنی ایران و رومانی	۹ آبان ۱۳۵۰ (۳۱ اکتبر ۱۹۷۱)	تهران
۱۰ -	تبادل نامه درباره معافیت متقابل شرکتهای هواپیمائی از پرداخت مالیات بین ایران و شوروی	۲۷ تیر ۱۳۵۰ (۱۸ ژوئیه ۱۹۷۱)	تهران
۱۱ -	پروتکل مربوط به رژیم بیمه‌های اجتماعی دانشجویان ایرانی در پاریس	۱۸ فروردین ۱۳۵۰ (۷ آوریل ۱۹۷۱)	پاریس
۱۲ -	موافقت نامه استفاده صلح جویانه از انرژی اتمی بین ایران و کانادا	۱۷ دی ۱۳۵۰ (۷ ژانویه ۱۹۷۲)	اتاوا
۱۳ -	پروتکل درباره حفاظت و نگهداری و تعمیر و بازرسی و تجدید و نصب مجدد علائم مرزی در سرحدات ایران و ترکیه	۲۰ دی ۱۳۵۰ (۱۰ ژانویه ۱۹۷۲)	تهران
۱۴ -	تبادل نامه درباره ترتیبات پیشنهادی جمهوری فدرال آلمان جهت اعزام متخصصین آلمانی به ایران برای تعلیمات حرفه‌ای	۲ مرداد ۱۳۵۰ (۲۴ ژوئیه ۱۹۷۱)	تهران

۲ - معاهدات دوجانبه‌ای که از اول فروردین تا بهمن ماه ۱۳۵۰ با اطلاع و راهنمایی وزارت امور خارجه از طرف سایر وزارتخانه‌ها یا مؤسسات وابسته به دولت بامضاء رسیده است :

ردیف	نام معاهده	نام سازمان امضاءکننده و محل امضاء
۱ -	قرارداد بین وزارت کشاورزی ایران و بنیاد فورد	وزارت کشاورزی دوم آبان ۱۳۵۰ تهران (۲۴ اکتبر ۱۹۷۱)
۲ -	پروتکل جهانگردی بین ایران و یوگسلاوی	سازمان جلب سیاحان ۳ مرداد ۱۳۵۰ بلگراد (۲۵ اوت ۱۹۷۱)
۳ -	موافقت نامه بازرگانی بین ایران و عربستان سعودی	وزارت اقتصاد ۱۲ دی ۱۳۵۰ جده (۲ ژانویه ۱۹۷۲)
۴ -	موافقت نامه همکاری فنی بین وزارت کشاورزی ایران و صنایع غذایی بلغارستان	وزارت کشاورزی ۱۲ بهمن ۱۳۵۰ تهران (اول فوریه ۱۹۷۲)

۳ - معاهدات دو جانبه‌ای که از اول فروردین تا بهمن ماه ۱۳۵۰ بتصویب
متمنه رسیده است :

تاریخ تصویب مجلسین

ردیف	نام معاهده	مجلس شورای ملی	مجلس سنا
۱ -	پروتکل راجع به تأسیس شرکت سهامی مختلط امور حمل و نقل ایران و شوروی	۱۳۴۹/۱۱/۱	۱۳۵۰/۱/۳۰
۲ -	موافقت نامه همکاری در زمینه تعلیمات حرفه‌ای بین ایران و شوروی	۱۳۵۰/۳/۳۰	۱۳۵۰/۱۰/۶
۳ -	موافقت نامه همکاری علمی و فنی بین ایران و ایتالیا	۱۳۴۹/۱۱/۲۰	۱۳۵۰/۱/۳۰
۴ -	موافقت نامه فرهنگی بین ایران و اندونزی	۱۳۵۰/۱۰/۱۴	۱۳۵۰/۱۰/۸

۴ - اسناد تصویب معاهدات زیر از اول فروردین تا بهمن ماه ۱۳۵۰
مبادله شده است :

ردیف	نام معاهده	تاریخ مبادله	محل مبادله
۱ -	عهدنامه مودت ایران با اتیوپی و پروتکل الحاقی	۱۳۵۰/۵/۲۷ (۱۸ اوت ۱۹۷۱)	آدیس آبابا
۲ -	موافقت نامه تأسیس مرکز تحقیقات ارتباطی ایران با ژاپن	۱۳۵۰/۱/۹ (۲۹ مارس ۱۹۷۱)	تهران
۳ -	پروتکل الحاق به موافقت نامه راجع به حل مسائل مرزی و مالی بین ایران و شوروی مورخ دوم دسامبر ۱۹۵۴ (۱۱ آذر ۱۳۳۳) در مورد تعیین و تثبیت مرز جدید بین ایران و شوروی در دریاچه های پشت سد مخزنی ارس و سد انحرافی میل و مغان	۱۳۵۰/۲/۲۱ (۱۱ مه ۱۹۷۱)	تهران
۴ -	پروتکل راجع به تأسیس شرکت سهامی مختلط امور حمل و نقل ایران با شوروی	۱۳۵۰/۴/۲۷ (۱۸ ژوئیه ۱۹۷۱)	تهران

- ۵ - عهدنامه مودت بین ایران و مالزی و پروتکل الحاقی
 ۷ / ۲ / ۱۳۵۰ (۲۷ آوریل ۱۹۷۱) تهران
- ۶ - موافقت نامه فرهنگی ایران با مصر
 ۱۹ / ۱ / ۱۳۵۰ (۸ آوریل ۱۹۷۱) تهران
- ۷ - موافقت نامه همکاری علمی و فنی بین ایران و ایتالیا
 ۲۷ / ۱۱ / ۱۳۵۰ (فوریه ۱۹۷۲) رم

۵ - معاهدات بین‌المللی که از اول فروردین تا بهمن ماه ۱۳۵۰ از طرف دولت ایران بامضاء رسیده است :

ردیف	نام معاهده	تاریخ امضاء	محل امضاء
۱ -	ترتیبات درباره طبقه‌بندی بین‌المللی گواهی‌نامه‌های اختراع	۲۲ / ۶ / ۱۹۷۱	استراسبورگ
۲ -	موافقت نامه مربوط به سازمان بین‌المللی مخابرات توسط ماهواره‌ها	۲۵ / ۸ / ۱۹۷۱	واشنگتن
۳ -	موافقت نامه اجرائی مربوط به سازمان بین‌المللی مخابرات توسط ماهواره‌ها (Intelsat)	۲۵ / ۸ / ۱۹۷۱	واشنگتن

۶ - معاهدات بین‌المللی که از اول فروردین تا بهمن ماه ۱۳۵۰ دولت شاهنشاهی ایران بآنها ملحق شده است :

ردیف	نام معاهده	تاریخ انعقاد کنوانسیون	تاریخ الحاق
۱ -	اصلاح ماده ۶ اساسنامه مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی	۲۸ / ۹ / ۱۹۷۰	۱۴ / ۸ / ۱۹۷۱
۲ -	پیمان منع استقرار سلاحهای هسته‌ای و سایر سلاحهای انهدام دسته‌جمعی در بستر و زیر بستر دریاها	۷ / ۱۲ / ۱۹۷۰	واشنگتن ۲۶ / ۸ / ۱۹۷۱ لندن ۲۶ / ۸ / ۱۹۷۱ مسکو ۷ / ۹ / ۱۹۷۱

- ۳ - کنوانسیون گمرکی حمل و نقل بین‌المللی کالا در جاده‌ها (معروف به کنوانسیون TIR) و پروتکل امضاء (با اصلاحات ۱۹۶۳ و ۱۹۶۶)
- ۱۹۷۱/ ۵/۲۵ ۱۹۵۹/ ۱/ ۵
- ۴ - کنوانسیون بین‌المللی مربوط به حمل و نقل کالاها بوسیله راه‌آهن
- ۱۹۷۱/ ۷/۲۲ ۱۹۷۰/ ۲/ ۷
- ۵ - کنوانسیون بین‌المللی مربوط به حمل و نقل مسافر و توشه بوسیله راه‌آهن
- ۱۹۷۱/ ۷/۲۲ ۱۹۷۰/ ۲/ ۷
- ۶ - پروتکل اصلاحی بند الف ماده ۵۰ کنوانسیون بین‌المللی هواپیمائی کشوری
- ۱۹۷۲/ ۱/۲۶ ۱۹۷۱/ ۳/۱۶
- ۷ - کنوانسیون راجع به جلوگیری از تصرف غیر قانونی هواپیما
- ۱۹۷۲/ ۱/۲۵ ۱۹۷۰/۱۲/۱۶

ضمیمه شماره ۲ :

خطابه

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر

در برابر آرامگاه کورش کبیر

پاسارگاد

« ۲۰ مهر ماه ۱۳۵۰ »

کورش ، شاه بزرگ ، شاه شاهان ، شاه هخامنشی ، شاه ایران زمین ، از جانب من ، شاهنشاه ایران ، و از جانب ملت من ، بر تو درود باد !
درین لحظه پرشکوه تاریخ ایران ، من وهمه ایرانیان ، همه فرزندان این شاهنشاهی کهن که دوهزار و پانصد سال پیش بدست تو بنیاد نهاده شد ، در برابر آرامگاه تو سرستایش فرود میآوریم و خاطره فراموش نشدنی تو را پاس میداریم . همه ما ، درین هنگام که ایران نو با افتخارات کهن پیمانی تازه میبندد ، تو را بنام قهرمان جاودان تاریخ ایران ، به نام بنیانگذار کهنسالترین شاهنشاهی جهان ، به نام آزادی بخش بزرگ تاریخ ، به نام فرزند شایسته بشریت ، درود میفرستیم .

کورش ! ما امروز در برابر آرامگاه ابدی تو گرد آمده ایم تا بتو بگوئیم : آسوده بخواب ، زیرا که ما بیداریم ، و برای نگاهبانی میراث پرافتخار تو همواره بیدار خواهیم بود .

سوگند یاد میکنیم که آن پرچمی را که تو دوهزار و پانصد سال پیش بر افراستی همچنان افراشته و در اهتزاز نگاه خواهیم داشت . سوگند یاد میکنیم که بزرگی و سربلندی این سرزمین را بعنوان ودیعه ای مقدس که گذشتگان ما بمانسپرده اند با اراده ای پولادین حفظ خواهیم کرد ، و این کشور را سربلندتر و پیروزتر از همیشه به آیندگان خویش خواهیم سپرد . سوگند یاد میکنیم که سنت بشر دوستی و نیک اندیشی را که تو اساس

شاهنشاهی ایران قراردادی همواره پاس خواهیم داشت و همچنان برای مردم جهان پیام آور دوستی و حقیقت خواهیم بود .

در این بیست و پنج قرن ، کشورتو و کشور من ، شاهد سهمگین ترین حوادثی شد که در تاریخ جهان برای ملتی روی داده است . و با این همه هرگز این ملت در برابر دشواریهای گران سرتسلیم فرود نیاورد . در طول دوهزار و پانصدسال ، هروجب از خاک این مرزوبوم باخون دلیران و جانبازان ایران زمین آبیاری شد ، تا ایران همچنان زنده و سربلند بماند . بسیار کسان بدین سرزمین روی آوردند تا آن را از پای در آورند ، اما همه آنان رفتند و ایران برجای ماند ، و در همه این مدت ، علیرغم تیرگیها ، این سرزمین فروغ جاودان همچنان تجلی گاه اخلاق و کانون ابدی اندیشه باقی ماند .

اکنون ما در اینجا آمده ایم تا با سربلندی بتو بگوئیم که : پس از گذشت بیست و پنج قرن ، امروز نیز مانند دوران پرافتخار تو پرچم شاهنشاهی ایران پیروزمندانه در اهتزاز است : امروز نیز مانند روزگار تو نام ایران در سراسر گیتی با احترام و ستایش بسیار در آمیخته است ؛ امروز نیز مانند عصر تو ، ایران در صحنه پر آشوب جهان پیام آور آزادی و بشردوستی و پاسدار والاترین آرمانهای انسانی است . مشعلی که تو بر افروختی ، و در طول دوهزار و پانصد سال هرگز در برابر تندباد های حوادث خاموش نشد ، امروز نیز فروزاتر و تابناکتر از همیشه در این سرزمین نور افشان است ، و فروغ آن همچون دوران تو ، از مرز های ایران زمین بسیار فراتر رفته است .

کوروش ! شاه بزرگ ، شاه شاهان ، آزادمرد آزادمردان و قهرمان تاریخ ایران و جهان ، آسوده بخواب ، زیرا که ما بیداریم و همواره بیدار خواهیم بود .

پیام

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بمناسبت تشکیل کنگره جهانی ایران‌شناسان شیراز

« ۲۱ مهرماه ۱۳۵۰ »

تشکیل کنگره جهانی ایران‌شناسی شیراز را که امروز با شرکت دانشمندان عالیقدر بین‌المللی و دانشمندان برجسته ایرانی آغاز بکار میکند ، بهمه اعضای محترم این کنگره تبریک میگویم و آرزومندم که کار خطیر علمی آنها در این مجمع جهانی مانند همه کارهای علمی دیگر آنان با موفقیت همراه باشد .

در میان تمام مراسمی که بمناسبت جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران در کشور ما برگزار میشود ، تشکیل کنگره جهانی ایران‌شناسی شیراز از نظر ما مفهومی استثنائی دارد ، زیرا این جشن قبل از هر چیز جشن تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران است ، و برای این اساس طبیعی است که دانشمندان عالیقدری که عمر خود را وقف پژوهش در جنبه های مختلف این فرهنگ و تاریخ کرده‌اند در این جشن و در قلوب مردم ایران جایی خاص داشته باشند . ملت ایران ، که از دیرباز به حق شناسی شهرت داشته است در این فرصت از مساعی همه ایران‌شناسان جهان صمیمانه تقدیر میکند و کوششهای آنانرا در راه شناسائی هر چه بیشتر این فرهنگ و تمدن کهن بادیده ستایش مینگرد .

شما امروز بار دیگر بیدار کشوری آمده‌اید که حتماً آنرا میهن معنوی و فکری خویش میشمارید ، ولی اجتماع کنونی شما مفهومی بالاتر و عمیقتر از هر مورد دیگر دارد ، زیرا شما که همه عمر باتاریخ ایران

سروکار داشته‌اید ، امروز باخود این «تاریخ» وعده دیدار دارید . امروز شما آمده‌اید تادرسرزمین پارس که داریوش بزرگ آنرا «سرزمین مردان نیکو واسبان خوب» نام داده است خود را درمتن تاریخ ، ونه درحاشیه آن ، احساس کنید . امروز دوهزار وپانصد سال تاریخ ایران ، که شماصفحات آنرا روزها وشبهای بسیار باعلاقه ودقتی خاص مردان دانش ورقزده‌اید ، میزبان شما هستند تادست شما آشنایان خویش را بگرمی بفشارند . امروز سنگنوشته های تخت جمشید ونقش رستم ودیگر کتیبه هائیکه ازدوران کهن درسینه کوهها وبردیوارها وستونهای تاریخی این سرزمین نقش بسته‌اند باشما وباسلاف عالیقدرتان که درقرائت وتفسیر این نوشته‌ها سهمی بزرگ داشته‌اید بزبانی آشناتر ازهمیشه سخن میگویند .

شما خوب میدانید که تمدن ایرانی از آغاز تابامروز تمدنی اصیل وبشری بوده است ، واین حقیقتی است که شما خود آنرا بهتر از مادرصفحات آثار تحقیقی فراوان خویش منعکس کرده‌اید . شما خوب میدانید که دراین سرزمین کهنسال ایران ، درطول قرون متمادی ، فرهنگی مایه گرفته وگسترش یافته است که درخشندگی آن کمتر از صفا وزیبائی آسمان ایران نیست ، زیرا این فرهنگ از آغاز براصیلتترین ارزشهای اندیشه واخلاق تکیه داشته است.

دراین فرصت سخنان خودرا درهنگام گشایش نخستین کنگره جهانی ایران شناسان که درسال ۱۹۶۶ در تهران تشکیل شد تکرار میکنم:

«ما افتخار میکنیم که تمدن وفرهنگ ما از آغاز تمدن وفرهنگی انسانی ودنیائی بوده است . متفکران ما ، فلاسفه وعرفا ونویسندگان وشعرا ما همواره دیدی بشری داشته وازدیدگاه اخلاق ومعنویت بجهان وجهانیان نگریسته‌اند . آنچه مایه اصلی ادب وحکمت ایران است محبت وپیوستگی است ، وآنچه اساس تاریخ کهنسال ما است نیز همین توجه عمیق باصول ومعنویت واخلاق است . مانه ازآنجهت بتاریخ تمدن وفرهنگ خود احترام میگذاریم که سابقه پیروزیها واستیلاهای نظامی نداشته باشیم ، زیرا شما خود بهتر از ما میدانید که ما درگذشته طولانی خویش یکی از پهناورترین امپراتوریهای جهان را داشته‌ایم ، ومیدانید که تاریخ ما آکنده ازاین پیروزیها است بااین همه ما افتخار اصلی خویش را آن پیروزیهای میدانیم که درطول تاریخ در راه توسعه وتکامل تمدن وفرهنگ بشری ، در راه ترویج دانش واندیشه بدست آورده‌ایم . پرارج‌ترین سپاهیان ما ، طی هزاران سال ، آن مردان وزنانی بوده‌اند که درتمام تاریخ کهنسال

ایران مشعل دانش و فرهنگ را در برابر تندباد های حوادث فروزان نگاه داشتند ، و آنرا درخشانتر و فروزنده‌تر به نسلهای دیگر سپردند . برای ما پیروزیهای واقعی در احساس همین حقیقت نهفته است ، زیرا هراستیلائی جغرافیائی و نظامی خواه ناخواه بادوران بازگشت و انحطاطی همراه است ، ولی این ارزشهای معنوی هیچوقت و باهیچ نیروئی از میان نمیرود .

امروز شما آمده‌اید تا همراه با ابراز دوستی خود بتاریخ و فرهنگ ایران صفحات تازه‌ای از این تاریخ را ورق بزنید و شاید مطالب ناگفته‌ای را در این باره بگوئید . ما این تاریخ را باطمینان خاطر در معرض نقد و بررسی شما میگذاریم زیرا یقین داریم که در حساب سود و زیان آن سربلند خواهیم بود . ماهمواره بر این عقیده بوده‌ایم و هستیم که فرهنگ ما از فرهنگ کای بشری جدا نیست ، و خوب میدانیم که در طول این تاریخ کهن بیش از آنچه بدیگران داده‌ایم از دیگران گرفته‌ایم . ما این واقعیت را با سربلندی تذکر میدهیم ، زیرا شاید در بازار سودوزیان تاریخ ، این تنها کالائی باشد که دهنده آن نه تنها چیزی از دست نمیدهد ، بلکه چیز زیادتری نیز بدست می‌آورد .

موضوع کنگره کنونی شما که «استمرار تمدن و فرهنگ ایران» است بشما امکان آن خواهد داد که درباره این خصیصه شگفت آور تاریخ ایران ، که راز اصلی بقای ملیت ما است ارزیابی بیشتری کنید ، تا در این هنگام که پیام جاودانی و انسانی کورش بزرگ از ماورای قرون و اعصار روشن‌تر و پرطنین‌تر از همیشه بگوش ما میرسد ، حقیقتی که در این پیام نهفته است درآینده نیز ما را در ادامه این راه استمرار رهنمون گردد .

نطق

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر

در ضیافت شام تخت جمشید

« ۲۲ مهر ماه ۱۳۵۰ »

از طرف شهبانو و خودم ، و بنام ملت ایران ، مقدم همه شمارا بعنوان گرامی‌ترین میهمانان کشور مادر این هنگام که ملت ایران دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری وحدت ملی و شاهنشاهی خود را جشن میگیرد شادباش میگویم ، و اجتماع کنونی شخصیت های بزرگ جهانی را در تخت جمشید ، زادگاه تاریخی این شاهنشاهی کهن ، بفال نیک میگیرم، زیرا احساس من این است که در جمع امشب ما تاریخ گذشته با واقعیت های امروز پیوند خورده است ، و چنین پیوندی که بر اساس تفاهم و دوستی تکیه دارد طبعاً شایسته آن است که بفال نیک گرفته شود .

اگر ما با اشتیاق کامل از شما دوستان عالیقدر خویش برای شرکت در بزرگترین جشن تاریخ خود دعوت کردیم ، بدین جهت بود که موضوع این دعوت را شایسته آن میدانستیم که شمارنج این سفر را بر خود هموار کنید ، زیرا این جشن قبل از هر چیز بزرگداشت فرهنگی کهن است که بتمام عالم بشریت تعلق دارد . در واقع شما امشب بیش از آنکه میهمان ما باشید ، میهمانان میزبانی هستید که «تاریخ» نام دارد .

ما امشب در چند قدمی بنای با عظمت تخت جمشید بدور هم گرد آمده ایم که ستونهای خاموش آن شاهد گذشت بیست و پنج قرن با همه رنجها و شادیهای آن بوده اند . همه میدانیم که این بنا روزگاری مرکز ثقل جهان بود ، ولی این خاطره ای است که امروز دیگر تنها بتاریخ تعلق دارد . آنچه اکنون برای ما بسیار مهمتر از این جنبه تاریخی و سیاسی است

این است که این بنا، مرکز حکومتی بود که از نظر فکری براساس میراث معنوی کورش کبیر یعنی برپایهٔ احترام به فرد و به حقوق بشری بنیاد نهاده شده بود، و این همان اصلی است که تمام فرهنگ ایرانی بر آن پایه ریزی شده است.

وقتی که از دیدگاه تاریخ نگاه کنیم، خوب میتوانیم احساس کنیم که در طول این چند هزار سال هر یک از ملتهای جهان چه ماجراهای شگرف را در پشت سر گذاشته و چه اندازه در راه دشوار و پرمخاطره‌ای که بشریت در پیش داشته رنج برده و قربانی داده‌اند، با این همه برای ما بعنوان فرزندان جامعهٔ انسانی، توجه بدین حقیقت مایهٔ سربلندی است که بشریت در تمام این تلاشها و دشواریها، در تمام این راهی که طبق اصطلاح معروف قسمت اعظم آن از میان اشک و خون گذشته است، رسالت بزرگ خویش را در راه نیل بکمال مادی و معنوی از یاد نبرده و در این راه از همه آزمایشها سربلند بیرون آمده است، زیرا در تمام این کشاکش، آن بارقهٔ نبوغی که از آغاز در نهادنوع آدمی سرشته شده، از تمام عوامل نیرومندی که در برابر او صف آرایی کرده بودند تواناتر و قاطع‌تر بوده است. این همان بارقهٔ نبوغی است که به انسان، که در آغاز یکی از انواع بیشتر موجودات روی زمین بیش نبود، امکان آن داده است که امروز حتی پا از زمین بیرون گذارد و راه بیکران کائنات را بروی خویش بگشاید توجه بدین واقعیت غرور انگیز، کافی است که مسئولیت و وظیفهٔ همهٔ مردم نیک اندیش جهان را برای ما روشن کند، و من تردید ندارم که جمع امشب ما جمع مردم نیک اندیش است، زیرا این کاملاً منطقی و بدیهی است که هیچ رئیس کشوری نمیتواند آرزوئی جز پیشرفت روزافزون مادی و معنوی ملت خود داشته باشد.

فقط میباید امید داشت که همهٔ این آرزوها بصورتی هم‌آهنگ بایکدیگر و مکمل همدیگر تحقق یابند، تا نتیجه نهائی، نه تنها تأمین سعادت قسمتی از مردم جهان بلکه تأمین سعادت تمام فرزندان آدمی باشد.

بدیهی است در این راه هنوز مشکلات بسیاری وجود دارد که غالباً میراث طرز فکر و الزامات گذشته است، ولی امیدوار باشیم که جامعهٔ انسانی همچنانکه از تمام آزمایشهای گذشته پیروز بیرون آمده، این آزمایش نهائی را که بزرگترین و در عین حال ثمر بخش‌ترین همهٔ آنها است نیز با پیروزی در پشت سر خواهد گذاشت.

همهٔ ما میدانیم که هنوز جامعهٔ بشری ما بادشواریهایی بسیار دست

بگریبان است . میدانیم که قسمت بزرگی از مردم جهان همچنان از فقر، جهل ، گرسنگی و از تبعیضات گوناگون رنج میبرند ، و هرروز نیز در گوشه و کنار جهان صدای گلوله هارا میشنویم وبامظاهر مختلف خشونت و کینه تیزی روبرو می شویم . بااین همه اینرا نیز میدانیم که اگر جامعه بشری تاکنون موفق به ازمیان بردن این نابسامانیها و رفع این تبعیضات نشده ، بهیچوجه نباید مأیوس شویم ، زیرا رسالت ابدی و تغییرناپذیر بشریت سیر دائم بسوی کمال است ، و هر یک از ما برای آنکه در مسیر صحیح انجام این رسالت قدم برداریم ، میباید بکوشیم تا در حدود امکانات و شرایط خود دنیا را برای جامعه بشری بصورت یک دنیای محبت و صلح و دوستی درآوریم ، دنیائی که در آن هر فرد آدمی بتواند در محیطی امن و فارغ از ترس و نگرانی ، از حداکثر مواهب دانش و تمدن برخوردار شود .

مسلمانان بهیچیک از میهمانان عالیقدر خودم ، نکته تازه ای نگفته ام اگر بگویم که جامعه امروزی بشر قبل از هر چیز مسئولان اداره امور جهان ، از تمام آنهائیکه سهمی در اداره سرنوشت ملتها دارند ، توجه بهمین واقعیت را انتظار دارد . همه مردم جهان از هر نژاد و هر کشور و هر طبقه اجتماعی ، در این خواسته شریکند که در دنیائی دور از دغدغه و اضطراب و دور از خطر دائمی نابودی نوع بشر بسربرند ، و همه آرزو دارند که حاصل کار آنها در دنیای دلخواه ایشان تنها در راه تأمین زندگانی بهتر و بازهم بهتری برای آنها بکارافتد .

دو هزار و پانصد سال پیش ، یکی از فرزندان این سرزمین ، کورش هخامنشی ، که بهمان اندازه که متعلق به ملت ما است متعلق به تاریخ و به عالم بشریت است ، کوشید تا با ایجاد تحولی اساسی در اصول حکومتی بیرحمانه جهان آنروز ، و با بنیانگذاری شیوه حکومتی تازه ای بر اساس احترام بحقوق و معتقدات افراد ، صفحه تازه ای در تاریخ بگشاید . بسیار رهبران و متفکران و نیک اندیشان دیگر ، بعد از او بهمین راهی رفتند که سیر تحول مستمر جامعه بشری بسوی کمال حاصل آن است . آرزو کنیم که با همفکری و همگامی همه نیک اندیشان جهان ، بار دیگر در عصر ما تاریخ ورق بخورد و صفحه تازه ای گشوده شود که در آن دیگر اثری از تاریکیها ، از فقر و جهل و بیماری و گرسنگی ، از تبعیض ها و از بیعدالتیها نباشد . آرزو کنیم که فرزندان ما برای همیشه در جهانی فارغ از بیم و اضطراب بسربرند و در دیدگاه زندگی خویش چیزی بجز روشنائی و امید نداشته باشند.

برای یکایک شما اعلیحضرتان ، رؤسای محترم جمهوری ،
والاحضرتان، عالیجنابان ، خانمها و آقایان ، که نشان همبستگی محبت‌آمیز
خود باملت ایران و بااحترام بفرهنگ کهن آن دراین جمع تاریخی حضور
یافته‌اید ، و برای همه رهبران ومسئولان دیگر جهان ، دراین راه آرزوی
موفقیت میکنم ، وباین آرزو جام خودرا بسلامتی وشادکامی یکایک شما،
وبامید رفاه وترقی روزافزون همه ملت‌های شما مینوشم .

نطق

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر

در مراسم رژه تخت جمشید

« ۲۳ مهر ماه ۱۳۵۰ »

در این روز بزرگ تاریخ ایران، از تخت جمشید زادگاه شاهنشاهی کهنسال ایرانی، در حضور سران عالیقدر کشورهای جهان که برای شرکت در بزرگداشت ملی ایران در اینجا گرد آمده‌اند، در حضور سایر میهمانان والامقام، در حضور نمایندگان برجسته دانش و فرهنگ جهان و مذاهب مختلف عالم، در حضور فرستادگان شایسته مراکز خبری و مطبوعاتی عالم، و در برابر مردم بیشماری که در این لحظه در سراسر ایران و در نقاط مختلف گیتی شاهد مراسم دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران هستند، بنام شاهنشاه ایران، بتاریخ پرافتخار ایران، وبملت بزرگ و جاودانی ایران درود میفرستم.

درود به کورش بزرگ، بنیانگذار شاهنشاهی ایران و قهرمانان جاودان بشریت!

درود به همه شاهنشاهان و پادشاهان ایران، که در طول بیست و پنج قرن، پرچم افتخار و ملیت ایرانی را افرشته نگاه داشتند!

درود به همه سرداران و قهرمانان ایرانی که در کشاکش سهمگین—ترین حوادث تاریخ، مردانه از استقلال و شرافت میهن جاودانی خود دفاع کردند!

درود به میلیونها سرباز ایرانی و بدیگر جانبازان این سرزمین که در طول قرنهای دراز، جان خویش را فدا کردند تا ایران را زنده نگاه دارند.

درود به همه سازندگان کاخ عظیم تمدن و فرهنگ ایرانی ، به همه متفکران ، به همه دانشمندان و دانش پژوهان ، به همه نویسندگان و سخنوران ، به همه هنرآفرینان ایران که در طول هزاران سال ، این سرزمین را بصورت کانون جاودان اندیشه و معنویت درآوردند ، و قسمتی از والاترین ارزشهای فرهنگ و تمدن تاریخ جهان را بجامعه بشری ارمغان دادند !.

درود به همه خدمتگزاران گمنام این مرزوبوم ، که در طول دوهزار و پانصد سال ، باروح ملیت و باکوشش و تلاش مداوم ، استمرار شکفت انگیز تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران را باعث شدند و آنرا بصورت يك عامل جاودان دوستی و تفاهم بشری زنده نگاه داشتند !.

در این روز تاریخی ، که ایران نو بزادگاه پرشکوه شاهنشاهی کهن خویش روی آورده است تا با بیست و پنج قرن تاریخ پرافتخار خود تجدید عهد کند ، بعنوان شاهنشاه ایران ، تاریخ جهان را گواه میگیرم که: ما وارثان میراث کورش ، در تمام این دوران دراز برسالت معنوی خویش وفادار ماندیم ، و هرگز پیمانی را که دوهزار و پانصد سال پیش با تاریخ و با بشریت بستیم از یاد نبردیم . مادرطول قرون و اعصار ، فرهنگ خویش را پیام آور آرمانهای عالی بشری و مبشر صلح و محبت و تفاهم قرار دادیم و همراه با این فرهنگ همه جا با خود پیام دوستی و آشنائی بردیم .

امروز ما ترازنامه دوهزار و پانصد ساله خویش را به پیشگاه تاریخ عرضه میکنیم ، و ایمان داریم که در حساب سود و زیان آن سر بلند هستیم ، زیرا این ترازنامه حیات ملتی است که با سهمگین ترین حوادث تاریخ جهان روبرو شده و میلیونها و میلیونها فرزندان خود را قربانی داده است ، ولی هرگز ، رسالت معنوی خویش را در دفاع از ارزشهای عالی بشری از یاد نبرده است .

امروز ، پس از بیست و پنج قرن ، باردیگر سپاهیان ایرانی در این دشت پهناور ، از برابر ستونهایی که بیادگار جلال و شکوه دیرین در کاخ کهن تخت جمشید سر برافراشته اند خواهند گذشت . ولی اینان نیز همانند سپاهیان روزگار هخامنشی ، آرمانی را مقدس می شمارند که استقلال و شرافت ملی را با موازین اخلاقی و بشری در آمیخته است . بیست و پنج قرن پیش داریوش بزرگ در کتیبه ای که هم اکنون در چند قدمی ما دیده میشود همراه با ذکر پیروزیهای ارتش خویش نوشت :

راستی را دوست دارم و از بدی بیزارم . نمیخواهم که در قلمرو

شاهنشاهی من توانائی به ناتوانی ستم‌ورزد. نمیخواهم که کسی از راه بداندیشی بدیگری زیان رساند .

و امروز نیز به‌مراه سربازانی که نمایندگان ادوار قدیم و جدید ارتش ایران هستند ، افرادی از این ارتش رژه می‌روند که سپاهیان دانش، سپاهیان بهداشت ، سپاهیان آبادانی نام دارند ، و افراد دیگری که لژیون خدمتگزاران بشر نامیده میشوند ، و وظیفهٔ انسانی آنها مرز وحدی جغرافیائی و نژادی نمیشناسد .

در این لحظه تاریخی ، من بنام ملت ایران بتمام نمایندگان عالیقدر ملتها و کشورهای جهان که برای شرکت در این بزرگداشت ملی ما در اینجا حضور یافته‌اند درود میفرستم . بتمام جهان بشریت که با همبستگی قلبی در تجلیل از فرهنگ و تمدن ایرانی شرکت کرده است درود میفرستم . به همهٔ نیک‌اندیشان جهان ، بخدمتگزاران صلح و تفاهم و همکاری جهانی در هر جا که هستند درود میفرستم ، و آرزو دارم که آن عامل بزرگ تفاهم و دوستی که نمایندگان برجستهٔ این همه کشورها و ملت‌های جهان را در یکجا گرد آورده است ، الهام‌بخش همهٔ مردم روی زمین در ادامهٔ راه آنان بسوی نیکبختی واقعی جامعهٔ بشری باشد .

ضمیمه شماره ۳ :

متن نطق اعلیحضرت « هایله سلاسیه » امپراطور اتیوپی

در ضیافت تخت جمشید

۲۲ مهر ماه ۱۳۵۰

اعلیحضرتا ، رهبران عالیقدر ، عالیجنابان ، خانمها و آقایان .
این مراسم که مظهر شکوه و عظمت بسیار است ، دارای معنی و
مفاهیم چندانی است که مطمئنا برای هر یک از میهمانان عالیقدر احساسات
متفاوتی برانگیخته است .

بنابراین در ارزشیابی اهمیت و معنای این مراسم من نمیتوانم از
جانب تمام سران عالیقدر کشورها و شخصیت‌های بارزی که در این ضیافت
شرکت فرموده‌اند صحبت کنم . با این همه تصور میکنم این احساس همه
ما باشد که خود را بسیار مفتخر میدانیم که در این ایام پرافتخار در جشن
اعلیحضرتین و ملت پرافتخار ایران شرکت کرده‌ایم .

تردید نیست که رهبران و نمایندگان عالیقدر دولت‌های مختلف
جهان در مراسم بزرگداشت یک حادثه مهم و بی‌نظیر شرکت کرده‌اند .
ملتی که در طول تاریخ کهن و فرهنگ خود اکنون موقع استواری یافته
است .

اکنون مکث کرده و به گذشته خود و براه درازی که در طول
۲۵ قرن پیموده مینگرد و نیز راهی را که از این پس در پیش دارد بررسی
میکند . چشم‌انداز در هر دو جهت چشم‌گیر و خیال‌انگیز است .

مهد تمدن

ایران مهد تمدن است چه در این سرزمین است که انسان برای
نخستین بار به کشت و زرع پرداخت و نیز آموخت که چگونه کلماتی را که
ادا میکند بنویسد - در این سرزمین نه تنها نخستین جامعه ثابت بشری تکوین

یافت بلکه در خاک ایران بود که نخستین بنیان حکومت متشکل و یک سیستم اداری پیشرفته پی‌ریزی شد .

حکومتی که فرهنگ ها و مذاهب مختلف را دربر میگرفت ، گرچه چشم‌انداز گذشته چشم‌گیر و خیال‌انگیز است دورنمای آینده ایران نیز بهمان اندازه جالب است زیرا تحت رهبری خردمندان و روشن‌بینانه اعلیحضرت ، ایران به یک تجدید حیات و رنسانس مادی و معنوی توفیق یافته است و البته این تنها رنسانس ایران نیست ، تاریخ این کشور در واقع تاریخ رنسانس های پی‌درپی است ولی تحولی که اکنون در ایران با اعلام برنامه اصلاحات ۱۲ ماده‌ای اعلیحضرت در سال ۱۹۶۳ آغاز شد بی‌تردید بزرگترین رنسانس تاریخ این کشور بشمار میرود و این واقعیتی است که برنامه اصلاحات شما سرمشقی برای سایر کشور های جهان بشمار میرود . در ده سال اخیر ایران نو بنحو کم سابقه‌ای از عهده حل مسائل توسعه و عمران اقتصادی و اجتماعی برآمده و در این زمینه توفیق یافته است. ایران که اکنون از رشد اقتصادی بسیار برخوردار است ، سرعت به صورت یک کشور مدرن صنعتی درمی‌آید که در آن مردم از رفاه بیشتر و عدالت اجتماعی بهره‌مندند .

اعلیحضرتا ، ما شاهد این واقعیت بوده‌ایم که این مراسم تنها مراسم جشن و شادمانی نیست گرچه ایران بیش از هر کشور دیگری حق دارد که تاریخ کهن و پرافتخار خود را جشن بگیرد ، آنچه مهمتر است مقاصد عالیتری است که این مراسم بخاطر آن برپا شده است و این مقاصد عالی از هر جهت برای سایر مردم جهان نیز مانند ملت ایران حائز اهمیت است .

این مراسم درعین حال که برای مردم ایران اهمیت وحدت و تاریخ تمدن آنها را تاکید میکند برای سایر مردم جهان نیز یادآور اهمیت اتحاد و همبستگی تمدن ها و فرهنگ‌هاست.

ایران که بین شرق و غرب واقع شده در طول قرن ها سه وظیفه تاریخی را انجام داده که عبارتند از ، توسعه فرهنگ خود ، گرفتن تمدن و فرهنگ دیگران و اختلاط و درآمیختن فرهنگ‌های مختلف - امپراطوری ایران زمانی از کرانه نیل تا دره سند گسترده بود و در این پهنه وسیع تمدن های مختلف شکوفان شدند و این تمدن ها بطور متقابل و مسالمت‌آمیز و نه با اعمال زور و تحمیل بر یکدیگر اثر نهادند . از آنجا که شالوده این امپراطوری پهناور بر اساس حقوق و مسئولیت های مدنی استوار بود ،

مدتی بس دراز دوام کرد . برای اکثر مردمی که در این پهنه وسیع بسر میبردند زبان فارسی ، زبان مبادلات بازرگانی بود . گذشته از این تمدنهای یونانی و رومی که اکنون آنها را پیشاهنگ تمدن غرب و شرق میدانند ، دین بسیاری به ایران دارند . حوادث این چندروز ثابت کرد که ملت‌ها چگونه میتوانند با تاریخ خود رفتار کنند و از این راه نیز درس ارزنده‌ای به سایر ملت‌ها داده است . در دوران گذشته و ایام اخیر از تاریخ بعنوان وسیله‌ای برای برانگیختن احساس افتخار و غرور دروغین ناسیونالیسم کوتاه بینانه و احساسات خطرناک برتری استفاده شده است .

موارد متعددی در این زمینه در دست است که نشان میدهد که رهبران ملت‌ها به تاریخ روی آورده‌اند که یاد از آن بعنوان مخدری برای تجدید خاطرات گذشته و در نتیجه فرار از مسائل موجود استفاده کنند و یا آنکه تاریخ را وسیله مقاصد زشت تجاوزکارانه قرار دهند ولی مراسمی که اینک در ایران برپا شده نشان میدهد که چگونه میتوان از تاریخ به نحو مثبت استفاده کرد یعنی نه بمنظور بزرگ جلوه دادن افتخارهای دروغین و نه برای ارضاء کردن احساسات خودخواهانه بلکه برای بازیافتن نیروی تازه و تجدید حیات . از این رو است که در این مراسم بهمان اندازه که روی گذشته‌ها تاکید شده ، آینده نیز مورد تاکید قرار گرفته است . این ایام در واقع در سراسر کشور ایام شکرگزاری برای ارزشها و درعین حال طرح برنامه های تازه در جهت توسعه و عمران بوده است .

مراسم بزرگداشت شاهنشاهی ایران درس دیگری به مردم ایران میدهد .

تاریخ کهن و پرافتخار ایران پندارهای نادرستی را که درباره تاریخ وجود داشته و بدون بررسی دقیق علمی پذیرفته شد تصحیح میکند چون اغلب این وسوسه پیش می‌آید که ملت‌ها را در عصر تکنولوژی امروز یعنی عصری که بیش از ۲۰۰ سال سابقه ندارد براساس آنچه بدست آورده‌اند و یا شکست‌هایی که خورده‌اند قضاوت کنند . این نظر کوتاه بینانه در گذشته‌های نزدیک و حتی امروز نیز موجب پندارهای نادرستی درباره برتری های نژادی شده و میشود . بدین لحاظ بانسان‌دانی این واقعیت که تاریخ روزگاران کهن بمراتب بیش از تاریخچه تحولات ۲۰۰ سال اخیر فراز و نشیب داشته ایران میتواند در این ایام پیام دیگری ب مردم جهان بدهد و اینها است معانی و مفاهیمی که این مراسم دارد و از این روی شایسته است که تمام جهان به اعلی حضرتین و مردم ایران در تاکید و بزرگداشت

وحدت و تداوم تاریخ فرهنگ و تمدن ایران ملحق شوند .
مراسمی که از طرف یونسکو و نیز کمیته‌های بزرگداشت شاهنشاهی
ایران در کشورهای مختلف برگزار میشود در واقع بیان‌کننده سپاسگزاری
جهان در برابر دینی است که نسبت به ایران دارد .
اعلیحضرتا ، این مراسم بمنظور بزرگداشت بنیانگذاری شاهنشاهی
ایران بدست کورش در دوهزار و پانصد سال پیش برپا شده ولی همه
میدانند که تاریخ ایران سابقه‌ای کهن‌تر از این دارد . ولی تاریخ امپراطوری
که شما اکنون نه تنها بر آن سلطنت میکنید بلکه مردم آنرا با خردمندی
و علاقه و فداکاری بسیار بسوی تجدید حیات و بازیافتن نیروی تازه رهبری
میکنید ، از زمان کورش کبیر آغاز شد . این شخصیت بزرگ تاریخ
قدیم برخلاف حکمرانان هم‌زمان خود بدادگستری ، حسن سلوک با مردم
و کفایت و کاردانی شهرت یافته است .
خاطره او بخصوص به سبب منشور آزادی که به ملتهای تابع
خود داد فراموش نشدنی است منشوری که امروز بعنوان پیشاهنگ اعلامیه
حقوق بشر مورد تحسین تمام جهانیان قرار گرفته است .
اعلیحضرتا ، همچنانکه افکار و اعمال این بنیانگذار بزرگ
امپراطوری ایران ، الهام بخش آن اعلیحضرت در رهبری مردم ایران بوده
این نکته نیز قابل تردید نیست که اعلیحضرت شاهنشاه ایران مانند
بنیانگذار این شاهنشاهی نیز مقامی برجسته در تاریخ ، به سبب کوششهایی که
برای تجدید حیات ایران و مقابله با مسائل و مشکلات دنیای نو کرده‌اند
خواهند یافت .

ضمیمه شماره ۴ :

متن نطق جناب آقای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر در مجلس شورای ملی
در تاریخ ۹ آذرماه ۱۳۵۰ (۳۰ نوامبر ۱۹۷۱)

« باکمال خوشوقتی خاطر نمایندگان محترم وهم‌میهنان عزیز را مستحضر میدارم که امروز صبح ساعت شش وپانزده دقیقه نیروهای مسلح شاهنشاهی ایران در جزایر تنب بزرگ وکوچک پیاده شدند و همچنین در نقاط سوق‌الجیشی جزیره ابوموسی استقرار یافتند و ساعت شش‌وپنجاه دقیقه پرچم ایران بر فراز کوه حلوا یعنی مرتفع‌ترین جزیره ابوموسی باهتر از درآمد .

بدین ترتیب پس از مدتی قریب ۸۰ سال که سیاست استعمار علی‌رغم حقوق مسلم تاریخی مانع از اعمال حاکمیت ایران براین جزایر شده بود در نتیجه سیاست مدبرانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و پس از مذاکرات طولانی و پیگرد با دولت انگلیس دوباره این جزایر تحت سلطه ایران قرار گرفت .

بعداز حل موضوع بحرین که در نتیجه سیاست صحیح و منطقی ایران حاصل شد بافیصله مهم این جزایر از طریق مسالمت‌آمیز یک‌بار دیگر اصالت سیاست خارجی ایران بثبوت رسید ودر عین حال با امحاء آخرین اثر استعمار از خلیج فارس بازگشت و موجب نهایت خرسندی است که اکنون برعایت حسن همجواری که از اصول مسلم سیاست مستقل ملی ایران است و عدم توسل بزور در حل این امر خود دلیل بارز آن میباشد خواهیم توانست با مردم تمام نواحی مجاور خلیج فارس بایگانگی و فارغ از هرنوع نگرانی خواه از جهت منافع ملی ایران و خواه از نظر امنیت منطقه و صلح بین‌المللی در حال و آینده همگامی وهمکاری مثبت وسازنده‌ای داشته باشیم .

یک نکته ضروری که لازم است در این فرصت اعلام دارم این

است که دولت شاهنشاهی ایران بهیچوجه منالوجوه از حق سلطه و حاکمیت مسلم خود بر سراسر جزیره ابوموسی صرفنظر نکرده و نخواهد کرد و بنابراین حضور ماموران محلی در قسمتی از جزیره ابوموسی نباید بهیچ عنوان منافی یا متناقض با این سیاست اعلام شده تفسیر و تلقی شود .

مطلب دیگر آنکه دولت شاهنشاهی ایران برای اثبات کمالحسن نیت خود در حل این مهم از طریق مسالمت‌آمیز قرارداد نفتی که قبلاً بین شارجه و یک شرکت نفتی بسته شده بود در چهارچوب مقررات اخیر اوپک تطبیق داد تا از لحاظ ایران بتواند مورد قبول باشد و موافقت نمود اگر نفتی هم بدست آید درآمد آن برای پیشرفت برادران شارجه بالمناصفه تقسیم گردد و بعلاوه کمکهای مالی و فنی جهت پیشرفت برنامه‌های عمرانی اجتماعی در شارجه تامین خواهد نمود . ضمناً یادآور میشود که در گذشته پاره‌ای برنامه‌های اجتماعی در تعدادی از شیخ‌نشین‌ها انجام شده بود ولی در آینده از کمک برادران آنسوی خلیج فارس که احتیاج به کمک داشته باشند دریغ نخواهیم ورزید با اطمینان باینکه با ازبین رفتن بقایای استعمار در خلیج فارس و تخلیه نیروهای بیگانه و استقلال امارات و مهمتر از همه بیداری اجتماعی برادران هم‌کیش ما در آنسوی خلیج فارس تمام موجبات برای حفظ صالح و ثبات در این منطقه جهان و بنفع کلیه مردم ساحل‌نشین آن فراهم شده است دولت شاهنشاهی ایران به تبعیت از نیت مقدس رهبر خردمند خود از هیچ مقدوری در حصول اعتماد متقابل و همکاری همه‌جانبه باملتها ودولت‌های این منطقه دریغ نخواهد ورزید . «

ضمیمه شماره ۵

سازمانهای بین‌المللی و غیردولتی که دولت شاهنشاهی عضو آن
میباشد :

الف - سازمانهای بین‌المللی

سازمان ملل متحد

مؤسسات تخصصی سازمان ملل متحد

(۱) سازمان بین‌المللی کار (I.L.O.)

International Labour Organization

(۲) سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (F.A.O.)

Food and Agricultural Organization of the
United Nations

(۳) سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد یونسکو

(UNESCO)

United Nations Educational, Scientific and
Cultural Organization

(۴) سازمان جهانی بهداشت (W.H.O.)

World Health Organization

(۵) بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه (I.B.R.D.)

International Bank for Reconstruction and
Development

(۶) مؤسسه بین‌المللی توسعه (I.D.A.)

International Development Association

(۷) شرکت مالی بین‌المللی (I.F.C.)

International Finance Corporation

- (I.M.F.) صندوق بین‌المللی پول
International Monetary Fund
- (I.C.A.O.) سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری
International Civil Aviation Organization
- (U.P.U.) اتحادیه پستی جهانی
Universal Postal Union
- (I.T.U.) اتحادیه ارتباطات دور
International Telecommunication Union
- (W.M.O.) سازمان جهانی هواشناسی
World Meteorological Organization
- (IMCO) سازمان مشورتی دریانوردی بین‌دول
Inter-Governmental Maritime Consultative
Organization
- (I.C.I.T.O.) کمیسیون موقتی سازمان بین‌المللی بازرگانی
Interim Commission for International Trade
Organization
- (I.A.E.A.) مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی
International Atomic Energy Agency
- (U.N.I.C.E.F.) صندوق ملل متحد برای کودکان
United Nations Children's Fund
- (U.N.H.C.R.) کمیساریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان
United Nations High Commissioner for Refugees
- (ECAFE) کمیسیون اقتصادی برای آسیا و خاور دور
Economic Commission for Asia and the Far East
(ECAFE)
- (UNCTAD) کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد
United Nations Conference on Trade and
Development
- (UNIDO) سازمان توسعه صنعتی ملل متحد
United Nations Industrial Development
Organization

سایر سازمانهای بین‌المللی

- (۱) اتحادیه بین‌المللی برای حمایت مالکیت صنعتی
International Union for the Protection of
Industrial Property
- (۲) سازمان بین‌المللی اندازه‌گیری قانونی (O.I.M.L.)
International Organization of Legal Metrology
- (۳) دیوان دائمی داوری
Permanent Court of Arbitration
- (۴) سازمان پیمان مرکزی (سنتو CENTO)
Central Treaty Organization
- (۵) شورای همکاری گمرکی (C.C.C.)
Custom Co-operation Council
- (۶) دفتر بین‌المللی انتشار تعرفه‌های گمرکی
International Union for the Publication of
Custom Tariffs
- (۷) سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک OPEC)
Organization of the Petroleum Exporting
Countries
- (۸) مؤسسه بین‌المللی یکنواخت کردن حقوق خصوصی
(UNIDROIT)
International Institute for the Unification of
Private Law
- (۹) کمیته بین‌المللی پزشکی و داروسازی نظامی (ICMMP)
International Committee of Military Medicine &
Pharmacy.
- (۱۰) طرح کلمبو
Colombo Plan
- (۱۱) دبیرخانه بین‌المللی خدمات داوطلبانه (ISVS)
International Secretariat for Volunteer Service

ب - سازمانهای غیر دولتی

۱- اتحادیه بین‌المللی ژئودوزی و ژئوفیزیک

1 - International Union of Geodesy and Geophysics

مقر	تورنتو (کانادا)
تاریخ تأسیس	۱۹۱۹
شروع عضویت ایران	۱۹۶۰

۲- اتحادیه بین‌المللی جغرافیائی

2 - International Geographical Union

مقر	زوریخ (سوئیس)
تاریخ تأسیس	۱۹۲۲
شروع عضویت ایران	۱۹۶۱

۳- اتحادیه بین‌المللی دانشگاهی

3 - International Association of Universities

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۵۰
شروع عضویت ایران	۱۹۶۰

۴- اتحادیه بین‌المللی بیوشیمی

4 - International Union of Biochemistry

مقر	لندن
تاریخ تأسیس	۱۹۵۵
شروع عضویت ایران	۱۹۶۰

۵- اتحادیه بین‌المللی علوم

5 - International Council of Scientific Unions

مقر	رم
تاریخ تأسیس	۱۹۱۹
شروع عضویت ایران	۱۹۶۰

۶- کمیته بین‌المللی فضائی

6 - Committee on Space Research

پاریس	مقر
۱۹۵۸	تاریخ تأسیس
۱۹۶۰	شروع عضویت ایران

۷- موسسه بین‌المللی علوم اداری

7 - International Institute of Administrative Sciences

بروکسل	مقر
۱۹۳۰	تاریخ تأسیس
۱۹۵۸	شروع عضویت ایران

۸- اتحادیه بین‌المللی سرطان

8 - International Union Against Cancer

ژنو	مقر
۱۹۳۵	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۹- انجمن بین‌المللی جرم‌شناسی

9 - International Society for Criminology

پاریس	مقر
۱۹۳۴	تاریخ تأسیس
۱۹۵۹	شروع عضویت ایران

۱۰- سازمان بین‌المللی زلزله‌شناسی

10 - International Association of Seismology and Physics of the Earth's Interior

استراسبورگ	مقر
۱۹۰۱	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۱۱ - اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی مسافرتی (جهانگردی)
11 - International Union of Official Travel Organizations

مقر
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران

ژنو
۱۹۲۵
۱۹۶۲

۱۲ - انجمن پیش‌آهنگان دختر
12 - World Association of Girl Guides and Girl Scouts

مقر
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران

لندن
۱۹۲۸

۱۳ - انستیتو تاتر بین‌المللی (وابسته به یونسکو)
13 - International Theatre Institute

مقر
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران

پاریس
۱۹۴۸
۱۹۶۳

۱۴ - شورای بین‌المللی موسیقی (وابسته به یونسکو)
14 - International Music Council

مقر
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران

پاریس
۱۹۴۹
۱۹۵۷

۱۵ - شورای بین‌المللی شکار
15 - International Hunting Council

مقر
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران

پاریس
۱۹۳۰
۱۹۶۵

۱۶ - اتحادیه بین‌المللی راه‌آهن
16 - International Union of Railways

مقر
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران

پاریس
۱۹۲۲
۱۹۴۷

۱۷- کنگره بین‌المللی راه‌آهن

**17 - International Railways Congress
Association**

مقر	بروکسل
تاریخ تأسیس	۱۸۸۴
شروع عضویت ایران	۱۹۴۷

۱۸- دفتر بین‌المللی تحقیقات و آزمایشها

18 - Office for Research and Experiments

مقر	اوترخت (هلند)
تاریخ تأسیس	۱۹۵۰
شروع عضویت ایران	۱۹۶۳

۱۹- سازمان منطقه شرقی امور اداری

**19 - Eastern Regional Organization for Public
Administration**

مقر	توکیو
تاریخ تأسیس	۱۹۵۸
شروع عضویت ایران	۱۹۶۳

۲۰- موسسه بین‌المللی علوم اداری

**20 - International Institute of Administrative
Sciences**

مقر	بروکسل
تاریخ تأسیس	۱۹۳۰
شروع عضویت ایران	۱۹۵۸

۲۱- انجمن ملی کنفرانس جهانی نیرو در انگلستان

21 - World Power Conference

مقر	لندن
تاریخ تأسیس	۱۹۲۴
شروع عضویت ایران	۱۹۵۷

۲۲ - کمیسیون بین‌المللی آبیاری وزه‌کشی در دهلی نو
22 - International Commission on Irrigation
and Drainage

دهلی نو	مقر
۱۹۵۰	تاریخ تأسیس
۱۹۵۵	شروع عضویت ایران

۲۳ - مجمع دائمی کنگره بین‌المللی راه

23 - Permanent International Association of
Road Congress

پاریس	مقر
۱۹۰۹	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۲۴ - کمیسیون مبارزه با آفات از راه زیست‌شناسی

24 - International Committee for Biological
Control

ژنو	مقر
۱۹۵۵	تاریخ تأسیس
۱۹۶۰	شروع عضویت ایران

۲۵ - اتحادیه بین‌المجالس

25 - Inter-Parliamentary Union

ژنو	مقر
۱۸۸۹	تاریخ تأسیس
۱۹۵۲	شروع عضویت ایران

۲۶ - انجمن بین‌المللی انتقال خون

26 - International Society of Blood Transfusion

پاریس	مقر
۱۹۳۷	تاریخ تأسیس
۱۹۵۸	شروع عضویت ایران

۲۷- اتحادیه بین‌المللی انستیتوی بررسیهای جنگل

27 - International Union of Forest Research Organizations

مقر	مونینگ
تاریخ تأسیس	۱۸۹۰
شروع عضویت ایران	۱۹۵۹

۲۸- اتحادیه بین‌المللی بنادر و لنگرگاهها

28 - International Association of Ports and Harbours

مقر	توکیو
تاریخ تأسیس	۱۹۵۵
شروع عضویت ایران	۱۹۵۷

۲۹- شورای بین‌المللی ورزش و تربیت بدنی

29 - International Council of Sport and Physical Education

مقر	مونینگ
تاریخ تأسیس	۱۹۵۶
شروع عضویت ایران	سنوات مختلف

۳۰- انجمن پیشاهنگان پسر

30 - Boy Scouts World Bureau

مقر	اتاوا (کانادا)
تاریخ تأسیس	۱۹۲۰
شروع عضویت ایران	۱۹۴۹

۳۱- کمیته صلیب سرخ

31 - International Committee of the Red Cross

مقر	ژنو
تاریخ تأسیس	۱۹۶۳
شروع عضویت ایران	۱۹۶۶

۳۲- اتحادیه صلیب سرخ

32 - League of Red Cross Societies

مقر	ژنو
تاریخ تأسیس	۱۹۱۹
شروع عضویت ایران	۱۹۴۶

۳۳- سازمان مسکن و برنامه‌ریزی منطقه شرقی آسیا

33 - East Asia Regional Organization for Planning and Housing

مقر	دهلی نو
تاریخ تأسیس	۱۹۵۴
شروع عضویت ایران	۱۹۶۲

۳۴- سازمان پلیس بین‌المللی (انترپول)

34 - International Criminal Police Organization (Interpol)

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۲۳
شروع عضویت ایران	۱۹۴۶

۳۵- سازمان دفاع غیر نظامی

35 - International Civil Defence Organization

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۳۱
شروع عضویت ایران	۱۹۶۳

۳۶- اتحادیه بین‌المللی علوم زیست‌شناسی

36 - International Union of Biological Sciences

مقر	پاریس
تاریخ تأسیس	۱۹۱۹
شروع عضویت ایران	

۳۷- آکادمی بین‌المللی پاتولوژی (انجمن بین‌المللی موزه‌علوم پزشکی)
37 - International Academy of Pathology
(International Association of Medical
Museums)

واشنگتن	مقر
۱۹۰۶	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۳۸- فدراسیون بین‌المللی ستاره‌شناسی و نجوم
38 - Federation of Astronomical and
Geophysical Services

تورنتو (کانادا)	مقر
۱۹۵۶	تاریخ تأسیس
۱۹۶۰	شروع عضویت ایران

۳۹- شورای بین‌المللی مدیریت علمی
39 - International Council for Scientific
Management

ژنو	مقر
۱۹۲۶	تاریخ تأسیس
۱۹۴۶	شروع عضویت ایران

۴۰- آکادمی بین‌المللی دیپلماتیک
40 - Academie Diplomatique Internationale

پاریس	مقر
۱۹۲۶	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۴۱- اتحادیه بین‌المللی بیماری‌های پوست و آمیزشی
41 - International Union against Venereal
Diseases and the Treponematoses

پاریس	مقر
۱۹۲۳	تاریخ تأسیس
۱۹۶۲	شروع عضویت ایران

۴۲- انجمن رفاه صنعتی

42 - Industrial Welfare Society

مقر لندن
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران ۱۹۶۳

۴۳- انجمن بین‌المللی چراغهای دریائی

43 - International Association of Maritime Signalization

مقر ژنو
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران ۱۹۵۷

۴۴- دفتر بین‌المللی بیماریهای واگیردار

44 - International Office of Spizootics

مقر پاریس
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران ۱۹۵۸

۴۵- اتحادیه بین‌المللی شهرداریها

45 - International Municipalities Union

مقر لاهه
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران ۱۹۶۰

۴۶- انجمن بین‌المللی حقوقدانان

46 - International Association of Lawyers

مقر پاریس
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران ۱۹۲۷

۴۷- اتحادیه بین‌المللی حمل و نقل هوائی

47 - International Air Transport Association

مقر ژنو - مونترال
تاریخ تأسیس
شروع عضویت ایران ۱۹۵۷

۴۸ - فدراسیون بین‌المللی زنان حقوقدان
48 - International Federation of Women Lawyers

متغیر

۱۹۴۴

۱۹۶۱

مقرر

تاریخ تأسیس

شروع عضویت ایران

ممکن است مؤسسات دولتی و غیردولتی ایران در پارامای از
سازمانهای بین‌المللی دیگر نیز عضویت داشته باشند که در اینصورت
منعکس نشده باشد .

